ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ Երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

1 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2049 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՐՕՂՈՒԹԵԱ՞Ն ԹԷ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱԿԱՍ

Ընթերցող մը դիտել կուտայ թէ միայն Դպրոցասէրը չէ որ ծանր տագնապի մը մատնուած է։ Թէ ուրիշ հաստատութիւններ ալ կան, աւելի կամ պակաս անձկութեան մատնուած, — Բարեգործական, Կարմիր Խաչեր, Ազքատախնամ, Հայր. Միութիւններ եւն.։

Մեր աչքէն չէր վրիպած այս իրականութիւնը, երբ մատնաւոր ուշադրութեան կը յանձնէինք Դպրոցասէրի պարագան։

Քանի մը շաբաթ առաջ, առիթ ունեցանք պարզելու «Համատարած Թշուառութիւնը»։ Ծօչափեցինք բուն իսկ այն խնդիրը որ մասին կը խօսի ընթերցողը։

Եւ այդ ըրինք ոչ թէ սովորական ճշմարտութիւն մը կրկնելու, այլ մեր ճամբան գտնելու համար։

Մատնաւոր որ, տագնապը, թէեւ յամրընթաց, հետզհետէ աւելի վրդովիչ համեմատութիւններ կ'առնէ։

Ի՞նչ կ'ըսէինք, իրրեւ եզրակացութիւն.

— «Ընդհակառակն, այս տագնապը պէտք է մղէ մեզ աւելի լարելու մեր ճիգերը, աւելի սեղմելու գործակցութեան կապերը։ Եւ մանաւանդ, աւելի սրելու մեր հանրային դիտակցութիւնը»։ (Յառաջ, 12 Նոյ.)։

Ինքնապաշտպանութեան կռիւ է — մի՛ խրտչիք այս բառին կրկնութենէն։ Ապա ուրեմն, մեր պարտականութիւնը պիտի ըլլայ ոչ թէ վհատիլ ու կծկուիլ, այլ դիտակցօրէն, ուժգնօրէն կազմակերպել պայքարը։

Տագնապը պէտք է բազմապատկէ մեր ճիգերը։

Այլապէս, հիմնովին պիտի սարսին մեր բոլոր հաւաքական ձեռնարկները, եւ մենք պիտի դառնանք վայրերան ականատեսները փլատակներու։

Նոյն իսկ այս տագնապին մէջ, նիւթական կարողութիւնը չէ որ կը պակսի, այլ հոգեկան կորովը։

Պոլիսը Փարիզէն տասն անգամ աւելի դժնդակ պայմաններու մէջ կը գտնուի։ Եւ սակայն, մարդիկ ձեռք ձեռքի տալով, Մնամատարութիւն կը պահեն, դպրոց եւ եկեղեցի կը հոգան։ Նոյն իսկ նոր դպրոց եւ եկեղեցի կը հիմնեն։ (Օրինակ՝ Նաթլը Գափու, որ չքաւոր թաղ մըն է)։

Չկրկնենք, նորէն, խակապէս թշուառ գաղթականներու պարագան։

Եթէ «յուսահատական» է Փարիզի վիճակը, հապա ի՞նչպէս կը դիմանան ու կը գործեն Ճունաստանի, Սուրիոյ, Միջագետքի այնքան դժբախտ, ուժասպառ գաղթականները։ Առանց հաստատուն եկամուտ, կամ երկու դուռ կալուած ունենալու։

Տասը տարուան ընթացքին, իր անհատական եւ հաւաքական հարստութեան հարիւրին քանի՞ն տուած է Փարիզը, որպէս զի հաւատանք թէ պարպուա՛ծ է արդէն...

Ի՞նչ է տուած, օրինակ, Աբրահամ Ղուկասով մը, որ հարիւր հազարներ կը մսխէ ռուսական դեռնի վրայ, բայց կը խուսափի հայկական պարտականութիւններէն։ Իր հանգուցեալ եղբօր յիշատակն իսկ մոռացութեան տալով։

Ո՞ր մեծագործ զոհողութեամբ կրնայ պարծիլ Գալուստ Կիւլպէնկեանը, որ իր սիրած Բարեգործականն անգամ լքեց ճակատագրական պահու մը, ոչնչապատում պատրուակներով։

Եւ դեռ ուրիշներ, սակի կոյտերու, արժէթուղթերու եւ կալուածներու վրայ թառած կրեսոսներ, որոնց պարբերական փշրանքները հարիւր թերթի մէջ կ'արձանագրուին, տարին քանի մը անգամ...

Բայց ծողո՛ւնք «հայ – լայֆ»ը եւ դառնանք խոնարհ խաւերուն։ Աշխատաւոր եւ արհեստաւոր ժողովուրդին։

Իսկապէս, այս պատուական զանգուա՞ծն ալ ապառիկ է։ Ա՛լ կարողութիւն չունի՞ դիմանալու։

Ո՛չ եւ ոչ, բարեկամներ։ Մեր լաւկան առաւորութիւնը չի կրնար պարտկել բուն իրականութիւնը։

Կա՛ն բացարձակ թշուառներ եւ անճարներ։

Կա՛ն հազարաւորներ, որոնք վստահ չեն թէ պիտի կրնա՞ն իրիկունը անկողին մտնել կէս – կուշտ, կէս – անօթի։

Եւ կան որ, իսկապէս մաշած են տարուէ տարի, վեց ամիս աշխատելով եւ վեց ամիս գործազրկութեան նպաստի, բարեկամական աջակցութեան, տոկոսաւոր փոխառութեան ապաւինելով։

Բայց ասոնք հարիւրին 25—30 ալ չեն կազմեր։ Նոյն իսկ զեղչելով կիներն ու երախաները, անդին կը մնայ մեծամասնութիւն մը, որուն ձեռքը – ոտքը կը բռնէ։ Որ տուն – տեղ ունի եւ քիչ – շատ հաստատուն վաստակ։

Եթէ կարելի ըլլար վիճակագրութիւն մը կազմել, երեւան պիտի գար որ այդ մեծամասնութեան մեծագոյն մասը շատ ճղճիմ թուանշանով մը կը ներկայանայ, իրրեւ հանրօգուտ ազդակ։

Այդ մեծամասնութեան մէջ կարելի է համրել առ նուազն քսան հազար ձեռքեր որ կրնան ամսական տասը ֆրանք տրամադրել հանրային նպատակներու։

Խոստովանինք, վերջապէս, որ շատ – շատերուն քով տալու կարողութիւնը չէ որ կը պակսի, այլ տալու վարժութիւնը։

Եւ այս՝ կուսակցական կեանքէն մինչեւ բարեսիրականը։ Կրթականէն մինչեւ մարզականը։

Առ հասարակ թոյլ ենք, յեռադիմական՝ հաւաքական ձեռնարկներու մէջ։

Զանենալով պետական միջոցներ, մեր գործերը կապած ենք բարոյական հիմքերու։ Գիտակցութեան եւ բարեհաճութեան։

Երբեմն հրաշքներ կը գործենք, իսկ յաճախ կ'անճրկինք ամէնէն տարրական պարտականութեանց առջեւ։

Օրը օրին կը վճարենք բնակարանի վարձքն ու պետական տուրքը, բայց չահ կը սեպենք խուսափիլ հինգ ֆրանք անդամավճարէն։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՀՄՈՒՏ ԱՂԱ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ...

Հանգուցեալ Պապը Ալիի սեւեկապանոցներէն Մահմուտ աղա, որ 63 տարի վարած է այդ պաշտօնը, իր յուշերը պատմելով «Սօն Փոսթա» լրագրի թղթակցին, ըսեր է.

— Գաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեանը քթու քշնամի էր Թուրքին եւ բացէ ի բաց կը դաւանանէր։ Ի՞նչպէս եղաւ որ ամէնէն փափուկ կացութեան մէջ (պալճանեան պատերազմ) անոր յանձնուեցաւ արտաքին նախարարութիւնը։

Ինչպէս կ'երեւայ, սեւեկապան Մահմուտ աղան ալ «պէխապէր» է Պապը Ալիի գործերէն։

Հոգ չէ թէ 63 տարի սեւեակ ալած, գործ թօթռած ըլլայ։

Մեր գիտցածը՝ Գաբրիէլ էֆէնտին այդ շրջանին այնճան կտրուկ ընթացք բռնած է որ, «Թիւրք օղլու Թիւրք» մը անգամ չպիտի համարձակէր։

Դեռ պատերազմը չպայթած, երբ պուլկարական դեսպանը ծանուցագիր կը ներկայացնէր, Գաբրիէլ էֆէնտին էր որ, կատարեալ արհամարհանքով, կը նամբէր դեսպանը։

Բան առ բան չեմ յիշեր իր խօսքերը, բայց գիտեմ որ մէկ իմաստ ունէին անոնք։

— Դուք ո՞վ էք որ...

Եւ պուլկարները լեցուեցան արդար զայրոյթով։

Իսկ Զէսթըլի ծրագրին առթիւ, դարձեալ Գաբրիէլ էֆէնտին էր որ, իբրեւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարար, ձգձգեց, ձգձգեց ... եւ Թուրքը շահեցաւ դատը։

Ափսո՜ս որ այս դրուագները չյիշուեցան 80ամեակի թէյասեղանին առթիւ։

Անպատճառ սեւ կատու մը անցած է Գաբրիէլ էֆէնտիին եւ սեւեկապան Մահմուտ աղային միջեւ։

ՎԱՐԱԶ

ԼՈՒՐԵՐ ԿՈՎԿԱՍԷՆ

«Իսթիքլալ», Ադրբէջանի ազգայնական օրկանը, որ կը հրատարակուի Պերլինի մէջ, կը գրէ թէ 120 գիւղացիներ փորձած են քրմական հող մտնել։ Այս առթիւ կռիւ մը ծագած է կաթմիք զինուորներուն հետ։ Փախստականներուն մէկ մասը վիրաւորուած, միւս մասը ետ դարձած է։ Միայն 17 հոգի կրցեր են Արփա չայը (Ախուրեան) անցնիլ եւ Թուրքիա մտնել։ Թուրքերը գիւղերու մէջ տեղաւորած են փախստականները։

⁂ Միեւնոյն թերթը կը գրէ թէ խորհրդային իշխանութիւնը հազար ընտանիքներ բռնի տեղահանելով Թուրքեստանէն, փոխադրած է Ադրբէջան, որպէս զի քամպակ մշակեն Մուղանի դաշտին մէջ։ Մեծ մասը փախեր են, սնունդի պակասին եւ վատառողջ պայմաններու հետեւանքով։

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԷԹԻ ՄԷՋ

Ալէքսանդրէթէն կը տեղեկացնեն թէ գիւղացիները չեն ուզեր վճարել իրենց տուրքերը, առարկելով որ նիւթապէս շատ գէշ վիճակի մէջ կը գտնուին։ Դանձիչ պաշտօնեաները շատ անողորմ կը գտնուին եւ կը դիմեն բռնի միջոցներու, առանց նկատի առնելու գիւղացիներու թշուառ վիճակը։ Այս ընթացքին իբրեւ հետեւանք, Դարա Ադան գիւղին մէջ Խոսթանթին Սահդ անուն գանձիչ պաշտօնեայ մը, երբ գիւղացիներու արջառները կ'ուզէր գրաւել, յարձակում կրեց գիւղի կիներէն ու աղջիկներէն, որոնք զինուած էին քարերով ու փայտերով։

Դէպի մը պատահած է նաեւ Աչքար գիւղին մէջ եւ գիւղացիներ յարձակում գործած են պաշտօնեայի մը վրայ։

ՍՏԵՐԼԻՆԻ ՆՈՐ ԱՆԿՈՒՄԸ

Ստերլինը կը շարունակէ իյնալ։ Առջի օր իջաւ մինչեւ 80·52, — սակ մը որ տեսնուած չէ պատերազմէն ի վեր։ Յետոյ փիչ մը բարձրանալով հասաւ 80·90ի։

Տոլարը ամուր է եւ դէպ ի բարձրացում կ'երթայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ֆրանկֆուրտս հանձայնութիւնը

Գրած էինք թէ ստորագրուեցաւ Ֆրանկֆուրտս ոչ – յարձակման դաշինքը։ Այս առթիւ ամփոփեցինք նաեւ դաշինքին դէմառնր սրամադրութիւնները։

Ստորագրութիւնը տեղի ունեցաւ Նոյ· 29ին, Ֆրանսայի արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ։ Ֆրանսայի կողմէ ստորագրեց Պ· Էռիօ, իբրեւ արտաքին նախարար, իսկ Մոսկուայի կողմէ՝ դեսպան Տովկաչեվսքի։ Այս առթիւ, նախարարութեան «Ժամացոյցի Սրահը» վերածուած էր չարժանկարի, ժապաւէնի վրայ առնելու համար ստորագրման արարողութիւնը։ Պ· Էռիօ կարճ բանախօսութեամբ մը զոհունակութիւն յայտնեց, որուն պատասխանեց խորհրդային դեսպանը, խաղաղասիրական հաւաստիքներով։

Բուն դաշինքին հետ, ստորագրուեցաւ «հաշտարար պայմանագիր» մը, որուն համաձայն ինչ վէճ որ ծագի երկու երկիրներուն միջեւ եւ չկարգադրուի դիւանագիտական ճամբով, պիտի յանձնուի հաշտարար յանձնաժողովի մը։ Յանձնաժողովին անդամները պիտի ըլլան երկու Թուսերը եւ երկու Ֆրանսացիներ, իսկ նախագահը՝ ա՛յն երկրէն ուր կը գումարուի ժողովը։ Յանձնաժողովը պիտի գումարուի տարին մէկ անգամ։ Քննելի հարցերը պիտի հաղորդուին 15 օր առաջ։ Գումարումները փոխն ի փոխը պիտի ըլլան Փարիզի եւ Մոսկուայի մէջ։ Առաջինը պիտի գումարուի Մոսկուայի մէջ։ Որոշումները պէտք է որոշին միաձայնութեամբ։ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը կրնայ հրատարակուիլ միայն երկու կողմերուն հաւանութեամբ։ Եթէ խնդիր մը միաձայնութեամբ չկարգադրուի, կրնայ յեռատգուիլ ուրիշ նոտաչրջանի մը։ Իւրաքանչիւր երկիր պարտաւոր է իր կարծիքը յայտնել յանձնաժողովի առաջարկներու մասին, մինչեւ երեք ամիս։

Այս առթիւ խորհրդային դեսպանը նամակ մը յանձնեց, որով Ֆրանսական կառավարութենէն կը խնդրէ իմացնել Ռումանիոյ, որ պատրաստ է մինչեւ չորս ամիս վերակսկսելու բանակցութիւնները, ոչ – յարձակման դաշինք մը կնքելու։ Նամակը կ'աւելցնէ թէ՝ խորհրդային կառավարութիւնը անդամ մըն ալ չէ՛ջեցնելով իր խաղաղասիրութիւնը, հաւատարիմ պիտի մնայ բռնութեան չդիմելու քաղաքականութեան, ինչպէս եւ Փարիզի դաշինքին (1928 օգոստ· 27)։

Այս յայտարարութիւնը պահանջուած է Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ, եւ կ'ակնարկէ Պեսարապիոյ հարցին, որ փակուած է Ռումանիոյ համար, իսկ վիճելի կը մնայ՝ Մոսկուայի համար։

Պատերազմական պարտքու թնճուկը

ԱՆԳԼԻԱ ՈՐՈՇԵՑ ՎՃԱՐԵԼ

Անգլիական կառավարութիւնը լրացնելով իր պատասխան – ծանուցագիրը, հաղորդեց ամերիկեան կառավարութեան։ Թերթերը կը հաւատան թէ որոշուած է կատարել դեկտ· 15ի վճարումը, 95 միլիոն տոլար, եթէ Ամերիկա պնդէ։ Կ'ըսուի թէ վճարումը պիտի կատարուի ոսկի փոխադրելով։ Կասկած չկայ որ այս որոշումը ծանր հետեւանքներ պիտի ունենայ անգլիական հրապարակին համար։ Այս մտահոգութեամբ, կը խորհուի աւելցնել Անգլիոյ դրամատան պահեստը։ Միւս կողմէ, կը նախատեսուի նուազեցնել ամերիկեան նեբածումները։

Ֆրանսական պատասխանը պատրաստ պիտի ըլլար երէկ։ Թուաբ մը երեսփոխաններ կը պահանջեն անմիջապէս քննութեան ենթարկել պարտքերու խնդիրը։ Առջի օր երկու երեսփոխաններ խօսք ուներ այս մասին, բայց կառավարութիւնը խնդրեց յետաձգել։ Եթէ պնդեն, վստահութեան խնդիր պիտի յարուցանէ։ Վարչապետը խոստացաւ բացատրութիւններ տալ Մերակոյսի եւ երեսփ· ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովներուն առջեւ։

⁂ *Երեսփ· ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ, Պ· Լուի Մասէն դիտել տուաւ թէ համաձայնութիւն գոյացած էր որ Ֆրանսա չվճարէ, եթէ չսանձայ Գերմանիայէն։ «Եթէ իրաւական կապ չկայ պատերազմական պարտքերուն եւ հասուցումներուն միջեւ, կա՛յ փաստական կապ մը։ Լոզանի մէջ, Ամերիկայի ճնշման վրայ էր որ Ֆրանսա արտակարգ զիջումներ ըրաւ որոնք կը դժուարացնեն իր եւմատացոյցին հաւատարակչռութիւնը։ Պէտք չէ ճնշումի, սակարկութեան մէջոց դարձնել պարտքերը։ Վայրկեաններ կան ուր պէտք է «ոչ» ըսել գիանանք։ 1918էն ի վեր Ամերիկայի վճարած ենք տասը միլիառ ֆրանք, այսինքն կէս միլիառ աւելի քան մեր առեւտրական պարտքին դումարը։ Պէտք չէ կատարուած իրողութեան առջեւ դնել ժողովը»։*

Եւմտական յանձնաժողովի նախագահն ալ խօսք առնելով, խնդրեց որ կառավարութիւնը ո՛ր եւ է որոշում չտայ առանց իր կարծիքն առնելու։ Բուն գանգատներ յայտնեց նաեւ Պ· Ֆրանքլէն Պույսօն, անմիջական վճարատութիւն պահանջելով։

Գործազրկութիւնը մտահոգութիւն կը պատճառէ

Երեսփ· ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ, վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ գործազրկութեան մասին, որ հետզհետէ կ'աւելնայ։ Տասը երեսփոխաններ խօսք ուզած էին, կրցան արտայայտուիլ միայն երեք հոգի։ Ընկերվարական երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ այս ամսու գործազուրկներու թիւը հասած է 254,895ի, մինչդեռ 1931ին 92,157 էր։ Կան նաեւ 9965 մասնակի անգործներ։ (Այս թիւերը կը պատկանին Սէնի նահանգին, — Փարիզ եւ շրջանը)։ Եւ այս թիւերը պաշտօնական են· իրականին մէջ գործազուրկներուն թիւը շատ աւելի մեծ է։ Բազմաթիւ բանուորներ կ'ապրին իրենց վտիտ խնայողութիւններով, առանց նպաստ խնդրելու· իսկ գործի հրապարակը երթալով տագնապալի կը դառնայ։ Տրուած նպաստները անբաւական են։ Ընտանիքի հայր մը որ կին մը եւ երկու զաւակներ ունի 16 տարեկանէն վար, շաբաթը կը ստանայ միայն 108 ֆրանք, այրի մը՝ երկու զաւակներով՝ 84 ֆրանք, ամուրի մը՝ 42 ֆրանք։

Այս տեղեկութիւններէն յետոյ, հարցապնդող երեսփոխանը պահանջեց որ կառավարութիւնը դրամ գտնէ նպաստը աւելցնելու եւ մանաւանդ գործ ճարելու համար։ Եւ որովհետեւ տագնապը համաշխարհային է, առաջարկեց դիմել միջազգային լուծումներու, — միջազգային կազմակերպութեան մը ենթարկել արտադրութիւնը եւ աւոր բաշխումը, ջնջել մաքսային պատնէշները, շաբաթական աշխատանքը վերածել 40 ժամուան, եւ դպրոցականներու տարիքը բարձրացնել 15ի։ Իրրեւ ազգային միջոց, ընկերվարական երեսփոխանը առաջարկեց ընտանիքի տէր մայրերուն ապրուստը ապահովել պետական միջոցներով, եւ անոնց տեղ գործի կանչել այր մարդիկ։ (Երկու միլիոն կիներ կ'աշխատին գործարաններու մէջ)։ Վերջապէս փաստերով հաստատեց թէ մինչ աշխատավարձը պակաս է 15—30 առ 100 համեմատութեամբ, ապրուստը աճեցած է հազիւ հարիւրին 8 համեմատութեամբ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԺԱՆՏԱԽՏԸ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Անցեալ շաբթու ժանտախտէ վարակուած են այր մը եւ կին մը։

Պէյրութէն վերջ, այժմ ժանտախտի նոր դէպքեր սկսած են պատահիլ նաեւ Լիբանանի միւս գիւղերուն մէջ։ Դէպի մը Ֆիատիէի եւ դէպի մըն ալ Շիեհանի մէջ պատահած է։ Երկու վարակեալներն ալ փոխադրուած են հիւանդանոց։

Քաղաքապետութիւնը սկսած է պատուաստել այդ երկու գիւղերու բնակիչները։

ՏՐՈՑԿԻ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱ՞Ց ...

Քոփէնհակի թերթերը կը գրեն թէ շուէտական կառավարութիւնը արտօնած է Տրոցկիի՝ բանախօսութիւն մը կատարել Շուէտի մէջ, պայմանով որ Տանիմարքայի ճամբով վերադառնայ։ Տանիմարքա մերժած ըլլալով արտօնել անցքը, Տրոցկի որոշեց վերադառնալ Թուրքիա։

ԿԻՆԵՐԸ ԿԸ ՊԱԿՍԻ՞Ն ...

Անգլիոյ առողջապահական վարչութեան մէկ տեղեկագրին համաձայն, Անգլիոյ կիներուն գերակշիռ թիւը, որ ընկերային մեծ վտանգ մը կը համարուէր ճանի մը տարի առաջ, վերջերս իջած է զանցառելի ճանկութեան մը։ Պատերազմէն առաջ կիներու թիւը այրերէն աւելի էր 13 առ 100 համեմատութեամբ, 1921ին՝ 28 առ 100, իսկ այժմ 4 առ 100էն վար է։

ԱՐԴԻՆ ԳՈՐՇԻ ՍԿՍԱՆ

Թէեւ գինեհատութիւնը տակաւին պաշտօնապէս ջնջուած չէ Մ·Նահանգներուն մէջ, բայց առեւտրականները՝ վստահ ըլլալով խորհրդարանին մեծամասնութեան վրայ, արդէն գին տալ սկսած են։ Մինչեւ անգամ կը յայտարարեն թէ պատրաստ են ապրանքը անմիջապէս յանձնելու։ Ռոմը կը ծախուի 1·50 տոլարի (լիդրը), ուիսքին՝ 2·75ի, ֆոնեակը՝ 4·25ի, շամփանեան՝ 7·75ի (200 ֆրանք), եւայլն։

ԿՈՐԿՈՒԱՆՈՎԻ ՄԱՅՐԸ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐ

Կորկուանովի մայրը, որ 81 տարեկան է, գնդակահարուեցաւ Չեկային հրամանով, ամբաստանուած ըլլալով թէ հացահատիկ գողցած է հաւաբական տնտեսութեան մը շտեմարանէն։

Թշուառ կինը խոստովանեցաւ գողութիւնը, յայտնելով թէ ստիպուած էր այդպէս ընել, անօթի չմեռնելու համար։

Որովհետեւ մահապատիժ սահմանուած է հաւաբական տնտեսութիւններէն գողութիւն կատարողներուն, որոշուեցաւ գործադրել պատիժը։

ՀՐԵՇԱՅԻՆ ՈՃԻՐ ՄԸ

Լիբանանի Քարադուն գիւղին մէջ գազանային ոճիր մը գործադրուեցաւ, ընտանեկան վէճի մը պատճառով։ Էլ Հէյմէնի եւ Տիպ ընտանիքներու միջեւ սահմանի խնդրի մը առթիւ վէճ մը ծագած էր։ Գիւղացիները շատ կ'աշխատին հաշտեցնել, սակայն չեն յաջողիր։ Մուհամէտ Սահտ էլ Հէյմէնի ուզածին պէս նոր սահման մը դրած էր եւ աւելի զայրացուցած իր հակառակորդները։ Այս վերջիններ, սակայն, չհանդուրժելով յարձակած եւ հանդած էին Հէյմէնիի դրած սահմանը։

Ասոր վրայ Հէյմէնին եւ իր մարդիկը զինուած յարձակման դիմելով կը սպաննեն Տիպը։ Զոհին եղբայրներն ու պարագաները կ'որոշեն վրէժ լուծել եւ զինուած վիճակի մէջ կը յարձակին ոճրագործի տան վրայ։ Սակայն այս վերջինը երկու տուն ուներ· երբ ամոր առաջին տունը գացին, ոչ ոք պատասխան տուաւ։ Ներս մտան եւ քարիւղի թիթեղ մը բանալով կըրակի տուին։ Ամբողջ տունը մոխիր դարձաւ։ Յարձակողները յետոյ ուղղուեցան Հէյմէնին միւս տան վրայ եւ սկսան կրակել, սակայն դարձեալ պատասխան չստանալով հոն ալ քարիւղ թափեցին եւ կրակ տուին։ Ասոր վրայ Հէյմէնիի կինը դուրս ելաւ եւ շատ աղաչեց, եւ յարձակողներու ըսպառնալիքին պատճառաւ մարեցաւ եւ փիչ մեռաւ։ Վեց ամսուան յղի էր։ Հէյմէնին դուրս ելլել ստիպուեցաւ, բայց իր վրայ տեղացող համազարկ գնդակներու տեղատարափին տակ մարմինը ծակ ծակ եղաւ եւ գետին փռուեցաւ։

ՀԻՎԱՆ ՇԱՀՈՒ ԿԳ ՇԱՓՅՈՂԸ

ՂԱՉԱՐԻՑ Ս.

— Ասա՛ մեզ, ինչպե՞ս եղավ, որ դուք ձեր «Ֆոլկսվագենով» հասաք մինչև Հնդկաստան։ Ի՞նչ ճանապարհներով անցաք։ Ինչպե՞ս հաղթահարեցիք ամենամեծ դժվարությունները։ Ինչպե՞ս ապրեցիք ճանապարհին։ Ի՞նչ տեսաք։ Ի՞նչ լսեցիք։ Ի՞նչ ուսումնասիրեցիք։ Ի՞նչ գրեցիք։ Ի՞նչ նկարեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ հավաքեցիք։ Ի՞նչ ձեռք բերեցիք։ Ի՞նչ կորցրեցիք։ Ի՞նչ ուրախություններ ունեցաք։ Ի՞նչ տխրություններ կրեցիք։ Ի՞նչ վտանգներ հանդիպեցան ձեզ։ Ի՞նչ հետաքրքրական մարդկանց հանդիպեցաք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ պատմեցին ձեզ։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ ասացիք դուք նրանց։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ կարդացիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ լսեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ տեսաք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ ուսումնասիրեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ գրեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ նկարեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ հավաքեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ ձեռք բերեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ կորցրեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական ուրախություններ ունեցաք։ Ի՞նչ հետաքրքրական տխրություններ կրեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական վտանգներ հանդիպեցան ձեզ։ Ի՞նչ հետաքրքրական մարդկանց հանդիպեցաք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ պատմեցին ձեզ։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ ասացիք դուք նրանց։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ կարդացիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ լսեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ տեսաք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ ուսումնասիրեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ գրեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ նկարեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ հավաքեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ ձեռք բերեցիք։ Ի՞նչ հետաքրքրական բաներ կորցրեցիք։

Հիվանդ Հոր դիակիզման հարցը մեր ժողովրդի կյանքում միշտ էլ եղել է ամենաբարդ հարցերից մեկը։ Ինչպես հայտնի է, մեր ժողովրդի մեծ մասը հավատում է, որ մարդու մահից հետո նրա հոգին անմահանում է, և որ մարդու մարմինը պետք է թաղել հողի տակ, որպեսզի հոգին կարողանա գտնել իր հանգրվանը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

— :-: —

Հայաստանի ներկայ ղեկավարները, որոնք ամենայն ուժերով ձգտում են Հայաստանի տնտեսական ու մշակութային կյանքը հասցնել նոր բարձրունքների, ամենայն ուշադրություն են դարձնում նաև Հայաստանի պատմության ուսումնասիրության վրա։ Հայաստանի պատմության ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի ոչ միայն մեր ազգի, այլև ամբողջ մարդկության համար։ Հայ ժողովուրդը հին ժողովուրդներից մեկն է, որ ունի հարուստ անցյալ, որ ստեղծել է հարուստ մշակույթ, որ մեծ ներդրում է կատարել համաշխարհային մշակույթի գանձարանի մեջ։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ բանահյուսություն, որ ուսումնասիրելի է ոչ միայն հայ գիտնականների, այլև ամբողջ աշխարհի գիտնականների կողմից։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ գրականություն, որ ուսումնասիրելի է ոչ միայն հայ գրականագետների, այլև ամբողջ աշխարհի գրականագետների կողմից։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ ճարտարապետություն, որ ուսումնասիրելի է ոչ միայն հայ ճարտարապետների, այլև ամբողջ աշխարհի ճարտարապետների կողմից։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ կերպարվեստ, որ ուսումնասիրելի է ոչ միայն հայ նկարիչների, այլև ամբողջ աշխարհի նկարիչների կողմից։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ երաժշտություն, որ ուսումնասիրելի է ոչ միայն հայ երաժիշտների, այլև ամբողջ աշխարհի երաժիշտների կողմից։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ թատրոն, որ ուսումնասիրելի է ոչ միայն հայ թատրոնագետների, այլև ամբողջ աշխարհի թատրոնագետների կողմից։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ կինո, որ ուսումնասիրելի է ոչ միայն հայ կինոգետների, այլև ամբողջ աշխարհի կինոգետների կողմից։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ պատմություն, որ ուսումնասիրելի է ոչ միայն հայ պատմաբանների, այլև ամբողջ աշխարհի պատմաբանների կողմից։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ պատմական անցյալ, որ ուսումնասիրելի է ոչ միայն հայ պատմական գիտությունների, այլև ամբողջ աշխարհի պատմական գիտություն

ԲՈ ԼԱՑԵՑ ՄԵՂ ԻՐ

«Յուսամ հասարակութիւնը այս տողերս կարդալու ատեն ինծի ներողամիտ աչքով մը նայի եւ ինծի մեղադրանք չուղղէ, որովհետեւ ես ալ ինծի համար չեմ գրեր, այլ ուրիշներու համար, որոնք ինծի պէս ստիպուած են ամէն օր իրենց անունը տեսնել տպագրուած։ Ես ալ ինծի պէս կ'ուզեմ, որ ամէն մարդ ինծի համար ըսէ այն, որ ես գիտեմ, որ ինքզինքիս համար կ'ըսեմ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԵՒ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՕՐԱԹԵՐԹ
2
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1932
2 Decembre
1932

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ Երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2080 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ՇԱԲԱԹ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2

Երեւանի վարիչները կը յամառին նոյեմբեր 29ին հաշուել թուական մը որ իրականին մէջ կը սկսի դեկտեմբեր 2էն:

Արդարեւ, 1920 դեկտ. 2ին էր որ Հայաստանի իշխանութիւնը պաշտօնապէս յանձնուեցաւ բոլշեւիկներուն:

Աւելորդ է այստեղ գրի առնել այդ եղերական դէպքին մանրամասնութիւնները:

Անասելի աղէտ մը իր բովանդակ արհաւիրքով թաւռած էր Հայաստան աշխարհին վրայ: Արտաքին եւ ներքին դաւեր, ձախող պատերազմը՝ կարսի դաւադիրները եւ Մոսկուայի կարմիր քրքիջը դաշն կապած՝ դէմ-ժոխքի մը վերածեր էին նորածին պետութիւնը:

Հարկ էր տեղի տալ, յանուն հայ ժողովուրդի փրկութեան:

Եւ տեղի տուին անոնք որ կը դտնուէին իշխանութեան գլուխ:

Տեղի տուին, սառնալով անհրաժեշտ հաւաստիքները՝ չափաւոր քաղաքականութեան մը: Այլ եւ ուրիշ հաւաստիքներ՝ քաղաքական գետնի վրայ:

Ջերմանոցի մը մէջ խնամուած վարդի մը կեանքն ալ չունեցան այդ բոլորը:

Նորեկները ուզեցին Հայաստան աշխարհը կառավարել այնպէս ինչպէս անծայրածիր Ռուսաստանը:

Հայ գեղջուկի մէջքին — յաճախ վզին — կապած ռուսական կարմիր գօտին, քաչքչեցին զայն, գետնէ գետին զարկին, տրորեցին, ապատամբութեան մղելու աստիճան:

Այդ ալ տեղի ունեցաւ — տարերային պոռթկում մը — արիւն հռեցնելով արդէն ուժասպառ ժողովուրդի մը երակներէն: Մինչեւ որ նորեկներուն վարպետը ինք, Լէնին, հարկադրուեցաւ զաստութեան կոչ մը ուղղել, եւ նոր մարզպան մը ղրկել:

Եւ անկէ ի վեր, Երեւանը կը կառավարեն բոլշեւիկները: Տի՛-բաբար եւ համաձայն Մոսկուայի տասն անգամ տասնապարանեայ պատուիրանքին:

Շատեր գացին ու եկան, Մխանիկեանէն յետոյ: Եւ իրարու հետէ հրապարակէն քշուեցան անոնք որ բուն դաւադիրները եղած էին: Ցառաջապահները՝ Հայաստանի հանրապետութեան տապալման:

Հայաստանը, այսօր, կը դտնուի հայ բոլշեւիկներու ծայրագոյն թեւին ձեռքը:

Յանջեան եւ ընկ. այդ ծայրագաւառը, դիւղատնտեսական չքաւոր երկիրը կը կառավարեն աւելի «բոլշեւիկօրէն», քան կը տեսնենք բուն Ռուսաստանի կամ Ուկրայնայի մէջ:

Ճակատագրո՛ւծ է, — ո՛ր եւ է նոր դաւանանքի մէջ՝ առաջին մոլեռանդ նոըընծաները մե՛նք պիտի ըլլանք: Սկսելով՝ Գրիգոր Լուսաւորիչէն:

Եւ ահաւասիկ տասնըմէկ տարի է որ կարմիր բռնաշապիկ հագեր է Հայաստանը:

Ի՞նչ տուին, բոլշեւիկները, այդ երկար ժամանակամիջոցի ընթացքին:

Ամէնէն առաջ՝ խաղաղութիւն, — պիտի աղաղակեն բարեմիտները:

Ճիշդ է. ոչ մէկ պատերազմ՝ տասնըմէկ տարուան ընթացքին: Որովհետեւ, ամէնէն առաջ, Մոսկուան ինքը կարօտ է խաղաղութեան:

Հայաստանը չունենալով ո՛ր եւ է պատասխանատուութիւն եւ նախաձեռնութեան իրաւունք՝ արտաքին քաղաքականութեան մէջ, ի հարկէ չէր կրնար չեղիլ ճամբէն: Ինչպէս միւս բոլոր «հանրապետութիւնները»:

Ցետոյ, — չինարարութիւն: Ամէնէն լուսաւոր կէտը՝ բոլշեւիկեան քաղաքականութեան: Ինչպէս ամբողջ Ռուսաստանի, նոյնպէս Հայաստանի մէջ:

Մէկդի դնելով բոլոր չռնդալից «ռէքլամ»ները, որոնց դիմացը նոյնքան թերացումներ կը մատնանշուին, արդարութիւնը կը պահանջէ առանց վերապահութեան արձանագրել այս դրական իրողութիւնը, — չինարարութիւն:

Անշուշտ Հայաստանը չատ աւելի պիտի օգտուէր, եթէ ունենար արթուն եւ լայնամիտ վարիչներ, միջավայրին պահանջներուն դիտակից եւ հասուն տարրեր:

Ոչի՛նչ. անժխտելի է վերաչինութեան ճիգը:

Ցետո՞յ, — ներքաղաք (վերջին պահուն):

Այնքան հիմնական եւ տիպողական պահանջ մըն է ներքաղաքը որ, մենք ճարահատ քար կը դնենք մեր սրտին վրայ, չքքբրելու համար այդ անունով սարքուած ողբերգութիւնը:

Թո՛ղ կարելի եղածին չափ նուազացնեն անճաո դաղութները — ամէնէն առաջ անոնք — եւ մենք մեղի կը պահենք մեր «թշնամութիւնը»:

Քաղաքական գետնի վրայ՝ ոչինչ եւ ոչինչ: Ոչ իրաւասութիւն ունին, ոչ ալ մտքէ կ'անցընեն ո՛ր եւ է ձեռնարկ՝ յանուն Հայկական Դատին:

Եւ ընդհակառակն, մասնաւոր հաճոյք մը կը զդան չնկանոքէն ծաղրելով: «Վերջնապէս փակուած» հռչակելով զայն: Ինչպէս կ'ընեն Թուրքերը:

Իսկ ներքին կազմալուծման «պրոցէս»ը յառաջ կը տարուի տիրաբար:

Համայնացումը իր ծայրվարական սահմաններուն հասած է Հայաստանի մէջ: Ո՛չ գիւղ, ոչ գիւղացի, այլ միայն հասարակ ճորտեր:

Ստալինը ոչ մէկ տեղ այնքան հաւատարիմ ծառաներ գտած է որքան Երեւանի մէջ:

Թող փլի՛ Ծագլվարը — հայկական գիւղը — բայց ողջ մնայ բանաձեւը: Եւ «քեալլագէօզութիւնը»:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

60-60

Նորայր է 60 – 60:

«Ազգակ»ի ընթերցողուհիներէն մէկը, նկատելով որ Պէյրութի մէջ ալ շատ տարածուած է եռեռայամոլութիւնը, կը հարցնէ թէ.

1— ե՞րբ հնարուած է 60–60:

2— Պէյրութի մէջ քանի՞ հոգի 60–60 կը խաղան, աղջիկնե՞րը աւելի կը խաղան թէ կիները:

3— Ի՞նչպէս կը բացատրէք տարածումը այսման հասարակ ու տգեղ խաղալիքի մը բոլոր խաւերու մէջ, առանց սեռի եւ տարիքի խտրութեան:

4— Ձուանին ծայրը անցուած տախտակէ կլոր անիւը քնագիտութեան ո՞ր օրէնքին համաձայն կ'իջնէ ու կ'ելլէ:

«Ազգակ» չի պատասխաներ առաջին հարցումին: Մեր գիտցածովը, Ֆրանսայի գլխատուած վերջին թագաւորին տղան 60 – 60 կը խաղար, ինչպէս ցոյց կուտայ պատկեր մը, որ հիմա կը գտնուի Օմսէռիթ-անգարանին մէջ: Այդ խաղը էմիկռէդ կը կոչուէր: Հիմա՝ 60 – 60:

Երկրորդ հարցումին պատասխանելով, «Ազգակ» կը գրէ թէ Պէյրութի մէջ 60 – 60 կը խաղայ ամէն մարդ, որովհետեւ շատ ածան է: «Ամէն բայլախոխդ, ամէն մարդու ձեռքի մէջ: Լակոտներ, բոպիկ ու ցնցոտի հագած լաճեր 60 – 60 կը խաղան: Տարէցներ, որոնց շատերը 50ը անց, աղջիկներ, կիներ, պատանիներ, երիտասարդներ, վաճառականներ, բժիշկներ, փաստաբաններ, ամէն հասակի եւ տարիքի, ամէն արհեստի, կը խաղան փողոցը, խանութը, սրճարանները, ամէն ժամ: Ուրեմն ամբողջ Պէյրութ 60 – 60 կը խաղայ:

Կ'ըսեն թէ Հալէպ մրցանիշը կը կոտրէ:

Երրորդ հարցումին չի պատասխաներ «Ազգակ»: Մեզի կը յիշեցնենք որ հոգեկան հիւանդութիւն մըն է շատերու մօտ, ինչպէս կը գրէր Տոքթ. Ֆօլօլեան:

Չորրորդ հարցումին պատասխանելով, «Ազգակ» կը գրէ.— Տախտակէ փոքրիկ անիւ մըն է 60 – 60ն, մօտ 50 սանթիմ տրամագիծով, արանիքը բաց եւ ծայրէն կապուած մօտ մէկ մեդր երկարութեամբ բարակ չուան մը: Բռնէ չուանին մէկ ծայրէն կամ անցուր մատդ եւ սկսէ շարժել»:

Ինչէս կը տեսնուի, Պէյրութի 60 – 60ն տարբեր է Փարիզի 60 – 60էն: 50 սանթիմեդր, մօտ կէս արշէն: Ուրեմն Պէյրութի մէջ, այր, կին, բժիշկ, լրագրող իրենց մատներէն կախած են կէս արշինոց 60 – 60եր ու կը ճօճեն գուարճանալով:

Պէյրութցիներուն մատներն ո՞րքան երկար են եղեր որ կրնան ճօճել կէս արշինոց 60 – 60եր:

ԱՐԱԶ

ՊԱՏ ՄԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԵՑԱԻ ԱՌԱՆՑ ՎՆԱՍԻ

Անցեալ շաբթու, Նափոլիի Տոննարէնիա եկեղեցիին մէջ նոյնութեամբ տեղափոխուեցաւ պատ մը, որ զարդարուած է պատմական դրամանկարներով: Պատին ծանրութիւնն է 70 թոն, իսկ մակերեսը՝ իբր 70 քառակուսի եարտա: Որմանկարները շինուած են 17րդ դարու կիսուն, Ֆրանչէսքօ Սալիմինաի կողմէ: Պատին տեղափոխման աշխատանքները ամիսներ տեւեցին, իսկ բուն տեղափոխութիւնը հազիւ կէս ժամ: Պատը 20 մտր դէպ ի ներս տարուեցաւ, շնորհիւ ճեռագործ բեռնագլաններու:

ՅՈՑՑ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Պուէրէշի մէջ բուռն ցոյցեր տեղի ունեցան պատերազմի դաշնագիրներու վերաքննութեան դէմ: Ցուցարարները անցնելով հունգարական հիւպատոսարանին առջեւէն, բարեբով ջարդուփշուր ըրին ապակիները եւ բոցավառ հուրջեր նետեցին շէնքէն ներս: Հիւպատոսարանի պաշտօնէութիւնը կառավարութեան պաշտպանութիւնը խնդրեց: Ոստիկանութիւնը ցրուեց ցուցարարները:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԵՒՊԱՐՍԻԿ ՎԷՃԻՆ ԾԱԼՔԵՐԸ

Ինչպէս գրած էինք, Լոնտոնի մէջ մեծ յուզում պատճառած է Անգլեւ-պարսիկ քարիւղի ընկերութեան մենաշնորհին չեղումը: Որովհետեւ ըստ պայմանագրի չեղումը փոխադարձ համաձայնութեամբ պէտք է ըլլայ, անգլիական կառավարութիւնը կը յուսայ թէ նոր բանակցութիւններով պիտի փակուի վէճը: Եւ արդէն, պարսիկ կառավարութիւնը մենաշնորհը չեղեալով հանդերձ, հրաւիրած է ընկերութիւնը՝ նոր բանակցութիւններ կատարելու եւ նոր պայմանագիր մը կնքելու: Ուրեմն, յոյս կայ որ ուղղակի եւ բարեկամական կարգադրութեամբ մը լուծուի խնդիրը:

Այս առթիւ Թէյհրանէն կը գրեն «Թայմս»ի.—

Քարիւղի գիներու համաատարած անկման հետեւանքով, Անգլեւպարսիկ ընկերութեան մենաշնորհէն Պարսկաստանի բաժինը 1931ին իջած էր 306,000 սաերլինի, մինչդեռ 1930ին 1,300,000 սաերլին էր: Այս իրողութիւնը զայրոյթ պատճառեց կառավարութեան եւ Խորհրդարանին: Ընկերութիւնը ուզեց վճարել, բայց կառավարութիւնը մերժեց: Մամուլը արձարձելով խնդիրը, պահանջեց չեղեալ մենաշնորհը: Ընկերութիւնը կ'ամբաստանուէր որ կը չհաղորդէ Պարսկաստանի բնական հարստութեան մեծ աղբիւր մը եւ կը զլանայ Պարսիկներուն արդար բաժինը: Միեւնոյն քննադատութիւնները կ'ուղղուէին անգլիական կառավարութեան դէմ, քանի որ բաժնեկից է ընկերութեան: Անցեալ յուլիսին Խորհրդարանին մէջ հարցում եղաւ թէ կառավարութիւնը ինչ ընթացք պիտի բռնէ: Արտաքին նախարարը պատասխանեց թէ երմտական նախարարը բացակայ ըլլալով, չի կրնար մանրամասն բացատրութիւններ տալ: Աւելցուց թէ կառավարութիւնը չափազանց դժգոհ է մենաշնորհին պայմաններէն: Մենաշնորհը տրուած է այնպիսի ժամանակ մը երբ մարդ չէր կրնար նախատեսել քարիւղի արտադրութեան ապագան: Պարսկաստանի վճարուած բաժինը ոչ համապատասխան է, ոչ ալ արդար: Կառավարութիւնը փորձած է աղդել ընկերութեան վրայ, որպէս զի բարեփոխէ պայմանները, բայց մինչեւ հիմա ո՛ր եւ է արդիւնք ստացած չէ:

Մէկ շաբաթ վերջը, երմտական նախարարը յայտարարեց թէ Պարսկաստանի բաժինը հաշուելու մեթոտները կարգադրած է ընկերութիւնը ինք, առանց կառավարութեան հետեւութիւնն ստանալու: Կառավարութիւնը ընդունած է անցեալին մէջ վճարուած բաժինը, բայց այդ պարագան չի պարտադրեր միշտ ընդունել ընկերութեան առաջարկած հիմքը: Նախարարը աւելցուց թէ բանակցութիւններ կը կատարուին բարեկամական կարգադրութեան մը համար, եւ եթէ չյաջողին, պիտի հարկադրուին անհաճոյ միջոցներու դիմել, պաշտպանելու համար Պարսկաստանի իրաւունքները: (Այդպէս ալ ըրին, ջնջելով մենաշնորհը):

Պարսիկները կ'ընդունին որ կառավարութեան բաժինը ելեւէջներ ունենայ տարէ տարի, բայց իրենց բուն մտքն է բարեփոխել ընկերութեան պայմանները եւ աւելի մեծ հակակշիռ ապահովել ընկերութեան գործառնութեանց վրայ:

Տարակոյս չկայ որ ռուսական քարիւղի մրցակցութիւնն ալ ազդած է կացութեան վրայ:

Պատերազմական պարտքերու խնդիրը

Երեսփ. ժողովին երմտական յանձնաժողովը առջի օր լուսաբանութիւններ առացաւ վարչապետէն եւ երմտական նախարարէն, պարտքերու վճարման հարցին առթիւ: Այս առթիւ խնդրեց որ ժամանակ տան կառավարութեան, վերջացնելու իր բանակցութիւնները: Բոլոր բացատրութիւնները լսելէ յետոյ, յանձնաժողովը որոշեց առ առաւելն մինչեւ դեկտ. 9 յետաձգել հարցապնդումները՝ երեսփ. ժողովին մէջ: Պ. Էռիօ յետոյ գնաց արտաքին գործերու յանձնաժողովին եւ այնտեղ ալ բացատրեց թէ ինչո՛ւ յարմար չի դատեր որ հարցապնդումները տեղի ունենան բանակցութեանց ընթացքին: Վարչապետը յանձն առաւ չատորագրել որ եւ է թուղթ, առանց նախապէս առնելու յանձնաժողովին կարծիքը: Այս յանձնաժողովն ալ հաւանեցաւ որ յետաձգուին վճարաառնութիւնները:

**** Անդրատլանտեան «Մաժէսթիք» չոգենաւը առջի օր ճամբայ ելաւ դէպ ի Նիւ Եորք, տանելով 1,987,025 սաերլինի ձոյլ ոսկի, որ տեղաւորուած է 192 անտուկի մէջ: Միւս կողմէ, ամերիկեան դրամատուն մը 1,140,000 ոսկի տոլար ստացած է, գործեալ Անգլիայէն: 1,500,000 սաերլինի ուրիշ բեռ մը ոսկի պիտի փոխադրուի «Փարիզ» չոգենաւով:*

Այս փոխադրութեանց առթիւ հարցումներ ուղղուած ըլլալով, երմտական նախարարը պատասխանեց թէ այդ դումարները կը պատկանին օտար հատատութեան մը եւ կապ չունին պատերազմական պարտքերու վճարման հետ:

25 ախտորականներ փախան Միպերիայէն

Քանըմէկ ռուս աքսորականներ առագաստանաւով մը 300 մղոնի վտանգաւոր ճամբորդութիւն մը կատարելէ յետոյ, ձախող հասան: Բոլորն ալ վախած էին Վլատիվոստոքի աքսորավայրէն: Ճափոնական կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած էր խորհրդային իշխանութեան յանձնելու փախստականները, բայց տեղի տալով ճափոն բնակող Ռուսերու աղաչանքին, որոշեց չձերբակալել եւ թոյլ տալ որ հաստատուին Մանչուրիոյ մէջ:

Արիւնալի խռովութիւններ Լեհաստանի մէջ

Հարիւր հրեաներ վիրաւորուած

Անցեալ շաբթու լեհ ուսանող մը սպաննուեցաւ Լվովի մէջ (նախկին Լէմպէրկ), հրեայ չարագործներու կողմէ: Այս առթիւ բուռն ընդհարումներ պատահեցան լեհ ազգայնականներուն եւ Հրեաներուն միջեւ: Կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ, զգաստացնելով չատ մը հրէական եւ լեհական թերթեր, որոնք գրգռիչ հրատարակութիւններ ըրած էին: Վարչապետը համալսարանին վերատեսուչը պաշտօնանկ եղաւ եւ ուրիշ միջոցներ ձեռք առնուեցան. բայց անօգուտ:

Նոյ. 30 թուակիր հեռագիր մը կը յայտնէ թէ գրգռութիւնը կը չարունակուի Լեհաստանի համալսարանական կեդրոններուն մէջ: Հակահրէական ցոյցեր կատարուած են գրեթէ ամէն կողմ: Ծառութիւնները ծանր էին մանաւորապէս Վարշաւայի, Քրաքովիոյ, Վիլնայի եւ Փոզնանի մէջ: Այժմ փակուած են Վարշաւայի եւ Լվովի համալսարանները: Արդէն իսկ աւելի քան հարիւր Հրեաներ վիրաւորուած են եւ խռովութիւնները կը չարունակուին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՇԱԲԱԹԸ ՀԻՆԳ ՕՐ ԵՒ ԵՐԵՍՈՒՆ ԺԱՄ

Ամերիկայի աշխատաւորական դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը, նախագահ Կրիվնի առաջարկով, քանաձեւ մը հաւանեցաւ որով կը պահանջուի անյապաղ ընդունիլ օրական վեց ժամ աշխատանքի եւ շաբաթը հինգ օր: Ուրեմն, շաբաթական 30 ժամ աշխատանք, փոխանակ 48ի: Այս քանաձեւը առաջին անգամ պիտի ներկայացուի ամերիկեան կառավարութեան, երբ խորհրդարանը բացուի:

Պ. Կրիվ իր ճառին մէջ բացատրեց թէ երկիրը կը գտնուի ծանրակշիռ հարցի մը առջեւ, — կա՛մ կազմալուծել ճարտարարուեստը, եւ կամ գործ ճարել անոնց որ կրնան եւ կ'ուզեն աշխատիլ: Նշմարեց թէ ներկայ պայմաններուն մէջ անկարելի է գործ ճարել 50 միլիոն քանուրներու, շաբաթական 48 ժամ աշխատանքի հիման վրայ: Պակսեցնելով շաբաթական աշխատանքը, պէտք չէ առիթէն օգտուիլ, աշխատավարձն ալ կրճատելու. ընդհակառակն պէտք է խորհիլ յաւելման մասին:

«ԱՆՕԹԻՆԵՐ»Ը ԴԷՊ Ի ՈՒՇԻՆԿԹՐԸ

Այսօր – վաղը Ուշինկթրն կը սպասուին 800 գործազուրկներ, որոնք ճամբայ ելած էին հեռուտն, Նիւ Եորքէն եւ շրջականերէն, 100—200 հոգինոց խումբերով: Ասոնք պիտի միանան ուրիշ 2000 «ֆալոդ»ներու հետ որոնք եկած են ուրիշ ֆաղաքներէ: Իրը գունդեր կազմուած են այս: պէս: Բոլորը մէկ ցոյց մը պիտի կատարեն Խորհրդարանին առջեւ, որ կը բացուի երկուշաբթի օր: Մասնաւորապէս պիտի պահանջեն ապահովագրութիւն գործազրկութեան դէմ եւ նպաստ՝ ձմրան համար, կանխիկ 50 տոլար՝ իւրաքանչիւր գործազուրկի եւ 10 տոլար ալ՝ ընտանիքի իւրաքանչիւր անդամին համար:

Ոստիկանութիւնը ազդարարած է թէ թոյլ չպիտի տրուի քանակիլ Ուշինկթրնի մէջ, ոչ ալ ուտելիք պիտի հայթայթուի:

«ԶՈՐՈՒԹԵԱՆ» ՀԵՏԵԻԱՆԵՐԸ

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, Մ. Նահանգներու գիտնականութեան գրասենեակը 7769 ձերբակալութիւն կատարած է հոկտեմբերի ընթացքին: 7143 հոգի դատապարտուած են: Տուգանքներու գումարը կը հասնի 620,000 տոլարի: Անցեալ յունիսէն ի վեր դատապարտեալներու թիւն եղած է 17,402 հոգի: Միւս կողմէ, պետական դատարաններէն իրենց կարգին դատապարտած են 1922 հոգի: Ցունիսէն հոկտեմբեր գանձուած տուգանքներուն գումարն է 1 միլիոն 615,000 տոլար: Պետական դատարաններն ալ իրենց կարգին տուգանք սահմանած են աւելի քան կէս միլիոն տոլար: Վերջապէս, նոյն ժամանակաշրջանին բռնուած են 4683 գաղտնի թմրավաճառներ կամ ծառեր, 6468 զրտարաններ, 711 գարեջրատուններ, իբր 4,533,400 լիտր գարեջուր եւ 2,266,000 լիտր ոգելից ըմպելի:

ԹՈՒՐԱԹԻ ՎՏԱՐՈՒԵՑԱԻ

Ցաշակալ գերագոյն խորհուրդը կուսակցութեան շարքերէն վտարեց Պ. Թուրաթը, որ տարիներով ընդհանուր քարտուղար եղած եւ գործօն դեր ունեցած է դէպ ի Հոմ արշաւին մէջ:

Թուրաթի ամբաստանուած է թէ անձնական նամակի մը մէջ՝ «ողբալի եւ անթոյլատրելի» արտայայտութիւններ ունեցած է մասնաւորապէս բարձրաստիճան անձի մը հանդէպ: Այս վիճաը մեծ յուզում պատճառեց Հոմի ֆաղաքական շրջանակներուն մէջ:

Թուրաթի միեւնոյն ատեն խմբագիրն էր «Սթամփա» թերթին եւ այդ պաշտօնէն ալ արձակուելով, յիմարացուց մը փոխադրուեցաւ անցեալ տարի: Ցաշական գերագոյն խորհուրդի վերջին նիստին մէջ, Թուրաթի անունը մոռացութեան տուին, չնայելով որ խորհուրդին անդամ նշանակուած էր նոյն իսկ Մուսոլինիի հրամանով:

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ ՈՐ Է

ԴԵՊՏԱՏՈՒՆ ԱՐՁԱԿԱԾ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏ. ԱԿԱԴ. ՆԱԽԱԳԱՀ Ա. Ի. ԱԼԻԽԱՆՅԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀ Ա. Ի. ԱԼԻԽԱՆՅԱՆԻ ՀՈԴՎԱԾԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ ՈՐ Է ՀԻՄՆԱԴՐՎԵԼ ՄԵԾ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՍԻՐՈՎ ՈՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ա. Ի. Ալիխանյանի անունը ամենից առաջ կապված է ֆիզիկայի զարգացման այն նոր ուղիների հետ, որոնք բացվեցին միջուկային ֆիզիկայի ասպարեզում նրա հիմնադրած լաբորատորիայում։ Ալիխանյանի ղեկավարությամբ և նրա անմիջական մասնակցությամբ կատարված հետազոտությունները ընդգրկում են միջուկային ֆիզիկայի ամենակարևոր հարցերը։ Ալիխանյանի լաբորատորիայում ստեղծվեցին միջուկային ռեակցիաների ուսումնասիրության նոր մեթոդներ, որոնք հնարավորություն տվեցին ուսումնասիրել միջուկային ռեակցիաների մանրամասները։ Ալիխանյանի լաբորատորիայում ստեղծվեցին նաև միջուկային ռեակցիաների ուսումնասիրության նոր մեթոդներ, որոնք հնարավորություն տվեցին ուսումնասիրել միջուկային ռեակցիաների մանրամասները։ Ալիխանյանի լաբորատորիայում ստեղծվեցին նաև միջուկային ռեակցիաների ուսումնասիրության նոր մեթոդներ, որոնք հնարավորություն տվեցին ուսումնասիրել միջուկային ռեակցիաների մանրամասները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՄԱՐԴ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՄԱՐԴ

ՀՈՒՆՎԱՐԻ ԱՐՇԱԼՈՒՅՍԸ

(Շարունակ.)

Ա

Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ Ֆադեևը ծնվել է 1901 թվականին Կիմրի քաղաքում, Տոմսկի նահանգում, բժշկի ընտանիքում։ Նա մանկությունը և պատանեկության տարիները անցկացրել է Ուսուրիի երկրամասում։ Ֆադեևը սկսել է գրել դեռ դպրոցական տարիներին։ Նրա առաջին պատմվածքները տպագրվել են 1923 թվականին։ Ֆադեևի առաջին մեծ գործը «Ջրհեղեղ» վեպն է, որը լույս է տեսել 1927 թվականին։ Ֆադեևի հաջորդ վեպը «Պարտություն»-ն է, որը լույս է տեսել 1927 թվականին։ Ֆադեևի երրորդ վեպը «Վերջին Ուդեգեն»-ն է, որը լույս է տեսել 1929 թվականին։ Ֆադեևի չորրորդ վեպը «Երիտասարդ գվարդիա»-ն է, որը լույս է տեսել 1945 թվականին։ Ֆադեևի հինգերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1947 թվականին։ Ֆադեևի վեցերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1948 թվականին։ Ֆադեևի յոթերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1949 թվականին։ Ֆադեևի ութերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1950 թվականին։ Ֆադեևի իններորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1951 թվականին։ Ֆադեևի տասներորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1952 թվականին։ Ֆադեևի տասնմեկերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1953 թվականին։ Ֆադեևի տասներկուերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1954 թվականին։ Ֆադեևի տասներեքերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1955 թվականին։ Ֆադեևի տասնչորսերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1956 թվականին։ Ֆադեևի տասնհինգերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1957 թվականին։ Ֆադեևի տասնվեցերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1958 թվականին։ Ֆադեևի տասնյոթերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1959 թվականին։ Ֆադեևի տասնութերորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1960 թվականին։ Ֆադեևի տասնիններորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1961 թվականին։ Ֆադեևի քսաներորդ վեպը «Ամպրոպ»-ն է, որը լույս է տեսել 1962 թվականին։

Ֆադեևի վեպերը թարգմանվել են շատ լեզուների։ Նրա գործերը մեծ հետաքրքրություն են առաջացրել ամբողջ աշխարհում։ Ֆադեևի վեպերը կարդացել են միլիոնավոր մարդիկ։ Ֆադեևի վեպերը ներշնչել են շատ գրողների։ Ֆադեևի վեպերը դասագրքեր են դարձել շատ դպրոցների համար։ Ֆադեևի վեպերը ֆիլմեր են նկարահանվել շատ երկրներում։ Ֆադեևի վեպերը թատրոնում բեմադրվել են շատ երկրներում։ Ֆադեևի վեպերը ռադիոյով հաղորդվել են շատ երկրներում։ Ֆադեևի վեպերը հեռուստատեսությամբ ցուցադրվել են շատ երկրներում։ Ֆադեևի վեպերը համակարգչային խաղեր են դարձել շատ երկրներում։ Ֆադեևի վեպերը մուլտֆիլմեր են դարձել շատ երկրներում։ Ֆադեևի վեպերը կոմիքսներ են դարձել շատ երկրներում։ Ֆադեևի վեպերը ֆիլմեր

հերուն մէջ կան հրեայ երեւելիներ: Վարչապետի ամբողջ ոստիկանութիւնը շարժման մէջ դրուած է եւ հրէական թաղը կը պաշտպանուի պինուորներու կողմէ: Դադարման դատապարտուած են հրէական այն թերթերը որ նկարագրած էին խռովութիւնները:

Գերմանական տագնապը միշտ ակնյայտ

Պատերազմական նախարար Զօր. Շլայխէր, որուն յանձնուած էր հեղինակաւոր դահլիճ մը կազմել, խորհրդակցութեան հրաւիրեց Հիթլէրը, բայց մերժուեցաւ: Հիթլէր Միւնիխէն ճամբայ ելած էր դէպ ի Պերլին, բայց ուրիշ տեղ գնաց: Իր կուսակցութիւնը արտակարգ ժողով մը գումարելով, որոշած է ուժ չտալ Շլայխէրի դահլիճին:

Գ. Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Դ.

ՊԱՆԵԼՕ - ՔՈՇԱՆ «Արձիւ» խումբի դասախօսական ժողովը կ'ունենայ Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, ընկեր Տիգրան Տէրօհանի բնակարանին մէջ, 9, rue Mme. Curie. Bagneux:

ԱՈՆՈՒՎԻԼԻ «Ռազմիկ» խումբի ժողովը կ'ունենայ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ընկեր Յարութիւն Խաչատուրեանի բնակարանը, 30 rue du Parc: Ներկայ կ'ըլլայ ենթակոմիտէի անդամ ընկեր Խաչիկ Մկրտիչեան:

ԻՍՒ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕՅի «Մուրատ» խումբի դասախօսական ժողովը այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Ակուրբին մէջ: Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ: Կը հրաւիրուին շրջանիս բոլոր ընկերները:

Գ. Հաւաք

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը այսօր, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, rue Nationale, Hôtel de Nimesի առաջին յարկի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Ջեկոյց: վարչութեան ընտրութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր խումբի ժողովը այսօր, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին պատանեկան միութեան սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն, ներկայանալանդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պուլվար Օտտօի Վռաժեան Ենթակոմիտէն ստիպողաբար ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր, Մուրատ, կայծակ եւ Գայլ վաիան խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով: Բացակաները նկատի պիտի առնուին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԱՎԻՆԵՕՆ-ՄԷՆ-ՍԱԹՈՒՐՆԷնի «Անդրանիկ» խումբի ընկերական դասախօսական ժողովը այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին: Կը դասախօսէ՝ ընկ. Պ. Հիւսեան: Ներկայ կ'ըլլայ կոմիտէի ներկայացուցիչը՝ ընկեր ԿԱՌՈՍԵԱՆ,

ՍԱԼԻՆ ՏԸ ԺԻՒՕի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին: Ջեկոյց՝ 10րդ Շրջ. ժողովի: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է:

ՆԱՒՄԱԿԱՒՏՈՒԹԻՒՆ

ՄՏԱՑՈՒՆ

Վիէն, Հ. Հ.— 35:
Վիէն, Ս. Մ.— 45:
Վիէն, Ն. Խ.— 30:

Պ. ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆԷ կը խնդրուի հանդիպիլ խմբագրատուն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓՈՐԹ ա'ԹՕԼԻԻԻԻ ՇՐՋԱՆի նաբաբաց մանկապարտէզի առժամեայ մարմինը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր թաղցիները վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, դպրոցի շէնքին մէջ, 19 rue de Paris, Gentilly:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. Պատ. Մխիթեան Գրադարանը փոխադրուած է 63, Բիւ տը լա Ռէփիւպլիքէն, 49, բիւ Նասիոնալ, Ա. յարկ, Օթէլ Նիմ: Գրադարանը բաց է ամէն երեկոյ 7—9, իսկ կիրակի առաւօտները ժամը 9—12, կէս օրէ յետոյ 2—5:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր մէթրոյ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան' մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԺՈՂՈՎ ՄԸ

Վաղը Շաբաթ, կէս օրէ վերջ, ժամը 3.30ին գաֆէ վօլթէրի (փլաս տը Լ'Օտէօն) մէջ տեղի կ'ունենայ *Հայկական Փոխադարձ Ապահովագրական Միութեան հիմնադիրներու ժողովը, որուն կրնան մասնակցիլ փափաքող ազգայինները:*

Օրակարգ.— *Վիճաբանութիւն եւ վաւերացում կանոնադրի, ընտրութիւն վարչութեան:*

Նախաձեռնող յանձնախումբ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը Փնտռեմ ժօրաքրոջս տղան, բնիկ Հաճընցի Աւետիս Ադազարեան Իզմիրի (Փարատիսօ) ամերիկեան գոլէճէն: 1923 Հոկտեմբերի սկիզբը տեսած եմ Մարսէյլ, որ հոն Իսթ Ռըլիֆի միջոցաւ Յունաստանէն եկած էր: Կը խնդրուի լուր ունեցողներէն իմացնել հետեւեալ հասցէներուն.— Garabed Krimian (Tailleur), *109* rue Moncey, Lyon *և կամ* Vartan Krimian (Concierge), *34* rue des Frères Chappe, St. Etienne (Loire).

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

1933 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11ԻՆ, ՄԱՔ - ՄԱՀՈՒՆի ՇՒՐՋ. ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Փարիզի Գրական Ակումբ *այս իրիկուն, ժամը 9ին, 131,* rue Cambronne, métro Vaugirard. *Տեղի կ'ունենայ մաքերի փոխանակութիւն «Հինի եւ նորի հարցը արտասահմանեան հայ գրականութեան մէջ» զեկոյցի առթիւ:*

Մուտքը ազատ է:

ՕՐՈ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ, ԿԻՐԱԿԻ 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈԹԻԿԵԱՆի եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆի

STUDIO RUDOLF սրահին մէջ, 6bis, Rue Campagne Première, Métro Raspail

Այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին կը ներկայացուի՝

17 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ *Հեղինակ՝* Տրէյէր *Ռէժիսէօր՝* Ն. Նիկողոսեան

~~Կը մասնակցին՝ Տիկիններ Պետրոսեան, Թաթիկեան, Պ. Պ. Քէլեհեան, Քրիստեան եւ Նիկողոսեան:~~

Տոմսերու գիները՝ 3 եւ 5 ֆրանք

(Տոմսերը կը ծախուին նաեւ ծանօթ վաճառները)

Հայ Ժողովրդական Թատրոնը

ՎԱՂԸ, ՇԱԲԱԹ ԻՐԻՆԵՐ, ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կը ներկայացնէ՝ **ՀԱՑԻ ՀԱՄԱՐ**

(Տրամ 3 արար՝ Ա. Արէլեանի)

Կը մասնակցին.— Տիկ. Գայեանէ, Սրիորդ Տէր-Յովմասեան, Պ. Պ. Կոթիկեան, Թորոսեան, Նիկողոսեան, Տէրվիշեան, Գագանճեան եւայլն.:

Պգտիկներու համար աթոռ չտրամադրուիր:

Տոմսերու գիները են՝ 3 եւ 5 ֆրանք:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ Գ. ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8ԻՆ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

Կը ձախագահէ՝ Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՁՈՒՂՂԷՐԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. ԱՇՕ ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ եւ Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Կ'երգէ՝ ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼ

Տէսինի *ԱՐԾԻՒ* ֆանֆարը, ընկ. Աւետիս Մելքոնեան (*Ջութակ*):

Փնտռել մանաւանդ յայտագիրը:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԻՆ

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՍԵՐՈՒՍՏԻՈՅ «Ա Յ Գ» ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Mutualitéի շքեղ սրահին մէջ: 24 rue St. Victor

Կը խօսին՝ Պ. Ա. ՎՏԱՐԱՆԴԻ եւ ՏՈՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Պ. Պ. Ա. Գմբէթեան եւ Ե. Գրիգորեան (արտասանութեամբ): Պ. Աբգար (թառով):

Կը հրաւիրուին Մերսուսիոյ եւ Շրջանի հայրենակիցները անխտիր:

Մուտքը ազատ է

Ծախու է *ոտիպողական մեկնման պատճառաւ կեդրոն թաղամասի մէջ կօշկակարի խանութ մը՝ բոլոր կազմածներով (մեքենայ, գործիք եւլլն.) միասին: Բնակարան՝ 2 սենեակ, խոհանոց: Վարձք՝ 3000 ֆրանք, պայ՝ 6 տարի: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Տէր Յակոբեանի, 14, rue Médéah, Paris (14):*

Թատերական ներկայացում Լիոնի մէջ

17 Դեկտ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին Emile Zola սրահին մէջ Ղեկավարութեամբ երգչուհի-դերասանուհի ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼԻ

կը ներկայացուի Աշուղ Ջիվանիի **ԱՃՈՒՂ ՂԱՐԻԲԸ**

Նոյն խաղը ՏԻՄԻՆի մէջ Դեկտ. 18ին, Կիրակի ցերեկ ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ:

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ.

226, Rue de la Convention, Paris (15)

Մեր յարգելի հայրենակիցներուն կը յայտնենք թէ 100ին 25 զեղչ ըրած ենք մեր գիներուն վրայ, մինչեւ Նոր Տարի:

Շագուստ կամ վերարկու՝ **390 ՖՐԱՆՔԷՆ** սկսեալ:

Օգտուեցէ՛ք առիթէն

Հայերու ժամադրավայրը ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

Ցանձն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ԹԷՅ ԼԻՈՆ

ՊԱՏՄԱՆԱԶԵՑԻՐ ՁԵՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԻՆ

ԼԻՈՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ԹԻՒՐԸ ԱՄԷՆԷՆ ՀԱՄԵՂԸ ԵՒ ԱԺԱՆԸ

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինօփլը նպարավաճառատան մէջ:*

Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն: Կեդրոնատեղի՝

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

ԴԵՐՁԱԿ ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԵՐՈՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

13 rue Saulnier, Paris (9)

Ձոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու

Կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տագնապին առթիւ հարիւրին չորսուն զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ:

CABINET V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

54, Rue La Fayette, Paris (9) (Métro Cadet) Tél. PROVENCE 33-04

Կ'ստանձնէ Առեւտրական, Պատժական, Քաղաքային ամէն տեսակ դատեր: Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ, բոլոր դատական եւ վարչական գործերու համար, գրաւոր կամ բերանացի: Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անշարժներու մասնաւոր դիւրութիւններ պատուագնի վճարմանն համար, նկատի առնելով ներկայ տնտեսական տագնապը: Մասնաւոր ուշադրութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման դատերու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի գտնէք ամէն գոհացում: Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս:

ԵՍ ԼՐՏԵՍ ՄԸՆ ԷԻ

Ուշ ատեն սպային քովէն հեռանալով ուղղակի դեղարան հանդիպեցայ եւ տեղեկագիրս գրեցի. իմացնելով ցէփլինները Լոնտոնի վրայ կատարելիք արշաւանքն ու Փոփերինկը ռմբակոծելու մտադրութիւնը:

Փոփերինկի ռմբակոծման գիշերը Անգլիացիները Ռիմսգէյի օդակայանին վրայ օդային հսկայ յարձակում մը կատարեցին, — թերեւս Գերմանացիներուն յարձակումը սպառման մէջ խեղդելու մտքով: Բայց Անգլիացիները քիչ մը ուշ հասան: Գերմանական օդանաւերը Ռուլըրթի վրայով անցած էին արդէն, երբ իրարու հանդիպեցան: Մեր վերեւ կատաղի կռիւ մը տեղի ունեցաւ:

Գերմանացիները մթութենէն օգտուելով, անցան անգլիական օդանաւերէն եւ իրենց ճամբան շարունակեցին դէպ ի Փոփերինկ: Քաղաքը պատրաստուած էր եւ վարժոններով լուսամատուած: Պաշտպանողական դիծը անմիջապէս գործի լծուեցաւ: Գերման օդանաւ մը վար ինկաւ. իսկ մնացածները քանի մը հատ ուժանակ նետելով — որոնք մեծ վնաս մը չհասցուցին — հեռացան գացին:

Վերջապէս հասաւ հոկտեմբեր մէկի իրիկունը. — ցէփլինի արշաւանքին որոշուած ժամը: Օրերով կը կասկածէի որ մի գուցէ խաղ մը կամ դինուորի տարաձայնութիւնն եղած ըլլայ:

Հոկտեմբեր մէկի իրիկունը, ժամը 5ին սակայն, առաջին ահաբեկ իսկ ցէփլինի մեքենաներուն ձայնը առի: Ազդարարիչ այդ ձայնը այլ եւս կասկած չէր վերցներ: Թէ անոնք մէ՞կ էին թէ երկու, չէի դիտեր, բայց պարզ էր որ առացած տեղեկութիւններս ճիշդ էին: Թերեւս համբաւաւոր Մաթին այդ մեքենային մէկը էր, որ անգլիական մուխ ծովէզերը այցելութեան կ'երթար, թշուառ բնակչութեան վրայ մահ եւ աւեր սփռելու...

Տարիներ վերջ, դինադադարին միայն բախտը ունեցայ իմանալու ինչ որ տեղի ունեցած էր Լոնտոնի վրայ, յետոյ *չատաակելի այդ գիչերուան մէջ. ուր մի ժամանակ Մաթին ալ իր արժանի մահը գտած էր:*

Ալ եւս պատմութիւնը թող ըսէ թէ Լոնտոնի պաշտպանութիւնը ինչքան լաւ կազմակերպուած էր, եւ թէ ինչպէս տեղակալ Թէմփըլթ Potter's Barին վրայ ձգեց L 31ը, որ ամբողջութեամբ այրեցաւ...

ԻՐՐԵԻ ԼՐՏԵՍ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻՄ

ԾԱՆԿԱԳԻՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՍ ՍԵՆԵԱԿԻՍ ՄԷՋ ԿԸ ԳՏՆԵՆ

«Վիւրթէմպէրկի բանակին գինուոր մը ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուած է գողութեան մը հետեւանքով: Ախոր քով գտնուած առարկաներէն կը հասկցուի որ քաղաքի բնակիչներէն մէկուն կը պատկանին անոնք:

«Ո եւ է մէկը եթէ կը խորհի թէ յիշեալ առարկաներէն մին կը ճանչնայ, թող հաճի դիմել այս դրասենեակը, առաւօտեան ժամը 10—12»:

Ըստ երեւոյթին այս անմեղ ազդարարութիւնն էր որ ձերբակալմանս պատճառ դարձաւ եւ Գերմանացիները լրտես ըլլալս իմացան:

1916 Նոյեմբեր ամսու մէջ օր մը, կէս օրէ յետոյ գինուորական հրամանատարութեան դրասենեակին դուրսի կողմը տեսայ այս յայտարարութիւնը: Հրամանատարութեան չէնքը կը գտնուէր Ռուլըրթի Grande Placeին վրայ, գերմանական գինուորական հիւանդանոցին մօտ, ուր երբեմն հիւանդապահուհի կը ծառայէի 1914 օգոստոսէն, — Գերմանացիներու Պելճիքան գրաւած թուականէն ի վեր:

Քանի մը օր առաջ ձեռքիս ոսկի ժամացոյցս կորսնցուցած էի, եւ այնպէս պարագաներու տակ որ զայն գտնելու մասին պէտք էր քիչ մը աւելի դժուար ըլլայ: Պարագաները այնպէս բերած էին որ Ռուլըրթի գերմանական գինամթերանոցը քանդէինք:

Բայց ես այնքան վատահ էի, այնքան վստահ, աւա՛ղ, որ այդ գործին մէջ իմ մասնակցութիւնս Գերմանացիներուն կողմէ անյայտ մնացած ըլլալ կը կարծէի: Ու այս կերպով չափազանց վստահութիւնս ուղղակի ծուղակը իյնալուս պատճառ դարձաւ:

Յաջորդ առաւ ժամը 10ին գինուորական հրամանատարութեան գրասենեակը գացի: Հրամանատարը լաւ կը ճանչնայի եւ բարեւեց զիս ժպտադէմ:

Երբ այցելութեանս պատճառը իմացաւ, կարծես կոնակէն զարնուած.

— Այդպէ՞ս. ասիկա ձե՞րը պիտի ըլլար, ըսաւ, պարապ դարակի մը մէջէն պահարան մը հանելով եւ ժամացոյցս սեղանին վրայ դնելով:

Հիմակ կը գտնամ որ այդ միջոցին այնտեղ ուրիշ առարկայ չտեսայ:

Շնորհակալութիւն յայտնած առենս ըսաւ.

— Լաւ. ուրախ եմ որ գտնուեցաւ: Գինամթերքս վերջ առն վերադարձիս տեսայ որ մայրս մոռցանջ երեւոյթ մը ունէր:

— Ոստիկանները այս առաւօտ հոս էին, ըսաւ:

— Ձրի կերակո՞ւր պինուելու համար:

Մեր սրճարանին խաղաղ պահ էր մէկն էր: Ճանկարծ դիմացի տնեսակէն ձայն մը լսուեցաւ: Վա՛չ ես սկսայ դողալ:

Հրացաններու ձայներուն վարժուած էի. գինուորներու անդուլութեան հետեւանքով յաճախ դրան անկիւնէն վար կ'իյնային անոնք: Բայց այս ձայնը տարբեր էր:

Ուղղակի սրճարանէն ներս մտան անոնք: Կրցած չափ պաղարիւնս պահելով, անոնց մօտ յառաջացայ: Սրճարանին մէջ կեցած էին սպայ մը վաշտի բանս կատարէին, երկու գինուորներ եւ ռատնապետ մը, սպառազէն եւ սուեր քաշէլ:

— Օրիորդ, հրաման ունիմ այս կալուածին մէջ ամբողջական խուզարկութիւն մը կատարելու: Յանձնէք ձեր բանալիները ինձ յանձնել, ըսաւ սպան կ'ուղօրէն:

— Ձեր խուզարկութիւնը բան մը մէջտեղ չպիտի հանէ, պարոն, եւ վախեալիք ոչինչ ունիմ եւ կը յուսամ թէ յետագային զիս հանգիստ կը ձգէք:

Բանալիները տուած առենս խռնուեցաւ եւ իր մարդոց հետ անմիջապէս վերի սենեակները բարձրացաւ:

Եթէ մեր կեանքի անցեալ մէկ վայրկեանի մը կամ դէպքի մը վրայ յետադարձ ակնարկ մը նետենք, կը զարմանանք թէ ի՞նչպէս այդ տեսակ աղխալ քայլ մըն ենք առեր: Այսպիսի մարդկային թերութիւններ կրնան փոխել մեր կեանքի ամբողջ ընթացքը:

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 3 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932
3 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2031 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅՆՈ՞ՐՔ Է ԱՐԴԵՕՔ...

Առջի օր, կը հաշուէինք թէ այս գաղութին մէջ կարելի է գտնել առ նուազն քսան հազար ձեռքեր որ կրնան ամսական տասը ֆրանք տրամադրել հանրօգուտ նպատակներու։

Եթէ նոյնիսկ վճարեն հինգական ֆրանք, նորէն կ'ունենանք չօչափելի գումար մը։

Արդ, ներկայ դժնդակ պայմաններուն մէջ, կարելի չէ՞ կանգ առնել այս ծրագրին վրայ։

Բարեգործական, կարմիր Խաչեր, Աղքատախնամ, Դպրոցասէր, Համազգային եւ նման հաստատութիւններ միանալով, չե՞ն կրնար չարժման մէջ դնել այդ քսան հազարը, իբրեւ եկամուտի տեսական աղբիւր։

Անշուշտ նախապէս բաժնելով եկամուտը։ Նախատեսուած 200,000ը կամ 100,000ը վերածելով առ հարիւր համեմատութեանց, համաձայն իրենց բարոյական ուժին եւ նիւթական պահանջներուն։

Առ հասարակ, մեր բոլոր կոչերը կ'ուղղուին միեւնոյն հասցէներուն։

Ան որ կուտայ Աղքատախնամին, կուտայ եւ Կարմիր Խաչին, Դպրոցասէրին կամ Բարեգործականին։ Իսկ ան որ կորանցուցեր է տալու սովորութիւնը, կը խուսափի բոլորէն ալ։

Մօտաւորապէս առաջարկուած հիմքն ունէր Հայրենիքի Տուրքը, որ այնքան արդիւնաւոր եղաւ Պոլսոյ մէջ, զինադադարի չրջանին։

Ճիշդ է որ Փարիզը չի կրնար բաղդատուիլ Պոլսոյ հետ։ Եւ որովհետեւ մենք նկատի ունինք ամբողջ ֆրանսահայ գաղութը, աւելի կը դժուարանայ գործադրութիւնը։

Եւ սակայն, ուրիշ բան է դժուարը, ուրիշ բան՝ անկարելին։

Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներուն մէջ ալ ունինք ազգային կազմակերպութեան կորիզներ։ Մօտաւորապէս դիտենք իւրաքանչիւր վայրի մարդահամարն ալ։

Ցեւոյ, ամէն տեղի մէջ ալ կան մասնաճիւղեր այս կամ այն հաստատութենէն։ Եթէ մէկը չունի, միւսը անոր տեղը կը բռնէ։

Ուրեմն, իւրաքանչիւր հիմնարկութիւն պահելով իր անունը, անկախութիւնը, գործունէութեան ծրագիրը, գործակցութիւն պիտի հաստատէ միայն դրամ ճարելու համար։ Պիտի կեդրոնացնէ ճիգերը, կարելի եղածին չափ հաստատուն եկամուտ մը ապահովելու առաջադրութեամբ։

Անցեալ տարի, երբ Հ. Բ. Ը. Մ.ը մէջտեղ դրաւ իր չորդուն ուղեգիծը, որ կը բաղկանար 31 յօդուածներէ, մենք անուղղակի չօչափեցինք այս խնդիրը։

Մաղելով այդ ուղեգիծը, կ'եզրակացնէինք թէ կան չորս հիմնական աչխատանքներ, —

1. *ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ (որբ, այրի, հիւանդ, չքաւոր եւն.)։*
2. *ԿՐԹԱԿԱՆ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ (դպրոց, մարզական չարժում, հրատարակութիւն, մշակոյթ եւն.)։*
3. *ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ (ներգաղթ, վերաչինութիւն եւն.)։*
4. *ՏԵՂԱԻՈՐՈՒՄ (գաղթականներու իրաւական վիճակ, տնտեսական հոգեր եւն.)։*

Եթէ կարելի ըլլար կեդրոնանալ այսպիսի ծրագրի մը վրայ, ոչ միայն չատ մը վէճեր կը դադրէին, այլ եւ դարման կը գտնէին բազմազան թչուառութիւններ։

Բայց, մեր մէջ «ազգասէրներ» կան որ կը սարսափին ո՛ր եւ է կեդրոնական կազմակերպութենէ։

Վերջ ի վերջոյ ա՛յդ է միակ ելքը, քանի որ կ'երկարաձգուի մեր պանդխտութիւնը։

Տնտեսական պայմաններն իսկ պիտի հարկադրեն այդ ճամբան բռնել։

Ուրիչ խնդիր, եթէ որոչած ենք չամբաթար լուծուիլ եւ փոխհանել։

Մեր առաջարկը, առանց խանգարելու այդ ընդհանրական ծրագիրը, միջոց մըն է դիմաւորելու անտեսական հոգերը։

Փաստ է, վերջապէս, որ պատահականութեան կապուած են մեր չարք մը հանրային կազմակերպութիւնները։

Դպրոցասէրը կը զալարուի անօրինակ տագնապի մը մէջ։ Կարմիր Խաչերը հազար հոգ ունին եւ հազիւ տասնին կրնան հասնիլ։ Բարեգործականը կը փորձէ եկամուտ ապահովել սովորական կոչերով։ Աղքատախնամին աչքը կիրակի օրուան գանձանակին վրայ է։

Եւ այսպէս ամէն տեղ։

Չարժէ՞ր դնել խորհրդակցութիւն մը կատարել մեր առաջարկած հիման վրայ։

Չենք վիճիր մանրամասնութիւններու մասին։

Մեզի համար էականը՝ սկզբունքն է, — կեդրոնացում ճիգերու։ Թէ՛ բարոյական եւ թէ նիւթական։

Հասած ենք այնպիսի չրջանի մը ուր անհատական, անջատ, կղզիացեալ ձեռնարկները այլ եւս չեն կրնար դիմանալ։

Անհրաժեշտ է համախմբուիլ, գործակցութեան, փոխադարձ աջակցութեան ցանցեր հաստատել։

Այդպիսի փորձ մըն է որ կը թելադրենք։ Սկսելով տարբրականէն։

Եթէ մեր ակնարկած կազմակերպութիւնները չարժման մէջ դնեն իրենց մասնաճիւղերն ու անդամները, ինչո՞ւ անկարելի պիտի դառնայ գործադրութիւնը։

Ցաճախ Մխիթիւններ ձեռք ձեռքի կուտան եւ հանդէսներ կը կազմակերպեն, հասոյթը իրենց միջեւ բաժնելու համար։

Ցնո՞րք է, հանդէսի փոխարէն, կազմակերպել անդամավճարի դրութիւնը։ Միացեալ ճակատով եւ բազմաթիւ ձեռքերով հաւաքել այն ինչ որ կը հաւաքուի անջատ — անջատ եւ իրար խաչաձեւելով։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԵՍ ԳՐԱԳԷՏ ՉԵՄ ՈՒԶԵՐ»

էրիկ – կնկան ոտրօրինակ դատ մը՝ Պերլինի մէջ։

Ամուսինը՝ գրագէտ։ Կինը՝ սալոնական։

Կը վիճին, կը հաշտուին։ Նորէն կը խռովին։ Եւ ճարահատ՝ ամուսինը շունչը կ'առնէ դատարան։

— Կ'ուզեմ ձգել կինս, որ պայքար կը մղէ իմ գրականութեանս եւ գիրքերուս դէմ, փոխանակ խրախուսելու։

Նոյնիսկ... ջախջախիչ փաստեր ունի տիկինը։

— Ես երբ ամուսնացայ էեզի հետ, դեսպանատան պաշտօնեայ էի։ Լայն ասպարէզ ունէի։ Կրնայիր մինչեւ նախարարութեան հասնիլ եւ հանգիստ, փառաւոր կեանք մը կը վարէիր։ Ո՞վ ըսաւ էեզի որ գրող – բրոց դառնաս։

Այսքա՞ն միայն։

— Պարոն դատաւոր, այս մարդը խզած է ամուսնական դաշինքը, բանի որ, երբ ամուսնացաւ, դիւանագիտական պաշտօնեայ էր։ Ինծի չըսաւ թէ կէս ճամբան պիտի մնայ եւ գրագէտ պիտի ըլլայ։

×

Ուրեմն, միայն մեր խաւարտե՞լ ժողովուրդին աղջիկները չեն որ դեսպանցու, նախարարցու, բժիշկ, փաստաբան կամ «փապրիֆաթոր» կը փնտռեն։

Ահա բաղաֆակիրք Գերմանուհին ալ՝ նոյն ճամբուն վրայ։

— Բեզի ո՞վ ըսաւ որ գրականութիւն ընես, աւմի՛տ։ Բիչ մըն ալ ըսպասէիր եւ դեսպան, նախարար կը դառնայիր...

Իրաւո՛ւնք ունի տիկինը։ Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար որ, փոխանակ վէպ գրելու, դիւանագիտական ծանուցագիր խմբագրէր Պ. գրագէտը։

Անշուշտ գրականութեան մէջ ալ պիտի ձախողի այս մարդը, բանի որ... չէ կրցեր հասկնալ իր կնոջ — ո՛ր եւ է կնոջ — հոգին։

Պիտի ձախողի մանաւանդ անոր համար որ, իր գիրքերը տարածելու համար անգամ պէտք զգացեր է իր կնոջը «ռէկլամ»ին։

Իսկական վարժապետ։

Կարելի՞ է հնազանդութիւն ուխտել այսպիսի տիրացուի մը։

ՎԱՐԱԶ

ՉԵԿՈՑՑ ԿԱԹՈՂ.

ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Փարիզի պատգամաւոր Պ. Լեւոն Կիւմիւշկէրտան վերադարձած ըլլալով էջմիածինէն, այս կիրակի եկեղեցական արարողութեանց աւարտումէն յետոյ, տեղեկութիւններ պիտի տայ կաթողիկոսական ընտրութեան մասին։

ՄԱԿԱՆՈՒՆ ԿԸ ԲԱՇԽԵՆ

Թուրքիոյ մէջ օրինագիծ մը պատրաստուեցաւ, բոլոր Թուրքերուն մականուններ բաշխելու համար։

Բարեփոխեալ մասեր կ'արգիլեն նոյն մականուններն մէկէ աւելի ընտանիքներու համար գործածութիւնը։ Մականունները թուրքերէն լեզուի կանոններուն պէտք է համապատասխանեն։ Կառավարութիւնը ի հարկին մէկ – մէկ մականուն պիտի տայ չունեցողներուն։ Օրէնքին հրատարակութենէն վերջ մուխթարները պիտի հսկեն անոր գործադրութեան։

ՁԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ԿՌՈՒԻՆ ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Մինչ Ազգերու Դաշնակցութեան շրջանակներուն մէջ ճառեր կը խօսին եւ բանաձեւեր կը խմբագրեն, Մանչուրիոյ մասին, ձափոն կը գործէ գինու զօրութեամբ։

Դեկտ. 1ին, 20,000ոց ճափոնական բանակ մը յարձակողականի սկսաւ չինացի ապստամբներուն դէմ, եւ 130 ֆիլոմեդր յառաջացաւ 24 ժամուան մէջ։

Ուրեմն, ձափոն արիւն թափելով, աւելի պիտի ամրապնդէ իր տիրապետութիւնը Մանչուրիոյ վրայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ

6000 ԲԱՌ՝ ԸՍԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԹԷ ԶԻ ԿՐՆԱՐ ՎՃԱՐԵԼ

Անգլիական կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ իր պատասխանը՝ ամերիկեան վերջին ծանուցագրին։

Չափազանց երկար է այս պատասխանը, աւելի քան վեց հազար բառ, եւ կը բաղկանայ տասը գլուխներէ։

Ծանուցագիրը կը բացատրէ թէ՝ պատերազմիկ պետութիւնները սպառած ըլլալով իրենց միջոցները, ստիպուեցան դիմել փոխառութեանց, որոնք աւելի չատ եղան ապրանքի ձեւով։ Արդ, եթէ այդ փոխառութիւնները մեծ օգնութիւն ընծայեցին Դաշնակիցներուն, միեւնոյն ատեն մեծ զարկ տուին Մ. Նահանգներու վաճառականութեան։ Ամերիկայի արտաքին առեւտուրի հաչուեկշիռը կը ցուցնէ թէ 1915էն 1919 հասոյթի յաւելումը 600 միլիոն տոլարէն բարձրացած է չորս միլիառ տոլարի։ Դաշնակիցները տնտեսական ահագին ճիգ թափած ըլլալով, չկրցան անմիջապէս վճարել պարտքերը, բայց 1923—24 համաձայնութիւններ կնքուեցան եւ առժամեայ վիճակ մը հաստատուեցաւ։ (Տօքսի ծրագիրը)։ Քանի մը տարի վճարումները չարունակուեցան, կարծուեցաւ թէ կարելի է վերջնական կարգադրութեան մը յանգիլ եւ խմբագրուեցաւ Ընկերի ծրագիրը։ Հաղիւ անոր մելանը չորցած, տագնապը պայթեցաւ, կատարեալ անկանոնութեան մը մատնուեցան փոխառուները որոնք հինգ տարիէ ի վեր Եւրոպա կը թափէին իրենց դրամագլուխները եւ մարդիկ սկսան քաչել իրենց դրամները։ Ամէն բան վեր ի վայր չրջուեցաւ մանաւանդ 1930—1931ին։ Մինչեւ հիմա՝ վճարումներուն հետեւանքը եղաւ, դրամական տեսակէտով, դեղին մետաղին անյարմար բաչխումը, որ իր կարգին, տնտեսական դեպքի վրայ, յառաջ բերաւ զինեալ անկում։ Ցեւոյ, ամէնէն ուղղակի եւ ուչագրաւ հետեւանքներէն մէկն եղաւ ոսկեդրամի դրութեան լքումը՝ Անգլիոյ կողմէ։ Եւ վերջապէս, ծանրագոյն հետեւանքներէն մէկն եղաւ խանգարել վաճառականութիւնը եւ ճարտարագործութիւնը այնպիսի երկիրներու որոնք պատերազմին չէին մասնակցած եւ կապ չունէին միջազգային պարտքերու հետ։

Ամերիկայի եւմտական նախարարը ինք կը խոստովանէր, 1924ին, թէ միջկառավարական վճարումները անկարելի են, եթէ պարտական պետութիւնները ի գործ չդնեն իրենց վճարման ամբողջ կարողութիւնը։ Ոչ միայն այս սկզբունքը չյարգեցին, այլ եւ վճարման կարողութեան սահմանն ալ անցան։

Յատկապէս Անգլիոյ մասին խօսելով, ծանուցագիրը կ'ըսէ թէ ան ամէն պարտաւորութենէ ազատուած չըլլար, եթէ ընդհանուր պատերազմական պարտքերը։ Ինչ որ սակայն Դաշնակիցներէն, պիտի յատկացնէ կատարուած փոխառութեանց, բայց ոչի տակաւին ներքին պարտքեր, իբրեւ հետեւանք պատերազմին։ Եւ այդ պարտքը աւելցած է ստերլինի անկումով։ Անգլիա մինչեւ հիմա վճարած է 75 միլիառ ֆրանք, իսկ իր պարտականներէն հաղիւ տասը կէսը ստացած է։ Մ. Նահանգներու եղած ընդհ. պարտքին մէջ Անգլիոյ բաժինն է 40 առ հարիւր, մինչդեռ ինք միայակը վճարած է Դաշնակիցներու ստացած դրամարներուն 80 առ հարիւրը։

Ծանուցագիրը յետոյ երթալու կապէ հաստուցումներն ու պարտքերը եւ դիտել կուտայ որ եթէ Ամերիկա պնդէ դեկտ. 15ի վճարման վրայ, պիտի խախտի Լոզանի մէջ կնքուած համաձայնութիւնը, ինչպէս եւ այդ առթիւ հաստատուած վստահութիւնը։

Ու վերջապէս, կանգ առնելով դեկտ. 15ի պայմանաժամին վրայ, ծանուցագիրը դիտել կուտայ թէ ներկայ պայմաններուն մէջ անկարելի է օտար դրամ (տոլիզ) դնել եւ փոխադրել, իսկ ոսկիով վճարումը մեծապէս պիտի վնասէ Անգլիոյ Դրամատան պահեստին, որ արդէն անբաւական է սեղանաւորական մեծ կեդրոնի մը պահանջներուն։ Հետեւաբար, մէկ ելքն է ընդհատել վճարումները եւ բանակցութեան ենթարկել պարտքերու խնդիրը։

⁂ *Ֆրանսական պատասխանն ալ ղրկուեցաւ Ուաչինկթըն։ Հիմնական կէտերուն մէջ մեծ տարբերութիւն չունին երկու ծանուցագիրները։*

Երեսփ. ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ, կարգ մը երեսփոխաններ նորէն առաջարկեցին անմիջապէս վճարանութեան ենթարկել պարտքերու խնդիրը։ Բայց. Պ. Խոիս վստահութեան խնդիր հանեց եւ համաձայնեցան որ վճարանութիւնը յետաձգուի դեկտ. 9ին։

Ալէքսանտրէթի սանճագը Թուրքիո՞յ պիտի կցուի

Սուրիոյ «Էլիֆ Պա» թերթին Ալէքսանտրէթի թղթակիցը կը գրէ նոյ. 20 թուականով.—

Ընտ – ըսաւները շատցան հոս Ալէքսանտրէթի Սանճագին Թուրքիոյ կցումին շուրջ։ Եւ օրէ օր հաւանական կը նկատուի Թուրքերու ժամանումը։ Այս պատճառաւ ժողովուրդին մէջ վհատութիւն կը տիրէ եւ անորոշ վիճակ մը գոյութիւն ունի։

Կարելի չէ առանց զայրոյթի եւ յուզումի յիշել այս պարագան եւ հաշտուիլ նման կարգադրութեան մը հետ։ Ալէքսանտրէթ շատ հին ժամանակներէ ի վեր մէկ մասը եղած է Սուրիոյ եւ անոր կարեւոր դուռը։ Մանաւանդ որ Ալէքսանտրէթի սանճագը Տաւրոսեան լեռներու բնական սահմանով մը զատուած է Թուրքիայէն եւ ոչ մէկ կապ ունի Թուրքիոյ հետ։

Բաց ի այդ, Ալէքսանտրէթ միակ դուռն է Սուրիոյ առեւտուրին համար եւ ամենաբերրի հողն է։ Եթէ Ալէքսանտրէթի սանճագը բաժնուի Սուրիայէն, այս վերջինը կը դադրի գոյութիւն ունենալէ իբրեւ տնտեսական ու բաղաքական Միութիւն։

Սուրիացիները չեն կրնար ազատութիւն ու խաղաղութիւն ձեռք բերել, եթէ այժմէն ամէն միջոց ի գործ դնելով Ալէքսանտրէթի սանճագը չազատեն Թուրքիոյ երախէն։

Ի՞նչ պայմաններով պիտի պարպուի Սուրիան

ԴԱՇՆԱԳԻՐԻ ՄԸ ՊԱՏՃԷՆԸ ... ԹՐՔԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐԷ

Թրքական թերթերէն կը բաղնիք հետեւեալ տեղեկութիւնը՝ փրանքո-սուրիական դաշնագրի մասին.—

Առնուէ մը ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուին Սուրիոյ եւ Ֆրանսայի վարիչներու միջեւ։ Այս առթիւ պատրաստուած է դաշնագրի նախագիծ մը, զոր վերջերս Սուրիոյ մարզպան Պ. Փոնսօ իր հետ Փարիզ տարած եւ ներկայացուցած է կառավարութեան։

Դաշնագրի նախագիծը հետեւեալ պայմանները կը պարունակէ.—

1) Սուրիոյ մէջ կազմուած է անկախ կառավարութիւն մը։

(Ուրերու շարունակութիւնը կարդալ Թ. էջ)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԽՐԱԽՃԱՆՔ ԹԷՀՐԱՆԻ ՄԷՋ

Թէհրանէն կը հեռագրեն նոյ. 30 Թուականով.— Ոստիկանութեան հրամանով, Թէհրանը լուսազարդուեցաւ երէկ եւ այս գիշեր, եւ սիեմմաները ձրի տրամադրուեցան ժողովուրդին, ի պատիւ Անգլուպարսիկ ընկերութեան մեծաշնորհին ջնջման։ Առջի գիշերուան խրախճանքները խանգարուեցան ձիւնամրրիկին հետեւանքով։

Ամէն ինչ հանդարտ է Ապատանի մէջ, ուր կը գտնուի Քարիւղի գտարանը, ինչպէս եւ նաւթահորերուն մէջ, եւ աշխատանքը կը շարունակուի սովորականին պէս։ Կառավարութիւնը ուրիշ միջոցներ ձեռք առած չէ։ Նահը Մազանտարան պիտի երթայ դեկտեմբեր 6ին, ներկայ ըլլալու համար Թիւրքմէն ձիարշաւին։ Այստեղ զրոյց կը շրջի թէ անգլիական կառավարութիւնը իմբ թելադրած է որ ջնջուի Քարիւղի ընկերութեան մեծաշնորհը, որպէս զի նամբան հարթուի, արմատական փոփոխութիւններ մտցնելու համար նոր պայմանագրին մէջ։

⁂ Պարսկաստանի եւմտական նախարարը երկար նամակ մը ուղղելով Անգլուպարսիկ ընկերութեան տնօրէնին, կը բացատրէ մեծաշնորհին ջնջման պատճառները։ Գլխաւոր առարկութիւնը այն է թէ կառավարութիւնը իմքզիմքը պարտաւոր չզգար վաւերական համարել մեծաշնորհ մը որ տրուած է այնպիսի առեն մը երբ Պարսկաստան չունէր սահմանադրական կառավարութիւն մը։ Կառավարութիւնը երկար սպասեց, որպէս զի ընկերութիւնը բարեացակամութեամբ վերաբերի մեծաշնորհին պայմաններ, որոնք պէտք եղածին պէս չեն պաշտպաներ Պարսկաստանի շահերը։ Ընկերութիւնը շարունակ կը խուսափէր բանակցութեան մտնելէ եւ կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ ջնջել մեծաշնորհը։ Միեւնոյն ատեն, կառավարութիւնը պատեհութիւն կ'ընծայէ ընկերութեան, նպաստաւոր պայմաններ առաջարկելու որոնք պաշտպանեն Պարսկաստանի եւ ոչ թէ միայն ընկերութեան շահերը։ Նամակը կը յիշեցնէ մեծաշնորհին մէկ յօդուածը որուն համաձայն վէճերը պէտք է կարգադրուին իրաւարարութեամբ։

ՑԱՒԱՋ.— Թերեւս աւելորդ չըլլայ յիշեցնել թէ՝ Ապատանի նաւթահորերուն մէջ (Հարաւ. Պարսկաստան), կ'աչխատին բաւական թիւով հայ բանուորներ, որոնք անորոշութեան մատնուած են։

ԱՐԻԻՆԱԼԻ ԿՌԻԻ ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Սուրիական թերթերը կը գրեն.—

Հալէպի սահմանապահ ուժերու վերահսկիչ ենթասպայ Պաժիոն լուր կ'առնէ որ մահսանենգները Թուրքիայէն Սուրիա փախցնել կ'ուզեն կարգ մը ապրանքներ։ Իսկոյն ձիաւորներու ուժ մը առնելով հետը, կը մեկնի հետապնդելու համար զանոնք։ Հալէպէն վեց ֆիլոմեդր հեռու, Պ. Պաժիոն կը հանդիպի մահսանենգներու խումբին եւ կը հրամայէ անոնց կենալ։ սակայն մահսանենգները դիմադրութիւն ցոյց կուտան եւ կը սկսի ընդհարումը։ Մահսանենգներէն մէկը ստացաւ երեք գնդակ եւ անշունչ գետին փռուեցաւ, սակայն իր ընկերները աւելի բուռն կռիւ մը սկսան։ Ենթասպայ Պաժիոն ուսէն ու մէջքէն վիրաւորուեցաւ։ Ենթասպային հետեւորդները տեսնելով որ չպիտի կրնան յաջողիլ, վիրաւորը կ'առնեն եւ կը փախչին։

Մահսանենգները կորսնցուցած են իրենց հետքերը, մինչեւ որ նոր ուժեր հասնին։

Ենթասպային վիճակը շատ ծանր է։

Միեւնոյն օրը, ուրիշ ընդհարում մը տեղի ունեցած է վերին ձէզիրէի մէջ։ Աւազակներ կ'ուզեն սուրիական սահմանը անցնելով մահսանենգուած ապրանքներ բերել։ սակայն սահմանապահ ուժերը կը դիմադրեն եւ զօրաւոր ընդհարում մը տեղի կ'ունենայ, որու միջոցին կը վիրաւորուին երեք աւազակներ եւ զինուոր մը։

«ԼԵՌՆԱՀՈՎԻՑ ՆՈՑՔՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔ»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՇՈՒՐՋ

Ցաոա, ֆրոնտի հետևում իսկական մարդիկ էին, որոնք ոչ միայն գիտեին, թե ինչ է պատերազմը, այլև ամենայն մանրամասնությամբ պատկերացնում էին, թե ինչ է նշանակում հաղթել այդ պատերազմում։ Նրանք գիտեին, որ հաղթանակը ձեռք է բերվում ոչ միայն քաջության, ոչ միայն հերոսության, ոչ միայն անձնազոհության շնորհիվ, այլև ամենից առաջ ռազմական գիտության, ռազմական արվեստի, ռազմական տեխնիկայի շնորհիվ։ Նրանք գիտեին, որ ֆրոնտի հետևում ամենից առաջ պետք է ստեղծել ռազմական տեխնիկայի հզոր բազա, որ ֆրոնտի հետևում ամենից առաջ պետք է ստեղծել ռազմական տեխնիկայի հզոր արտադրություն։

Ահա թե ինչու ֆրոնտի հետևում ամենից առաջ ուշադրություն դարձրին ռազմական տեխնիկայի արտադրության զարգացման վրա։ Ահա թե ինչու ֆրոնտի հետևում ամենից առաջ ուշադրություն դարձրին ռազմական տեխնիկայի արտադրության զարգացման վրա։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

— ։-։ —

Նոյեմբերյան հոկտեմբերյան մեծ ժողովրդական հեղափոխության հաղթանակից հետո, երբ Հայաստանում հաստատվեց խորհրդային կարգերի իշխանությունը, Հայաստանի Կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցությունը, որ ղեկավարում էր հեղափոխությունը, ամենայն հետևողականությամբ սկսեց իրագործել իր ծրագրի այն կետերը, որոնք վերաբերում էին ազգային հարցի լուծմանը։ Ազգային հարցի լուծման ամենակարևոր կետերից մեկը Հայաստանի հանրապետության հիմնադրումն էր։

Հայ ժողովուրդը, որ դարեր շարունակ ենթարկվել էր ազգային ամենադաժան ճնշումների, որ ամբողջ աշխարհի առաջ ներկայացել էր որպես ազգային ստրուկ, ազգային ամենաանիրավ վիճակում գտնվող ժողովուրդ, հեղափոխության հաղթանակից հետո ստացավ իրավունք ինքնուրույն տնօրինելու իր ճակատագիրը։ Հայ ժողովուրդը կարող էր ինքնուրույն որոշել, թե ինչպիսի պետական կազմակերպություն ունենա իր հայրենիքը։

Հայ ժողովուրդը որոշեց ստեղծել ինքնուրույն պետություն։ Այդ որոշումը կայացրեց Հայաստանի Կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցությունը։ Հայաստանի Կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցությունը, որ ղեկավարում էր հեղափոխությունը, որ ղեկավարում էր հայ ժողովրդի պայքարը ազգային ստրկության դեմ, որ ղեկավարում էր հայ ժողովրդի պայքարը ազգային անկախության համար, հայ ժողովրդի անունից հռչակեց Հայաստանի հանրապետության ստեղծումը։

Հայաստանի հանրապետության հռչակումը հայ ժողովրդի համար մեծ նշանակություն ունեցավ։ Հայ ժողովուրդը, որ դարեր շարունակ ենթարկվել էր ազգային ամենադաժան ճնշումների, որ ամբողջ աշխարհի առաջ ներկայացել էր որպես ազգային ստրուկ, ազգային ամենաանիրավ վիճակում գտնվող ժողովուրդ, հեղափոխության հաղթանակից հետո ստացավ իրավունք ինքնուրույն տնօրինելու իր ճակատագիրը։ Հայ ժողովուրդը կարող էր ինքնուրույն որոշել, թե ինչպիսի պետական կազմակերպություն ունենա իր հայրենիքը։

Հայ ժողովուրդը որոշեց ստեղծել ինքնուրույն պետություն։ Այդ որոշումը կայացրեց Հայաստանի Կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցությունը։ Հայաստանի Կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցությունը, որ ղեկավարում էր հեղափոխությունը, որ ղեկավարում էր հայ ժողովրդի պայքարը ազգային ստրկության դեմ, որ ղեկավարում էր հայ ժողովրդի պայքարը ազգային անկախության համար, հայ ժողովրդի անունից հռչակեց Հայաստանի հանրապետության ստեղծումը։

Հայաստանի հանրապետության հռչակումը հայ ժողովրդի համար մեծ նշանակություն ունեցավ։

Հայ ժողովուրդը, որ դարեր շարունակ ենթարկվել է ազգային ճնշումների, որ ամբողջ աշխարհի առաջ ներկայացել է որպես ազգային ստրուկ, ազգային ամենաանիրավ վիճակում գտնվող ժողովուրդ, հեղափոխության հաղթանակից հետո ստացավ իրավունք ինքնուրույն տնօրինելու իր ճակատագիրը։ Հայ ժողովուրդը կարող է

2) Սուրիա կ'ընդունի այն բոլոր ծախքերը զոր Ֆրանսացիները ըրած են Սուրիոյ մէջ, գրաւման օրէն ի վեր:

3) Բոլոր գիտական խորհրդականներն ու գիւղատրական ուսուցիչները Ֆրանսացիներէ պիտի ընտրուին:

4) Ֆրանսացիներէ բաղկացեալ ջոկատ մը պիտի պահուի Սուրիոյ մէջ, սահմանները պահպանելու համար:

5) Սուրիա իր մաքսային հասոյթները ցոյց պիտի տայ արտաքին յանձնառութենց փոխարէն:

6) Առանց Ֆրանսայի հաւանութեան Սուրիա ո եւ է օտար պետութեան հետ դաշնագիր պիտի չկնքէ:

7) Սուրիա իրաւունք պիտի ունենայ օտար պետութեանց մօտ դիւանագիտական ներկայացուցիչներ կարգելու, պայմանաւ որ Ֆրանսայի հաւանութիւնը առնէ:

8) Ներկայ դաշնագրին ստորագրութենէն սկսեալ երեք տարուան ընթացքին, Ֆրանսա պիտի պահանջէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ ընդունիլ Սուրիան եւ այս պահանջը իրականացնելու համար ամէն ջանք պիտի թափէ:

Ց.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՊԱՆԵՒՕ - ՔԱՇԱՆ «Արծիւ» խումբի դասախօսական ժողովը այսօր, Շաբ. երեկոյ, ժամը 8.30ին, ընկեր Տիգրան Տէրօհանի բնակարանին մէջ, 9, rue Mme. Curie. Bagneux:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ «Ռազմիկ» խումբի ժողովը այսօր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ընկեր Յարութիւն Խաչատուրեանի բնակարանը, 30 rue du Parc: Ներկայ կ'ըլլայ Ենթակոմիտէի անդամ ընկեր Խաչիկ Մկրտիչեան:

ԱՆԻԷՒ - ՊՈՒԱ - ՔՈԼՈՆՊ Ա.ժ.ամեայ մարմինը ժողովի կը հրաւիրէ *Արամ, Մասիս* եւ *Մուրատ* խումբերը վաղը կիրակի երեկոյ, ճամը 8.30ին, Պէքոնի կայարանին դիմացի ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԻՕԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Մուրատ» խումբի դասախօսական ժողովը վաղը, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Ակումբին մէջ: Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ: Կը հրաւիրուին շրջանիս բոլոր ընկերները:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պուլվար Օտտօի Վառվեան Ենթակոմիտէն ամիսդողաբար ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր, Մուրատ, կայծակ եւ Գայլ վաֆան խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով: Բացականները նկատի պիտի առնուին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՎԻԼՆԻ «Քրխտափոր» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 6 Դեկտ. Շորեքշաբթի երեկոյ ժամը 7.30ին, «Խաժակ» ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԱՎԻՆԵՕՆ-ՍԷՆ-ՍԱԹՈՒՐՆԷնի «Անդրանիկ» խումբի ընկերական դասախօսական ժողովը վաղը կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին: Կը դասախօսէ՝ ընկ. Գ. Չիւսեան: Ներկայ կ'ըլլայ Կոմիտէի ներկայացուցիչը՝ ընկեր ԿԱԳՈՄԵԱՆ,

ՍԱԼԻՆ ՏԸ ԺԻՌՕԻ ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին: Զեկոյց՝ 10րդ Շրջ. Ժողովի: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է:

Փարիզի Գրական Ակումբ *այս իրիկուն, ժամը 9ին, 131, rue Cambronne, métro Vaugirard. Տեղի կ'ունենայ մաքերի փոխանակութիւն՝ «Հինի եւ նորի հարցը արտասահմանեան հայ գրականութեան մէջ» զեկոյցի առթիւ:*

Մուտքը ազատ է:

Դասախօսութիւն

Կ. Պոլսոյ Ազգ. Կեդր. Վարժարանի Նախկին Սանուց Միութեան կողմէ այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Maison de la Mutualité (Լ սրահին մէջ), 24 rue St. Victor: կը դասախօսէ՝ Պ. ՏԻԳՐԱՆ ԻՍԿԻԿԵԱՆ, Լիսանսիէ էս - լէթրը Սորպոնէն, նիւթ ունենալով՝ Պատասխանատուութեան գաղափարը արդի ընկերաբանութեան մէջ:

Մուտքը ազատ է:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՒԱԾՔ

Թաւրիզ, Գործ.— 1000 ֆր.:
Մարսէյլ, Գործ.— 880:
Մարսէյլ, Յ. Պ.— 140:
Մարսէյլ, Ն. Կ.— 280:
Մարսէյլ, Կ.— 40:
Մարթիկ, Օ. Ք.— 70:
Փէզընա, Ա. Ճ.— 120:

Նոր բաժանորդներ

Վիլմոնթլը, Կ. Ե. — 35: Սկսանք ղրկել Դեկտ. 1էն:
Սէն Սաթուրնէն, Լ. Օ.— Սկսանք ղրկել Դեկտ. 1էն:
Տիկին Գ.— Սկսանք ղրկել Նոյեմ. 30էն:
Մխրաժոն, Ռ. Ս.— Սկսանք ղրկել Դեկտ. 1էն:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԺՈՂՈՎ ՄԸ

Վաղը Շաբաթ, կէս օրէ վերջ, ժամը 3.30ին ֆաֆէ վօլթէրի (փլաս տը Լ'Օտէօն) մէջ տեղի կ'ունենայ *Հայկական Փոխադարձ Ապահովագրական Միութեան* ինիւադիրներու ժողովը, որուն կրնան մասնակցիլ փափաքող ազգայինները:

Օրակարգ.— *Վիճաբանութիւն եւ վաւերացում կանոնագրի, ընտրութիւն վարչութեան:*

Նախաձեռնող յանձնախումբ

ԿԱՂԱՆԴԻ եւ ԾՆՈՒՆԴԻ առթիւ

մի՛ մոռնաք գոհարավաճառ - ժամագործ *ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի* իսպեղէն՝ *264, Fbg. St. Martin, Paris (10e)*: Արժէքաւոր նուէրներ եւ *100ին 10* գեղչ: (*Métro: Louis - Blanc*):

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ **Square de Neuilly-St. James** *Նէօյիի կամուրջին եւ Պուա տը Պուլօնեի մօտ, գեղ. յարկաբ. ամէն յարմ., 3 եւ 4 փ. 10—15,000 ֆր., 5 փ. 13—20,000 հմ. մաճ. մեծութ.մեծ խոհ., ծառաններու՝ խոհ. տաքց. սեն. վերելակ, կառատուն: Այցելել՝ 7, 9 եւ* **9bis rue Casimir-Pinel** *եւ 11* **Bld. de la Seine.** *մանր. ճարտ.* **Verdonnet,** *68* **rue Boursault** *Փարիզ(17),հեռ.* **Marc.** *77—16, փափաք. կը ղրկուի պատկեր. գրքոյկ.*

Հայ Ժողովրդական Թատրոնը

ԱՅՍՕՐ, ՇԱԲԱԹ ԴԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ԱԿՈՒՄԲԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

կը ներկայացնէ՝ **ՀԱՑԻ ՀԱՄԱՐ**

(ցրամ *3* արար՝ Ա. ԱԲԵԼԵԱՆի)

Կը մասնակցին.— Տիկ. Գայեանէ, Օրիորդ Տէր-Թովմասեան, Պ. Պ. Կոթիկեան, Թորոսեան, Նիկողոսեան, Տէրվիշեան, Գագանճեան եւյլն.:

Պզտիկներու համար աթոռ չտրամադրուիր:

Տոմսերու գիները են՝ 3 եւ 5 ֆրանք:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԱՅՍՕՐ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ Գ. ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԵՒ ՒՐ

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

ՎԱՂԸ, ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8ԻՆ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՋՈՒՂՂԵՐԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. ԱՇՕ ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ եւ Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Կ'երգէ՝ ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼ

Տեսիլի *ԱՐՇԻԻ* ֆանֆարը, ընկ. Աւետիս Մելքոնեան (*Ջութակ*):

Փնտռել մասնաւոր յայտագիրը:

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՎԱՂԸ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2.30ԷՆ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

Կը խօսին՝ Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ եւ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՍՆԵԱՍՏԻՈՅ «Ա Յ Դ» ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԹՒՅԱՍԵՂԱՆԸ

տեղի կ'ունենայ վաղը, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Mutualité-ի շքեղ սրահին մէջ: 24 rue St. Victor

Կը խօսին՝ Պ. Ա. ՎՏԱՐԱՆԴԻ եւ ՏՈՒԲԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Պ. Պ. Ա. ԳԱԼԷՖԹԵԱՆ եւ Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ (*արտասանութեամբ*): Պ. ԱԶԳԱՐ (*թառով*):

Կը հրաւիրուին Սեբաստիոյ եւ Շրջանի հայրենակիցները անխտիր:

Մուտքը ազատ է

ՉԱԳՐԵԱՆ եւ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

40, RUE D'ABOUKIR

Tel. Louvre 58-75 **Métro: Sentier**

Վաճառատունս մեծաքանակի կողքին փոքրաքանակի ճիւղ մը իաստատած է նոյն գիներով, *մետաքսեղէնի, բուրդեղէնի* եւ *թաւիշի* ամենաճոխ տեսակներու նորոյթի վրայ: Մէկ անգամուան այցելութիւնը կը բաւէ իաստատելու տեղւոյն վրայ մեր ամենանպաստաւոր պայմանները:

ՇԱՆՕԹ.— Գոնֆէքսիոն շինողներու մասնաւոր գին: Դաւառէն եկած ապսպրանքներու շուտով գոհացում կը տրուի:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու իաւար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ:

Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

ՈՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

28, Rիe de Տօմինիքէն — ՄԱՐՄԷՅԼ

Վաճառատան մէջ բացառիկ եւ անհատական գեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ զոհարեղէններ: Սպասքանշան, օդ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ գարդեղէններ: Կը ստանձնենք արագ նորոգութիւններ:

Պօն տը քրէֆիները կ'ընդունինք:

Նոր տարին կը մօտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱԼԱՃԵԱՆ

7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23

(Métro: St. Denis եւ Réaumure)

Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան նոր մոդելներ, ընտիր օղի եւ թաւիշ նպաստաւոր գիներով:

Փութացէք օգտուիլ առիթէն, բացառիկ զեղչ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապրանքներու վրայ:

Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	*ֆր. լիվր*
2. Թաշէր պաներ	8	*ֆր. լիվր*
3. Կեռասիոյ ապուխտ	12.50	*ֆր. լիտր*
4. Ճերմակ պաներ	6	*ֆր. լիվր*
5. Շիթապտուղ	3	*ֆր. լիտր*
6. Ընտիր օղի	19	*ֆր. լիթր*

Անգամ մը այցելեցէք՝ իամոզուելու համար:

Livraison à domicile

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԱԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանգիային, արեան եւ մորթի իիւանդութիւններ: Տարրալուծում: 93 Rue d'Angoulème, Métro: Couronne, խորհրդ. 5-8 եւ կիր. առաւօտ: 123 Bld. Sébastopol, մէթրօ **Réaumur**, խորհ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԱԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամման. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' մեներ. իիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Ծախու է ատիպողական մեկման պատճառաւ կեդրոն թաղամասի մէջ կօշկակարի խանութ մը՝ բոլոր կազմածներով (մեքենայ, գործիք եւյլն.) միասին: Բնակարան՝ 2 սենեակ, խոհանոց, վարձք՝ 3000 ֆրանք, պայ՝ 6 տարի: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Տէր Յակոբեանի, 14, rue Médéah, Paris (14):

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱ ՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ – ՍՐՃԱՐԱՆ – ՀԻՒՐԱՆՈՑ

"ԿԱԼԱԹԱ,,

12, Rue Bleue - PARIS (9e) Métro: Cadet.

(*Ցիսան քայլ «Petit Journal»էն*)

MAXUD MIRIDJANIAN & HARILAOS VITALIS

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, թարմ, մաքուր, աժան եւ կարագով պատրաստուած:

Ամէնյաճախորդ-արտօնուած էայցելելուխոհանոցը՝անձամբստուգելու:

Յունական հիւ.ակաւոր «*ճիպրօ*» օղի տաք սպռնդեղներով:

Շաւաքոյթներու, իարսանիքներու եւ ժողովներու իամար ունինք ընդարձակ, մաքուր սրահներ, յարմարադրելի սինչ եւ առաւօտ, մատչելի գիներով:

Արտասահմանէն եւ գաւառներէն եկող հայրենակիցներու իամար՝ մաքուր եւ օդասուն սենեակներ, աժան գիներով:

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻՆ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ

հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Տօքթ. ՏԷԼԼ'ԱՄՕՌ

(Հայերէն կը խօսի)

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ԲԺՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵԻ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08 - 23: Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14 - 17:

II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine): Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10 - 12:

Կ'այցելէ եւ կ'ընդունի իիւանդներ ժամադրութեամբ:

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՐՇԻԿԻ ԵԻ ԱՊՈՒԽԻՆ

ԳՐԻԳՈՐ ՔԷՍԹԷՔԵԱՆ

46 RUE DE BAIGNOIR, MARSEILLE

Հայրենակից, եթէ կ'ուզես իամով իոտով, թարմ եւ մաքուր երշիկ (*սուճուխ*) եւ ապուխտ ունենալ, տունիդ եւ վաճառատունիդ իամար, ուղղակի դիմէ մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնես ճոխ մեծերք մը երշիկի եւ ապուխտի, մեր սեփական գործարանին մէջ պատրաստուած: 5 Villa Chalet Rosier de la Platrière, St. Julien, Marseille:

Կը ծախենք մեծաքանակի գնով: Ահա նմոյշ մը՝ ապուխտին քիլոն 14 ֆրանք, երշիկին քիլոն 12 ֆրանք:

Հրաւէր բոլոր փափկասնակներուն

Ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու իամար, Միշտ պատրաստ ունինք *50000* քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ իաստ մանած բուրդ (*grosse laine*): Ամէն տեղէ աժան գին:

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

ԴԵՐԶԱԿԱՏՈՒՆ

ՊՕՂՈՍԵԱՆ եւ ԵՂԲ.

226, Rue de la Convention, Paris (15)

Մեր յարգելի հայրենակիցներուն կը յայտնենք թէ 100ին 25 զեղչ ըրած ենք մեր գիներուն վրայ, մինչեւ Նոր Տարի:

Շագուստ կամ վերարկու՝ **390 ՖՐԱՆՔԷՆ** սկսեալ:

Օգտուեցէ՛ք առիթէն

Անթրասիթ - **Anthracites**

Անգլ. գերմ. պելժ. ռուսական եւն., ամէն տեսակ աճուխ եւ փայտ

H. SOUDJIAN

63 rue Lepic, Paris (18) **Tél. Provence 69-79**

Միակ ներկայացուցիչ ամենաղխաւոր մթերանոցներու որոնք շնորհիւ իրենց երկաթուղային եւ ծովային ուղղակի ճիւղաւորումներու՝ կրնան մրցիլ հրապարակի ամենավաճառներու հետ:

Մասնաւոր պայմաններ կեդրոնական ջեռուցիչի (Chauffage Central) սէրերու, ինչպէս նաեւ ազգ. հաստատութեանց:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932
4 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 2052 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱԿԱՌԱԿ ԲՈԼՈՐ ԽՈՋԸՆԴՈՑՆԵՐՈՒՆ

— «Եւ քանի որ այս բոլորը տեղի կ'ունենան Սփիւռքին մէջ, առանց հաստատուն յենարանի, անընդհատ զարնուելով հարթիչ գլանին, — արդա՞ր է անգամ մ ըլլաս արձանագրել ու փառաբանել մեր երկունքն ու վաստակը: Վերելք մը աննախընթաց եւ ստեղծագործ: Ոչ միայն «Հայրենիք» ամսագրով, այլ եւ ուրիշ բազմազան արտայայտութիւններով: Պարբերական, դիրք, թերթ»:

Այս խօսքերը գրի առինք, անցեալ կիրակի, «Հայրենիք» ամսագրի տասնամեակին առթիւ, որ լրացաւ նոյեմբերին:

Հարկ է անգամ մը եւս կանգ առնել այս լուսաւոր իրականութեան վրայ: Ուշադրութեան յանձնել ոչ միայն երեւցածը, այլ մանաւանդ այն որ չերեւար, չի տեսնուիր: Որ կը վրիպի հասարակ աչքերէն, բայց կա՛յ ու կը տեւէ:

Անգաղտնապահութիւն մը՝ հեղինակին համեստութիւնը վիրաւորելու գնով:

Ց. Օշականն է որ կը պատմէ, անձնական նամակի մը մէջ.

— «Ձնցեալ օգոստոսէն մինչեւ հոկտեմբեր գրեր եմ տպուելու համար, պատրաստ, 800 էջ «Մնացորդաց», 600 էջ «Պարթեւեան» (նոր վէպ մը), 350 էջ պատմուածք (երեք կտոր): Ամէն մէկ գիրք գրուած է առ նուազն չորս անգամ: 1800×5=9000 էջ: Կը հասկնա՞ս յիմարութիւնը ուրե՛ր կը տանի մարդը: Մարդ իր ամբողջ օրը նուիրէ, չի կրնար տարիէն ընդօրինակել այդ թղթակոյտը: Ըրի սակայն: Տասերեք ամիսէն 7ը տպեր առին. երկուբը՝ հիւանդութեան դէպքեր պատահած էին: Օրին՝ դասերս: Ու գիշերնի՛ր ոդջ ըլլաս: Կարեւայի՛ ազատիլ հացի հարցէն, կուտայի ժամանակս ամբողջ, պալզաքեան լայնիով···»:

Այս մէկ պարագան — թերեւս ամէնէն եղերականը — բաւական է, գաղափար կազմելու համար միւսներու մասին, հին թէ նոր:

Ո՞վ իմացաւ, ո՞վ հետաքրքրուեցաւ իմանալու թէ՝ ի՛նչ պայմաններու մէջ կ'արտադրեն անոնք որ, ահա տասը տարիէ ի վեր, իրենց տուրքը կուտան գրականութեան եւ գեղարուեստի: Առ հասարակ հայկական մշակոյթին:

Տարբերութիւնը մեծ չէ հիներէն մինչեւ նորերը:

Շատ քիչեր կան որ, իրենց դիրքին կամ խառնուածքին շնորհիւ ապահոված ըլլալով հոսուն աղբիւրներ, կրցած են կապուիլ միայն եւ միայն իրենց կոչումին:

Եւ ասոնք ընդհանրապէս հինները են:

Միւսները, ջախջախիչ մեծամասնութիւնը, իրենց երկունքին վերեւ, ունեցած են ամենօրեայ հացի քսամնելի մղձաւանջը: Սոխպուած են մտածել նախ այդ մասին, անխնայ տրորելով ե՛ւ կոչում, ե՛ւ ներշնչում ե՛ւ տաղանդ:

Առաջ ալ այդպէս է եղած մեր գրականութեան պատմութիւնը: Նախ արհեստ մը, պաշտօն մը, — յետոյ գրականութիւն եւ դիրք:

Բայց այսօր տասնապատիկ աւելի դառն են պայմանները:

Առաջ, գոնէ, տուն – տեղ ունէինք: Հաստատուն էր ժողովուրդին վիճակը, եւ համախումբ՝ անոր բնակութիւնը:

Այսօր, ցիր ու ցան բազմութեանց կէսը չի գիտեր թէ մինչեւ ո՛ւր փոռւած է միւս կէսը:

Եւ գրագէտն ալ, տարուբեր՝ հոսանքին հետ, չի գիտեր թէ ո՛ւր պիտի ըլլայ իր վաղուան կայքը:

Առաջ, ուսուցչութեան կ'ապաւինէր գրագէտը:

Այսօր՝ պատրաստ է հրամանի տակ ծառայել ո՛ր եւ է գործատիրոջ կամ արհեստանոցի մէջ, եւ իրիկունը գլուխը բարձին դնել օտարոտի պանդոկի մը անկիւնը: Շատ մը տեսակէտներով նման՝ այն «դարիկ»ներուն որ Պոլսոյ խաները կ'ապաստանէին:

Նոյն իսկ անոնք որ մասնագիտութիւն մը, արհեստ մը ունին, գժուա՛ր կ'ապահովեն քիչ – շատ անկախ դիրք:

Եթէ Համաստեղը բացառութիւն եղաւ, անդին առ նուազն երկու տասնեակ ունինք որ հասարակ բանուորութեան դատապարտուած են:

(Բանուորութիւն չէ՞ — գրագէտին համար — դաս տալ նախկրթարանի մէջ, լուր թարգմանել, փորձ կարդալ լրագրական սեղաններու վրայ, գրադիր դառնալ առեւտրականի մը···):

Մէկ խօսքով, անհանդուրժելի, ընդվզեցուցիչ, սպառիչ են այն պայմանները ուր կ'արտադրէ գաղթահայ գրագէտը:

Եւ սակայն, հակառակ բոլոր խոչընդոտներուն, ոչ տենդը կանգ առած է, ոչ ալ կամքը:

Եւ մենք գիտենք որ, մինչեւ հիմա եղած լաւագոյն հրատարակութեանց առ նուազն մէկ երրորդին չափ ալ պատրաստ ձեռագիր կը գտնուի չատերու բարձին տակ, անձնական դարակի մը անկիւնը կամ խմբագրատան մը գզրոցին մէջ:

Բաղդատեցէք այս պայմանները Երեւան հաստատուած կամ անոր շնորհաբաշխ անիւին կապուած «վաստակաւոր»ներու կացութեան հետ, եւ դուք հանեցէք եզրակացութիւնը:

Անշուշտ, միեւնոյն ատեն դէմ դիմաց դնելով արժէքներն ալ:

Ժամանակին, մարդիկ ամիրաներ եւ մեկենասներ կը ճարէին, եւ իրենք դառնալով «տրուպ ծառայ», կ'երգէին ու կը թխէին անոնց չուքին տակ:

Այսօր, ոչ իսկ Իմմիրեանց կտակի մը սփոփանքն ունի գաղթահայ տաղանդը, գոնէ ձեռագիրը փրկելու համար:

Ռուս գրագէտը կը մնայ գրագէտ եւ իր գրիչով կ'ապրի շնորհիւ հայ միլիոնատէրին: Իսկ հայ տղան որ գրել գիտէ, պէտք է «ոբթուշ» ընէ, տեսրակ բռնէ, առեւտրական նամակներ գրէ կամ «քլիչէ» չինէ, որպէս զի ապրի:

Եւ երբ յաջողեցաւ դիրք մը նետել հրապարակ, պէտք է փառք տայ, եթէ փրկեց տպագրութեան ծախքը:

Այսպէ՞ս է մեր իրականութիւնը:

Եւ սակայն, շատ քիչերը կը բռնեն դասալքութեան ճամբան:

Վկայ՝ վերջին տասը տարուան երկունքն ու վաստակը:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՋՂԱԳՐԱԿԱՆ

Ինծի ըսին թէ՝ կը գրէ թուրք գրող մը՝ աշխարհի ամէն կողմերը արձակուած ելեկտրական ձայնի ալիքները կը տարածուին մթնոլորտին մէջ, մեր չորս բոլորը կը շրջապատեն, եւ ոտիս մտիկ չընդած ատեն անգամ, մեր մարմնէն անցնելով մեր ջիղերը կը խաղցնեն:

Այս լուրը առնելէս ի վեր, կ'ըսէ գրագէտը, հետաքրքրական երեւոյթներ կը պարզուին մէջս:

Նաեւ իմ մէջ:

Այսպէս, յանկարծ, երբ առանց պատճառի խնդալս բռնէ եւ ջիղերս թուլնան, ինծի այնպէս կուգայ թէ Պ. Ա. Զօպանեան Օմար Խայեամի մասին նորէն սկսած է խօսիլ, ու հարկ պիտի ըլլայ որ Լեւոն Մեսրոպ կոչտ մը օճառ եւ *մօշրըպա* մը ջուր առած կրկին մտնէ «Ցառաջ»ի խմբագրատունէն ներս: Բայց, չմոռնա՞յ պարսկական··· *քէօֆն*:

Երբ յանկարծ մէջս ուժգին ցնցումներ զգամ, իրարանցումներ, ջղագրգռուութիւն եւ կտրել – թափելու պահանջ մը, կ'եզրակացնեմ, անմիջապէս, որ աշխարհի որ եւ է մէկ անկիւնը դաշնակցական հանդէս մը տեղի կ'ունենայ եւ ճառ մը կը խօսի ընկեր մը, ու ես իր ձայնի տարածուն ոլորտներուն ենթարկուած եմ···:

Երբ խիթ կամ փորի ցաւ ունենամ, ինծի այնպէս կը թուի թէ ռամկավար խմբագիր մը Դաշնակցութեան դէմ յօդուած մըն է գրած, բարձրաձայն կը կարդայ, ու իր ձայնին ստեղծած ալիքները թափանցած են մարմնէս ներս:

Ու երբ, «Ցառաջ»ի մէջ երեւցած սա կամ նա գրութիւնս «աչէէ անցուցած» ատեն, ականջէս զի՛լ ձայն մը անցնի, ապահով, անկասկած ու վստահ կ'ըլլամ, որ՝ ճիշդ այդ պահուն ուրիշ մէկ ձեռագիրս շարող գրաշարը՝ չափազանց արագ գրուածքէս զայրացած՝ կո՛ւշտ ու կուռ կը··· բաւէ կոր՝ ըսածի՛ս ալ, գրածի՛ս ալ, եւ *խըզը* առած Շ.ին վրայ, «եղբայր, կը գոչէ, բանի հեղ ըսինք, գրէ, թող ինչ մը մաճուր, ինչ, ինչ եւ ինչ մը··· կարճ գրէ սա՝

ՍՕՍԵԱՑ ՏՂԱՆ

ԺԱՆՏԱԽՏԸ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Լիբանանի Մամուլի Տեսչութիւնը պաշտօնական զեկոյցով մը կը տեղեկացնէ թէ նոյ. 14էն մինչեւ 20ը, վեց օրուան ընթացքին պատահած են 7 ժանտախտի եւ մէկ ժանտատենդի դէպքեր: Անցած տարի միեւնոյն շրջանին ութ տարափոխիկ հիւանդութեան դէպքեր պատահած էին: Այս վեց օրուան միջոցին մեռած են 50 հոգի: Անցած տարի 38 էր մեռնողներուն թիւը:

Վատի Ապու ձէմիլ թաղամասին մէջ ժանտատենդի նոր դէպք մը պատահեցաւ:

ԳՈՐԾԱԴՈՒԿ ԱԹԵՆՔԻ ՄԷՋ

Շաբաթէ մը ի վեր գործադուլ հռչակած են Աթէնքի հանրակառքի եւ կազի պաշտօնեաները: Բանթողները ճարի կոյտեր դրին թրամուէյի գիծերուն վրայ եւ պառկեցան, որպէս զի կառքերը չկարենան բանիլ: Ցետոյ ջարդուփշուր ըրին բանող հանրակառքերուն ապակիները: Այս առթիւ խռովութիւններ ծագեցան: Ոստիկանութիւնը բիրեր եւ ջրհաններ գործածեց, ցուցարարները ցրուելու համար: Փոապանները եւ աղօրեսանները ալ կը սպառնան գործադուլ հռչակել:

ՏՐՈՑԿԻ Ռոփէնհակէն ճամբայ ելաւ, Թուրքիա վերադառնալու համար:

Ուրեմն, ամբողջ իր յոգնութիւնը վերջ գտաւ ճառով մը, որուն ամփոփումը հրատարակեր էինք առջի օր:

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ մէջ ընկղմեցաւ խորհրդային սուզանաւ մը, որ ուներ 18 ճաւագներ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՆ ԱԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ ԻՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

ՊՆԴԵԼՈՎ ԹԷ ՉԻ ԿՐՆԱՐ ՎՃԱՐԵԼ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, ֆրանսական կառավարութիւնն ալ հրատարակութեան տուաւ իր պատասխանը, պարտքերու վճարման մասին:

Այս ծանուցագրով, Պ. Էռիօ դիտել կուտայ թէ դեկտ. 15ի վճարման յետաձգումը խնդրելով, օգտուած կ'ըլլայ նախագահ Հուվըրի ծրագրէն: Ցետոյ կը յիշեցնէ Լոզանի համաձայնութիւնը որուն հետեւանքով դադրեցաւ դերմանական հատուցումներու վճարումը: Այս պայմաններուն մէջ, արդար չէ՞ որ Մ. Նահանգներն ալ իրենց կարգին յետաձգեն դեկտ. 15ի վճարումը, որովհետեւ թշուառութիւնը եւ գործազրկութիւնը կ'աւելնան ամէն կողմ: Միւս կողմէ, Ֆրանսա Լոզանի համաձայնութիւնը ստորագրած է այն յոյսով որ մօտերս ընդհանուր կարգադրութիւն մը կ'ըլլայ պատերազմական պարտքերու մասին: Վերջապէս, ծանուցագիրը կը պարզէ Ֆրանսայի դանձին ծանր վիճակը: Եթէ ոսկի կը հոսի դէպ ի Ֆրանսա, այդ հետեւանքն է աշխարհի բացառիկ կացութեան: Ցետոյ, այդ ոսկին չի պատկանիր Ֆրանսայի դանձին, ան հարստութեան տեւական աղբիւր մը չէ Ֆրանսայի համար, այլ գրաւականը՝ ֆրանսական թէ օտար աւանդներու: Անոր բնականոն վերադարձումը կարելի պիտի ըլլայ միայն վստահութեան վերահաստատումով: Պարտքերու վճարումը դժուար է, որովհետեւ այս միջոցին, մէկ երկրէն միւսը մեծ քանակութեամբ ոսկի փոխադրել, կը նշանակէ սաստկացնել տիրող քաոսը:

Ծանուցագիրը կը վերջացնէ չեշտելով դեկտ. 15ի վճարումը յետաձգելու եւ պարտքերու խնդիրը նոր քննութեան մը ենթարկելու անհրաժեշտութիւնը, եւ այս առթիւ կոչ մը կ'ուղղէ ամերիկեան ժողովուրդին:

⁂ *Լուրի մը համաձայն, Ամերիկա չպիտի պատասխանէ ոչ անգլիական, ոչ ալ ֆրանսական նոր ծանուցագիրներուն:*

Երկու պատասխաններն ալ չեն կրցած փոխել ամերիկեան կառավարութեան տրամադրութիւնները:

Անգլիա խիստ միջոցներո՞ւ պիտի դիմէ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ՝ կառավարութիւնը արդէն իսկ միջոցներ նախատեսած է Ամերիկայի դէմ: Եթէ նախագահ Հուվըր պնդէ դեկտ. 15ի վճարման վրայ, Անգլիա պիտի պատասխանէ թէ պատրաստ է վճարելու, եւ պիտի գործադրէ անհրաժեշտ միջոցները, ստերլինը պաշտպանելու եւ երկրին վաճառականութիւնը ապահովելու համար: Ամէն բանէ առաջ պիտի սահմանափակուի ամերիկեան ապրանքներու ներածումը: Այս առաջադրութեամբ, ծանր մախաստուրբեր պիտի հաստատուին ամերիկեան ապրանքներուն դէմ:

Անգլիական մամուլը առանց բացառութեան կը գնահատէ վերջին ծանուցագիր – պատասխանը, վեր հանելով անոր չափաւոր այլ վճռական շեշտը:

⁂ Այս առթիւ բանի մը թուանշաններ՝ ծանուցագրին սեղմաւորական – տնտեսական մասէն: 1923ին, երբ հաստատուն վիճակի մը վերածուեցաւ Անգլիոյ պատերազմական պարտքը, տարեվճարը էր 33 միլիոն ստերլին, կամ մօտաւորապէս կէսը՝ Անգլիայէն Ամերիկա դրկուած ապրանքի փոխարժէքին (60 միլիոն ստերլին): 1933էն սկսելով, տարեվճարը ներկայ սակով պիտի դառնայ մօտ 60 միլիոն ստերլին, այնինչ անգլիական արտածումները դէպ ի Ամերիկա՝ այս տարի դժուար թէ անցնին 16 միլիոն ստերլինը: Ամերիկայէն Անգլիա եղած ներածումները ալ նոյնիսկ նշանակալից անկում կը ցուցնեն: 1923ին այդ ներածումներուն արժէքն էր 211,000,000 ստերլին, մինչ 1932ի առաջին ինը ամիսներուն եղած է 59,000,000: Երկու երկիրներուն միջեւ առեւտուրը 1923էն ի վեր տարեկան 300,000,000էն իջած է 100,000,000 ստերլինի:

⁂ Անգլիական ոսկին ուշագրաւ ելեւէջներ կ'ունենայ ամէն օր: Ուրբաթ օր բարձրացաւ մինչեւ 83·25ի, յետոյ զանազան ելեւէջներով փակուեցաւ 82·40ի: Իսկ տոլարը միշտ հակամէտ է բարձրանալու:

Զօր. Շալխիեր վարչապետ Գերմանիոյ

*Լման երկու շաբաթ դանազան փորձեր կատարելէ յետոյ, նախագահ Հինդենպուրկ պատերազմական նախարարին յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը: Զօր. Շլայխէր հաւանեցաւ եւ արդէն իսկ իր աթոռը դրաւած է պաշտօնատան մէջ: Իր գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ վերահաստատել ներքին խաղաղութիւնը: Վարչապետական պաշտօնատունէն հետեւեալ զեկոյցը հաղորդուեցաւ մամուլին. — Նոր դահլիճը պիտի չարունակէ նախորդին քաղաքականութիւնը՝ գինուորական հարցի մասին, քանի որ չէ փոխուած պատերազմական նախարարը: Ուրեմն, պիտի պահանջէ սպառազինութեանց հաւասարութիւն: Գերմանիա չպիտի աւելցնէ իր գինուորական ծախքերը, այլ պիտի վերակազմէ բանակը, միեւնոյն ծախքերով, բայց աւելի կանոնաւոր եւ արդիական: Նոր դահլիճը հակառակ չէ Ֆրանքեւդերման մերձեցման: «Բայց, ամէն յարգող ազնուականութեան համար անհրաժեշտ է պայմանագիր մը: Ո՞ւր է այն նուաստը որ պիտի խմբագրէ այդ պաշտօնագիրը, առանց վիրաւորելու մէկ եւ միւս կողմին արժանապատուութիւնը: Իրաւունքներու հաւասարութիւնը, որ պայման է արդի ամուսնութեան համար, անհրաժեշտ է նաեւ միջազգային դաշնադիրներու համար: Երբ հաստատուին այդպիսի պայմանագրի մը հիմքերը, սպայակոյտ սպայակոյտ խօսակցութիւնները կ'ընեն մնացեալը: Ֆրանսայի յիշատակարաններուն ճակատը կը գտնուի գեղեցիկ նշանախօսք մը զոր Զօր. Շլայխէրի դահլիճը սիրայօժար պիտի դարձնէ իր արտաքին քաղաքականութեան ծրագիրը, — «Ազատութիւն, Հաւասարութիւն, Եղբայրութիւն»: Աւրօրը եղան առջեւը չդնենք: Մենք ունինք ազատութիւն, այն օրէն ի վեր որ ֆրանսական զօրքը պարպեց Հռենոսը: Թող ճանչնան հաւասարութիւնն ալ, եւ եղբայրութիւնը ինքնին կուգայ»:

Պարսիկ Մեճլիսը վաւերացուց ջնջումը

Պարսկաստանի երեսփ. ժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուց Անգլեւպարսիկ ընկերութեան մենաշնորհին ջնջումը: Կառավարութիւնը յայտարարեց թէ պատրաստ է բանակցութիւններ կատարելու, նոր պայմանագրի մը համար:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԱՆԴՐԴՈՒԵԼԻ ԿԸ ՄՆԱՑ

Վերջին լուրերու համաձայն, ամերիկեան խորհրդարանը, որ կը բացուի երկուշաբթի օր, երբեք տրամադրութիւն չունի յետաձգելու դեկտ. 15ի վճարումը: Այս է ընդհանուր տպաւորութիւնը, անգլիական եւ ֆրանսական նուագադիրներու քննութենէն յետոյ: Երեսփոխանները եւ ծերակուտականները չեն ուզեր տեղի տալ, նկատելով որ ելմտացոյցը 750 միլիոն տոլարի բաց մը կը ցուցնէ, երբուն պարտքը կ'աւելնայ եւ ներքին տագնապը սաստկացած է:

ԸՆԴՀ. ՆԵՐՈՒՄ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Սուրիոյ հանրապետութեան նախագահ Մուհամէտ Ալի պէյ էլ Ապտ ընտրագրեց հրամանագիր մը, որով ներում կը շնորհէ այն բոլոր բանտարկեալներուն, որոնք բանտարկուած են 1926ին Պ. Տը Ժուվընէլի կողմէ ստորագրուած հրամանագիր – օրէնքի տրամադրութեան համաձայն: Այդ օրէնքը պատժի ենթակայ կը յայտարարէր առանց արտօնութեան կազմակերպութիւններ հիմնողները եւ գաղտնի հաւաքոյթներ ընողները: Նմանապէս կը ներուին այն բոլոր բանտարկեալները, որոնք, 1932ին, Պ. Փոնսոյի կողմէ տնօրինուած օրէնքի մը հիման վրայ բանտարկուած էին:

Այս նոր հրովարտակով, ուրեմն, ազատ կ'արձակուին այն բոլոր բանտարկեալները որոնք վերջին ընտրութեանց եւ ցոյցերու միջոցին ձերբակալուած էին: Կ'ենթադրուի որ մօտ 500 ամբաստանեալներ եւ բանտարկեալներ այս հրամանագրով ազատ կ'արձակուին:

ՆՈՐ ԱԻԱՐ ԳՏԱՆ

Թուրք թերթ մը կը գրէ.—

Տարիներէ ի վեր Իզմիրի մէջ գործող օտար ընկերութիւն մը, Իզմիրի գրաւումէն առաջ իր աշխատցուցած հարիւրաւոր թուրք, հայ, յոյն գործաւորներուն դիզուած օրականները եւ բանուորական օգնութեան սնտուկին հազարաւոր ոսկիներու հասնող գումարը իւրացնելով պետական գանձուն չէ յանձնած, եւ հակառակ անհետացած անձերու իրաւունքը պետութեան փոխանցուելու օրէնքին, ընկերութիւնը այդ մասին ո եւ է լուր չէ տուած կառավարութեան: Ելմտական գործավարութիւնը յանձնախումբ մը կազմած է, բննելու համար այսպնդիրը: Բայց ընկերութեան տնմարներուն մէջ այդ մասին ո եւ է արձանագրութիւն գտնուած չըլլալով, բննութիւնները կը խորացուին: Ընկերութեան տնօրէնը յայտնած է թէ նախկին ընկերութիւնը լուծուած է, մինչդեռ «Սօն Փօթա» կ'ըսէ թէ այդ ընկերութիւնը նախապէս Պելժիոյ հպատակ նոյն ընկերութեան բաժնետէրերն են որ ընդհ. պատերազմին թրքահպատակութիւնը ընդունած են ու գինադադարին ալ դարձեալ նոր անունով մը գործելէ վերջ, Իզմիրի գրաւումէն յետոյ ստացած են նոր անուն մը:

ԿԱՐԴԱԼԸ ՏԱՐԱԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Նոր տառերով դեռ կարդալ չսորվող գիւղացիներուն կարդալու հաճոյքը բաւարարելու համար, Թուրքիոյ կրթական գործավարութիւնը որոշած է գիւղացիներու յատուկ պատկերազարդ թերթ մը հրատարակել: Այս թերթը պիտի տպազրուի: Ասկէ զատ գիւղացիներու կարդալու փափաքը աւելցնելու համար գիւղացիներու յատուկ գրադարաններ պիտի հաստատուին: Գիրքերը եւ թերթերը արագ կերպով մինչեւ յետին գիւղերը տարածելու համար թղթատար օրէնքին մէջ փոփոխութիւններ պիտի ներմուծուին: Լեզուական հետազօտութիւնը բաւական յառաջանալէ յետոյ նախակրթարաններու յատուկ դասագրքեր բուն թուրքերէնով պիտի տպագրուին: Երկրին բոլոր կողմերը կարդալու փափաքը աւելցնելու համար ծրագիր մըն ալ կը պատրաստուի ձայնասփիւռէն, շարժանկարէն եւ ձայնագրէն օգտուելու: Այդ նպատակով շարժուն սինեմաներ եւ գրադարաններ եւս պիտի հաստատուին:

ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԸ ԱՐԳԻԼՈՒԵՑԱԻ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Լիբանանի հանրապետութեան նախագահ Պ. Շարլ Տէպպաս, հրամանագիր մը ստորագրեց, որով կ'արգիլէ վիճակահանութեան եւ բախտախաղի բոլոր տոմսակներուն մուտքն ու առուծախը Լիբանանի մէջ: Ցետ այսու ոչ տեղական եւ ոչ ալ օտար «*Լա Նասիոն*»ի տոմսեր պիտի ծախուին: Հակառակողները պիտի պատժուին համաձայն պատժական օրինագրքի մասնաւոր յօդուածին:

"ՓԱՐԻԱՍՈՒԹԻՒՆ" (ԹՈՒՐՔԱԽՈՍՈՒ, ԲԱՑԱ ԱՐԱՐ)

Կիրակի ցերեկ, Մուլենրուժի ըն-
դհանուր ժողովի մը ներկայու-
թեամբ Շահսուվարեան դպրոցի
հիմնադիր Իշխան Ներսէսեան
Վեհափառը հանդիսապետու-
թեան ներքեւ հանդիսաւոր կեր-
պով մը կատարեց դպրոցին նոր
շէնքին հիմնարկէքը։ Ներկայ
էին Պատրիարքական Փոխանորդ
Գերապատիւ Տ. Եղիշէ արքե-
պիսկոպոս Տարոնեան, Ազգային
Ընդհանուր Ժողովի Նախագահ
Պրն. Գրիգոր Զօհրապ, Ազգային
Վարչութեան Անդամներ Պրն.
Գրիգոր Պէրպէրեան, Պրն. Ար-
շակ Տէր-Ներսէսեան, Պրն. Ար-
տաշէս Ղազարոսեան, Պրն. Ար-
տաշէս Ղազարեան, Պրն. Գրի-
գոր Ղազարեան, Պրն. Գրիգոր
Ղազարեան, Պրն. Գրիգոր Ղա-
զարեան, Պրն. Գրիգոր Ղազա-
րեան, Պրն. Գրիգոր Ղազարեան,
Պրն. Գրիգոր Ղազարեան, Պրն.
Գրիգոր

ԲՈՒ ԼՐՑՍՈՒ ՄԵՂ ՎԻՊԱՍԱՆ

■■■■■■■■

Ինչպես հիշում եք, ընթերցողներս, մենք ավարտել էինք «Ոչ ոքի» վրա։ Իսկ ոչ ոքի ասելով՝ նկատի ունեինք, որ ոչ մեկը չէր կարողանում պարզել, թե ինչ է պատահել Ռոբերտ Ֆիլիպսին։ Ինչպես հիշում եք, Ռոբերտ Ֆիլիպսը ճանապարհ էր ընկել Ֆրանսիայի հարավ՝ Ռիվիերա, ուր նրան հրավիրել էր իր հարուստ ընկերը՝ Ջեյմս Ուորդը։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը ինքնաթիռով էր ճանապարհորդում։ Ինքնաթիռը վայրէջք կատարեց Մարսելում, որտեղ Ռոբերտ Ֆիլիպսը պետք է հանդիպեր Ջեյմս Ուորդին։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը ինքնաթիռից իջավ, սակայն Ջեյմս Ուորդը չկար այնտեղ։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը սպասեց մի քանի ժամ, սակայն Ջեյմս Ուորդը չերևաց։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը հեռագրեց Ջեյմս Ուորդին, սակայն պատասխան չստացավ։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը նորից ինքնաթիռով թռավ Նիցցա, ուր Ջեյմս Ուորդը ուներ իր ամառանոցը։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը վարձեց մեքենա և գնաց Ջեյմս Ուորդի ամառանոցը։ Ամառանոցի դռները փակ էին։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը զանգահարեց դուռը, սակայն ոչ ոք չբացեց։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը հարցրեց հարևաններին, սակայն նրանք ոչինչ չգիտեին։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը վերադարձավ Մարսել, ուր նրան սպասում էր Ջեյմս Ուորդի նամակը։ Ջեյմս Ուորդը գրում էր, որ ինքը ստիպված է եղել հանկարծակի մեկնել Ամերիկա։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը հեռագրեց Ջեյմս Ուորդին, սակայն պատասխան չստացավ։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը վերադարձավ Լոնդոն։ Լոնդոնում նա հանդիպեց Ջեյմս Ուորդի ծանոթ Ջոն Ուիլյամսին։ Ջոն Ուիլյամսը ասաց, որ Ջեյմս Ուորդը Ամերիկա չի մեկնել, այլ գտնվում է Լոնդոնում։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը զանգահարեց Ջեյմս Ուորդին, սակայն նա ասաց, որ ինքը ոչ մի հեռագիր չի ստացել։ Ռոբերտ Ֆիլիպսը հանդիպ

Ե. *Փարիզ եւ արուարձանները*

Ե. Դ.

ՀՐԱԶԴԱՆ խումբի ժողովը, երեքշաբթի երեկոյ ժամը *8.30*ին, *32*, Ave. des Gobelins սրճարանին վերնայարկը: Պարտադիր ներկայութիւն:

ԱՆԻԷՒ - ՊՈՒԱ - ՖՈԼՈՆՊի Ա.ԺամեայՄարմինը, ժողովի կը ֆրաւիրէ *Արամ, Մասիս* եւ *Մուրատ* խումբերը այսօր, կիրակի երեկոյ, ժամը *8.30*ին, պէքոնի կայարանին դիմացի ճանաճ ֆաւաքատեղին, ներկայանալ անդամատետրով:

ԻՕՒ-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի Մուրատ խումբի դասախօսական ժողովը այսօր, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Ակումբին մէջ: Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ: Կը հրաւիրուին շրջանիս բոլոր ընկերները:

Գաւառ

Վիէնի «Քրիստափոր» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 6 Դեկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին, «Մաժակ» ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ «Ա. Յ.» ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

տեղի կ'ունենայ այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը *2.30*ին

Mutualitéի շքեղ սրահին մէջ: 24 rue St. Victor

Կը խօսին՝ Պ. Ա. ՎՏԱՐԱՆԴԻ եւ ՏՈՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Կը հրաւիրուին Սեբաստիոյ եւ Շրջանի հայրենակիցները անխտիր:

Մուտքը ազատ է

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈԹԻԿԵԱՆի եւ Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆի

STUDIO RUDOLF սրահին մէջ, 6bis, Rue Campagne Première, Métro Raspail

Այսօր կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին *Կը ներկայացուի՝*

17 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ *Հեղինակ՝* ՏՐԵՅԵՐ *Ռեժիսէօր՝* Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Տոմսերու գինը՝ 3 եւ 5 ֆրանք

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու հաւար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ:

Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

Կարի յատուկ մօքհօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսթաճ 300 ֆրանք

1/8 » » » » 350 ֆրանք

Ագժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը վճարման դիւրութիւններ: կարի մեքենայի յատուկ լամբ *30* ֆր.

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, *Paris* (8)

Կ'ընդունինքշաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5:

ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ ԾՆՈՒՆԴԻ

առթիւ մի՛ մոռնաք գոհարավաճառ - ժամագործ *ՀՐԱՉ ՄԱՐԳԻՍԵԱՆի* հասցէն՝ *264, Fbg. St. Martin, Paris (10e)*: Արժէքաւոր նուէրներ եւ *100*ին *10* զեղչ: (*Métro: Louis - Blanc*):

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանցքային, արեան եւ մորթի հիւանդութիւններ: Տարրալուծում: **93 Rue d'Angoulême, Métro: Couronne**, խորհրդ. 5-8 եւ կիր. առաւօտ: **123 Bld. Sébastopol**, մէթրօ **Réaumur**, խորհ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբորտ. եւ նոր վէներ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժնեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակի հիւանդութիւնները (ջերմամիզութիւն, ֆրանկախտ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կանացի հիւանդութիւնները:

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակադոյն ճառագայթներով եւ էլէքտրականութեամբ: Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում:

Կը խնամենք ատամի ամէն տեսակի հիւանդութիւնները: Քուրօն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, ոսրիճ՝ ամերիկեան սիստէմով:

Ագժէքները շատ մատչելի. մասնաւոր զեղչ բանուորներու եւ չքաւորներու:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. ՏԷԼԼ'ԱՄՕՌ

(Հայերէն կը խօսի)

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ԲԺԻՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08 - 23: *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14 - 17:*

II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine): *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10 - 12:*

կ'այցելէ եւ կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ

հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ՉԱԳՐԵԱՆ ԵՒ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

40, RUE D'ABOUKIR

Tel. Louvre 58-75 **Métro: Sentier**

վաճառատունս մեծաքանակի կողքին փոքրաքանակի ճիւղ մը ֆաստատած է նոյն գիներով, *մեեաքսեղէնի, բուրդեղէնի* եւ *թաւիշի* ամենաճոխ տեսակներու նորոյթի վրայ: Մէկ անգամուան այցելութիւնը կը բաւէ ֆաստատելու տեղւոյն վրայ մեր ամենանպաստաւոր պայմանները:

Ծանօթ.— Գնդիչէքսիոն շինողներու մասնաւոր գին: Գաւառէն եկած ապսպրանքներու շուտով գոհացում կը տրուի:

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինօփիլը նպարավաճառատան մէջ:*

Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն: Կեդրոնատեղի՝

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 *Rue* d'Angoulême

Մէթրօ Cduronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի հաւար կը տրուի նուէր-կտրօնններ

ԶՈՒԱՐԹ ՕՐ ՄԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

ՅԱՅՏՆԻ ԿԱՏԱԿԵՐԳԱԿ ՀԱՅԿ ԶՈՒՀԱՁԵԱՆԻ

ՆԱՄՐԷՏԻՆ ՀՕՁԱՆ

ԻՐ ԲՆԱԿԱՆ ՏԱՐԱԶՈՎ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՈՎ

Սիրուած կատակերգուհին *3* արար

Ներկայացման երրորդ արարէն պիտի պարեն հուրիներ, որոնց պիտի մասնակցի ճանաճ պարուհի SÉNIÉ HANOUM.

ԴԵԿՏ. 11 ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ ՅԻՆ

Maison de la Mutualité

24, Rue St. Victor **Métro: Maubert Mutualité**

ԳԻՆԵՐԸ՝ Ա. ԿԱՐԳ 15, ԵՐԿՐՈՐԴ՝ 10 ՖՐԱՆՔ

(Անդորձներու համար մասնաւոր տեղ 5 ֆր.)

Տոմսակները կը ճախուին ֆետեւեալ ֆասցէներուն եւ ներկայացման օրը՝ ժամը 12էն Թատրոնի կիշէն:

Crand Café-Restaurant Bosphore, 74 rue Sedain (11e), Restaurant Hadjian, 4 rue de la Chaussé d'Antin, Epicerie K. Nalbandian, rue Défense (Issy-les-Moulineaux), Coiffeur Stépanian frères, 8 rue Domat (5), Barkèv Kourouyan (Coiffeur), 88, rue Etienne-Dollet (Alfortville), Restaurant Floria, 61, rue Mr. le Prince (6e), Restaurant Aram, 8, rue de la Sorbonne (5e), Maison Vahé Itchkalatzian, 9, rue Jouye-Rouve (2e), Nigoghossian, Café Étoile Bleue, (Arnouville-les-Gonnesses), Méridional, 8 rue de Châteaudun.

ՀԱՅԿ ԶՈՒՀԱՁԵԱՆ (Շօճայի դերին մէջ)

ԲՈՒՐԴԵՐ

կը ճախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ թրիքօ շինողներու ֆամար: Միշտ պատրաստ ունինք *50000* քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ ֆաստ մանած բուրդ (*grosse laine*): Ամէն տեղէ աժան գին:

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը ֆում նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական ֆաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ.

226, Rue de la Convention, Paris (15)

Մեր յարգելի հայրենակիցներուն կը յայտնենք թէ 100ին 25 զեղչ ըրած ենք մեր գիներուն վրայ, մինչեւ Նոր Տարի:

Շագուստ կամ վերարկու՝ **390 ՖՐԱՆՔԷՆ** սկսեալ:

Օգտուեցէ՛ք առիթէն

ԴԵՐՁԱԿ ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԵՐՈՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

13 rue Saulnier, Paris (9)

Ճոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու

կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տաղնապին առթիւ հարիւրին չորսուն զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ:

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ – ՍՐՃԱՐԱՆ – ՀԻՒՐԱՆՈՑ

"ԿԱԼԱԹԱ,,

12, Rue Bleue - PARIS (9e) Métro: Cadet.

(Ֆասան քայլ «Petit Journal»էն)

MAXUD MIRIDJANIAN & HARILAOS VITALIS

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, Թարմ, մաքուր, ագան եւ կարագով պատրաստուած:

Ամէնյատճախորդարտօնուած էայցելելուխոհանոցը՝անձամբստուգելու:

Ցունական ֆիւչակաւոր *«ճիպրօ»* օղի տաք սոդանդերներով:

Շաւաքոյթներու, ֆարսանիքներու եւ ժողովներու ֆամար ունինք ընդարձակ, մաքուր սրահներ, յարմարադրելի սինչ եւ առաւօտ, մատչելի գիներով:

Արտասահմանէն եւ գաւառներէն եկող ֆայրենակիցներու ֆամար՝ մաքուր եւ օդասուն սենեակներ, ագան գիներով:

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԻՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *2*էն *8*, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Ծախու է ալֆորվիլի ամենակեդրոն մէկ վայրին մէջ ընակարան նով միասին ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԻ խանութ մը: Ջուր, կայ եւ էլեկտրականութիւն: Պայմաններու համար դիմել փաստաբան Պ. Գէնան Վահէի 94, Rue St. Lazare, *Փարիզ, ամէն օր, ժամը 5-7:*

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Ծախու է ստիպողական մեկնման պատճառաւ կեդրոն թաղամասի մէջ կօշկակարի խանութ մը՝ բոլոր կազմածներով (մեքենայ, գործիք եւայլն.) միասին: Բնակարան՝ 2 սենեակ, խոհանոց, վարձք՝ 3000 ֆրանք, պայ՛ 6 տարի: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Տէր Յակոբեանի, 14, rue Médéah, *Paris (14):*

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալ ֆրանս. առողջապաֆ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ ֆ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաձկնեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), նաեւ ՏիաթերմիԱի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու ֆաւար **pneumothorax**ի կործողութիւն: Շակաշիւծախտային կախարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ ֆոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցնական Թելադրական եւ ֆիպնոտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծնունդաբերական եւ վէներական հիւանդութիւններու ֆաւար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ սերքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ Դըսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Նոր տարին կը մօտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՆ

ՀԱԼԱՃԵԱՆ

7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23

(Métro: St. Denis եւ Réaumure)

Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր մրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ:

Փութացէք օգտուիլ առիթէն, քանի որ զեղչ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապսպրանքներու վրայ:

Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	ֆր.-լիվր
2. Քաշէր պանիր	8	ֆր.-լիվր
3. Կեսարիոյ ապուխտ	12.50	ֆր.-լիվր
4. Ճերմակ պանիր	6	ֆր.-լիվր
5. Չիթապտուղ	3	ֆր.-լիվր
6. Ընտիր օղի	19	ֆր.-լիթր

Ամգամ մը այցելեցէք՝ ֆամոզուելու ֆամար,

Livraison à domicile

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :•: R. C. Seine 276.285

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ,

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղումներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

6 Decembre 1932

Հ. ՏԱՐԻ Թիւ 2053

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԱԲԻՆ ՀԵՏ ԶՈՒԳԸՆԹԱՑ

Փոխանցման փափուկ շրջան մը կ'անցընէ Սուրիան: Ֆրանքեւթուրք համաձայնութեան կնքումէն ի վեր, աւելի քան ան ձեւ կը սառնայ հոգատարութեան վերացման խնդիրը: Սուրիոյ մարզպանը ժընեւ կը դառնայ այս միջոցին: Եւ, ինչպէս կը հաստատեն օրուան հեռագիրները, սովորական տեղեկագիր մը չէ որ ներկայացուցած է, այլ ուղղակի կը չօշափէ հոգատարութեան վերացման խնդիրը: Թերեւս դաշնագրի նախագիծն ալ:

Միւս կողմէ, Սուրիոյ արաբական թերթերը կը չարունակեն ընդվզիլ լուրեր նեռել հրապարակ:

Այսպէս, անցեալ օր, այդ լրագիրներէն մէկը՝ «Էլիֆ Պա», որուն վրդովմամբ կ'արձանագրէր թէ «օրէ օր հաւանական կը նկատուի Թուրքերու ժամանումը Ալէքսանտրէթ»: (Իսքէնտրէթ): Թէ ժողովուրդը վհատութեան մատնուած է: Ու կը բացատրէր:

— «Կարելի չէ առանց զայրոյթի եւ յուզումի յիշել այս պարագան եւ չաշտուիլ այդպիսի կարգադրութեան մը հետ: Ալէքսանտրէթի սանճաքը Տաւրոսեան լեռներու բնական սահմանով մը զատուած է Թուրքիայէն եւ ոչ մէկ կապ ունի Թուրքիոյ հետ: Ատկէ զատ, Ալէքսանտրէթ միակ դուռն է Սուրիոյ առեւտուրին համար եւ ամենաբերրի նահանգը: Եթէ Ալէքսանտրէթի սանճաքը բաժնուի Սուրիայէն, այս վերջինը կը զրկի գոյութիւն ունենալէ, իբրեւ տնտեսական եւ բաղաքական միութիւն:

Սուրիացիները չեն կրնար ազատութիւն եւ խաղաղութիւն ձեռք բերել, եթէ այժմէն ամէն միջոց ի գործ տալով Ալէքսանտրէթի սանճաքը չազատեն Թուրքիոյ երախէն»:

Անշուշտ կարելի չէ իրաւացնումի մատնուիլ, զանազան ըսի – բաներով եւ ենթադրութիւններով:

Ֆրանքեւթուրք համաձայնութիւնը կը չօշափէ կալուածներու եւ երկաթուղիներու խնդիրը: Ֆրանսա կարեւոր զիջումներ ըրած է երկու խնդիրներուն մէջ ալ, ոչ միայն զոհելով հայկական իրաւունքները, այլ եւ Թրքական իշխանութեան յանձնելով հողաշերտը:

Բայց, նոյնքան ծայրայեղութիւն պիտի ըլլար օրօրուիլ միամիտ լաւատեսութեամբ:

Կիլիկիոյ պարպումն ալ ըսի – բաներով մարմին առաւ:

Ուրեմն, առանց կապուելու յոռետես կամ լաւատես լուրեր, ըսենք թէ՝ միշտ ալ հաւանական են անակնկալները՝ քաղաքական կեանքի մէջ: Մանաւանդ «արեւելեան կոմն աչխարհի»:

Մնաց որ, Ֆրանսայի ներկայ կառավարութիւնն ալ միշտ կը ձգտի կարելի եղածին չափ կարճ կապել արեւելեան տաղտուկները: Խռիները, Փօլ Պոնքուրները եւ Ֆրանքլէն Պույեոնները չուտ կը մոռնան Սուրիան, գերմանական ահաւոր մղձաւանջին առջեւ:

Ո՛ր եւ է դեր ունի՞նք մենք, այս անցուդարձին հանդէպ: Այս կամ այն պատահականութեան դիմաց:

Զըսենք դեր, բայց ունինք տարբական պարտականութիւն մը, որ բախտին ձգուած է, եթէ ոչ մոռացութեան տրուած:

Կ'ակնարկենք հայ – արաբական յարաբերութեանց:

Ֆրանսան հոգային նոր զիջումներ կ'ընէ՞ թէ ոչ. հոգատարութիւնը 1933ի՞ն կը վերջանայ թէ հինգ տարիէն,— ասոնք խնդիրներ են որոնց մէջ մենք դեր չունինք:

Բայց, մեր միտքէն չպիտի հանենք հիմնական խնդիրը մը, — որ եւ է պարագայի մէջ, մեր չահերը կապուած պիտի ըլլան Արաբներու չահերուն: Մենք պիտի քալենք բնիկներուն հետ:

Մենք սովորական իմաստով հիւրեր չենք Սուրիոյ կամ Լիբանանի մէջ, այլ քաղաքացիներ:

Արդ, երբ այդ երկրամասին դէմ ոտնձգութիւն կը կատարուի, երբ թշնամին կը սպառնայ Իսքէնտէրունի կամ Անտիոքի, մենք պիտի ունենանք մէկ հոգ, — Սուրիոյ հողային ամբողջութեան պահպանումը:

Անշուշտ մենք չենք որ պիտի փրկենք վտանգուած գաւառները, եթէ Սուրիոյ կառավարութիւնը կամ կոմիտէն յօժարին Թուրքին յանձնել զանոնք:

Բայց երբ անոնք արդար վրդովումով կը ծառանան այդպիսի պատահականութեան մը դէմ, մենք ալ, իբրեւ քաղաքացիներ, պարտաւոր ենք հաւաքաբար եւ առանց վերապահութեան կանգնիլ անոնց կողքին:

«Հասկնալի է», — պիտի առարկեն բանգէտները:

Տակաւին չա՞տ բաներ կան որ հասկնալի են եւ անվիճելի: Բայց, երբ կարգը գործի կուգայ, տասը բերան եւ քսան ճակատ միանգամայն կը բացուին:

Այնպէս որ, թող աւելորդ չհամարուի ուշադրութեան յանձնել այս «հասկնալի»ն, ճիշդ այն պահուն երբ փոխանցման փափուկ շրջան մը կ'անցընէ Սուրիան:

Մեր ուղեգիծը պիտի ըլլայ Արաբին հետ զուգընթաց՝ երբ վտանգուած են անոր կենսական չահերը:

Մեր բախտը կապուած է բնիկին հետ: Մեր քայլերը պիտի համապատասխանեն անոր քայլերուն:

Ինչպէս ամէն տեղ, ի սփիւռս աշխարհի:

Այս տեսակէտը խորապէս ըմբռնելէ յետոյ, իրաւասու չրջանակներուն կը մնայ գտնել գործունէութեան ձեւերը, առանց վերապահութեան յայտնելով մեր պատրաստակամութիւնը:

Անդամ մը եւս, — աչքերը դէպ ի Արեւելք:

Բայց ոչ թէ ձեւականօրէն, այլ գործնապէս:

Աչքերը դէպի Արեւելք՝ ամրապնդելու համար կապերը արաբ իշխանութեան եւ ժողովուրդին հետ: Փարատելու համար արատաւորելի թիւրիմացութիւնները, որ կրնան մոխիր ցանել տալ ճակատագրական պահուն:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՄԻՍ» ՄԸ ԵԻՍ ...

Թուրքիան ջուրի եւ... եկամուտի ճամբայ ըրին Ամերիկայի ու Եւրոպայի լրագրողները, գրագէտները, մասնագէտները, միսիոնարներն ու Միսերը:

Ահա հատ մըն ա՛լ, բանի մը օրեր առաջ:

Լուսանկարի գործիքը ուսէն կախողը, եւ *քիւլօթ* – տափատը ուսէն անցընողը՝ վռսփոր է, իրիկուան՝ թէյասեղանի եւ գիշերը մտերիմ շրջանակի մը հետ... շիմման մէջ:

Ցետոյ, շրեղ իմիճաշարժով մը, անց մը Տոլմա Պաղչէ, Այա – Սոֆիա, Մեծ – Շուկան, բանի մը փոխադարձ այցելութիւն, ու ա՛ռ բեզի — «Տպաւորութիւններ Էմմալական Թուրքիայէն»:

Ու բանաձեւը միշտ միեւնոյնն է, — «Թուրք կիները, այժմ, փողոցը, իրենց այրերուն հետ խով խովի, առանց ծոպի կը շրջին: Այրերը եւրոպացիներէ տարբերութիւն չունին: Շատ գոհ մնացի. կրկին պիտի այցելեմ, սիրտս հոս կը թողում ու այնպէս կ'երթամ»:

Չեմ գիտեր թէ եկող ու գացողները ուրիշ ի՞նչ բաներ կը թողուն ու ինչ բաներ կը տանին:

Իրողութիւնը այն է որ Քէմալը միշտ կը փառաբանուի, յեղափոխութիւնը կը մեծարուի ու Թրխուհին, իր ծարիրած աչերով ու ճկուն մարմնով, գովասանքի առարկայ կը դառնայ:

Իսկ, ըստ երեւոյթին «նպաստաւո՛ր» այս «տպաւորութիւնները» — խաղուած *միայն* Պոլսէն — անգամ մը եւս կուգան ապացուցանելու որ Եւրոպացին ընդհէնց կը շարունակէ խաբել, այն տարբերութեամբ որ առաջ կծու կը խօսէր ու կը «խալէր», այժմ անուշ կը խօսի ու «կը խաշէ»: Եւ, ինչ որ մէկի համար յատկանշական է՝ ծոպին վերցած ըլլալէն, այրերուն հետ խով – խովի խալելէն, գլխարկ կրելէն զատ ուշագրաւ ոչինչ կը գտնեն, ու, իրենց այդ «գնահատանքի»ով ըսել կ'ուզեն թէ՝ այնքան գէշ գաղափար ունէին Թուրքերու մասին, որ այդ ևրութիւնները նկատելով... ապշահար մնացած են:

ՍՕՍԵԱՑ ՏՂԱՆ

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Փէշթայի դատարանը վերջերս դատապարտեց տասը անձեր, որոնք մասնակցած էին համայնավարական դաւադրութեան մը: Համալսարանի փրոֆէսէօր Մածա դատապարտուեցաւ վեց ամիս բանտարկութեան, առեւտրական մը՝ չորս տարի եւ երկու ամիս բերդարգելութեան: Միւս ութ ամբաստանեալները դատապարտուեցան 3—12 ամիս բանտարկութեան: Միւս կողմէ, համայնավարական ևոր բջիջ մը երեւան հանուած ըլլալով, տասը հոգի եւս ձերբակալուեցան:

ԿԱՆՏԻ ՆՈՐԻՆ ԾՈՄ ԿԸ ԲՈՒՆԷ

Կանտի դեկտ. Յէն սկսաւ ծոմ բռնել, բարկանալով բանտակիցի մը հանդէպ ի գործ դրուած խստութիւններէն: Ցետոյ ընդհատեց ծոմը, բայց շատ տկարացած է: Վերջին տասը օրուան միջոցին վեց լիպրա պակսած է:

ԱՍՏՈՒԾՈՑ ԴԷՄ.— Պ. Պէրնըքի Շօ, անգլիացի թատերագիր – բանաստեղծը Պաղեստինի մեկնեցաւ: Իր մեկնումէն առաջ, երէկ իսկ հրապարակ հանեց ևոր գիրք մը, «Սեւամորթուհի մը որ Աստուած կը փնտռէ»: Ինչպէս միշտ, այս գրքին մէջ ալ Պ. Շօ կը շեղի ընկալեալ սովորութիւններէն, եւ գիրքը մեծ գայթակղութիւն պիտի պատճառէ բարեպաշտ շրջանակներու մէջ:

ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ՑԱԾԱՆԱԻԵՐ եւ երկու թորփիլաւաւեր պիտի շինուին Իտալիոյ մէջ, համաձայն Մուսոլինիի հրամանին: Ցածաձաւերը պիտի ունենան 7000ական թոն տարողութիւն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՓԱՐԻԶԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ

Պ. ԼԵՒՈՆ ԿԻՄԻՒՇԿԵՐՏԱՆԻ ՉԵԿՈՒՑԸ

Կիրակի օր, Փարիզի Հայոց եկեղեցին պատարագէն ետքը, Պ. Լեւոն Կիմիւշկերտան դասին մէջ կայնած եւ շրջապատուած բահանայից դասէն, շատ զուարթ ասուլիս մը ըրաւ, պատմելով թէ ինչպէս գնաց էջմիածին եւ ինչպէս մասնակցեցաւ կաթողիկոսական ընտրութեան: Պ. Կիւմիւշկերտան շատ խնամդավառուած էր Հայաստանի վերաշինութեան վերելքին ի տես:

Ըսաւ թէ «երկիր մը ուր առաջ *մաշա* իսկ չէին կրնար շինել, հիմա մեքենաներ կը շինեն կոր». թէ Հայաստանի կառավարութիւնը չէր հետաքրքրուեր կաթողիկոսական ընտրութեան եւ ընտրելիին անձով, եւ *Եւրոպայի Հայ գաղութներուն գոհացում տալու նպատակով* էր որ ուզած էր աջակցիլ այդ ընտրութեան. կառավարութիւնը ինքը թեկնածու չունէր երբեք եւ ձգած էր որ ուզածնին ընտրեն: Խոսքէն Արբեպիսկոպոսի համար մասնաւոր յարգանք մը ունին, որովհետեւ անիկա իր կորովը ու հաստատամտութիւնը ցոյց տուած է զանազան առիթներով: Ըստ Պ. Կիւմիւշկերտանի էջմիածնի շրջանակին մէջ երկու որոշ ընտրելիներ կային, բայց երբ տեսեր են որ Փարիզ խոսքէն արբեպիսկոպոսի կողմնակից է, անոնք ալ իրենց ձուէները կեդրոնացուցեր են անոր վրայ:

Ինճէեան եպիսկ. որ իր զեկոյցը վերապահած է Մանչէսթրի (իբր իր ճամբու ծախքը տուողը), առանձին տեսակցութեան մը մէջ ըսաւ.—«Ես Հայաստանի ներկայ վիճակը կը նմանցնեմ ադմատ ուսանողի մը որ հինգ տասը տարի ամէն զրկանքներով կ'աշխատի, *մանսարտի* մէջ կը բնակի, ապրելու համար ճաշարանի մէջ պնակներ կը լուայ, բայց երբ օր մը վկայականը գրպանը կը դնէ, փառաւոր շէնքի մէջ կը հաստատուի, սպասաւորներ եւ պաշտօնեաներ կ'ունենայ, երջանիկ կ'ապրի»:

Պ. Զօպանեան Հայաստանի մէջ ամէն տեղ ճառ կը խօսի:

Ամերիկեան Խորհրդարանը բացուեցաւ երէկ

ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԱԿԱՐԳ՝ ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐ

Ամերիկեան խորհրդարանը բացուեցաւ երէկ, 5 դեկտեմբեր: Օրակարգը շատ խճողուած է: Նախագահ Հուվըր այսօր պիտի կարդայ իր աւանդական պատգամագիրը, ուշադրութեան յանձնելով պատերազմական պարտքերու խնդիրը եւ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի յետաձգման առաջարկները: Կը կարծուի թէ նախագահը միայն պիտի ներկայացնէ եղած առաջարկները, առանց ուժ տալու անոնց: Բայց հաւանական է որ յանձնարարէ մասնաւոր յանձնախումբի մը քննութեան յանձնել պարտքերու խնդիրը, թէեւ խորհրդարանը տրամադիր չէ ընդունելու այդ առաջարկը: Ցետոյ, պիտի առաջարկէ 700 միլիոն տոլարի խնայողութեան ծրագիր մը, որ անբաւական է եւմտացոյցին բացը գոցելու: Հաւանական է որ նոր տուրքեր հաստատուին:

Օրակարգի միւս կարեւոր խնդիրներն են զինեհատութեան օրէնքին բարեփոխումը եւ գործազրկութեան տագնապը:

Խորհրդարանէն դուրս խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին, որպէս զի Եւրոպան կարենայ վճարել դեկտ. 15ի մասնավճարները, առանց նոր տագնապ մը յարուցանելու: Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ պատեհութիւն պիտի ընծայուի փոխառութիւն կնքելու Մ. Նահանգներուն մէջ: Նիւ Եորքի կարեւոր դրամատուները կը թելադրեն որ չարունակուի վճարումներու յետաձգման քաղաքականութիւնը, այլապէս տագնապը պիտի սաստկանայ:

⁂ «Անօթիներու վաչտերը» Ուոշինկթըն հասան երկրին զանազան մասերէն: Աւելի քան տասը հազար զինուորներ կը հսկեն բարեկարգութեան: Արհաւոզները կը սպառնան բռնի գրաւել խորհրդարանի չէնքը: Յուցադրարներուն նախագահը յայտարարեց.

— Եթէ Հուվըր փորձէ մեզ լուսթեան դատապարտել զինուորներով, Ջորջ պիտի պատահի եւ խորհրդարանի պղտոտան արիւնով պիտի ներկուի:

Շլայխէր կ'ամրացնէ իր դիրքը

Զօր. Շլայխէր վերջնապէս կազմած ըլլալով Գերմանիոյ նոր դահլիճը, բանակցութիւններ կը կատարէ զանազան հոսանքներու եւ մանաւանդ Հիթլէրականներու հետ, որպէս զի դժուարութիւններ չյարուցանեն խորհրդարանին մէջ, որ կը բացուի այսօր, երեքշաբթի: Իբրեւ երիցագոյն անդամ, պիտի նախագահէ Հիթլէրական մը, Զօր. Լիցման, որպէս զի նորէն չսոխպուռին հրաւիրել համայնավար մը, Տիկին Կլարա Ցէտկինը: Նոր վարչապետը որոշած է յետաձգել կամ ցրուել խորհրդարանը, բայց չուզեր որ առաջին օրէն իսկ անվստահութեան քուէ սառնայ:

Պիտմարքէն ի վեր, առաջին անգամ է որ Գերմանիոյ մէջ վարչապետը այսքան լայն իրաւասութիւններ կ'ունենայ: Արդարեւ, Զօր. Շլայխէր թէ վարչապետ է, թէ պատերազմական նախարար եւ թէ լիազօր Փրուսիոյ:

Սուրիոյ խնդիրը Ժընեւի մէջ

Պ. Փոնսօ, Սուրիոյ մարզպանը, որ Ժընեւ կը գտնուի, հոգատարութեանց յանձնախումբին ներկայացուց իր տեղեկագիրը՝ կատարուած աշխատանքներու մասին:

Տեղեկագիրն կ'երեւայ որ, Ֆրանսա կը ձգտի հետզհետէ վերջնել հոգատարութիւնը եւ անոր տեղ հաստատել դաշինք մը, նման Իրաքի եւ Անգլիոյ միջեւ կնքուած դաշնագրին: Այս կերպով, Սուրիան ալ չուտով անդամ պիտի դառնայ Ազգերու Դաշնակցութեան:

Օգտուելով Փոնսոյի ներկայութենէն, ասպարէզ իջած է նաեւ Շէքիպ Արսլան պէյ, Սուրիա – պաղեստինեան կոմիտէին նախագահը, որ ժընեւ կը գտնուի եւ մինչեւ հիմա բուռն պայքար մղած է Ֆրանսայի հոգատարութեան դէմ:

Կարելի՞ չէ արգիլել քիմիական պատերազմը

Ջինաթատութեան խորհրդաժողովին կողմէ նշանակուած յատուկ մասնախումբ մը, որ պաշտօն ունի ծրագիր ներկայացնելու քիմիական եւ մանրէական պատերազմի արգիլման մասին, մասնագէտներու ժողովի մը յանձնած էր այս խնդիրը: Մասնագէտներու ժողովը երկար ուսումնասիրութիւններէ յետոյ, ներկայացուց իր տեղեկագիրը, որ կ'եզրակացնէ թէ զործնական միջոցներ չկան արգիլելու քիմիական եւ մանրէական պատերազմը: Այսպէս, չկան յատկապէս քիմիական պատերազմի սահմանուած ռումբեր եւ պայթուցիկներ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՒՏԻՏՈՒՐԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ?

Մոսկուայէն կը հեռագրեն. — Գործադուլարներու խորհուրդը եւ կեդրոնական կոմիտէն հրամանագիր մը հրատարակեցին, որով Մոսկուայի շրջանին թաթարական հանրապետութեան հաւաքական տնտեսութեանց անդամները եւ անհատ հողագործներուն իրաւունք կուտան ազատօրէն առեւտուր ընելու ցորենի եւ անոր բոլոր տեսակի արտադրութեանց վրայ: Այս արտօնութիւնը կը տրուի անոր համար որ այդ երկու շրջանները պայմանաժամէն առաջ իրականացուցած են արմտիքի մթերումը եւ ապահոված գարնան սերմնցուն: Կառավարութիւնը այս ձեւով կ'ուզէ զրգռել միւս շրջաններուն եռանդը:

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԿԸ ՇՂԹԱՅՈՒԻ

Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը նոր օրինագիծ մը պատրաստեց, որ աւելի կը խստացնէ կրօնական միաբանութեանց օրէնքը: Բոլոր կաթոլիկները գրգռուած են: Դժգոհութիւն կը տիրէ նաեւ չափաւոր հանրապետականներուն մէջ:

Նոր օրէնքով, բոլոր կրօնական միաբանութիւններուն կ'արգիլուի կրթարաններ հաստատել ուղղակի կամ անուղղակի: Բացառութիւն պիտի կազմեն միայն դպրոցները: Եկեղեցիներու կամ կրօնական միաբանութեանց պատկանող բոլոր այն շէնքերը որ անհրաժեշտ չեն իբրեւ աղօթավայր, պիտի ծախուին եւ արդիւնքով պետական արժեթուղթեր պիտի գնուին: Բարեսիրական հաստատութիւնները պարտաւոր պիտի ըլլան յայտնելու իրենց եկամուտի բոլոր աղբիւրները, այլապէս պիտի փակուին առժամաբար կամ մշտապէս: Բոլոր կրօնական շէնքերը, եկեղեցիներու յարակից ըլլան թէ ոչ, տուրք պիտի վճարեն:

⁂ Վալինցիոյ կառավարիչը 500փէզէթա տուգանքի դատապարտեց տախտ եւ նարինջի հինգ վաճառականներ որոնք միապետական վիճառանիշեր կը գործածէին:

ԱՆԳԼԵՊԱՐՍԻԿ ՎԷՃԸ

Անգլեպարսիկ բարիւղի ընկերութիւնը բողոքագիր մը յանձնեց Պարսկաստանի եւմտական նախարարին, անընդունելի գտնելով մենաշնորհին ջնջումը: Ընկերութիւնը նկատի առնելով իր կրելիք վնասները, յոյս կը յայտնէ թէ որոշումը ետ պիտի առնուի:

Ինչպէս գրեցինք, Իրանի երեսփոխանները միաձայնութեամբ վաւերացուց մենաշնորհին ջնջումը, այնպէս որ ընկերութեան բողոքը ուշ մնացած է: Միայն թէ՝ կառավարութիւնը պատրաստ է նոր բանակցութիւններ կատարելու:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ գիւղացիներուն մէջ դժգոհութիւն կը տիրէ, իրենց ընտանիքները երեսի վրայ մնացած, մանաւանդ սնունդի նեղութեան մատնուած ըլլալով: Կառավարութիւնը ստիպողական հրահանգներ զրկեց բոլոր բաղաքներն ու գիւղերը, որպէս զի ճնշութիւն կատարուի այդ ընտանիքներուն մէջ:

ԿԵՐԵՆՍԿԻ ճառ մը խօսեցաւ Պերլինի մէջ, ռուս տարագիրներուն համար: Ժողովը չէր ծանուցուած եւ ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած ըլլալով, ո՛ր եւ է դէպք չպատահեցաւ: Նախկին վարչապետը յայտարարեց թէ մօտալուտ է խորհրդային իշխանութեան անկումը, որուն պիտի յաջորդէ ճշմարտապէս ազգային կառավարութիւն մը:

ԵՐԿՈՒ ՀՍԿԱՑ ՕԴԱՆԱՒԵՐ ապսպրեց Համամերիկեան օդանաւային ընկերութիւնը: Իւրաքանչիւրը 50 ճամբորդ պիտի առնէ եւ աւելի սրընթաց եւ մեծ պիտի ըլլայ քան ո՛ր եւ է առեւտրական օդանաւ: Շինութեանց յատակագիծը ճնշած է գնդ. Լինտպէրկ:

ՋՈՒՅՑԵՐԻՈՑ դաշնակցային խորհուրդը որոշեց արձակել համայնավար պետութեան պաշտօնեաներն ու բանուորները: Մինչեւ հիմա 105 համայնավարներ ձերբակալուած են Ժընեւի մէջ, իբրեւ հետեւանք նոյ. 9ի խռովութեանց: Տասը օտարականներ ալ արտաքսուած են:

ՀՈՒՄՈՐՈՒՑԱԿ ՓԵՏՈՒԱԼ ԿԱՂԱՔԱՑԻ ՈՐ Է

ԴԵՂՏՆԿՈՑ ՀՈՂՆԿԱՂԻՐ

Ա.

— Ինչպե՞ս է ձեզ հաջողվում ամեն անգամ ճիշտ գուշակել, թե ինչ է ուզում հանդիսատեսը, — հարցրեցի ես Ռոբերտ Ֆրոստին, երբ նա ավարտեց իր ելույթը Ամերսթի համալսարանում։

— Ես ինքս հանդիսատես եմ եղել, — պատասխանեց նա։ — Ես գիտեմ, թե ինչ է ուզում հանդիսատեսը, որովհետև ես ինքս ուզում եմ նույնը։

— Ձեր ելույթի ընթացքում ասացիք, որ ձեր ամենամեծ ցանկությունը եղել է ապրել մինչև 85 տարեկան։ Ինչո՞ւ հենց այդ տարիքը։

— Որովհետև ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչ կլինի հետո։

— Ձեր կարծիքով, ինչ կլինի հետո։

— Ես չգիտեմ, բայց ուզում եմ տեսնել։

— Ձեր կարծիքով, ինչպիսի՞ն կլինի աշխարհը 1921 թվականին։

— Ես չգիտեմ, բայց ուզում եմ տեսնել։

— Ձեր կարծիքով, ինչպիսի՞ն կլինի աշխարհը 1921 թվականին։

— Ես չգիտեմ, բայց ուզում եմ տեսնել։

Ռոբերտ Ֆրոստը ծիծաղեց։

— Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչ կլինի հետո, — կրկնեց նա։ — Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչ կլինի հետո։

ՀԱՎԱՏՔ ՊԱՏՎԱՏ

— ։-։ —

Մի բուռն մեր հին թվերի վերլուծությունը մեզ հնարավորություն է տալիս ենթադրելու, որ մեր նախնիները, ապրելով ամենատարբեր ժամանակներում, ունեցել են ընդհանուր մի հատկություն՝ հավատ ունենալ ինչ-որ բանի նկատմամբ։

Երբեմն այդ հավատը ունեցած է եղել ոչ թե մի կոնկրետ առարկայի, այլ ինչ-որ վերացական գաղափարի նկատմամբ։ Ինչպես, օրինակ, հավատ ունենալ ինչ-որ մեծ գործի հաջողության, ինչ-որ մեծ նպատակի իրագործման։ Այդ հավատը ոգևորել է մեր նախնիներին, ստիպել նրանց ամեն ինչ անել հանուն այդ նպատակի։

Ուրիշ անգամ հավատը եղել է ավելի կոնկրետ։ Օրինակ, հավատ ունենալ մի որևէ անձնավորության, մի որևէ առաջնորդի նկատմամբ։ Այդ հավատը ևս ոգևորել է մեր նախնիներին, ստիպել նրանց ամեն ինչ անել հանուն այդ առաջնորդի։

Ի՞նչ է հավատը մեր օրերում, երբ մեր առաջ ահռելի խնդիրներ են դրված, երբ մենք ամեն օր ականատես ենք լինում մեր կյանքի ու մեր շրջապատի մեծ փոփոխությունների։ Մենք հավատ ունենալ ինչ-որ բանի նկատմամբ, ինչ-որ մեկի նկատմամբ, կարծում ենք, ունենք։ Բայց այդ հավատը ավելի գիտակցական է, ավելի հիմնավորված

Հետեւաբար, կարելի չէ արգիլել անոնց չինուիլիւնը: Գալով քիմիական նիւթերուն, անոնց մէջ կան որ միայն եւ միայն քիմիական պատերազմի յատուկ են, ինչպէս «փէրփլէյ»ը: Բայց, անոր արգիլումը մեծ խոչընդոտ մը չէ քիմիական պատերազմին պատրաստուելեան համար: Այդ նիւթերը գիւրաւ եւ արագութեամբ կրնան ճարուիլ ճարտարագործութեան միջոցաւ, օգտուելով նախնիւթերէն եւ բաղկացուցիչ տարրերէ որ կը գտնուին վաճառականութեան մէջ: Գալով այն բազմաթիւ նիւթերուն որոնք թէ խաղաղասիրական եւ թէ զինուորական նպատակներու կը ծառայեն, տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ «անհնար է գործնապէս արգիլել անոնց չինուիլիւնը, ներածումը եւ արտածումը»: Ճետոյ, մեծ արժէք չունի արգիլել զինուորներու քիմիական մարզանքը, որովհետեւ գիւրին է անմիջապէս վարժեցնել, երբ որոշուի քիմիական պատերազմ մղել: Հետեւաբար, մասնախումբը կը ցաւի որ չի կրնար գործնական միջոցներ առաջարկել, քիմիական պատերազմին պատրաստուիլիւնը արգիլելու համար: Ամէն պարագայի մէջ, «ինչ որ ալ ըլլայ խաղաղութեան առեն, անկարելիչէ քիմիական ճարտարագործութիւնը վերածել պատերազմական ճարտարարուեստի, երբ սկսին թշնամութիւնները: Ո՛ր եւ է հակակշիռ կրնայ ուշացնել քիմիական պատերազմին երեւումը, եւ ոչ թէ արգիլել:

Աթենքի գործադուլը եւ ուրիշ խռովութիւններ

Շաբաթ օր վերջացաւ Աթէնքի հանրակառքերու գործադուլը: Մինչեւ այս վախճանը, ծանր ընդհարումներ պատահեցան բանուորներուն եւ ոստիկաններուն միջեւ: Մեւնոյն առեն, առեւտրական եւ պետական պաշտօնեաներն ալ իրենց գանգատները ներկայացուցին կառավարութեան, որ միջոցներ ձեռք առած է, ամէն պատահականութեան առջեւ պատրաստ գտնուելու համար: Վենիզելոս յայտարարութիւն մը ուղղելով մամուլին, կը յայտնէ թէ իր կառավարութիւնը առանց վերապահութեան ուժ պիտի տայ բոլոր այն միջոցներուն որ կը ձգտին պահպանել պետութեան հեղինակութիւնը:

*** Երկու համայնավար երեսփոխաններ ձերբակալուեցան, գործադուլի դրդած ըլլալով բանուորները: Ուրիշ մըն ալ ձերբակալուած էր 15 օր առաջ, արգիլուած գէնք գործածելուն համար: Ուրիշ չորս հոգի ալ բանտը կը գտնուէին, երբ ընտրուեցան (25 սեպտ.): Համայնավար երեսփոխաններու թիւն է 10: Ընդհ. դատախազը հրամայեց ձերբակալել 14 տորթառաս պաշտօնեաներ ըլ բաղկացեալ մարմին մը, որ կը փորձէր գործադուլի մղել իր պաշտօնակիցները: Գործադուլի ընթացքին Աթէնքի հանրակառքերու երթեւեկը ապահովեցին օդանաւորդ աշակերտներ:

Ազգ. ժողովքի նախարարը օրինագիծ մը պատրաստած է, որուն համաձայն մէկ տեսակ հաց պիտի չկրնայ ամբողջ Յունաստանի համար: Այս հացը պիտի խառնուի չամիչով եւ գործածութիւնը պարտաւորիչ պիտի ըլլայ: Խիստ պատիժներու պիտի դատապարտուին այն հացագործները որ չեն համակերպիր նոր օրէնքին:

Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Դ.

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԻ արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ *ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ-ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ, ՍԱՐՍԷԼ-ԱՐՆՈՒՎԻԼ-ԼԷ-ԿՈՆԻՔԻ, ՊՈՒԱ-ԳՈՒԼՈՆՊԻ* բոլոր ընկերները Société Savantes D. սրահին մէջ, այս կիրակի, կէս օրէ յետոյ, ժամը 2ին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: *ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵԿՈՒՅՈՒՄՆԵՐ*, Մուտքին պիտի իսկեն կոմիտէներուն ներկայացուցիչները:

ՀՐԱՉԴԱՆ խումբի ժողովը, այս երեկոյ ժամը *8.30*ին, *32*, Ave. des Gobelinsի սրճարանին վերնայարկը: Պարտադիր ներկայութիւն:

Գալատ

Վիէնի «Քրիստափոր» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 7.30ին, «Խաժակ» ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԼԻՈՆԻ «Քրիստափոր» խումբի ժողովը վաղը, Չորեքշաբթի երեկոյ, ժամը *8.30*ին ծանօթ իւաւաքավայրը: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԼԻՈՆԻ «Զաւարեան» խումբի ժողովը *8* դեկտ. Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, ծանօթ իւաւաքավայրը: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԼԻՈՆԻ «Ռոստոմ» խումբի ժողոյը *9* դեկտ. Ուրբաթ երեկոյ, ժամը *8.30*ին ծանօթ իւաւաքավայրը: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՆԱՄԱԿ ՈՒՆԻ

Հալէպէն Պ. Պօղոս Ղուկասէն նամակ ունի Պ. Ա. փանոսեան: Դիմել *Յառաջի* վարչութեան:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժնեռ. իւիանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր —12, 2—8, կիրակի 9—12:

ԿԱՂԱՆԴԻ եւ ՄՆՈՒՆԴԻ առթիւ մի' մոռնաք գոհարավաճառ-ժամագործ *ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի* իսացէն՝ *261, Fbg. St. Martin, Paris (10e)*: Արժէքաւոր նուէրներ եւ *100*ին *10* զեղչ: (*Métro: Louis-Blanc*):

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզասեռ-քսակին, արեան եւ մորթի իւիանդութիւններ: Խորհրդատուութիւն: **93 Rue d'Angoulême, Métro: Couronne,** խորհրդ. 5-8 եւ կիր. առաւօտ: **123 Bld. Sébastopol,** մէթրօ **Réaumur,** խորհ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտ:

ՃԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
ՀԱՑ ԱԶԳԱՑԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏՄԱԳԻՐ
Հ. ԱՐՍԷՆ ՆՈՒՒԲԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ՑԻՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ (1882 – 1932)
ցեղի պիտի ունենայ Salle des Sociétés Savantesի մէջ
28, Rue SERPENTE, PARIS
Այս Հինգշաբթի գիշեր ժամը ութին 9ին
Կը նախագահէ՝ Հ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ծ. Վ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Բացման խօսք՝ ՏՕՔԹ. Պ. ՔՕԼՕԼԵԱՆ, Հ. Սուբքեանի գրած Հայ Բժշկական Պատմութիւնը՝ Դրագէտ բժիշկներ, ՏՕՔԹ. Վ. Ց. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ: Փակման խօսք՝ նախագահին կողմէ:

ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍ **ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ**
10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
Salle des Concerts du Conservatoire
2bis, Rue du Conservatoire - Paris
(Métro: Poissonnière կամ **St. Denis)**
Լօկաթէլլի, Լալօ, Ֆիւբլանի (*Mélodies orientales* առաջին անգամ փարիզի մէջ), Տիրան Ալիքսանեանի (*Գառնկը*), Ջաքարեան, Ժ. Սինանեան, Թարթինի, փիէրնէ, Էտկար Լրանաս (*Sonate en mi majeure*), փականինի եւ այլն:
ԳԻՆԵՐԸ 5 — 30 ՖՐԱՆՔ

E. TER-MINASSIAN
Export und import, Komissionen und Vertretungen
ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հիմ նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:
կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:
Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ԴԵՐՁԱԿ — ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԵՐՈՒ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
13 rue Saulnier, Paris (9)
Ճոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու
կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տագնապին առթիւ հարիւրին չորսուն զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ:

ԿԱՂԱՆԴԻ *առթիւ նուէր մը, որ կ'արժէ նուիրել բարեկամիդ կամ...*
ՓՐՈՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ
ԵՐԱՉԱՀԱՆ ՃՈՒԿ ՈՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ
(երեք ամիս առաջ լոյս տեսած)
Գիրքը, որ կը պարունակէ *10,000* երագներու
ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը:
կը քովանդակէ նաեւ՝ *ԼՈՒՍՆԻ ԵՐԱՉԱՑՈՅՑ, ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄՆԱԽՕՂԻ եւ ՎԻՃԱԿԱՑՈՅՑ:*
Դիմել գրավաճառներ՝ Հրանտ-Սամուէլ, *51*, rue Mr. le Prince, *Paris (6)*, Գ. Թերիկեան, *13*, rue des Dominicaines, *Marseille*, Լ. Քերաճեան, *27*, rue des Dominicaines, Marseille: *Կամ ուղղակի հրատարակիչին՝* Արամ Ժամկոչեան, *299*, rue de Lyon, Marseille:
Գինը՝ 15 ֆրանք. Արտաքսման՝ 20 ֆրանք կանխիկ:

Ծախու է *ամիպողոսկան մեկման պատճառաւ կեդրոն թաղամասի մէջ կօշկակարի խանութ մը՝ բոլոր կազմածներով (մեքենայ, գործիք եւլլն.) միասին: Բնակարան՝ 2 սենեակ, խոհանոց: Վարձք՝ 3000 ֆրանք, պայմ՝ 6 տարի: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Տէր Յակոբեանի, 14,* rue Médéah, *Paris (14)*:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Վարձու է *սենեակներ սկսեալ 250 ֆրանքէն ամսականն,*
Փարիզի օդաւէտ թաղի մէջ, արդիականն ամէն յարմարութիւններով:
Hôtel Cadix, rue Cadix No. 3, *Փարիզ (15)*:

Տօքթ. ՏԷԼԼ'ԱՄՕՌ
(Հայերէն կը խօսի)
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ԲԺԻՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08 - 23: *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14 - 17:*
II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine): *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10 - 12:*
կ'այցելէ եւ կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ:

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ
ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ.
226, Rue de la Convention, Paris (15)
Մեր յարգելի հայրենակիցներուն կը յայտնենք թէ 100ին 25 զեղչ ըրած ենք մեր գիներուն վրայ, մինչեւ Նոր Տարի:
Հագուստ կամ վերարկու՝ **390 ՖՐԱՆՔԷՆ** սկսեալ:
Օգտուեցէ՛ք առիթէն

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ
Maison ALBERT
17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**
ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ
Հայերու համար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ:
Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

ՈՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ
ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ
28, Բիւ տէ Տօմինիքէն — ՄԱՐՄԻՏ
Վաճառատանս մէջ բացառիկ եւ անհատական զեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ: Ապարանջան, օղ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ գարդեղէններ: Կը ստանձնենք արագ նորոգութիւններ:
Պօն սը քրէֆինը կ'ընդունինք:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՉԻՉԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու պատուոյ մէտալ Ֆրանս, առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54
Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:
Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղոգնկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրակենեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:
Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնածական Էլեկտրական եւ ֆրէյօտեան մէթոտներ:
Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար:
Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:
Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ սերքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.
Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ԵՍ ԼՐՏԵՍ ՄԸՆԷԻ

Մէկ բան միայն դիս հանդարտեցուց: Ընկերներս ապահով եղած պէտք է ըլլային, այլապէս այս գաղտնի ոստիկանները դիս հարցափորձելու մէջ այդքան առաջ չպիտի երթային:

Հինգ շաբաթներ այսպէս անցան: Այդ ժամանակամիջոցին մեծ մասը հիւանդանոցը անցուցի, ծոմս ու երբորդ կարգի չարչարանքս դիս բոլորովին ուժասպառ ըրած էին:

Օր մըն ալ Կանտի զինուորական մեծ բանտը փոխադրուեցայ: Հոս բացարձակ խաւար կը տիրէր: Ծորհեցայ որ մահուան մէկ քայլ աւելի մօտեցած էի:

Չորրորդ օրն էր արդէն, երբ խցիկիս մէջ տեղակալ մը երեւցաւ եւ դուռը եռեւէն զոցուեցաւ: Ձեռքին մէջ կարգ մը թուղթեր ունէր:

Ոտքի ելլելով սկսայ անոր նայիլ:

— Նստեցէք, օրիորդ, ըսաւ մեղմութեամբ, եւ կարճ զադարէ մը յետոյ.

— Գրաւեալ վայրերու ընդհ. հրամանատարութեան կարգադրութեամբ, մէկ շաբթուան ընթացքին զինուորական ընդհանուր դատարանին առջեւ պիտի դատուիք: Ես ձեզի պաշտպան փաստաբան – սպայ նշանակուած եմ, օրիորդ:

— Ես պաշտպան փաստաբանի պէտք չունիմ: Դատիս պաշտպանութիւնը կը մերժեմ: Ըսէք ինծի, տեղակալ, իմ վրայ ծանրացած յանցանքը ի՞նչ է եւ ի՞նչպէս ձեռք անցուած է:

— Լաւ. ըսեմ ձեզի: Դէպքը որ ձեր ձերբակալումին պատճառ դարձաւ, հետեւեալն է. — Ռուլըրսի փողոցներէն անցնող զինուոր մը, օր մը տեսաւ որ խումբ մը զպրոցական տղաք գետինը, իրենց գտած ծակի մը չուրջ կը խաղային: Այդ վայրին վրայ առաջները զինուորական մթերանոց մը կը գտնուէր, որ վերջերս խորհրդատուր պարագաներու տակ այրեցաւ: Այս ծակը, ըստ երեւոյթին մասնաւոր կափարիչով մը գոցուած էր: Անոր տակը դաղտնի անցք մը կար որ դէպ ի Ռուլըրսի հիւանդանոցը կ'առաջնորդէր, եւ ուրտեղ դուրս ելլելու անցք մըն ալ կար: Հոդ՝ ձեռքի ռակիէ ժամացոյց մը գտնուած էր եւ որովհետեւ անոր վրայի սկզբնատառերը նոյն հիւանդանոցին մէջ ծառայող հիւանդապահուհիի մը անուան սկզբնատառերն էին, այսինքն ձերինը, օրիորդ, ձեր վրայ կասկած ծագեցաւ: Բայց կրնայ ըլլալ որ ժամացոյցը ուրիշի մը պատկանի:

«Դուք գիտէք թէ այդ ժամացոյցին տէրը ստուգելու համար իշխանութիւնները ի՛նչ քայլեր առին»:

Գլուխս ծանրօրէն շարժեցի:

«Ցիմար, յիմա՛ր, ի՛նչպէս պահանջեցիր այդ ժամացոյցը», հարցուցի ես ինծի:

— Եթէ չէք կարծեր որ կրնամ ձեզ օգտակար ըլլալ՝ կը մեկնիմ, օրիորդ, աւելցուց սպան: Ինչ որ ըրիք, կը հաւատամ որ ձեր հայրենիքին օգտին համար ըրիք: Բարի յաջողութիւն կը մաղթեմ, օրիորդ:

Ծոնարհելով դուրս ելաւ: Ես գարձեալ մնացի խորհուրդներուս հետ միանակ:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻՄ

—·—

«ԻՐՐԵԻ ԼՐՏԵՑ ՊԻՏԻ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԻՐ»

—·—

«Լրտեսին ճակատագիրը մահ է»:

Ա՛ոնց եղան միակ մխիթարիչ խօսքերը կանչի զինուորական բանտի դաժանադէմ պահակ կնոջ, հինգշաբթի առտու կաթը մը սեւ հաց ու թէյ բերած միջոցին:

Արթնցայ, աւելի քան ուրախ՝ որ վերջապէս բոլոր այս տխուր իրադարձութիւնները վերջ պիտի գտնէին: Գիտէի որ դատավարութիւնը լուկ զաւեշտ մը պիտի ըլլար, թէ՝ մահուան պիտի դատապարտուէի: Ուստի եթէ պիտի գնդակահարուիմ, թող չուտ վերջանայ, առանց երկար տեղ մը տանջելու:

Ժամը 10ի տեղներն էր: Ոստիկան աղջիկ մուճակաձայներ լսեցի. դուռը բացուեցաւ:

— Օրիորդ, մեզ հետեւեցէք:

Գերման սպայ մը առջեւս կեցած էր անոր հետեւ երկու զոյգ զինուորներ, իրենց աչքերը հետեւ դարձուցած, անուշադիր:

Անցքին մէջէն, քարէ սանդուղներէն վեր բարձրանալով, վայրկեանի մը մէջ ինքզինքս դուռ ուժգնի առջեւ, որոնք երկար սեղանի մը չուրջ նստած էին. սեղանին մէջտեղը բազմած էր ինններորդ սպան, նախագահը:

Դատաւորներն աչքէ անցուցի: Զօրանցքի գացողի պէս մաքուր հագուած էին. երկու երիտասարդ սպաներ ուշադրութիւնս գրաւեցին, որոնց մէկը ակնոց ունէր:

Երկու ուրիշ սպաներ երկար սեղանէն հինգ քայլի չափ հեռու խոտած էին: Ետեւս հրամայական կարճ արտասանութիւնը վերջացաւ. ու երբ դիս բերող պահակները սրահէն հեռացան՝ այս սպաներէն մէկը ոտքի կանգնեցաւ:

Ձաւեշտը բացուած էր: Ոտքի ելլողը ընդհանուր դատախազն էր:

Անոր ամբողջ խօսակցութեան ընթացքին ինծի այնպէս կը թուէր թէ երազ կը տեսնէի: Ամէն բան սուտ կուգար: Նո՛յն իսկ հիմա չեմ կրնար հաւատալ թէ մահուան դատապարտուելու գացած էի:

Դատախազը կարճահասակ, չատ ինքնատիպ մէկն էր. պողպատանման գորշ աչքերով եւ դէմքը մը՝ գուրկ գութ եւ զգացումէ:

Ձայրայեղով սկսաւ դիս գատապարտել, իբրեւ պատասխանատու իր հարիւրաւոր դէնքի ընկերներուն մահուան. եւ վերջաւորութեան, երբ դատարանէն մահապատիժս կը պահանջէր, ըսաւ.

— Մարթա Քնօքէրթ, թէեւ Պելժիոյ հպատակ, բայց իբրեւ Գերմանիոյ կայսերական կառավարութեան սահմաններուն մէջ գտնուող անձ մը, Գերմանիոյ զինուորական պատժական օրինագրքին դէմ գործած է: Ինչպէս Գերմանացիները, նոյնպէս եւ բոլոր օտար հպատակները այս օրէնքին ենթակայ են: Իր յանցանքը մատնութիւնն է որուն պատիժն է մահ:

Շուրջս նայեցայ: Գուբի կամ կարեկցութեան ոչ մէկ հետք տեսայ. եւ որ տարօրինակն է, միայն սպիտակահեր, մաքուր երեւոյթով ծերունի զօրավարը, դատարանին նախագահը՝ առանց զինուորական չքանչաններու, աւելի համակրելի թուեցաւ ինծի:

Ընդհանուր դատախազը սկսաւ շարունակել իր բարկաճայթ ձայնով.

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԻԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

7 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2054 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԵՒ_ՄՈՒԹ ԱՄՊԵՐ...

Մէկ չաբաթէն միւսը, աւելի մօայլ պատկեր մը կը ներկայացնէ քաղաքական հորիզոնը:

Մօայլ՝ բոլոր այն խնդիրներուն մէջ որ սեղանի վրայ են, եւրոպայէն մինչեւ Ամերիկա:

Աշդէն իսկ դատապարտուած է զինաթափութեան խորհրդաժողովը, եթէ անակնկալ մը չպատահի:

Անցեալ չաբթու եւ մինչեւ երէկ, չորս պետութեանց ներկայացուցիչները գլուխ գլխի տուին Ժընեւի մէջ, ճամբան հարթելու համար:

Անգլիա եւ Ֆրանսա իրենց յատուկ ծրագիրները ներկայացուցած ըլլալով, օգնութեան կանչեցին Մ. Նահանգներու պատուիրակն ալ, որպէս զի միջին ճամբայ մը գտնէ:

Խօսակցութիւնները տեղի ունեցան առանձնասենեակներու մէջ, եւ չարունակուեցան ճաշասեղաններու վրայ: Ամերիկեան պատուիրակը մէջտեղ դրաւ ծրագիր մը որ փոխանակ փութացնելու կամ դիւրացնելու, աւելի կը դժուարացնէ խորհրդաժողովին գումարումը:

Իսկ հինգերորդ պետութիւնը, Գերմանիան, որուն ընթացքէն կախում ունի խորհրդաժողովին բախտը, կը չարունակէ ձեռնպահ մնալ, հակառակ բոլոր հաւաստիքներուն:

Լման տասնեւհինգ օր դահլիճի տագնապ ունենալով հանդերձ, Գերմանիան չհակաբացաւ այս ճամբուն վրայ: Իսկ հիմա որ իր վարչապետն է Զօր. Շլայխէր, սպառազինութեանց հաւասարութեան ամէնէն թունդ չատագովը, անշուշտ աւելի բարձր պիտի խօսի:

Նախընթաց օր Պ. Մաքտոնալտ ճաշի հրաւիրած էր նախարարը, անուշ – անուշ ըմպելու եւ ... համոզելու համար:

Լուրերը կ'ըսեն թէ Գերմանիոյ ներկայացուցիչը ոչ միայն չէ արտասանած ո՛ր եւ է բարենշան խօսք, այլ եւ զարմանք յայտնած է որ ամերիկեան ծրագրէն կը ճառեն, փոխանակ ուղղակի պատասխան տալու Գերմանիոյ պահանջին:

Կը նշանակէ թէ Գերմանիան վերջ ի վերջոյ ինքնագլուխ պիտի գործադրէ ինչ որ խօսած կամ դրի առած է մինչեւ հիմա:

Հետեւա՞նքը,– աւելի թանձրացնել մթնոլորտ մը որ արդէն անշնչելի դարձած է:

Գերմանիան չուզեր փախցնել թանկագին պատեհութիւնը: Ան գիտէ որ, ոչ միայն ճեղքեր բացուած են դաշնակիցներու ճակատին վրայ, այլ եւ նոր փորձանք մը կը սպառնայ անոնց, պատերազմական պարտքերու հարցին առթիւ:

Ամերիկան մերժեց Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի խնդրած յետաձգումը, եւ դեկտ. 15ի վճարումները պիտի կատարուին, աւելի կամ պակաս մեղմացուցիչ պայմաններով:

Բայց այդ վճարումը ինքնին դուռ պիտի բանայ նորագոյն բարդութեանց:

Նախ որ, տակնուվրայ պիտի ըլլայ միջազգային տնտեսական-դեղանաւորական հրապարակը:

Մասնաւորապէս Անգլիան վճարումը պիտի կատարէ ակռանեը կճրտելով, եւ փոխադարձ միջոցներու պիտի դիմէ Մ. Նահանգներուն դէմ, իր դրամը եւ առեւտուրը պաշտպանելու համար:

Յետոյ, դեկտ. 15ի վճարումը կատարած առեն, Մեծն Բրիտանիա պիտի մերժէ 1933 Յունիս 15ի մասնավճարը, մինչեւ որ նոր քննութեան մը չենթարկուի պարտքերու յետաձգման, կրճատման կամ ջնջման խնդիրը:

Մնաց որ, քիչ մը ամէն տեղ, հանրային կարծիքը խորապէս վրդովուած է Մ. Նահանգներու չոր մերժումէն:

Ամէն տեղ ալ, Ամերիկան կը նմանցնեն Շայլոքի մը, որ կ'ուզէ քամել Եւրոպայի երակները:

Ֆրանսայի պաշտօնական թերթերը պաղարիւն են տակաւին: Բայց ահաւասիկ լուրջ թերթ մը, «Ժուռնալ ան Էէպա», որ Պ. Հուվըրի երեսին կը նետէ իր մէկ խօսքը, արտասանուած՝ երբ դեռ նախագահ չէր:

— «Ամերիկան հարուստ է, բարգաւաճ եւ հզօր՝ իրրեւ հետեւանք պատերազմին: Մենք առասպելական միլիոններ չահեցանք, որոնք մեծ մասով կազմուած են Եւրոպայի արցունքներէն եւ թշուառութենէն: Այն դրամը որ մեզի եկաւ այդ աղբիւրէն, մեզի չի պատկանիր: Մենք անոր աւանդապահները չենք: Եւ եթէ Մ. Նահանգները ժխտեն այս ճշմարտութիւնը, խաւօրէն պիտի պատժուին իրենց եսասիրութեան համար»:

Մէկ խօսքով, Ֆրանսան իր մէկուկէս միլիոն մեռելներուն արիւնը կը յիշեցնէ: Իսկ Մեծն Բրիտանիան, աւելի գործնական, թուանշաններով կ'ապացուցանէ թէ իր հարկատուները քամելով է որ կը վճարէ պատերազմական պարտքերը:

Այս խնդիրը, իր բարդ հանգամանքով, աւելի ծանրակչիռ է քան զինաթափութեան խորհրդաժողովին գումարումը կամ ձախողումը:

Ծանրակչիռ՝ ոչ միայն տնտեսական, այլ եւ քաղաքական տեսակէտով:

Ցիշենք միայն մէկ պարագայ,– Մ. Նահանգները կը մերժեն իրենց առնելիքներու խնդիրը կապել գերմանական հատուցումներու հետ: Իսկ Եւրոպան երկու խնդիրները չի բաժներ իրարմէ:

Հետեւաբար, գերմանական հատուցումներու հարցը, որ թաղուած էր Լոզանի մէջ, նորէն պիտի արծարծուի, եթէ Ամերիկան պնդէ իր պահանջին վրայ, առանց ո՛ր եւէ վերաքննութեան:

Ուրիշ խօսքով, նորէն Վերսայլի դաշնագիրն է որ սեղանի վրայ պիտի դրուի, դէմ դիմաց հանելով Ֆրանսան եւ Գերմանիան:

Իսկ այս պարագան՝ սեւ–մութ ամպերու մէկ մասն է տակաւին...:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՖԼԻՇԷ»Ն

— :-: —

Մեծ ժողովուրդներու հարուստ մամուլին ամենօրեայ այս հիւրը դեռ անհաշտ է մեր թերթերուն հետ: Ոմանց՝ բոլորովին անծանօթ, ոմանիսկ: Գիրը՝ սիւնակներուն մէջ, ու երեւակայութիւնը՝ մեր գանկերէն ներս դեռ ստիպուած են փոխարինել զայն:

Նախագահը՝ Սպիտակ Տանը համար, թաւալգլոր անկումը շոգեկառքի մը՝ անդունդն ի վար, էոիօն՝ իր ծըխամորճով, Պէրնար Շօն՝ իր ցցուն մազախուրձով, Փիւռոը իր օդաչուով՝ տեղ չունին մեր թերթերէն ներս:

Երբեմն, միայն, երբ յամին 1932ին «Վեհափառ»ը կ'ընտրուի, երբ յաշարժան մը կը ծրագրուի Անդրանիկին, կամ, «արեւելքի ու խաղաղասիրտ» հայ մը կը հերոսանայ՝ Եւրոպայի մայրաքաղաքներէն մէկուն մէջ, մեր խմբագրութիւնները ցաւ ցաւակ կ'ընեն ու «ֆլիշէ»ն կը դնեն, մեր ժողովուրդին ճանչցնելու համար ... ինքզինքը:

Նկարուն այս «ֆլիշէ»ներու զբաղմունքին փոխարէն, մենք թերթեր ունինք, որոնք հարուստ են, սակայն, նկարագրութեան ... «ֆլիշէ»ներով:

Փառաբանո՞ւինք է, ծնա՞ւինք, կամ տպաւորութի՞ւն,– «ֆլիշէ»ն պատրաստ է: Բանաձեւը պատրաստ է: Ու խմբագրողը, մետաղեայ ֆլիշէներու գգրոցին տեղ, բացա՜ծ է, արդեն, իր ոսկրեայ դարակը՝ «ֆլիշէ» եղած խօսքերը առնելու համար:

Ինչ որ յատկանշանական է, մինչ թէֆնիին ըրածը կը մաշի ժամանակէն, մերոնց ֆլիշէները կը դիմանան՞ դարերուն, բարբերուն, ըմբռնումներուն՝ Գումգափուի հարսնեւորէն մինչեւ Բարեգործականի տնօրէնին կամակոր ... նկուճութեամբը վահանուած:

ՍՕՍԵԱՑ ՏՂԱՆ

25,000 ՀՈԳԻ ԱՆՕԹԻ ԵՆ ՔԱՎԱԼԱՅԻ ՄԷՋ

Քավալայէն կը հաղորդեն թէ, բանուորական դասակարգը, տիրող սաստիկ անգործութեան հետեւանքով ողբալի կացութեան մը մատնուած է: Անօթութիւնն ու թշուառութիւնը կը ճնշեն Քավալայի բնակչութեան մեծագոյն մասին վրայ:

Բացարձակապէս անհրաժեշտ դարձած է հանրային ճաշարաններուն վերբաբացումը: Նախապատրաստական արձանագրութիւններ կը կատարուին: Ցարդ արձանագրուած են 6500 ընտանիքներ՝ այսինքն, մօտաւորապէս 25,000 հոգի, որոնց, օրական գէթ մէկ ժամ կերակուր տալու համար, հսկայական գումարներու պահանջ կայ:

Քաղաքապետական խորհուրդը, ճնշելով այս ծանրակշիռ կացութիւնը, որոշած է պարտաւորիչ եւ միանուագ տուրք մը սահմանել բոլոր առեւտրականներուն, արհեստաւորներուն եւ պաշտօնեաներուն վրայ: Տուրքի բանակութիւնը պիտի տարուբերի 50էն մինչեւ 15,000 տրախմիի միջեւ: Այս տուրքին հասոյթը, որ պիտի յատկացուի հանրային ճաշարաններու սպասարկութեան, կը կարծուի թէ մէկուկէս միլիոն տրախմիի պիտի հասնի:

ՈՐՁԱՏՈՒՄԸ ՕՐԷՆՔՈՎ

Գերմանիոյ բժիշկներու ընկերակցութիւնը խնդրեց ներքին նախարարէն՝ կարելի եղածին չափ շուտով օրինագիծ մը ներկայացնել, որպէս զի որձատումը (ամլացում) օրինական դառնայ որոշ պարագաներու մէջ:

ԲԱԶՄԱԿՈՒԹԻՒՆԸ պիտի արգիլուի Չինաստանի մէջ, համաձայն նոր օրինագրքի մը: Այս կարգադրութեամբ, չորս միլիոն կիներ բացը պիտի մնան:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ կ'աւելնայ Անգլիոյ մէջ: Համաձայն վերջին տեղեկագրին, նոյ. 21ին գործազուրկներու թիւն էր 2,799,806, ինչ որ կը նշանակէ 52,800 աւելի՝ հոկտ. 24ի վրայ, եւ 184,691 աւելի՝ բադդատելով անցեալ տարուան նոյն ժամանակամիջոցին հետ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ԹԱՂՈՒԻ՞

Ժընեւի մէջ խորհրդակցութիւնները կը չարունակուին չորս պետութեանց միջեւ, ելք մը գտնելու եւ Գերմանիան զինաթափութեան խորհրդաժողովին տանելու համար:

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի պատուիրակները երկարօրէն քննեցին ամերիկեան պատուիրակին ծրագիրը, որ կը ձգտէր յետաձգել Գերմանիոյ հաւասարութեան իրաւունքի խնդիրը:

Վերջին լուրերու համաձայն, Գերմանիոյ պատուիրակը, ծանօթանալով ամերիկեան ծրագրին, յայտարարած է թէ ինք հրաւիրուած էր հաւասարութեան խնդիրը քննելու, եւ ոչ թէ Ամերիկայի առաջարկները լսելու: Երկկ վերջնական որոշում պիտի տրուէր: Հաւանական չէ որ Գերմանիան տեղի տայ: Այն առեն, կը մնայ յետաձգել զինաթափութեան խորհրդաժողովը, մինչեւ որ մթնոլորտը պարզուի:

Պերլինի մէջ չատ յոռետես են Ժընեւի խորհրդակցութեանց արդիւնքի մասին եւ հիմակուընէ կը յայտարարեն թէ տեղի չպիտի տան: Եթէ զինաթափութեան խորհրդաժողովը ձախողի, Գերմանիան պիտի վերատանայ իր ազատութիւնը, վերակազմելով իր բանակը:

** *Ամերիկեան ծրագիրը կը թելադրէր պայմանագիր մը կնքել, արձանագրելով տասը ամսուան ընթացքին ճշդուած կէտերը,– արգիլել՝ օդային ռմբակոծութիւնները, ծանր հրետանին, հրասայլերը, սահմանափակել զինուորական ելմտացոյցը, արգիլել քիմիական եւ մանրէական պատերազմը, հակակշիռ հաստատել եւ վերջապէս կազմել զինաթափութեան մնայուն յանձնաժողով մը, որ պիտի գործէ մինչեւ 1936: Այս թուականէն յետոյ կարելի է հրաւիրել զինաթափութեան խորհրդաժողովը, որ պիտի քննէ սպառազինութեանց հաւասարութեան (Գերմանիա) եւ ապահովութեան (Ֆրանսա) խնդիրները:*

Ոչ Անգլիան տրամադիր է ընդունելու այս ծրագիրը, ոչ ալ մանաւանդ Ֆրանսան:

Բոլոր երեւոյթները կը ցուցնեն թէ ձախողման դատապարտուած է զինաթափութեան խորհրդաժողովը:

Նորեն մերժուեցաւ խնդրու իրաւունքը

ԲԱԶԿԱՏԱՐԱԾ ԿԱՂՕԹԷԻՆ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ...

Մ. Նահանգներու խորհրդարանը, որ վերաբացուեցաւ երկուշաբթի օր, իր առաջին ժողովին մէջ իսկ զրաղեցաւ «Թաց» ու «Չոր»ի հարցով, եւ 144ի դէմ 271 ձայնով մերժեց ընդել զինեհատութեան օրէնքը: Վիճաբանութեան ժամանակ տրուած էր միայն 40 վայրկեան: Քանի մը երեսփոխաններ առաջարկեցին 2–3 ժամ, բայց մերժուեցաւ: Բայց, իրրեւ զիջում, որոշուեցաւ պաշտօնաթերթին մէջ տպել այն ճառերը որ ... պիտի արտասանուէին: Օրէնքը փոխելու համար, անհրաժեշտ էր 2)3ի մեծամասնութիւն: Բայց այս քուէարկութիւնը չի նշանակեր թէ միանգամ ընդմիշտ թաղուած է զինեհատութեան օրէնքին ջնջումը: Ներկայ խորհրդարանին չրջանը կը լրանայ յառաջիկայ մարտին, իսկ նոր խորհրդարանին մէջ մեծամասնութիւն կը կազմեն «Թաց»երը, եթէ ոչ Թացիկները:

** *Ինչպէս ուրիշ պարագաներու մէջ, այս առթիւ ալ տեղի ունեցան խիստ եւ խիստ ամերիկեան այլանդակութիւններ: Մինչ խորհրդարանը կը քննէր խնդիրը, հարիւրաւոր կիներ ծունկի եկած էին չէնքին առջեւ եւ կ'աղօթէին Աստուծոյ որ թոյլ չտայ ջնջել զինեհատութեան օրէնքը: Աւելի մոլեռանդներ կ'ուխտէին սուզ պահել մինչեւ իրենց մահը, եթէ կրկին արտօնուէր ոգելից ըմպելիներու գործածութիւնը: Հոգեւոր հովիւներ, խորհրդարանի բարձրավանդակներուն կանգնած, ճառեր կը խօսէին եւ Աստուծոյ անէծքով կը սպառնային այն երեսփոխաններուն որոնք զինեհատութիւնը ջնջելու ամբարչտութիւնը պիտի գործէին: «Աւելի լաւ է մեռնիլ քան ոգելից ըմպելին ընդունիլ», կ'աղաղակէր երեսփոխան մը: Իսկ ուրիշներ կը պոռային.*

— Գարեջուր կ'ուզենք, գարեջուր...

Գրիգոր ինկգինկը խնդրե՞ց թէ ապաւինուեցաւ

Երկուշաբթի առտու ժամը 8ին, երբ երկու կիներ հեծելանիւ նստած կ'անցնէին Փիւթոյի կամուրջէն, տեսան որ մարդ մը փռուած է գետինը եւ ո՛ր եւ է չարժում չ'ընէր: Անմիջապէս լուր տուին անտառապահին, որ օգնութեան փութայ: Մարդը վէրք մը ունէր ձախ քունքին վրայ ուրկէ քիչ մը արիւն հոսած էր. իսկ վիզէն ամուր կապուած էր փողկապ մը: Անմիջապէս լուր տրուեցաւ ոստիկանութեան, որ հաստատեց թէ անծանօթը կը կոչուի Գրիգոր Համի Ազատեան, ծնած՝ 1899ին, Էնկիւրիի մէջ եւ նոր Ֆրանսական հպատակ դարձած: Կը բնակէր Փիւթօ եւ անգործ էր երկար առենէ ի վեր:

Անտանեան ձերբակալուած էր կիրակի օր, Բլիւանքուրի մէջ գողութեան համար, բայց յետոյ արձակուած, երկուշաբթի առտու ոստիկանութիւն ներկայանալու պայմանով: Աչխատանքի արկածի մը հետեւանքով, կէս աչխատավարձ կը ստանար եւ մօտերս 7000 ֆրանքի հատուցման մը կը սպասէր: Իր բնակած պանդոկին մէջ լաւ տեղեկութիւններ չտուին իր վարքուբարքի մասին: Ինքն էր եւ անձնասպանէ՝ փարիզի չուայտութեանց: Քանի մը օր առաջ երկտող մը գրած էր ազգականի մը, աղքատ Ֆրանսերէնով, ուր կ'ըսէր թէ ձանձրացած է կեանքէն, ամէն հաճոյք վայելած է 20,000 ֆրանք ծախսելով, եւ ա՛լ չուզեր ապրիլ:

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ անձնասպան եղած է, փողկապը վզին կապելով եւ ցուրտէն սառելով: Բայց ոստիկանութիւնը կը կասկածի նաեւ ոճիրի մը:

Տօքթ. Փօլ, որուն յանձնուած է Գրիգորի դիակնութիւնը, յայտարարեց թէ, առանց դիակը տեսած ըլլալու, կրնայ ըսել թէ կարելի է անձնասպան ըլլալ փողկապով մը:

Խանութներու փակելու քողարկով տուրքեր ու դեմ

Փարիզի արուարձաններէն Տրանսիի խանութպանները, հարիւրին 98 պատասխանելով իրենց սէնտիքայի կոչին, խանութները փակեցին երկուշաբթի օր եւ փակ պիտի պահեն մինչեւ ուրբաթ: Բացառութիւն կը կազմեն միայն հացագործները: Այս որոշումը տրուած է իրրեւ բողոք տուրքերու ծանրութեան դէմ: Աւելտրական մը կը պատմէ.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

— :-: —

Աթենքէն կը գրեն թէ ելմտացոյցի բացը կարենալ գոցելու համար, կառավարութիւնը որոշած է նոր տուրքեր սահմանել:

Այսպէս, կալուածային տուրքի եւ արհեստատուրքի դրութենց մէջ մտցուելիք փոփոխութիւններէն զատ, կ'իմացուի թէ նոր տուրք պիտի հաստատուի նաեւ ծխախոտին վրայ: Համաձայն մշակուած ծրագրին, որ արդէն իսկ հաղորդուած է սիկարէթի գործարանատէրներուն, այս նոր տուրքը պիտի կիրարկուի հետեւեալ կերպով.–

Ասկէ վերջը 40 տուփ սիկարէթի պարունակութիւնը պիտի դրուի 50 տուփերու մէջ: Այսպէս, 22 սիկարէթնոց իւրաքանչիւր տուփ պիտի ունենայ երկու սիկարէթ պակաս եւ այս համեմատութեամբ պիտի պակսեցուին նաեւ փոքրիկ տուփերու պարունակութիւնները:

Սիկարէթի գործարանատէրները թելադրած են սակայն կառավարութեան, որ չկիրարկէ իր ծրագիրը, ռոմվհետեւ ատիկա, հասոյթները աւելցնելու տեղ պիտի պակսեցնէ զանոնք, քանի որ այդպէսով սիկարէթի սպառումն է որ պիտի պակսի:

Հակառակ այս խորհուրդներուն, կառավարութիւնը կը յամառի իր տեսակէտին մէջ, որովհետեւ կը կարծէ որ խիստ միջոցներով կարելի է կուրծք տալ ներկայ տագնապալի տնտեսական վիճակին:

ՏՐՈՑԿԻԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔՆԵՐԸ

— :-: —

Տրոցկի Անվերս հասաւ կիրակի օր: Խիստ միջոցներ ձեռք առնուած էին եւ ոստիկաններ կը հսկէին բարափին վրայ: Ոչ մէկը կրցաւ մօտենալ նաւուն եւ ոչ ալ Տրոցկիի հետեւորդներուն թղլլ տրուեցաւ ցամաք ելլել: Նաւը Տէօնմէրկ մեկնեցաւ կէս օրին: Տրոցկի ուղղակի Պոլիս պիտի վերադառնայ:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԵՂԱՒ

— :-: —

Շաբաթ առտու անձնասպան եղաւ Քոմէտի Ֆրանսէզի տաղանդաւոր դերասանուհիներէն օր. Մարսէլ Ռոմէ:

Զգային հիւանդութեան մը մատնուած ըլլալով, երկար առենէ ի վեր խաշուած էր ասպարէզին եւ կը դարմանուէր Վէզինեի հիւանդանոցին մէջ: Վերջերս վիճակը բաւական բարւոքած էր եւ կը յուսար ելլել հիւանդանոցէն: Ուրբաթէն շաբաթ լուսնալու գիշերը դերասանուհին որ առանձին սենեակ մը եւ հիւանդապահուհի մը ունէր, կը փախչի առանց լուր տալու, բոլոր դուռները բաց թողլով եւ միասին առնելով դրամը, թուղթերը եւ թեթեւ պայուսակ մը: Հիւանդանոցին արտաքինդուռը կղպուածէր: Դժբախտ արուեստագիտուհին մագլցելով 1.60 մէթր բարձրութեամբ երկաթ փեղկը, կը ցատկէ ցեխին մէջ եւ օգտուելով մութէն, կ'երթայ Շաբու: Հասնելով Սէնի կամուրջին վրայ, վրայէն կը նետէ վերարկուն, շրջազգեստը, մուճակները, եւ «ֆօնպիլէզօն»ով կը նետուի գետը: Հեռուէն տիկին մը տեսած և անմիջապէս լուր տուած էր, բայց ուշ էր:

Օր. Մարսէլ ուրիշ անգամ ալ անձնասպանութիւն փորձած էր, պատուհանէն վար նետուելու պատրաստուելով:

Շատ գնահատուած էր իր խաղարկութիւնը ոչ միայն իրրեւ դերասանուհի, այլ եւ իրրեւ շարժանկարի աստղ:

ՈՒՍԱՆԵՑԱՆ ԼԵՆԻՆԻ ՀԱՄԱՐ

— :-: —

Պելկրատի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Եուկօսլավիոյ գերիրապաշտներու երեք յայտնի պարագլուխները, որոնք ամբաստանուած են թէ համայնավարական բարոզութիւն կ'ընէին եւ կանսաստէին ապահովութեան օրէնքին դէմ: Ասոնց մէկը փաստաբան, փիլիսոփայութեան վկայական առած է Փարիզէն, երկրորդը, իմաստասէր, իրաւաբանութիւն ուսանած է, իսկ երրորդը, ձիվանովիչ, նկարիչ:

ՀՈՍՏՈՍՈՎ ԼԵՌ ՈՐ ՏԱՌԱՊՈՒՏ Է ՊԵՏՔ ԱԼԵՎ

ԴԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՇՈՒՐՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ՄԵԾ ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՈՒ ՆՇԱՆԱԿԱՎՈՐ ԵՆ ՆՐԱՆՑ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ՀԱՄԱՐ։ — ՆԵՐԿԱՅԻՍ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ՀԱՅ ԵՆ ՀԱՎԱՏԱՑԵԼ «ՀՈՒՍԱՓԱՅԼ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ՀԱՄԱՐ ՆԱԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՇՈՒՐՋ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑՆԵՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՇՈՒՐՋ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑՆԵՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ԵՎ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀՈՍՏՈՍՈՎ ԼԵՌ ՈՐ ՏԱՌԱՊՈՒՏ Է ՊԵՏՔ ԱԼԵՎ

ՀԱՎԱՏՈ ՂՈՇՂՈՒԹ

— ::- —

Իրարմէ բաժնուեցանք մեր հին ծանօթութեան վերանորոգումով մը։ Ես ալ ինծի համար նոր կեանքի մը սկիզբ դրի։ Ամուսնացայ։ Ամուսինս ալ ինծի պէս որբ էր։ Ան ալ ինծի պէս ամէն ինչ կորսնցուցած էր։ Ան ալ ինծի պէս ամէն ինչ սկսած էր։ Ան ալ ինծի պէս հաւատացած էր, որ կեանքը ինքնին ոչինչ է, եթէ մարդ չկարենայ զայն ինքնին ինչ-որ բան դարձնել։ Ան ալ ինծի պէս հաւատացած էր, որ մարդ ինքնին ոչինչ է, եթէ չկարենայ ինքնին ինչ-որ բան դարձնել։

Ամուսնացանք։ Ամուսնացանք, որովհետեւ ինծի համար ամուսնութիւնը միակ ելքն էր։ Ամուսնացանք, որովհետեւ ինծի համար ամուսնութիւնը միակ ելքն էր։

Ամուսնացանք, որովհետեւ ինծի համար ամուսնութիւնը միակ ելքն էր։ Ամուսնացանք, որովհետեւ ինծի համար ամուսնութիւնը միակ ելքն էր։

Ամուսնացանք։

— Արտօնագրի տուրքը, որ Փարիզի մէջ 2000 ֆրանք է 4000 ֆր. վարձքի համար, մեզի կը նստի 4500 ֆրանքի, որուն 800ը միայն պետութեան կամ նահանգին գանձը կը մտնէ: Տասը հազար ֆրանք վարձքի համար մեզմէ մէկը պարտաւոր է վճարել 13,000 ֆրանք, մինչդեռ Իսի-լէ-Մուլինոյի մէջ 18,000 ֆրանք վարձքի դիմաց կը վճարեն 3000 ֆրանք:

Քաղաքապետութիւնն ալ իր կարգին կը գանգատի թէ՝ արուարձանին բնակչութիւնը 4500էն (1914) 55,000ի բարձրացած ըլլալով, ստիպուած են հաստոյքի աղբիւրներ գտնել:

Ցոյցին կը մասնակցին 1200է աւելի խանութպաններ:

Թուրքիոյ օդանաւային համագումարը

Թուրքիոյ օդանաւային համագումարը բացուեցաւ անցեալ շաբթու: Վարչապետ Ըսմէթ փաշա այս առթիւ ճառ մը խօսելով, շեշտեց օդանաւերու անհրաժեշտութիւնը: «Վերջին երկու տարուան մէջ Միացրադոյն Արեւելքի մէջ օդային ուժերը կարեւոր աւերներ առաջ բերած են ու ամէն կողմ օդանաւային ռազմախորձեր տեղի կ'ունենան, օդային սպառազէն տորմիղներով: Ցառայիկայ պատերազմներուն մէջ մեծ դեր պիտի կատարեն սաւառնակները, որոնց դիմադրել պէտք է: Անհրաժեշտ է նաեւ պաշտպանել անոնց դէմ մեր ժողովուրդը, քանի որ Եւրոպայի մէջ սկսած է այդ գործունէութիւնն ալ: Իւրաքանչիւր քաղաքացի պէտք է գիտնայ ինքզինքը պաշտպանելու ձեւը, օդանաւային անակնկալ յարձակման դէմ: Զէնքնկնեցութեան համաժողովին յաջողութիւնը փափաքելով հանդերձ, անհրաժեշտ է նկատի առնել օդանաւին դերը: Մեր մէջ ազգին չանքերով յառաջ գացած է օդանաւորդութիւնը: Օդանաւային միութեան հիմնուելէն, այսինքն եօթը տարիէ ի վեր, ժողովուրդը 40 միլիոն ոսկիի մօտ դրամ տուած է օդանաւի համար: Օդանաւը միեւնոյն ատեն քաղաքակրթութեան միջոց մըն է եւ թուրք օդանաւորդը պարտաւոր է իր գիտութիւնն ու արուեստը ցոյց տալ: Հակառակ բոլոր միութեանց հաստոյթի նըւազման, օդանաւային միութեան հաստոյթը չէ պակասած: Ասիկա ժողովուրդին հետաքրքրութեան ապացոյցն է»:

Ե. Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ *ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ-ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ, ՍԱՐՍԷԼ-ԱՐՆՈՒՎԻԼԷ-ԿՈՆԷՍԻ, ՊՈՒԱ-ԳՈՂՈՆՊԻ* կոմիտէներու եւ խումբերու բոլոր ընկերները Société Savantes D. սրահին մէջ, այս կիրակի, կէս օրէ յետոյ, ժամը 2ին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: *ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ:*

Գաւառ

Վիէնի «Քրիստափոր» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր, Ջորեքշաբթի երեկոյ ժամը 7.30ին, «Խաժակ» ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Լիոնի «Քրիստափոր» խումբի ժողովը այսօր, Ջորեքշաբթի երեկոյ, ժամը *8.30*ին ծանօթ ճաւաքավայրը: Ներկայանալ անդամատետրով:

Լիոնի «Զաւարեան» խումբի ժողովը վաղը, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, ծանօթ ճաւաքավայրը: Ներկայանալ անդամատետրով:

Լիոնի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը *9* դեկտ. Ուրբաթ երեկոյ, ժամը *8.30*ին ծանօթ ճաւաքավայրը: Ներկայանալ անդամատետրով:

Կարեւոր

Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան *1933*ի *ԳՈՅԱՄԱՐՏ* օրացոյցի Ա. տպագրութիւնը սպառած ըլլալով, Բ. տպագրութեան ձեռնարկած ենք, որ լոյս պիտի տեսնէ դեկտ. *24*ին: Փութացէք այժմէն ապսպրել մեր ճասցէին N. Gagossian, 49, rue Nationale, Marseille:

ԲՈԼՈՐ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐԸ, ԴԻՒՐՈՒՍՈՅՑ ՄԷԹՈՏՈՎ

ՊԱՐԳԵՒ ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆ

Ա. մրցանակ փարիզի փրոֆէսէօրներու *1932*ի միջազգային մրցումէն

(Ջորս անգամ վկայեալ)

ԿՈՒՏԱՁ ... *ՄԱՆՒԱԿՈՐ ԴԱՍԵՐ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ*

եւ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ

ԱՄԷՆ ՇԱԲԱԹ, ԺԱՄԸ 2ԷՆ 24

21, rue l'Odéon, Paris (V) Ընտի ճազ: Մուտք՝ 7 ֆրանք:

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹՈՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ'ԵԼԼԷ

«ԿԱՎՈՇ»Ի 1933Ի ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

Բացարձակապէս «օրիժինալ» եւ ծայրէ ծայր գեղարք հատոր մը

Ի ՊԱՏԻՒ «ԿԱՎՈՇ»Ի 25ԱՄԵԱԿԻՆ

ԳԻՆ՝ 30 ՖՐԱՆՔ

Կավոշէն փանք-էզիստ օրացոյցով

կեդրոնատեղի *Կավոշ*, 208bis, rue Lafayette, *Paris (10e)*

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաձկէնեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), նաեւ Տիաթէրմիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մոքային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցնական Թելադրական եւ Ֆրէօյտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ սերքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ զբօսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՀԱՑ ԱԶԳԱՑԻՆ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏՄԱԳԻՐ

Հ. ԱՐՍԷՆ ՍՈՒՔՐԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՒՐԻԻ (1882 – 1932)

ցեղի պիտի ունենայ Salle des Sociétés Savantesի մէջ
28, Rue SERPENTE, PARIS

Այս Հինգշաբթի գիշեր ժամը ինիշդ 9ին

կը նախագահէ՝ Հ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ծ. Վ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Բացման խօսք՝ ՏՕՔԹ. Պ. ՔՕԼՕԼԵԱՆ, Հ. Սուբհեանի գրած Հայ Բժշկական Պատմութիւնը՝ Գրագէտ բժիշկներ, ՏՕՔԹ. Վ. Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ: Փակման խօսք՝ նախագահին կողմէ:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ **ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ**

10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Salle des Concerts du Conservatoire

2bis, Rue du Conservatoire - Paris

(Métro: Poissonnière կամ **St. Denis)**

Լօկամէլլի, Լալօ, Ֆիւրլանի (*Mélodies orientales* առաջին անգամ փարիզի մէջ), Տիրան Ալիքսանեանի (*Կռունկը*), Զաքարեան, Ժ. Սինանեան, Թարթինի, փիէրնէ, Էտկար Մանաս (*Sonate en mi majeure*), փականինի եւ *յլն*:

ԳԻՆԵՐԸ 5 — 30 ՖՐԱՆՔ

ԿԱՂԱՆԴԻ *ԱՌԹԻԻ ՆՈՒԷՐ ՄԸ, ՈՐ Կ'ԱՐԺԷ ՆՈՒԻՐԵԼ ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ ԿԱՄ...*

ՓՐՈՖ. ՄԵՍՐՈՊ Ֆ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

ԵՐԱՉԱՀԱՆ ՃՈՒ ՈՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ

(երեք ամիս առաջ լոյս տեսած)

Գիրքը, որ կը պարունակէ *10,000* երազներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը:

Կը բովանդակէ նաեւ՝ *ԼՈՒՍՆԻ ԵՐԱՉԱՑՈՅՑ, ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄՆԱԽԱՉԻ եւ ՎԻՃԱԿԱՑՈՅՑ:*

Դիմել գրավաճառներ՝ Հրանտ - Յամուէլ, *51*, rue Mr. le Prince, Paris (6)ի Գ. Թերիկեան, *13*, rue des Dominicaines, Marseilleի Լ. Քերաճեան, 27, rue des Dominicaines, Marseille: *Կամ ուղղակի հրատարակիչին՝* Ա. Յամկոչեան, *299*, rue de Lyon, Marseille:

Գինը՝ 15 ֆրանք. Արտասահման՝ 20 ֆրանք կանխիկ:

Հայերու ժամադրավայրը

ՃաշարանՖ Լ Օ Բ Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Ընտիր եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՑ Կ. ԽՈՋԻ Փարիզի մասնաճիւղի յառաջիկայ ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ օր, ժամը 4ին, 71, Ave. Kléber, կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի անդամ-անդամուհիներէն անպայման ներկայ գտնուիլ:

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՍԱՓՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Ղնոովիլի *Արարատ* երգչախումբի փորձերը տեղի կ'ունենան Ջորեքշաբթի իրիկունները, Խորիրդարանին մէջ: Ալֆորվիլի *Բիւրակն* երգչախմբի փորձերը՝ երեքշաբթի իրիկունները Ակումբին մէջ:

Սիփանի երգչախումբի փորձերը միւնիւալիթէի սրահին մէջ, Ուրբաթ իրիկունները: Կը պատրաստուինք *Անուշի* եւ *Սիփանի* համդիսին համար: Անդամ-անդամուհիներու մասնակցութիւնը անհրաժեշտ է: Անդամագրուիլ փափաքողները կրնան դիմել փորձերու իրիկունները:

ԱԶԴ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Պետական Հայ Կարմիր Խաչի Օգն. ժամնամիւղը որոշած է Փարիզի եւ շրջակայ հայաշատ կեդրոնները մէջ բժշկական ամսական դասախօսութիւններ սարքել Փարիզի Հայ Բժշկական Միութեան անդամներու կողմէ:

Այն թաղերը, որոնք կը փափաքին ունենալ նման դասախօսութիւններ, կրնան դիմել ուղղակի Պետ. Հ. Կարմիր Խաչի կեդրոնը, 15 rue Jean Goujon, *Paris (8)ի*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝

Հ. Յ. Դ. ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ՝ ընկ. Մ. ՉԻԼԻՊԵՈՆԻ և մասնակցութեամբ՝ Տիկ. ՄՕՆԱՅԻ եւ Տիկ. ՏԷՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ,

կը ներկայացուի Պ. ԴՈՒՐԵԱՆԻ

ՍԵՒ ՀՈՂԵՐԸ

կամ

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ԱՆԿՈՒՄԸ

Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը *8.30*ին

Հ. Յ. Դ. Թատերասրահին մէջ:

Գիներ՝ 5 և 4 ֆրանք

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԿԸ ՄՕտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱԼԱՃԵԱՆ

7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23

(Métro: St. Denis եւ Réaumure)

Նոր Տարիի առթիւ սահացած ենք արեւելեան չոր միրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ:

Փութացէք օգտուիլ առթէն, բացառիկ գներէ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապսպրանքներու վրայ:

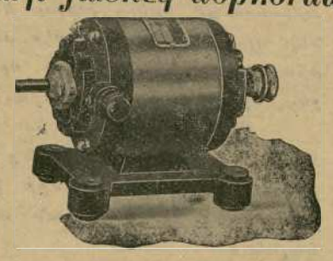
Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	*ֆր.-լիվր*
2. Թուշէր պանիր	8	*ֆր.-լիվր*
3. Կեսարիոյ պաղպաղա	12.50	*ֆր.-լիվր*
4. Ձեռմակ պանիր	6	*ֆր.-լիվր*
5. Զիթապտուղ	3	*ֆր.-լիվր*
6. Ընտիր օղի	19	*ֆր.-լիթր*

Անգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար:

Livraison à domicile

Կարի յատուկ մօթէօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսեաճ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեամբ վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը՝ վճարման դիւրութիւններ: կարի մեքենայի յատուկ լամբ *30* ֆր.

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, *Paris (8)*

Կ'րնդունինքշաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ախտաո. եւ նոր ձեւոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՐՇԻԿԻ ԵՒ Ա.ՊՈՒԽԱՏԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՔԷՍԹԷՔԵԱՆ

46 RUE DE BAIGNOIR, MARSEILLE

Հայրենակից, եթէ կ'ուզես ճամով ճոտով, Թարմ եւ մաքուր երշիկ (*սուճուխ*) եւ ապուխտ ունենալ, տունիդ եւ վաճառատունիդ համար, ուղղակի դիմէ մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնես ճոխ մթերք մը երշիկի եւ ապուխտի, մեր սեփական գործարանին մէջ պատրաստուած: 5 Villa Chalet Rosier de la Platrière, St. Julien, Marseille:

Կը ծախենք մեծաքանակի գնով: Ահա նմոյշ մը՝ ապուխտին քիլոն 14 ֆրանք, երշիկին քիլոն 12 ֆրանք:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու համար մասնաւոր գեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ: խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինոփլը Նպարավաճառատան մէջ:*

Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն: Կեդրոնատեղի՝

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 *Rue d'Angoulême*

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի Նուէր-կտրօններ

"ՅՈՒՍԱԲԵՐ,, ԳՐԱՏՈՒՆ

4 Շարա Քամէլ («Յուսաբեր»ի շէնքին մէջ)

«Յուսաբեր» Գրատունը նոր հիմնարկութիւն մըն է թէ իր նպատակով եւ թէ իր գործերու եղանակով:

«Յուսաբեր» Գրատունը իր նպատակով կ'առաջադրէ ձեռնարկել հրատարակութեանը այնպիսի գործերու, որոնք կապ ունին հայ ժողովուրդի հետ, ընդգրկելով անոր բովանդակ կեանքը, իր ստեղծագործ արտայայտութիւններով:

«Յուսաբեր» Գրատունը իր գործելու եղանակով կը ձգտի յաճախորդը գոհ ձգել՝ արագ եւ խղճամիտ գործառնութեամբ եւ գիներու չափաւորութեամբ:

«Յուսաբեր» Գրատունը, շնորհիւ իր ունեցած բազմազան կապերուն Եւրոպայի, Ամերիկայի եւ այլ տեղերու գրատուներուն եւ հրատարակչական ընկերութիւններուն հետ, կ'ըլլայ եգիպտոսի միակ կեդրոնատեղին հայ մտքի եւ արուեստի լաւագոյն հրատարակութիւններուն համար:

«Յուսաբեր» Գրատունը ունի արդէն դասագիրքերու եւ մատենադարանի յատուկ գիրքերու պատրաստ մթերք մը, նաեւ շուտով կը ստանայ արտասահմանէն նոր հրատարակութիւններ, որոնց անուանները կուտանք յաջորդաբար:

ԿԱՆԽԻԿ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ «Յուսաբեր» Գրատան հիմնական պայմանն է:

ՄԵՆԱՔԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ՉԵՂՉ (*«Յուսաբեր» Գրատան* գրացանկը մօտ ատենէն):

Ուշադրութիւն մեր հասցէին.— **Librairie «HOUSSAPER», B. P. 868—Le Caire (Egypte).**

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ

ՍԵՒ ԼԵՌԻՆ ՄԱՐԴԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՎԷՊ

Բ. տպ. ԱԹԷՆՔ, 1932, էջ *343* Գին՝ 20 ֆրանք

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ՖՐԱՆՍ.— ՀԱՅ ԲԱՌԱՐԱՆ

Լաթակազմ, *1200* էջ Գին 75 ֆրանք

Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

510 էջ, բազմաթիւ նկարներ Գին՝ 40 ֆրանք

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆԻ

ԴԷՊԻ ԿԱԽԱՂԱՆԸ

Թուրքիոյ խորերը մնացած հայ բնակարներու յուշիչ պատմութիւնը

877 էջ, պատկերազարդ, Գին՝ 75 ֆրանք

ԿԵՆԱՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ, 1933

Նոր տարիի ամէնէն ճոխ տարեգիրքը

Բազմաթիւ նկարներով եւ աննախընթաց բովանդակութեամբ

Գին 30 ֆրանք եւ *1.50* տոլար

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ 1933

Հրատ. Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան

40է աւելի ազգ. գործիչներու նկարներով Գին *5.50* ֆրանք

Դիմել ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ, *51 rue Monsieur-le'Prince, Paris (6e)*

Եւրոպայի հայկական ամենազոյն գրատունը: Ընդարձակ գրացուցակը կը ղրկուի փափաքողներուն:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուլֆերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

8 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2055

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՌՈՒԱԿՆԵՐ՝ ԿԱԹԻԼ _ ԿԱԹԻԼ

Ճիշդ ժամանակին հասաւ նոր աշխատակցի մը թղթակցութիւնը՝ Փրակայէն։

Թղթակցութիւն մը որ առիթ կուտայ կրկին արծարծելու հիմնական խնդիր մը.— Մեր հանրային հաստատութեանց փրկութիւնը՝ ժողովրդական միջոցներով։

Ո՛րքան հրահանգիչ իրողութիւններ այդ յօդուածին մէջ, որուն առաջին մասը հրատարակուեցաւ երէկ, իսկ վերջինը լոյս կը տեսնէ այսօր։

Ուրեմն, Զեխերն ալ, որ ունեցած են իրենց գերութեան եւ հալածանքի օրերը՝ հզօր կայսրութեան մը, նախկին Աւստրիա – Հունգարիոյ լուծին տակ, 1890էն ի վեր կը պահեն սքանչելի կազմակերպութիւն մը, «Մաթիկէ Շքոլքա»— Մայր Դպրոց։

Այդ կազմակերպութիւնը սկիզբ առած է չատ համեստ պայմաններու մէջ, իբրեւ մասնաւոր ձեռնարկ։ Իսկ այսօր արդէն կը համբրէ միլիոնաւոր անդամներ եւ տարեկան եմմասունյօյը կ'անցնի մէկուկէս միլիոն տոլարը։

— «Հիմնադիրները ոչ ամիրա եղած են, ոչ հարուստ, ոչ ազդ, ոչ փաշա, այլ աշխատաւոր, արհեստաւոր ու պաշտօնեայ Զեխեր»։

Կազմակերպութեան գլխաւոր նպատակն է եղած՝ սերունդէ սերունդ պահպանումը չեխ ժողովուրդին, հայրենիքին մէջ եւ հայրենիքէն դուրս։

Ան իր փրկարար բազուկը երկարած է ամէն ուր որ չեխական համբանք մը գտեր է, նոյն իսկ 5–6 ընտանիք։ Հայրենիքի գերմանախօս բազմութեան մէջ խրած թէ ի սիւնս աշխարհի։

Ինչպէս իր հիմնարկութիւնը, իր տարեկան անդամավճարն ալ եղած է չափազանց համեստ,– 75 սէնթ (օրուան սակով՝ 20 ֆր.)։

Մէկ խօսքով, «Մաթիկէ Շքոլքա»ն կանգուն մնացած է եւ հրաշքներ գործած է, իր անդամավճարներով։

Ունեցած է եկամուտի ուրիշ աղբիւրներ ալ, ինչպէս կը նկարագրէ մեր աշխատակիցը։ Բայց առանք յատկանշական, օժանդակ միջոցներ են։ Բուն հիմքը՝ անդամավճարն է եղած եւ այդպէս ալ կը մնայ։

Արդ, պահելով բոլոր համեմատութիւնները, անկարելի՞ է կանգ առնել գործունէութեան այս ձեւին վրայ։

Դեկտեմբեր 3ին, ճիշդ այս հարցը դրած էինք, աչքի առջեւ ունենալով Դպրոցասէրի եւ ուրիշ հասատութեանց յարաճուն տագնապը։

— «Բարեգործական, կարմիր խաչեր, Ազգատախնամ, Դպրոցասէր, Համազգային եւ նման հաստատութիւններ միաձուլով, չե՞ն կրնար շարժման դնել այդ բան հազարը իրրեւ եկամուտի տեւական աղբիւր։

Անշուշտ նախապէս բաժնելով եկամուտը։ Նախատեսուած 200,000 կամ 100,000 ֆրանքը վերածելով առ հարիւր համեմատութեանց, համաձայն իրենց բարոյական ուժին եւ նիւթական պահանջներուն։

«... Հասած ենք այնպիսի շրջանի մը ուր անհատական, անջատ, կղզիացեալ ձեռնարկները այլ եւս չեն կրնար դիմանալ։

«Անհրաժեշտ է համախմբուիլ, գործակցութեան, փոխադարձ աջակցութեան ցանցեր հաստատել»։

Այս ծրագիրը առաջարկած ատեն, մենք նկատի ունէինք նախ մեր գաղութը։ Վաթսուն հազարի վրայ կը հաշուէինք առ նուազն քսան հազար հոգի, որ կրնային ամսական հինգ–տասը ֆրանք յատկացնել հանրօգուտ ձեռնարկներու։

Աչքի առջեւ ունեցանք Ֆրանսան ոչ թէ իրրեւ բացառութիւն, այլ իրրեւ օրինակ։ Ինքնին հասկնալի է որ նոյն ծրագիրը կրնայ փոքրմանրութիւն մը միայն կ'ելլէ, իրրեւ հանրօգուտ ազդակ։ Մնացեալը, մեծամասնութիւնը կը մնայ անմասն, եթէ ոչ անտեղեակ։

Ուրեմն, անդամ մըն ալ կը հարցնենք,– ցնո՞րք է այս։

Եղերական համեմատութիւններ չտանք մեր այսօրուան կացութեան։

Ո՛րքան ալ գրուած, կեդրոնական կապէ մը զրկուած ըլլանք, ունինք բազմաթիւ եւ բազմազան ազդակներ, գործնական եղանակներ եւ միացման կէտեր։

Ցեղ, վերացական սկզբունք մը չէ որ մէկտեղ կը դնէնք, այլ կը մատնանշենք հաստատութիւններ որոնք արդէն հրապարակի վրայ են եւ ունին իրենց յատուկ ցանցերը։

Ունինք ազգային գոյնզգոյն կեդրոններ եւ բազմաթիւ թերթեր, որոնք չարժման մէջ կը դնեն ցիրուցան զանգուածները։

Ունինք, վերջապէս, կենդանի օրինակներ, անդամավճարով պահուած հաստատութիւններ, այսօր աւելի համատարած։

Ի՞նչպէս պահուեցան Միացեալն ու Ազգանուէրը։ Ի՞նչպէս կը պահուին, այսօր, քաղաքական կուսակցութիւնները, Հայր.Միութիւնները եւ ուրիշ այնքան կազմակերպութիւններ։

Մեր առաջարկած դրութեամբ, միակ նորութիւնը պիտի ըլլայ տասը ձեռքով դիմել հազար, տասը հազար, հարիւր հազար հասցնել, փոխանակ մէկ ձեռքով յիսուն դուռ զարնելու, ուրիշով մը՝ հարիւր, երրորդով մը՝ հարիւր յիսուն եւն.։

Մատնանշուած հաստատութիւնները բոլորն ալ կը խօսին ժողովուրդի սիրոյն։

Բայց, անոնց ամէն մէկը իրեն յատուկ հասարակութիւն մը ունի։ Մէկը միւսով չի հետաքրքրուիր։ Ոչ դիմողը, ոչ ալ տուողը։

Եւ այդ բոլոր «հասարակութիւնները» համախմբելով, ողորմելի փոքրամասնութիւն մը միայն կ'ելլէ, իրրեւ հանրօգուտ ազդակ։ Մնացեալը, մեծամասնութիւնը կը մնայ անմասն, եթէ ոչ անտեղեակ։

Մեր միտքն է՝ կարելի եղածին չափ շատ մարդիկ չարժման մէջ դնել, եւ կազմել եկամուտի համատարած առուներ։ Կաթիլ, կաթիլ, բայց միշտ հոսուն։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏՐՈՑԿԻԻ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ

— :-: —

Դժուա՞ր է ճշդել,– Տրոցկիի կարմիր ընկերնե՞րը աւելի «մարդավարի» շարժեցան իրեն հանդէպ, թէ եւրոպայի դեղին ֆաէճիները։

Երբ աֆսորի դատապարտուեցաւ, ոչ մէկ երկիր յանձն առաւ հիւրընկալել, բացի «ընկեր» Թուրքիայէն։

Տրոցկիի հիւանդ է եւ կ'ուզէր եւրոպայի ջերմուկները երթալ։

Մերժեցին բոլորն ալ, Ֆրանսայէն մինչեւ Չեխոսլովաքիա, ուր կը գտնուի Քարլովայան (նախկին Քարլսպատ)։

Տրոցկի դասախօսելու հրաւիրուած էր Քոփէնհակ, ընկերավարական – բշնամի – երիտասարդութեան կողմէ։

Ամբողջ ոդիսական մը՝ իր ճամբորդութիւնը Պոլսէն մինչեւ Տանըմարքա։

Խեղճը անցագիր չունէր եւ թուրքերը տուին թուղթի կտոր մը։

Երբ Պիրէոն հասաւ, ցոյցեր կազմակերպեր էին ե՛ւ համակիրները ե՛ւ բշնամիները։ Բայց, ոստիկանութիւնը կը հսկէր ,եւ Տրոցկի խցիկէն դուրս չելաւ։

Նափոլիի մէջ՝ նոյնպէս։ Երբ Մարսէյլի ջուրերը հասաւ, յայտնի եւ գաղտնի ոստիկաններ կը սպասէին ֆարախը։ Ինչպէս եւ ցուցարարներ,– թէ՛ բարեկամ, թէ՛ բշնամի։

Բայց Ֆրանսայի Ապահովութեան տեսչութիւնը խաղի բերաւ բոլորն ալ։

Առտուն կանուխ, դեռ շոգենաւը ֆարախ չհասած, մակոյկով մը դուրս հանեց Տէր եւ Տիկին Տրոցկին եւ չորս հետեւորդները, ցամաք հանեց անծանօթ անկիւն մը, եւ իմքնաշարժի մը մէջ թխելով, էշեց Լիոն։

Լիոնի կայարանին մէջ, Տրոցկի ըսպասեց Փարիզի շոգեկառքին, միշտ ընդ հսկողութեամբ։

Հազիւ Փարիզ հասած, ոստիկաններ վակոնէն հանեցին «վտանգաւոր» խումբը եւ կապոցի մը պէս նետելով իմքնաշարժին մէջ, էշեցին դէպի Հիւսիսային կայարան, եւ գաղտնօրէն տեղաւորեցին վակոնին մէջ։

Ձերկարեմ։ Տրոցկի միշտ միեւնոյն «պաշտպանողական» արարողութեամբ հասաւ Բոփէնհակ, տեղաւորուեցաւ անծանօթ շէնքի մը մէջ, դասախօսութիւնը կատարեց ընդ հսկողութեամբ։

Ուզեց Շուէյտ եւ Նորվեկիա երթալ, բայց մերժեցին, եւ Անվէրսի ճամբով –միշտ ընդ հսկողութեամբ– հասաւ – Տէօնիէրբ, անկէ՝ Փարիզ։

Հազիւ մէկ շոգեկառքէն ելած, պատրաստ ոստիկաններ առաջնորդեցին դէպի Մարսէյլի կառախումբը։ Անկէ՝ գիշերանց շոգենաւ, որ դէպի Պոլիս ճամբայ կ'ելլէ այս առտու։

Անշուշտ Կարմիր Բանակի հիմնադիրը գիրք մըն ալ այս մասին պիտի գրէ, Իշխանաց Կղզիներէն, ակամայ կրկնելով հակայեղափոխական խօսք մը ։

— Աւա՛ղ փառացս անցաւորի ։ ։ ։

ՎԱՐԱԶ

16 ՏԱՐԵԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՈՒՀԻ ՄԸ ՋԱՐԴ ՈՒ ՓՇՈՒՐ ԵՂԱԻ

—·—

Տասնըվեց տարեկան Իտալուհի մը, Կապի Անճէլինի, որ օդանաւով ճամբայ ելած էր դէպի Հնդկաստան, վար ինկաւ թանգր մշուշի մը հետեւանքով եւ ջարդուփշուր եղաւ։ Օրիորդը դեկտեմբեր 3ին Պէնկազիէն ճամբայ ելած էր ուղեկցութեամբ զինուորական օդաւաուհի մը եւ Գահիրէ կը սպասուէր երեքշաբթի օր։ Զինուորական օդաւաուհին մեքենավարը աչքէ կորսնցուց օրիորդին օդաւաուը, թանձր մշուշին հետեւանքով, եւ ճամբան շարունակելով մինչեւ Թոպրուբ, իզուր սպասեց։ Անմիջապէս խուզարկութիւններ կատարուեցան եւ դեկտ. 5ին միայն տեղացի հետազօտիչներ Վատի կէտայի մէջ գտան օդաւաուին րեկորները եւ օրիորդին **դիակը**։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Դեկտ. 15ի պարտէզը պիտի վճարուին

Պ. ՀՈՒՎԸԸՐ ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔՈՎ ՓԱԿԵՑ ԽՆԴԻՐԸ...

Մ. Նահանգներու խորհրդարանի առջի օրուան նիստին մէջ, նախագահ Հուվըը կարդաց իր պատմագիրը՝ ընդհանուր կացութեան մասին։ Ինչպէս կը սպասուէր, թեթեւ ակնարկ մը նետեց պատերազմական պարտքերու յետաձգման հարցի մասին եւ անցաւ ուրիշ խնդիրներու։ Ցայտնեց թէ եւրոպական կառավարութիւնները խնդրած էին ընդհատել դեկտ. 15ի վճարումները, բայց, «մեր կառավարութիւնը տեղեկացուց թէ չենք կրնար ընդունիլ եւ ես իմ կողմէ յայտարարեցի թէ պիտի յանձնարարեմ խորհրդարանին՝ միջոցներ գտնել, դիւրացնելու համար փոխանակութեան դժուարութիւնները, երբ հարկ ըլլայ»։

Ցետոյ ընդհանուր խօսքեր ըրաւ տնտեսական տագնապի գինթափութեան եւն. մասին, իսկ յատկապէս ծանրանալով Մ. Նահանգներու տնտեսական կացութեան վրայ, ըսաւ թէ ծախքերը պիտի կրճատուին մինչեւ 830 միլիոն տոլար, հանրօգուտ չինութիւնները յառաջ պիտի տարուին եւ պիտի պահպանուի չաբաթը հինգ օր աշխատելու դրութիւնը, որ հաստատուեցաւ անցեալ տարի։ Ցետոյ պարզեց ամերիկեան դրամատուներու ծանր կացութիւնը։

— «Դրամատուներու հարիւրին 10ուկէսը անհնկացաւ 1931ին, մինչդեռ տնտեսական ուրիշ ճախողած ձեռնարկներու համեմատութիւնը հազիւ հարիւրին 1ուկէս է։ 1930 յունուար 1էն ի վեր 4665 դրամատուներ որոնց աւանդները գումարը կը հասնի 3,300,000 տոլարի, դադրեցուցած են իրենց վճարումները։ Մոր քննութիւններ բացուած են եւ կը կարծենք թէ կարելի պիտի ըլլայ դարման մը գտնել։ Անգլիան աւելի ծանրօրէն ազդուեցաւ տագնապէն, բայց ոչ մէկ դրամատուն անհնկացաւ։ Կը նշանակէ թէ մեր սեղանաւորական դրութեան ճախողումը հետեւանք է իր իսկ յօրինուածքին»։

⁂ Մորհրդարանը յետաձգեց իր նիստերը։ Վերաբացման՝ Պ. Հուվըը պիտի կարդայ երկրորդ պատգամագիր մը, յատկապէս չօշափելով պարտքերու խնդիրը եւ մասնաւորապէս անգլիական ծանուցագիրը։ Ֆրանսականը նկատի չպիտի առնուի, որովհետեւ սերտող կարծիքն այն է թէ Ֆրանսա կրնայ վճարել առանց դժուարութեան, քանի որ ոսկիի պահեստ ունի եւ տնտեսապէս ալ՝ բարգաւաճ կացութիւն։

⁂ Անգլիոյ վարչապետը եւ ելմտական նախարարը Փարիզ կը գտնուին երկու օրէ ի վեր, եւ կը խորհրդակցին Ֆրանսական կառավարութեան հետ, դեկտ. 15ի վճարումներուն համար։ Աղբիւրական թերթերը դոհ չեն այս «միացեալ ճակատ»էն եւ դիտել կուտան թէ եթէ Անգլիան վճարէ իսկ, Ֆրանսան պատճառներ ունի չվճարելու։

⁂ Վաղը, ուրբաթ, Ֆրանսայի երեսփ. ժողովը վիճաբանութեան պիտի ենթարկէ պարտքերու խնդիրը։ Պ. Էռիօ որոշած է վստահութեան խնդիր յարուցանել, եթէ աննպաստ որոշում տրուի։

Նոր դիւրութիւններ պիտի տրուին Իրաքի 40,000 Ասորիներուն

Ժընեւէն կը հեռագրեն «Թայմս»ի (5 դեկտ.)·— *Այսօր Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը քննեց Իրաքի 40,000 ասորի փախստականներուն տեղաւորման խնդիրը։ Նուրի փաշա էս Սայիտ, Իրաքի ներկայացուցիչը, յայտարարեց թէ՝ մինչեւ հիմա կարելի չէ եղած գլուխ հանել տեղաւորումը, քանի որ Ասորիները կ'ուզէին համախումբ բնակիլ Մուսուլի նահանգին մէկ լեռնային շրջանին մէջ, բայց կառավարութիւնը կը յուսայ յառաջիկայ ամրան գործադրել Հոգատարութեանցանձնաժողովին յանձնարարութիւնները և տեղաւորում ապահովել տակաւին առանց հողի մնացած բազմաթիւ Ասորիներու համար, հոգ տանելով որ բոլորովին ցիրուցան չըլլան ընտանիքները։ Իրաք հակառակ ըլլալով հանդերձ վարչական ինքնօրինութիւն տալու Ասորիներուն, առարկութիւն չունի որ անոնք տեղաւորուին իրենց ծննդավայրին մէջ կամ Իրաքի մօտ ո՛ր եւ է երկրի մէջ։ Կառավարութիւնը որոշած է ապահովել Իրաքի բոլոր բնակիչներուն բարօրութիւնը եւ անդորրութիւնը։*

Սըր Ճօն Սայմըն, Անգլիոյ արտաքին նախարարը, հարցուց թէ ի՞նչ են եղած առաջարկները եւ չեչտեց թէ Ասորիները տարիներով պատսպարուած, կերակրուած եւ զգեստաւորուած են անգլիական կառավարութեան ծախքով, թէեւ Մեծն Բրիտանիա պատասխանատու չէ եղած որ անոնք պատերազմին մասնակցին Դաշնակիցներու կողքին։

Անգլիական ծանուցագիր մը Պարսկաստանի

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ հարցապնդումներ եղան Անգլեւպարսիկ քարիւղի ընկերութեան մենաշնորհին ջնջման առթիւ։ Արտաքին նախարարութեան խորհրդականը պատասխանեց թէ կառավարութիւնը օրը օրին տեղեկութիւն ստացած է, թէ մենաշնորհը վերջնապէս տրուած էր 60 տարուան համար, սկսելով 1901էն, առանց ջնջում նախատեսելու։ Դեկտ. 2ին Թէհրանի անգլիական դեսպանը կառավարութեան հրահանգով բաղձք մը ներկայացուց, յայտնելով թէ ի հարկին օրինական միջոցներու պիտի դիմէ, պաշտպանելու համար իրենց «արդար եւ անվիճելի շահերը»։ Միեւնոյն ատեն հաղորդուեցաւ թէ թոյլ չպիտի տրուի ո՛ր եւ է վնաս հասցնել ընկերութեան շահերուն եւ գոյքերուն։

Այս յայտարարութենէն վերջը, ուրիշ երեսփոխաններ ալ հարցումներ ուղղեցին, իմանալու համար կառավարութեան մտքը։

Պարեսաւորման տագնապը Խ. Միութեան մէջ

Երկու նոր հրամանագիրներ հրատարակուեցան Մոսկուայի մէջ, պարեսաւորման նոր դրութեան մասին։ Մէկ հրամանագիրը գործադրութեան կը յանձնէ ճարտարագործական բանուորներու ուսեալի բաշխումը զոր մինչեւ հիմա կը կատարէին բանուորները իրենք։ Միեւնոյն ատեն իրաւունք կուտայ խստութեանց դիմելու գործէ փախչողներուն դէմ, կարելով յանցաւորներուն ուսեալը։ Մահապատիժ պիտի ենթարկուին անոնք որ կը փորձեն գործադրել պատժուած բանուորներու անունդի տոմսերը։

Երկրորդ հրամանագրով —ինչպէս գրած էինք արդէն— Մոսկուայի շրջանի եւ թաթարական հանրապետութեան բոլոր գիւղացիներուն իրաւունք կը տրուի անմիջապէս ազատ շուկայի մէջ ծախելու իրենց ցորենը, ալիւրը եւ հացը, առանց սպասելու մինչեւ յունուար։ Թէեւ գրուեցաւ որ իրրեւ վարձատրութիւն եղած է այս չնորհը, բայց իրազեկներ կը հաւաստեն թէ բուն պատճառը այն է որ անունդի նեղութիւնը ծայրագոյն չափերու հասած է Մոսկուայի եւ Լէնինկրատի մէջ, ուր մարդիկ ստիպուած են պոչ բռնել յաճախ 10—12 ժամ, եւ նոյնիսկ այդ պարագային ստիպուած են ձեռնունայն վերադառնալ, իրենց յատուկ խանութին մթերքը սպառած ըլլալով։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ Համար

Փարիզի Անդրէասի եւ շրջանի (Շապին Գարահիսար) Հայրենակցական միութիւնը 200 ֆրանք կը նուիրէ Անդրանիկի յուշարձանի շինութեան համար։

Շինութեան յանձնախումբէն կը խնդրուի ստանալ համապատասխան ընկալագրով։

Խոռվայոյզ վիճակ Յունաստանի մէջ

—··—

ԿԱՐՄԻՐ ՎՏԱՆԳ ?

Աթէնքէն կը հեռագրեն դեկտ. 6 թուականով.— Փոխադրութեանց պաշտօնեաներու գործադուլը տարածուեցաւ Յունաստանի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, հոսանքին հետ հաշելով մասնաւորապէս աղօրեպաններ, փուռպանները եւ հիւսուածեղէնի բանուորները։

⁂ Երէկ ընդհարումներ պատահեցան բանթողներուն եւ ոստիկանութեան միջեւ։ Հացթուխ մը սպանուեցաւ, իսկ ուրիշ մանի մը հոգի ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Բանթողները կրակ ըրին հանրակառքերուն եւ ապահովութեան տնօրէնին վրայ։ Ոստիկանութիւնը պատասխանեց գնդակ պարպելով օդին մէջ։ Խռովութիւնները վերսկսան համալսարանին մէջ, համայնավար եւ ազգայնական ուսանողներու միջեւ։ Երկաթուղիի պաշտօնեաներն ալ կը պատրաստուին գործադուլ հռչակելու։ Պետական պաշտօնեաներու գործադիր մարմինը, որ ձերբակալուած էր, ոտքի հանուեցաւ։

Վարչապետ Պ. Ցալտարիս մինչեւ այսօր ժամը 6 պայմանաժամ տուաւ, աշխատանքները վերսկսելու։ Անասատուները պիտի կորսնցնեն իրենց գործը։ Ներքին նախարար Պ. Մէքսաս յայտարարեց.

— Կը գտնուինք համայնավարական շարժումի մը առջեւ զոր կառավարութիւնը պիտի զսպէ ուժգնօրէն։

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀՈՂԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ

Հողագործութեան անկման հետեւանքով, Եգիպտոսի այն հողագործները որ փոխ դրամ առած էին դրամատուներէ ,չէինկրնար վճարել իրենց պարտքերը, որով գրաւումի կ'ենթարկուէին իրենց կալուածները։ Այս վիճակը այնքան ծանրացած է որ կառավարութիւնը ստիպուեցաւ միջամտել։ Բանակցութիւններ կը կատարուին Քէյրէի Ցոնսիէ Էժիփսիէնի, կալուածական եւն. դրամատուներուն հետ, հողագործները փրկելու համար։ Կառավարութիւնը յանձն կ'առնէ վճարել փոխառութեանց չետնեալ վճարները, իսկ դրամատուները 30 տարի պիտի երկարաձգեն գրաւի պայմանաժամը եւ հարիւրին 9էն 5%ի պիտի գեղչեն տոկոսը։

Դրամատուներուն պահանջը վճարելու համար, կառավարութիւնը կը խորհի 3,000,000 եգիպ· ոսկիի գանձատոմս հանել։ Այս կարգադրութիւնը առժամապէս պիտի թեթեւցնէ կացութիւնը, բայց կասկածելի է որ երեք միլիոն ոսկին բաւէ, որովհետեւ չետնեալ պարտքերը այդ գումարը կ'անցընեն, իսկ այս տարուան հաշիւը առանձին գումար մը կը կազմէ։

ՊԱՂՏԱՏ–ՀԱՅՖԱ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Սուրիոյ մարզպանութեան շրջանակներուն մէջ կը հաստատուի այն լուրը թէ Պաղտատ – Հայֆա երկաթուղիի շինութեան աշխատանքները պիտի չետաձգուին ուրիշ թուականի մը։ Այս չետաձգումին պատճառը Վարչական խորհուրդի անդամներուն մէջ ծագած անհամաձայնութիւնն է գծի առեւտրական կարեւորութեան մասին։

Շինութեան ծախքերը պիտի հասնին 12 միլիոն սթերլինի։ Ու տնօրէնները վստահ չեն որ ճամբորդներու երթեւեկը մէկ կողմէ Պարսկաստանի եւ Իրաքի եւ միւս կողմէ Սուրիոյ եւ Պաղեստինի միջեւ զուտ հարիւրին մէկ շահ մը պիտի ապահովէ, տարեկան կանոնաւոր ծախքերը հանելէ չետոյ։

ՈՐՔԱՆ ՀԱՅՐԸ ԵՐԵՔ ՏԱՐՈՒՆ ՉԻ ԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

(Ի. Ս. Վերջին մաս)

Ոչ մի ազգ չունի այնքան հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան հոգատար հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ազնիվ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան սիրող հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։

Ոչ մի ազգ չունի այնքան հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան հոգատար հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ազնիվ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան սիրող հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։

Ոչ մի ազգ չունի այնքան հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան հոգատար հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ազնիվ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան սիրող հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։

Ոչ մի ազգ չունի այնքան հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան հոգատար հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ազնիվ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան սիրող հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ ԿԱՐԳԱՎԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Ի՞նչ է նշանակում պատերազմական հարց։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը կոչվում պատերազմական։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը պատասխանատու։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը կարևոր։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը հետաքրքրական։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։ Ինչո՞ւ է այդ հարցը անհրաժեշտ։

Պատերազմական հարցերը կարելի է բաժանել երկու խմբի։ Առաջին խումբը կազմում են այն հարցերը, որոնք ուղղակի կապված են պատերազմի հետ։ Երկրորդ խումբը կազմում են այն հարցերը, որոնք անուղղակի կապված են պատերազմի հետ։ Առաջին խմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ խմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին խմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ խմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին խմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ խմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին խմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ խմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին խմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ խմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։

Ուղղակի պատերազմական հարցերը կարելի է բաժանել երկու ենթախմբի։ Առաջին ենթախումբը կազմում են այն հարցերը, որոնք ուղղակի կապված են պատերազմի հետ։ Երկրորդ ենթախումբը կազմում են այն հարցերը, որոնք անուղղակի կապված են պատերազմի հետ։ Առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։

Ուղղակի պատերազմական հարցերի առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։

Ուղղակի պատերազմական հարցերի առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։ Առաջին ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել ուղղակի պատերազմական հարցեր։ Երկրորդ ենթախմբի հարցերը կարելի է անվանել անուղղակի պատերազմական հարցեր։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ ԿԱՐԳԱՎԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ

ՊՈՒՇԿԻՆԻ ՏԱՐԻՔԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՅԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

(Ի. Ս. Վերջին մաս)

Ոչ մի ազգ չունի այնքան հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան հոգատար հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ազնիվ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան սիրող հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։

Ոչ մի ազգ չունի այնքան հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան հոգատար հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ազնիվ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան սիրող հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։

Ոչ մի ազգ չունի այնքան հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան հոգատար հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ազնիվ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան սիրող հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ուրախ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան տխուր հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան ծիծաղկոտ հայրեր, որքան հայերը։ Ոչ մի ազգ չունի այնքան լուրջ հայրեր, որքան հայերը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Զորագէսի շինութիւնը աւարտած

Խորհ. Հայաստան կը գրէ թէ նոյ. 15ին կատարուած է նոր բացումը՝ պէս ջրաէլեկտրակայանին։ Այս առթիւ տեղի ունեցած են հանդիսութիւններ։ Ներկայ էին Անդրկովկասի կառավարութեան ներկայացուցիչները եւ 3000 ժողովուրդ։ Ծօսած գիւները եւ Ա. Ամատունեան, Ա. Ճարտարագէտ Աւետիսեան, Ա. Նահապետեան, Մախարաձէ, Կիսիլով, Խանդադեան, Սուլթանով, Նիկոլայեւ։ Կարճացած են հասած ողջոյնները Կալինինէն, Մ. Միկոյեանէն, Մուսաբեկովէն։

Զորագէսը մկրտուեցաւ Ստալինի անունով։

Նոյն օրն իսկ Զորագէսին ելեկտրական հոսանքը հաղորդուեցաւ Ալլահվէրտիի հանքերուն։

** Լօռիի շրջանին մէջ փոքրիկ գետ մըն է Զորագէսը, որ կը գտնուի երեւանէն 300 քիլոմէթր հեռաւորութեան վրայ։ Այս գետակին վրայ ելեկտրական մը հիմնելու ծրագիրը մշակուեցաւ առաջին անգամ 1927ին։ Ըստ ծրագրի, պիտի ունենար 31 հազար ձիու ուժ։ 1928ին կը ձեռնարկուի գործնական աշխատանքի, երբ միայն կը հասկցուի թէ որքան ծանր ու դժուարին աշխատանքի մը լծուած է կառավարութիւնը։ Ինսա կլիման եւ վայրերի բնութիւնը արգելք կ'ըլլային աշխատանքներուն։ Եւ կը ձախողի առաջին քայլը։ 1928ին գարնան՝ կը յորդի գետը եւ կը քշէ կը տանի ժամանակաւոր կամուրջը։ Պահ մը յուսահատութիւն կը տիրէ, բայց կը վերսկսին աշխատանքները եւ 4 տարուան յամառ ճիգերէ վերջ կ'աւարտի ելեկտրակայանին շինութիւնը, Դերեզի նեղ ու խոր կիրճին մէջ, Քոլագերան կայարանէն երկուքէս քիլոմէթր հեռու։

Զրաելեկտրակայանը տարեկան պիտի հայթայթէ 86 միլիոն քիլովաթ ուժ։ Առ այժմ այդ ուժէն պիտի օգտուին Ալլահվէրտիի հանքերը եւ յետոյ Ղարաքիլիսէի ելեկտրաքիմիական գործարանը, որ դեռ կը շինուի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Նոյեմբերի երկրորդ կէսին լրացաւ Մարիէտտա Շահինեանի գրական գործունէութեան քառասնհինգամեակը։ Մոսկուայի գրական կազմակերպութիւնները, Իզվեստիայի խմբագրութեան հետ, մտադիր են կատարել յոբելեանը։ Տիկին Շահինեան ուսերէն կը գրէ։

** Խորհ. Հայաստանի 15 նոյեմբերի թիւով քանի մը տողով կը հաղորդէ կաթողիկոսական ընտրութիւնը։ Ու նոյն թիւով կ'աւելցնէ.—

Դիւիջանէն Ռուբէն Սարգսեան հրաժարած է իր քահանայական կոչումէն։

Ապարանի շրջանի Քարվանսարայ գիւղն չէր լսեր Նեմօ հրաժարած է կրօնական իր կոչումէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տարուէ տարի կ'աւելնայ, կը գրէ Խորհ. Հայաստան, թիւը ազգային փոքրամասնութեանց դպրոցներուն։

Այս տարի Հայաստանի բոլոր շրջաններուն մէջ բացուած են նախակրթարաններ։ 18 ռուսական դպրոց (3005 աշակերտ), 221 թրքական դպրոց (12,134 աշակերտ), ասորական 2 դպրոց (84 աշակերտ), յունական 1 դպրոց (87 աշակերտ), քրտական 34 դպրոց (1836 աշակերտ), խառն 70 դպրոցներ (11,917 աշակերտ)։ Այս վերջին կարգէ են հայ-ռուսական, հայ-քրտական, թուրք – ռուսական դպրոցները։

Բացուած են նաեւ երկրորդական վարժարաններ։ 4 ռուսական (379 աշակերտ), 18 թրքական (746 աշակերտ), 1 առեւտրական (30 աշակերտ), 1 քրտական (55 աշակերտ), 16 խառն (3509 աշակերտ)։

Դպրոց կ'ուզեն

Այս տարի կարելի չեղաւ սեպտեմբեր 1ին բանալ Հայաստանի բոլոր նախակրթարանները, հակառակ վերջին տրուած բոլոր հրահանգներուն։ Ու տակաւին ալ կան շրջաններ, որոնք կը դանդաղին թէ դպրոց չունին... որ բանան։

Անցեալ անգամ ներկայացուցեր էինք կարգ մը շրջաններու տրտունջը, առնելով Խ. Հայաստան թերթէն։ Մանաւորաբար Մարտունիի շրջանն էր, որ աննախանձելի վիճակ մը կը ներկայացնէր։ Երեւանի թերթերը դարձեալ խօսելով Մարտունիի շրջանի դպրոցական գործին թերութիւններուն մասին, պատասխանատուութեան կը կանչեն գիւղական խորհուրդները։

Այսպէս Զոլախաչ, Ալիղոխ, Ալուչալու, Վ. Քէօլաղան, Վ. Գէօղէզդարա գիւղերը դպրոց կ'ուզեն։ Որովհետեւ Ալիղոխ գիւղին դպրոցին մէկ սենեակը ախոռ չինած է գիւղական խորհուրդը, իսկ միւս սենեակներուն այս կամ այն անկիւնը կը ծառայէ իրրեւ ... արտաքնոց, որ բաց է եւ մատչելի բոլորին համար, կը գրէ Խ. Հայաստանի թղթակիցը։ Իսկ Ալուչալու, Վ. Քէօլաղան գիւղերուն դպրոցները յանձնուած են իրենց տէրերուն, գրասեղանները փոխադրուած են գիւղական խորհուրդին գրասենեակը... առ ի ցուցադրութիւն։ Զոլախչի դպրոցը անտէր ձգուած ըլլալով, չէնքը փճացած է, գրասեղաններն ալ ... հիւր գացած են գիւղացիներուն տուները։ Վերջերս, կ'ըսէ Խ. Հայաստանի թղթակիցը, գրասեղան մը գտնուեցաւ ունեւոր գիւղացիի մը տունէն։

Ու եթէ կան գիւղեր, որ դպրոց ունին, ուսուցչութիւնը զրկուած է վառելափայտէ, որպէս զի տաքնայ։ Ահա թէ ինչո՛ւ ուսուցիչները կը հեռանան գիւղերէն։

Նոյն կացութիւնը Ապարանի շրջանին մէջ։ Ղարաբուլաղի դպրոցին մէկ սենեակը զարձած է գիւղատնտեսութեան գրասենեակ, միւսը՝ բուժակային, երրորդը՝ գիշերելու տեղ բժիշկներուն համար։ Ու երբ դպրոց կը պահանջուի աշակերտութեան համար, գիւղական խորհուրդի նախագահը կ'ըսէ.— Սպասեցէք, հօ՛, դպրոցը չվախաս։

Նոյն պատկերը Աջընկալ, Սաչլի, Ջամբլի գիւղերուն մէջ։

Մասնագէտներ կը պահանջեն

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ աշխատանքի գործավարը յայտարարութիւն մը ընելով ներկայացուց այն դժուարութիւնները, որոնց հանդիպած են սովետական ծրագիրները։ Մանաւորաբար նոր մասնագէտներ պատրաստելու հարցն է, որ մտահոգութիւն կը պատճառէ իշխանութեան։ Նորեր չեն հասնիր, եւ նոր պատրաստուածները իրենց պաշտօնին բարձրութեան համապատասխան չեն։

Տնտեսական կեանքի զարգացումը, երկրին աճող պահանջները կը թելադրեն գործի լծել մեծ թիւով մասնագէտներ բոլոր ասպարէզներու մէջ։ Առողջապահական գործավարութիւնը կը պահանջէ 75,000 բժիշկներ ու հիւանդապահներ, կրթական գործավարութիւնը՝ 200,000 ուսուցիչներ, առեւտրական հաստատութիւնները՝ 65,000 պաշտօնեաներ, փոխադրական միջոցներու վարչութիւնը 125-000 կառավարներ։

Տեսնուած ըլլալով որ կարգ մը հաստատութիւններ մեծ թիւով աշխատողներ ունին առանց երբեք համապատասխան չափով մը օգտուելու առնոնցմէ, հրահանգ տրուած է սթափ տալ անվարժներուն, ստանձնելով ծախքերը։

ԶԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

«ԶՈՄ»Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆ, 4 դեկ.— ԶՈՄերու կազմակերպած հանդէսը տեղի ունեցաւ շաբաթ իրիկուն, Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ։ Սրահը լեցուած էր առաւելապէս երիտասարդներով, լսելու համար ԶՈՄերու երկու անխոնջ ընկերներու դասախօսութիւնները։

Ընկ. Վարդան Զուլլեբեան իրեն ուղղուած հրաւէրին պատասխանելով ստանձնած էր օրուան նախագահութիւնը։ Նախ հակիրճ բառերով վեր հանեց ԶՈՄերու կատարած աշխատանքը։ Թերեւս ԶՈՄերը հանդիպած են խարխափուքներու, բայց անշուշտ կը քալեն իրենց ճանապարհէն։ Հանդէսին բացումը կատարուեցաւ «Արծիւ» ֆանֆառին կողմէ «Մեր հայրենիք»ով, եւ գեղարուեստական բաժինը կատարուեցաւ բաւական յաջող, եղան արտասանութիւններ, երգեր, նուագներ։

Օրուան առաջին բանախօսն էր ընկ. Շ. Նարդունի։ Միութեան մասին պահ մը խօսելէ յետոյ, անդրադարձաւ մեր ազգային ներկայ կացութեան, որ կը ներկայացնէ, ըսաւ, երեք հոգեբանական վիճակներ, 1.— Յարձակողականութիւն (offensivisme), 2.—Նահանջողականութիւն (défaitisme) եւ 3.— Պաշտպանողականութիւն (défensivisme)։

Յարձակողականները, որ կը բակլկանան երիտասարդներէ եւ արկածախնդիր հիւանդներէ, կը շարժին ներքին մղումներով, հիւանդագին ընախօսութեամբ մը։ Անոնք հերոս ըլլալ կ'ուզեն, երեւալ։ Ու կ'ըսեն. «Ազգը կը կործանի, երթանք զարնենք թուրքը»։ Մեր պատմութեան մասին իրենց գիտցածը կը բաղկանայ ամբոխավարներու քանի մը խօսքերէն, թուրքը այսպէս ըսաւ, այնպէս ըրաւ։ Այս մարդոց համար, կարծես աշխարհի վրայ միայն Հայերն ու թուրքերը կան։ Ընկեր Նարդունի յայտարարեց թէ հայկական դատը միայն ու միայն Հայուն եւ Թուրքին միջեւ կարգադրուելիք խնդիրը մը չէ։ Ու ցոյց տուաւ աշխարհակալ երեք մեծ պատութիւններու մրցակցութիւնը, որուն զոհերը կը լինանք։ Hypochondriaque-ներու պէս՝ շարունակ չտրտնջանք մենք մեզմէ, ամէն քանի մեղքը մեր մէջ փնտռելով ու ողբալով։ Ճանչնանք մեր թշնամիները եւ կշռենք մեր ուժը։

Նահանջականները կը բաղկանան մտաւորականներէ եւ վաճառականներէ։ Զախջախուած է ասոնց հոգին։ Յուսահատած են ամէն բանէ, ու թէեւ չեն սիրեր պայքարը, բայց կը պայքարին վարակելով սերունդները իրենց հոգեկան հիւանդութեամբ։ Ասոնց դէմ իբրեւ հակազեցութիւն յառաջ եկան յարձակողականները։ Երկուքն ալ ինսաակար վիճակներ են։

Պաշտպանողականները զգացումի եւ ժառանգութեան հաւատարմակրութիւնն ունին։ Անոնք իրատեսներ են, կ'աշխատին վերապահատել ոչ միայն իրենց ուժերը, այլեւ թշնամին։ Ու կը հաւատան թէ, մեր այս կացութեան մէջ, փրկութեան միակ միջոցը պաշտպանողական դիծ մը ստեղծելն է։ Պաշտպանել ինքզինք եւ դիմադրել՝ կը նշանակէ կռուիլ ու տեւել։ Մեր պարտքն է ուրեմն դիմանալու պայքար մղել։ Եւ ատոր համար առաջարկեց բարձրացնել հայ ժողովուրդին անտեսական դիմադրական կարողութիւնը։

Մեր սխալները ոչինչ կ'արժեն մեր անկումին մէջ, մեր անկումին գլխաւոր պատասխանատուները մեծ պետութեանց շահերն եղան։ Բայց այսուհետեւ չենք ուզեր պատասխանատու ըլլալ՝ աշխատանք չատնելով տնտեսական գետնի վրայ։ Կազմակերպել դաղութները։ Անհրաժեշտ է դաղութը։ Առանց դաղութի՝ կը կորնչենք Երեւանն ալ։ Գաղութն է, որ balancer պիտի ընէ Արարատեան ժողովուրդին դոյութիւնը։ Այսպէս եղած է մեր պատմութիւնը սկիզբէն ի վեր։ Եւ դաղութը կազմակերպելու համար առաջարկեց ստեղծել տնտեսական վանքեր՝ ապարակներ, ինչպէս կ'ընէ ռուս դաղութը։ Դէմ արտայայտուեցաւ սեփական տնտեսութեան գաղափարին, որ կորուստի կը մատնէ դաղութը։ Ստեղծել դաղութներու մէջ հաւաքական տնտեսութեան ձեռնարկներ, իբրեւ պայքար ձուլման դէմ, իբրեւ դարման օտար երկրի չկապուելու, իբրեւ պայքար գործազրկութեան դէմ, եւ վերջապէս դիմադրելու լաւագոյն միջոց մինչեւ որ հնչէ ժամը։

Ու այստեղ յարձակեցաւ Բարեգործականի վրայ, որ միակ պատասխանատուն պիտի ըլլայ՝ եթէ կործանի կամ կորսուի դաղութը։ Այս մարմինն է, որ անշարժ կը պահէ հայ ժողովուրդին հարստութիւնը, փոխանակ աշխատցնելու տնտեսական գետնի վրայ, ողորմութեամբ կը զբաղի, թողլով որ դաղութը մեռնի տնտեսապէս։

Երկրորդ բանախօսն էր Պ. Ա. Շահխաթունի, որ օրինակ մը բերելով, ըսաւ.— Պատերազմի ընթացքին ձի մը ծերանալով ինկած էր պառաւ կնոջ մը ձեռքը։ Երբ օր մը ձին ծանր կերպով բեռնաւորուած տուն կը վերադառնար՝ կը լսէ զինուորական փողի մը ձայնը։ Եւ հակառակ իր յոդնութեան ու ծերութեան՝ ձին կը սթափի, կը սկսի ականջները եւ կարծես կ'երիտասարդնայ...։ Ես ալ արուեստագէտ մըն եմ, որ ծառայեր եմ հայրենիքիս։ Իսկ այսօր ինկած եմ օտար սինեմային մէջ։ Բայց երբ ԶՈՄերը ձայն կուտան, սրտիս եմ ականջները եւ ժամեր նոյնս։ Իմ կուսակցութիւնը ԶՈՄերու Միութիւնն է, չէ՞ որ ես ալ կորնչուցեր եմ իմ հայրենիքս, ես ալ իրենց պէս որբ եմ։ ԶՈՄերը ունին մէկ խոչոր, որ Հայրենիքի դաղափարն է։ Երբ օրը գայ, պիտի բոնեն թուրքին օձիքէն ու պիտի ըսեն, — Տո՛ւր իմ իրաւունքս։

Պ. Ա. Շահխաթունի երկու արտասանութիւնն ալ ըրաւ, այնքան յուզիչ, այնքան բնական, որ ձայնը մեղմացուցած ժամանակ ափերէն սրահին մէջ ձայնի շշուկ մը իսկ չէր լսուեր ու ժողովուրդը խանգաւառօրէն կը ծափահարէր մեր անհամ արուեստագէտը։

Հանդէսը փակուեցաւ ֆանֆառի «Մշակ Բանուոր»ով։

Ս. ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Կեանքը Ռրևաժի մէջ

ՌԸՆԱԺ, 5 դեկտ. (Ցառաջ)։— Այս օդաչէտ գիւղաքաղաքը կը գտնուի Լիոնի եւ Կրընոպլի երկաթուղիի գծին վրայ։ Ունի երեք արհեստական մետաքսի, մէկ թուղթի եւ մէկ երկաթի գործարաններ։ Թուղթի եւ մետաքսի գործարանները թէեւ տագնապին ազդուեցան, բայց գործաւոր չարձակեցին։ Միայն աշխատանքի ժամերը կրճատեցին։

Բայց այս տարուան մարտէն սկսեալ այս գործարաններու գործերը հետզհետէ բացուեցան, եւ մայիս ամսուն արդէն սկսան չաբաթը վեց օր լրիւ աշխատցնել օրը 9 ժամ։ Երկաթի գործարանը ուր կ'աշխատին մեր հայրենակիցները, չատ դէչ ազդուած է գործազրկութենէն։ Բոլոր գործաւորները դուրս մէջ են։ Կ'աշխատին չաբաթը 4 օր, օրը 7 ժամ։ Մեր փոքրաթիւ դաղութն ալ չորս անգործներ ունի յունուար 10էն իվեր։ Այս անգործ չորս Հայերուն մէջ կան որ ծանրաբեռնուած են 2 — 3 փոքրիկներով։ Կառավարութենէն նպաստ չեն ստանար։ Ի՞նչ պիտի ըլլայ ասոնց վիճակը։ Ո՞ւր երթան եւ ո՞րու դիմեն։ Փարիզի ազգաներ, ի՞նչ կը մտածէք այս մասին։

Ռուի մէջ Հայեր չունինք, բայց կան բախտակից Ռուսեր 60–70 հոգի։ Բոլորն ալ կ'աշխատին թուղթի գործարանը։ Իրենց մէջ ալ կան 10 անգործներ։ Կառավարութենէն նպաստ չեն ստանար։ Գրաչէս գիւղաւանին մէջ ունինք չորս տուն Հայեր, բոլորն ալ կ'աշխատին մետաքսի եւ կօչիկի գործարանները։ Անգործ չունինք եւ իրենց վիճակը լաւ է։

Վահան Խաչատուրեան

ՄԱՄՈՒԼ

Պայքար ձրի ընթերցանութեան դէմ

«Հայրենիք» խմբագրականի մը մէջ պարզելով ձրի ընթերցանութեան չարիքները, կը թելադրէ (20 նոյ.)

— «Աւելորդ չենք նկատեր քանի մը դիտողութիւններ ընել ձրի ընթերցանութեան վտանգաւոր սովորութեան վրայ, որուն վերացումը անհրաժեշտ է՝ ոչ միայն «Հայրենիք» օրաթերթի եւ ամսագրի, այլեւ մեր ամբողջ մամուլի պահպանման ու զարգացման համար։

Պէտք է, որ մեր բոլոր հայրենակիցներն ալ վերջապէս հասկնան, թէ մեր թերթերը կը հրատարակուին ահագին նիւթական եւ բարոյական զոհողութիւններով։ Հետեւաբար, ամէն մարդ որ կ'օգտուի անոնցմէ, պարտաւոր է դէթ այնքան մը փոխհատուցում ընել, որ հնարաւորութիւն տուած ըլլայ տնտեսական այս անօրինակ դժուարութեանց մէջ չարունակելու մեր թերթերու հրատարակութեան ազգօգուտ դործը։

Մեր պահանջածը մանաւորապէս չատ համեստ, չատ պզտիկ բան մըն է միայն, այն՝ որ զոյդ «Հայրենիք»ներու ամէն ընթերցող բաժանորդ գրուի եւ ձրիաբար չօգտուի իր դրացիին կամ բարեկամներուն թերթերէն։ Հաւատացած ենք, որ օրական 2 սէնթ մեր օրաթերթին եւ ամսական 35ական սէնթ ամսագրին համար վճարելը այնքան ալ դժուարին բան մը չէ զանոնք կարդացող ամէն հայ ընտանիքի համար։ Ինչպէս նաեւ անոնք որ կենդանի մասնակից մը կ'ուզեն ունենալ մեր թերթերու բովանդակութեան մասին՝ անմիջապէս բաժանորդ գրուելու զոյդ «Հայրենիք»ներուն»։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ ԻՐԱՒ ԿԸ ՀՐՄԱՑՏԿԵՆ

տեղական թերթերու մէջ, տօնական օրերու առթիւ։

Գործի մարդիկ, «Ծառայ»ը ձեր տրամադրութեան տակ է, եղանակին համապատասխան ազդերու համար։

Փութացէք օգտուիլ բացառիկ պայմաններէն։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Վիէն.— Պալ-Ազբուբին.— Ձեր հարցուցած անձն է Տիվրիկի Մուրնաւոլ գիւղէն Նշան Մարտիրոսեան, որուն մասին առիթ կ'ունենանք ուրիշ մանրամասնութիւններ տալու...

ՉԱՆՉԱՆ ԱՐՈՒԽ

— :-: —

Տղին հալէն, վախտէն, խելքէն, բոլոր անցուդարձէն տեղեակ էր, աղջիկդ տուր տէ՛ թող էրթըն շալվին, եէթըմ են... եէթըմ, խօսեցաւ Մելօն, քիչ մը հաժդակեր շեշտով։

— Չէ՛, չէ՛ պատասխանեց Էլմօ կիրօն, գինիի փարչը քաշելով, թաղմոր (մինչեւ) վզհանս չժմնէ, իմ գործերուս ձեռք չտաչ, աղջկանս կարգուիլ չկայ։

— Կիրօ, էյլըկով աղջիկդ տո՛ւր, առօք փառօք հարսնիք մը էնինք։ վրայ տուաւ թաղական Գիգօն։

— Օ՛խ, ի՛նչ ըլ անուշ է այս մուպարէկ գինին, — պատասխանեց Էլմօ Կիրօն, Չանալով մոռցնել առնոնց պահանջները, խմէ՛ Մելօ, խմեցէք Մարէ, Գիգօ. էս գինին վերի էգուն խաղողէն է։

— Չա Էլմօ, հա, խմենք էս հէգն ըլ Չանչանին ու Արշալոյսին կեռնացը, — ըսաւ Մարէ պաճին։ Ու գինիի գաւաթները կը շխկային սեղանին վրայ, գլուխները տաք ու երեսները կարմրատուն, գեռ կ'ուզէին ճնկել կենաց գինին։

— Աղէկ Արշօ, ձայնեց Էլմօ կիրօն։

— Ի՞նչ կայ, հայրիկ խօսեցաւ Արշալոյս ներսէն։

— Գինի... գինիին փար ... չը... բեր... բե՛ր... կրկնեց Կիրամուն։

— Չէ՛, ալ հերիք է կիրօ, — ժիլամտեց թաղական Գիգօն։

Գինիի զօրաւոր ազդեցութեան տակ, Էլմօ կիրօն աղջիկը տալու հաւանութիւն յայտնեց։

×

— Ես օր գիտեմ, էս բանը էռալուց եկած էր, Մնաօ, կը խօսէր ձըղզ-Մըկոն, փողոցին մէկ ծածուկ անկիւնը։

— Ես ըլ էտպէս թէհամին կ'էնիմ, Մկօ, — չիւնքի կիրօն աղջիկը հէր հալ չէր տար, մութլախա՛ բան մը կայ։

— Ի՛նչ, հիմա աղջիկը տուած է, հարցուց Մնաօն, հետաքրքիր։

— Եա՛, — պատասխանեց Մկամուն, — Մելօն, Գիգօն, Մարէ պաճին աղջիկ ուզել էին գացեր էոլի օր, խօսքը մէջերնիս՝ Մնաօ, խմեր, խմեր սառխօշ էղեր են, ասնա ինչպէս կ'ըլլի, կիրօյի բերնէն կը փըստռնէ, ու կ'ըսէ, «հայտէ աղջիկս տուի գնաց»։

— Ի՛հ, հարսնիքը ե՞ր պիտոր էնին։

— Չիտեմ, զար կալը կուտը հաննեն, էնկուց վերջ հարսնիքը կ'էննեն, — պատասխանեց Մլիկ Մնաօն։

Երկու խօսակիցները կաժաց մը հեռացան անկիւնէն։

Գիւղացիները բոլորն ալ գիտէին որ Չանչանը նշանուած է, կիրօյի տան վրայ պիտի երթայ։

— Խէրլին ըլլի նշանածդ, խօսեցաւ Կիրամուն։

— Բարով մնաս, պատասխանեց Չանչան համեստութեամբ։

— Ըրիր չըրիր, մուրատիդ հասար, Չանչան, լսելով տան վրայ պիտոր էրթըս եղեր, աւելցուց Կիրօ Ամուն։

— Չէ, Կարամու չէ, սուտ կը խօսին էտ ըսողները, ես ինծի, իմ պապենական տանս մէջ պիտի ընտակիմ։

— Հա, օղուլ, հա, ինչո՞ւ լուսահողի պապուդ օճախը մարի, աղէկ կ'ընես, աղէկ, ինչո՞ւ էրթըս կիրօյի դուռը մաշէս, մշակներուն հետ պարապար բանիս, դու քու մալիդ մէջ, քու գործիդ նայէ քընձ էտի աղէկը չկայ,— կը խօսէր Կարամուն, քիչ մը նախանձոտ կերպով։

— Ես ալ այդպէս մտադրած եմ, պատասխանեց Չանչան։

— Ի՛հ։ հարսնիքը ե՞րբ պիտի էնես։

— Դեռ յայտնի չէ հիմա՛, Կարամու, նայինք անտերհալրը երբ պիտի որոշէ։

— Հա՛ օղուլ, հա՛, դուն քու մալիդ. քու... կը խօսէր նորէն Կարամուն, մաշած հաժրիչի ուլունքները ձեռքին մէջ դարձնելով։

Հեղ մը նայիս, փողոցին մէկ անկիւնէն ուրիշ մը կը խօսէր Չանչանին հետ։

— Չանչանը ալ ժարդու սըրա է մտեր, մեծցեր էր, քեթը բարձր կը բռնէ։

— Հարկաւ, էտպէս պէտք է ընէ, կը պատասխաներ երկրորդ խօսակիցը։

— Մեզ ալ հարսնիքի պիտի կանչէ՞ս, Չանչան, ձայնեց եղնս պաճին, գիւղին ամէնէն սակաւախօս կինոջէն։

— Օր հարսնիքը էնեմ, էն առաջ քեզ պիտի կանչեմ, կը խօսէր Չանչան, ուրախ տրամադրութիւնով լեցուած։

Ամէն անկիւնէ կը լսուէին զանազան խօսակցութիւններ Չանչանի մասին։

Չանչան առաջուան փոփոխամիտ տղան չէր այլ եւս։ Իր միտքը հետզհետէ կը յղաշրջուէր։ Նոր ու հիմնական տեսակէտներ տեղ կը բռնէին իր դանկին տակ։ Ինքն ալ, վերջապէս, կ'ըմբռնէր թէ ներքնապէս ու արտաքնապէս փոփոխութիւն մը կրած է, լուրջ ու հասուն մտածողութիւնը արմատապէս ընդունած, ապագայի տխուր կամ խանդավառ եւ երջանիկ հեռանկարը իմաստաւորելով։ Ու կը գգար որ, ամէն ինչ փոփոխակի է, անցողակի։ Մէկ բան միայն իրեն գարմանք պատճառած էր։ — Ցաճախ անդրադարձումներ կ'ունենար թէ ի՞նչ է գաղտնիքը ամուսնութեան։ Սերունդներ եկեր ու անցեր են աշխարհի վրայէն, ծեր, երիտասարդ կամ դեռատի։ Ո՛չ ոք տակաւին չէ կրցեր լուծել ամուսնական կեանքի գաղտնիքը, առեղծուածը։ Իր ըմբռնումով, ամուսնութիւնը միայն հեշտանքի ու կիրքի յագեցումն է, հաճոյանք, հեշտասիրութիւն... ուրիշ ոչինչ։ Կարգացեր էր շատ մը փիլիսոփայական գիրքեր, ընտանեկան - բարոյականի մասին խօսող զանազան ուսումնասիրութիւններ, բայց իր ցանկութիւններուն գոհացում չէր գտեր տակաւին։ Ինսական օրէնք մըն է, որուն մարդիկ կը հաժակերպին։ Վերջի վերջոյ ինքն ալ կուգար այն համոզիչ եզրակացութեան թէ առանց ամուսնութեան մարդ էակին հաժար կեանքը անապատ մըն է։ Պէտք է այդ անապատին մէջ ստեղծել դալարագեղ ովասիս մը, իր բոլոր օգտակար ու հաճելի հրաշալիքներով։ Այս ընդհանուր անդրադարձումէն յետոյ, պահ մըն ալ կը հետաքրքրուէր իր ապագայ ամուսնական կեանքով։ Պիտի ամուսնանայ, տուն տեղ պիտի ըլլայ, կ'ըսէր յաճախ ինքնիրեն։ Երախաներ պիտի ունենայ, — Սուրէն, Մուշեղ (հօր անունը) Անահիտ անուններով պիտի մկրտեմ զանոնք։

ԼԵՒՈՆ ԳԵՂՈՒՆԻ

(Շար.)

Ց. Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Դ.

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ *ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ-ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ, ՍԱՐՍԸԼ-ԱՐՆՈՒՎԻԼԼԷ-ԿՈՆԻՒՍԻ, ՊՈՒԱ-ԳՈԼՈՆՊԻ* կոմիտէներու եւ խումբերու բոլոր ընկերները Sociétés Savantes D. սրահին մէջ, այս կիրակի, կէս օրէ յետոյ, ժամը 2ին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: *ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ:*

Պիւվիլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Fbg. du Temple: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

ԿՐՈՆՈՊԼԻ կոմիտէին ընդհ. ընկերական ժողովը, այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին Դաշնակցութեան Ակումբը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԼԱՆՍԻԻ եւ ՌՐՆԱԺԻ ենթակոմիտէներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ այս կիրակի, կէս օրէ վերջ իրենց հաւաքատեղին: Ներկայ պիտի ըլլայ կոմիտէն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Աղբիւր Սերոբ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Պատանեկան Միութեան սրահին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՍԷՆ - ԺԷՐՄԱՆ (Մարսէյլ) «Վրէժ» խումբի ընկերական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկմբ Խոզեանի դերձակատան մէջ: Կարեւոր օրակարգ եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎԸ

Լիոնի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը վաղը, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքավայրը: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՀՈՒՇԱՏԵՏԻՐ

ՅԱՐԱՆՍԱՀՅԱՆ Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի յատուկիկայ ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ օր, ժամը 4ին, 71, Ave. Kléber: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի անդամ - անդամուհիներէն անպայման ներկայ գտնուիլ:

ՍՊԱՍՈՒԻՀԻ

Գործ կը փնտռէ երիտասարդ, մաքուր, ամէն գործի յարմար եւ լաւ կերակուր եփող սպասուհի մը: Տեղեկութեան համար դիմել՝ Յ. Մոգոսեանի, 11, rue St. Bernard, Paris (11):

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. շաքէ: Ներս. եւ նոր մէքոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանցքային, արեան եւ մորթի հիւանդութիւններ: Տարրալուծում: 93 Rue d'Angoulême, Métro: Couronne, խորհրդ. 5-8 եւ կիր. առաւօտ: 123 Bld. Sébastopol, մէթրօ Réaumur, խորհ. 9-12 եւ. 2-8, եւ կիրակի առաւօտ:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Dameme :-: PARIS (13e)

Ո. Մարիգ և Օր. Էլիզ Պաքրճեան, Տէր եւ Տիկ. Մ. Սիմաւոնեան, Այրի Տիկ. Կ. Սիմաւոնեան, Տէր եւ Տիկ. Գ. Արթինեան եւ Զաւակունք, Պ. Գոնչէկիւլեան, Այրի Տիկ. Պարսիզպանեան եւ Զաւակը, Տէր եւ Տիկ. Գ. Երիցեան եւ Զաւակունք, Պ. Աբրահամեան, Այրի Տիկ. Զաւուշեան եւ Զաւակը, Տէր եւ Տիկ. Սիրապեան եւ Զաւակունք, Այրի Տիկ. Մ. Պաքրճեան և Զաւակուձք, Տէր և Տիկ. Թ. Ունճեան եւ Զաւակունք, Տէր և Տիկ. Բաքաշեան ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն իրենց սիրելի հօր, աներհօր, փեսին, խնամիին եւ ազգականին՝

ՏՕՔԹ. ԳՐԻԳՈՐ ՊԱՔՐՃԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ 6 Դեկտ. la Garenne-ի իր բնակարանին մէջ՝ 2, rue Jules-Ferry:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, Հինգշաբթի առաւօտ, ժամը 11.30ին իր բնակարանին մէջ եւ մարմինը պիտի ամփոփուի la Garenne-ի գերեզմանատունը:

Կարեւոր

Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան *1933ի ԴՈՅԱՄԱՐՏ* օրացոյցի Ա. տպագրութիւնը սպառած ըլլալով, Բ. տպագրութեան ձեռնարկած ենք, որ լոյս պիտի տեսնէ Դեկտ. 24ին: Փութացէք այժմէն ապսպրել մեր հասցէին N. Gagossian, 49, rue Nationale, Marseille:

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ՛ ՄՏԱԾԷՔ ԹԷ ԻՆՁ ՆՈՒԻՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

26, rue Lesage, Paris (18) **Métro: Belleville**

Tél. Ménil. 61-85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի *հայերէն, յունարէն* եւ *թուրքերէն* նոր ստացուած փլաքներ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՉԱԳՐԵԱՆ եւ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

40, RUE D'ABOUKIR

Tel. Louvre 58-75 **Métro: Sentier**

Վաճառատունս մեծաքանակի կոդքին փոքրաքանակի ձիւղ մը հաստատած է նոյն գիներով, *մետաքսեղէնի, բուրդեղէնի* եւ *թաւիշի* ամենաձոխ տեսակներու նորոյթի վրայ: Մէկ անգամուան այցելութիւնը կը բաւէ հաստատելու տեղւոյն վրայ մեր ասենանպաստաւոր պայմանները:

ՇԱՆՕԹ.— Գոնֆէքսիոն շինողներու մասնաւոր գին: Գաւառէն եկած ապսպրանքներու շուտով գոհացում կը տրուի:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻԻ ՆՈՒԻՐ ՄԸ, ՈՐ Կ'ԱՐԺԷ ՆՈՒԻՐԵԼ ԲՈՐԵԿԱՄԻԴ ԿԱՄ...

ՓՐՈՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

ԵՐԱՋԱՀԱՆ ՁՈՒ ՈՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ

(երեք ամիս առաջ լոյս տեսած)

Գիրքը, որ կը պարունակէ *10,000* երազներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը:

կը բովանդակէ նաեւ՝ *ԼՈՒՄՆԻ ԵՐԱՋԱՅՈՅՑ, ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄՆԱՒԱՃԻ եւ ՎԻՃԱԿԱՅՈՅՑ:*

Դիմել գրավաճառներ՝ Հրանտ - Յամուէլ, *51*, rue Mr. le Prince, Paris (6)։ Գ. Թերիկեան, *13*, rue des Dominicaines, Marseille։ Լ. Ջերահեան, 27, rue des Dominicaines, Marseille։ *Կամ ուղղակի հրատարակիչին՝* Արամ Ժամկոչեան, *299*, rue de Lyon, Marseille:

Գինն՝ 15 ֆրանք. Արտասահման՝ 20 ֆրանք կանխիկ:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու իւաար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ: Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

Անթրասիթ - Anthracites

Անգլ. գերմ. պելժ. ռուսական եւն., ամէն տեսակ աճուխ եւ փայտ

H. SOUDJIAN

63 rue Lepic, Paris (18) **Tél. Provence 69-79**

Միակ ներկայացուցիչ ամենագլխաւոր մթերանոցներու որոնք շնորհիւ իրենց երկաթուղային եւ ծովային ուղղակի ճիւղաւորումներու՝ կրնան արագիլ հրապարակի ածխավաճառներու հետ:

Մասնաւոր պայմաններ կեդրոնական Ջեռուցիչի (Chauffage Central) տէրերու, ինչպէս նաեւ ազգ. հաստատութեանց:

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻԼԹԷԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՒԻՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ ի

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առաւօտները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Տօքթ. Ա Ս Լ Ա Ն

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ

հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակի հիւանդութիւններ (Չերմաճիզութիւն, ֆրանկալատ եւայլն), մորթի, Ջղային, ստամոքսի եւ կանացի հիւանդութիւններ:

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագոյն ճառագայթներով եւ էլեքտրականութեամբ: Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում:

Կը խնամենք առամի ամէն տեսակի հիւանդութիւններ: Բուբօն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրէճ՝ ամերիկեան սիստէմով:

Սրժէքները շատ մատչելի մանուսր գին չ բանուորներու եւ չքաւորներու:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

Ծախու է Ալֆորվիլի ամենակիզորն մէկ վայրին մէջ բնակարանով միասին ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԻ խանութ մը: Ջուր, կազ եւ էլեկտրականութիւն: Պայմաններու համար դիմել փաստաբան Պ. Պէնոան Վահէի 94, Rue St. Lazare, Փարիզ, ամէն օր, ժամը 5-7:

ՈՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

28, Բիւ տէ Տամինիքէն — Մ Ա Ր Մ Ի Ջ

Վաճառատունս մէջ բացառիկ եւ անհատական զեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ: Ապարանջան, օղ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ գարդեղէններ: Կը ստանձնենք արագ նորոգութիւններ:

Պօն տը քրէտիներ կ'ընդունինք:

Տօքթ. Լ. ՏԷԼԼ'ԱՄՕՌ

(Հայերէն կը խօսի)

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ԲԺԻՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08-23: Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14-17:

II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine): Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10-12:

Կ'այցելէ եւ կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ:

ԵՍ ԼՐՏԵՍ ՄԸՆ ԷԻ

— «Իրրեւ եղբակցութիւն ամբաստանեալին յանցանքները պիտի ապացուցանեմ: Իր վտանգաւոր դերը խաղաղ պաշտօնեայ հրեշտակի մը վերարկուին տակ, ու իր սադայելական ծրագիրները իրագործելու համար Թուլըրսի զինուորական հիւանդանոցին մէջ ծառայութեան մտաւ: Ամէն աւելի մեծ պաշտպանութիւն կրնա՞ր ըլլալ: Թթուածեան գործ մը. անուշտ այդպիսի մէկէ մը կարելի չէ կասկածիլ:

«Նկատեցէք սակայն որ, այս կինը մի՛չտ ալ ճակատին մօտերը ծառայած է: Ճակատը ուր ամենաթարմ եւ ամենակենսական լուրերը պիտի հայթայթէր:

«Իր ծննդավայր Ուէսթրուղպէք գիւղէն հեռանալով եւ լաւ գիտնալով զինուորական ժամադրութիւններու հսկայական առաւելութիւնները, յաջողեցաւ իր ծնողքը Թուլըրսի «Քառիյօն» սրճարանին սեփականատէր դարձնել:

«Պաշտօնեայ հրեշտակին դերին տակ ծպտուած, տեղի ի՞նչ աւելի յարմար ընտրութիւն կրնար ընել այս կինը՝ որ հրապուրիչ է ու ճարպիկ, քաղելու եւ տարածելու համար զինուրական տեղեկութիւնները: Այսպիսիներու ներկայութեան մարդիկ անչուչտ զգաստութիւնը դուրս կուտան:

«Կասկած չկայ որ սկիզբէն իսկ այս կինը վտանգաւոր եւ անխոնջ լրտես մը եղած է եւ մեր հարիւրաւոր զինակից ընկերներու մահուան պատճառ դարձած:

«Մերձակայ չէզոք պետութենէ մը գաղտնի հասած անթել ծածկագիրէ մը յայտնի կ'ըլլայ որ գաղտնի տեղեկութիւններու հեղինակը կամ աղբիւրն է «Լ» – այն միեւնոյն սկզբնաւորը որ տեսնուեցաւ դատապարտեալի ննջասենեակէն գտնուած ծածկագիր տեղեկագրին տակ: Այնքան խորամանկ է որ բանտին մէջ եղած միջոցին ոչ մէկ թուղթ ստորագրեց, եւ միշտ մերժեց յայտնել թէ այդ տեղեկագրերը որո՞ւ պիտի երթան:

Պահ մը լռութենէ յետոյ չարունակեց.

— «Չի համարձակիր ըսել, բայց վկաներ պիտի կանչեմ որոնք իր ոճրապարտ յանցանքները պիտի խոստովանին: Ատոնք վտանգաւոր եւ ճակատագրական ժամանակներ են. պետութիւնն ու իրամանատրութիւնը մէկ կուռ ընկերներուն կեանքերը պէ՛տք է պաշտպանութիւն. եւ սեռի զգացում կամ կնոջականութիւն չպէտք է թուլացնեն մեր կամքն ու որոշումը:

«Արդարութեան առեանին առջեւ կեցող այս ոճրագործին մէկ պատիժ մի՛այն կայ – Մահ»:

Երբ ան նստաւ, սրահին մէջ կատարեալ լռութիւն տիրեց: Նախագահը առջեւի թուղթերուն վրայ նայեցաւ. յետոյ խօսքը ինծի ուղղելով.

— Շատ ծանր կերպով ամբաստանուած էք, օրիորդ Մարթա Քնօքէրթ: Ի՞նչ պատասխան ունիք:

— Ըսելիք ոչինչ ունիմ, պատասխանեցի ֆլեմներէն լեզուով, որովհետեւ ամբողջ դատավարութեան ընթացքին մերժեցի գերմաներէն խօսիլ:

— Թշնամիին տեղեկութիւններ հաղորդելու համար ձեր գործակիցները որո՞նք էին: Ռուլըրսի մէջ որո՞ւ հետ աշխատեցաք: Ձի՞ղ է թէ շատ հանրածանօթ լրտես մը – Լիւսէլ Տէլմօնքի – հետ գործակցած էք:

Այս բոլոր հարցումներուն գլուխս միայն չարժեցի:

— Խօսեցէք, ըսաւ նախագահը, այլապէս լուռ մնալով ձեր իսկ դատին կը վնասէք. դատարանին առջեւ անանկեղծօրէն արտայայտուեցէք:

Դարձեալ առջեւի թղթածրարին նայելով եւ խօսքը ինծի ուղղելով.

— Այս անթել ծածկագիրը կրնա՞ք լուսաբանել. կամ կրնա՞ք ըսել թէ՝ հեղինակը «Լ» ո՞վ է. դո՞ւք էք:

Դարձեալ լուռ մնացի:

Յետոյ նախագահը ընդհանուր դատախազին դառնալով, ըսաւ,– վկաները կանչեցէք:

Առաջին վկան վաշտի կեդրոնատեղին սպայ մըն էր... այն սպան որ պիտ ձերբակալած էր:

— Ռուլըրսի վաշտն գաղտնի գործիկա՞ : Վերջերս ինծի հրամայուած էր կանոնաւորաբար այդ չէջանէն թշնամիին հասած գաղտնի տեղեկութիւններուն վրայ ուշադրութիւն դարձնել: Առաջին առթիւ քանի մը շաբաթ վերջ կարգ մը ծածկագիր լուրեր ձեռք անցուցի: Բայց այս լրատարները մերժեցին խօսիլ:

«Ծածկագրերը կարդացուելէ յետոյ յայտնի եղաւ որ անոնք ստորագրուած էին Լ գիրով: Նախ մտածեցի թէ անոր հեղինակը կին մըն էր եւ ծանօթ թշնամի գործակալ մը, Լիւսէլ Տէլմօնք, որուն հետքը այս կողմերը չէ տեսնուած, բայց որուն անունը մեր թղթածրարին մէջ է անցուած իբրեւ չափազանց վտանգաւոր կին մը: Ատոր վրայ փորձեցի կեղծ լուրեր ղրկել: Արդիւնքն այն եղաւ որ տեղեկագիր ղրկողը Լիւսէլ Տէլմօնքը չէր կրնար եղած ըլլալ:

Ցաջորդ քայլս եղաւ Լիւսէլ Տէլմօնքի խնդիրին նախնական տեղեկագրերը քննել, իր ընկերներու մասին տեղեկութիւններ ստանալու համար: Տեսայ որ Մարթա Քնօքէրթ, որ Ռուլըրսի դերմանական հիւանդանոցին մէջ կը ծառայէր, անոր հետ գործակցած է, թէեւ այդ մասին ուղղակի փաստ չկար եւ որուն վարքի մասին իշխանութիւնները նպաստաւոր տեղեկութիւններ տուած էին:

Մարթա Քնօքէրթին խորհրդաւոր Լ–ը ըլլալը բացարձակապէս չհաւատացայ:

Ցետոյ մանրամասնօրէն սկսաւ պատմել ժամացոյցիս ներքնամուղիին մօտերը գտնուիլը, ուր գինուորական մթերանոցին քանդումը ծրագրուած եւ գործադրուած էր. յետոյ նկարագրեց սենեակիս խուզարկութիւնը եւ հոն գտնուած երկու ծածկագիրը տեղեկագրերը, ստորագրուած «Լ» գիրով:

Պահ մը գադար տիրեց. յետոյ թուղթերու խշրտիւն եւ կոզմնակի փսփսուք: Ննջասենեակիս գտնուած երկու ծածկագիրերս ձեռքէ ձեռք կ'անցընէին:

Նախագահը ինծի նայելով մեղմ կերպով ըսաւ.

— Այս տոմսերուն վրայի գրուածքը ձեր ձեռագի՞րն է:

Ու սկսաւ ձեռքերը բանալ – գոցել:

Դարձեալ մերժեցի պատասխանել: Ու յետոյ.

— Իմ խօսելուս ի՞նչ պէտք կայ, գոչեցի յուզումս զսպելով: Այս տեսակ ... մարդու մը վկայութեան չէր նորհիւ իմ յանցապարտութեանս մասին շատ մը ապացոյցներ լսեցիք... Այս սրահը մտնելէ առաջ արդէն գիտէի թէ դատապարտուած եմ. ուստի հանդիսաւոր այս կատակերգութիւնը խաղալու պէտք չկար: Ո՛չ այս դատավարութիւնը եւ ոչ ալ անոր տուած վճիռը կ'ընդունիմ:

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Յունիսթրիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

9 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2036 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

«ՊԱՐԱՊ ՎԱԽՏԻ ԽԱՂԱԼԻՔ», ԹԷ...

Այսօր արտատպած ենք «Պայքար»ի մէկ խմբագրականին ամփոփումը, հիմնական, կենսական հարցի մը մասին:

Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, բացատրելով թէ Արեւելքի խնդիրը փակուած չէ, եւ, ընդհակառակն, «հարկաւ պիտի վերաբացուի օր մը», կը հարցնէ սրտառուչ միամտութեամբ մը·

— «Մեզի համար կարեւորը այն է թէ մենք ի՞նչ պիտի ընենք, եթէ երբեմ նոր պատեհութիւններ ներկայանան այս կամ այն ձեւով: Դարձեալ առանց ծրագրի ու անպատրա՞ստ պիտի դիմագրաւենք դէպքերը եւ աննպատակ ու անխորհուրդ կերպով պիտի գործե՞նք՝ վայրկեանի տպաւորութեան տակ, թէ կազմ ու պատրաստ պիտի գտնուինք որ եւ է պատահականութեան հանդէպ:

Ասիկա մահու եւ կեանց խնդիր մըն է արտասահմանի հայութեան համար»: («Պայքար», 22 Նոյ·):

Բարի՛ առաքեցար, խնամի՛ «Պայքար»:

Եւ կարծես խղճահարելով, ռամկավար պաշտօնաթերթը դիտել կուտայ·

— «Երբ մենք այս տեսակ խնդիրներու մասին խօսինք, ոմանք մեզ կը հարցնեն թէ ի՞նչ պէտք է ընել, որ եւ է ծրագիր կամ առաջարկ ունի՞նք: Կը փութանք պատասխանել: Ծրագրի ու գործի մասին խորհելու համար, առաջին ու ամէնէն էական պայմանն է միտքերու հանդարտութիւն ու խաղաղութիւն»:

«Շիտակ խօսքին ո՞վ ի՛նչ կ'ըսէ», պիտի բացականչէր հայ գիւղացին:

«Պայքար»ի ակնարկած «ոմանք»ը մենք ենք: Ամբողջ Դաշնակցութիւնը:

Արդարեւ, ամէն անգամ որ ռամկավարները «անկորնչելի իրաւունքներ»էն կամ՝ «Մեծ Տեսիլք»էն կը ճառեն, միշտ ալ կը հարցնենք·

— *Այդ բոլորը լաւ: Բայց, երբեւէ գործնական քաղաքականութիւն, ի՞նչ կ'առաջարկէք: Ունի՞ք ո՛ր եւ է ծրագիր, գործնական առաջարկ:*

Եւ այս՝ ոչ միայն հրապարակաւ, թերթէ թերթ, այլ երբ պատեհութիւն ունեցած ենք խօսելու գլուխ գլխի, կանանչ կամ կլոր սեղանի մը չուրջը:

Այսօր, դարձեալ միեւնոյն հարցումը կ'ուղղենք, հաւատալով որ ռամկավարներն ալ, վերջապէս, կը խոստովանին թէ անել է այս ճամբան: Թէ յիմար կոյսերու վիճակին պիտի մատնուինք, «եթէ երբեք նոր պատեհութիւններ ներկայանան այս կամ այն ձեւով»:

Եւ հարցումը, այս անգամ, կ'ուղղենք մասնաւոր ուժգնութեամբ: Շեշտակի:

Որովհետեւ — զաղանիք չէ — 1931 օգոստոսէն սկսելով, վե՞ց թէ ութ ամիս գլուխ գլխի խօսակցութիւններ տեղի ունեցած են Դաշնակցութեան եւ ռամկավար – ազատական կեդր· վարչութեան մէջեւ, ճիշդ այն հարցերու մասին որոնց քովէն քաշուելով կ'անցնի «Պայքար»ը: Նոյն իսկ բանաձեւեր մշակուած են:

Արդի՞ւնքը, — թող «Պայքար»ը եւ իր պաշտօնակիցները բարի ըլլան հարցնելու իրենց կեդր· վարչութեան:

Այդ խօսակցութեանց ընթացքին, մոռացութեան չէ տրուած ո՛ր եւ է խնդիր, զաղութներէն մինչեւ Հայաստան եւ Հայկական Դատ:

Եւ, ինչո՞ւ չըսել, սրտաբաց մէջտեղ դրուած են բոլոր ցաւերն ու դառնութիւնները:

Արդի՞ւնքը, — նորէն կը յանձնարարենք հարցնել «ձեռնհաս իշխանութեան»:

Ու մինչ կը սպասուէր որ մթնոլորտը նօսրանայ, պայծառանայ, մենք ռամկավար մամուլին մէջ կը տեսնենք միեւնոյն դրդռիչ մեղադրանքները՝ Դաշնակցութեան դէմ:

Միայն իրենց պաշտօնաթերթին, «Ապագայ»ի վերջին վեց ամսուան հաւաքածոն կը բաւէ, ջուրը ձգելու զանազան պատրուակներ կամ չքմեղանքներ:

Ահա նոյն ինքն «Պայքար»ը, իր այդ խմբագրականով·

— «Իսկ ներկայ Հայաստանի դէմ որոշ հոսանքի մը կողմէ մղուած անիմաստ ու ֆիճախնդիր պայքարը, այնպիսի շփոթութիւն ու մթնոլորտ մը ստեղծած է, որու մէջ անկարելի է որ եւ է լուրջ ծրագրի ու գործի մասին խորհիլ»:

Կը նշանակէ թէ՝ Ամերիկայի ռամկավար պաշտօնաթերթը կա՛մ «պէխտաշէր» է անցուդարձէն, եւ կամ իրենց ապիկարութեան մեղքը կ'ուզէ պարտկել պատռատած թմբուկներով:

Վերջ տուէք այս խեղկատակութեան, պարոններ:

Երեւանը ինք պէտք եղածէն աւելի ուժ եւ միջոցներ ունի, ճակատելու համար մեր «անիմաստ ու քինախնդիր» պայքարին դէմ, եւ չի կարօտիր ռամկավարներու հաճոյակատար ծառայութեան: Մինչեւ անգամ կ'արհամարհէ զայն:

Արդէն լրացաւ տասը տարին: Եւ, ինչքան ալ ձեզի հաճոյք պատճառէ այդ անճոռնի յանկերգը — «անիմաստ ու քինախնդիր պայքար» — այլ եւս արգահատանք, նոյն իսկ ծիծաղ կը չարժէ:

Հազար քարի զարնէք ձեր գլուխը, դուք չպիտի կրնաք ապացուցանել թէ «անիմաստ» է այն պայքարը որ կը մղուի Երեւանի անպարտկելի, բարբարոսական չարիքներուն դէմ: (Բարիքներն ալ չենք ծածկած):

Եւ, հազար աղբիւրէ ջուր բերելով, դուք պիտի չկրնաք հաստատել սա զզուելի որակումը, — «քինախնդիր»:

Դուք եթէ լուրջ հայրենասիրութիւնը կը չփոթէք դերասանութեան եւ կեղծիքին հետ, իրաւունք չունիք միեւնոյնը պահանջելու մեզմէ:

Բայց, թողո՛ւնք այս բոլորը եւ հարցնենք·

— «Պայքար»ն ու իր պաշտօնակիցները իսկապէս լուրջ մտահոգութե՞ամբ է որ կը հարցնեն· «Ի՞նչ պիտի ընենք»: Թէ՞, պարզապէս իրրեւ «պարապ վախտի խաղալիք»:

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԲ ԳՐԱՇԱՐԸ···ԿԸ ՑՕՐԱՆԱՋԷ

Ի՞նչ գիւտեր, ի՞նչ գիւտեր կը հնարեն գրաշարները, ձեռագիր շարած ատեն:

Եւ յաճախ ալ՝ ի՞նչ փորձանքներ:

Պէտք է տպարան մը գտնուիլ, տեսնել նոր շարուած, սրբագրութենէ չանցած ո՛ր եւ է ձեռագիր, համոզուելու համար:

Դուն կը գրես՝ *խստացուց*, պ· գրաշարը կը շարէ՝ *խորացուց*:

Ուրիշ ատեն կը գրես՝ *խտացուց*: Ան կը շարէ՝ *խստացուց*:

Աշխատակից մը, որուն ձեռագիրը կրնայ մրցիլ բեհեռագրի մը հետ, առջի օր կը գանգատէր թէ մեղսուցեր են իր գրութիւնը:

Գրած է եղեր՝ «գաղափարը խտացուց»:

Պ· գրաշարը, անշուշտ խորապէ՞ս թափանցելով իմաստին, շարեր է, — «գաղափարը ՄԵՌՑՈՒՑ»:

Երէկ, նորահրաշ գիւտի մը հանդիպեցայ «Ցառաջ»ի մէջ:

Ցաճախ օտար տառերով բառեր կը գտնուին ձեռագրի մը մէջ:

Գրաշարը, որպէս զի չստիպուի փոխել շարող մեքենան, կամ պրպտել օտար տառերու արկղիկը, իմն իրեն որոշում կուտայ օտար բառը կարդալ··· հայերէն:

Ցաճախ կը յարմարի այս ճարպիկութիւնը: Բայց երբեմն ալ կը դառնայ··· Թարեկեցդան:

Մանաւանդ, եթէ սրբագրիչը անծանօթ ըլլայ օտար լեզուի հնչիւնին: Կամ փախցնէ աչքէն:

Այս փորձանքին հանդիպած էր, երէկ, Փրակայի աշխատակցին յօդուածը (Բ· էջ, Ա· սիւնակ):

Թղթակիցը գրած է **chain-store**ներ = «չէյն սթոր»ներ: Գրաշարը շարած է, փրանսերէնի հետեւողութեամբ, «չէն սթոռ»ներ:

Թղթակիցը գրած է **«money-order»** = «մընի օրտըր»: Գրաշարը, միշտ փըրանսերէն հեգելով, շարեր է··· «մօնէ օռտր»:

Բայց, շատ չտեսնենք այս չարատանջ աշխատաւորներուն մեղքը:

Այստեղ, Փարիզի մէջ, Ֆրանսացիները անգլիերէն բոլոր բառերը կը կարդան փրանսերէն հնչումով:

Եւ **Singer**ը (Սինկըր) կը դառնայ *Սէյնժէյ*, **High-life**ը՝ (հայ–լայֆ) *հիվլիֆ*: Լորտ Պայրընի անունով կոչուած փողոցը՝ «Պլուօն» **(Byron)**, «Փարամատնիք»ը՝ «*Փարամոն*», «սկատտ»ը՝ «*սկոտ*» եւն·: ՎԱՀԷ

ՀԻՆ ՏԱՌԵՐՈՎ «ԵՆԱՓԹԱ» ՄԸ

Մալաթիայէն կը գրեն «Մխիթար»ի·— Ամէն տեղ եղածին պէս, հոս ալ, նոյ· 25ի ուրբաթ օրը, Մալաթիոյ ամէնէն մեծ եւ նշանաւոր եկեղի Թաշ մեծ մզկիթին մէջ «էզան»ը, «բութպէ»ն եւ «գամէթ»ը բուրբերէն կարդացուեցան:

Նոյն օրը իրիկունը միւնարէի դրան վրայ արաբական խոշոր տառերով «եաֆթա» մը կախուած էր:

Քննութիւն բացուելով, ձերբակալուեցաւ գուշակ մը, Պաղտատցի Շէյխ Հաճի Օսման էֆ· եւ հաստատուեցաւ թէ «եաֆթա»ն գրողը այդ Հաճի Օսմանն է: Ասոր վրայ յիշեալը դատական իշխանութեան յանձնուած եւ ձերբակալման հրամանագիր հանուած է իրեն դէմ: Ընդհ· դատախազ Բադըպ պէյ չէ արտօնած որ այս վնասակար մարդը ղրկուի բանտ, ուր կը գտնուին աւելի քան 500 բանտարկեալներ եւ ղրկուած է Սարայ թաղին մէջ գտնուած երկրորդ բանտը, Իսմայիլ էֆ· Մէսնիտը, ուր կը գտնուին 70 հոգի: Քննութիւնները կը շարունակուին:

ՎՐԷԺ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՑԷՆ

Սօֆիայի սերպիական դեսպանը ծանուցագիր մը յանձնելով պուլկարական կառավարութեան, յայտնեց թէ իրրեւ հատուցում սահմանագլուխի վրայ պատահած դէպքերուն, առժամապէս թոյլ չպիտի տայ որ պուլկար հպատակները մշակեն սերպիական սահմանին մէջ գտնուած իրենց հողերը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲՈՒՌՆ ԴԷՊՔԵՐ ԳԵՐՄԱՆ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Քանի մը հոգի ծանրապէս կը վիրաւորուին

Անսովոր դէպքեր պատահեցան Գերմանիոյ Երեսփ· ժողովի դեկտ· 7ի նիստին մէջ: Հիթլէրականները օրինագիծ մը առաջարկած էին, ճշդելու համար թէ ո՛վ պիտի վարէ հանրապետութեան նախագահութիւնը, եթէ բուն նախագահը մեռնի կամ հրաժարի: Համայնավար երեսփոխան մը անդադար կը խանգարէր նախագահը (հիթլէրական)· այն աստիճան որ, փոխ – նախագահը ստիպուեցաւ քանի մը անգամ միջամտել: Ցանկարծ համայնավարները սկսան պոռալ, — «Անկեղ՛ Հինտէնպուրկ»: Ունկնդիրներու սրահին մէջ ալ մէկը ձայնակցեցաւ: Բարապանները պահանջեցին որ դուրս ելլէ: Համայնավարները կը չարունակէին պոռալ· — «Անկեղ՛ Հինտէնպուրկ»: Զայնակցող ունկնդիրն ալ կը չարունակէր աղմկել: Ուրիշ ունկնդիրներ օձիքէն բռնելով դուրս հանեցին:

Վարը, բուն ժողովասրահին մէջ ժխորը կը չարունակուէր: Համայնավարները անխնայ կը նախատէին Հինտէնպուրկը եւ փոխ – նախագահը պահ մը ընդհատեց նիստը, երբ դուրս հանուած ունկնդիրը նորէն երեւալով, պոռաց ստենտորեան ձայնով մը, — «Անկեղ՛ Հինտէնպուրկ»: Վարէն ալ անդադար կը ձայնակցէին: Այն աստեն, 20—30 հիթլէրականներ խոյացան դէպ ի ունկնդիրներու բաժինը, դաս մը տալու համար խռովարար անծանօթին: Համայնավար երեսփոխաններն ալ խուժեցին անոնց եւեւէն: Եւ տեղի ունեցաւ անխուսափելին: Բոլորը իրար խառնուած, սկսան լուտանքներ արձակել, իրարու երեսին թքնել: Կաղամարներ, մոխրամաններ, սեղանի եւ աթոռի ոտքեր, վերջապէս ինչ որ կար ձեռքի տակ՝ աջ ու ձախ կը նետուէին: Քանի մը հոգի հեռախօսի գործիքները քաշելով նետեցին իրենց հակառակորդներուն վրայ: Զարդուփչուր եղաւ նոյն իսկ մեծ հայելի մը: Կեդրոնական նրբանցքին մէջ 40—50 հիթլէրականներ կռկռդ կռկռդի բռնուած էին նոյնքան համայնավարներու հետ: Ծանր սեղան մը այնքան բարձր նետուեցաւ որ, չարդուփչուր ըրաւ ձեղնաջահ մը, եւ ինկաւ հիթլէրական երեսփոխանի մը գլխուն, խոր վէրք մը բանալով: Երկու զաղտնի ոստիկաններ ալ, որոնք եկեր էին բարեկարգութիւնը վերահաստատելու, ծանր վէրքեր ստացան:

Նիստը վերաբացուելէ յետոյ, վիճաբանութիւնները չարունակուեցան եւ ժողովը քուէարկեց հիթլէրականներուն բանաձեւը որ կ'ըսէ· — եթէ հանրապետութեան նախագահը չկարենայ կատարել իր պաշտօնը, զայն փոխանորդաբար կը վարէ Լայփցիկի Գերագոյն Ատեանին նախագահը:

Այս կարգադրութեամբ, ազգայնականները այլ եւս չեն կրնար իշխանութեան գլուխ բերել կայս· դերդաստանին մէկ անդամը, ինչպէս ծրագրած են:

Անգլիա կը պահանջէ որ ներում խնդրեն

Անգլիական կառավարութիւնը պահանջեց խորհրդային իշխանութենէն՝ ներում խնդրել «Իզվեստիա» պաշտօնաթերթի նոյ· 13ի թիւին մէջ հրատարակուած գրութեան մը համար, որ Մեծն Բրիտանիան կ'ամբաստանէր թէ իր դործակալներուն հրահանգած է ի հարկին կեղծ փաստաթուղթեր չինել, ապացուցանելու համար Գ· Միջազգայինի եւ խորհրդային կառավարութեան գործակցութիւնը:

Այս առթիւ վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան Անգլիոյ Երեսփ· ժողովին մէջ: Արտաքին նախարարութեան խորհրդականը յայտարարեց թէ Գ· Միջազգայինը վերջերս հրահանգներ ղրկած էր Անգլիոյ եւ Հնդկաստանի համայնավար կուսակցութեանց, առաջինին պատուիրելով նոր բջիջներ կազմել, իսկ երկրորդին՝ ուժ տալ տուրքերը չվճարելու չարժումին: Մոսկուայի անգլ· դեսպանը տեղեկագիր մը ղրկած էր այս հրահանգներու մասին, եւ երբ դիտողութիւն եղաւ, «Իզվեստիա»ն այդ յօդուածը հրատարակեց: Անգլիա վերջին անգամ ըլլալով կ'ազդարարէ որ Մոսկուա դադրեցնէ այս կարգի հրատարակութիւններն ու արարքները, որպէս զի կարելի ըլլայ վերահաստատել առեւտրական յարաբերութիւնները:

Պատմական խնդիրը

Ֆրանսայի Երեսփ· ժողովը երկուշաբթի օրուան յետաձգեց ծրագրուած վիճաբանութիւնը՝ պարտքերու վճարման մասին: Պ· Էռիօ չարաթ օր բացատրութիւններ պիտի տայ խորհրդարանի արտաքին եւ ելմտական յանձնաժողովներուն առջեւ:

Պ· Մաքտոնալտ եւ Անգլիոյ ելմտական նախարարը Փարիզ կը գտնուին տակաւին, խորհրդակցելու համար այս փշոտ հարցի մասին: Արդիւնքը դատնի կը պահուի:

Դեկտ· 15ին Ֆրանսայի վճարելիք դումարն է 19,261,000 տոլար: Կառավարութիւնը չորս ձեւեր ունի աչքի առջեւ, այս հարցի մասին, — 1· Ժամանել դեկտ· 15ին· — 2· Վճարել առանց վերապահութեան· — 3· Վճարել վերապահումներով· — 4· Գումարը յանձնել Պալի Միջազգային դրամատան, իբրեւ աւանդ, մինչեւ որ համաձայնութիւն գոյանայ: Չորս պարագաներուն ալ, կառավարութիւնը ստիպուած է նկատի առնել թէ՛ երկրին վիճակը եւ թէ միջազգային պայմանները:

Զինաթափութեան թնճուկը

Ժընեւի մէջ խորհրդակցութիւնները կը չարունակուին չորս պետութեանց միջեւ, բանաձեւ մը գտնելու եւ Գերմանիան զոհացնելու համար: Ֆրանսա սեղանի վրայ դրած է նոր բանաձեւ մը, որուն համաձայնութիւն յայտնած են Անգլիա, Ամերիկա եւ Իտալիա: Բանաձեւը կ'ըսէ· — Զինաթափութեան խորհրդաժողովին նպատակներէն մէկը պիտի ըլլայ Գերմանիոյ եւ հաշտութեան դաշնագիրներով զինաթափ եղած միւս պետութիւններուն տալ հաւասար իրաւունքներ, այնպիսի կարգ ու սարքի մը մէջ որ ապահովէ հաւասար ապահովութիւն՝ բոլորին համար:

Ուրեմն, հաւասար իրաւունքներ բոլորին՝ հաւասար ապահովութեամբ:

Գերմանիոյ ներկայացուցիչը վերջնական պատասխան չէ տուած այս մասին, եւ հրահանգներ կը սպասէ իր կառավարութենէն: Իրազեկներ կը պնդեն թէ այս բանաձեւն ալ զոհացում չի տար Գերմանիոյ, եւ եթէ բանակցութիւնները ձախողին, Պերլին ինքզինքը ազատ կը զգայ վերակազմելու իր բանակը: Այս հարցին առթիւ, թերթերը կը յիշեն վարչապետ եւ պատերազմական նա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՈՉ ԹԷ «ԱԼԼԱՀ», ԱՅԼ «ԹԱՆՐԻ»

Պոլսէն կը գրեն անգլ· Թերթերու·

— Կառավարութեան հրամանով, «Ալլահ» (Աստուած) բառին տեղ այսուհետեւ պիտի գործածուի թրքական «Թանրի» բառը: Ցառաջիկայ Ռամազանէն սկսելով, «էզան»ը եւ իսլամական հաւատամքը պիտի արտասանուին ոչ թէ արաբերէն, այլ թուրբերէն: «Ալլահ ու էքպէր»ի տեղ պիտի ըսուի «Թանրի ուլուտըր»:

Էվգաֆի տեսչութիւնը, որ վերահսկիչն է բոլոր մզկիթներուն, եւ այժմ կցուած է կառավարութեան, ժողովի հրաւիրած է խումբ մը «հափըզ»ներ, որպէս զի նոր բանաձեւին վարժեցնեն «մուէզզին»ները:

ՌՈՒՍԻՈՑ ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ ՈՒԺԸ Կ'ԱՃԻ ԱՆԸՆԴՀԱՏ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ իտալացի զօր· Նոպիլէ շինութեանց վարիչ նշանակուած է օդանաւերու նոր տորմիղի մը, որ պիտի բաղկանայ 22—25 կտորէ: Ինք հատը շինուած են արդէն:

Խորհրդային իշխանութիւնը մեծ եռանդով կը զարգացնէ օդանաւային փոխադրութիւններու ցանցը: 1922ին օդային գիծերու երկայնութիւնն էր 1200 ֆիլոմեդր, 1928ին բարձրացաւ 11,442ի, 1929ին՝ 17,542ի, 1930ին՝ 29,281ի, իսկ 1931ին՝ 35,531 ֆիլոմեդրի: Միւս կողմէ, տարուէ տարի կ'աւելնան առեւտրական, ճամբորդի եւ բեռներու փոխադրութիւնները: Այսպէս, 1922ին օդանաւերով կտրուած ճամբան կը հասնէր 134,000 ֆիլոմեդրի, 1928ին բարձրացաւ 2 միլիոն 497,700ի, 1929ին՝ 3,561,900ի, 1930ին՝ 4,879,400ի եւ 1931ին՝ 6 միլիոն 115,000ի: Միեւնոյն շրջանին, ճամբորդներու թիւը եղաւ 270,932, 11,985, 14,875 եւ 22,455: Իսկ փոխադրուած ապրանքներու ծանրութիւնը՝ 13,700, 247,988, 287,556 359,559 եւ 662,724 ֆիլօ:

1932ին, հաղաքային օդանաւորդութիւնը նոր ոստում մը ունեցաւ, որուն շնորհիւ տարուան վերջը գիծերուն երկայնութիւնը պիտի հասնի 50 — 55,000 ֆիլոմեդրի, թռիչքներու երկայնութիւնը՝ 10,000,000ի, ճամբորդներու թիւը՝ 40,000ի, իսկ ապրանքներու ծանրութիւնը՝ 2 միլիոնի (մէջը ըլլալով թղթատարը): Օդային գիծերու երկայնութեան տեսակէտով, Խ· Միութիւնը երկրորդն է աշխարհի մէջ, առաջինն ըլլալով Մ· Նահանգները:

Հնգամեայ ծրագիրը հաղաքային օդանաւորդութեան համար նախատեսած էր 108 միլիոն րուբլիի գումար մը: Իրականին մէջ, առաջին չորս տարիներուն գոյացած է 300 միլիոն րուբլի:

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ ԳՈՐԾԱԴՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ըստ փրանսերեւթուրբ վերջին համաձայնութեան, Թուրբերու եւ Սուրիացիներու կալուածներուն կարգադրութեան համար Սուրիոյ մարզպանութեան մէջ կազմուած է առանձին գրասենեակ մը: Այս գրասենեակի պետն է Պ· Բրիզար որ հին ու նոր բոլոր թուղթերն ու թղթակցութիւնները ստացաւ Պ· Ձէնարտիէն:

Այս գրասենեակը պիտի գրաղի հետեւեալ խնդիրներով·—

1·— Կալուածներու շուրջ գոյացած համաձայնագրի գործադրութիւնը:

2·— Ֆրանսերեւթուրբ համաձայնագրի մէջ յիշուած յօդուածներու շուրջ բացատրութիւններ պիտի տայ այն Սուրիացիներուն ու Լիբանանցիներուն, որոնք կը շահագրգռուին այդ խնդրով:

3·— Սեփականատէրերը մեռած կալուածներու ժառանգութեան խնդիրը: (Թուրբիա՞ թէ՝ Սուրիա տէր պիտի դառնայ նման կալուածներուն):

Անցեալ շաբթու բրհական հայատուկութիւնը ընդունող Սուրիացիներէն 12 հոգի դիմում կատարած են այս գրասենեակը:

Էնկիւրիի մէջ ալ բացուած է առանձին գրասենեակ մը, միեւնոյն նպատակով:

ԲՈ ԼՅՑՆ ՍՈՑԻ ՎԿԱՅ

Ելիզ ու Ֆիլիպ ոտքի ելան։ Ֆիլիպ ասաց.

— Ես գնում եմ Ամերիկա, ուր ինձ հրավիրել է իմ հորեղբայրը։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր կյանք սկսել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր անուն ստանալ։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր ընկերներ ձեռք բերել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր սեր գտնել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր հայրենիք գտնել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր ապագա ստեղծել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր երջանկություն գտնել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր կյանք սկսել։

Ելիզ ասաց.

— Ես գնում եմ Ամերիկա, ուր ինձ հրավիրել է իմ հորեղբայրը։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր կյանք սկսել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր անուն ստանալ։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր ընկերներ ձեռք բերել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր սեր գտնել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր հայրենիք գտնել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր ապագա ստեղծել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր երջանկություն գտնել։ Ես ուզում եմ ինձ համար նոր կյանք սկսել։

ՀԱՄԱՐՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

— ։-։ —

Ջ. Ս. Ս. Ֆանտոմ

— ։-։ —

Վիրն, ո՛ դեպտ. (Յառաջ).— ՅՈՄԻ

Տարին մեծ իջեր իր վիրաւորութիւնները, որոնք ստացած էր Ֆանտոմ. Ան ոչ միայն ամենէն ճարպիկ հետախոյզն էր, այլ նաեւ ամենէն համարձակ զինուորը։ Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին ան ամենէն աչքի ընկնող դէմքերէն մէկն էր։ Ան ծնած էր Ֆրանսայի Ալզաս նահանգին մէջ, Ֆրանսա-Գերմանական Պատերազմէն ետք, երբ Ալզասը գրաւուած էր Գերմանիայէն։ Ան ուզած էր ազատ մնալ, եւ ուրեմն ֆրանսական բանակին մէջ ծառայելու համար ինք իրեն ինկած էր Գերմանիայէն։ Ան ուզած էր ազատ մնալ, եւ ուրեմն ֆրանսական բանակին մէջ ծառայելու համար ինք իրեն ինկած էր Գերմանիայէն։

Ֆանտոմ ունէր ինքնավստահ եւ ուրախ բնաւորութիւն մը, որ ամենէն դժուար պարագաներուն մէջ անգամ չէր լքեր զինք։ Ան ունէր նաեւ ուրիշներուն վրայ ազդելու ահագին կարողութիւն մը։ Ան ամենէն ուշագրաւ դէմքերէն մէկն էր, որ ծանօթացած էր Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին։

Ֆանտոմ ծնած էր Ֆրանսայի Ալզաս նահանգին մէջ, Ֆրանսա-Գերմանական Պատերազմէն ետք, երբ Ալզասը գրաւուած էր Գերմանիայէն։ Ան ուզած էր ազատ մնալ, եւ ուրեմն ֆրանսական բանակին մէջ ծառայելու համար ինք իրեն ինկած էր Գերմանիայէն։

Ֆանտոմ ունէր ինքնավստահ եւ ուրախ բնաւորութիւն մը, որ ամենէն դժուար պարագաներուն մէջ անգամ չէր լքեր զինք։ Ան ունէր նաեւ ուրիշներուն վրայ ազդելու ահագին կարողութիւն մը։ Ան ամենէն ուշագրաւ դէմքերէն մէկն էր, որ ծանօթացած էր Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին։

— ։-։ —

Ա. Ա. Ա. Ֆանտոմ

— ։-։ —

Վիրն, ո՛ դեպտ. (Յառաջ).— ՅՈՄԻ

Տարին մեծ իջեր իր վիրաւորութիւնները, որոնք ստացած էր Ֆանտոմ. Ան ոչ միայն ամենէն ճարպիկ հետախոյզն էր, այլ նաեւ ամենէն համարձակ զինուորը։ Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին ան ամենէն աչքի ընկնող դէմքերէն մէկն էր։ Ան ծնած էր Ֆրանսայի Ալզաս նահանգին մէջ, Ֆրանսա-Գերմանական Պատերազմէն ետք, երբ Ալզասը գրաւուած էր Գերմանիայէն։ Ան ուզած էր ազատ մնալ, եւ ուրեմն ֆրանսական բանակին մէջ ծառայելու համար ինք իրեն ինկած էր Գերմանիայէն։

Ֆանտոմ ունէր ինքնավստահ եւ ուրախ բնաւորութիւն մը, որ ամենէն դժուար պարագաներուն մէջ անգամ չէր լքեր զինք։ Ան ունէր նաեւ ուրիշներուն վրայ ազդելու ահագին կարողութիւն մը։ Ան ամենէն ուշագրաւ դէմքերէն մէկն էր, որ ծանօթացած էր Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին։

— ։-։ —

Ա. Ա. Ա. Ֆանտոմ

— ։-։ —

Վիրն, ո՛ դեպտ. (Յառաջ).— ՅՈՄԻ

Տարին մեծ իջեր իր վիրաւորութիւնները, որոնք ստացած էր Ֆանտոմ. Ան ոչ միայն ամենէն ճարպիկ հետախոյզն էր, այլ նաեւ ամենէն համարձակ զինուորը։ Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին ան ամենէն աչքի ընկնող դէմքերէն մէկն էր։ Ան ծնած էր Ֆրանսայի Ալզաս նահանգին մէջ, Ֆրանսա-Գերմանական Պատերազմէն ետք, երբ Ալզասը գրաւուած էր Գերմանիայէն։ Ան ուզած էր ազատ մնալ, եւ ուրեմն ֆրանսական բանակին մէջ ծառայելու համար ինք իրեն ինկած էր Գերմանիայէն։

Ֆանտոմ ունէր ինքնավստահ եւ ուրախ բնաւորութիւն մը, որ ամենէն դժուար պարագաներուն մէջ անգամ չէր լքեր զինք։ Ան ունէր նաեւ ուրիշներուն վրայ ազդելու ահագին կարողութիւն մը։ Ան ամենէն ուշագրաւ դէմքերէն մէկն էր, որ ծանօթացած էր Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին։

— ։-։ —

Ա. Ա. Ա. Ֆանտոմ

— ։-։ —

Վիրն, ո՛ դեպտ. (Յառաջ).— ՅՈՄԻ

Տարին մեծ իջեր իր վիրաւորութիւնները, որոնք ստացած էր Ֆանտոմ. Ան ոչ միայն ամենէն ճարպիկ հետախոյզն էր, այլ նաեւ ամենէն համարձակ զինուորը։ Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին ան ամենէն աչքի ընկնող դէմքերէն մէկն էր։ Ան ծնած էր Ֆրանսայի Ալզաս նահանգին մէջ, Ֆրանսա-Գերմանական Պատերազմէն ետք, երբ Ալզասը գրաւուած էր Գերմանիայէն։ Ան ուզած էր ազատ մնալ, եւ ուրեմն ֆրանսական բանակին մէջ ծառայելու համար ինք իրեն ինկած էր Գերմանիայէն։

Ֆանտոմ ունէր ինքնավստահ եւ ուրախ բնաւորութիւն մը, որ ամենէն դժուար պարագաներուն մէջ անգամ չէր լքեր զինք։ Ան ունէր նաեւ ուրիշներուն վրայ ազդելու ահագին կարողութիւն մը։ Ան ամենէն ուշագրաւ դէմքերէն մէկն էր, որ ծանօթացած էր Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին։

— ։-։ —

Ա. Ա. Ա. Ֆանտոմ

— ։-։ —

Վիրն, ո՛ դեպտ. (Յառաջ).— ՅՈՄԻ

Տարին մեծ իջեր իր վիրաւորութիւնները, որոնք ստացած էր Ֆանտոմ. Ան ոչ միայն ամենէն ճարպիկ հետախոյզն էր, այլ նաեւ ամենէն համարձակ զինուորը։ Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին ան ամենէն աչքի ընկնող դէմքերէն մէկն էր։ Ան ծնած էր Ֆրանսայի Ալզաս նահանգին մէջ, Ֆրանսա-Գերմանական Պատերազմէն ետք, երբ Ալզասը գրաւուած էր Գերմանիայէն։ Ան ուզած էր ազատ մնալ, եւ ուրեմն ֆրանսական բանակին մէջ ծառայելու համար ինք իրեն ինկած էր Գերմանիայէն։

Ֆանտոմ ունէր ինքնավստահ եւ ուրախ բնաւորութիւն մը, որ ամենէն դժուար պարագաներուն մէջ անգամ չէր լքեր զինք։ Ան ունէր նաեւ ուրիշներուն վրայ ազդելու ահագին կարողութիւն մը։ Ան ամենէն ուշագրաւ դէմքերէն մէկն էր, որ ծանօթացած էր Ֆրանսայի Ազատագրութեան Պատերազմին։

խարար Ջօր. Շալախէրի մէկ խօսքը. — «Ամէն պարագայի մէջ»: Այսինքն, նոր կառավարութիւնը «ամէն պարագայի մէջ» պէտք է ապահովէ եւ պիտի ապահովէ Գերմանիոյ պաշտպանութիւնը:

ԱՑՍ ՄԷԿԸ ԿԱՆՑՆԷ՞Ր ՁԵՐ ՄԻՏՔԷՆ...

Գուլոնների մէջ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց հրէշ մայր մը, որ չարաչար մեռուցած է իր երեք տարեկան զաւակը:

Զարաչար, բայց ի՞նչպէս...

Գազիկը, Փիէռ Նիս, մէկու կը խոշտանգուէր եւ մանկապարտէզին մէջ միակ երախան էր որ չէր խնդար: Առջի օր, տղեկը աղտոտած էր զգեստը: Հրէշ մայրը վայրագօրէն վրան խոյանալով, ծեծեց, հագուստները հանեց եւ պաղ ջուրին մէջ խօթեց, որպէս զի... մաքրէ: Ջուրին մէջ, չփեց կոպիտ խոզանակով մը եւ սեւ օճառով: Երբ ջուրէն հանեց, տղեկը կիսովին մեռած էր ցուրտէն, ցաւէն եւ սարսափէն: Մայրը յետոյ մերկ երախան դրաւ կիզիչ ջերմաբաշխի մը վրայ (radiateur), ամուր մը կապեց եւ դուրս ելաւ: Անմեղ երախան ժամերով մռնչեց զարհուրելի ցաւէն: Մարդ – մարդասանք չկար տունին մէջ: Իրրեւ հետեւանք, երեք օր տառապելէ յետոյ մեռաւ, ծանրապէս այրած ըլլալով յետոյքէն եւ սրունքներէն:

Հրէշ մայրը, 22 տարեկան եւ հայրը, 27 տարեկան, նախ ուրացան ամէն բան, բայց յետոյ խոստովանեցան:

ԱՆԳԼԻԱ ՑԱՂԹԵՑ ԱԽՍՏՐԻՈՑ

Դեկտ. 7ին տեղի ունեցաւ Ֆութպոլի մեծ մրցումը, որու մասին լայնօրէն գրած էր մեր մարզական աշխատակիցը:

Անգլիական խումբը յաղթեց աւստրիական խումբին, 3ի դէմ 4 նշանակէտով:

Մարզական մասնագէտները դիտել կուտան թէ Անգլիացիները երկու նշանակէտները չահեցան բախտի բերումով, եւ թէ անգլիական գերազանցութիւնը լրջօրէն վտանգի տակ է: Մրցումին ներկայ էին 42,000 հանդիսականներ:

ՀԱ՞Ց ԷՐ ԱՐԴԵՕՔ

Զորեքշաբթի օր, առեւտրական վէճի մը հետեւանքով, Վէրնոնի մէջ Ֆրանսացի մը սպաննեց Գոլսեցի Ժորժ Վառեանը: Թերթերը կը գրեն թէ այս մարդը Թուրք էր, ինչ որ կը նշանակէ Թրքահպատակ, եւ խաբած էր Ֆրանսացին, առեւտրական պայմանագրի մը առթիւ: Մարդասպանը, էտուառ Ֆրբանսուա, կը յայտարարէ թէ «Թուրք»ը իր գրասենեակը եկած էր, բայց փոխանակ ո՛ր եւ է գիշում ընելու, արհամարհեց եւ կոկորդին փարեցաւ, ինք ալ ատրճանակը քաշելով, գետին փռեց:

Ց. Քարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. ԿԵՆՏՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ *ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ-ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ, ՍԱՐՍԷԼ-ԱՐՆՈՒՎԻԼ-ԼԷ-ԿՈՆԻՍԻ, ՊՈՒԱ-ԳՈԼՈՆՊԻ* կոմիտէներու եւ խումբերու բոլոր ընկերները Sociétés Savantes D. սրահին մէջ, 28 rue Serpente. *մէթրօ* Օտէօն եւ Սէն Միշէլ, այս կիրակի, կէս օրէ յետոյ, ժամը 2ին: Բոլորընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: *ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ:*

Պէլվիլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ, երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Fbg. du Temple: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Գաւառ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ կոմիտէին ընդհ. ընկերական ժողովը, վաղը Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին Դաշնակցութեան Ակումբը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԼԱՆՍԻի եւ ՌԸՆԱԺի ենթակոմիտէներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ այս կիրակի, կէս օրէ վերջ իրենց հաւաքատեղին: Ներկայ պիտի ըլլայ կոմիտէն:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) ընկեր կարօ խումբի ընկերական ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 5ին Օթէլ Թէրմինուսի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ազբիւր Մերօք» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Պատանեկան Միութեան սրահին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայտնալ անդամատետրով: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՍԷՆ - ԺԷՌՄԱՆ (Մարսէյլ) «Վրէժ» խումբի ընկերական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկեր Խոզեանի դերձակատան մէջ: Կարեւոր օրակարգ եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎԸ

Լիոնի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքավայրը: Ներկայանալ անդամատետրով:

Վիէնի ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի Քրիստափոր, Ապառաժ, Ռոստոմ խումբերու բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Հ. Յ. Դ. Խաժակ ակումբին մէջ:

Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր խումբի եւ Ռոստոմ ենթակոմիտէի հաւաքական դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան Գրադարան-ընթերցասրահին մէջ, 49 Rue Nationale: Կը դասախօսէ՝ ընկ. Ազգին Մարտիրոսեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Սէն Մարկրիտի Համազասպ ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: Կը դասախօսէ ընկ. Հիւսնան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Կարտանի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այս Կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: Կը դասախօսէ ընկ. Պ. Հիւսեան:

Իսկ Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Պատանեկան Միութեան բացժան հանդէսը: Կը խօսի ընկ. Պ. Հիւսեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Աւտօ խումբի դասախօսական ժողովը այս Կիրակի իրիկուն ժամը 6ին սովորական հաւաքատեղին: Կը դասախօսէ՝ ընկ. Ստեփան Միլտոնեան:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՑ Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի յառաջիկայ ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Շաբաթ օր, ժամը 4ին, 71, Ave. Kléber: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի անդամ - անդամուհիներէն անպայման ներկայ գտնուիլ:

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՍԱՒՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆի

Ադնովիլի *Արարատ* երգչախումբի փորձերը տեղի կ'ունենան ջորեքշաբթի իրիկունները, Թորիդարանին մէջ: Ալֆորվիլի *Բիւրակն* երգչախմբի փորձերը՝ երեքշաբթի իրիկունները Ակումբին մէջ:

Սիփանի երգչախումբի փորձերը միւթիւալիթէի սրահին մէջ, ուրբաթ իրիկունները: Կը պատրաստուինք *Անուշի* եւ *Սիփանի* հանդէսին համար: Անդամ-անդամուհիներու մասնակցութիւնը անհրաժեշտ է: Անդամագրուիլ փափաքողները կրնանդիմել փորձերու իրիկուններուն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ
կազմակերպուած՝
Հ. Յ. Դ. ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
Ղեկավարութեամբ՝ ընկ. Մ. ՋԷԼԷՊԵԱՆի և մասնակցութեամբ՝ Տիկ. ՍՕՆԱՅի և Տիկ. ՏԷՐ ՍԱՐԴԻՍԵԱՆի,
կը ներկայացուի Պ. ԴՈՒՐԵԱՆի
ՍԵՒ ՀՈՂԵՐԸ
կամ
ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ԱՆԿՈՒՄԸ
Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը *8.30*ին
Հ. Յ. Դ. Քատերասրահին մէջ:
Գիներ՝ 5 և 4 ֆրանք
սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ **CONSTANTINOPLE**

ԹԻԹԻՆՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԸՆԿ.

37 Rue Trévise, Métro Cadet **Tél. Taitbout 56—96**

Յատկապէս ՆՈՐ ՏԱՐիի եւ ՁՆՈՒՆԴի առթիւ ստացած ենք արեւելեան մրգեր եւ ամէն տեսակ նպարեղէններ
Մասնաւորապէս զարկ տուած ըլլալով արեւելեան սուրճի առեւտուրին, յատկապէս կը յանձնարարենք մեր ԱՆՈՒՐԴԱԽ եւ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃԸ: Կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ անմրցելի գիներով եւ մաքուր սպասարկութեամբ:

Livraison à domicile

Տօնական օրերու ձեր գնումները վերապահեցէ՛ք
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ
ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԻՆ
Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ Ն. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
Դեկտեմբեր 23, 24 եւ 25ին, Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը
9bis rue Vineuse, Métro: Passy, Aut. BP. BO.
Հոն պիտի գտնէք կանացի եւ տղամարդու արդուզարդի առարկաներ, երախաներու խաղալիքներ, նուէրներու իրեր, նպարեղէն, ամէն տեսակ թաց եւ չոր պտուղներ, խմորեղէններ, եւն., ընթացիկ գիներով:
ՊԻԻՖԻ, ԺԱՄԸ 5—7, ՊԱՐԵՐ

Հրապարակային հանդէս
Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆՏՐ. ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
Վաղը Շաբաթ կէսօրէ վերջ, ժամը հիշդ 3.30ին Grande Salle des Horticulteurs, 84 rue de Grenelle. Métro: Bac. Tram. 14, 19, 20
կը բանախօսէ Հայաստանէն նոր վերադարձած և կաթողիկոսական ընտրութեան Փարիզի պատգամաւոր Պ. ՂԵՒՈՆ ԿԻՒՄԻՒՇԿԻՐՏԱՆ
Նիւթ ունենալով «ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԻՆՉՊԻՍ ՈՐ Է»
Ցեղի պիտի ունենան արտասանութիւններ, պիտի ցուցադրուին Հայաստանի նորագոյն պատկերներ:
Տոմսերը պիտի ծախուին հանդէսին օրը Ա. կարգ 15 ֆր., Բ. կարգ 10 ֆրանք, ուսքիվրայէ ֆրանք: Զուտ հասոյթը պիտի յատկացուի Հայաստանի ներգաղթին:

Թատերական ներկայացում Լիոնի մէջ
17 Դեկտ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին Emile Zola սրահին մէջ
Ղեկավարութեամբ երգչուհի-դերասանուհի ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼԻԻ
կը ներկայացուի Աղուց Ջիվանիի **ԱՃՈՒՂ ՂԱՐԻԲԸ**
Մասնակցութեամբ տեղական եւ Մարսէյլի կարող ուժերու
ԳԻՆԵՐԸ 7, 5, եւ 4 ՖՐԱՆԲ
Նոյն խաղը ՏՒՄԻՆի մէջ Դեկտ. 18ին, կիրակի ցերեկ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ:
Հարսանիքի տեսարանին Տիկ. Ե. ԲԱԴԱԼ կը պարէ Կովկասեան պարեր:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ **ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ**
ՎԱՂԸ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
Salle des Concerts du Conservatoire
2bis, Rue du Conservatoire - Paris
(Métro: Poissonnière կամ **St. Denis)**
Լօկաթէլլի, Լալօ, Ֆիւրլանի *(Mélodies orientales* առաջին անգամ փաբիգի մէջ), Տիրան Ալիքսանեանի *(Կռունկը)*, Զաքարեան, ֆ. Սինանեան, Թարթինի, փիէռնէ, էտկար Մանաս *(Sonate en mi majeure)*, փականինի եւ այլն:
ԳԻՆԵՐԸ 5 — 30 ՖՐԱՆՔ

ԿԱՂԱՆԴ *ԱՌԹԻՒ ՆՈՒԻՐՄԸ, ՈՐ Կ'ԱՐԺԷ ՆՈՒԻՐԵԼ ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ ԿԱՄ...*
ՓՐՈՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ
ԵՐԱՉԱԽԱՆ ՃՈՒ ՈՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ
(երեք ամիս առաջ լոյս տեսած)
Գիրքը, որ կը պարունակէ *10,000* երագներու
ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը:
կը բովանդակէ նաեւ՝ *ԼՈՒՄՆԻ ԵՐԱՉԱՑՈՑՑ, ԴՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄՆԱԽԱՂԻ եւ ՎԻՃԱԿԱԳՈՑՑ:*
Դիմել գրավաճառներ՝ Հրանտ - Սամուէլ, *51*, rue Mr. le Prince, *Paris (6)*: Գ. Թերիկեան, *13*, rue des Dominicaines, *Marseille*: Լ. Ճերաճեան, 27, rue des Dominicaines, *Marseille*: *Կամ ուղղակի հրատարակիչին՝* Արամ Ժամկոչեան, *299*, rue de Lyon, Marseille:
Գինը 15 ֆրանք. Արտասահման՝ 20 ֆրանք կանխիկ:

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԿԸ ՄՕտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԱԼԱՃԵԱՆ
7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23
(Métro: St. Denis եւ Réaumure)
Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր մրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ:
Փութացէք օգտուիլ առիթէն, բացառիկ զեղչ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր տպպրանքներու վրայ:
Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	*ֆր.լիվր*
2. Բաշէր պանիր	8	*ֆր.լիվր*
3. Կեսարիոյ ապուխտ	12.50	*ֆր.լիվր*
4. Ճերմակ պանիր	6	*ֆր.լիվր*
5. Չիթապտուղ	3	*ֆր.լիվր*
6. Ընտիր օղի	19	*ֆր.լիթր*

Անգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար:
Livraison à domicile

ԿԱՂԱՆԴ ԵՒ **ՁՆՈՒՆԴ** առթիւ մի՛ մոռնար գոհարավաճառ - ժամագործ *ՀՐԱՉ ՍԱՐԴԻՍԵԱՆի* հասցէն՝ *261, Fbg. St. Martin, Paris (10e)*: Արժէքաւոր նուէրներ եւ *100*ին *10* զեղչ: (*Métro: Louis - Blanc*):
Բաց է կիրակի օրերը:

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ
Maison ALBERT
17, Rue Damesme Métro: Tolbiac
ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ
Հայերու հաժար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ:
Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

ԴԵՐԶԱԿ ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԵՐՈՒ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
13 rue Saulnier, Paris (9)
Ճոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու
Կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տագնապին առթիւ հարիւրին չափուն զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Յ. Գ. ՊԱՊԷՍԵԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ունի խիստ մաքուր թուղթով ու տպագրութեամբ **104** լայնածաւալ էջեր (**17 × 28** մեծութիւն): Կը խօսի Պատմ. Հայաստանի, Կիլիկիոյ եւ արդի Հայաստանի վրայ, տալով անոնց կենդանական, բուսական եւ հանքային հարստութիւնները եւ բնական ու քաղաքական աշխարհագրութիւնը: Կը պարունակէ Կեսարիա, Մարզուան, Ամասիա, Եւդոկիա, Շ. Գ. Հիսար, Զէյթուն, Ուրֆա, Կարին, Երզնկա, Սեբաստիա, Մալաթիա, Խարբերդ Ակն, Վան, Մուշ եւն. եւն., Կիլիկիոյ, Պարսկահայաստանի եւ Ռուսահայաստան – Արդի Հայաստանի բաժանումները, պատմական վայրերը, կարեւոր գիւղերը, հայրենի սրբութիւնները եւ **155** հետաքրքրական տեսարաններ, Կիլիկեան թագաւորներէն ոմանց դրամները եւ ստորագրութիւնները, Ներսէս Լամբրոնացիի ձեռագիրը եւ **41** մանրանկար ու միջակ մեծութեամբ բարտէսներ, որոնք ցոյց կուտան ժամանակագրական կարգով եւ թուականներով Ս. Գրքի Ծննդոց ԺԹ. Գլխի նշանակած Հայաստանէն մինչեւ այսօրուան Հայաստանը՝ անոր առած սահմանային ձեւերը զանազան հին ազգերու տիրապետութեան տակ կամ օրով Հայաստանի բաժանումէն մինչեւ **1918** ազատագրեալ Հայաստանը, Ուիլսընի գծած Հայաստանը եւ Կարսի անկումէն առաջ ու վերջ անոր արդի սահմանը:

Տրուած է պատմ. կարեւոր անցքերու եւ դէպքերու կարեւոր թուականներ, ինչպէս Քրիստոսի **341** թուականէն մինչեւ **1931** Հայաստանի մէջ պատահած **70** բուռն երկրաշարժները (**17**ը միայն Երզնկա), Պատմ. Հայաստանի հին գաւառներու անուններն եւ անոնց համապատասխան նոր անուններ եւ վերջապէս Արարատ լերան ու անոր վրայ կատարուած բազմաթիւ վերելքներու մասին աշխարհագր. եւ գիտական լայն տեղեկութիւններ:

Ամէն Հայու ճշմարիտ եւ հայրենիքի կարօտը զգահացնող ընկերը եւ սրտին խօսող միակ գիրքը, որ կ'արժէ Ֆրանսա եւ գաղթավայրեր՝ **10** ֆր., Ամերիկա՝ **70** սենթ եւ այլուր՝ **12** *ֆրանս.* ֆրանք: Կ'ընդունուին նաեւ *մի միայն* Ֆրանս., Պելժ., Իտալ., Եգիպտ. եւ Ամերիկեան դրոշմաթուղթ՝ իբրեւ դրամ *հաւասար արժէքով:*

Դիմել հեղինակին՝ **BABESSIAN** (առանց անուան սկզբնատառի՝ մի միայն մականունս գրել *որով* եւ *անսխալ*) **1bis, Rue Rouget-de-l'Isle, CHOISY - LE - ROI (Seine) — France**· փոխանակութիւն չի կատարուիր եւ *ապառիկ* յանձնարարութեանց բնաւ պատասխան չտրուիր:

6 օրինակ գնողին **1** օրինակ նուէր կը տրուի: Սահմանափակ թիւով հրատարակուած ըլլալով այժմէն ապսպրել չսպառած:

"ՅՈՒՍԱԲԵՐ,, ԳՐԱՏՈՒՆ

4 Շարա Քամել («Յուսաբեր»ի շէնքին մէջ)

«Յուսաբեր» Գրատունը նոր հիմնարկութիւն մըն է քէ իր նպատակով եւ քէ իր գործերու եղանակով:

«Յուսաբեր» Գրատունը իր նպատակով կ'առաջադրէ ձեռնարկել հրատարակութեանը այնպիսի գործերու, որոնք կապ ունին հայ ժողովուրդի *հետ*, ընդգրկելով անոր բովանդակ կեանքը, իր ստեղծագործ արտայայտութիւններով:

«Յուսաբեր» Գրատունը իր գործելու եղանակով կը ձգտի յանախորդը գոհ ձգել՝ արագ եւ խղճմտի գործառնութեամբ եւ գիներու չափաւորութեամբ:

«Յուսաբեր» Գրատունը, շնորհիւ իր ունեցած բազմազան կապերուն Եւրոպայի, Ամերիկայի եւ այլ տեղերու գրատուներուն եւ հրատարակչական ընկերութիւններուն հետ, կ'ըլլայ Եգիպտոսի միակ կեդրոնատեղին հայ մտքի եւ արուեստի լաւագոյն հրատարակութիւններուն համար:

«Յուսաբեր» Գրատունը ունի արդէն դասագիրքերու եւ մատենադարանի յատուկ գիրքերու պատրաստ մթերք մը, նաեւ շուտով կը ստանայ արտասահմանէն նոր հրատարակութիւններ, որոնց անուանները կուտանք յաջորդաբար:

ԿԱՆԽԻԿ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ «Յուսաբեր» Գրատան հիմնական պայմանն է:

ՄԵՆԱՔԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԶԵՂՔ («Յուսաբեր» Գրատան գրացանկը մօտ ատենէն:

Ուշադրութիւն մեր հասցէին:— **Librairie «HOUSSAPER», B. P. 868—Le Caire (Egypte).**

ԹԷՅ ԼԻՈՆ
ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ՁԵՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԻՆ
ԼԻՈՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ԹԻՒՐ ԱՄԻՆԻՆ ՀԱՄԵՂԸ ԵՒ ԱԺԱՆԸ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ մեզերու. դիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.28c

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

10 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2057 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԿ ՁԱԿԱՏ՝ ԱԻԵԼԻ ՔԱՆ ԵՐԲԵՔ

Անգամ մը եւս դէմ դիմաց՝ «Պայքար»ին եւ բոլոր ամբակավար թերթերուն հետ:

Որովհետեւ, իսկապէս լուրջ հարց մըն է որ կ'արծարծուի:

Եթէ նոյն իսկ Ամերիկայի ամբակավար պաշտօնաթերթերը հարց մէջտեղ նետած ըլլայ երբեւ «պարապ վախտի խաղալիք», կ'արժէ նորէն քրքրել:

Գոնէ «ի պէտս զարգացելոց»:

Քաղաքագիտութեան դասեր չտանք իրարու: Ճիշդ է· ոչ մէկ այն արեւելեան հարցը «հարկաւ պիտի վերաբացուի օր մը», այլ եւ ամբողջ աշխարհը կը գտնուի նոր վոթորկի մը սպառնալիքին տակ:

Մո՛ւլ է հեռանկարը, ո՛ր տեսակէտէն ալ քննենք, — քաղաքական, տնտեսական, յեղափոխական:

Հաշտութեան դաշնագիրները ուրիշ բանի չծառայեցին, եթէ ոչ նոր հանգոյցներ ստեղծելու, որոնց օղակներուն տակ ի զո՛ւր կը ճչան, կը զալարուին ե՛ւ ազգերը ե՛ւ պետութիւնները:

Ահա զինաթափութեան հարց, պատերազմական պարտքերու թնճուկ, տնտեսական տագնապ, — բոլորն ալ պայթուցիկ, ծխուն ականներ՝ խաղաղութեան ճամբուն վրայ:

Ահա բոլշեւիսմ, ֆաշականութիւն, հիթլէրականութիւն: Նոյնքան հրավառ նիւթեր, պատրաստ՝ կրակի տալու տասնապատկած կարգ ու սարքը:

Եւ յարաճուն, սպառնագին, ծաւալուն ցասումը հալածականն, իրաւազուրկ ժողովուրդներու, որոնք ազդանշանի մը, ակնկի կամ ճախէն գլորած քարի մը կը սպասեն, պոռթկալու համար:

Ու մեր կացութիւնը՝ անանուն:

Այս բոլորը ի հարկէ կը պահանջեն կազմակերպութիւն, պատրաստութիւն եւ ծրագիր:

Այո՛, «մեզի համար կարեւորը այն է թէ մենք ի՞նչ պիտի ընենք, եթէ երբեք նոր պատերազմներ ներկայանան այս կամ այն ձեւով: Դարձեալ առանց ծրագրի ու անպատրա՞ստ պիտի դիմագրաւենք դէպքերը եւ աննպատակ ու անխորհուրդ կերպով պիտի գործե՞նք՝ վայրկեանի տպաւորութեան տակ, թէ կազմ ու պատրաստ պիտի գտնուինք որ եւ է պատահականութեան հանդէպ»:

Ժամանա՛կն է որ տանք բացորոշ պատասխանը՝ այս հարցումին: Այս «մահու եւ կենաց» հարցին:

×

Եթէ չենք սխալիր, ռամկավարները, իրենք ողջամի՞տ քաղաքագէտներ, այս կարգի բոլոր հարցերուն լուծումը վստահած են Հայաստանի կառավարութեան:

Պետութիւն ունինք, անոր կ'իյնայ «պատչամը տնօրինել»:

Այ՛ս է, երկու բառով, անոնց գործնական քաղաքականութիւնը:

Լսել չենք ուզեր թէ կ'արհամարհեն ուրիշ — միջազգային — ազդակներ:

Բայց, ահա տասը տարիէ ի վեր բռնած են ճամբայ մը որ մէկ խմաստ ունի, — Անելիք չունինք:

«Պայքար»ի խմբագրականը ազդանշա՞նն է նոր տեսակէտի մը, թէ ազգասիրական մարզանք:

Շա՛տ պիտի ուզէինք որ առաջինն ըլլար:

Աւելորդ է վէճի բռնուիլ երեւանի մասին:

Այն, եթէ իսկապէս պետական իշխանութիւն ըլլար, ազատ եւ անկախ, անշուշտ ամէնէն իրական եւ տիրական դերը պիտի կատարէր, պատեհ ժամուն:

Բայց, ան չունի քաղաքական ո՛ր եւ է իրաւասութիւն:

Աւելին ըլլալով, ան կը մերժէ ճանչնալ ո՛ր եւ է Հայկական Դատ, իբրեւ «բուրժուա – նացիոնալիստական կոնցեպցիա»:

Հակառակ այս անողոք իրականութեան, մենք ալ կ'ընդունինք թէ Երեւանը կրնայ գործօն դեր կատարել այս կամ այն պարագային, իր կռնակն ունենալով Մոսկուան:

Բայց այս պարագան, այս անորոշ հեռանկարը բաւակա՞ն է, որպէս զի մենք ձեռնածալ նստինք, բաղկատարած աղօթելով եւ անոր խմաստութեան ու չնորհին ապաւինելով:

«Դարձեալ առանց ծրագրի եւ անպատրա՞ստ պիտի դիմագրաւենք դէպքերը եւ աննպատակ ու անխորհուրդ պիտի գործե՞նք՝ վայրկեանի տպաւորութեան տակ»:

Ո՛չ, «Պայքար», ո՛չ: Պէտք է ե՛ւ ծրագիր ունենանք, ե՛ւ պատրաստ գտնուինք:

Աղէտ աղէտ գլորուեցանք, յաճախ գործելով «վայրկեանի տպաւորութեան տակ»:

Անձնասպանութիւն է, եթէ այս անգամ ալ աչքերը գոց փոսն իյնանք:

Իսկ ծրագիր ունենալու եւ պատրաստ գտնուելու համար, անհրաժեշտ է, ամէն բանէ առաջ, միացեալ ճակատ:

Պիտի մոռնա՛նք — պէ՛տք է որ մոռնանք — հին ու նոր կիրքեր, կռիւոտ կապած քինախնդրութիւններ, եւ գլուխ գլխի պիտի տանք, որպէս զի գառն անակնկալի մը չմատնուինք, ճակատագրական պահուն: Երբ «նոր պատերազմներ ներկայանան»:

Միացեալ ճակատ՝ ամէն բանի մէջ, բայց մանաւանդ ա՛յս հիմնական հարցին հանդէպ:

Ո՛չ մեր լրագրական պայքարը, ոչ այս կամ այն գաղութին բանկալի կուբը, ոչ դրօշակի կամ «Մեր Հայրենիք»ի արհեստական վէճերը, ոչ մեր եւ ձեր վերաբերումը Երեւանի հանդէպ չպիտի մթագնեն մեր հայեացքը՝ այս մահու եւ կենաց խնդրին առջեւ:

Համաձա՞յն էք այս հիմնական տեսակէտին:

Եւ եթէ համաձայն էք, ինչո՞ւ չէք հարցներ ձեր կեդրոնին, թէ «բանը ինչո՛ւմն է»:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉ ԸՍԵԼ Կ'ՈՒԶԵՍ, ԿԱՎՈՇ՛Ը

Ատենէ մը ի վեր, առ՛վ մը կը փչէ «Կավոշ»էն:

Հով մը պաղզաւակ եւ մոլորեցուցիչ:

Խօսքս երգիծական բաժնի մասին չէ:

«Կավոշ»ը յաճախ տեղ կուտայ լուրջ գրութիւններու, բաղաքականութիւն խաղալով:

Արդ, ատենէ մը ի վեր այլանդակ հով մը կը փչէ այդ լուրջ սիւնակներէն:

«Կավոշ» գուրգուրանքով եւ ջերմ յանձնարարականներով «տեսութիւններ» կը սահեցնէ եւ տեղ կուտայ այնպիսի գրութեանց, որոնք ոչ միայն յօսքի մը մէկ մազը չեն կրնար շտկել, այլ եւ երկու աչքը մէկէն հանելու կը ծառայեն:

Նոյ· 20ին, «Կավոշ»ի մէջ լայնօրէն տեղաւորուած էր ինքնահաւան շոշորթ մը, Արթաբի ձէպէլի, որ ուրիշ երկու Հայերու հետ տիրաբար կատարեց թուրք լեզուական համագումարին գաւեշտական բաժինը:

Այդ փախուկը, շողիմները բերնին՝ կը պատմէր· (միշտ ալ խօսքը արտասահմանի Հայերուն ուղղելով)·

— «Երբ խօսքս աւարտեցի, ուսուցիչ մը՝ Նուրի Օկուզ, ձեռքս սեղմեց· եւ բարձր ձայնով ըսաւ· «Պիդ գարտէշլէրիդ···»: Բոլոր Թուրքերուն արտէն կը խօսէր անիկա· «Եղբա՛յր ենք մենք»· այս խօսքին մէջ կը խտանայ Թուրքին ղէպ ի Հայը տածած զգացումներուն արտայայտութիւնը: Եւ դիտենք որ երբեք կեղծաւոր չէ Թուրքը»:

«Կավոշ»ի վերջին թիւին մէջ (11 դեկտ·), նորէն նոյն շոշորթը, շռնդալից կոչականով մը, — «Լսէ՛, հայ ժողովուրդ»·

— «Ուրեմն Թուրքիոյ Հայոց պատրիարքութիւնը լիիխէ՞ պիտի ընենք:

«Այո՛, աւելորդ օրգան մըն է ան:

« ··· Երբ Պատրիարքարանի նման անձնական սպատ մը մեր համայնքային օրկանիզմին վրայ կը կրենք դեռ ու ազդ· Սահմանադրութիւն ըսուած կանոնադրութեան — իրրեւ աղտոտարար գօտի մը — կառչած կը մնանք, լայիճ սկզբունքները ժխտած չե՞նք ըլլար»:

Ի՞նչ ըսել կ'ուզես, Կավո՛շ:

Տոքթ· Գասապեանցներու ձայնատուր խողովա՞կն ես դուն, թէ Փարիզ հաստատուած ազատ խմբագիր:

«Թէսլի՞մ» ըլլաք: Եղած – չեղածը Թուրքի՞ն յանձնեցիք, անոր ոտքին փոշիները համբուրեցիք եւ ոսկոր մը կրծելու ազատութի՞ւն ստացաք:

Ինչո՞ւ բաց չես խօսիր եւ «կը սրսկես»··· ՎԱՐԱԶ

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՀԱՄԱՐ

Բարեգործականի գրասենեակէն կը հաղորդեն.—

Ներգաղթի հինգերորդ կարաւանին մեկնումը, 1150 գաղթականներով, որոշուած ըլլալով ներկայ ամսուան ընթացքին, գաղթականներուն ծախքերուն համար ժընեւի Նանսէնեան Միջ· Օֆիսին ղրկեցինք 400 անգլ· ոսկի: Ասկէ զատ, Միութեանս ծախքով պիտի փոխադրուին Ֆրանսայէն 50 գաղթականներ, որոնց 17ը Հապուսցի: Սոյն գաղթականները Մարսէյլէն իրենց հետ պիտի տանին նաեւ Միհնաս Չերազի անիւը, որ Մարսէյլի մէջ դիակիզուելով, տուփի մը մէջ ամփոփուած է եւ պիտի թաղուի Նուպարաշէնի մէջ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ ելմտացոյցի յանձնաժողովը թելադրած է ծախել այն արձանները եւ գեղարուեստական հնութիւնները որոնցմէ բանի մը օրինակներ կը գտնուին: Արդիւնքը պիտի յատկացուի բացը գոցելու: Կը կարծուի թէ բանի մը հարիւր միլիոն տրախմի պիտի գոյանայ այս վաճառումէն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Մոսկուա մերժից ևերում խնդրել

Ինչպէս գրած էինք, անգլիական կառավարութիւնը պահանջած էր որ խորհրդային իշխանութիւնը ներում խնդրէ, «Իզվեստիա» պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած անուանարկիչ գրութեան մը առթիւ:

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը մերժած է այդ պահանջը, յայտարարելով թէ չի կրնար ստանձնել լրագրական յօդուածներու պատասխանատուութիւնը: Կ'աւելցնէ թէ «Իզվեստիա»ն կը հրատարակուի խմբագրական մարմնի մը կողմէ որոնք խորհրդային իշխանութեան պաշտօնեաները չեն:

Բրիտանական մամուլը այս առթիւ դիտել կուտայ թէ՝ եկած է ժամանակը որ կառավարութիւնը վճռական ընթացք բռնէ Մոսկուայի հանդէպ: Կը բացատրէ թէ խորհ· կառավարութիւնը եւ Գ· Միջազգայինը միեւնոյն բաներն են եւ կը գտնուին միեւնոյն կոմիտէներուն իշխանութեան տակ: «Մոսկուայի կառավարութեան կ'իյնայ ապացուցանել թէ կ'ուզէ՞ բարեկամական յարաբերութիւններ պահել մեզի հետ թէ ոչ»:

Ամերիկայի երկրորդ ծանուցագիրը ևոյնիսկ ժխտական է

ՄԱՆՐ – ՄԱՆՐ ԿԸ ՀԱՇՈՒԵՆ ԻՐԵՆՑ ԱՌԱՆՁՆ ՈՒ ՏՈՒԱՆԸ

Երէկ հրատարակուեցաւ ամերիկեան կառավարութեան պատասխանը՝ անգլիական երկրորդ ծանուցագրին:

Նոյնիսկ ժխտական է այս պատասխանը, որ կը բաղկանայ 1500 բառէ եւ ստորագրուած է արտաքին նախարար Պ· Սթիմսընի կողմէ: Խմաստը շատ պարզ է, — «Նախ վեճարեցէք, յետոյ կը վիճինք»: Ծանուցագիրը կ'ընդունի թէ պատերազմական պարտքերու բեռը ծանրացած է, իրրեւ հետեւանք տնտեսական տագնապին, բայց կը մերժէ անոնց ջնջումը: Եթէ պարտքերը ճնշութեան ենթարկուին, պէտք է հատուցման ուրիշ շօշափելի ձեւեր գտնել, ասպարէզ տալու համար ամերիկեան շուկային, երկրագործութեան եւ աշխատանքի արտադրութեանց: Ամերիկայի տեսակէտով, պատերազմական պարտքերու խնդիրը սերտօրէն կապուած է զինաթափութեան հարցին եւ զինաշրջաւին հետ որ մեծագումար ծախքեր կը հարկադրէ: Գալով Անգլիոյ այն դիտողութեան թէ պատերազմական պարտքերու բեռը պատճառ եղած է համաշխարհային տագնապին, ամերիկեան ծանուցագիրը դիտել կուտայ թէ փոխ տրուած գումարներուն առ նուազն մէկ երրորդը յատկացուած է մթերքներու գնման (ուտեստ, ծխախոտ եւն·) որոնք պատերազմէն յետոյ ծախսուած են շահակից կառավարութեանց կողմէ եւ հնչուն դրամի վերածուելով, այդ պետութեանց սնտուկները լեցուած են···

Ծանուցագիրը վճռապէս կը հերքէ այն պնդումը թէ Լոզանի համաձայնութեան մէջ, ամերիկ· կառավարութիւնը լռելեայն ընդունած էր թէ պարտքերու խնդիրը եւ հատուցումներու հարցը սերտօրէն կապուած են իրարու հետ: Անգլ·կառավարութիւնը ,յառաջ բշելով վճարման դժուարութիւնները ,կը մոռնայ թէ ամերիկացի շրջիկները 1924էն 1930 Եւրոպայի մէջ ծախսած են երեք միլիառ 300 միլիոն տոլար: Միեւնոյն շրջանին, գաղթականները Եւրոպա ղրկած են մէկ միլիառ 495 միլիոն տոլար: Հետեւաբար, Ամերիկան աւելի մեծ գումար հայթայթած է, քան այն մէկ միլիառ 173 միլիոն տոլարի գումարը որ վճարուած է նոյն ժամանակաշրջանին, պատերազմական պարտքերու փոխարէն: Գալով այն առարկութեան թէ Ամերիկան պատերազմական պարտքերու միջոցաւ բաշած է աշխարհի ոսկին, նոյնպէս վիճելի է: երբ վճարումները սկսան, Ամերիկայի ոսկիի պահեստն էր իբր չորս միլիառ 28 միլիոն տոլար· իսկ այսօր՝ չորս միլիառ 338 միլիոն տոլար: Իսկ այս գումարին մէկ մասը օտար առնելիք է, որ կապ չունի պարտքերու վճարման հետ: Աշխարհի ոսկիի պահեստին անարդար բաշխման պատասխանատուն Եւրոպան է, որուն պահեստը երեք միլիառ 18 միլիոն տոլարէն (1924) բարձրացած է 6 միլիառ 963 միլիոն տոլարի: Միեւնոյն ատեն ծանուցագիրը կը յիշեցնէ թէ՝ Ամերիկան վեհանձնօրէն հարիւրին 5էն 3ուկէսի իջեցուց Անգլիոյ պարտքերու տոկոսը:

Ուրիշ բազմաթիւ առարկութիւններէ յետոյ, ամերիկեան ծանուցագիրը յոյս կը յայտնէ թէ խորհրդարանը դիւրութիւններ պիտի ընծայէ դեկտ· 15ի վճարման ձեւի մասին, որպէս զի տագնապ մը չծագի ոսկիի փոխադրութեան հետեւանքով:

Անգլիա պիտի վճարէ, իսկ Ֆրանսա՞

Հինգշաբթի օր, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետները եւ եմսական նախարարները չորսուկէս ժամ խորհրդակցութիւն կատարեցին Փարիզի անգլիական դեսպանատան մէջ, դեկտ· 15ի վճարումներու մասին:

Եզրակացութիւնը այն է թէ երկու երկիրները համախորհուրդ պիտի գործեն պարտքերու հարցին մէջ, բայց իւրաքանչիւրը ազատ պիտի ըլլայ իր գիրքը հշդելու դեկտ· 15ի պայմանաժամուն առթիւ:

Անգլիա որոշած է վճարել եւ պիտի վճարէ ոսկիով: Լոնտոնի մէջ հաշիւ կ'ընեն թէ ստերլինը աւելի քիչ պիտի աղդուի ոսկեդրամի պահեստին նուազումով, քան եթէ տոլար գնուի: Այս վճարումը վերջինը պիտի ըլլայ, համաձայն 1923ին կնքուած պայմանագրին: Իսկ այնուհետե՞ւ, — նոր քննութիւն պիտի պահանջէ:

Ֆրանսա տակաւին վերջնական որոշում չէ տուած, սպասելով խորհրդարանին վիճաբանութեանց (երկուշաբթի):

Ֆրանսան ալ իր ծանուցագրին պատասխանը ստացաւ Ամերիկայէն:

Գերմանիա միշտ կը հարցնէ

Նոր քար մը՝ զինաթափութեան ճամբուն վրայ:

Իրրեւ պատասխան Ժընեւի մէջ, չորս մեծ պետութիւններու միջեւ կատարուած խորհրդակցութեանց եւ առաջարկուած բանաձեւին, գերմանական ներկայացուցիչը երկու մանուածապատ հարցումներ ուղղեց որոնք աւելի կը բարդացնեն սպառազինութեանց հաւասարութեան խնդիրը: Առաջին հարցումը այն է թէ՝ յառաջիկայ խորհրդակցութեանց ընթացքին, հաւասարութեան սկզբունքը պիտի կիրարկուի՞ ամէն տեսակէտով, հետեւաբար, հաւասարութիւնը իրրեւ մեկնակէտ պիտի ծառայէ՞ զինաթափութեան խորհրդաժողովին, զինաթափ եղած պետութեանց համար:

ՊԵՏԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ՞ ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ԹԵՄԻՆ

Պուքրէշի «Արազ»ին մէջ կը կարդանք (4 դեկտ·).—

Թեմական խորհուրդը ասկէ առաջ դիմած էր Դաւանութեանց նախարարութեան, խնդրելով որ, ինչպէս ուրիշ դաւանութիւններու համար՝ նոյնպէս ալ ի նպաստ հայ եկեղեցիին գումար մը նախատեսուի պետութեան յառաջիկայ տարուան պիւտճէին մէջ: Թեմական խորհուրդը իր դիմումին մէջ կը յիշէր որ թէեւ հայ – լուսաւորչական թեմին նանաչման օրէնքին մէջ կ'ակնարկուի թէ պետութիւնը պարտաւոր չէ որ եւ է նպաստ տալու նորակազմ թեմին, բայց հայ թեմական իշխանութիւնները պայմանական կերպով հրաժարած չէ այդ նպաստէն, այսինքն Քիշնեւի յարբունիս գրաւուած թեմական կալուածներուն յետսվերադարձումը տեսակ մը պայման նկատած են ,պետութեան վրայ ուրիշ կերպով բեռ չըլլալու համար:

Թեմական խորհուրդի այս դիմումը յանձնուած ըլլալով դաւանութեանց նախարարութեան ընդհանուր բննչութեան եւ իրաւաբանական մարմնին նախաբննութեանը, սոյն երկու մարմիններն ալ օրինաւոր եւ հիմնաւորգտած են Թեմական խորհուրդի դիմումը, նկատելով որ հայ – լուսաւորչական թեմի նանաչման օրէնքին այդ չորրորդ յօդուածը որով պետութիւնը պարտաւոր չի նկատուիր նպաստ տալու հայ թեմին, ոչ միայն հակառակ է դաւանութեանց օրէնքի բացորոշ տրամադրութիւններուն, այլ նոյն իսկ ռումէն Սահմանադրութեան՝ որ պարտաւոր կը կացուցանէ պետութիւնը իր բարոյական եւ նիւթական աջակցութիւնը ընծայելու օրէնքով նանչցուած բոլոր դաւանութիւններուն:

Թեմական խորհուրդի դիմումը, հետեւաբար, յղուած է պիւտճէի յանձնաժողովին, որուն կ'իյնայ խորհիլ հնարաւորութեանց մասին:

Աւելցնենք այս առթիւ որ Թեմական խորհուրդը պետութենէն խնդրած է տարեկան 2,400,000 լէյի նպաստ մը, կարենալ հայթայթելու համար թեմին կեդրոնական պաշտօնէութեան, եւ հայ եկեղեցիներու բահանաներուն ու դպիրներուն ռոճիկը, այդ առթիւ ներկայացնելով թոշակներու նախագիծ մը՝ որ յարեւմտեան է միւս դաւանութիւններու պիւտճէին մէջ նշանակուած գումարներուն, պահելով ամէն համեմատութիւն:

«ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԵՆ ԳԱՐ»

Այս խորագրին տակ, Պոլսոյ «Ազդակ»ը կը գրէ·

— «Լուր կը տրուի թէ այս տարի Պոլիս ուրիշ տարիներէ նուազ գրօսաշրջիկներ պիտի գան: Միջերկրականի նաւահանգիստները հանդիպելիք գրօսաշրջիկի 200 շոգենաւերէն հազիւ 8—10ը մեր նաւահանգիստը պիտի հանդիպին: Մինչդեռ այս 200 շոգենաւին բոլորն ալ Փիրէա պիտի հանդիպին»:

Այս լուրը երէկուան թերթերուն մէջ կարդացինք: Պատճառը խիստ պարզ է: Պոլիս եկող գրօսաշրջիկները, բաղամ մտնել ելլելու համար իրենց կրած դժուարութեանց պատճառաւ, կը գոյքան իրենց եկած ըլլալուն եւ գալիքին համար ,եւ ասկէ կը փախչին, անգամ մըն ալ հոս ոտք չկոխելու համար երդում ընելով:

Այո՛, կը փախչին, եւ իրենց գացած տեղերն ալ բոլորին կը պատմեն այս զարմանահրաշ դժուարութիւնները· «Ամա՞ն, կ'ըսեն, Թուրքիա մի՛ երթաք»:

Մինչդեռ, բոլորովին հակառակը. Փիրէա եւ Աթէնք մտնելը այնքան դիւրին է որ, այս տարի Միջերկրականի նաւահանգիստները հանդիպելիք 200 շոգենաւերուն բոլորն ալ պիտի հանդիպին հոն···

Վստահ ենք որ, երբ շարունակէ այս վիճակը, այսինքն Պոլիս բաղաքը ոտք կոխելը այնպիսի տառապանք մը ըլլայ, որ բաղաքակիրթ մարդոց զգուանք առթէ, յառաջիկայ տարի ուրիշ շոգենաւ ալ չպիտի գոյ հոս:

ՄԻՆԱՍՈՒՆՑԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՄԻ ՔԱՆԻ ՕՐ ԱՌԱՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՄԻ ՔԱՆԻ ՕՐ ԱՌԱՋ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՄԻ ՔԱՆԻ ՕՐ ԱՌԱՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՄԻ ՔԱՆԻ ՕՐ ԱՌԱՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՄԻ ՔԱՆԻ ՕՐ ԱՌԱՋ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՏԻՆԸ

(Տասնօրյակ Հայաստանի Հանրապետության)

ՆԱՍՏԱՆՔՈՎ ԵՒ ԳՈՐԾՈՎ

— :-: —

ՓԱՐԻԶ, 27 Յուլ. (Յատուկ)· — «Համաշխարհային Հետազօտութեանց Ինստիտուտ»ին մէջ Ֆրանսացի ուսումնականներ կը կատարեն հետաքրքրական փորձեր։ Անոնք կը ջանան գտնել, թէ ինչպէ՞ս կարելի է ստանալ ուղղակի մարդկային ուղեղի միջոցով։ Ասոնք կը կարծեն, թէ մարդկային ուղեղը ունի ուրիշ ուղեղներու հետ հեռագրական կապ մը հաստատելու ընդունակութիւն

Ը.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԻ արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ *ՓԱՐԻԶԻ, ԻՄԻ-ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ, ԱՆՖՈՐՎԻԼԻ, ՍԱՐՍԷԼ-ԱՐՆՈՒՎԻԼ-ԼԷ-ԿՈՆԷՍԻ, ՊՈՒԱ-ԴՈՒԼՈՆՈՒ* կոսիտէներու եւ խումբերու բոլոր ընկերները Sociétés Savantes D. սրահին մէջ, 28 rue Serpente, *մէթրօ* Odéon եւ Սէն Միշէլ, *վաղը կիրակի, կէս օրէ յետոյ, ժամը 2*ին։ Բոլորը ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ *ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵԿՈՒՅՈՒՄՆԵՐ։*

Գաւառ

ԿՐՈՆՈՊԼԻ Կոմիտէին ընդհ. ընկերական ժողովը, *այսօր Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30*ին Դաշնակցութեան Ակումբը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ԼԱՆՍԻԷ եւ *ՌԸՆԱԺԻ* ենթակոմիտէներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ *վաղը Կիրակի, կէս օրէ վերջ* իրենց հաւաքատեղին։ Ներկայ պիտի ըլլայ Կոմիտէն։

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) ընկեր կարօ խումբի ընկերական ժողովը *վաղը Կիրակի* իրիկուն *ժամը 5*ին *Օթէլ Թէրմինուսի* սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԻ «Աղբիւր Սերոբ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները *վաղը Կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2*ին, Պատանեկան Միութեան սրահին մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայտնալ անդամատետրով։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

ՍԷՆ - ԺԷՌՄԱՆ (Մարսէյլ) «Վրէժ» խումբի ընկերական ժողովը *այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9*ին, ընկեր Խոզեանի *դերձակատան* մէջ։ Կարեւոր օրակարգ եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎԸ

ՎԻԼԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր *շրջանի* քրիստափոր, Ապառաժ, Ռոստոմ *խումբերու* բոլոր ընկերները, *վաղը Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2*ին, Հ. Յ. Դ. *Խաժակ* ակումբին մէջ։

Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է։

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

*ՄԱՐՍԷՅԻ Քրիստափոր խումբի եւ Ռոստոմ ենթակոմիտէի հաւաքական դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30*ին Հ. Յ. Դ. *Պատանեկան Միութեան Գրադարան-ընթերցասրահին մէջ*, 49 Rue Nationale։ *Կը դասախօսէ՝ ընկ. Ազգին Մարտիրոսեան։*

*ՄԱՐՍԷՅԻ Սէն Մարկրիտի Համազասպ ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8*ին սովորական հաւաքատեղին։ *Կը դասախօսէ* ընկ. Շիւսեան,

*ՄԱՐՍԷՅԻ Կարատանի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 8.30*ին, Հ. Յ. Դ. *Տան* մէջ։ *Կը դասախօսէ* ընկ. Պ. Շիւսեան։

*Իսկ Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30*ին Պատանեկան Միութեան բացման հանդէսը։ *Կը խօսի* ընկ. Պ. Շիւսեան։

*ՄԱՐՍԷՅԻ Առաջ խումբի դասախօսական ժողովը վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 6*ին սովորական հաւաքատեղին։ *Կը դասախօսէ՝* ընկ. Յտեփան Միլտոնեան։

*ՄԱՐՍԷՅԻ Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի իրիկուն ժամը 8.30*ին, *ծանօթ հաւաքավայրը*, 49 rue Nationale։

*Դաշնակահարուհի Օր. ՃՈՄՊՈՉ կազմակերպած է ցերեկոյթ մը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30*ին, Maison Gabriel Gaveau *մէջ*, 57 Ave. de Malakoff, *մէթրօ* Victor Hugo։ *Պիտի նուագէն իր փոքրիկ աշակերտները։*

ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍ ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Salle des Concerts du Conservatoire

2bis, Rue du Conservatoire - Paris

(Métro: Poissonnière կամ **St. Denis)**

Լօկաթէլլի, Լալօ, Ֆիւրլանի *(Mélodies orientales* առաջին անգամ *փարիզի մէջ)*, Տիրան Ալիքսանեանի *(Կռունկը)*, Ջաքարեան, Ժ. Սինանեան, Թարթինի, փիէռնէ, Էտկար Մանաս *(Sonate en mi majeure)*, փականինի *եւլլն։*

ԳԻՆԵՐԸ 5 — 30 ՖՐԱՆՔ

ԿԱՂԱՆԴԻ *ԱՌԹԻԻ ՆՈՒԻՐ՚ՄԸ, ՈՐ Կ՚ԱՐԺԷ ՆՈՒԻՐԵԼ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ ԿԱՄ...*

ՓՐՈՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

ԵՐԱՋԱՀԱՆ ՁՈՒ ՈՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ

(երեք ամիս առաջ լոյս տեսած)

Գիրքը, որ կը պարունակէ *10,000* երազներու ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը։

Կը բովանդակէ նաեւ՝ *ԼՈՒՄՆԻ ԵՐԱՋԱՑՈՅՑ, ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄՆԱԽԱՂԻ եւ ՎԻՃԱԿԱՑՈՅՑ։*

Դիմել գրավաճառները՝ Հրանտ - Յամուէլ, *51*, rue Mr. le Prince, *Paris (6)*։ Գ. Թերիկեան, *13*, rue des Dominicaines, *Marseille*։ Լ. Քերաֆեան, 27, rue des Dominicaines, Marseille։ *Կամ ուղղակի հրատարակիչին՝* Արամ Ժամկոչեան, *299*, rue de Lyon, Marseille։

Գինը՝ 15 ֆրանք. Արտասահման՝ 20 ֆրանք կանխիկ։

Հրապարակային հանդէս

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

*Այսօր Շաբաթ կէսօրէ վերջ, ժամը հինգ 3.30*ին Grande Salle des Horticulteurs, 84 rue de Grenelle, Métro, Bac, Tram. 14, 19, 20

Կը բանախօսէ Հայաստանէն նոր վերադարձած և կաթողիկոսական ընտրութեան Փարիզի պատգամաւոր Պ. ԼԵՒՈՆ ԿԻՒՄԻՒՇԿԵՐՏԱՆ

Նիւթ ունենալով «ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ Է»

Ցեղի պիտի ունենան արտասանութիւններ, պիտի ցուցադրուին Հայաստանի նորագոյն պատկերներ։

Տոմսերը պիտի ծախուին հանդէսին օրը Ա. կարգ 15 ֆր., Բ. կարգ 10 ֆրանք, ոտքի վրայ 5 ֆրանք։ Զուտ հասոյթը պիտի յատկացուի Հայաստանի ներզգաղթին։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Մարգ եւ Օր. Լիզ Պաքրճեան եւ իրենց պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն այժմ անունը որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին ՏՕՔԹ. ԴՐԻԳՈՐ ՊԱՔՐՃԵԱՆի վաղնաղէտ մահուան առթիւ։

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

*ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽՈՉԻ փարիզի մասնաճիւղի յարաչիկայ ընդհ. ժողովը տեղի կ՚ունենայ վաղը Շաբաթ օր, ժամը 4*ին, 71, Ave. Kléber։ *Կարեւոր օրակարգ։ Կը խնդրուի անդամ - անդամուհիներէն անպայման ներկայ գտնուիլ։*

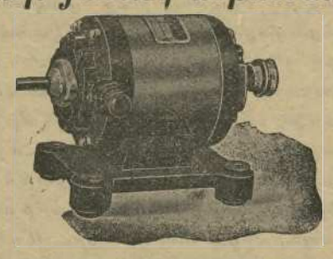
ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՒՆՔ

Մարսէյլ, Գործ.— 815.35։
Մարսէյլ, Գ. Պ.— 280։
Մարսէյլ Ո.— 140։
Ռէյմոն, Եագ.— 70։
Լա Միօթա, Գործ.— 65։

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Կարի յատուկ մօթէօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ ըէօսթաթ 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը վճարման դիւրութիւններ։

կարի մեքենայի յատուկ լամբ 30 ֆր.

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ՚ընդունինք շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աքսատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանցքային, արեան եւ մորթի հիւանդութիւններ։ Ցարրալուծում։ 93 Rue d'Angoulême, Métro: Couronne, խորհրդ. 5-8 եւ կիր. առաւօտ։ 123 Bld. Sébastopol, մէթրօ Réaumur, խորհ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտ։

Ա՛նթրասիթ - Anthracites

Անգլ. գերմ. պելժ. ռուսական եւն., ամէն տեսակ ածուխ եւ փայտ

H. SOUDJIAN

63 rue Lepic, Paris (18) **Tél. Provence 69-79**

Միակ ներկայացուցիչ ամենագլխաւոր մթերանոցներու որոնք շնորհիւ իրենց երկաթուղային եւ ծովային ուղղակի հիւրաւորումներու՝ կրնան մրցիլ հրապարակի ածխավաճառներու հետ։

Մասնաւոր պայմաններ կեդրոնական ջեռուցիչի (Chauffage Central) *տէրերու, ինչպէս նաեւ ազգ. հաստատութեանց։*

ՎԱՃԱՌՈՒՏՈՒՆ ԵՐՇԻԿԻ ԵՒ ԱՊՈՒԽՏԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՔԷՍԹԷՔԵԱՆ

46 RUE DE BAIGNOIR, MARSEILLE

Հայրենակից, եթէ կ՚ուզես իմամով իոտով, Թարմ եւ մաքուր երշիկ *(սուճուխ)* եւ ապուխտ ունենալ, տունիդ եւ վաճառատունիդ համար, ուղղակի դիմէ մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնես ծոխ մթերք մը երշիկի եւ ապուխտի, մեր սեփական գործարանին մէջ պատրաստուած։ 5 Villa Chalet Rosier de la Platrière, St. Julien, Marseille։

Կը ծախենք մեծաքանակի գնով։ Ահա նմոյշ մը՝ ապուխտին քիլոն 14 ֆրանք, երշիկին քիլոն 12 ֆրանք։

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ երիքօ շլնողներու համար։ Միշտ պատրաստ ունինք 50000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ հաստ մանած բուրդ *(grosse laine)*։ Ամէն տեղէ աժան գին։

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

Տօքթ. Ա Ս Լ Ա Ն

ՄԱՄՆԱԴԻՑ ԹՈՒՔԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻՈՒ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ՚ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ Առաւօտները ժամադրութեամբ։

Տօքթ. L. ՏԷLL՚ԱՄՕՌ

(Հայերէն կը խօսի)

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ԲԺԻՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԱՄՆԱԴԻՑ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08 - 23։ Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14 - 17։

II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine)։ Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10 - 12։

Կ՚այցելէ եւ կ՚ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ։

ՈՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

28, Rue de Tolbiac — ՄԱՐՍԷՅ

Վաճառատանս մէջ բացառիկ եւ անհատական զեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ։ Ապարանջան, օղ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ գարդեղէններ։ Կը առնձնենք արագ նորոգութիւններ։

Պօն մը քրէտիներ կ՚ընդունինք։

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինօփլը նպարավաճառատան մէջ։*

Ամէն անոնք, որ կ՚ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կրնան օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն։ Կեդրոնատեղի՝

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 *Rue* d'Angoulême

Մթերքօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ ՄՏԱԾԷՔ ԹԷ ԻՆՉ ՆՈՒԷՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

26, rue Lesage, Paris (19) **Métro: Belleville**

Tél. Ménil. 61 - 85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի *հայկէն, յունարէն* եւ *թուրքերէն* նոր ստացուած փլաքներ։

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Odéon եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52- 73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԵՍ ԼՐՏԵՍ ՄԸՆ ԷԻ

Ինքնաբուխ խնդուքս զսպելու համար, բոլոր ուժս գործածեցի, եւ նկատեցի որ բանաի համազգեստիս թեւերը ջրայնացած կերպով կը պատռտէի։ Երէցը քանի մը յուսադրիչ խօսքեր ընելով մեկնեցաւ։ Անկողնիս վրայ նետուեցայ եւ աչքաւեցայ մխքէս ամփոփել։

Երէցը ճիշդ կ՚ըսէր։ Գեղեցիկ մը տածում որ ինծի ջերմութիւն պարգեւեց, որովհետեւ վճռիս յետաձգման մասին մինչեւ պաշտօնապէս յայտարարուիլը եթէ բան մը չլսէի, թերեւս խելագարուէի։

Ցաջորդ առտու դարձեալ միեւնոյն գործողութիւնները կատարուեցան, բայց այս անգամ տարբեր խմաստով մը։ Դարձեալ ոտնաձայներ եւ ղէնքերու շաչիւն սալայատակին վրայ։

Ցիկիս դուռը դարձեալ բացուեցաւ եւ ղիս դատարան առաջնորդող սպան երեւցաւ ու ժպտալից ըսաւ.

— Հաճեցէք մեզ հետեւիլ, օրիորդ, դատարանը ձեզ կը սպասէ։

Կարճ անցքէն դարձեալ ղէպ ի քարէ սանդուղները, նրբանցքը եւ ահա այն սրահը ուր մէկ երկու օր առաջ դատաղիս մրճահարումը լսած էի։ Այս անգամ հոն միայն երկու սպաներ կային։ Վախս չուտով փարատեցաւ։

Պաշտօնական չեչտով մը նախագահը դարձեալ կարդաց վճիռս, որով մահուան կը դատապարտուէի։

«Մահուան դատապարտուիլ» բառերը լսած միջոցիս, սարսափը դիս դարձեալ պատեց։

Ցետոյ նախագահը ինծի դառնալով ըսաւ.

— Գիտէ՞ք թէ ինչ պիտի ըսեմ։ Գրաւեալ շրջաններու ընդհանուր հրամանատարը շնորհը ըրած է ձեր մահուան դատապարտութեան վճիռը ցկեանս բանտարկութեան վերածելու։ Այս կարգադրութիւնը եղած է անոր համար որ ձեր գնահատելի գործունէութիւններուն համար երկաթ Ծաչի պատուանշանը ստացած էք։ Նմանապէս Թուլըրսի իշխանութիւնները մասնաւորաբար ի նպաստ ձեզի արտայայտուած են։ Ընելիք բան մը ունի՞ք։

Գլխով ըրի։ Այդ վայրկեանին բան մը անգամ չէի կրնար արտասանել։ Ձիս սրահէն դուրս հանեցին։ Ինդիրը վերջացած էր։ Թէեւ մահուընէ այսքան չուտով ազատուիլս այնքան ալ չուրախացուց զիս։

Ցկեանս բանտարկութեա՞ն դատապարտուած էի։

Սկսայ այդ ուղղութեամբ մտածել։ Թէեւ առանձնացած տխուր տարիներս ընթացքին այդ մասին մտածելու չատ ժամանակ պիտի ունենայի։ Բայց այս պահուն ամբողջ էութիւնս արագաշարժ էր եղած։

Անպայման օր մը Գերմանացիները պիտի պարտուին, ասոնք չէին կրնար պատերազմը շահիլ, եւ եթէ նոյն իսկ ժամանակ գտնեն զիս Գերմանիոյ մըթին բերդերէն մէկին մէջ տեղափոխելու, ես դարձեալ քաղաքական բանտարկեալ մը կը մնայի եւ հետեւաբար վրէժխնդիր Համաձայնականներու մանրաղնին հարցաքննութեան պիտի ենթարկուէի։

Ուրեմն սկսայ ձանձրանալի կեանք մը անցընել։ Երկաթեայ վարչաձեւ մը, առանց դուռի եւ զգացումի, բայց յուսալից՝ չուտափոյթ փրկութեանս համար։

Առտուն կանուխ արթննալով, սկսայ խղիկս մաքրել։ Ցետոյ բերէն առտուան թէյս, սեւ թթու հացի կտոր մը, Առտուան միայն զիտէ թէ ինչով պատրաստուած։

Փախուստի փորձ մը ընելու ծրագիրն անգամ չունէցայ։ այնքա՞ն յոգնած էի։ Մեր ամէնօրեայ ճաշը գլխաւորաբար կը բաղկանար ճակընդեղէ եւ լուբիայէ պատրաստուած թանձր ապուրէ մը։ որովհետեւ անգլիական պաշարումը կեդրոնական եւրոպան խեղդած էր։ Գետնախնձորը պերճանք կը համարուէր։

Թէյն ու սուրճը եւ անխուսափելի սեւ թթու հացը զիս այնպէս մը ըրին որ սկսայ դիրնալ, թէեւ չատ տկար էի։ Իմացայ որ Գերմանացիները մեր խմելիքին մէջ քափուր կը դնեն, որ մարմնին ծանրանալուն կը նպաստէ եղեր։

Շաբաթներ եւ ամիսներ կը սահէին։ Ժամանակը արեւին դիրքէն կը հասկնայի։ իսկ եղանակը տաքէն ու պաղէն։ Շարունակ ապագայիս խորհուրդներովը կը չարչարուէի։ փայլուն յոյսերս փոխադրուած էին ծանր յուսահատութիւններու նպաստներով։

Ցաճախ հոգիս տխրօրէն կը բողոքէր։ «Ո՛վ Աստուած, մինչեւ ե՞րբ, մինչեւ ե՞րբ»։ Սիրտս ձանձրոյթէն ու նեղութենէս կը պայթէր։

Բանտարկեալներու պատմութիւններ կան, որոնց համեմատ իրը թէ անոնք առնչութիւններու, մինչեւ իսկ սարդերուն հետ կ՚ընտելանան։ չատ ճիշդ է։ Ես գիտեմ տուիկա, որովհետեւ բանտին մէջ իմ բարեկամս ալ առնէտ մըն էր։

Առաջները կը քաշուէր, քանի մը ամիսէն սակայն սկսաւ տիս մէջէն ուտել։ Մտերիմ արարած մը, փոքրիկ աչքերով, զորս չուրջը կը դարձնէր կասկածանքով։ Ու երբ օր մըն ալ չեկաւ, յուսահատօրէն լացի։ Հաւանաբար սպաննուած էր, վասն զի զինքը անդամ մըն ալ չտեսայ։

Սիրտս մաչեցնող կեանքս սովորականին պէս կ՚անցնէր։ Կը խորհէի որ մենք բանտարկեալներս՝ կորսուածներու լեգէոնն էինք։ Մարդ արարածը ասկէց աւելի ծանր տանջանք չի կրնար ունենալ։

Տարիներ վերջ — գէթ ինծի այդպէս թուեցաւ — առտու մը եկեղեցիի զանգակներու զօղանջէն արթնցայ։ Բակը, ուր առջ լուսինն կը տիրէր, այդ օրը ջազգրգիռ ձայներով լեցուած էր։ Օդին մէջ տարօրինակ ու անբնական իրարանցում մը կար։

Մխքիս մէջ լոյսի նշոյլ մը ցոլցլաց, ջրային սարսուռ մը զիս պատեց։ Ջարդները աւելի կը բարձրանային։ Զանգակները կը զօղանջէին անընդհատ։

Բանտին ներքնայքին առջեւ ոտնաձայներ։ Դուռներուն փականքները բացուեցան եւ տեսայ վեց զինուորներ, որոնք կանգնած էին իրենց աշքերը լայն բացած ու հեռարձակ։

— Պատերազմը վերջացաւ։ Ազա՞տ էք։ ազա՞տ, գոչեցին անոնք, ու զուռը դարձեալ գոցելով հեռացան։

Դէպ ի դուռը խոյացայ։ Ո՛չ։ փակուած էր։ Պատերազմը վերջացած էր թէեւ, բայց ես տակաւին բանտարկեալ մըն էի։

Արդեօք Գերմանիա՞ն չահեցաւ պատերազմը։ Փարիզ գացի՞ն։ Ո՛չ, կ՚ըսէր բանականութիւնս։ Այդպէս չէր կրնար եղած ըլլալ։ Ցիմարացուցիչ բան է սակայն, բանէ մը լուր չունենալ։ կարելին ու անկարելին իրար խառնել։

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԼԷԼԵԱՆ

(Շարունակելի)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.28

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
11
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1932
11 Decembre
1932

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2058 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄԵԼ ՁԱԿԱՏԸ

— Մէկ ճակատ՝ աւելի քան երբեք:

Ի՞նչ կը նշանակէ այս:

Բառերն անդամ իրենց բուն իմաստը կորսնցուցած են մեր մէջ: Ինչպէս ամէն ժողովուրդի մէջ: (Փարիզի թերթերը սկսած են վիճաբանիլ թէ ի՛նչ կը նշանակէ «զինաթափութիւն» բառը···):

Մէջտեղն է մեր դրած նիւթը. — Հայկական Դատ:

Ուրեմն, մէկ ճակատ՝ այդ հիմնական հարցին մէջ: Ուրիշ ամէն բան առորդայնելով անոր:

Բայց, «Հայկական Դատ»ն անդամ զանազան իմաստներ ունի մեր մէջ:

Երեւանցիներուն համար, շատոնց թաղուած, պատմութեան անցած է այդ խնդիրը:

Անոնք ոչ միայն չեն ընդունիր այդպիսի պահանջ, այլ եւ կը ծաղրեն զայն, հաղիւ բառը լսած:

Նուրբ «դիւանագիտութի՞ւն» է: «Մորհուրդ խորի՞ն»:

Երանի՛ հոգիով աղքատներուն:

Հարցը այն է որ, Երեւանը երբեք չէ զբաղած այդ հարցով, եւ ուժգին պայքար կը մղէ բոլոր անոնց դէմ որ այդպիսի հարցեր կը յուզեն:

Ժամանակին հետ, կրնա՞յ փոխուիլ այդ դիծը:

Հաւանական է: Քաղաքականութեան մէջ անչարժ, անփոփոխ բան չկայ:

Քաղաքականութիւնը անիւ մըն է որ անդադար կը թաւալի: Գլան մը, աւելի ճիշդ՝ լոգքար մը, որ միշտ ճամբայ կը փոխէ:

Ներկայ պայմաններուն մէջ, Երեւանը երբեք չի կրնար զբաղիլ Հայկական Դատով: Իրաւունք, ուժ չունի զբաղելու: Ինքն ալ յայտարարած է բարձրաձայն:

Երեւանը կապուած է Մոսկուայի չարժանիւին: Իսկ Մոսկուան, ինչպէս 1918ին, այսօր ալ թանկագին կը համարէ Հարեւան Թուրքիոյ զինակցութիւնը: Ան նուազն բարեկամութիւնը:

Մոսկուան գիտէ որ խաղնակ է աշխարհը: Հրաբուխի վրայ: Ուրեմն անհրաժեշտ՝ հարեւան երկիրներու բարեկամութիւնը: Գոնէ բարեացակամ չեզոքութիւնը:

Աչքա՞րհ է. նոր պատերազմի մը պարագային, Թուրքիան կրնայ իր ճակատագիրը կապել ուրիշ աշխարհակալ պետութեան մը, եւ դառնալ Ռուսաստանի դէմ:

Մոսկուան չի կրնար պաղարիւնով դիտել այդպիսի պատահականութիւն մը:

Հետեւաբար, դէմ է այն բոլոր պահանջներուն եւ ձեռնարկներուն որ կը վնասեն հարեւան Թուրքիոյ: Հայկական Դատէն մինչեւ քրտական:

Եւ, ընդհակառակն, ամէն ստորնութեան կը զիջանի, Թուրքիան հրապուրելու, զայն իր կողքին պահելու համար:

Անշուշտ Ռուսաստանն ալ իր չահերն ունի, եւ երբեք չպիտի հանդուրժէ Թուրքիոյ զօրացման, որ կրնայ փորձանքներ բանալ իր իսկ դլխուն, աշակցութեամբ արեւմտեան պետութեան մը:

Բայց, այսօրուան եւ երկար ժամանակի համար, որոշ է իր ճամբան: Հաստատ եւ անյեղլի:

Ուրեմն, ո՞րն է այն ազդակը որ պիտի հետապնդէ Հայկական Դատը:

Եւ յետոյ, ի՞նչ կը նշանակեն այդ երկու բառերը, — Հայկական Դատ:

Միտք չունինք ակադեմական բանավէճ մը սարքելու: Ոչ ալ աստղարէզ բանալու գոյնզգոյն բանդիտութեանց:

Պարզապէս արձնութեան կոչ մըն է որ կ'ուղղենք:

Միշտ ալ կատարած ենք այդ պարտականութիւնը:

Բայց, այսօր աւելի քան երբեք ստիպողական կը համարենք յիշեցնել: Կրկին եւ կրկին:

Որովհետեւ, փոթորիկներ կը պատրաստուին: Եւ, այսպէս կոչուած արեւելեան խնդիրը «հարկաւ պիտի վերաբացուի օր մը»:

Արդ, մենք հողային պահանջներ ունինք Թուրքիայէն: Եւ անոր հետ կապուած բազմաթիւ խնդիրներ: Մէկ խօսքով՝ արեւմտեան դատ: Հատուցում:

Ի՞նչպէս պիտի ձեւակերպենք այդ պահանջը, «եթէ երբեք նոր պատեհութիւններ ներկայանան այս կամ այն ձեւով»:

Դաշնակցութիւնը կ'ըսէ, — Մերացեալ եւ Անկախ Հայաստան, մօտաւորապէս պատկերացնելով հողային տարածութիւնն ալ:

Այնքան հող, որ նոր հայրենիքը կարենայ ապրիլ իրբեւ ազատ պետութիւն, համախմբելով ցիրուցան բազմութիւնները եւ ապահովելով իր աշխարհագրական, տնտեսական, ռազմական պահանջները:

Այդ պահանջը իրականացնելու համար ալ, ունի որոշ բանաձեւեր, վաւերացուած՝ իր ընդհ. ժողովներէն:

Բանաձեւեր՝ որոնք աշխատանքի բազմազան ձեւեր կը պարտադրեն:

Ի՞նչ կ'ըսեն ռամկավարները:

Անոնք ալ չեն ժխտեր Հայկական Դատը:

Բայց, չունին թանձրացեալ բանաձեւ եւ գործունէութեան յստակ ծրագիր: Նոյն իսկ նախահաշիւ՝ այս գործին համար:

Անոնք Հայկական Դատը կ'ըմբռնեն իրբեւ «անկորնչելի իրաւունքներ»: Աւելի բանաստեղծական բառով մը՝ «Մեծ Տեսիլք»:

Բայց չունին գործնական ուղեգիծ՝ զայն հետապնդելու համար:

Հնչակեաններու մասին չենք խօսիր, որովհետեւ անոնք բաժնուած ըլլալով զանազան խմբակներու, ապահովաբար իրենք ալ չեն դիտեր թէ ո՛րն է իրենց տիրական, հարազատ ուղեգիծը:

Արդ, երբ կ'ըսենք մէկ ճակատ՝ պէտք է նախ այս հիմնական կէտի մասին համաձայնինք:

Չէ՞ որ ռամկավար «Պայքար»ն ալ կը հարցնէ. — «Դարձեալ առանց ծրագրի եւ անպատրա՞ստ պիտի դիմազրաւենք դէպքերը»:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉԵ՞Ր ԸՆԵԼ ԿՈՒՏԱՑ ՔԱՐԻԽՂԸ

—·—

Մեծն Բրիտանիան խոռված է այն օրէն ի վեր որ Պարսկաստան ջնջեց Անգլեւպարսիկ Քարիւղի ընկերութեան մենաշնորհը:

Օրը օրին տեղեկութիւններ՝ քերթերու մէջ: Շաբաթը Հանի մը անգամ յայտարարութիւն՝ խորհրդարանի բեմէն:

Եւ ահաւասիկ երկրորդ ծանուցագիրը, աւելի վճռական:

Պարսկաստան պաղարիւնով կը բացատրէ թէ իրաւունք ունէր ջնջելու մենաշնորհը, եւ պատրաստ է նոր բանակցութիւններ կատարելու:

Մէնիլիսն ալ միաձայնութեամբ հաստատած է կառավարութեան որոշումը:

Անօգուտ: Լոնտոն կը պահանջէ ետ առնել ջնջումը: Ցարգել իր «արդար իրաւունքները»:

Այսպէ՞ս է աշխարհը:

Երբ Հարիւղի հորեր կան, կալելի՞ է խաղաղութեան եւ բարեկամութեան մասին մտածել···

Մեծ պատերազմէն տարիներ առաջ, Ֆրանսան ալ այսպիսի խնդիր մը ունեցաւ Թուրքիոյ հետ:

Երկու հպատակներ, Լօռանտօ եւ Թիւպինի, Հանի մը հարիւր հազար ոսկի առնելիք ունէին:

Սուլթանը չէր ուզեր վճարել: Սպառնալիք, վերջնագիր: Եւ առտու մը Միջերկրականի Ֆրանսական նաւահաժիքը գրաւեց Միտիլլին, ցամաք հանեց զինուորները, եւ սկսաւ գանձել մաքսատան հասոյթները, ի հաշիւ առնելիքին:

Անշուշտ պայմանները փոխուած են հիմա: Այսօրուան Իրանը ոչ սուլթանական Թուրքիա է, ոչ ալ կը նմանի երէկուան Հյու – հպատակ Պարսկաստանին:

Եւ սակայն, Հարիւղը անդիմադրելի է եւ ամենակարող:

Հարիւր հազար մարդ ջարդուէր, մարդիկ այսհան իրար չպիտի անցնէին:

Նոյն իսկ ամօթ պիտի սեպէին ծանուցագիր խմբագրել այդպիսի «անշուշտ» դէպքերու համար:

Բայց Հարի՛ւղը, Վեհափառ Հարիւղը շարժման մէջ կը դնէ ոչ միայն թուղթը, այլ եւ փամփուշտը···

ՎԱՐԱԶ

ՆՈՐԵՆ ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻ ՄԸ···

—·—

Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ Փրոթոկէրովի կուսակիցներէն Տէրմէնիեւ: որ ձերբակալուած էր Մակեդոնացի երեսփոխան Ֆիլիփովը վիրաւորած եւ անոր պահակը սպանած ըլլալուն համար, բանտին մէջ սպանուեցաւ Անհէվ անուն Մակեդոնացիի մը կողմէ: Այս վերջինը վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտուած էր, զէնք գաղցած ըլլալուն համար:

—·—

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՆԱԱՍՏՂՆԿԱԼ ԴՈՐՁԱՌԻՐԿՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒԸ նոյ· 30ին հասած էր 5,358,000ի, ինչ որ կը ներշանակէ 92,000 յաւելում նոյ· 15էն ի վեր: Գերման Հաղաքներու համագումարը իր կարգին կը հաշուէ 2 միլիոն 600,000 գործազուրկներ որոնք ընդպաստ չեն ստանար, հետեւաբար դուրս կը մնան պաշտօնական ցանկէն:

ՀՏԻՐՆԷՆ ՊՈԼԻՍ ասփալթէ խճուղի մը պիտի շինուի, 150 մղոն երկայնութեամբ, աջակցութեամբ ինֆլասարժի անգլիական ընկերութեան մը: Իր տեսակին մէջ առաջին ճամբան պիտի ըլլայ այս, Թուրքիոյ համար:

ՎԱՃԱՌԱՄԱՐՏԻՆ ԴԷՄ (տրմփինկ) պայքարելու համար, օրինագիծ մը ներկայացուեցաւ Ֆրանսայի Երեսփոխանութեան: Օրինագծին համաձայն, կառավարութիւնը պիտի կրնայ արժէքին վրայ 50 առ հարիւր մաքսատուրք հաստատել ո՛ր եւ է օտար ապրանքի դէմ եւ ուրիշ միջոցներ ձեռք առնել, ներածումը սահմանափակելու համար:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պարսկաստու խնդիրը կնճռոտեցաւ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԴԻՐՔԸ ԱՆՈՐՈՇ Է ՏԱԿԱՒԻՆ

Ուրբաթ օր, վարչապետ Պ· Էռիօ ներկայանալով Երեսփ· ժողովի եւ Ծերակոյտի երկտական եւ արտաքին գործերու յանձնաժողովներուն, երկար բացատրութիւններ տուաւ պատերազմական պարտքերու վճարման մասին, որ վախուկ հանգամանք ստացած է, իրրեւ հետեւանք Ամերիկայի ժխտական ընթացքին: Իր զեկոյցը լրացուց երկտական նախարարը: երկուքն ալ զանազան առաջարկներ դրին դեկտ· 15ի վճարման մասին, բայց չըսին թէ ո՛ր առաջարկը պիտի ներկայացնեն Երեսփ· ժողովին, որ յատկապէս այս հարցով պիտի զբաղի վաղը, երկուշաբթի: Բայց, տրուած բացատրութիւններէն երեւան եկաւ որ, կառավարութիւնը կ'ուզէ կատարել դեկտ· 15ի վճարումը, որոշ վերապահումներով:

Իրիկուան դէմ, ռումբի մը պէս՝ պայթեցաւ նոր իրողութիւն մը:

Երեսփ· ժողովին երկտական յանձնաժողովը 26 ձայնով եւ 9 ձեռնպահներով կը մերժէր դեկտ· 15ի վճարման սկզբունքն անգամ: Իսկ արտաքին գործերու յանձնաժողովը 2ի դէմ 25 ձայնով կը մերժէր ո՛ր եւ է վճարում՝ նոյն իսկ վերապահումով, համաձայն անգլիական տեսակէտին: Բայց, աւելի դիւանագէտ, քաջ դուռ մը կը ձգէր: 3ի դէմ 21 ձայնով կ'ընդունէր վճարման սկզբունքը, եթէ վերապահումները միակողմանի չըլլան· այսինքն, եթէ Մ· Նահանգները նախապէս ընդունին միջազգային խորհրդաժողովի մը գումարումը:

Երկկ առտու երկու յանձնաժողովները խառն նիստ մը գումարեցին, միացեալ բանաձեւ մը քուէարկելու համար:

Ամերիկա Ֆրանսայի դիմումն ալ մերժեց

Կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ Մ· Նահանգներու երկրորդ ծանուցագիրը՝ իբրեւ պատասխան Ֆրանսական երկրորդ ծանուցագրին:

Այս պաշտօնագիրն ալ, աւելի կարճ, կը պահանջէ վճարել դեկտ· 15ի պարտքը, միեւնոյն ատեն տրամադրութիւն յայտնելով խորհրդարանին առաջարկելու որ քննութեան ենթարկէ մէջտեղ դրուած տնտեսական խնդիրները: Բայց այդ քննութիւնը չի նշանակեր պարտքերու ջնջում: Այդպիսի քննութեան մը առեն, անհրաժեշտ է չօշափելի հատուցումներ գտնել, չուկայ եւ ապաթղթ բանալու համար ամերիկեան արտադրութեանց: (Այս պայմանը դրուած է նաեւ անգլիական ծանուցագրին մէջ):

Ծանուցագիրը կը կրկնէ թէ Ամերիկացիներու աչքին՝ սերտ առնչութիւն ունին պարտքերու խնդիրը եւ զինաթափութիւնը, քանի որ զինարշաւը անընդհատ նոր բեռներ կը բարդէ ամբողջ աշխարհի չալակին: Ընդունելով հանդերձ կարգ մը դժուարութիւններ, ամերիկեան կառավարութիւնը Ֆրանսայի համար ծանր բեռ մը չի նկատեր դեկտ· 15ի վճարումը եւ կը յիշեցնէ թէ անոր վճարումով նպաստաւոր կացութիւն մը պիտի ստեղծուի յետագայ քննութեան մը համար:

*** Ինչպէս գրած էինք, Անգլիա որոշած է վճարել: Այս առթիւ նոր ծանուցագիր մը պիտի ղրկէ Ամերիկայի, բացատրելով թէ ո՛րքան անհրաժեշտ է նոր քննութեան մը ենթարկել պարտքերու խնդիրը: Միեւնոյն ատեն, պիտի յայտնէ թէ կարելի չէ անջատել պարտքերու եւ հատուցումներու խնդիրները, ինչպէս կը պնդէ Ուշինկթըն:*

Ֆրանսայի մէջ ալ կը պահանջեն որ Երեսփ· ժողովի քննութեան ենթարկուի պարտքերու խնդիրը, բայց կառավարութիւնը կ'ուզէ յետաձգել մինչեւ դեկտեմբեր 15:

Հաւասարութեան խնդիրն ալ բարդացաւ

Գրած էինք թէ չորս պետութեանց ներկայացուցած բանաձեւին առթիւ, գերմանական ներկայացուցիչը երկու ուշագրաւ հարցումներ ուղղած է, որպէս զի կարենայ վերջնական պատասխան տալ: Այս հարցումներուն առթիւ, միւսները բացատրութիւններ պահանջեցին «իրաւունքներու հաւասարութիւն» բացատրութեան մասին:

Գերմանական ներկայացուցիչը իրրեւ պատասխան յանձնեց յուշագիր մը, որ մեծ տարբերութիւն չունի անցեալ օգոստ· 29ի ծանուցագրէն եւ ուր Գերմանիա կը պարզէ թէ ինչ կը հասկնայ սպառազինութեանց հաւասարութիւն ըսելով:

Բայց յուշագիրը կը պարունակէ քանի մը ուշագրաւ կէտեր: Այսպէս, կը պահանջէ որ Ֆրանսա յայտարարէ թէ զինաթափութեան խորհրդաժողովին նպատակներէն մէկն է Գերմանիոյ եւ զինաթափ եղած միւս պետութիւններուն տալ իրաւունքներու հաւասարութիւն, բոլորին ապահովութիւնը ամրացնող կարգ ու սարքի մը մէջ: Եւ յետոյ, Գերմանիա այնպէս կ'ըմբռնէ թէ հաւասարութիւնը բոլոր տեսակէտներով գործնական ձեւ պիտի ստանայ յառաջիկայ պայմանագրին մէջ եւ պիտի դառնայ մեկնակէտ՝ խորհրդաժողովին ապագայ վիճաբանութեանց համար:

Մէկ խօսքով, Գերմանիա կը պահանջէ ջնջել Վերսայլի դաշնագրին 5րդ հատուածը (զինաթափութիւն), եւ Գերմանիոյ նոր յանձնառութիւնները արձանագրել նոր պայմանագրին մէջ, ինչպէս միւս պետութեանց համար: Գերմանիա ո՛ր եւ է բացառութիւն չընդունիր ոչ իրեն, ոչ ալ իր զինակիցներուն համար:

Պ· Մաքտոնըլտ երբ տեղեկացաւ յուշագրին, յայտարարեց թէ չեն կրնար ըստ էութեան զբաղիլ դրուած խնդիրներով, որոնց քննութիւնը կ'ինայ զինաթափութեան խորհրդաժողովին: Իսկ փօլ Պոնքուր, Ֆրանսայի առաջին պատուիրակը դիտել տուաւ·

— Մեզի համար իրաւունքներու հաւասարութիւնը զինաթափութեան խորհրդաժողովին նպատակներէն մէկն է, եւ ոչ թէ անոր մեկնակէտը: Նոյնպէս, ապահովութեան կազմակերպումը առաջադրուած նպատակ մըն է, եւ ոչ թէ նախապայման՝ խորհրդաժողովին մասնակցելու: Եթէ Գերմանիոյ պատուիրակին պէս տրամաբանէինք, պէտք էր նախ քաշուէինք վիճաբանութիւններէն, սպասելով որ պետութիւնները ապահովեն մեզի համար անհրաժեշտ դրութեան մը կիրարկումը:

Եւ խնդիրը մնաց առկախ···

Անգլեւպարսիկ վէճը

Անգլիոյ Երեսփ· ժողովի հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարարութեան խորհրդականը յայտարարեց թէ նոր ծանուցագիր մը ուղղած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՆ ԱԼ ԿԱՊԱՆՔԻ ՏԱԿ

—·—

Սօֆիայէն կը գրեն·— Գաղտնի խօսակցութիւններ տեղի կ'ունենան Ազգերու Դաշնակցութեան երկտական խորհրդական Շառօնի եւ վարչապետ Մուշանովի միջեւ, Պուլկարիոյ վրայ երկտական հսկակշիռ հաստատելու համար: Թէեւ արդիւնքը գաղտնի կը պահեն, բայց կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը բացարձակապէս կը մերժէ հսկակշիռը: Պ· Շառօն միջին բանաձեւ մը գտած է, որուն համաձայն յարգելով հանդերձ պետութեան արժանապատուութիւնը, ազգու բարեփոխութիւններ պիտի կատարեն Պուլկարիոյ երկտական վարչութեան, տուրքերու հաւաքման եւ ծախքերու կրճատման վրայ: Մինչեւ հիմա կատարուած բանակցութիւնները արդիւնք տուած չըլլալով, Ազգերու Դաշնակցութիւնը յատուկ պատուիրակութիւն մը ղրկած է, որ ճնշութիւն պիտի կատարէ տեղին վրայ: Պատուիրակութիւնը կը պնդէ երկտական հսկակշիռին վրայ, հանի որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը յանձնառութիւններ ունի Պուլկարիոյ փոխատուներուն հանդէպ: Այս տնօրինութիւնները անհրաժեշտ դատուած են նաեւ ամոր համար որ, Պուլկարիոյ ազգ· դրամատան խորհրդականը (յանուն Ազգերու Դաշնակցութեան) անմպատ տեղեկագիր մը գրած է, որուն ուժ կուտան անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները: Ասոնք հրահանգ տուած են Սօֆիայի իրենց դեսպաններուն որ ծանուցագիր մը յանձնեն պուլկարական կառավարութեան: Իտալիա տակաւին կը վարանի: Պուլկարական կառավարութիւնը իր յոյսը դրած է բոլոր ընդդիմադիրներուն եւ հանրային կարծիքին վրայ:

Կարեւր չնորհ մը եւս

—·—

«ԴՐԱՄԸ ՏՈՒՐ, ԵԼԻՐ ԳՆԱ»

—·—

Խորհրդային կառավարութիւնը ոչ մշտնջ դիւրութիւններ տալ անոնց որ կ'ուզեն փրկանիւով բանտէն ազատել իրենց կարգ մը ազգականները կամ տեղափոխել արտասահման: Ներկայիս խորհրդային բաղաքացիներու համար փրկանիւի գինն է 500 տոլար կամ անոր համարժէքը՝ օտար դրամով, բաց ի երկաթուղիի տոմսակէն: Այն ընչազուրկները որ կ'ուզեն հեռանալ խորհրդային երկրէն, այս գումարին կէսը կը վճարեն, միշտ օտար դրամով:

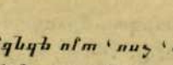
Փրկանիւի այս առեւտուրը երկար ատենէ ի վեր կը գործադրուէր Չեկային կողմէ, եւ ժամանակ մը կարեւոր աղբիւր էր օտար դրամի: Չեկան պարզապէս կը ձերբակալէ այնպիսի մարդիկ որ արտասահմանի մէջ ազգական ունին կամ կրնան օտար դրամ բերել տալ, եւ, առանց որ եւ է յանցանիւով ամբաստանելու, կը նշանակէ վճարելի փրկանիւը, եւ բանտարկուած կը պահէ, մինչեւ որ փրկանիւը վճարուի: Մէջ ճարուած օտար դրամ է, երբեմն մէջ ճարուած օտար դրամէ, երբեմն ալ՝ դուրսէն եկած չէ: Կարգ մը պարագաներու մէջ հազարաւոր տոլարի փրկանիւ կը վճարուի արտասահմանի մէջ, խորհրդային մասնաւոր գործակալներու: Այսպիսի բոլոր պարագաներուն մէջ Չեկան յարգած է իր խոստումը, դրամին ստացումէն յետոյ արձակելով կալանաւորը:

Նոր կարգադրութիւնը կը վերաբերի մասնաւորապէս բանտարկուած խորհրդային բաղաքացիներու, բայց նաեւ ազատ մարդոց: Կառավարութիւնը 15 հազցէներու ցանկ մը հրատարակած է, որոնց դիմելով կարելի է մանրամասնութիւններ ստանալ ազգականներ ազատելու համար բոլոր Ռուսաստանէն, Ուկրայնայէն, Սպիտակ Ռուսիայէն, Խրիմէն, Կովկասէն կամ Սիպերիայէն: Գիները միեւնոյնն են բոլոր տեղերուն համար, համաձայն պրոլետար կամ ոչ – պրոլետար ծագումին· իսկ երկաթուղիի ծախքերը կը տարբերին հեռաւորութեան համեմատ:

„ՍՈՐՃԵՑԱԿ"

— Trois paires pour cent sous! Approchez-vous, mesdames!

— Bas de laine! Deux francs quatre vingt quinze la paire...!

— Մի՛ վախեցեք, տիկնայք, ես ձեզ չեմ կերնա։ Ես ձեզ ինձ հետ կտանեմ, որ ձեզ ինձ համար ծառայ դարձնեմ։ Ես ձեզ կհագցնեմ, կկերակրեմ, կպահեմ, ձեզ համար ամուսին կգտնեմ, ձեզ երեխաներ կունենաք, ես ձեզ կսիրեմ, ձեզ կպաշտեմ, ձեզ կհարգեմ, ձեզ կհամբուրեմ, ձեզ կ՚ամենայնի։ Ես ձեզ կտամ ամեն ինչ, ինչ որ ուզեք, միայն ինձ մի՛ թողուք։ Ես ձեզ կսիրեմ, ինչպես ոչ ոք երբեք ձեզ չի սիրած եւ չի սիրելու

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհուրդը որոշում է.

1. Հաստատել Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի առընթեր գործող Ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կոմիտեի կանոնադրությունը (կցվում է):

2. Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի առընթեր Ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կոմիտեի նախագահ ընկ. Ա. Ա. Ղազարյանին ներկայացնել Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի հաստատմանը Ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կոմիտեի կազմը:

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահ Ա. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի գործերի կառավարիչ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Երևան, 26 մարտի 1940 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՖԻԶԿՈՒԼՏՈՒՐԱՅԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի առընթեր Ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կոմիտեն (այսուհետև՝ կոմիտե) ստեղծվում է Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի որոշմամբ:

2. Կոմիտեն իր գործունեության մեջ ղեկավարվում է Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի որոշումներով և սույն կանոնադրությամբ:

3. Կոմիտեի խնդիրներն են՝

ա) ֆիզկուլտուրայի և սպորտի զարգացման ղեկավարումը Հայկական ՍՍՀ-ում,

բ) ֆիզկուլտուրայի և սպորտի միջոցով աշխատավոր մասսաների առողջության ամրապնդումը, նրանց ֆիզիկական զարգացման և պատրաստության բարելավումը,

գ) ֆիզկուլտուրայի և սպորտի միջոցով աշխատավոր մասսաների կոմունիստական դաստիարակության իրականացումը,

դ) ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ղեկավարումը:

4. Կոմիտեն՝

ա) ղեկավարում է Հայկական ՍՍՀ-ում ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների գործունեությունը,

բ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի ամենամյա պետական ծրագրերը և ապահովում դրանց կատարումը,

գ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի ամենամյա պետական միջոցառումները,

դ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ե) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

զ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

է) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ը) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

թ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ժ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ի) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

լ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

խ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ծ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

կ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

հ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ձ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ղ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ճ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

մ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

յ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ն) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

շ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ո) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

չ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

պ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ջ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ռ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ս) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

վ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

տ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ր) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ց) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ւ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

փ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ք) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

օ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ֆ) կազմակերպում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները:

5. Կոմիտեն ունի իրավունք՝

ա) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների գործունեությունը,

բ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

գ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

դ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ե) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

զ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

է) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ը) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

թ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ժ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ի) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

լ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

խ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ծ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

կ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

հ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ձ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ղ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ճ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

մ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

յ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ն) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

շ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ո) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

չ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

պ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ջ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ռ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ս) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

վ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

տ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ր) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ց) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ւ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

փ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ք) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

օ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ֆ) ստուգելու ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները:

6. Կոմիտեն՝

ա) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների գործունեությունը,

բ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

գ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

դ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ե) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

զ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

է) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ը) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

թ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ժ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ի) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

լ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

խ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ծ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

կ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

հ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ձ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ղ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ճ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

մ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

յ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ն) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

շ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ո) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

չ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

պ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ջ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ռ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ս) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

վ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

տ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ր) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ց) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ւ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

փ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ք) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

օ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ֆ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները:

7. Կոմիտեն՝

ա) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների գործունեությունը,

բ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

գ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

դ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ե) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

զ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

է) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ը) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

թ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ժ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ի) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

լ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

խ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ծ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

կ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

հ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ձ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ղ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ճ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

մ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

յ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ն) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

շ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ո) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

չ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

պ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ջ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ռ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ս) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

վ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

տ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ր) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ց) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ւ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

փ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ք) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

օ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ֆ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները:

8. Կոմիտեն՝

ա) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների գործունեությունը,

բ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

գ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

դ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ե) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

զ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

է) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ը) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

թ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ժ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ի) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

լ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

խ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ծ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

կ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

հ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ձ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ղ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ճ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

մ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

յ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ն) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

շ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ո) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

չ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

պ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ջ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ռ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ս) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

վ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

տ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ր) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ց) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ւ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

փ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ք) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

օ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ֆ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները:

9. Կոմիտեն՝

ա) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների գործունեությունը,

բ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

գ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

դ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ե) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

զ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

է) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ը) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

թ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ժ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ի) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

լ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

խ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ծ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

կ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

հ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ձ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ղ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ճ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

մ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

յ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ն) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

շ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ո) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

չ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

պ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ջ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ռ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ս) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

վ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

տ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ր) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ց) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ւ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

փ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ք) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

օ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ֆ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները:

10. Կոմիտեն՝

ա) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների գործունեությունը,

բ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

գ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

դ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ե) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

զ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

է) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ը) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

թ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ժ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ի) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

լ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

խ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ծ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

կ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

հ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ձ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ղ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ճ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

մ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

յ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ն) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

շ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ո) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

չ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

պ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ջ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ռ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ս) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

վ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

տ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ր) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ց) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ւ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

փ) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայի և սպորտի կազմակերպությունների ներքին և արտաքին մրցումները,

ք) ղեկավարում է ֆիզկուլտուրայ

"ՇԻՐԱԿ"

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ **Importation directe**
26 rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 38—63

ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ **DUBEK** ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ
Ճոխ մթերանոց արեւելեան եւ եւրոպական
ամէն տեսակ ընտիր նպարեղէններու: Նոր տարիի եւ ծնունդի առթիւ
կանխաւ ստացած ենք ամէն տեսակ ընտիր չոր միրգեր, Արագ եւ ուշադիր սպասարկութիւն
20% զեղչ մնտեսական տագնապին պատճառաւ փութացէք օգտուիլ, Livraison à domicile

Է Պարսկաստանի, Անգլեւպարսիկ քարիւղի ընկերութեան մենաշնորհին ջնջման առթիւ: Եթէ մինչեւ դեկտ. 15 եռ չառնուի որոշումը, Անգլիա խնդիրը պիտի յանձնէ Լահէյի դատական Ատեանին, եւ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, իր շահերը պաշտպանելու համար: Նորվրդականը աւելցուց թէ կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ յարմար դատած միջոցները ձեռք առնել: Աչխատաւորական երեսփոխան մը հարցուց թէ «յարմար դատած միջոցները» կը նշանակե՞ն նաեւ զինեալ գործողութիւն: Նորվրդականը յայտարարեց թէ չի կրնար պատասխանել թէական հարցումներու:

**** Պարսկաստան կարճ ծանուցագրով մը լուսաբանութիւններ կուտայ մենաշնորհի ջնջման մասին, չեչտելով որ քանիցս դիտել տուած է թէ այդ մենաշնորհին պայմանները չեն համապատասխաներ երկրին օրինաւոր շահերուն եւ թէ գոհ չէ ընկերութեան ընթացքէն: Ծանուցագիրը կ'աւելցնէ թէ կառավարութիւնը ինքզինքը պատասխանատու չի նկատեր ընկերութեան կրելիք վնասներուն համար, եւ պատրաստ է նոր բանակցութիւններ կատարելու:*

Անգլ. կառավարութիւնը «բոլորովին անգոհացուցիչ» համարելով այս պատասխանը, ղրկած է երկրորդ ծանուցագիրը, որուն ամփոփումը տուինք վերը:

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն
Ճաշարան ԳԱՌԼՕ
34 Rue St. Lazare, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անխիթի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

Հայերու ժամադրավայրը
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ սկն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՍՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱՇԱՂԻ
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո ւթիւն
կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրու թեամբ,
կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր,
Métro St. Michel կամ Maubert-Mutualité

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ
ՄԱՄՆԱԳԻՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒԼՈՍԻ, ՍՏԱՄՈՔԻ ԵՒ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ
հիւանդութեանց
34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65
Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ:

7ՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ, ԿԻՐԱԿԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

STUDIO RUDOLF սրահը, 6bis, Rue Campagne Première, Mét. Raspail
Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈՓՐԻԿԵԱՆԻ եւ Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

18 Դեկտ. կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին

Առաջին անգամ բլլալով Փարիզի մէջ կը ներկայացուի

«ՓՕԹԱՇԵԻ ՓԵՐԼԱՄՈՒՏՐ» Թարգ. Ց. ՂԱՐԻԲԵԱՆԻ

Մենթէկիւ կլասի հոյակաւոր գօվէտին (3 արար)

3 ժամ անընդհատ ծիծաղ

Բեմի կառավարիչ՝ Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ *Հերթ. բեմ.* Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Լուսիկ, Օրիորդներ՝ Մելինէ, Պետրոսեան, Ֆ. Ֆ. Ալտոնեան, Գազանճեան, Գմբէթեան, Թորոսեան, Լաթիֆեան, Կոթիկեան, Մեծատուրեան, Նիկողոսեան, Պերճիկ, Սրապեան, եւայլն:

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը նախօրօք կը ծախուին Հրանտ-Սաժուէլ գրատունը, Ճաշարան Ֆլօրիա եւ սովորական վայրերը:

ՀԻՊՈԴՈՄԱՐԱՆԻՆ ՄԸ Նոյնակ ունի Տիկին Փաստրմաճեան, Ներկայացնալ «Յառաջ»ի վարչութեան:

Նոր տարին կը մօտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԱԼԱՃԵԱՆ
7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23
(Métro: St. Denis եւ Réaumure)
Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր միրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ:
Փութացէք օգտուիլ առիթէն, բացառիկ զեղչ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապսպրանքներու վրայ:
Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Մսւրճ	9	ֆր. լիվր
2. Բաշէր պանիր	8	ֆր. լիվր
3. Կեսարիոյ ապուխա	12.50	ֆր. լիվր
4. Ճերմակ պանիր	6	ֆր. լիվր
5. Չիթապուռղ	3	ֆր. լիվր
6. Ընտիր օղի	19	ֆր. լիվր

Անգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար:
Livraison à domicile

ՍՊԱՍՈՒԱԻ
Գործ կը փնտռէ երիտասարդ, մաքուր, ամէն գործի յարմար եւ լաւ կերակուր եփող սպասուհի մը: Տեղեկութեան համար դիմել՝ *Յ. Մոգոսեանի*, 11, rue St. Bernard, Paris (11):

Գուշակուհի
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անց եալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ա-մէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3-7, բացի եշ.է: 62 Rue de la Rochefoucauld, բակին խորը, բ. յարկ, աջ կողմ, Métro Pigalle.

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարան. ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Տօքթ. Լ. ՏԷԼԼ'ԱՍՕՌ
(Հայերէն կը խօսի)
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
· ԲԺԻՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՆԵՐԲԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08 - 23: Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14 - 17:
II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine): Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10 - 12:
Կ'այցելէ եւ կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)
Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est
Դիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակի հիւանդութիւններ (չերմամիզութիւն, ֆրանկալատ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կսմացի հիւանդութիւններ:
Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագոյն ճառագայթներով եւ էլեքտրականութեամբ: Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում:
Կը խնամենք ատամի ամէն տեսակի հիւանդութիւններ: Քաւրօն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրիճ՝ ամերիկեան սիստէմով:
Աղիքները շատ մատչելի մասնաւոր վէղէ բանուորներու եւ չքաւորներու:
Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺԻՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

Նոր Տարիի առթիւ հուէր մը
ՄԻ ՄՏԱԾԷՔ ԹԷ ԻՆՉ ՆՈՒԻՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ
Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ
26, rue Lesage, Paris (19) **Métro: Belleville**
Tél. Ménil. 61-85
Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի *հայերէն, յունարէն* եւ *թուրքերէն* նոր ստացուած փլաքներ:

ԴԵՐՁԱԿ ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԵՐՈՒ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
13 rue Saulnier, Paris (9)
Ճոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու
Կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տագնապին առթիւ հարիւրին չուսուն զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ
Maison ALBERT
17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**
ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ
Հայերու ճամար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ:
Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ **CONSTANTINOPLE**
ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԸՆԿ.
37 Rue Trévise, Métro Cadet **Tél. Taitbout 56—96**
Յատկապէս ՆՈՐ ՏԱՐիի եւ ԾՆՈՒՆԴի առթիւ ստացած ենք արեւելեան միրգեր եւ ամէն տեսակ նպարեղէններ
Մասնաւորապէս զարկ տուած ըլլալով արեւելեան սուրճի առեւտուրին, յատկապէս կը յանձնարարենք մեր ԱՆԽԱՐԴԱԽ եւ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃԸ, կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ՝ անմրցելի գիներով եւ մաքուր սպասարկութեամբ:
Livraison à domicile

E. TER-MINASSIAN
Export und import, Komissionen und Vertretungen
Ցանձն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը իւմ նիւթերու (չոր պտուղ, ապիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:
Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:
Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
Միզանցքային, արեան եւ մորթի հիւանդութիւններ: Տարրալուծում: 93 Rue d'Angoulême, Métro: Couronne, խորհրդ. 5-8 եւ կիր. առաւօտ: 123 Bld. Sébastopol, մէթրօ Réaumur, խորհ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտ:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ ՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ԳՏՆԷՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ
CHEZ JOSEPH
91 Rue Moncey
Պանդոկ ամէն յարմարութիւններով

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ախտատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժնեռ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՉԻՉԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Téléphone: TRINITÉ 59—54
Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:
Հոն կը կատարուին՝ Ֆ. Ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ակնթակնեան դարմանում (radiothérapie profonde), Նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորճային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:
Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի գործողութիւն: Հակաչիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնաճսական ներարկական եւ ֆիզօթեան մէթոտներ:
Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:
Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:
Տօքթ. Մ. Քէչիչեան, որպէս մասնագէտ սերբին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.
Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ
13
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1932
13 Decembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2089 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԻՃԵԼԻՆ ԵՒ ԱՆՎԻՃԵԼԻՆ

Ուրեմն, որպէս զի անպատրաստ չգտնուինք նոր դէպքերու հանդէպ, պիտի ունենանք որոշ ծրագիր: Ինչպէս նաեւ՝ ուղեգիծ մը սիստեմատիկ աշխատանքի:

Որքան գիտենք, ռամկավարները ունին երազներ ու իղձեր— «Մեծ Տեսիլք» — բայց չունին ծրագիր գործնական աշխատանքի:

Ոչ իսկ բանաձեւ ու նախահաշիւ՝ ի նպաստ Հայկական Դատին:

Անշուշտ, ո եւ է մէկը իրաւունք չունի պահանջելու որ անոնք ալ ընդունին Դաշնակցութեան հանգանակը, եւ գործեն միեւնոյն մեթոտներով:

Տեսակէտները միշտ ալ ազատ են, հոսանքէ հոսանք:

Բայց, իրրեւ հաւաքականութիւն, ունինք հիմնական խնդիր մը, որու մասին տեսակէտի ազատութիւնը կը նշանակէ խուսափում՝ աշխատանքէ:

Ի՞նչ է այդ խնդիրը:

— Գլուխ գլխի խորհուրդ եւ ձեռք ձեռքի աշխատանք՝ չկորսնցնելու համար նոր նուաճումներ:

Մենք հրաշքի հաւատացողներէն չենք:

Բայց գիտենք որ, ինչքան շատ ուժ ունենանք, ինչքան աւելի կապուինք հաւաքական եւ տեւական աշխատանքի, այնքան աւելի կը հարթենք ճամբան, այս օրուան եւ վաղուան համար:

Վէճ ունի՞նք մեր դատին էութեան մասին:

Ոչ — բացի բոլշեւիկներէն:

Վիճելին՝ դատը ձեւակերպելու եղանակն է: Եւ զայն հետապնդելու մեթոտը:

Արդ, ժամանակն է որ այդ մասին ալ հասկացողութեան մը գան մեր բոլոր հոսանքները:

Ի՞նչ պիտի պատասխանենք մենք մեզի եւ ուրիշին, «եթէ երբեք նոր պատեհութիւններ ներկայանան այս կամ այն ձեւով»:

Ձենք ժխտեր: Քաղաքական փոթորիկներու ընթացքին, կրնանք շատ մը անակնկալներու հանդիպիլ:

Դէպքեր կրնան ծագիլ անկախ մեր կամքէն եւ հակառակ մեր բոլոր նախատեսութեանց:

Ինչ որ ալ ըլլայ, մենք պիտի ունենանք մեր հիմնական ծրագիրը: Այլ եւ այլ աշխատանքի նախագիծ եւ նախահաշիւ:

Բոլորը կեդրոնացած՝ մէկ ուղղութեամբ, — հարթել ճամբան՝ Հայկական Դատի լուծման:

Մեր «Մի բացեալ»ը եւ ռամկավարներուն «Տեսիլք»ը այստեղ չպիտի ժխտեն իրար, այլ գործնական աշխատանք պիտի թելադրեն, իրրեւ հեռանկար: Եթէ կ'ուզէք, իրրեւ նուազագոյն պահանջ:

Եթէ աշխատանքի տեսակները կը տարբերին, այդ չի նշանակեր թէ նպատակները ալ պիտի տարբերին, կամ պիտի խաչաձեւեն իրար:

Այլապէս, կը դառնանք ոչ թէ քաղաքական հոսանք, այլ հօտ: կամ «աշիրէթ»:

Տասը տարի ունինք մեր ետին: Այլեւս կորսնցուցած ենք չքմեղանքի ո՛ր եւ է պատրուակ:

«Պայքարը», ո՛րեւէ ծրագրի մասին խորհելու համար, կը պահանջէ «միտքերու հանդարտութիւն եւ խաղաղութիւն»:

Այդ երանելի օրն ալ կուգայ միմիայն ա՛յս տեսակ հասկացողութեամբ եւ գործակցութեամբ, ոչ թէ սպասելով որ Հոգին Սուրբը իր շնորհները թափէ գաղութներուն վերեւ:

Տասը տարի վիճեցանք երեւանի մասին, եւ այսօր դիրքերը ճշդուած են:

Ինչ փոփոխութիւններ ալ կատարուին, Դաշնակցութիւնը կը մնայ գաղափարական հակառակորդ: Ընդդիմադիր: Առանց ո՛րեւէ գործնական շարժումի:

Իսկ ռամկավարները ուխտած են մնալ «անկաշառ բարեկամ» (բացատրութիւն մը զոր ամէնէն առաջ երեւանցիները կը ծաղրեն):

Այս հիմնական տեսակէտէն դուրս, չկայ տարբերութիւն ներգաղթի, վերաշինութեան, մշակոյթի զարգացման եւն. մասին:

Ոչ վիճինք այս մասին, ոչ ալ հարցնենք թէ ո՛վ ի՛նչ տուած, օգնած է Հայաստանի:

Որովհետեւ, դեռեւին հաւատաքննութիւն մը պիտի դառնար այդ յանկերգը: Ոչ միայն անօգուտ, այլ եւ զրդռիչ:

Դաշնակցութիւնը կրնայ ներկայացնել վերջին տասը տարիներու ընթացքին ընծայած նիւթական աջակցութիւնը: Հոգ չէ թէ բացառիկ պարագաներու մէջ տրուած:

Իսկ եթէ ուրիշ բանով չկարենայ պարծիլ, կրնայ փաստերով եւ թուանշաններով պատմել թէ ի՛նչպէս եղաւ որ երեւանի թրքախառն, իրար հաւասարակշռող բնակչութեամբ նահանգը դարձաւ Հայաստան: Ժողովրդական բառով մը՝ Հայնոց: Երկիր մը, ուր նորեկները պատրաստ ժողովուրդ գտան կառավարելու, առանց օտար՝ թշնամի զանգուածի մը սպառնալիքին:

Այնպէս որ, աւելորդ է ջուր ծեծել այս գետնին վրայ:

Թող իւրաքանչիւր կուսակցութեան ընդհ. ժողով ինք գտէ իր վարած քաղաքականութեան չարն ու բարին:

Իսկ երբ որոշումները կը տրուին եւ հիմնական տեսակէտները յայտնի են, բոլոր հոսանքներուն ալ պարտականութիւնը պիտի ըլլայ գտնել միջոցներ՝ հասարակաց հարցերը հաւաքաբար հետապնդելու:

Այդ հարցերուն հարցն է Հայկական Դատը, որ կը նշանակէ ոչ միայն ամբողջացում Հայաստանի, այլ եւ փրկութիւն գաղութներու:

Եւ քանի որ արտաքին ազդակներն ալ վճռական դեր պիտի ունենան այդ հարցին լուծման մէջ, մենք, ամէն ժամանակէ աւելի, պարտաւոր ենք արթուն կենալ, մէկ ճակատ կազմել, եւ պատրաստ գտնուիլ:

Մէկ խօսքով՝ գործել անընդհատ:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ...

Պոլսոյ ազգաւարչական թաղը, Բերա, տէրտէր մը ունի — ամէն մեղքիս վրայ աւագերէց — որ տարիներէ ի վեր իր վրայ խօսիլ կուտայ: Ցանեսի տարին բանի մը անգամ:

Վաթսունրիհինգ տարեկան մարդ է Տէր Սահակը: Ունի ամուսնացած զաւակներ ալ: Եւ սակայն...

Անցեալ տարի, խոստովանանքի պահուն, ահ ու սարսափի մատնած էր բարեպաշտ կին մը, փիլոնազարդ խայտառակութեամբ:

Այս տարի, երեւի շատ աւելի ծանր յանցանք մը գործած է (թերթերը կը վախնան պատմել) եւ մասնաւոր ատեան մը Պատրիարքին նախագահութեամբ գումարուելով, հետեւեալ տրակոնեան վճիռը արձակած է.—

1. Հինգ տարի դադրեցնել քահանայադործելէ:

2. Զեղեալ նկատել անոր տրուած աւազդութեան տիտղոսը, լանջախաչ եւ ծաղկեայ փէլոն կրելու արտօնութիւնները եւ աթոռակալի պաշտօնը:

3. Պարտաւորել զինքը այս հինգ տարուան չրջանին ամէն առաւօտ եւ երեկոյ ժամերգութեանց տեղ անխափան ներկայ գտնուիլ Բերայի Ս. Ցարութիւն եկեղեցիին պահարանը եւ ապաչխարել:

Վճռագիրը կ'ըսէ թէ բուն պատիժը ապաթէզէն էշելն էր: Կարգալուծութիւն: Բայց տէրտէրը իր մեղքերը խոստովանած եւ լալագին ներում խնդրած ըլլալով, դատաւորները այս պատիժը սահմանած են:

Ձեմ գիտեր բարեպաշտներ ի՛նչ կը խորհին այս վճիռին համար:

Եթէ ես ըլլայի դատաւոր, տէրտէրին աչ ձեռքը կապելով ուրիշ թշուառականի մը՝ Գուսան «վարդապետ»ի ձախ ձեռքին, երկուքը մէկ կը զրկէի Մարմարայի ամայի կղզին — Ինսիզ Ատա —, ուր թէ շուներուն աղ կուտային, եւ թէ մարդակազմութեան դաս:

ՎԱՐԱԶ

Մաւրատասանութիւններ

ԿԱԹՈՂ.ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Պոլսոյ «Նոր Լուր»ը թղթակցութիւն մը ստացած ըլլալով էջմիածինէն, կը հաղեցնէ հետեւեալ տեղեկութիւնները (7 դեկտ.).—

Ընտրութեան կը մասնակցէին 80 պատգամաւորներ, որոնց մէջ կային Հայաստանի եւ Կովկասի ներկայացուցիչները, պետական պաշտօնատարներ, բժիշկներ, իրաւագէտներ, մտաւորականներ. իսկ արտասահմանէն միայն վեց պատգամաւորներ, (մէկը՝ եկեղեցական): Նախնական քուէարկութեան մէջ տեղապահ Խորէն արք. ստացաւ 51 քուէ, Մեսրոպ արք. (Մագիստրոս) 12 քուէ, Մատթէոս արք. 10, Բագարատ արք. 2, Գարեգին արք. 2, Թորգոմ պատրիարք 1: Այս քուէարկութենէն յետոյ, Մեսրոպ արք. ետ առաւ իր թեկնածութիւնը, որով թեկնածու մնացին Խորէն եւ Մատթէոս արք.ները: Վերջնական քուէարկութեան առաջինը ընտացաւ 60 քուէ, երկրորդը՝ 19: Որով Խորէն արք. հռչակուեցաւ կաթողիկոս:

Յաջորդ օրը կատարուեցաւ Գերագոյն խորհուրդին ընտրութիւնը: Անդամ ընտրուեցան Մեսրոպ, Մատթէոս, Գարեգին եւ Գէորգ արք.ները: Սակայն Մեսրոպ եւ Մատթէոս արք.ները հրաժարական տուին եւ անոնց տեղ ընտրուեցան Արտակ եւ Արսէն (Ղլտճեան) եպիսկոպոսները: Պիտի ընտրուին նաեւ երկու աշխարհական անդամներ:

Վանքը նիւթապէս խեղճ վիճակի մէջ է:

ՆՈՐ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄ

Համայնավար կուսակցութեան 16րդ համագումարը որոշեց 1933ին ձեռնարկել շարքերու մաքրագործման:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՍԵՂՄԷ

Ցունական թերթերը կը ծանուցանեն թէ կառավարութիւնը որոշած է աւելի սահմանափակել օտար ապրանքներու ներածումը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Անգլիա եւ Ֆրանսա համախոհուրդ որոշեցին վճարել Դեկտ. 15ի պարտքը

ԲԱՑԱ, ՈՐՈՇ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄՆԵՐՈՎ

Իբրեւ արդիւնք Փարիզի մէջ կատարուած խորհրդակցութեանց, Ֆրանսան ալ որոշեց վճարել դեկտ. 15ի պարտքը:

Ինչպէս գրած էինք, երեսփ. ժողովին ելմտական եւ արտաքին գործերու յանձնաժողովները հակասական բանաձեւեր քուէարկած էին: Շաբաթ եւ կիրակի օր նախարարական խորհուրդը երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, մեծամասնութեամբ որոշեց կատարել դեկտ. 15ի վճարումը, բայց որոշ վերապահումներով: Երէկ այս որոշումը հաղորդուեցաւ Երեսփ. ժողովին, որ չատ փոթորկալի նիստ մը ունեցաւ:

Պէտք է խոստովանիլ որ կառավարութիւնը իսկապէս անելի մտնուած է: Հանրային կարծիքը հակառակ է վճարման, քանի որ դադրած են դերմանական հատուցումները: Իսկ Ամերիկայի պնդումը եւ Անգլիոյ դիմումը այլապէս կ'ազդեն կառավարութեան վրայ, որ կը զգուշանայ միջազգային բարդութիւններէ:

Նախկին պատերազմիկներու դաշնակցութիւնը կիրակի օր մեծ ժողով մը գումարեց Փարիզի մէջ, բողոքելու համար դեկտ. 15ի վճարման դէմ: Այս առթիւ խօսք առին միութեան ընդհ. քարտուղարը եւ ուրիշներ, որոնք բոլորն ալ դիտել տուին թէ՝ Ամերիկան ինք պատճառ եղած ըլլալով դերմանական հատուցումներու դադարման, իրաւունք չունի իր առնելիքները պահանջելու:

Ճառերէն յետոյ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ եւ մասնաւոր պատուիրակութեան մը միջոցաւ յանձնուեցաւ վարչապետին, որ արդէն այդ հարցով կը զբաղէր: Բանաձեւը, յանուն 3,500,000 նախկին պատերազմիկներու եւ պատերազմի զոհերու, կրկնելով իր բողոքը, կը յայտարարէ թէ պիտի չարունակէ պայքարը ամբողջ երկրին մէջ, պարտքի մը դէմ որուն վճարումը աւերեալ երկիրներու ուսերուն պիտի բեռցնէ պատերազմին ամբողջ տնտեսական բեռը:

Պ. Խոիս ընդունելով պատուիրակութիւնը, յայտարարեց թէ ինքն ալ կ'ըմբռնէ գործին ամբողջ էութիւնը եւ ժամանակին մաքառած է պարտքերու վաւերացման դէմ, բայց հիմա կառավարութեան գլուխն ըլլալով, հարկադրուած է ուրիշ անկիւնէ մը դիտել դրուած ստորագրութիւնները:

Ինչպէ՞ս պիտի վճարէ Անգլիա

Անգլիական կառավարութիւնը եւ Ամերիկայի ուղղած նոր ծանուցագրին մէջ կը յայտնէ թէ՝ պատրաստ է վճարելու դեկտ. 15ի գումարը. բայց, ոչ թէ իրրեւ վերսկսում 1923ի համաձայնութեամբ որոշուած տարեվճարներուն, այլ իրրեւ թերհաշիւ՝ վերջնական վճարման վրայ: Ծանուցագիրը կրկին եւ կրկին կը յիշեցնէ թէ անհրաժեշտ է նոր քննութեան մը ենթարկել պարտքերու խնդիրը, ինչպէս թելադրած է Մ. Նահանգներու նախագահն ալ: «Կառավարութենէ կառավարութիւն պատերազմական պարտքերու վճարման այս դրութիւնը՝ այնպէս ինչպէս գոյութիւն ունէր նախագահ Հուվըրի նախաձեռնութենէն առաջ (1931 յունիս 20), չի կրնար չարունակուիլ առանց ազէտ մը յառաջ բերելու: Բրիտանական կառավարութիւնը այս անգամ կը վճարէ, որովհետեւ ժամանակ չկար բանակցութիւն կատարելու եւ ամերիկեան կառավարութիւնը յայտարարեց թէ այդ վճարումով պիտի դիւրանայ ամբողջ պարտքերու հարցին դոհացուցիչ քննութիւնը»: Ծանուցագիրը ընդունելով վճարման այս ձեւին բացառիկ հանգամանքը, կրկին եւ կրկին կը յիշեցնէ թէ անհրաժեշտ է բանակցութեան սկսիլ մօտ ժամանակի մը մէջ, համաձայնութեան մը յանգելու համար յառաջիկայ յունիս 15ի պայմանաժամէն առաջ, «որպէս զի կարելի ըլլայ կանխել կառավարութեանց միջեւ կնճռուած բոլոր համաձայնութեանց ընդհանուր փլուզումը»:

Ամերիկա անմիջապէս պատասխանեց այս ծանուցագրին:

*** Տոլար չգնելու համար, Անգլիա որոշեց հետեւեալ ձեւով կատարել դեկտ. 15ի վճարումը. — Անգլիոյ Դրամատունը կառավարութեան անունով պիտի գնէ եւ մէկդի պիտի դնէ որոշ քանակութեամբ ձոյլ ոսկի, ի հրաման Մ. Նահանգներու Դաշնակցային Պահեստի Դրամատան, որ զայն պիտի ընդունի յանուն ամերիկեան կառավարութեան: Ձոյլերը մաս – մաս Ամերիկա պիտի փոխադրուին կամ պիտի մնան ի պահ, մինչեւ որ հաղորդուի Մ. Նահանգներու որոշումը:*

ԱՄԵՐԻԿԱ ԴԱՐՁԵԱԼ ՄԵՐԺԵՑ

Ամերիկեան կառավարութիւնը անմիջապէս պատասխանելով անգլիական ծանուցագրին, յայտնեց թէ չի կրնար իրրեւ թերհաշիւ ընդունիլ դեկտ. 15ի վճարումը (95 միլիոն տոլար), այլ կը համարէ իրրեւ չարունակութիւնը նախկին համաձայնութեան: Այս պատասխանը տրուած է այն պատճառաբանութեամբ թէ միայն խորհրդարանը իրաւունք ունի բարեփոխելու 1923ի համաձայնութիւնը եւ թէ պայմանաւոր վճարում մը ապօրէն է:

Անշուշտ ֆրանսական ծանուցագրին ալ միեւնոյն պատասխանը պիտի տրուի:

Սպառազինութեանց հաւասարութեան վէճը հարթուեցաւ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ

Շաբաթ օր կարելի եղաւ միջին բանաձեւ մը գտնել, սպառազինութեանց հաւասարութեան մասին: Հինգ պետութիւններ, — Անգլիա, Ամերիկա, Ֆրանսա, Իտալիա եւ Գերմանիա ստորագրեցին համաձայնագիրը, որուն չնորհիւ Գերմանիան յանձն առաւ մասնակցիլ զինաթափութեան խորհրդաժողովին:

Ստորագրութենէն յետոյ, հետեւեալ զեկոյցը հաղորդուեցաւ մամուլին.—

1) Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ կառավարութիւնները յայտարարեցին թէ զինաթափութեան խորհրդաժողովին իրրեւ ուղեցոյց ծառայելիք սկզբունքներէն մէկը պէտք է ըլլայ իրաւունքներու հաւասարութիւն տալ Գերմանիոյ, ինչպէս եւ դաշնագրով զինաթափ եղած միւս պետութեանց, բոլոր ազգերուն ապահովութիւնը ամրապնդող կարգ ու սարքի մը մէջ եւ թէ այս սկզբունքը պէտք է արտայայտուի խորհրդաժողովին եզրակացութիւններն ամփոփող պայմանագրին մէջ: Այս յայտարարութիւնը կը նաեւնակէ թէ բոլոր պետութիւններու սպառազինութեանց կրճատումները պէտք է արձանագրուին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Անգլեւպարսիկ վէճը

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ մամուլը կը շարունակէ խստօրէն քննադատել անգլիական կառավարութեան ընթացքը, Անգլեւպարսիկ Բարիւղի ընկերութեան վէճին առթիւ:

Շահը արքունի ժողով մը հրաւիրած է, խորհրդակցելու համար: կը վախցուի որ անգլիական գործակալներ ըմբոստութեան մղեն ցեղախումբերը այն շրջաններուն մէջ ուր անգլիական ընկերութիւնը շահեր ունի: Խորհրդակցութիւն կատարուեցաւ նաեւ ելմտական նախարարութեան գերման խորհրդականներուն հետ: Երբ ժողովը վերջացաւ, բազմութիւնը ծափահարեց նախարարները:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Դեկտ. 3ի տեղեկագրին համաձայն, նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 256,575, որոնց 192,857ը այր եւ 63,718ը կին:

Նախընթաց շաբթու այս թիւն էր 255,411: Ուրեմն, մէկ շաբաթէն միւսը աւելցած են 1164 գործազուրկներ: Անցեալ տարի միեւնոյն շաբթուն գործազուրկներու թիւն էր 104,280, ուրեմն այս տարի աւելցած են 152 հազար 295 հոգի:

Դեկտ. 3ին Սէնի նահանգին (Փարիզ եւ շրջանը) գործազուրկներու թիւն էր 142,648: Նախընթաց շաբթու այս թիւն էր 143,161: Ուրեմն, մէկ շաբաթէն միւսը պակսած են 513 հոգի:

Անցեալ տարի միեւնոյն ժամանակաշրջանին Սէնի նահանգին նպաստընկալ գործազուրկներուն թիւն էր 64,338: Ուրեմն, մէկ տարիէն միւսը՝ 78,310 գործազուրկներ աւելցած են դեկտեմբերի առաջին շաբթուն:

Աւելորդ է յիշեցնել թէ այս թիւերը պաշտօնական հաշիւներէ բաղկացած են եւ իրականութենէն շատ վար կը մնան, քանի որ հարիւր հազարներ կա՛մ նպաստ չեն ստանար կամ լման չեն աշխատիր:

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԳԻԼՑԱ

Ուրբաթ օր, Փարիզի գործազուրկները թափօրներ կազմեցին քաղաքէն դուրս, պահանջելով գործ կամ հաց: Կազմակերպիչները որոշած ըլլալով նոր ցոյց մը կատարել բուն քաղաքին հրապարակներուն վրայ, ոստիկանութիւնը արգիլեց:

Արգիլուեցաւ նաեւ «Ափսոն Ֆրանսէզ»ի (արբայական) մէկ ցոյցը՝ խորհրդարանին առջեւ, պարտէերու վճռարման առթիւ: Յուցարարները անասստած ըլլալով արգելքին, ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ:

ՍՈՒՐՃԻ ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ

Պրազիլիոյ կառավարութիւնը հրամանագրով մը արգիլեց սուրճի մշակութիւնը, երեք տարուան համար:

Բերքը չափազանց շատ ըլլալով, գիները ինկած են: Վերջերս մեծամասնակ մթերք փնացնելու ստիպուեցան:

ՄԱՀԱՓՈՐՁ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Շաբաթ առտու ռումբ մը պայթեցաւ Գահիրէի մէջ, եգիպտոսի անգլ. մարզպանին պաշտօնատան պարասըրահի պատուհանին առջեւ: Անձի կորուստ չկայ, իսկ նիւթական վնասները աննշան են: Այս մահափորձը կը յիշեցնէ նախկին մարզպան Սըր Լի Սթէֆի սպանութիւնը 1924ին: Արդի մարզպանը այդ պաշտօնը կը վարէ 1929էն ի վեր եւ շատ բարեկամներ ունի եգիպտոսի զանազան կուսակցութեան մէջ:

ԱՄԷՆ ՕՐ ՄԷԿ ՀԱՏ...

Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ առջի օր անծանօթ մը ատրճանակով ըսպանեց Մակեդոնացի ցանտարովը որ կը պատկանէր Փրոթոկէրովի խմբակին: Մարդասպանը յաջողեցաւ փախչիլ:

ՀՈՒՄՈՐԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ՈՐ Է

ԴԵՂԱՏՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ

ՀԲ.

ԳԱՂԱՓԱՐ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՄԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ ԱՅԼ ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՎ ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՄԷՋ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

«ՈՒՐԱԽ ՏՈՒՆԿ»։ — ԱՆՈՒՆԸ ՀԱՅԵՐԷՆ ... — ՊԵՐՊԵՏԻ ՎՐԴՈՎՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻՊ ՀԱՆՑԱՑԻՆ ՄԱՆՈՒԿԸ ԿԱՐՕՂ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ ...

Ա

Ա

Ա

«ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ՎԱՃԱՌՔԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ»
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

ՅՈՒՆԻՍԵՖ. ՏԵՐ ՈՒԻԼՍՈՆ

(ՎԵՊԱՍԱՆՈՒԹՅՈՒՆ)

... Ըստ էության դժոխային այդ ծրագրի հեղինակները, որոնց մեջ էին նաև ամերիկյան կառավարական շրջանակներ, ելնում էին այն հանգամանքից, որ Ռուսաստանի ժողովուրդները չեն կարող ապրել առանց պատերազմների, որ նրանք ընդունակ չեն ստեղծագործական աշխատանքի, որ նրանք ընդունակ են միայն ավերելու, ոչնչացնելու, կոտորելու: Ահա թե ինչ էր ասում Վիլսոնը Ռուսաստանի մասին:

Ես ասում եմ ձեզ, պարոնայք, որ ռուսները ամենաանհամապատասխան ազգն են աշխարհում ինքնակառավարման համար: Նրանք ընդունակ չեն ինքնակառավարման: Նրանք ընդունակ չեն ինքնուրույն գործելու: Նրանք ընդունակ չեն ինքնուրույն մտածելու: Նրանք ընդունակ չեն ինքնուրույն ապրելու: Նրանք ընդունակ չեն ինքնուրույն ստեղծագործելու: Նրանք ընդունակ չեն ինքնուրույն ոչնչացնելու: Նրանք ընդունակ չեն ինքնուրույն կոտորելու: Նրանք ընդունակ չեն ինքնուրույն պատերազմելու: Նրանք ընդունակ չեն ինքնուրույն խաղաղություն հաստատելու: Նրանք ընդունակ չեն ինքնուրույն ապրելու:

Ահա թե ինչ էին ասում ամերիկյան կառավարական շրջանակները ռուսների մասին: Ահա թե ինչ էին ասում ամերիկյան կառավարական շրջանակները ռուսների մասին: Ահա թե ինչ էին ասում ամերիկյան կառավարական շրջանակները ռուսների մասին: Ահա թե ինչ էին ասում ամերիկյան կառավարական շրջանակները ռուսների մասին: Ահա թե ինչ էին ասում ամերիկյան կառավարական շրջանակները ռուսների մասին: Ահա թե ինչ էին ասում ամերիկյան կառավարական շրջանակները ռուսների մասին: Ահա թե ինչ էին ասում ամերիկյան կառավարական շրջանակները ռուսների մասին: Ահա թե ինչ էին ասում ամերիկյան կառավարական շրջանակները ռուսների մասին:

նախատեսուած պայմանագրին մէջ: Բացորոշապէս հասկնալի է որ իրաւունքներու այդպիսի հաւասարութեան կիրարկման եղանակները պիտի ճշդուին խորհրդաժողովին մէջ:

2) Այս յայտարարութեան հիման վրայ, Գերմանիա հաղորդեց թէ պատրաստ է վերագրաւելու իր տեղը զինաթափութեան խորհրդաժողովին մէջ:

3) Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ կառավարութիւնները պատրաստ են հանդիսաւորապէս եւ բոլոր եւրոպական պետութեանց հետ վերստին յայտարարելու թէ՝ ո՛չ մէկ պարագայի մէջ չպիտի փորձեն բռնի ուժով լուծել ո՛ր եւ է վէճ, ներկայ թէ ապագայ, իրենց միջեւ: Այս յայտարարութիւնը պիտի ըլլայ առանց կաշկանդելու ապահովութեան հարցին ամբողջական վիճաբանութիւնը:

4) Մ· Նահանգներու, Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հինգ կառավարութիւնները կը յայտարարեն թէ վճռած են գործակցիլ, զինաթափութեան խորհրդաժողովին մէջ, միւս մասնակցող պետութեանց հետ, անյապաղ մշակելու համար պայմանագիր մը որ յառաջ պիտի բերէ սպառազինութեանց շօշափելի սահմանափակում մը, յառաջիկային նոր կրճատումներ կատարելու առաջադրութեամբ:

Ե. Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ Իթալիի Աղբիւր Մերոբ խումբի ժողովը, այս Շաբաթ երիկուն ժամը 8ին, 32 Ավրնիւ Կոպըլէն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԱՅՍ ՇԱԲԹՈՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ'ԵԼԼԷ

«ԿԱՎՈՒՇ»Ի 1933Ի ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

Բացարձակապէս «օրիժինալ» եւ ծայրէ ծայր զուարթ հատոր մը

Ի ՊԱՏԻԻ «ԿԱՎՈՒՇ»Ի 25ԱՄԵԱԿԻՆ

ԳԻՆ՝ 30 ՖՐԱՆՔ

կավուշէն փաթ-էզիստ օրացոյցով

կեդրոնատեղի Կավուշ, 208bis, rue Lafayette, Paris (10e)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՂԻՆ

Տէսին, Դոր.— 300։
Վիէն, Մ. Մ.— 35։
Վիէն, Գ. Ա.— 35։
Շաֆու, Թ. Պ.— 70։
Փորթլէնտ, Տէր Ա.— 5 տոլար։
Փավիլիօն սու Պուա, Մաթ.— 50։
Լա Պօքքա, Տայ.— 10։
Ալֆորվիլ, Տօքթ. Ռ.— 140։

Նոր Տարին կը մօտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԱԼԱՃԵԱՆ
7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23
(Métro: St. Denis եւ Réaumure)
Նոր Տարիի առթիւ ստացած հինգ արեւելեան հոր մրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպաստեղէններ:
Փութացէք օգտուիլ առիթէն, բացառիկ վեղչ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապսպրանքներու վրայ:
ՈՒշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	ֆր·Լիվր
2. Քաշէր պանիր	8	ֆր·Լիվր
3. Կեսարիոյ ապուխտ	12.50	ֆր·Լիվր
4. Ճերմակ պանիր	6	ֆր·Լիվր
5. Ջիթապտուղ	3	ֆր·Լիվր
6. Ընտիր օղի	19	ֆր·Լիթր

Ընգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար,
Livraison à domicile

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Պ· Պետրոս Պալըբճեան, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գաւուբճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Կ· Կիւլպէնկեսան (Լոնտոն), Տէր եւ Տիկին Ց· Շահպէնտէրեան (Մանչեսթր), Տէր եւ Տիկին Գ· Շահպէնտէրեան (Մանչեսթր), Տէր եւ Տիկին Վ· Պալըճեան, Այրի Տիկին Ե· Պալըճեան, Այրի Տիկին Գ· Պալըճեան, Այրի Տիկին Գ· Պալըճեան, (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Տօքթ· Գ· Կիւլպէնկեան (Նիւ Եորք), Պ· Ա· Կիւլպէնկեան (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Ուճճեան (Լոնտոն), Տէր եւ Տիկին Ց· Շահպէնտէրեան (Ադեբսանդրիա), Տէր եւ Տիկին Ց· Դանիէլեան (Ադեբսանդրիա), Պ· Գ· Շահպէնտէրեան (Ադեբսանդրիա), Տէր եւ Տիկին Ե· Շահպէնտէրեան (Ադեբսանդրիա), Տէր և Տիկ. Տօքթ· Բէշիշեան (Պոլիս), Տօքթ· Ց· Բէշիշեան (Ադեբսանդրիա), Տէր եւ Տիկին Ե· Շահպէնտէրեան (Ադեբսանդրիա), Տէր եւ Տիկին Տօքթ· Բէշիշեան (Պոլիս), Տօքթ· Ց· Բէշիշեան (Ադեբսանդրիա), Տէր եւ Տիկին Ա· Սարգիսեան (Հալէպ), Պ· Ս· Սալէրեան ինչպէս նաեւ Գաւուբճեան, Բէհեսեան, Աատուրեան, Պալեան ընտանիքները եւ զաւակները եւ իրենց պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր, զոհանչիճ, մեծ մօր, հրթջը եւ ազգականուհիին՝

Ա.ՅՐԻ ՏԻԿԻՆ

ՄԱՐԻԶԱ ՊԱԼԸՐՃԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ 72 տարեկան հասակին մէջ, դեկտ·9ին Ուրբաթ օր, իր բնակարանին մէջ, 9ter Rue Allée Jardin Anglais, Le Raincy:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը, Շաբեթշաբթի առաւօտ, ժամը 11ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 Rue Jean Goujon: Հանգուցեալին մարմինը պիտի ամփոփուի Père Lachaiseի գերեզմանատունը:

Մահադէպ չտացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ ԾՆՈՒՆԴԻ առիթ մի՛ մոռնաք գոհարավաճառ - ժամագործ ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի հասցէն՝ 261, Fbg. St. Martin, Paris (10e): Արժէքաւոր նուէրներ եւ 100ին 10 գեղչ: (Métro: Louis - Blanc):
Բացէ կիրակի օրերը:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանցքային, արեան եւ մորթի հիւանդութիւններ: Տարրալուծում: 93 Rue d'Angoulême, Métro: Couronne, խորհրդ. 5-8 եւ կիր. առաւօտ: 123 Bld. Sébastopol, մէթրօ Réaumur, խորհ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտ:

Տօքթ. Լ· ՏԷԼԼ'ԱՄՕՌ
(Հայ կիր էն կը խօսի)
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ԲԺԻՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08 - 23: Ընդունելութիւն առանց օր ժամը 14 - 17։
II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine)։ Ընդունելութիւն առանց օր ժամը 10 - 12։
Կ'այցելէ եւ Կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ:

Հայերու ժամադրավայրը
Ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

E. TER-MINASSIAN
Export und import, Komissionen und Vertretungen
Ցանձն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:
Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:
Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ
Maison ALBERT
17, Rue Damesme Métro: Tolbiac
ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ
Հայերու համար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առիթիւ նուէրներ:
Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԻՐ. Ա Ն Ա Հ Ի Տ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ
18 Դեկտ. 1932 կիրակի գիշեր ժամը 9ին
Salle des Saciétés Savantesի մէջ
8 Rue Danton Metro St. Michel et Odéon
կը ներկայացուի աննախընթաց պատրաստութեամբ
Գերմանացի ծանօթ թատերադէր ՄԱՔՍ ՏՐԻՒՒԷՐԻ
17 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ
Տ ո ւ մ ը ե ր ե ք ա ր ա ր
եւ
ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿ
կատակերգ. մէկ արար ՀԱՆՐԻ ՊՕՐՏՕԻ
Կը մասնակցին՝ ՏԻԿ. ԱՆԱՀԻՏ, ՏԻԿ. ՌՆԱՐ, Պ. Պ. Լ. ՅԱՐՈՒԹ, ԼԱՒՐԱ, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, եւն.
ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ.— 15, 10 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ
Տ ո ւ մ ս ե ր ը ա մ է ն տ ե ղ ե ւ «Կ ա վ ո ւ շ» ի մ օ տ

Հայ «Տրամ-Օթերէք» խումբը
ղեկավարութեամբ
Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ
մասնակցութեամբ
"ՍԻՓԱՆ"
ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԲԻ
Հայկական մեծ օթերա
ՅՈՎ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ
ԱՆՈՒՇ
Օփերա 4 արար 6 պատկեր
Տ ո ւ մ ս ե ր ը ա յ ժ մ է ն կը ծախուին սովորական տեղերը
8 Յունուար կիրակի ցերեկ
ժամը ճիշդ 2.45ին
Maison de la Mutualité
ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Métro: Maubert - Mutualité

Ի գիտութիւն
Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise 8 թիւով թաղամասին մէջ:
Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ մանրաքանակ գիներէն: Կեդրոնատեղի՝
"CAFE SULTAN,,
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը
ՄԻ՛ ՄՈՌՈՒԱԾ ԹԷ ԻՆՁ ՆՈՒԻՐ ՊԻՏԻ ՏԱՌ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ
Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ
26, rue Lesage, Paris (19) Métro: Belleville
Tél. Ménil. 61-85
Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի հայերէն, յունարէն եւ թուրքերէն նոր ստացուած փլաքներ:

Ծահու է ստիպողական մեկնումի պատճառաւ կեդրոն թաղամասի մէջ կօշկակարի խանութ մը՝ բոլոր կազմածներով (մեքենայ, գործիք եւայլն.) միասին: Բնակարան՝ 2 սենեակ, խոհանոց: վարձք՝ 3000 ֆրանք, պայ՝ 6 տարի: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Տէր Յակոբեանի, 14 rue Medéah, Paris (14)։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (30)

ԵՍ ԼՐՏԵՍ ՄԸՆ ԷԻ

Ցուսահատութենէս լացի ու ողբացի, դրան զարկի ուժգնաբար, յետոյ անկողնիս վրայ ինկայ ընկճուած:

Ժամ մը վերջ մարդիկ վերադառնալով, բանտին իւրաքանչիւր դրան փականքները բացին: Դուրս խուժեցինք· կէս – խելագար մարդեր ու կիներ եւ խառնուեցանք Գերմանիոյ ցամաքային եւ ծովային զինուորներուն: Ամէն ոք կը վազէր: Ոչ մէկը գիտէր ուր: Քաղաքին մէկ անկիւնէն հրացանի պայթիւն մը լսուեցաւ: Կը նշանակէր որ գիրք բռնած էին:

Կատարեալ քաոս էր: Զինուորներ եւ քաղաքացիներ ամէն կողմէ կը վազէին· խումբեր՝ փողոցի անկիւններուն մէջ կը պարէին ու կը պոռային· կէս զինով մարդիկ սրճարանները աւարի կուտային եւ ըմպելիի տակառները փողոց կը հանէին:

Բանտի կոշտ զգեստիս ոչ ոք ուշադրութիւն դարձուց: Մի քակ մտածումս էր փախչիլ, պահուրտիլ: Պահուրտիլ ուր որ ալ ըլլար:

Կանտի փողոցներէն աննպատակ վազեցի· յետոյ քաղաքէն դուրս ելայ եւ իյնալով, ելլելով, լալով ու հեկեկալով ճամբաս շարունակեցի: Սկիզբները ինծի հետ չատեր ճամբայ ելան, բայց վերջը ես առանձին մնացի:

Եւ ահա տարօրինակ լեզուով ձայներ իմացայ: Ցետոյ անգլիական խօսակցութիւն ըլլալը հասկցայ: Պողպատէ դիմանոցներով մարդիկ, խաքի գոյն զգեստ հագած, ճամբէն կը յառաջանային: Տեսայ ուրիշ խումբ մը որ ճամբուն միւս եզերքը, դաշտերուն մէջէն կը քալէր: Անգլիական յառաջապահ խումբն էր:

Եռեւս դառնալով կատաղի կերպով անոնց մօտ յառաջացայ: Ցեխով թաթխուած զինուորները կարծելով որ իրենց վրայ պիտի յարձակիմ՝ ապահով կանգ առին: Ամէնէն մօտս գտնուող զինուորին թեւերուն մէջ ինկայ, որ զէնքը վար ձգած միջոցին քիչ մնաց սուինը ինծի մխուէր: Ուղեղս բզզիւններով լեցուած էր:

— Սպաս մը, սպաս մը, գոչեցի ու ինքզինքս գետայ:

Ենթասպայ մը ինծ նստեցուց:

— Ես Բրիտանական Գաղտնի Գործակալութեան կը պատկանիմ, մրմնջեցի: Երկու տարի առաջ ձերբակալուեցայ: Ատկից ի վեր բանտն էի: Դրամ չունիմ, բան մը չունիմ... Մնողները Ռուէրըս կը բնակին: Ձիս հոն տանելու միջոց մը չէ՞ք կրնար գտնել:

— Օրիորդ, նախ պէտք է բան մը խմէք դուք, պիտի կաղդուրուիք, ըսելով ուիսքիի չիշ մը երկարեց:

Անմիջապէս ղէպ ի կանտ վերադարձուցին զիս...

Մեծ երջանկութիւնները մեծ դժբախտութիւններու չափ կսկծալի կ'ըլլան: Ազատութեանս օրերուն սիրտս ուրախութենէն կը խեղդուէր

Գլխ ձայները լինդի աւելի անուշ կը թուէին: Վերջապէս ապահով բարեկամներուս մէջն էի:

Ռուէրըս վերադարձիս, մեր ինքնաշարժը հօրս սրճարանին աւերակներուն առջեւ կեցաւ: Ռուէրըսը որքա՜ն փոխուած էր· Աւտուա՜ծ իմ: 1916ին Թողած ժամանակս բաղդատաբար նըւազ աւերուած էր: Հիմա տանիքաւոր տուն դրեթէ չէր մնացած:

Բանդումը սոսկալի էր եղած:

Փոխան դերման դէմքերու, հիմա փողոցներուն մէջ կը տեսնուէին երկնակապոյտ համազգեստը Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի զինուորներուն խաքիին:

Ռուէրըսի գրեթէ բոլոր բնակչութիւնը, որ մինչեւ պատերազմին վերջնալը մառաններուն մէջ էր պահուրտած՝ դուրին առջեւ համախմբուած էր, գիս դիմաւորելու համար· այնպէս որ մեծ դժուարութիւնով կրցայ մօրս մօտ յառաջանալ: Զափազանց յուզուած, գիս դուրսէն դիմաւորելու էր եկեր:

— Փառք քեզ, Տէ՛ր, դոչեց, լալով ու խնդալով միաժամանակ: Իմացանք թէ գնդակահարուած ես, թէ Գերմանիա աքսորուած ես եւ բանտին մէջ մեռած ես եւն.:

Ցետոյ բոլոր եղբայրներուս պատերազմէն ողջ վերադարձը իմացայ, որ կատարեալ հրաշք մը թուեցաւ ինծի· Թէեւ երկու կրտսերները մշտապէս խեղճանդամ պիտի մնային:

Ամէն օր նոր անակնկալ մը կ'ունենայինք· — Բարեկամներ որոնց սուգը օրերով պահած էին իրրեւ կորսըւած, տուն կը վերադառնային հրաշքով մը ազատուած:

Ո՞րքա՜ն յիշեցինք «Գանթին Մա»ն, գերմանական հիւանդանոցի վեհանձն հրամանատարը, թիւ 63ը, դժբախտ Ֆաշիւիկէը եւ մնացեալ բոլորը, բարեկամ թէ թշնամի, որոնց մասին յուշերուս մէջ խօսեցանք:

Գիւղին բնակիչներէն բոլորը դարձեալ հոն վերադարձան: Անոնք կուգային երկաթուղիով կամ հետիոտն եւ կամ էշերով· ունեցած չունեցածնին կռնակներուն վրայ բարձած: Համաձայնական իշխանութիւնները անոնցմէ շատերուն օգնեցին՝ կառք եւ ինքնաշարժ տրամադրելով· իսկ ծեր կիներու կապոցները զինուորները ուրախութեամբ իրենց ուսերուն վրայ կրեցին:

Ընտանիքներ իրենց աւերակ տուներուն առջեւ տխուր մը կանգնած մնացին· վայրկեան մը յետոյ սակայն դարձեալ ուրախ էին, եւ երգելու պատրաստ:

Ամենաջոր Գերմանիան ծունկի գալու չափ չախչախուած եւ իր բանակն ալ հետացած էր: «Գրաւեալ Շրջաններ»ը Պելճիքա եղան դարձեալ:

Բայց ամէն պարագայի, միշտ ալ պիտի յիշեմ այն կարգ մը ազնիւ պաշտօնեաները, ինչ դաստակարգի ալ պատկանին անոնք — որոնք դորշ ալիքին հետ եկան:

Գերմանական բանտային կեանքը աչքերս լրջօրէն տկարացուցած էր· այնպէս որ ամիսներով բժշկական խնամքի տակ մնացի· այլապէս վախ կար թէ կուրանայի:

Բրիտանական Գաղտնի Գործակալութենէն ինծի ղրկեցին ազատ արձակմանս թուղթերը եւ բանտին մէջ դտնուած միջոցիս զանձելի մնացած ամսականները: Ինծի հաղորդուեցաւ նաեւ որ Սըր Տըկլըս Հէյկի կողմէ պաշտօնական յիշատակութեան եմ արժանացած եւ անգլիական չքանչան մըն ալ պիտի ստանամ: Ֆրանսական եւ պելճ կառավարութիւններն ալ ինձ պատուեցին Պատուոյ Լեգէոնով նըշաններով:

Ուէսթրուզպէքի մեր հինաւուրց տունը պիտի վերաշինուէր· ուստի անոր աւերակներուն ուխտի գացի: Ամէն ալիւս աղիւսի վրայ չէր մնացած: Նըշանաւոխտակ մը միայն վերադարձող ուխտաւորներուն կ'իմացնէր որ «ասիկա Ուէսթրուզպէք գիւղն է»:

Ժպտուն մարգերն ու բացատները, ուր մեր մանկութիւնը անցուցած էինք, անապատային երեւոյթ մը ստացած էին:

Մութ մը անգլիացի զինուորներ ճամբուն եղերքը կը հանգչէին· երիտասարդ սպայ մը, տեսնելով որ հոն կեցած մնացած էի՝ մօտս գալս մեղմ ձայնով մը հարցուց թէ ժամանակին այդտեղ բնակո՞ծ էի:

Այդ երիտասարդ սպան քիչ առաջն ամուսնացեր եղաւ...

Մէկ տարուան ընթացքին Ուէսթրուզպէք մեր հին տունին տեղը արդէն նորը կանգնած էր· ու նոր պարտէզին ծաղիկները կ'աճէին ուրախ ու գեղեցիկ ինչպէս 1914ին:

Պատերազմը վերջացած ու հետը ինձ համար երջանկութիւն էր բերած...

Թարգմ· Ա· ՀԱԲԷԼԵԱՆ

(Վ Ե Ր Ջ)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր ժեռտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժեններ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱՀԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՐԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1932
14 Decembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2060 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«Մ. ՔԷՄԱԼ ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ Է»

Երէկ հրատարակեցինք վերջինը՝ այս յօդուածաշարքին։ Խտացումը՝ անզլեբէն հատորի մը որ կոչուած է մեզ ազմուկ հանելու։

Այդքան լայն տեղ տալով այս հրատարակութեան, մեր նպատակն էր ոչ թէ «արեւելեան» հետաքրքրութիւններ զոհացնել, այլ երեւան հանել նոր Թուրքիոյ յաղողութեան գլխաւոր գաղտնիքը։

Արդարեւ, Արմսթրոնկի գրքին սկիզբէն մինչեւ վերջը, ինչ որ ամէնէն աւելի ուշադրութիւն կը գրաւէ, այդ կէտն է։

Մեզի համար երկրորդական են հեղինակին համոզումներն ու տեսութիւնները։

Պ. Արմսթրոնկ հիացող մըն է Մ. Քէմալի, եւ Թուրքիոյ վերածնութեան։ Եւ միշտ ալ ամբարտաւան դիրք մը բռնած է «հպատակ» ժողովուրդներու, մասնաւորապէս Հայերու հանդէպ։

Քանի մը տարի առաջ, ուրիշ դիրք մը հրատարակեց, — «Վերածնեալ Թուրքիան եւ Մուրհան»։ Ուղեւորի տպաւորութիւններ, ուր նորէն առիթը գտած էր գոհհօգրէն սեւցնելու, վարկաբեկելու հայ ժողովուրդին մնացորդները։

Բայց թողունք այդ բոլորը եւ պրպտենք ինչ որ հրահանգիչ է «Գորշ Գայլ»ին մէջ։ (Պօզ Քուրթ)։

Փաստերու եւ մանրամասնութիւններու տեսակէտով, չափազանց հարուստ է Պ. Արմսթրոնկի դիրքը։ Փաստեր, որոնք վէպի մը տպաւորութիւնը կը ձգեն, եւ սակայն մեծագոյն մասով կը համապատասխանեն բուն իրականութեան։

Հեղինակը վարած ըլլալով դիւանագիտական պաշտօններ, ամէն դիւրութիւն կը վայելէր յետին մանրամասնութիւններն իմանալու եւ ստուգելու։

Քանի մը անգամ համբորդած է դէպ ի Թուրքիա։ Իսկ բրիտանական Գաղտնի Գործակալութեան եւ օտար դեսպանատուներու տեղեկագիրները, ինչպէս եւ ականատեսներու պատմութիւնները անշուշտ որ անմատչելի չեն եղած իրեն։

Մնաց որ, կան բուն իսկ Թրքական աղբիւրները, Մ. Քէմալի անմիջական շրջապատէն։ Փախստական մտերիմներն ու «ընկերուհիները»։ Կամ անոնց յուշերը։

Այնպէս որ, աւելորդ է վիճիլ վաւերականութեան մասին։

Եւ յետոյ, բազմաթիւ դէպքեր դեռ երէկուան պատմութիւն են։

Բայց, կրկնենք, այդ բոլորէն վեր, մեզի համար էականը այն հոլովոյթն է որ յանգեցաւ քէմալական յաղթանակին եւ զոր այնքան պատկերալից դրուագներով կը նկարագրէ հեղինակը։

Մ. Քէմալ ասպարէզ կ'իջնէ երբ Թուրքիան անդունդին ափին էր հասած։ Պարտութիւն, տնտեսական քայքայում, օտար գրաւում եւ ընդհանուր յուսահեղութիւն։

Մա՞յլ է հեռանկարը, բայց «Գորշ Գայլը» — այս պարագային Թուրքիոյ ոգին — կը գտնէ ուժ մը հաւատաւորներ, եւ կուտայ ճակատագրական որոշումներ։

Ինքնահաւան, իշխանասէր, անբարոյական, թաթխուած՝ արեւելեան բոլոր մոլութեանց մէջ, — այս մարդը կանգ չառներ ո՛ր եւ է խոչընդոտի առջեւ։ Համոզելով, սպառնալով, կաշխարհելով, մարմին կուտայ ուխտի մը որ կը դառնայ աղբիւր վերանորոգման եւ յաղթանակի։

Անշուշտ, արտաքին ազդակներն ալ կ'օգնեն։

Առանց կարմիր – կանանչ զինակցութեան եւ մխաներու՝ դեղին – ճերմակ աշխարհակալներու դիւային խաղերուն, ժո՞ւր թէ էնկլիւբէն կարենար յոխորտալ այսօրուան կեցուածքով։

Եւ սակայն, ի՞նչ կ'արժեն արտաքին ազդակները, երբ դուն չունիս ուղեգիծ եւ ուխտ, չունիս կամք ու հաւատք։ Երբ ծրագիրներ կ'որոճաս, բայց պատրաստ չես։ Երբ զոհարներ կը թափես, բայց մոմխաներու կամ ժայռերու կը հանդիպիս։

Հակառակ մեր բոլոր ամբարտաւանութեան, պէտք է խոստովանինք թէ Թուրքը գերազանցեց մեզ, այս տեսակէտէն։

Աւելի մօայլ, աւելի ահաւոր է եղած մեր ազատագրական պայքարը։ Կատարեալ դիւցազնամարտ։

Պահելով բոլոր համեմատութիւնները, կրնա՞նք պարծիլ մեր դիտակցութեան պայծառութեամբ եւ հաւաքական կամեցողութեամբ։

Ճակատագրական վայրկեաններու մէջ, ծանրակշիռ վրիպումներ չե՞նք ունեցած մեր ակադեմական վէճերով, ձեռնպահութեամբ, դասալքութեամբ, ազգի – ազգի խաչաձեւումներով կամ ճամարտակութիւններով։ Մինչ Թշնամին կը գործէր։

Այսօր իսկ, երբ քիչ – շատ բնականոն վիճակ ունինք, եւ խրապուկս ցնցուած ենք աննախընթաց վերիվայրումներէն, նոյն անկերպարան կերպարանքը չե՞նք ներկայացներ։

Ունի՞նք պայծառ տեսութիւն՝ գոնէ հիմնական հարցերու մասին։

Ունի՞նք ուխտ, գոնէ եղածը պահելու, եթէ անկարող ենք նոր նուաճումներ կատարելու։

Մի խայն գաղութներու հոգեկան վիճակը աչքի առջեւ բերելով, կրնանք առանց գժուարութեան տալ այս հարցերուն պատասխանը։

Լման տասը տարի, չկրցանք լեզու գտնել տարրական հարցի մը, գաղութներու վերկութեան մասին։

Եւ բոլոր երեւոյթները կը ցուցնեն թէ՝ տակաւին տասը տարի ալ պիտի չարունակենք ջուր ծեծել, արիւն պղտորել, խմաստութիւն ծախել, — բայց մատ մատի չզարնել։

Այո, չունինք Թուրքիոյ հնարաւորութիւնները, բայց աչք ու մի՞տք ալ չունինք։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՕԱՑՈՑՑ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Իզմիրի «էսնաֆ եւ էհալի» դրամատունը օրացոյց մը պատրաստած է, փոխելով ամիսներու անուններէն։

Այսպէս, նոյեմբերը մկրտած է «նիւմհուրիյէթ այը» (հանրապետութեան ամիս), յունուարը՝ «Կազի այը» (Կազիին ամիսը) եւն։

Հրատարակուած լուրէն կ'երեւի որ թուրք դրամատունը չէ կրցած թրմացնել տարուան 12 ամիսները։

Թէեւ զրկուա՞ծ՝ թուրք հայրենակցութենէ, կը փութամ օգնութեան հասնիլ Իզմիրի դրամատան։

Ու կ'առաջարկեմ թրմացնել ոչ միայն ամիսները, այլ եւ տարիները եւ տարուան եղանակները։

Այսպէս, յուլիսը (1908) կարելի է կոչել «Իթթիհատ այը»։ Մարտը (1909) «շէրիաթ այը»։ Մայիսը (1915) «Թէհճիր այը» (Տեղահանութեան ամիս)։ Օգոստոսը (1924) «Լոզան այը»։ Փետրուարը (1925) «Քիւրտ այը» (ապստամբութիւն Շէյխ Սայիտի)։ Սեպտեմբերը (1925) «Տար ադաճ այը» (կախաղանի ամիս)։ եւն։

Ինչո՞ւ գարունը չմկրտել «էշգըյա մէվսիմի», ամառը՝ «ասարըմ էհսէրիմ մէվսիմի», ձմեռը՝ «էմվալը մէթրուէ մէվսիմի» (լճեալ գոյներու եղանակ), աշունը՝ «թալաճ մէվսիմի»։

Միայն 1908էն ադին պատահած դէպքերը յիշելով, Իզմիրի դրամատունը կրնայ թրմացնել ոչ միայն ամիսները, տարուան եղանակները եւ շաբթուան օրերը, այլ եւ փառի ու պարծանքի արձանագրութիւններով օծել տարուան 365 օրերը։

ՎԱՐԱԶ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ «ՊԻՏԻ»ՆԵՐԸ

Թուրքիոյ կրթական գործակալը հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է։ —

«Ցարդ ժողովրդական վարժարաններէն 2 միլիոն 400,000 հոգի վկայական ստացած են։ Ուսման տարիք ունեցող երիտասարդութեան հազիւ հարիւրին 15ը դպրոց կը յաճախէ։ Պիտի աշխատինք որ դպրոցական ուսման ծրագրերը այնման խեղդուած չըլլան, որպէս զի տղաք խրտչին ուսումէ։ Ուսուցիչներու թիւը պակաս ըլլալով ամէն գիւղի բաւարարութիւն չեն կրնար տալ։ Միջնակարգ վարժարաններէ շրջանաւարտներուն վկայագիր տալով կը խորհինք անոնք գիւղերու մէջ ուսուցիչ անուանել։ Այս կերպով գիւղերու հանրային կարգ մը գործերն ալ անոնք կրնան վարել, բայց պայման է որ այդ ուսուցիչին ապրուստը եւն. գիւղէն հոգացուի։ Մեր ձեռքն եղած ուսուցիչներուն, չորս ամիս մէկ գիւղին մէջ եւ չորս ամիս ալ ուրիշ գիւղի մը մէջ պաշտօնավարել պիտի տանք։

ՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՊԱՌԱԿՏՈՒՄԸ

Կրէկոր Շթրազէր, Գերմանիոյ հիթլէրականներուն բաղաքական վարիչը, հրաժարական տուաւ, չհանդուրժելով Հիթլէրի էմահանոյիներուն։ Ուրիշներ ալ բաշուեցան եւ կուսակցութիւնը ծանր տագնապ մը կ'անցընէ այժմ։ Հիթլէր որոշեց իմ ստանձնել կառավարութեան բաղաքական դեկավարութիւնը։ Այս առթիւ, կոչ մը հրատարակեց իր սովորական ոճով եւ ըսաւ թէ պիտի պահպանէ իր սովորական ուժգնութեամբ, — «Ցնոր տնօրինութիւն պիտի վարեմ իմ կուսակցութեանս բաղաքականութիւնը։ Ինծի օգնական կը նշանակեմ նախկին զօրավար Լէյը։ Դեկտ. 14ին պիտի հաղորդեմ նոր ուղեգիծը, աւելցնելու համար ազգային – ընկերվարական շարժման գործունէութեան ուժը»։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ՝ ՕԴԱՆԱՒՈՎ

Կիրակի օր հարսնիք մը տեղի ունեցաւ օդանաւի մէջ, Մատրիտի օդանաւային կայանին վերեւ։ Փեսան էր օդանաւորդ Բոլիանօ։ Այս առիթ հարսը հռչակուեցաւ «օդանաւի թագուհի»։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Հինչպէս պիտի լուծուի պարտքերու խնդիրը

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ԿՂ ՎԻՃԱՐԱՆԻ ԵՐԿՈՒ ՕՐԷ Ի ՎԵՐ

ԷՒԻՕ ԱՌԱՋԱՐԿԵՑ ՎՃԱՐԵԼ, ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄՆԵՐՈՎ

Պատերազմական պարտքերու խնդիրը միշտ կը մնայ առկախ, թէեւ վաղը վերջին օրն է (15 դեկտ.)։

Երէկ դրած էինք թէ՝ իրրեւ պատասխան Անգլիոյ վերջին ծանուցագրին, ամերիկեան կառավարութիւնը վճռապէս կը մերժէ իրրեւ առհաւատ ընդունիլ 95 միլիոն տոլարի գումարը։

Ամերիկայի այս մերժողական պատասխանը տրուեցաւ անսովոր արագութեամբ։ Ուշադրութեան անգլիական դեսպանը հազիւ յանձնած էր ծանուցագիրը, երբ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը անմիջապէս պաշտօնատան երթալով, խմբագրել եւ հեռագրել տուաւ պատասխանը։ Հազիւ հինգ ժամ անցած էր ծանուցագրին ստացման եւ պատասխանին առաքման միջեւ։

Հակառակ այս ժխտական պատասխանին, իրազեկներ կը հաւատան թէ Մ. Նահանգներուն մէջ ալ հետզհետէ կը ծաւալի պարտքերու վերաքննութեան տեսակէտը։ Կառավարութիւնը ստիպուած էր ժխտական պատասխան տալ, որովհետեւ չի կրնար խախտել սահմանադրութիւնը։

Ինչ կը վերաբերի Ամերիկայի ճամպարանքին, դարձեալ իրազեկներ կը բացատրեն թէ ստիպուած էր այդպէս չարժիլ, որպէս զի Ֆրանսայի երեսփ. ժողովին որոշումէն առաջ, յայտնի ըլլար ամերիկեան կառավարութեան տեսակէտը։

Ֆրանսա եւ Անգլիա միեւնոյն տեսակէտն ունին այս հարցին մէջ, եւ կ'ըսուի թէ պիտի պնդեն վերապահումներու մասին, հակառակ Ամերիկայի ժխտական պատասխանին։ Ամերիկեան ծանուցագրին ժամանումէն անմիջապէս յետոյ, Պ. Էռիօ կանչուեցաւ Սպիտակ Տունը, խորհրդակցեցաւ Պ. Մաքդոնըլտի հետ, որ ժընեւէն կուգար։ Իսկ երկու օրէ ի վեր Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետները հեռախօսով տեղեկութիւններ կը հաղորդեն փոխադարձաբար, իրենց բռնելիք ընթացքի մասին։ Հաւանական է որ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ ալ հարցապնդումներ տեղի ունենան այսօր, չորեքշաբթի։ Թէեւ կառավարութիւնը չուզեր կաշկանդուիլ։

*** Երկուշաբթի օր, Պ. Էռիօ լայն բացատրութիւններ տուաւ երեսփ. ժողովին մէջ, կատարուած բանակցութեանց մասին, չեչտելով դեկտ. 15ի վճարումը կատարելու անհրաժեշտութեան վրայ, բայց միեւնոյն ատեն առաջարկելով որոշ վերապահումներ։*

Վարչապետը նախ համաձօա ակնարկ մը նետեց անցեալին վրայ։ Ցիշեց թէ Ամերիկեան Թանկագին ծառայութիւններ մատոյց պատերազմի ամէնէն տագնապալի չրջանին եւ թէ 75,000 Ամերիկացիներ մեռան ռազմադաշտին վրայ։ Բայց, պատերազմէն ի վեր, թիւրիմացութիւններ ծագեցան Մ. Նահանգներուն եւ մեր միջեւ, սկսելով հաշուութեան դաշնագրէն։ Ամերիկան չվաւերացուց դաշնագիրը։ Ցետոյ, Ամերիկան մերժեց անդամակցիլ Ազգերու Դաշնակցութեան։ 1929ին համաձայնութիւն գոյացաւ պարտքերու վճարման մասին, եւ այդ օրէն մեզի համար բացորոշ էր թէ իրարու հետ կապուած են պատերազմական պարտքերը եւ հաւանցումները։ Ցետոյ, Ամերիկայի պահանջով, հաստատուեցաւ Երկիի ծրագիրը։ Ցետոյ, նախագահ Հուվըրի պահանջով, յետաձգուեցան վճարումները, փլուզումէ փրկելու համար Գերմանիան։

Ինչ ստացած եւ վճարած է Ֆրանսա

Իր ճառին սկիզբէն մինչեւ վերջը, Պ. Էռիօ ուզեց ապացուցանել թէ բոլոր կարգադրութեանց մէջ, հատուցումները եւ պարտքերը միշտ իրարու կապուած են։ Այս առթիւ, յիշեց նաեւ շարք մը թուանշաններ։ Ամերիկա Ֆրանսայի փոխ տուած է, պատերազմի ընթացքին, 1970 միլիոն տոլար, իսկ զինադադարէն յետոյ՝ 1027 միլիոն։ Ապրանքներու գինն է 400 միլիոն տոլար։ 1926ի համաձայնութեամբ, Ֆրանսայի պարտքը նշանակուեցաւ 4025 միլիոն տոլար, այսինքն իրր 100 միլիառ ֆրանք։ Այս պարտքին փոխարէն, Ֆրանսա վճարած է, համաձայնութենէն առաջ՝ 400 միլիոն տոլար։ համաձայնութենէն յետոյ՝ 87 միլիոն։ Ֆրանսա Անգլիոյ կը պարտի 653,127,000 ստերլին, որ սակը 125 հաշուելով կ'ընէ 81 միլիառ ֆրանք։ Արդէն վճարած է 287 միլիոն տոլար։ Գալով դեկտ. 15ի պայմանաժամին, Ֆրանսա պիտի վճարէ 19,261,000 տոլար, Անգլիա՝ 95,550,000, Իտալիա՝ 1,245,000, Պելճիքա՝ 2, 125,000 տոլար։ Պելճիքա տակաւին որոշում տուած չէ, իսկ Իտալիան պիտի վճարէ, նոր համաձայնութիւն մը պահանջելով 1933 յունիս 15ի մասնավճարին համար։

Ի՞նչ պիտի ընէ Ֆրանսան։ Երեք տեսակ լուծումներ կան աչքի առջեւ։ 1· վճարել՝ առանց վերապահութեան։ Կառավարութիւնը չընդունիր այդ տեսակէտը։ 2· Պարզապէս մերժել դեկտ. 15ի վճարումը։ Կառավարութիւնը այդ ալ չի կրնար ընդունիլ։ Ծայրագոյն անխոհեմութիւն պիտի ըլլար 500 միլիոն ֆրանքի համար վտանգել կարգադրութիւն մը որ սահմանուած է 60 տարուան համար, մանաւանդ որ տակաւին մեր առջեւ չունինք վերջնապէս հաստատուած իշխանութիւն մը։ (Կ'ակնարկէ Մ. Նահանգներու նախագահական փոփոխութեան)։ Ցետոյ, պէտք է նկատի առնենք թէ ինչեր կրնան պատահիլ Մ. Նահանգներուն մէջ, եթէ մերժենք յարգել մեր ստորագրութիւնը։ «Այնտեղ սարսափելի նախապաշարումներ կան մեզի հանդէպ, անպատկառ մամուլ մը եւ գարշելի մարդիկ որոնց ազդեցութեան դէմ պէտք է պայքարիլ։ Կուտակուած նախապաշարումները չծանրացնենք ոսկիի վէճերով։ Եթէ վճարելու մերժումը բանդէ գոյացած համաձայնութիւնը, նորէն պիտի իյնանք սարսափելի վէճի մը մէջ որ եօթը տարի տեւեց»։ Կը մնայ երրորդ լուծումը, — վճարել՝ վերապահումներով։ Կառավարութիւնը ա՛յդ կ'առաջարկէ ժողովին։ Ֆրանսա պէտք է յարգէ իր ստորագրութիւնը, դնելով որոշ պայմաններ։

Այս ճառէն յետոյ, վիճաբանութիւնները յետաձգուեցան յաջորդ օրուան (երէկ)։ Իսկ Պ. Էռիօ ժողովի նստաւ երկտակեան եւ արտաքին յանձնաժողովներուն հետ եւ ժողովի հրաւիրեց դաշլիճը, որոշելու համար վերապահումները։

Երեսփ. ժողովը երէկ ցերեկ ձեռնարկեց ընդհանուր վիճաբանութեանց, եւ չարունակեց մինչեւ առաւօտ։ Բուռն արտայայտութիւններ եղան այս առթիւ։

*** Վերջին լուրերու համաձայն, Անգլիա պիտի պնդէ իր դրած վերապահումներու մասին։*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«ՆՈՅ· 29»Ը ԾԵԾՈՎ ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱՅ

Վիէն, 12 դեկտ. (Յառաջ)։ — Դեկտեմբեր 11ին, երէկ, կիրակի օր կէս օրէն վերջ, Սէրթլը Կաթոլիկ սրահին մէջ, Հոկ. – Հնչակ – ռամկավար հաւաքուած, պիտի տօնէին Նոյ· 29ը որուն նախաձեռնութիւնը տուածնին էր Հոկի քանի մը հոգիներց մասնաճիւղը։

Որոշուած էր ողջոյնի խօսք տալ երկու Հայր· Մխիթարներու ներկայացուցիչներուն։ Երկուքն ալ թախթափուք հնչակեաններ էին։

Առաջինը՝ փախուկ մը, կը հրաւիրուի բեմ, բայց փոխանակ իր ողջոյնի խօսքը ընելու, ձեռքը բռնած հակադաշնակցական թերթ մը, կը սկսի լուտանքներ թափել Դաշնակցութեան հասցէին։

Օրուան նախագահը անտեղի կը գտնէ եղածը։ Մարդուկը նորէն խօսք կ'ուզէ, բայց կը պատասխանուի թէ հոս վիճաբանական ժողով չէ։ Բեմ կը բարձրանայ երկրորդը, նոյնպէս թախթափուք հնչակ մը, եւ կը հրամայէ, որ նախագահը եւն. բոլորն ալ վար իջնեն բեմէն որպէս զի ինք խօսի։ Կը պատասխանուի թէ իրաւունք չունի այդպիսի պայման դնելու, քանի որ բեմը Հոկին կը պատկանի։ Կրկին կը հրամայէ։ Այս անգամ թեւէն բռնելով բեմէն վար կ'իջեցնեն։ Մինչ այդ, արդէն սրահին մէջ բանակռիւը սկսած էր Հոկերու եւ հնչակներու միջեւ։ Հեռվհեռէ կը տաքնայ բանակռիւը եւ կը վերածուի դուր ու դեղցի։ Ներկաները կը սկսին սրահէն հեռանալ։ Եւ իրենք ալ հանդէսը վերջացած համարելով կը մեկնին։

Օրուան բանախօսը — Լիոնէն բերուած Առաքելարցի ապտակ մը — առանց իր պարտականութիւնը կատարելու դլխիկոր կը վերադառնայ, եւ, այսպիսով կը վերջանայ Նոյ· 29ի «ոճնակատարութիւնը»։

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ 1·75

Յորեքշին գինը ինկած ըլլալով, հացին բիլոն որ 1·80 էր, այսօրուընէ սկսեալ պիտի ծախուի 1·75ի։

ՄԱՀՓՈՐՁ ՎԻԼՀԷԼՄ Բ·Ի Դէ Մ ?

Գերմանական թերթերը կը գրեն թէ Վիլհէլմ Բ·ի բնակած դղեակի մէկ աշտարակին մէջ (Հոլանտա) բունեցաւ մարդ մը, ձեռքը ատրճանակով եւ դաշոյնով։ Քննութիւն կատարուելով, հաստատուեցաւ թէ անծանօթը բանի մը օրէ ի վեր եկած էր։

ԿԻՆ ՄԸ՝ 180,000 ՖՐԱՆՔԻ ԱԴԱՄԱՆԴՈՎ

Ֆրանքֆուրթէր սահմանին վրայ ձերբակալուեցաւ կին մը, որ վրան պահած էր 180,000 ֆրանք արժողութեամբ ադամանդ։ Անվէրսէն կուգար։ Կը կարծուի թէ ադամանդի միջնորդ է Անվէրսի եւ Ամսթէրտամի գործարանատիրոջ մը հաշուոյն։ Ադամանդները վար դրուեցան, իսկ տիկինը բանտ առաջնորդուեցաւ։

ՁԱՓՈՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ, ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՄԵՐԺԷ

Չինացի զօրավար մը եւ բազմաթիւ զինուորներ Մանչուրիայէն Սիպերիա ապաստանած ըլլալով, նախնական կառավարութիւնը պահանջեց իրեն յանձնել բոլորն ալ։ Պ· Բարախան, արտաքին գործերու փոխ – գործավարը, նախ պատասխանեց թէ պիտի բննէ խնդիրը, իսկ երկրորդ ծանուցագրով մը բացարձակապէս մերժեց։

ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ Վ.ՃԱՐՄԱՆ ԴԷՄ

Փարիզի բաղաքապետական խորհուրդին անդամներէն 34 հոգի բանաձեւ մը առաջարկեցին, պարտքերու վճարման դէմ։

Տնտեսական փրկութեան կոմիտէն հեռագիր մը ուղղեց Պ·Էռիոյի, յայտնելով թէ անկարելի է տոկալ տուրքերու յաւելման եւ առեւտուրի ջլատման որ յառաջ պիտի գան պարտքերու վճարման հետեւանքով։

Ուրիշ բազմաթիւ միութիւններ ալ նոյնիսկ հեռագիրներ եւ հանրագրութիւններ կը տեղացնեն։

Իսկ նախկին պատերազմիկներու Միութիւն մը առջի օր ծաղկեպսակ մը դրաւ Ամերիկայի անծանօթ զինուորի գերեզմանին վրայ, հետեւեալ մակադրութեամբ։

— «Դուն չուզեցիր այս բանը···»։

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԻՐՇԱԿՈՒ ՀՈՂՈՏՈՒՄԸ Է»

3.— ԱՐՔԱԿ ԸՆԿՈՒԵԼ ԵՒ ՊԱՏՄԱԾԱՔ

Հայերիս մէջ ազգային թշնամի ունինք, որ մեր ազգին ամէն տեսակ չարիքներ կը պատճառէ, որ մեր ազգին ամէն տեսակ վնասներ կը հասցնէ, որ մեր ազգին ամէն տեսակ ամօթ կը բերէ, որ մեր ազգին ամէն տեսակ անարգանքներ կը կրէ տալիս, որ մեր ազգին ամէն տեսակ նախատինքներ կը քաշէ տալիս, որ մեր ազգին ամէն տեսակ ստորութիւններ կ՚ընէ տալիս, որ մեր ազգին ամէն տեսակ անպատուութիւններ կը կրէ տալիս, որ մեր ազգին ամէն տեսակ անարգանքներ

ՅՈՒՆԱՍ... ՏԵՂԸ ՈՐԿԱ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ԱՆԱՍՆԱԿԱՆԻՑ)

Մի տասը տարի առաջ էր, երբ Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ Ռեպնինը, ազնվական ծագում ունեցող մի երիտասարդ, որոշեց ամուսնանալ։ Ո՛չ, ոչ թե սիրուց դրդված, այլ ուղղակի այն պատճառով, որ ինքն արդեն հասել էր ամուսնանալու տարիքին։ Ռեպնինը ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչպես կարելի է ամուսնանալ սիրուց դրդված։ Նրա կարծիքով, ամուսնությունը պետք է կնքվեր բացառապես հաշվի առնելով ընտանեկան շահերը։ Ռեպնինը ամուսնանում էր ոչ թե այն պատճառով, որ ինքը կամենում էր ունենալ կին, այլ այն պատճառով, որ ինքն ուներ ընտանիք։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարուստ հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի ֆինանսական դրությունը բարելավվի։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարուստ հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի ֆինանսական դրությունը բարելավվի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա ազնվական ծագում ունեցող հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի սոցիալական դիրքը բարձրանա։ Ռեպնինը ամուսնանում է ազնվական ծագում ունեցող հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի սոցիալական դիրքը բարձրանա։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա գեղեցիկ հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի գեղագիտական ճաշակը զարգանա։ Ռեպնինը ամուսնանում է գեղեցիկ հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի գեղագիտական ճաշակը զարգանա։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա խելացի հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի մտավոր մակարդակը բարձրանա։ Ռեպնինը ամուսնանում է խելացի հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի մտավոր մակարդակը բարձրանա։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա առողջ հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի առողջական վիճակը բարելավվի։ Ռեպնինը ամուսնանում է առողջ հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի առողջական վիճակը բարելավվի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա երկար կյանք ունեցող հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի կյանքի տևողությունը երկարի։ Ռեպնինը ամուսնանում է երկար կյանք ունեցող հարսնացուի հետ, որպեսզի նրա ընտանիքի կյանքի տևողությունը երկարի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարսնացուի հետ, որը կարող է երեխաներ ունենալ, որպեսզի նրա ընտանիքի շարունակությունը ապահովվի։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարսնացուի հետ, որը կարող է երեխաներ ունենալ, որպեսզի նրա ընտանիքի շարունակությունը ապահովվի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել երկար, որպեսզի նրա ընտանիքի ժառանգությունը չկորչի։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել երկար, որպեսզի նրա ընտանիքի ժառանգությունը չկորչի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել հարմարավետ, որպեսզի նրա ընտանիքի կենսամակարդակը չնվազի։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել հարմարավետ, որպեսզի նրա ընտանիքի կենսամակարդակը չնվազի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել առանց աշխատելու, որպեսզի նրա ընտանիքի անդամները չստիպվեն աշխատել։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել առանց աշխատելու, որպեսզի նրա ընտանիքի անդամները չստիպվեն աշխատել։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել երջանիկ, որպեսզի նրա ընտանիքի երջանկությունը ապահովվի։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել երջանիկ, որպեսզի նրա ընտանիքի երջանկությունը ապահովվի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել հավերժ, որպեսզի նրա ընտանիքի հավերժությունը ապահովվի։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել հավերժ, որպեսզի նրա ընտանիքի հավերժությունը ապահովվի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել անմահ, որպեսզի նրա ընտանիքի անմահությունը ապահովվի։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել անմահ, որպեսզի նրա ընտանիքի անմահությունը ապահովվի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել աստվածային, որպեսզի նրա ընտանիքի աստվածայնությունը ապահովվի։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել աստվածային, որպեսզի նրա ընտանիքի աստվածայնությունը ապահովվի։

Ռեպնինի ընտանիքը ցանկանում էր, որ նա ամուսնանա հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել Աստծո պես, որպեսզի նրա ընտանիքի Աստծո պես լինելը ապահովվի։ Ռեպնինը ամուսնանում է հարսնացուի հետ, որը կարող է ապրել Աստծո պես, որպեսզի նրա ընտանիքի Աստծո պես լինել

500 արհեստական ուսանողներ ձերբակալուեցան

Ինչպէս գրած էինք, արքայականները ցոյց մը կազմակերպած էին երեսփոխ. ժողովին դէմ, պարտքերու վճարման առթիւ։ Ոստիկանութիւնը արգիլած էր, բայց ուսանողները նկատի չէին առած։ Սէն Միշէլէն մինչեւ երեսփ. ժողովին առջեւ բոլոր անցքերը բռնուած էին։ Նախ 4—500 ուսանողներ, մեծ մասով արքայական, թափօր մը կազմեցին Իրաւագիտական վարժարանին առջեւ, եւ իջան դէպ ի Սէն Միշէլ, պոռալով.

— Անկցի՛ն պարտքերը։ Ոչ մէկ սու Ամերիկայէ։ Անկցի՛ էռիօն։

Ոստիկանները ճամբան խափանած ըլլալով, ընդհարումներ պատահեցան եւ առաջին առթիւ 40—50 հոգի ձերբակալուեցան։ Սօլֆերինոյի փողոցին անկիւնը, ոստիկանական նոր չղթայ մը դիմաւորեց ուսանողները, որոնք փորձեցին հատ – հատ սողոսկիլ, անարգական բացագանչութիւններ արձակելով Մ. Նահանգներուն եւ Էռիոյի դահլիճին դէմ։ Ցուցարարները քանի կը մօտենային երեսփ. ժողովին, ոստիկանները այնքան կը խտացնէին հետապնդումը։ Իրիկուան ժամը 6·30ին բաւական բուռն հրմշտուքներ տեղի ունեցան եւ ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ խափանել ցոյցը։ Ջանգան ընդհարումներու ընթացքին, աւելի քան 400 ձերբակալութիւններ կատարուեցան։ Կալանաւորներուն մէջ կային «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի խմբագիրները։ Իրիկունը ուշ ատեն նոր ցոյց մը տեղի ունեցաւ երեսփ. ժողովին առջեւ, եւ այս առթիւ ալ 60 հոգի ձերբակալուեցան։ Անշուշտ բոլորն ալ պիտի արձակուին։

Պաղհաներէն աջակցութիւն կը խնդրեն

Ռումանական կառավարութիւնը որոշեց վերսկսիլ բանակցութիւնները Ազգերու Դաշնակցութեան էմմական յանձնախումբին հետ, փոխատուութիւն մը ստանալու համար։ Անցեալ հոկտեմբեր 6ին համաձայնութիւն մը գոյացած էր այս մասին, բայց ռումանական կառավարութիւնը անընդունելի գտաւ դրուած պայմանները, քանի որ օտար հակակչիռ կը հաստատուէր կառավարութեան գլխուն։ Անկէ ի վեր Ռումանիոյ տնտեսական կացութիւնը աւելի ծանրացած ըլլալով, այժմ նոր պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկուի, բանակցութիւնները վերսկսելու համար։

Ինչպէս գրած էինք, Պուլկարիոյ մէջ, Ազգերու Դաշնակցութիւնը ինք պատուիրակութիւն մը ղրկած է, քննութիւններ կատարելու, էմմական հակակչիռ հաստատելու եւ... փոխ տրուած դրամներուն տոկոսները ապահովելու համար։

Պուլկարիոյ թագաւորը ճառ մը խօսելով, չեչտեց թէ տաժանելի է երկրին էմմական եւ տնտեսական վիճակը, բայց կը յուսայ որ դարման մը պիտի գտնուի։

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ Իթալիի Աղբիւր Սերոբ խումբի ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ավրնիւ Կոպըլէն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Գալան

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը վաղը, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Գրադարան - ընթերցարանին մէջ, *49*, րիւ Նասիոնալ։ կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, պատ. միութեան Գրադարանին մէջ, *49*, րիւ Նասիոնալ։ պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Հրապարակային դասախօսութիւն Շավիլի մէջ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Ց. Դ. ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ խումբի

Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, մանկապարտէզի սրահին մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Նիւթ՝ «ՆԵՐԳԱՂԹԸ եւ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ»

Մուտքը ազատ է։

Պարահանդէս Անկհեի մէջ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ՝ ԱՆԿՀԻՆԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄԷ

21 Յունուար Շաբաթ օր

Կը խնդրուի միութիւններէն եւ մասնաւորապէս պարասէրներէն նկատի ունենալ սոյն թուականը։

«ՍԻՓԱՆ»ի ընկերա - համակրական հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ *18* Դեկտեմբեր կիրակի, ժամը *4*ին միւթիւալիթէի 2րդ յարկը։

Պիտի խօսի դերասան Ա. ՇԱՀԱՆՈՒՆԻ

Մեր մեծ դերասանուհի Տիկ. ՍԻՐԱՆՈՑՇի մասին

Խմբերգ, նուագ, արտասանութիւն։ Ջուարճալի խաղեր, հայկական եւ եւրոպական պարեր։ կը հրաւիրուին «*Արարատ*» եւ «*Բիւրակն*» երգչախումբերու անդամները։

Մուտքը ազատ է բոլոր համակիրներու համար։

Ծախքի համար 2 ֆրանք։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՏՈՐ Ա.

Հիմնադրութենէն մինչեւ Օսմ. Սահմանադրութիւն (1890—1908)

Շուրջ 500 մեծադիր էջ 80 պատկերներ

Գրեց՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գինը՝ Ֆրանսա, Սուրբիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան 40 ֆր.։ Ուրիշ երկիրներ՝ 50 ֆր. կամ 2 տոլար։ Դիմել՝ L. Tadévossianի, Փոշտակի հասցէով, 71 Ave. Kléber, Փարիզ (16)։

Կը ծախուի նաեւ ցառաջի խմբագրատունը։ Ապագրանքները կանխիկ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երիցուհի Հեռիէ Մխսի Խաչերեան, կը փնտռէ իր քեռորդին՝ Ռուժդալեցի Օհան Քէլօհանեան, որ ծնած է 1903ին Այնթափի էյնէճ գիւղը, հօր անուն՝ Աւետիս Քէլօհանեան, մօր անուն՝ Մարիամ։ 1925ին եկած է Ֆրանսա։ Իր հասցէն գիտցողները կը խնդրուի իմացնել՝ Père Hagop Boyadjian, Poste Restante, Valence, Drôme։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաքլէ։ Ընդհ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ներ։ հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳԸ

70 ՀՈԳԻՆՈՑ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀԱՒՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Ղեկավարութեամբ հանրածանօթ երաժշտագէտ Պ. Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ

եւ մասնակցութեամբ երգչուհի ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

Տեղի կ'ունենայ Սաթօի Մասիիայի մէջ

24 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին *25 Դեկտ. Կիրակի ցերեկ ժամը 3.30ին*

ՄՈՒՏՔ 10, 15, 20 ՖՐԱՆՔ

Փութացէք այժմէն ապահովել ձեր տոմսերը որոնց թիւը սահմանափակ է։ կը ծախուին միութեան երկսեռ անդամներուն մօտ։

7ՐՈՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ, ԿԻՐԱԿԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ֆոթոգ.)

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

STUDIO RUDOLF սրահը, 6bis, Rue Campagne Première, Mét. Raspail

Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈՓԻԿԵԱՆԻ եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

18 Դեկտ. կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին

Առաջին անգամ ըլլալով Փարիզի մէջ կը ներկայացուի

ՓՕԹԱՇ ԵՒ ՓԵՐԼԱՄՈՒՏՐ

Թարգմ. Ց. ՂԱՐԻԲԵԱՆ

Մոնթէկիւ կլասի հռչակաւոր գօվէտին (*3* արար)

3 ԺԱՄ ԱՆԸՆՊՀԱՏ ԱԹԱՂ

Բեմի կառավարիչ՝ Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ *Հերթ. բեմադիր* Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Էուսիկ, Օրիորդներ Մելինէ, Պետրոսեան, Պ. Ֆ. Աֆտոնեան, Գազանճեան, Թորոսեան, Լաթիֆեան, Կոթիկեան, Մեճատուրեան, Նիկողոսեան, Պերճիկ, Սրապեան եւ Յանճագ։

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

(Սահմանափակ թիւով բէզէրվէ տոմսեր՝ 10 ֆրանք)

Տոմսերը նախօրօք կը ծախուին Հրանտ-Սաժուէլ գրատունը, Ճաշարան Ֆլօրիա եւ սովորական վայրերը։

Տօնական օրերու ձեր գնումները վերապահեցէ՛ք

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԻՆ

Նախագահութեամբ Տիկին Ն. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Դեկտեմբեր 23, 24 եւ 25ին, Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը

9bis rue Vineuse, Métro: Passy Trocadéro, Aut. BP. BO.

Հոն պիտի գտնէք կանացի եւ տղամարդու արդուզարդի առարկաներ, երախաներու խաղալիքներ, նուէրքոյու իրեր, նպարեղէն, ամէն տեսակ թաց եւ չոր պտուղներ, խմորեղէններ, եւն., ընտացիկ գիներով։

ՊԻԻՖԻ, ԺԱՄԸ 5—7, ՊԱՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՐԵՐՈՒ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ ԼԷՅԼԱ ՊԵՏՐ – ԽԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

17 Դեկտ. Շաբաթ կէսօրէն ետքը ժամը 4ին

Théâtre de l'Avenue, 5 rue de Colisée

Իշխանուհի Պետր-խան նոր է ճասած Միլանէն, ուր *Scala de Milano*ի մէջ մեծ յաջողութեամբ ներկայացուց Սաբայի Թագուհին։

ԿՕՇԻԿ ՇԻՆՈՂ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ԵԻԱՅԼՆ

Ինչո՞ւ աւելի վճարել, երբ կարելի է ուելի աժան գնել, զեղչելով միջնորդէրը։ Գնման մէջ եղած շաիը ամէնէն իրականն է։

Կը յայտնենք փոքր արհեստանոցներու տէրերուն եւ կօշկակարներու որ իրենք սուղ կը գնեն, որովհետեւ իրենց գնումները փոքրաքանակ են։ Մենք մեր գործարանին մէջ ԿՐ ՇԱՀԵՆՔ ՈՒՂՂԱԿԻ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ, որով կրնաք օգտուիլ մեծաքանակի գինէն, ինչքան փոքր ըլլայ ձեր պնումին քանակը։

ՄԵՐ **STELLA** ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ **Trépointe**Ը [ՄԻՋԱԿԱՇԻ)

պատրաստուած է տեղական կաշիէ եւ մասնաւոր եղանակով։

Մասնաւոր «Trépointe ferme» ամէն մեծութեամբ, ամէն գոյնով եւ ամէնաժան գինով, վասնզի չէք վճարեր միջնորդէրէ։

ՈՒՐԵՄՆ ԴՆԵՑԷՔ ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵՐ ԴՈՐՇԱՐԱՆԻՆ

«TREPOINTE STELLA»

14 Quai de Rive Neuve, Marseille Tél. Dragon 24—44

ԿԱՂԱՆԴԻ *ԱՌԹԻԻ ՆՈՒԻՐ ՄԸ, ՈՐ Կ'ԱՐԺԷ ՆՈՒԻՐԵԼ ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ ԿԱՄ...*

ՓՐՈՖ. ՄԵՍՐՈՊ Գ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

ԵՐԱՉԱՀԱՆ ՃՈՒԽ ՈՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ

(երեք ամիս առաջ լոյս տեսած)

Գիրքը, որ կը պարունակէ *10,000* երազներու

ճշգրիտ եւ ընդարձակ մեկնութիւնը։

կը բովանդակէ նաեւ՝ *ԼՈՒՍՆԻ ԵՐԱՉԱՅՈՑՑ, ԴՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄՆԱԽՈՂի եւ ՎԻՃԱԿԱՑՈՑՑ։*

Դիմել գրավաճառներ՝ Հրանտ - Յամուէլ, *51*, rue Mr. le Prince, Paris (*6*)։ Գ. Թերիկեան, *13*, rue des Dominicaines, *Marseille*։ Լ. ՔերաՅեան, 27, rue des Dominicaines, Marseille։ *Կամ ուղղակի հրատարակիչին՝* Արամ ժամկոչեան, *299*, rue de Lyon, Marseille։

Գինը՝ 15 ֆրանք. Արտասահման՝ 20 ֆրանք կանխիկ։

ԲՈԼՈՐ ԱՐԻՒԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐԸ, ԴԻՒՐՈՒՍՈՑՑ ՄԷԹՈՏՈՎ

ՊԱՐԳԵՒ ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆ

Ա. Վրցանակ փարիզի փրոֆէսէօրներու *1932*ի միջազգային մրցումէն

(չորս անգամ վկայեալ)

ԿՈՒՏԱՑ [ՄԱՄՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

Դրել՝ 88 Bould. de Port Royal Paris (5)

Հայերու ժամադրավայրը

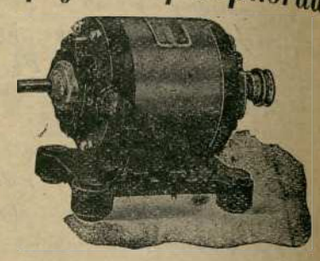
ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Կարի յատուկ ուշադրութիւն

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսճաք 300 ֆրանք

1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայականով, պահանջեցէք մեր նեղկայացուցիչը, վճարման դիւրութիւններ։

կարի մեքենայի յատուկ լամբ 30 ֆր.

HOVHANESSIAN ingénieur

15 rue de Vienne, Paris (8)

Կ'ընդունինքշաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5։

ՈՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

28, Բիւ տէ Տօմինիքէն — ՄԱՐՍԷՅԼ

Վաճառատանս մէջ բացառիկ եւ անհատական զեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ։ Սպասքներ, օղ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ գարդեղէններ։ Կը ստանձնենք արագ նորոգութիւններ։

Պօն տը քրէֆիներ կ'ընդունինք։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՐՇԻԿԻ ԵՒ ԱՊՈՒԽՏԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՔԷՍԹԷՔԵԱՆ

46 RUE DE BAIGNOIR, MARSEILLE

Հայրենակից, եթէ կ'ուզես ճամով ճոտով, Թարմ եւ մաքուր երշիկ *(սուճուխ)* եւ ապուխտ ունենալ, տունիդ եւ վաճառատունիդ համար, ուղղակի դիմէ մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնես ճոխ մթերք մը երշիկի եւ ապուխտի, մեր սեփական գործարանին մէջ պատրաստուած։ 5 Villa Chalet Rosier de la Platrière, St. Julien, Marseille։

Կը ծախենք մեծաքանակի գնով։ Ահա նմոյշ մը՝ ապուխտին քիլոն 14 ֆրանք, երշիկին քիլոն 12 ֆրանք։

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու ճամար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ։

Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՔՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտայլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Հոն կը կատարուին՝ ճ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեղ-մանիչակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրաձկնեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորճային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Ճորքախտաւորներու ճամար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Չակաշիւճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ ճոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեճառական Քելադրական եւ Ֆրյոտեան մեթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները այրի, քոի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու ճամար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ սերքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ԴԵՐՁԱԿ ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՑՐԵՐՈՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

13 rue Saulnier, Paris (9)

Ճոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու

Կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տագնապին առթիւ հարիւրին չհասնի զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲՒԱՒԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

15 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2061

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԼՈՒՐԵՐՈՒ ԱՌԱՏՈՒԹԵԱՆ պատճառով, յետաձգուած է այսօրուան խմբագրականը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ԳԻՇԵՐԸ ԼՈՒՍՑՆԵԼՈՎ

որոշց չվճարել իր պարտքը

ԷՒԻՈՑԻ ԴԱՀԼԻՃԸ ԻՆԿԱԻ 187Ի ԴԷՄ 402 ՁԱՅՆՈՎ

Ինչպէս գրած էինք, երեսփ. ժողովը երեքշաբթի կէս օրէն յետոյ նիստ գումարելով, չարունակեց մինչեւ չորեքշաբթի առաւու, փոթորկալի մթնոլորտի մը մէջ:

Ժողովէն առաջ, էլմտական եւ արտաքին գործերու յանձնաժողովները քննութեան ենթարկած եւ մերժած էին կառավարութեան առաջարկը, որ կը թելադրէր կատարել դեկտ. 15ի վճարումը, մասնաւոր վերապահումներով: Երկու յանձնաժողովները կ'առաջարկէին յետաձգել վճարումը, եւ նոր բանակցութիւն պահանջել:

Ինչպէս Անգլիա, Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ վճարումը պիտի կատարէր իրրեւ առհաւատիւ, պահանջելով վերադարձնութիւն, այլապէս չպիտի կրնար վճարել այսուհետեւ: Եմմտական յանձնաժողովը այս առաջարկը մերժեց 22 ձայնով եւ 9 ձեռնպահութեամբ. իսկ արտաքին գործերու յանձնաժողովը՝ 9ի դէմ 28 ձայնով: Ետոյ երկու յանձնաժողովները խառն ժողով գումարելով, որոշեցին յետաձգում առաջարկել: Այս բանաձեւին վրայ էր որ տեղի ունեցան վիճաբանութիւնները: Պ. Լոիս ուժգնօրէն պաշտպանեց իր տեսակէտը, պարզելով յետաձգման անպատեհութիւնները: Ընդհ. տեղեկաբերը ներկայացուց բանաձեւը, որ կը հրաւիրէ կառավարութիւնը՝ Մեծն Բրիտանիոյ եւ միւս պարտականներուն հետ խորհրդաժողով մը հրաւիրել տալ, քննելու համար բոլոր միջազգային յանձնառութիւնները: Այս խորհրդաժողովը պիտի գործէ համախորհուրդ՝ տնտեսական համագումարին, որ պաշտօն ունի ճշդելու աշխարհի դրամական վիճակը եւ վերահաստատելու վարկը:

Այս բանաձեւը ողջունուեցաւ բուռն ծափերով, այն աստիճան որ Պ. Լոիս բեմ բարձրացաւ եւ զգմանք յայտնեց որ կառավարութեան բանաձեւին խօսքը չըլլար: Հարկ եղաւ կարդալ այդ բանաձեւը, որմէ յետոյ խօսք առաւ Պ. Ֆրանքլէն Պուէսոն:

— «Կը պաղատիմ որ ժողովը միաձայն բանաձեւ մը քուէարկէ, պատրաստուելու համար այն բիրտ ճակատամարտին որ պիտի սկսի վաղը:

— Ճակատամարտ չէ, վէճ մըն է, դիտել տուաւ ընկերվարական երեսփոխան մը:

Մասնաւորապէս յուզումնալից էր գիշերուան նիստը: Շատեր կը նախատեմէին դահլիճին անկումը, մանաւանդ որ կառավարութիւնը վստահութեան խնդիր դրած էր: Ընկերվարականները եւ ուրիշ խմբակցութիւններ նախապէս որոշած էին մերժել դեկտ. 15ի վճարումը: Բայց երկու կողմերն ալ ուժգնօրէն մաքառեցան մինչեւ վերջը: Երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ չվճարելով պիտի խզենք անգլեւֆրանսական ճակատը եւ Ֆրանսան կղզիացման պիտի դատապարտուի:

Ամէնէն վերջը խօսք առաւ Պ. Լոիս, իր զերազոյն ճիգը թափելով: Ցայտարարեց թէ վստահութեան խնդիրը պիտի դնէ:

— 480 միլիոն ֆրանքի համար կ'արժէ՞ պահել բանակցութեան դուռները: Հարիւր միլիառ պարտք ունինք Ամերիկայի, ութսուն միլիառ՝ Անգլիոյ: Պէտք է կշռել հետեւանքները: Ենթադրենք թէ իմ կառավարութիւնս տապալեցաւ: Ի՞նչ պիտի ըլլայ ելքը: Իր գործին համար մտահոգ մարդու մը անձկութեամբն որ կ'ըսեմ — զգուշացէ՛ք: Ի՞նչ պիտի ընէք: Ֆրանսան պիտի կղզիացնէք: Իտալիան որոշած է վճարել. Պելժիան չի վճարեր առարկելով իր տնտեսական դժուարութիւնները: Ֆրանսան չի կրնար այդպիսի առարկութիւններ ընել: Երբ Անգլիան վճարէ Ամերիկայի, կը կարծէ՞ք թէ անգլ. կառավարութիւնը աւելի երկար պայմանաժամ պիտի չնորհէ Ֆրանսայի: Եթէ վաղը Ամերիկան առանձին առաջարկներ ընէ Ֆրանսայի, անջատելով Անգլիայէն, ես ո՛ր եւ է պատասխանատուութիւն չեմ ստանձներ: Դուք 480 միլիոն ֆրանքի համար պիտի խզէք անգլեւֆրանսական ճակատը: Աչխարհի ազատութիւնը կը պահանջէ որ այս երկու երկիրները զուգընթաց երթան:

Պ. Լոիս կը զգար թէ դահլիճին տապալումը անխուսափելի է, բայց ուզեց ժողովին վրայ ազդել ճարտասանական տեղատարափով մը: Ոռովիչ էին իր վերջին խօսքերը.

— Ես զուր չեմ ուզեր, ոչ իսկ համակրանք:

Անմիջապէս ձեռնարկուեցաւ քուէարկութեան, երկու բանաձեւերու վրայ: Առաւուն ժամը 5·20 էր, երբ նախագահը հաղորդեց քուէարկութեան արդիւնքը, — 187ի դէմ 420 ձայնով կը մերժուէր կառավարութեան ընդունած բանաձեւը:

Նախարարները անմիջապէս քաշուեցան, եւ Պ. Լոիս Էլիզէի պալատը երթալով, յանձնեց դահլիճին հրաժարականը:

Ամերիկա կ'ընդունի Անգլիոյ վճարումը

Ամերիկեան կառավարութիւնը հեռագրեց թէ կ'ընդունի Անգլիոյ այսօրուան վճարումը (95 միլիոն տոլար), առանց պայմանի կամ վերապահութեան:

Որոշուեցաւ չպատասխանել Անգլիոյ վերջին ծանուցագրին, աւելի չբարդացնելու համար խնդիրը:

Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովին մէջ, անկախ երեսփոխան մը պահանջեց դատի ենթարկել նախագահ Հուվըրը, ամբաստանելով թէ դաւադրած է Հինդէնպուրկի հետ, թէ ապօրէն եւ գաղտնի համաձայնութիւններ կնքած է եւրոպական պետութեանց հետ, թէ պարտքերու վճարման յետաձգում հռչակած է, անցնելով իր իրաւասութեան սահմանները եւն.: Բանաձեւը մերժուեցաւ չախչախիչ մեծամասնութեամբ, սակայն իրագէտներ կը պնդեն թէ այս հարցի մասին վերջին խօսքը չէ ըսուած տակաւին:

*** Ֆրանսայի երեսփ. ժողովին որոշումը ծանր տպաւորութիւն գործեց Ամերիկայի մէջ:*

ԶԱՐՀՈՒՐԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ ԹԱՒՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՐԿՈՒ ԱՆԾԱՆՕԹՆԵՐ ԿԸ ՍՊԱՆՆԵՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԸ (ՎԱՐԴԱՆՈՎ) ԵՒ ԿԸ ՓՈՐՁԵՆ ԽԵՂԴԵԼ ԱՆՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

ԹԱՒՐԻԶ, 30 Նոյ. (*Ցառաջ*) — Նոյ. 28ի գիշերը ժամը 3·30ին երկու անծանօթներ կը մտնեն Յարութիւն Վարդանեանի (Վարդանով) բնակարանը: Վարդանեանի հաւատարիմ շունը անմիջապէս միջանցքէն կ'իմանայ կասկածելի մարդոց մուտքը եւ կը սկսի բոլոր ուժով հաչել: Անծանօթները փայտով կը զարնեն շան գլխուն: Թեղն կենդանին ուշաթափ կ'իյնայ գետին, եւ այլ եւս ձայն չի հաներ: Ոճրագործները վեր կ'ելլեն եւ Վարդանեանի ննջարանի դուռը տեղէն կը հանեն: Շան հաչոցէն եւ դրան թխթխկոցէն հայր ու աղջիկ կ'արթննան, բայց չեն հասկնար թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ: Ոճրագործները դիմակներով եւ լապտեր մը բռնած, ներս կը մտնեն:

Վարդանեանը «օգնուքի՜ւն, օգնուքի՜ւն» կ'աղաղակէ: Ոճրագործները բանի մը անգամ դանակով գլխուն կը զարնեն ու գետին կը գլորեն: Այդ վայրկեանին փոքր աղջիկը, Վարդանուշ, 26 տարեկան, իր ննջարանէն օգնութեան կը հասնի: Ոճրագործները այս անգամ, աղջիկը կը բռնեն եւ պարան մը փաթթելով վզին՝ կը ձգեն խեղդելու նպատակով: Աղջիկը շատ ճարպիկօրէն եւ աղօտ լոյսէն օգտուելով, ձեռքը կը դնէ պարանին տակ: Ոճրագործները չեն տեսներ այդ եւ պարանին երկու ծայրերէն ուժգնօրէն կը քաշեն եւ կարծելով թէ աղջիկը արդէն խեղդուած է, կը ձգեն գետին եւ բանի մը անգամ ալ դանակով թեւին կը զարնեն: Միւս աղջիկը կիսամեռելագար վիճակի մէջ ըլլալով անցուդարձէն տեղեկութիւն չունենար:

Հայրը արեան մէջ շաղախուած կը շարժի: Ոճրագործները մօտ երեսուն տեղէ դանակով եւ երկաթի կտորով կը ծակոտեն խեղճ մարդուն մարմինը:

Իրենց գործը վերջացած համարելով, ոճրագործները տան ճրագը կը վառեն եւ կը սկսին դարակներն ու աղջկան պայուսակները բրբրել: Ճրագը վառուած ատեն ոճրագործներէն մէկուն դիմակը կ'իյնայ, այդ րոպէին Վարդանեանի աղջիկը կիսամեռդ վիճակի մէջ կը ճանչնայ զայն:

Երբ ոճրագործները հանգիստ կը զբաղէին իրենց թալանի գործով, աղջիկը կամացուկ վզի պարանը կ'արձակէ եւ շատ զգուշութեամբ սողալով, բաց դուռնէն կ'ելլէ միջանցքը եւ կ'աշխատի փողոցի դուռնէն փախչիլ, սակայն տեսնելով որ փողոցի դրան ետեւը բարեր շարուած են ոճրագործներուն կողմէ, կ'անցնի դէպ ի փողոց նայող փոքրիկ սենեակը: Ցետոյ, պատուհանէն, բանի մը մեդր բարձրութենէ փողոց կը նետուի եւ վիրաւոր եւ արիւնլուայ Փախլաւի Պառաժի անկիւնի կը վազէ, պահականոցէն օգնութեան կանչելու:

Բոպիկ եւ գիշերուան ներմակեղէնով, աղջիկը մինչեւ անկիւնն կը հասնի եւ կը վերադառնայ մէկ ժամէն, ընկերակցութեամբ ոստիկանի մը որ գինքը կ'առաջնորդէ հարեւան Հայու մը տունը: Առտուն կը փոխադրուի Բժ. Յ. Մելիխեանի բնակարանը, ուր կը դարմանուի:

Իսկոյն հայկական թաղամասի ոստիկաններն ու պաշտօնեաները կը հասնին եւ լուր կուտան կեդրոնին: Ատրպատականի ոստիկանապետը, Ապահովութեան տեսուչը, ուրիշ պաշտօնեաներ դէպքի վայրը գալով, արձանագրութիւն կը կազմեն ու բնակարանը կը կնիքեն:

Խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են, ոճրագործները գտնելու համար: Կասկած չկայ թէ երկուքն ալ պիտի բռնուին, բանի որ Վարդանեանի աղջիկը ոճրագործներէն մէկը ճանչցած է:

Ո՞Վ ԷՐ ՍՊԱՆԵԱԼԸ

Յարութիւն Վարդանեան Ագուլիսի շրջանէն է, բայց երկար տարիներ Պարսկաստան կ'ապրէր: Մօտ 65 տարեկան էր: Նախ բան համաշխարհային պատերազմը, եղած է Թաւրիզի ցարական հիւպատոսարանի հեռագրիչ եւ միաժամանակ տնտեսական մասի կառավարիչ:

Թաւրիզ — Ռուսաստան միացնող հեռագրագիծը թէեւ պարսկական կառավարութեան կը պատկանէր, բայց օրական մէկ ժամ միշտ կը յատկացուէր ռուսական հիւպատոսին:

Երբ բոլշեւիկները տիրացան Ռուսաստանին, Յարութիւն Վարդանեան հաշուեցաւ իր պաշտօնէն եւ սկսաւ մասնաւոր առեւտուրով զբաղիլ: Միեւնոյն ատեն գրավաճառանոց մը բանալով, ֆրանսերէն, գերմաներէն եւ անգլիերէն հիւ բանակութեամբ ալ ռուսերէն ու հայերէն թերթեր եւ գիրքեր կը ծախէր: Իր պատեհանին մէջ հաշուած մարդ էր: Հայ, պարսիկ, ռուս եւ եւրոպացիներ, բոլորն ալ կը ճանչնային:

** Նամակս թղթատարին յանձնած ատեն իմացայ թէ ոճրագործներէն մէկը ձերբակալուած է:

Ծաւեր միջադէպ մը Թուրքիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ

Մ. ՔԷՄԱԼ ՀԱՆԵԼ ԿՈՒՏԱՑ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՓԷՍԸ

Շարաթներ առաջ, միջադէպ մը ծագած էր Մ. Քէմալի եւ Ինկլիւրիի եգիպտական դեսպանին միջեւ: Առաջին անգամ անգլիական թերթ մը հաղորդեց լուրը, եւ լռութիւն տիրեց: Եգիպտոսի թերթերը բացին ամբողջ վարագոյրը, եւ այժմ ծանուցագիրներ կը փոխանակուին:

Դէպքը հետեւեալն է, համաձայն Ռիւթէրի հեռագրին.—

Վերջերս պաշտօնական ընդունելութիւն մը տեղի կ'ունենայ Ինկլիւրիի մէջ: Հիւրերէն մէկն էր Համզա պէյ, Եգիպտոսի դեսպանը, որ զրած էր երկար փէս մը, իբրեւ պաշտօնական տարազ: Որովհետեւ հանրապետական Թուրքիոյ մէջ արգիլուած է փէսը, Մ. Քէմալ կը հրամայէ որ Համզա պէյ հանէ փէսը: Եգիպտական դեսպանը կը մերժէ: Այս առթիւ բուռն միջադէպ մը կը ծագի, եւ դեսպանը կ'առնէ կը քալէ, խնդիրը հաղորդելով իր կառավարութեան, որ անմիջապէս բողոքագիր մը կը ղրկէ եւ ներում կը պահանջէ:

Թուրք թերթերը, որոնք մինչեւ հիմա լուռ էին, սկսած են իրենց սիրած եղանակով պատմել միջադէպը: Իբրեւ թէ դեսպանը... տաքցն նեղուելով, Մ. Քէմալէն արտօնութիւն խնդրած է փէսը հանելու, եւն.:

Թուրքիա իր կարգին ծանուցագիր մը ուղղեց Եգիպտոսի կառավարութեան, բացատրելով թէ արժանապատուութեան խնդիր հանելու պատճառ չկայ եւ եղածն իսկ կարելի չէ միջադէպ համարել:

Բայց եւ այնպէս, մեծ զգազդութիւն կը տիրէ թէ Թուրքիոյ եւ թէ մանաւանդ Եգիպտոսի մէջ:

Թրքական պատասխանը չատ չափաւոր է, կ'ըսուի թէ Մ. Քէմալ միջադէպէն յետոյ հասկնալով իր սխալը, ներողութիւն խնդրած է, բայց դեսպանը բաւական չէ սեպած:

Վերջին լուրերու համաձայն, մեծ զգազդութիւն կը տիրէ Թուրքիոյ մէջ: Խալքի խորհրդարանական խմբակցութիւնը յուզումնալից նիստ մը ունեցած է:

Դատական նախորդ գործավար Մահմուտ Խատ պէյ բուռն ճառ մը խօսած է, մասնաւորապէս պարսաւելով այն պարագան թէ Եգիպտոսի թերթերը լրտնց հրատարակութեանց մէջ խառնած են նաեւ «Մեծ Գետին անունը: Անոր բարձր անունը եւ դեկավարութիւնը հայրենիքին եւ ազգին ոչ միայն այսօրուան, այլ գալիք սերունդներուն ալ սեփականութիւնն են»:

Պատասխան — ծանուցագիրը, ըսելէ յետոյ թէ մէջտեղը արդէն ո եւ է միջադէպ չկայ, մասնաւորաբար կը չեշտէ թէ պետութիւն մը իրաւունք ունի ազգային եւ միջազգային կեանքի պատշաճութեանց համաձայն կատարել իր փոքթօքը:

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ եգիպտացի խառնակիչներուն թուրքիոյ մասին ըրած զրգռութիւնները երկար տեւեն է վեր սկսած են: Այսպէս, դիտմամբ մրցումի հրապարակէն դուրս նետեցին Թրքական ծխախոտը եւ մաքսային մասնաւոր սակագոյններով միլիոնաւոր ոսկիի վնաս պատճառեցին Թրքական առեւտուրին: Ի միջի այլոց զրուցիւն մը հնարեցին, որով Թուրքիայէն գացած պետուղի նմոյշները նախ կը քննեն որոշ պաշտօնատան մը մէջոցաւ եւ պետուղները այնքան կը սպասցնեն չոգենաւին մէջ որ անոնք փտին:

Թուրքիա նոյն իսկ չէրցաւ միւս պետութեանց նման օգտուիլ քաթթիւլասիօններէն: Ընդհանուր համոզումը այն է թէ տաեղը եկած — եւ նոյնիսկ անցած է — հաշուեյարդարի ենթարկելու սխտեմատիկ զրգռութեան այն քաղաքականութիւնը որ Եգիպտոսի մէջ կը չարունակուի Թուրք առեւտուրին եւ յարաբերութեանց դէմ:

Նոր ցոյցեր պարտքերու վճարման դէմ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐ

Երեքշաբթի իրիկուն նոր ցոյցեր տեղի ունեցան երեսփ. ժողովին չբղկաները, պարտքերու վճարման դէմ: Ժամը 4ին 700 ազգայնական եւ արբայական ուսանողներ Սէն Միշէլէն ճամբայ ելլելով, ուղղուեցան դէպի երեսփ. ժողով: Ուրիչ 500 հոգինոց թափօր մը կը յաջորդեր տարբեր ուղղութեամբ: Բոլորն ալ կ'անարգէին էսիօն եւ կը պոռային — «Ո՛չ մէկ սու»: Ոստիկանութիւնը բռնած էր բոլոր ճամբաները: Առաջին ընդհարումը պատահեցաւ ժամը 6ին: Ուսանողները խափանեցին անցուդարձը, խորտակելով հանրակառքերու պակիները: Ծանր ընդհարում մը պատահեցաւ Սէն Ժէռմէնի պողոտային վրայ: Ցուցարարները հանելով ծառերու չուրջը գետեղուած երկաթները, աջ ու ձախ նետեցին: Ծանր հարուածներ փոխանակուեցան: Շատ մը ծառեր արմատախիլ եղան: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան եւ չատեր վիրաւորուեցան, մանաւանդ բաւական ծանր: Ուրիչ փողոցի մը մէջ, սրճարանէ մը չիչեր նետուեցան ոստիկաններուն վրայ: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի վարիչ մարմնին անդամները, որոնք յետոյ ազատ արձակուեցան: Ցուցարարները չարունակուեցան մինչեւ ժամը 8: Երկու հարիւր երեսունը չորս երիտասարդներ ձերբակալուելով ոստիկանատուն առաջնորդուեցան: Երեքը բանտարկուեցան, բռնութեան դիմած եւ ոստիկանութիւնը նախատած ըլլալով: Անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ ժամը 8·15ին: Բազմաթիւ վիրաւորներ դեղարան առաջնորդուեցան, իսկ հինգ ոստիկաններ՝ հիւանդանոց: Մէկը չատ ծանր վէրք մը ստացած էր գլուխէն:

Դիւերուան ժամը 10ին, խռովութիւնները վերսկսան: Հինգ հարիւր ուսանողներ Սէն Ժէռմէնի պողոտային վրայ թափելով, չարունակեցին ցոյցերը մինչեւ ուշ տաեն:

Յունաստանի Խնամատարութեան նախարարը Աթէնքի գաղթականներուն մէջ

Յունաստանի խնամատարութեան նախարար Պ. Քոճամանիս անցեալ չաբթու այցելելով Փիքպի գաղթակայանը, լսած է ժողովուրդին տրտունջները:

Այս այցելութեան առթիւ «Նոր Օր» կը գրէ.—

Նախարարը ամբողջ մէկ ժամ պտտեցաւ Փիքպի նեղ ճամբաները, մօտէն տեսնելու համար գաղթականներու բնակավայրերը ու անվերապահօրէն յայտնեց իր տպաւորութիւնը.

— «Տասը տարիներ անցած են եւ դեռ այսպիսի վայրերու մէջ ձգուած են մարդիկ, ասիկա խաղաբակիրթ ազգի մը գործը պէտք չէ ըլլայ»:

Նախարարը, նոյն տաեն ուզեց լսել վէճերը Փիքպի յոյն սիլողոսին, որ երկու մասի բաժնուած էր: Պ. Արամ կայծակի առաջարկով ժողովի հաւաքավայր կ'ընդունուի «Վասպուրական Ակումբ»ի սրահը: Սիլողոսի երկու հատիւրի մօտ անդամները կը հաւաքուին:

Թէ ու դէմ վիճաբանութիւններէ յետոյ, յայտնի կ'ըլլայ որ Սիլողոսի նախկին վարչութիւնը դիմումներ կատարած է նախկին նախարար Պ. Եասոնիտիսին, Հայերը տեղահանելու գաղթակայանէն եւ այդ ուղղութեամբ քայլեր ալ առնուած էին: Ժողովին ներկայ յոյն գաղթականները աւս հաւարակ կը պախարակեն սիլողոսի նախկին վարչութեան այդ արարքը: Պ. Արամ կայծակ խօսք առնելով կը պարզէ հայ գաղթականներու վիճակը:

Պ. Քոճամանիս լսելէ յետոյ գաղթակայանի կարիքները, ներկաներու յայտնած դանագան կարծիքները, մասնաւորապէս Հայերու մասին ըսաւ.

— «Ձեմ գիտեր թէ Սիլողոսի վարչութիւնը, ինչ կարգադրութիւններ ըրած է Պ. Եասոնիտիսի հետ Փիքսի հայ գաղթականներու մասին: Ոչ միայն ես, այլ ամբողջ յոյն ժողովուրդը կը նկատէ Հայերը մեզի համար գոհուած տարր մը որ Փոքր Ասիայէն Յունաստան ապաստանեցան: Ուրախ եմ որ համաձայն չէ նաեւ գաղթակայանի յոյն ժողովուրդը այդ տեսակ անխիղճ որոշումներու: Իմ կառավարութեանս անունով կը խոսիմ ու ինչքան ատեն որ Հայերը կ'ուզեն մնալ Յունաստան, կը վայելեն ու պէտք է որ վայելեն այն իրաւունքները ինչ որ կը վայելէք դուք: Իսկ անոնք որ կ'ուզեն մեկնիլ, դարձեալ մեր կառավարութեան ազակցութեամբ ու կարգադրութեամբ պիտի մեկնին ոչ թէ դժգոհ այլ գոհ տպաւորութեան տակ: Կը թելադրեմ ձեզի ըլլալ սիրով իրարու հետ: Կարելին պիտի ընեմ գոհ ձգելու Փիքսի ժողովուրդը»:

Պ. Նախարարը խոստացաւ հետեւեալ անմիջական կարգադրութիւնները ընել. — Փողոցներու մէջ ջուրի հինգ նոր ծորակներ հաստատել, երկու մեծ արտաքնոցներ կառուցանել, ճամբաները չինել տալ: Անոնք որ սեփական տուներ ունին կայարանէն դուրս, ըլլան հայ կամ յոյն, պիտի հարկադրուին ձգելու կայանի տուները աղքատ ժողովուրդին:

ՀԱՅԿՈՄԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ

ՀԱՐՏԱՊԱՏԻՐ ԵՎ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ

«ՅՈՒՆԱՔ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆ – ՍՈՍՏՈՎԱԿ

1921ին ՀԱՀՊԿ – Ի հրատարակած առաջին գրքույկն էր «Լենինի կուսակցությունը և Հայաստանի խորհրդայնացումը» (Ռուսերեն և հայերեն, 14 մամուլ, տպաքանակ 732,000 օրինակ)։ Գրքում տեղեկություններ կային Հայաստանի մասին, որ ի հեճուկս Ա. Ռոստոմի և Ա. Ղուկասյանի, ինչպես նաև Ռուսաստանի Կենտրոնական Կոմիտեի, Հայաստանի խնդրի մասին ունեցել էր Վ. Ի. Լենինը։ Գրքույկի վերջում տրված էր Ռուսաստանի Կենտրոնական Կոմիտեի 1921 թ. հունվարի 20ի որոշումը Հայաստանի խորհրդայնացման մասին։

Ս. Լիսիցյանի «Ռուսական հեղափոխությունը և Հայաստանի խնդիրը» գրքում, որ լույս է տեսել 1932 թվականին, հեղինակը, հենվելով Ռուսաստանի Կենտրոնական Կոմիտեի 1921 թ. հունվարի 20ի որոշման վրա, ներկայացնում է Հայաստանի խորհրդայնացման պատմությունը։ Գրքում տեղ են գտել նաև Ռուսաստանի Կենտրոնական Կոմիտեի և Հայաստանի Կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեի մի շարք որոշումներ, որոնք վերաբերում են Հայաստանի խորհրդայնացման հարցերին։

Ս. Լիսիցյանի գրքում ներկայացված է նաև Ռուսաստանի Կենտրոնական Կոմիտեի 1921 թ. հունվարի 20ի որոշումը Հայաստանի խորհրդայնացման մասին։ Այդ որոշումը հրատարակվել է նաև Ռուսաստանի Կենտրոնական Կոմիտեի «Ռուսական կոմունիստական կուսակցության պատմության նյութեր» ժողովածուի 2րդ հատորում։ Ս. Լիսիցյանի

ՅՈՐ ԲԻԹՈՒՆ.. ՏԵՐ ՂԱԶԱՐ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՆԱՀԱՊԵՏԻ)

— Ղազիցմը... Տա՛ր... Ուր, շէր- հոգիս, ես ձեզ ինչ- որ ասեմ, ինչ որ ի՛մ ձեռքս տամ, ես ձեզ ինչ- պես պիտի ծառայեմ... Ես ձեզ- նից մի բան միայն կը խնդրեմ, որ ինձ մի՛ նախատեք... Ես ձեզ- նից ոչինչ չեմ ուզեր, ոչ ալ ինչ- պես ուրիշները, որ ձեզ ինչ- որ բան խնդրելու համար ձեր մոտ գան... Ես ձեզ ոչինչ չեմ ուզեր, ոչ ալ ուրիշներ ինձ համար ձեզ- նից բան մը պիտի խնդրեն

“ՇԻՐԱԿ„

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ **Importation directe**
26 rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 38—63

ՄԻԱԿ ՄԱՄՆԱԳԻՏ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ **DUBEK** ԹՈՒՐՄ ՍՈՒՐՃԻ
ձոխ մթերանոց արեւելեան եւ եւրոպական
ամէն տեսակ ընտիր նպարեղէններու: Նոր տարիի եւ ծնունդի առթիւ
կանխաւ ստացած ենք ամէն տեսակ ընտիր չոր մրգեր, Արագ եւ ուշադիր սպասարկութիւն
20% զեղչ տնտեսական տագնապին պատճառաւ փութացէք օգտուիլ, Livraison à domicile

Ց.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ Իթալիի Ազբիւր Սերոբ խումբի ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ավրնիւ Կոպըլէն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատեսրով:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷյԼԻ Հ. Ց. Դ. Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Գրադարան - ընթերցարանին մէջ, 49, րիւ Նասիոնալ: կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷյԼԻ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Պատ. Միութեան Գրադարանին մէջ, 49, րիւ Նասիոնալ, պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Հրապարակային դասախօսութիւն Շաւիլի մէջ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Ց. Դ. ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ խումբի

Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, մանկապարտէզի սրահին մէջ

Կը խօսի՝ բնկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Նիւթ՝ «ՆԵՐԴԱՂԹԸ եւ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ»

Մուտքը ազատ է:

«ՍԻՓԱՆ»ի ընկերա-համակրական հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ 18 դեկտեմբեր կիրակի, ժամը 4ին Միւթիւալիթէի 2րդ յարկը:

Պիտի խօսի դերասան Ա. ՇԱՀԱՆԹՈՒՆԻ

Մեր մեծ դերասանուհի Տիկ. ՍԻՐԱՆՈՑՇի մասին

Խմբերգ, նուագ, արտասանութիւն: Զուարճալի խաղեր, հայկական եւ եւրոպական պարեր: կը հյուրիրուին «Արարատ» եւ «Բիւրակն» երգչախումբերու անդամները: Մուտքը ազատ է բոլոր համակիրներու համար:

Ծախքի համար 2 ֆրանք:

Թատերական ներկայացում Լիոնի մէջ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին Emile Zola *սրահին մէջ*

Ղեկավարութեամբ երգչուհի-դերասանուհի **ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼԻ**

կը ներկայացուի Աշուղ Ջիվանիի **ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲԸ**

Մասնակցութեամբ տեղական եւ Մարսէյլի կարող ուժերու

ԳԻՆԵՐԸ 7, 5, եւ 4 ՖՐԱՆԲ

Նոյն խաղը ՏԻՄԻՆի մէջ Դեկտ. 18ին, կիրակի ցերեկ ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ:

Հաբսանիքի տեսարանին Տիկ. Ե. ԲԱԴԱԼ կը պարէ Կովկասեան պարեր:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՐԵՐՈՒ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ ԼԷՑԼԱ ՊԵՏՐ – ԽԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

17 Դեկտ. Շաբաթ կէսօրէն ետքը ժամը 4ին

Théâtre de l'Avenue, 5 rue de Colisée

Իշխանուհի Պետր-խան նոր է ցասած Միլանէն, ուր *Scala de Milano*ի մէջ մեծ յաջողութեամբ ներկայացուց Սաբայի Թագուհին:

ՉՐՈՑՑԻ ԵՐԵԿՈՑ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի
Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ
Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ
Bld. Carnot, No. 1
Ընթերցանութիւն եւ զրոյց Սասունցի Դաւիթի մասին
կը խօսին՝ Տ· ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ, Տ· ՀՈ· ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ եւ ուրիշներ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին *Մուտքը ազատ է*

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻՍ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ
հիւանդութեանց
34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65
Հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ՛ ՄՏԱԾԻՐ ԹԷ ԻՆՉ ՆՈՒԻՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՉԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԲԻՆԵԱՆԻ
26, rue Lesage, Paris (19) **Métro: Belleville**
Tél. Ménil. 61-85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի *հայերէն, յունարէն* եւ *թուրքերէն* նոր ստացուած փլաքներ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑ
— 1933 —

կազմուած է 4 գունագեղ նկարներէ

Ա· Բաբայեան *երաժշտական խոհ-ժունք*· Է· Շահին *Ընկա*, Ս· Խաչատուրեան *Հայ հովիւը*, Ց· փուշման *Պուտուտա*:

Դիմել ուղղակի Imprimerie Arménienne, St· Lazare-Venise (Italie). *Փարիզի մէջ, Հ. Սամուէլ գրատուն, 51* rue Mr. le Prince·

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր ժէնոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժէններ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Միզանցքային, արեան եւ մորթի հիւանդութիւններ: Տարրալուծում: 93 **Rue d'Angoulème, Métro: Couronne,** խորհրդ. 5-8 եւ կիր. առաւօտ: 123 Bld. Sébastopol, մէթրօ **Réaumur,** խորհ. 9-12 եւ 2-8, եւ կիրակի առաւօտ:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ· Պետրոս Պալըքճեան, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գավուճեան եւ պարագաները իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ
ՄԱՐԻԱՆ ՊԱԼԸՔՃԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

Երիցուհի Հետիւ Մխալ Խաչերեան, կը փնտռէ իր քեռորդին՝ Ռուժդալեցի Օհան Քէլօհանեան, որ ծնած է 1903ին Այնթապի Էյնէշ գիւղը, հօր անուն՝ Ասեատիս Քէլօհանեան, մօր անուն՝ Մարիամ: 1925ին եկած է Ֆրանսա: Իր հասցէն գիտցողնեըէն կը խնդրուի իմացնել՝ Père Hagop Boyadjian, Poste Restante, Valence, Drôme:

Հայ «Տրամ-Օփերէթ» խումբը
Ղեկավարութեամբ
Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ
Մասնակցութեամբ
“ՍԻՓԱՆ„
ԵՐԳԱԽՕՒՄԲԻ

Հայկական մեծ օփերա
ՅՈՎ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ
ԱՆՈՒՇ
Օփերա 4 արար 6 պատկեր

8 Յունուար կիրակի ցերեկ
ժամը ճիշդ 2.45ին
Maison de la Mutualité
ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Métro: Maubert - Mutualité

Տոմսերը այժմէն կը ծախուին սովորական տեղերը

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՕՐ. ԱՆԱՀԻՏ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

18 Դեկտ. 1932 կիրակի գիշեր ժամը 9ին

Salle des Saciétés Savantesի մէջ
8 Rue Danton **Metro St. Michel et Odéon**

կը ներկայացուի աննախընթաց պատրաստութեամբ
Գերմանացի ծանօթ թատերագիր ՄԱՔՍ ՏՐԻՒՏԻՐԻ

17 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ

Տոմսեր երեք արար
եւ
ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿ

կատակերգ. մէկ արար ՀԱՆՐԻ ՊՕՐՏՈՒ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. ԱՆԱՀԻՏ, Տիկ. ՔՆԱՐ, Պ. Պ. Լ. ՅԱՐՈՒԹ, ԼԱՔՔԱ, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, եւն.

ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ.— 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը ամէն տեղ եւ «Կավոշ»ի մօտ

CONSTANTINOPLE

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԸՆԿ.

37 Rue Trévise, Métro Cadet **Tél. Taitbout 56—96**
Յատկապէս ՆՈՐ ՏԱՐիի եւ ԾՆՈՒՆԴի առթիւ ստացած ենք արեւելեան մրգեր եւ ամէն տեսակ նպարեղէններ
Մասնաւորապէս զարկ տուած ըլլալով արեւելեան սուրճի առեւտուրին, յատկապէս կը յանձնարարենք մեր ԱՆԽԱՌՆԱԽ եւ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃը, կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ՝ անմրցելի գիներով եւ մաքուր սպասարկութեամբ:
Livraison à domicile

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վիներական ամէն տեսակի հիւանդութիւնները (ջերմամիզութիւն, ֆրանկոփտ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կանացի հիւանդութիւններ:

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագրի ճառագայթներով եւ էլեքտրականութեամբ: Կը կատարենք մէջքի եւ արեան տարրալուծում:

Կը խնամենք ստամոքի ամէն տեսակի հիւանդութիւններ: Բուրծն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրեճ՝ ամերիկեան սիստէմով:

Արժէքները շատ մատչելի-մանաւոր գիներ բանուորներու եւ չքաւորներու:

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԵԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՐԻՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒԻ
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո լուծիւն
կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ,
կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Հայերու ժանապրավարը

ձաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Տօքթ. Լ. ՏԷLL'ԱՄՕՌ

(Հայ եվրէն կը խօսի)
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ԲԺԻՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08 - 23: *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14 - 17:*

II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine): *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10 - 12:*

կ'այցելէ եւ կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ:

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՕՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

28, Րիւ տէ Տօմինիքէն — ՄԱՐՍԷյԼ

Վաճառատունս մէջ բացառիկ եւ անհատական զեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ զոհարեղէններ: Ապարանջան, օղ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ զարդեղէններ: կը ստանձնենք արագ նորոգութիւններ:
Պօն տը քրէտիներ կ'ընդունինք:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**
ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ
Հայերու համար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ:
Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինօփլը նպարավաճառատան մէջ:*

Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն: Կեդրոնատեղի՝

“CAFE SULTAN„

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier
Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲՒԱԿԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕԽՐԱԹ 16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932
16 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2062 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԼԻՈՆՆԵՐՈՒ ԱՆԷԾՔԸ

Դղրդապին դէպքեր՝ մէկ օրէն միւսը։

Դէպքեր՝ որ աւելորդ անգամ մըն ալ կ'ապացուցանեն թէ պատերազմի դաշնագիրները դատապարտուած են ամլութեան։ Կամ, եթէ գործադրուին ամէն գնով, հետեւանքը աղէտ է եւ փլուզում։

Ֆրանսայի երեսփ. ժողովը պոռթկաց դիշերային ժողովի մը մէջ, դիմադրելով իրաւէս վարչապետի մը ճարտասանական բոլոր փորձերուն։

Դեկտ. 15ի պայմանաժամէն մէկ օր առաջ, մերժեց կառավարութեան բանաձեւը։ Եւ հիմա Հանրապետութեան նախագահը մարդ կը փնտռէ, ելք մը գտնելու համար ստեղծուած անելին։

Կասկած չկայ որ, Երեսփ. ժողովը աւելի չատ ցոյց մը կատարել ուզեց, քան քաղաքական գործ մը։

Եւ, վայրերան չեն անոնք որ, Ֆրանսայի կղզիացումը կը նախատեսեն, դեկտ. 14ի քուէարկութենէն յետոյ։

Արդարեւ, Պ. Էռիոյի բոլոր ճիդը կը ձգտէր մէկ նպատակի,— չյաժնուիլ Անգլիայէն։

Առաջին անգամ Անգլիան էր որ խնդրեց վճարման յետաձգում, առաջարկելով նոր քննութեան մը ենթարկել պատերազմական պարտքերու խնդիրը։

Ֆրանսան ալ հետեւեցաւ այդ ճամբուն։ Ան ալ պայմանաւոր վճարում առաջարկեց։ Ու մինչ Անգլիան իր չորս ծանուցագիրներուն ոգին անխախտ պահելով հանդերձ վճարեց, Ֆրանսան մնաց կէս ճամբան։

Եւ ահաւասիկ մատնուած լուրջ անելի մը, որուն հետեւանքները դժուար է նախատեսել։

Ստոյդ է մէկ բան, — Ամերիկան տարբեր դիրք պիտի բռնէ Անգլիոյ հանդէպ, որ վճարեց, եւ տարբեր՝ Ֆրանսայի եւ միւսներուն հանդէպ որ մերժեցին վճարել։

Այսպէս կամ այնպէս, ահա իր ամբողջ լայնքով եւ խորութեամբ մէջտեղ կը դրուի պատերազմական պարտքերու խնդիրը, որ անէծքի մը պէս կը հալածէ բոլոր ժողովուրդները, յաղթական թէ պարտեալ։

Միեւնոյն ատեն պիտի արծարծուի, անշուշտ, զերմանական հատուցումներու հարցը, որ թաղուեցաւ Լոզանի համաձայնութեամբ եւ որ սերտ կապ ունի պարտքերու թննդուկին հետ, հակառակ Ամերիկայի առարկութեան։

Համաձայն 1932 նոյեմբեր 25ին կազմուած հաշիւի մը, Եւրոպան Մ. Նահանգներուն կը պարտի 22 միլիառ 188 միլիոն տոլար կամ 560 միլիառ ֆրանք։ (Դրամագլուխ եւ տոկոս)։

Ասոր դիմաց վճարուած է միայն մէկ միլիառ 868 միլիոն տոլար (հարիւրին 8·3)։ Կը մնայ՝ 20 միլիառ 321 միլիոն։

Այս անըմբռնելի գումարին մէջ Անգլիան կը բռնէ առաջին տեղը, — 9840 միլիոն տոլար։ Ցետոյ կուգան, — Ֆրանսա՝ 6361 միլիոն, Իտալիա՝ 2381 միլիոն, Պելժիա՝ 701 միլիոն, Լեհաստան՝ 418 միլիոն, Չեխոսլովաքիա՝ 296 միլիոն, Ռումանիա՝ 120 միլիոն, Եուկոսլավիա՝ 94 միլիոն եւն.։

Դեկտ. 15ին Անգլիան պիտի վճարէր 95,550,000 տոլար (վճարեց), Ֆրանսան՝ 19,261,000 (մերժեց), Պելժիան՝ 2,125,000 (նոյնպէս), Իտալիան՝ 1,245,000 (վճարեց), Լեհաստանը՝ 4 միլիոն 427,980 (մերժեց)։ Ընդամէնը 11 պետութիւններ պարտաւոր էին վճարումներ կատարելու, դրամագլուխի կամ տոկոսի վրայ։

Հասարակ ընթերցողին համար զոյ դիրքեր են այս թուանշանները։ Եւ անհրաժեշտ չէ մտնել անոնց մանրամասնութեանց մէջ։

Մի խայն անոնց ահագնութիւնը աչքի առջեւ ունենալով, կրնանք ըմբռնել տագնապին ահաւոր հանգամանքը։

Եթէ Անգլիան եւ Իտալիան վճարեցին եւ միւսները մերժեցին, այդ չի նշանակեր թէ տագնապը կորնչուցած է իր սուր հանգամանքը։

Ընդհակառակն։ Ինչպէս ըսինք, Անգլիան դեկտ. 15ի վճարումը կատարած է պայմանաւոր, իսկ Իտալիան միեւնոյն առարկութիւնները պիտի ընէ յառաջիկայ պայմանաժամուն, 1933 յունիս 15։ Այդպէս ալ յայտարարեցաւ Ժնեւի մէջ։

Ուրեմն, ամբողջ խնդիրը բաց կը մնայ։ Իսկ լուծման բանալին գտնուի Մ. Նահանգներու նոր նախագահին եւ խորհրդարանին ձեռքը։

Երկուքն ալ պաշտօնի կ'անցնին 1933 մարտ 4ին, եւ կարելի չէ ո՛ր եւ է բարւոքում սպասել այս փոխանցման շրջանին։

Այս կացութեան պատճառաւ էր որ Անգլիան ուզեց կարճ կապել, իսկ Պ. Էռիօ ի զուր փորձեց համոզել Երեսփ. ժողովը։

Ամերիկան բոլորովին հակառակ չէ վերաքննութեան։ Հուվըրը, որ եւ է պատասխանատուութիւն չստանձնելով հանդերձ, տրամադրութիւն կը յայտնէր խորհրդարանին ուշադրութեան յանձնելու այդ պարագան։

Իսկ նոր նախագահը եւ խորհրդարանը անշուշտ աւելի յառաջ պիտի երթան, քանի որ ամբողջ Եւրոպան ունին իրենց դիմացը։

Բուն դժուարութիւնը՝ պատերազմական պարտքերու եւ զերմանական հատուցումներու կապակցութեան խնդիրն է։

Ամերիկան կ'ուզէ անջատել երկու հարցերը։ Բայց, իր կատարած գործերն իսկ ուրիշ բան կ'ապացուցանեն։ (Հուվըրի առաջարկած մորատորիումը, Լոզանի համաձայնութիւն եւն.)։

Եւրոպայի մէջ, նոյն իսկ յաղթականներուն համար հասունցած խնդիր է պարտքերու վերաքննութիւնը՝ մինչեւ ջնջում։

Եւ բուն ելքն ալ այդ է։ Ինչ որ կը նշանակէ նաեւ վերաքննութիւն դաշնագիրներու։

Սպառա՞ծ է ժողովուրդներու համբերութիւնը։

Միլիոնաւոր զանգուածներ են որ կը պոռթկան ի դիմաց ռազմադաշտին վրայ ինկած միլիոններու (մարդ), եւ ընդդէմ անոնց ոսկորներուն վրայ դիզուած միլիոններու (դրամ)։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՏԱԼԻՆԱԽՏ

Արբաները սովորութիւն ունին իրենց անուններով կոչելու ինչ որ կը շինուի ժողովուրդին հրտիճով։

Թուրիոյ մէջ՝ համրանիք չունէին «Համիտիէ» կոչուած գիւղերը, բադամիները, կամուրջները, պողոտաները կամ «պուլվար»ները։

Ցարական Ռուսաստանի մէջ ալ, սահման չունէին «ցար»ով կազմուած կամ ցարին անունով կոչուած քառերը, — Ցարիկրատ, Ցարսկօէ, Ցարիցին, Ալեքսանդրապոլ, Պետրոկրատ, Պետրպաւլովսք, Եկատերինոսար եւայլն։

Բան փոխուա՞ծ է, կարմիր յեղափոխութենէն ի վեր։

Ընդհակառակն։ Բառարան մը կրնան կազմել «Լէնինն»ի անունով հաստատուած բաղաքները, գիւղերը, ջրբանցքները, գործարանները, օդանաւերը եւն.։

Լէնինը մեռաւ, — բայց ո՛ղջ մնայ Ստալինը։ Իսկ եւ իսկ արեւելեան սատրոպ մը։

Չի բաւեր անծայրածիր Ռուսաստանը, եւ հասած տեղդ Ստալին կը պոռաս։

Այն ալ, առանց սպասելու որ... մեռնի։

Բոլշեւիկ վարիչները այս տեսակէտէն բար կը հասնեն բաղբենի միապետներուն։

Իսկ Երեւանի կարմրուկ տիրացուներն ալ, որ իրենց կարգին կոտրած են կապկութեան, ստրկամտութեան եւ լրբածաշուրթն փառաբանութեան մրցանիշը, առիթ չեն փախցներ, օրուան իշխանաւորը պանծացնելու։

«Ալեքսանդրապոլ»ը ցարական էր։ Պէտք էր փոխել։ Եւ դարձուցին «Լէնինական»։

Քիւրտի – Թուրքի անուններով այնման գիւղեր կան Հայաստանի մէջ, անմոռնի, բարբարոս, խռովածայն (Ղուրդուղոլու, Շամլուղ, Աղուդի – Վաղուդի, Համզաչիման, Զօրաւ – Տէրէ, Քէօրփալուղ, Այճալու, Ջամբլու, Մահմուդջուխ, Ջինջիրլու, Իմանճալու)։

Ոչինչ։ Այդ բոլորը կը պահեն անվթար։ Բայց, պարտէ կը սեպեն «Ստալին» հոլովել ամէն տեղ։

Ահա վերջինը, — Ջորագետի ելեկտրակայանը — որ նոր բացուեցաւ — եւ ռուսերէնի հետեւողութեամբ կը կոչուէր «Ջորագէս», վերածեր են... «Ստալինի»ի։

Ի՞նչ մեղք ունէր «Ջորագետ»ը (կամ «Դերեկ»)։ Հապա Լոռի՞ն։

Կապիկնե՜ր, կապիկնե՜ր։

ՎԱՐԱԶ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Լոնտոնի պարսկական դեսպանատունը կը հերքէ այն լուրերը թէ խռովութիւններ ծագած են հարաւային Պարսկաստանի մէջ։ Կատարեալ ապահովութիւն կը տիրէ երկրին ամէն կողմը։

Ինչպէս կ'երեւայ, շահակիցներ կ'ուզեն պղտորել միտքերը, Անգլեւպարսիկ ընկերութեան մենաշնորհին ջնջման առթիւ։

ԲԱՄՊԱԿՈՎ Կ'ՕԳՆԵՆ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒՆ

Մ. Նահանգներու Երեսփ. ժողովին որոշումով, կարմիր խաչին պիտի տրուի 329,000 հակ անվաճառ բամպակ, օգտագործելու համար, ի նպաստ գործազուրկներուն։ Կարմիր խաչի նախագահը յայտարարած էր թէ կրնայ օգտագործել միայն երկու միլիոն հակ, բանի որ 4,238,000 ընտանիքներ գրկուած են հագուստ – կապուստէ։

Կարմիր խաչը ասկէ առաջ ալ ալիւր ստացած ըլլալով, բաժնած է 4 միլիոն 488,000 ընտանիքներու։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ո՞Վ ՊԻՏԻ ԿԱՋՄԷ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԵՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

Հանրապետութեան նախագահը կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները, նոր դահլիճին կազմութեան համար։ Երկկ իրարու հետեւ իր քով հրաւիրեց նախկին նախարարներ եւ կուսակցապետներ։ Ամէնէն աւելի աչքի առջեւ ունի Էռիօն, բայց վերջինը կը մերժէ։

Երեսփ. ժողովին բանաձեւը՝ պարտքերու յետաձգման մասին՝ ծանր տպաւորութիւն գործեց Ամերիկայի մէջ, ուր կծու խօսքեր կ'ուղղուին Ֆրանսայի հասցէին։ Մերակուտական մը ըսած է թէ Գերմանիա միմակը չէ որ քուրքի կտորի տեղ կը դնէ իր ստորագրած թուղթերը։ Ուրիշ մը Ֆրանսայի երեսին կը զարնէ իր ապերախտութիւնը։ Վախ կայ որ Ամերիկա վրէժխնդրական միջոցներու դիմէ, արգիլելով Ֆրանսայի եւ ուրիշ պարտապանց պետութեանց արժեթուղթերուն մուտքն ու վաճառումը։ Իսկ աւելի հետաքրքրական է որ Ամերիկա խորհուրդներ դնէ Ֆրանսայի հանդէպ, երբ բանակցութիւններ կատարուին պարտքերու վերաքննութեան մասին։

Չորեքշաբթի օր, Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ եղած հարցերը յայտարարութիւններ ըրաւ դեկտ. 15ի վճարման մասին, փափկօրէն մեղադրելով Պ. Հուվըրը։ Կը կարծենք թէ, ըսաւ Պ. Չեմպըլէյն, մեր դեկտ. 1ի ծանուցագիրը պիտի համոզէ Ամերիկայի ժողովուրդը՝ դեկտ. 15ի վճարումները ընդհատելու անհրաժեշտութեան մասին։ Բայց եւ այնպէս որոշեցինք վճարել, որովհետեւ Ն. Վեհափառութեան կառավարութեան կողմէ վրիպում մը՝ համաշխարհային ցնցում յառաջ պիտի բերէր։ Սակայն, վճարելով հանդերձ, յառաջիկայ բանակցութեանց մէջ պիտի պնդենք թէ անկարելի է պահել նախկին կարգադրութիւնը։ Մեր վճարումը պիտի կատարուի ոսկիով։ Այս գործողութիւնը անշուշտ պիտի տկարացնէ Անգլիոյ Դրամատան պահեստը եւ կը կարծեմ թէ հարկ պիտի ըլլայ բարձրացնել զեղչի սակը։

Ցետոյ խօսք առաւ Պ. Զըրչիլ, որ դնահատելով տրուած որոշումը, ուժգնօրէն քննադատեց կառավարութիւնը որ ճակատ կազմած է Ֆրանսայի հետ։ Եւ տրամաբանօրէն, դահուն հակութիւն յայտնեց Էռիոյի դահլիճին անկման համար։ Իսկ Լոյտ Ճօրճ բանաւոր դառաւ Ֆրանսայի ընթացքը եւ դիտել տուաւ թէ Անգլիոյ Երեսփ. ժողովն ալ այդ ընթացքը պիտի բռնէր, եթէ կառավարութիւնը հաւանէր վիճաբանութեան ենթարկել խնդիրը։

Անիսնայ մարդագործում կարմիր շարժում

Գրած էինք թէ համաչխարհային կուսակցութեան յառաջիկայ համագումարը պիտի կատարէ նոր զտում՝ չարքերուն մէջ։

Նոր լուրերու համաձայն, այս մաքրագործումը — երրորդը — պիտի ըլայ չատ խիստ եւ ամենակարեւորը։ Մորմոքային մամուլը լայնօրէն կը զբաղի այս հարցով։ Առաջին ընդհանուր զտումը կատարուեցաւ 1921ին, տնտեսական նոր քաղաքականութեան հաստատումէն յետոյ։ Այն ատեն անդամներու իբր մէկ երրորդը վտարուեցան։ Երկրորդը, որ տեղի ունեցաւ 1929ին, հնգամեայ ծրագրի հաստատումէն յետոյ, այնքան խիստ չէր։

Համայնավար կուսակցութեան անդամներուն թիւն է երեք միլիոն։ Մորմոքային մամուլը կծու խօսքեր գրի կ'առնէ անվստահելի անդամներու, մասնաւորապէս անոնց հանդէպ որ գիւղացիներու մէջ կ'աշխատին։ Դիտել կուտայ թէ դասակարգային անիծեալ թշնամիներ սողոսկած են կուսակցութեան բջիջներուն մէջ, կազմալուծելու համար եւ թէ բազմաթիւ անդամներ գործած են դաւաճանութիւններ, գործակցելով Սպիտակ Ռուսերու կազմակերպութեանց եւ ուրիշ հակախորհրդային գործակալներու հետ, Ուկրայնայի մէջ եւ այլուր։ Այս մարդոց դաւաճանութեան հետեւանքով է որ ձախողեցաւ հողագործական ծրագիրներու գործադրութիւնը։ Պաշտօնաթերթ «Պրաւդա»ն կ'ապացուցէ թէ մաքրագործումը պէտք է ըլլայ ամբողջական եւ անողորմ, եւ միայն «անսահմանօրէն հաւատարիմ» համայնավարները պէտք է արտօնուին պահելու իրենց անդամակցութիւնը։ այնպիսիներ որոնք ամէն բանէ վեր կը դասեն կուսակցութեան շահերը։

Այս անօրինութիւնները կ'ապացուցանեն թէ խոր դժգոհութիւն կը տիրէ կուսակցութեան ծոցին մէջ։ Ժաման առթիւ, հաւատարմութեան փորձեր պիտի կատարուին կարգապահական առեաններու առջեւ։

Պարսկաստան պատասխանելով Անգլիոյ

ԱՆԻՐԱՒ ԿԸ ԳՏՆԷ ԱՆՈՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

Պարսկական կառավարութիւնը պատասխանելով անգլիական վերջին ծանուցագրին, անիրաւ կը գտնէ անոր պահանջները՝ Անգլեւպարսիկ Քարիւղի ընկերութեան մենաշնորհին ջնջման առթիւ։ Կառավարութիւնը դժգոհ է մանաւանդ անոր համար որ, Անգլիա կը սպառնայ Լահէի Գերագոյն Ատեանին յանձնել վէճը։ Մինչդեռ այդ Ատեանը իրաւունք չունի գատելու պարսկական կառավարութեան եւ առեւտրական ընկերութեան մը միջեւ ծագած վէճը։

Պարսկական ծանուցագիրը հետեւեալ պատճառներով կը բացատրէ մենաշնորհին ջնջումը։—

1· Մենաշնորհը ձեռք բերուած է ճնշումով։ — 2· Պարսկաստանի վճարուած բաժինը արդար չէ։ — 3· Կառավարութիւնը արտօնուած չէ հակակչիռ ի գործ դնելու։ — 4· Պատերազմի չրջանին Պարսկաստան ստացած չէ իրեն ինկած բաժինը։ — 5· Ընկերութիւնը մերժած է եկամուտի տուրք վճարել։ — 6· Ընկերութիւնը տարապայման ծախքեր ըրած է արտադրութեան մէջ, ի վնաս Պարսկաստանի քարիւղի չահերուն։ — 7· Քարիւղին դինը չատ ցուղ է Պարսկաստանի մէջ։ — 8· Ընկերութիւնը չէ չահագործել Պարսկաստանի քարիւղի հորերը եւ Պարսկաստանէն դուրս բարձրացած է կացութիւնը։ — 9· Ընկերութիւնը անցեալ ամառ մերժեց պատուիրակ մը ղրկել, բանակցելու համար։

Այս բոլորը լիովին կ'արդարացնեն մենաշնորհին ջնջումը եւ կառավարութիւնը պատճառ չի տեսներ եւս առնելու իր որոշումը։ Ցետոյ, կառավարութիւնը կը մերժէ ո՛ր եւ է պատասխանատուութիւն ստանձնել ընկերութեան վնասներուն համար։ Եւ պիտի աշխատի կրնայ մտնել ընկերութեան հետ, քանի որ Անգլիա սպառնալիքից դիրք մը բռնած է։ Պարսկաստան ցաւալի կը գտնէ որ անգլիական կառավարութիւնը կը չարունակէ քայլայելել ընկերութեան ընդդիմութիւնը, ճնշում բանեցնելով պարսկական կառավարութեան վրայ։ Պարսկաստան այս ընթացքը անհամապատասխան կը գտնէ ուղ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ԳԻՒՏԸ

Սօֆիայի պուլկարերէն «Պատկերազարդ Շաբաթաթերթ»ը իր վերջին թիւին (11 դեկտ.) կը խօսի նոր գիւտի մը մասին, որուն հեղինակն է պուլկարահայ երիտասարդ մը՝ Պ. Հեներիկ Անդր. Ցակոբեան, որ երկու տարի առաջ աւարտած է վենետիկի Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանը։ Պ. Հ. Ցակոբեանի կատարած գիւտը օդասայլ մըն է որ շարժման մէջ կը դրուի հեծնողին ոտքերուն ուժովը։ Մեքենային կառուցուածքը հիմնուած է լծակներու դրութեան (Արքիմետեսի սկզբունքին) վրայ։ Ուժը եւ կառքին օդին մէջ մնալը կ'ապահովուին երկու պտուտակներով, որոնք մէկ վայրկեանի մէջ 1000–2200 շրջան կը կատարեն։ Այս կառքին կարողութիւնը, համաձայն տեսական հաշիւներու, 12 ձիու ուժի կը հասնի։ կառքը կոչուած է «Օդային երկանիւ»։

Ֆրանսական տուն մը առաջարկած է գնել մեքենային յատակագիծը։

Այս առթիւ, «Պատկերազարդ Շաբաթաթերթ»ը հրատարակած է հնարիչին ու օդասայլին նկարները։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՅԱՆԿԸ ՊԱՏՐԱՍ

Ֆիլիպէ, 11 դեկտ. (Յառաջ).— Պ. Դ. Շահվերդեան ներգաղթի կեդրոնական մարմին մը կազմած էր Սօֆիայի մէջ։ Այս մարմինը հրատարակեց ցանկը այն ազգայիններուն, որոնց մեկնումը որոշուած է։

Այդ ցանկին համաձայն, Սօֆիայէն կը մեկնին 14 ընտանիք՝ 56 անձ, Պուրկազէն 11 ընտանիք՝ 190 անձ, Ռուսճուէն՝ 10 ընտանիք՝ 38 անձ, Այթօսէն 32 ընտանիք՝ 130 անձ, Սլիվէնէն 7 ընտանիք՝ 32 անձ, Սք. Զակորայէն 8 ընտանիք՝ 40 անձ, Ֆիլիպէէն 93 ընտանիք 402 անձ, Վառնայէն 13 ընտանիք 38 անձ։ Դումար՝ 228 ընտանիք՝ 926 անձ։

ՄԻՇՏ ԳՈՐԾԻ ՎՐԱՑ

Տրիպոլիսէն (Սուրիա) կը գրեն «Ազդակ»ի.—

Հանգուցեալ Վ. Վարդապետեանի ռնրագործութեամբ դատապարտուած Հայ մը, արապանը Նիկողոս, նոյ. 30ին արաբերէն եւ հայերէն տառերով համայնավարական թռուցիկներ ցրուած ատեն ձերբակալուելով բանտ առաջնորդուեցաւ ոստիկանութեան կողմէ։

Ձիշդ է թէ հոս զանազան լեզուներով նոյն ուղղութեամբ թռուցիկներ յանախակի հրապարակ կ'ելլեն, բայց երբեք հայերէն տառերով։ Այս առաջին անգամ է որ Տրիպոլսոյ մէջ հայ համայնավարներ մուտք կը գործեն կացութիւնը վրդովելու համար։ Ինչպէս Սուրիոյ եւ Լիբանանի բոլոր բաղաքներուն մէջ տեղացիներու եւ Հայերու յարաբերութեանց կապը անբակտելի եւ խիստ բարեկամական է, նոյնն ալ եւ աւելին է Տրիպոլսոյ մէջ։ Որեան ալ ռնրագործ թէ դաւաճան, կաշառակեր Հայեր ուզեն տեղացի ժողովուրդին մտայնութիւնը փոխել, պիտի չյաջողին, որովհետեւ լաւ համոզուած են թէ հայ ժողովուրդը երբեք համայնավար չէ եւ չըլլար։

ԿԱՐԳԸ ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒՆ ԵԿԱՒ

Սուրիական սահմանին վրայ թուրք գինուորներ գրաւած են 8000 ոչխարներ, որոնք Սուրիացիներու կը պատկանին։ Անոնք կ'առարկեն որ այդ ոչխարները առանց արտօնութեան բերական հող կը մտնէին։ Ոչխարները գրաւելէ եւ հրապարակաւ ծախելէ վերջ, հովիւները բանտարկուած են։

«Մարտին» թերթը կը գրէ թէ ուրիշ հոտ մըն ալ թրքական սահմանը անցած է Ալիանի շրջանին մէջ։ Թուրքերը 6000 ոչխարէ բաղկացած այս երկրորդ հոտն ալ գրաւելով հրապարակաւ ծախած են։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ Հ Ա Մ Ա Ր

25 փրաւիճ յանձնած է մեզ Մ· Ս· Մ· (Պոնտի)։

Կը խնդրուի ստանալ նախապէս արձանագրուած 200 փրաւիճին հետ։

Հօգի՛ս իմ, արթնացի՛ր, ա՛լ մի՛ քնանար, ա՛լ մի՛ քնանար, ո՛վ հոգի՛ս իմ, ո՛վ սիրելի՛ս իմ, ո՛վ ամենայն ինչ իմ, ո՛վ ամենայն ինչ իմ, ա՛լ մի՛ քնանար, ա՛լ մի՛ քնանար։

Ես ինքս ինձ կ՚ասեմ, ես ինքս ինձ կ՚ասեմ, ես ինքս ինձ կ՚ասեմ,

չատ յառաջացաւ։ Մեր նպատակն է տեսնել՝ վերջին 150 տարիներու ընթացքին աշխարհի շահած միջոցը, ու պիտի շահինք։ Մենք՝ վարչական գործերուն պատասխանատուներս եւ դուք՝ հայրենիքին ծառայելու։ կոչուած մեր երիտասարդ ընկերները, թուրքիոյ ընելիք գործերը չէք կրնար թաւել, անոնք չեն համրուիր։ Ամէն գետնի վրայ՝ յաղողութիւնը պայման է։ Մեր՝ տարէցներու շահած յաղողութիւնները այնքան մեծ են որ գլխու պտոյտ կուտան։ Այս յաղողութիւնը մեր անձերուն համար հպարտութեան առիթ մը չեն։ Մեր ճիգն է ամէն տարի յառաջդիմել եւ գարերու տարբերութիւնը չքացնել։ Ա՛յս ալ դիւրին չէ։ Դուք եւս, երիտասարդներ, ինչ գնով ալ ըլլայ, անվերջ ճիգով մը աշխատեցէք եւ յառաջ նետուեցէք։ Այն օրերը զորս մենք ապրեցանք՝ մեր գլուխն ունենալով կազին, դժուարութիւններով լեցուն էին։ Բայց մեր հաւատքը ամէն տեսակ գժուարութիւն յաղթահարող ուժ մըն է»։

«ՊՕՒՂ ԿԵՐԷՔ»

Վերջերս արտածման նուազուքին պատճառաւ, Թուրքիոյ պաշտօնական շրջանակներն ու մամուլը նոր բանաձեւ մը մէջտեղ դրած են,— «Ծուղ կերէք։ Նոյն իսկ յօդուածներով, վերտառութիւններով ու կոչերով սկսած են բացատրել պուղային օգտակարութիւնները։

Վարչապետութիւնը եւս, բոլոր հաստատութիւններուն, եւ բանակին ղրկած է շրջաբերական հրահանգ մը, որուն մէջ կ'ըսէ.

— «Մեր արտածելի նիւթերուն երկրէն ներս սպառումը աւելցնելու, բերքը չդիզելու, գինը չկոտրելու, եւ յաղորդ տարուան պատրաստ ապրանք չփախցնելու համար՝ բանակը, ոստիկան գինուորութիւնը, հիւանդանոցները, գինուորական եւ քաղաքային գիշերօթիկ վարժարանները իրենց պէտքերուն համար մանաւորապէս չափիչ, կաղին, թուղ, ձիթապտուղ եւ այլ բերքերու կարեւորութիւն տալու են»։

ՈՍԿԻ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ

Վերջերս, Կաղզուանի եւ Արաքսի շրջակայքը ոսկիի մեծ հանք մը գտնուած ըլլալու մասին գրեցին թուրք թերթերը։ Այս լուրին վրայ Ինկիւրի իրար է անցած ու հետաքրքիր մարմիններ է հանած երկրին զանազան կողմերը՝ նոր հանքեր գտնելու համար։ Շահակիցները կ'ըսեն թէ՝ Անատոլուի շատ մը տեղերը արծաթի մեծ հանքեր կան, բայց դրամի պակասէն չեն շահագործուիր։ Դրամատէր խմբակ մը պիտի ձեռնարկէ շահագործումի։

ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻՆ

ՄԵՂԵԴԻՆԵ՛Ր, ՄԵՂԵԴԻՆԵ՛Ր

(ՀԷՔԱԹ եւ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ)

ՇԱԻԱՐԾ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Մատենաշար ԾԱՌԱՋ, Թիւ 1

ԱՐԵ՛Ի, ԱՐԵ՛Ի...

(Հիւծախտաւորի մը կեանքէն)

ՓԱՑԼԱԿ ՄԻՒՌԱՑԵԼԵԱՆ

Մատենաշար ԾԱՌԱՋ, Թիւ 2

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՓԱՐԻԶԻ

Բնակարանի տագնապը

Փարիզի Քաղաքապետութեան վերջին ժողովը զբաղեցաւ բնակարանային հարցով։ Ֆրանսուա Լաթուր ներկայացուց կատարուած աշխատանքներուն պատկերը։ 28 հազար 676ի կը հասնին այն բնակարանները, որոնք շինուած են ու դեռ կը շինուին «Աժան Բնակութիւն» անունին տակ։ Իսկ «Միջին վարձքով բնակութիւն» անունին տակ կը շինուին կամ արդէն շինուած են 20 հազար բնակարաններ։ Քանդումի պատճասով իրենց բնակարանները դուրս հանուած ընտանիքներու համար կը շինուին 10 հազար 700 բնակարաններ։

Ներկայիս «միջին վարձքով բնակութեան» յատկացուած բնակարանները կը գոհացնեն պահանջը։ Գալով «աժան բնակութեան» յատկացուած բնակարաններուն, անհրաժեշտ է վերաքննութիւն մը կատարել ժշակուած ծրագրին մէջ։ Միւս կողմէ այդ կարգի բնակարաններուն շինութիւնը պէտք է դանդաղեցնել այլ եւս։ Տարեկան երեք հազար բնակարանի շինութեան բաւական է։

Այսպէս ուրեմն, Փարիզի Քաղաքապետութեան բնակարանային շինութեանց քաղաքականութիւնը կը մտնէ նոր հանգրուանի մը մէջ, թերեւս վերջին հանգրուանը։ «Միջին վարձքով բնակութեան» յատկացուած բնակարանները սուղ կը թուին վարձակալներուն. այդ պատճառով պարապ կը մնան տակաւին։ Միւս կողմէ Քաղաքապետութիւնն ալ չի կրնար աւելի աժան վարձք նշանակել, քանի որ կատարուած ծախքերը չեն գոյեր։ Այսպէս է, որ շինուած բնակարաններուն հարիւրին երեսունը, այսինքն 1559ը պարապ կը մնան։ Գալով մենակեացներուն սենեակներուն, պարապ կը մնան հարիւրին 25ը, այսինքն պատրաստ 2399 սենեակներէն 491ը։ Այս կացութիւնն ալ ծանր է արդարեւ։

Միւս կողմէ, բնակարանային շինութեանց դադրեցումով, Քաղաքապետութիւնը կը դադրի ուրիշ բեռի մը տակ։ Եթէ շինութեանց պիւտճէէն իւրաքանչիւր հարիւր միլիոն ֆրանք գործ կը հայթայթէ 2200 բանուորի ամբողջ 15 ամիս, նոյն թիւով բանուորներու գործազրկութեան պարագային Քաղաքապետութիւնը կը ստիպուի վճարել 12 միլիոն ֆրանք ն պատ։

Երկայրի սուր մըն ալ այս,— եթէ շինուին նոր բնակարաններ, վարձակալները չեն մօտենար սուղ գտնելով, բայց եթէ քաղաքապետութիւնը աւելի աժան վարձք մը նշանակէ, կ'ենթարկուի աւելի մեծ ծախքերու։ Կարեւոր խնդիր մըն ալ այն, որ մայրաքաղաքին շուրջ գօրանոցի ձեւով փաղանգատուներու խիտ շարքին բարձրացումը երբեք չի համապատասխաներ քաղաքաշինութեան արդիական օրէնքներուն։ Այնպէս որ կը թելադրուի, նոր բնակարան շինելու պարագային, շինել ոչ թէ միայն պարիսպներէն դուրս, այլ եւ բաւական հեռու, պայմանաւ որ ստեղծուին աժան եւ արագ փոխադրութեան միջոցներ։ Այդ նոր բնակարանները օժտուած պիտի ըլլան պարտէզներով։ Վերջապէս, Փարիզ պէտք է նօսրանայ՝ ընդարձակուելով։

Մտաւորականները թշուառութեան մէջ

Տնտեսական տագնապի այս օրերուն, Փարիզ կը ներկայացնէ թշուառութեան այնպիսի պարագաներ, որոնք երեւակայութենէ վեր են։

Մանաւանդ թշուառ մտաւորականներու պարագան։ Ասոնց օգնութեան համար, Փարիզի ազնուական դասակարգը կազմած է նպաստամատոյց մարմին մը, որ սա նշանաբանն ունի, — Որպէս զի ապրի միտքը։

Այս կազմակերպութեան գլուխն է կանղնած կոմս Մարքիզէ սը Լոմոն, եւ իր շուրջն է հաւաքած կոմսեր, իշխաններ եւ հարուստներ։ Կազմակերպութեան նախագահն է իշխանուհի Ֆօսինեի – Լիւսէնժ։

Կազմակերպութիւնը անշուշտ նկատի ունի միայն Ֆրանսացի թշուառները։ Գաղափար մը տալու համար Փարիզի թշուառ մտաւորականներուն վիճակին մասին, ահա տեղեկութիւններ, որ քաղուած են նոյն կազմակերպութեան շրջանակներէն։

Անգործ մտաւորականներու օգնութեան այս մարմինը սնունդ ու բնակարան կը հայթայթէ բժիշկներու, դիւանականներու, դրագէտներու, նըկարիչներու, երաժիշտներու, որոնք կ'ապրին ծայր աստիճան թշուառութեան մէջ։ Շատեր սու մը չունին իրենց զբաղնին մէջ եւ կուգան հաստատակաց ապուրը խմելու եւ գիշերելու հաստատակաց ապաստանին մէջ։ Շատեր կ'ամչնան խոստովանելու իրենց վիճակը, եւ աշխատանք կը խնդրեն, բայց երբ գործ չկայ ու քիչ մը տեղեկութիւն կը խնդրուի իրենց ապրած կեանքին մասին, կը յայտնուի որ ծանրը թշուառութեան մը մատնուած են։ Երեւոյթները փրկելու համար, նպաստամատոյց մարմինը 1 ֆրանք կը զանձէ այս թշուառներէն օրական տրուած ապուրին եւ գիշերուան իրենց բնակութեան փոխարէն։ Եւ կան որ, այդ 1 ֆրանքն ալ չունին։ Նպաստամատոյցն է, այն տեղն, որ կը վճարէ։

Նպաստամատոյցը ունի հինգ ճաշարաններ, որոնք հաստատուած են Փարիզի զանազան թաղերուն մէջ։ Շուտով պիտի բացուին նաեւ ուրիշ ճաշարաններ։ Նպաստամատոյցը ունի նաեւ հասարակաց քանի մը ապաստաններ, բայց երբեմն իր նպաստականները կը գետեղէ տուներու մէջ, յանձն առնելով վճարել անոնց վարձքը։

Կոմս Մարքիզէ սը Լոմոն կը պատմէ թէ իրենց նպաստընկալներէն երիտասարդ մը ծառայութեան մտած էր նըպարավաճառի մը մօտ եւ ձեռքի կառքով պարէն կը տանէր տուները։ Տանդնդուր երաժիշտ մը ատիպուեր էր նուագելու բնակարաններու բակերուն մէջ, ի խնդիր պատուհանէն նետուած սուի մը։ Հիմա ձմեռ է եւ մարդիկ կը վարանին բանալ պատուհանները եւ երաժիշտը, տեսնելով որ օրականը չի կրնար հանել այլ եւս, յօժարեցաւ սենեակ մաքրել պանդոկներուն մէջ։

Ֆրանսական նպաստամատոյցը, որ կ'աշխատի դրամ, անունդ եւ բնակարան հայթայթել այս թշուառներուն, այլ եւ գործ գտնել անոնց, միւս կողմէ կը խորհի օժանդակել տարբեր ձեւերով, այսպէս ցուցահանդէսներ սարքելով թշուառ նկարիչներու գործերէն, եւայլն։ Որովհետեւ երբեմն «օգնելու եղանակը այնքան կ'արժէ, որքան տրուած օգնութիւնը»։

Հ. Առեւն Սուրեանի վասին

— :-: —

Փարիզի Հայ Բժշկ. Միութիւնը, սկսելով իր հրապարակային դասախօսութիւնները, անցեալ շաբաթ Սոսիէթէ Սավանթի օթահին մէջ անոնց բացումը կատարեց յիշատակի երեկոյթով մը, որ նուիրուած էր Հ. Առեւն Սուքրեանի։

Պէտք էր, որ աւելի բազմութիւն ըլլար, որովհետեւ այս բանախօսութիւնը չէր կատարուեր բժիշկներուն եւ վենետիկի Միաբանութեան անդամներուն համար, որոնք մեծ թիւ մը կը կազմէին ունկնդիրներուն մէջ, այլ մանաւանդ ժողովուրդին համար, անոր ծանօթացնելու նպատակով իր մէկ տագնդաւոր զաւակը, որ Հ. Առեւն Սուքրեանն է։

Կը նախագահէր Հ. Յովհաննէս Ծ. Վ. Թորոսեան՝ Հայ Բժշկ. Միութեան նախագահը, Տօքթ. Քօլօլեան, իր բացման ճառին մէջ յայտնեց թէ ինչո՞ւ Հայ Բժշկ. Միութիւնը երեկոյ մը կը նուիրէ կղերականի մը։— Հինէն ի վեր կապ մը կայ բժշկական եւ կղերական դասերուն միջեւ։ Եթէ բժիշկն է, որ կը զբաղի ֆիզիքական ցաւերու դարմանումով, կղերականն է, որ կ'աշխատի հոգեկան ցաւերու ամոքումով։ Բայց Հ. Առեւն Սուքրեան մէկն է եղած նաեւ անոնցմէ, որոնք սիրած են բժշկութիւնը, յոգնած են հայ բժշկութեան պատմութեան ուսումնասիրութեան համար։ Ահա թէ ինչո՛ւ նման արժէքաւոր մտաւորականի մը յիշատակը պանծացնելու առեն յարմար նկատեցին քոլեճկոյին նախագահութիւնը յանձնել վենետիկեան Միաբանութեան հայրերուն։

Յետոյ խօսեցաւ Տօքթ. Վահրամ Թորգոմեան։ Ինամուած դասախօսութիւն մըն էր, որ կարդաց Հ. Առեւն Սուքրեանի կեանքին ու գործին մասին։ Ու շատերուս համար յայտնութիւն մը եղաւ Հ. Առեւն Սուքրեանի տագանդը։ Արդարեւ մեծ արժէք կը ներկայացնէ այս վենետիկեանը իր կատարած բազմակողմանի ուսումնասիրութիւններով։ Ափսոս որ շատ երիտասարդ է մեռած (1832)։

Ասորական ծագում էր Սուքրեան, ու գիտէր բազմաթիւ լեզուներ, հին եւ նոր հայերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, գերմաներէն։ Թանկագին աշխատութիւն մը պիտի մնայ իր պրպտումը հայ բժշկութեան պատմութեան մասին։ Յիշենք նաեւ իր մատենագրական աշխատութիւնները, մանաւանդ իր մէկ գործը Խորենացիի աշխարհագրութեան մասին։

Փակման խօսքին մէջ, նախագահը, Հ. Յովհաննէս Ծ. Վ. Թորոսեան, որ աշակերտն է եղած Հ. Առեւն Սուքրեանի, հետաքրքրական տեղեկութիւններ տուաւ անոր կեանքին ու գործին մասին։

Երեկոյթէն յետոյ, բժիշկները ու հիւրերը առաջնորդուեցան Սոսիէթէ Սավանթի ներքեւի ճաշարանը, գինեսեղանի մը շուրջ, եւ բաժակներ առաջարկուեցան Հայ Բժշկ. Միութեան յառաջդիմութեան համար։

Ն.

ՄԱՄՈՒԼ

Թրիմեանի հայրիկ

—..—

Թրիմեանի մահուան 25ամեակին առթիւ, Ազէնքի «Նոր Օր»ն ալ բացառիկ թիւ մը հրատարակած է։

Չատուած մը՝ խմբագրականէն (11 դեկտ.).

— «Թրիմեան միտքի մեծ պատրաստութիւն չունէր։ Ոչ ալ հմտութիւն։ Իր ծագումին պէս համեստ էր մտքի պաշարն ալ։ Բայց հարուստ էր հոգիով ու զգացումներով, բնազդով ու խորութիւնով։

Ան հայ ժողովուրդն էր։ Առկէ՝ անսահման սէրն ու յարգանքը իր անձին հանդէպ։

Իր ժամանակին մեծագոյն քաղաքական գործիչը եղաւ։ Ճանչցաւ Եւրոպան, գնաց Պերլին, ներկայացաւ Վեհաժողովին, ազերսագին թախանձեց, արտասուեց, արցունքներով պատկերացուց հայ ժողովուրդին անպատմելի ողբերդութիւնը ու երբ յուսախար վերադարձաւ, երկու բառով, իր ձախողած առաքելութեան եզրակացութիւնը տուաւ։

— Իրաւունքը արցունքով ձեռք չի բերուիր, այլ յարատեւ կռիւով ու զէնքով։ Ափսոս որ իր փորձառութեան եզրակացութիւնը չէանդաւոեց ժամանակակից երիտասարդութիւնը, որ աւելի տարուած էր պահպանողական հակումներով։

Որքա՜ն տարբեր պիտի ըլլար հայ կեանքին ներկայ պատկերը, եթէ բովանդակ Հայութիւնը 1880ական թուականներուն, իրրեւ անժխտելի ճշմարտութիւն ընդունած ըլլար կեանքի փորձառութենէն բղխող Հայրիկի դասը։

Իրաւունքը արցունքով ձեռք չի բերուիր, այլ յարատեւ կռիւով ու զէնքով։ Տակաւին այսօր ալ ճշմարտութիւն է ասիկա եւ սակայն, այսօր ալ հայ ժողովուրդի պահպանողական ու ստրկամիտ հոսանքները կը ժխտեն այդ ճշմարտութիւնը ու հայ ժողովուրդի ազատագրութիւնը կը յուսան ձեռք բերել անարիւն միջոցներով։

Թրիմեան իր ժամանակին հոգեւոր յեղափոխականը եղաւ։ Ճիշդ է որ զէնքի ու ռումբի մարդ չեղաւ, հեռու ապրեցաւ լեռներէն, բայց նոյնքան ճիշդ է որ նորագարթ հայ յեղափոխութեան պլպլացող ճրագին իւղի առաջին կաթիլը տուողը ինք եղաւ։ Հայ յեղափոխութիւնը ներշնչուեցաւ իր խօսքերէն, իր յօդուածներէն։ Հայ յեղափոխականը տպաւորուեցաւ անոր անձին հըմայքէն։

Բաֆֆիներէն միասին, հայ յեղափոխութեան սերմացանը դարձաւ իր խօսքն ու շունչը տարածելով Թրքահայաստանի մէջ։ Թրիմեան միայն զէնքին ու կռուին չատագովը չեղաւ։ Ան չի մոռցաւ կրթութեան եւ դաստիարակութեան կատարելիք փրկութեան գործը խաւարապատ Հայաստանի մէջ։ Հայ գիրին ու գրականութեան տարածումը եղաւ իր մեծագոյն փափաքներէն մին։ Կռիւը առանց գիրի ու խօսքի օժանդակութեան, սպառուած արդիւնքը լիովին չի տար Մեծ Շերուինին հասկցած էր այս ճշմարտութիւնը եւ մեծ եռանդով սպասարկեց այդ ճշմարտութեան, հայ ժողովուրդին մէջ արթնցնելով գիտակցութիւնը»։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՍԱՆԵՐՈՒՆ

Միութեան վերջին ընդհանուր ժողովին կողմէ ընտրուած վարչութիւնը որ կը բաղկանայ հետեւեալներէն, Պ. Պ. Վ. Թէքէեան (ատենապետ), Գ. Ճէնէրճեան (ատենադպիր), Տօքթ. Յ. Արթինեան (գանձապետ), Խ. Արապեան, Յ. Գուլումճեան, Ա. Զաքրեան եւ Ա. Զօպանեան, որոշած է ներկայ եղանակին կազմակերպել ուսումնական դասախօսութեանց շարք մը, ինչպէս նաեւ զանազան բանախօսութիւններ եւ հաւաքոյթներ, որոնց նպատակն է Միութիւնը օգտակար ընծայել թէ իր անդամներուն եւ թէ ուսումնասէր երիտասարդութեան եւ ժողովուրդին։

Ցառաջիկայ պիտի ծանուցուին ծրագրուած բանախօսութեանց, ընկերային թէյասեղանի մը, ինչպէս նաեւ տարեկան հացկերոյթին թուականը եւ մանրամասնութիւնները։

Կը խնդրուի Ֆրանսայի եւ արտասահմանի բոլոր նախկին կեդրոնականցիներէն յարաբերութեան մտնել Կ. Վ. Ն. Ս. Միութեան վարչութեան հետ (Գ. Ճէնէրճեան, 46 rue de l'Ermitage, Փարիզ 5րդ), հաղորդելով իրենց հասցէները եւ կամ, եթէ արդէն կ'անդամակցին Միութեան, իրենց ծանօթ եւ մինչեւ հիմա Միութենէն հեռու մնացած ընկերներու հասցէները, որպէսզի իրենց ղրկուին Միութեան ծրագրականոնագիրը եւ հրատէրները։

վարչութիւն

Զ. Ո. Մ.Ի ԱՐՇԱԽՆԵՐՈՒՆ Ա Ր Թ Ի Ւ

Նախընթաց շաբթու, Զ. Ո. Միութեան Ֆրանսայի գաւառի մասնաճիւղերուն հրաւէրով, դերասան Ա. Շահխաթունի եւ կեդրոնի լիազօրը Շ. Նարդունի արշաւ մը կատարեցին դէպի Լիոն եւ Վիէն եւ 24 ժամուան մէջ երեք գեղարուեստական հանդէսներ տալով վերադարձան Փարիզ։ Այս արշաւը մեծ խանդավառութիւն ստեղծեց ինչպէս մեր ընկերներուն, նոյնպէս հայ գաղթական ժողովուրդին մէջ։ Լիոնի մէջ երեք նոր ընկերներ եւ Վիէնի մէջ մէկ նոր ընկեր անդամ արձանագրուեցան Զ. Ո. Մ.ի։

Այս յաղողութենէն խանդավառուած, ծրագրուած է պարբերաբար արշաւներ կատարել դէպի գաւառ, ամէն անդամուն նոր մտաւորականներ ու արուեստագէտներ տանելու համար գաւառի մեր հանդէսներուն։ Առաջին այս առթիւ Զ. Ո. Միութեան Կեդր. վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ արուեստագէտներ Շահխաթունիի, Տիկ. Ե. Բադալի, Ա. Մելքոնեանի, որոնք մեր հանդէսներուն յաղողութեան համար յանձն առին ամէն զոհողութիւն։

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԿԵՆՏ. ՎԱՐՉ.

Մարկոս ադա շատ ագահ մարդ մըն էր։ Ցոյն նոր կօշիկ առած ըլլալով, ըսաւ.

— Ցոյս, քայլերդ խոշոր առ որ կօշիկներդ շուտ չվհինանան։

— Հայրիկ, ես քեզի քան մը ըսե՞մ, ինծի շալակդ առ որով երեքեք կօշիկներս չեն ցիւնար։

«ԾԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ (4)

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ..· ՏԷՐՆ ՄԵՐ

(ՄԵՐՕՐԵԱՑ ԱՌԱՍՊԵԼ)

Տեսած էք թերեւս յաղթական կամարաձեւքը, հրապարակին կեդրոնը, որ իր քարեղէն խորհուրդը կը բարձրացնէ տխուր, մրածածուկ էնքերու դիմաց. պիշ պիշ կը նայի անիսաուսնակ փողոցներն ի վար, կապոյտ պլուզաւոր գործաւորներու հոսանքին. ի՞նչ գործ ունի այս սոնք կոթողը առօրեայ հոգերով զբաղուած այս քաղաքամասին վերեւ...։

Բայց այսօր կիրակի է. արեւը զուարթ լոյսով կը լուայ քիթը կախ տուներու ճակատը. հանդիսակաները կը թաւալին, լեցուն՝ մարդկային ողկոյզներով։ Մենք կը սպասենք յաղխական կամարին տակ. անցնալի պատին կոթնած, ի՛նչ հրապուրիչ է դիտել եօթներորդ օրը մեր շուրջ. խարակի մը նման մեկուսացած կը թուինք ըլլալ մարդկային ալիքներէն. սա հնօրեայ պատերը մեզ կը զատեն, կը հեռացնեն ներկայէն. կը դիտեմ քովընտի սա տարօրէն մարդը, որու ընկերացած եմ չդիտեմ ինչո՞ւ. անցեալարոյր սա գիմբեթարդին նման իմ մտածուածէս, ինձմէ անդին կ'անցնի եւ սակայն աննշար է ինձ լքել զինքը։

Բայց ահա թիւ 26ը։

— «Աճապարենք, կ'ըսեմ իրեն. (շուարած եմ թէ ինչպէ՞ս կոչել պէտք է զինքը). փութա՛նք, Տէր... Ահա կառք մը, ո՛ր խճողում չկայ...։

Ու կը սկսի այսպէս տենդագին թաւալում մը. դէպի քաղաքին մէկ ծայրը. կը մերճինք փուշեծածուկ, կեղտոտ տեսարաններէ ներս. անկարելի կ'ըլլայ թօթափել միօրինակ, զրեթէ անյոյս կեանքերու տեսլապատկերը։

Ահաւասիկ վերջապէս Պուլվար Օտտօ։

Հարցնելու պէտք չկայ։ Անկարելի է չճանչնալ հայեցի դիմագիծերը։ Կը հետեւինք անոնց քայլերուն։ Ճամբան կ'իջնէ վար, կ'անցնի շէնքերու ետեւէն. շփոթ տարածութիւնը կը ձգուի մինչեւ դիմացի զոհարթ բլուրները։

Ու մեր աչքին ահա դաղթականքանը։

Ցեխոտ, ճահճանման պողոտայի մը ափին պոհեմական կարաւան մը, որ խրած է տիղմին մէջ ու գաղթեր է ալ քալելէ։ Ճշմարիտ դիւզաբեկութիւն մը։ Թիթեղապատ, թիթեղածածուկ անակներ տասնեակներով՝ կոթներ են իրարու, վար չիյնալու համար։ Խրճիթներ՝ ոմանք կաղ, կամ հաշմանդամ, ոմանք կուզ, կամ անդամալոյծ։ Ամէնքը հիւանդ, յօդախտաւոր, զառամ տնակներ, զուլուլուր են հոս, կկղերը են կուշտ կուշտի, քիթ քթի։ Քէնոտեր են քաղաքին՝ որ կռնակ դարձուցեր է իրենց. իրենց ճպրտոտ աչքերը վեր չեն առներ դիմացի բլուրներուն, որովհետեւ մխրճեր են իրարու քուրջերուն մէջ...

Փոս մը կը զատէ մեզ հայկական ու պատուական այդ գլղեակներէն։ Ձենք համարձակիր այլ եւս առաջ երթալ, անցնիլ տախտակէ խրխլած կամրջակը, որ հիւղաւանը կը փորձէ կապել աշխարհին...

Երեւակայութիւնս չպիտի կարենար հաւատալ այդ պարտութեան։ Ո՞ր յուսավրէպ վրձինին տակէն փախած էին սա գորշ գոյները, սա ժանգը, տեղ մը, բորբոսը... Անկուսմէ անկում, մինչեւ այս պատկերազարդ թշուառութի՛ւնը... Այս համակերպութի՛ւնը որ տարիներէ ի վեր չիմաշիր, չվրդովուիր...

Բարի կիրակին իր ոսկեփոշին ցաներ էր սակայն թիթեղներուն ժանդին վրայ։ Դռներու առջեւ խաւուտիկ մանուկներ ծաղկեր են, օդը լեցուն է իրենց զուարթ, հնչուն բոյրերով։ Մարդերու փշրանքը՝ առոնք, որ կ'աճին այնպէս ինչպէս հինգ նկանակներու մնացորդները՝ լերան քարոզէն յետոյ։ Օդը լեցուն է սոխառածի, տապակի ու ճենճերու բոյրերով։ Տեղ տեղ կը բարձրանար կապոյտ ծուխը բացօդեայ օճախներուն։ Կիրակի միջօրէն այսպէս մուխի, բոյրի, ճիչերու զուարթ ծուէններով կը փորձէր պարակել անդարմանելի, ցաւոտ եղելութիւնը։ Բայց ես, այդ զուարթ պահէն անդին կը տեսնէի հիւղաւանը՝ զորշ երկինքներու, անձրեւներու տակ, հովերուն դիմաց, անգործութեան իրիկուններուն, անյոյս զարթօնքներուն։ Կը տեսնէի լի օրերու, անվաղորդայն տարիներու գահավէժին վրայ։ Կը զգայի թիթեղներու փըտախտը, տախտակներու ծիւրօյթը, մարդոց տերեւաթափը, ու արիւնը, արիւնը՝ որ կը ցամքի ու կը գալկանայ... Կիրակի միջօրէ՛, ինչպէ՛ս արեւօծ ժպիտիդ ետին կրնաս ծածկել ժամանակի ժանիքները որոնք կը կրծեն, առնէտներու նման, այս իրերն ու այս մարդիկ...

Կը նայիմ ծերուկ ուղեկիցիս երեսին, ընկճում. յուսախաբութիւն... սեւ շղարշներ կախուած իր դահլիճին պատերէն, անորոշ մտածումին առուերը մթագներ է իր դէմքը։

«Ճանչցա՞ր այս մարդիկը, տէր... ուզեցի հարցնել իրեն. այս մեծերը, որոնք մոռցեր են իրենց անցեալը, ու սա փոքրերը, որ ոչինչ պիտի գիտնան այդ անեզր երեկէն...։»

— Ողբամ, երիցս ողբամ զքեզ, ժողովուրդ Հայոց... հանուրց հիւսիսականաց վեհապոյն...» կը հեծեծէր ան իր լռութեան խորէն։

Այդ պահուն բոպիկ տղայ մը որուրաց մեր քովէն, անցաւ կամրջակը ու բաց դռներուն երեսէն պոռաց.

— «Յառա՛ջ»...

Մարդիկ դուրս ելան։ Թերթերը թռան ձեռքէ ձեռք...

Տեղէ մը բարձրացաւ ուրիշ ձայն մըն ալ.

— Սպասեցէք «Արշալոյս»ին...

Ու այդ կանչերը, ճիչերը կը թռէին, կը տիրապետէինհիւղաւանին ինչպէս աքլորին երգը՝ աղբակոյտին վերեւ։ Այդ կանչերը նման էին յետին դրօշակին, որ կը ծածանի տակաւին ընկղմած նաւու մը կայմին ծայրը. Ջրերէն դուրս... կը շաչէին այդ գիչ, շառաչուն բառերը ժանդոտ թիթեղներուն վերեւ...։ Հովը կը քաշքշտէ, կը ծուատէ յետին դրօշակը ընկղմեալ կայմին ճիշդ ծայրը...

Սուուերները կը թանձրանային ուղեկիցիս ճակատին վրայ։ Սուուերները ձեւը ունէին մտածումներու, որոնք կապածներ էին մեռնողական. ու անսասուելիութիւններ։ Այդ սուուերները բառեր էին կարծէք, ծնած՝ վրդով հոգիի մը ալիքներէն։

(Շար.) Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ղամտութեան եւ ստիպուած է Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին ուշադրութեան յանձնել բրիտանական կառավարութեան սպառնալիքներն ու ճնշումը:

Մուսոլինի կը սպասուի...

Քանի մը շաբաթ առաջ, սահմանամերձ քաղաքի մը մէջ, Եուկոսլավիոյ բնակիչները քանդեր էին հռոմէական յիշատակարաններ:

Այս դէպքը մեծ յուզում պատճառեց ամբողջ Իտալիոյ մէջ եւ բուռն ցոյցեր կատարուեցան: Պարիւի մէջ ուսանողները իտալական դրօշ պարզեցին Եուկոսլավիոյ հիւպատոսարանին վրայ. Զարայի մէջ ջարդուփշուր ըրին հիւպատոսարանին ապակիները:

Առջի օր աւելի բուռն ցոյց մը տեղի ունեցաւ Հռոմի մէջ: Երկու երեք հազար ուսանողներ փողոցէ փողոց թափօր կազմելով, համախմբուեցան Վենետիկ հրապարակը եւ պատշգամ հրաւիրեցին Մուսոլինին, որ երեւցաւ եւ յորդոր մը ուղղեց: Ուսանողները նորէն թափօր կազմելով ուղղուեցան դէպ ի Եուկոսլավիոյ դեսպանատունը, որ պաշտպանուած էր ոստիկանութեան կողմէ: Ցուցարարները պոռացին – կանչեցին, թշնամական խօսքեր արտասանեցին Սերպերուն դէմ եւ յետոյ ցրուեցան եղան:

Յաջորդ օրը, չորեքշաբթի, Մուսոլինի Մերակոյտին մէջ յուզեց այս խնդիրը եւ սպառնալից ակնարկներ ուղղեց.

— Ինչ որ տեղի ունեցաւ Եուկոսլավիոյ դանազան քաղաքներուն մէջ, պէտք է նկատել ախտանշան մը որ կը չարունակէ արտայայտել, զանազան ձեւերով, բայց յարատեւօրէն, դրացի ազգին թշնամութիւնը հանդէպ Իտալիոյ: Պատահած դէպքերուն իրական պատասխանատուները պէտք է փնտռել կարգ մը տարրերու մէջ որ կը գրզռուն դրացի պետութեան վարիչ դասերը, ատելութիւն եւ զրպարտութիւն սերմանելով Իտալիոյ դէմ: Բայց ոչ նուազ ծանր պատասխանատուութիւններ կ'իյնան ուրիշ տարրերու, պիտի ըսեմ՝ եւրոպական տարրերու վրայ, որոնք ի զուր կը յուսան խռովել մեր պաղարիւնը, դղրդացին պայքար մը բանալով: Պաշտօնական բողոքներուն հետ, ֆաշական երիտասարդութեան սլացքը, ամբողջ Իտալիոյ ժողովուրդին յուզումը եւ վերջապէս այս բարձր ժողովին մէջ թնդացող խօսքերը ունին իրենց խոր նշանակութիւնը որոնց վրայ եւրոպայի ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի: Տալմացիոյ պատմական առիւծները քանդուեցան, բայց անգամ մը քանդուելէ յետոյ, այսօր աւելի քան երբեք խորհրդանշան մը եւ սոսկ վկայական մըն են անոնք: Միայն յետամնաց եւ անկիրթ մարդիկը կրնան հաւատալ թէ քարերէն վրէժ լուծելով կը ջնջուի պատմութիւնը:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳԸ

70 ՀՈԳԻՆՈՑ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀԱՒՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Ղեկավարութեամբ հանրածանօթ երաժշտագէտ Պ. Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ

եւ մասնակցութեամբ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

Տեղի կ'ունենայ Սալօն Մասիսիայի մէջ

24 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին — *25 Դեկտ. Կիրակի ցերեկ ժամը 3.30ին*

ՄՈՒՏՔ 10, 15, 20 ՖՐԱՆՔ

Փութացէք այժմէն ապահովել ձեր տոմսերը որոնց թիւը սահմանափակ է: Կը ծախուին միութեան երկսեռ անդամներուն մօտ:

Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ֆոթաշ)

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

STUDIO RUDOLF սրահը, 6bis, Rue Campagne Première, Mét. Raspail

Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈՓԻԿԵԱՆԻ եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

18 Դեկտ. կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին

Առաջին անգամ բլլալով Փարիզի մէջ կը ներկայացուի

ՓՕԹԱՉ ԵՒ ՓԵՐԼԱՄՈՒՏՐ

Թարգմ. Յ. ՂԱՐԻԲԵԱՆ

Մօնթէկիւ կլասի հոյակաւոր գոմէային (3 արար)

3 ԺԱՄ ԱՆԸՆՊՀԱՏ ԾԻԾԱՂ

Բեմի կառավարիչ՝ Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ *Հերթ. բեմադիր* Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ՝ Լաճիֆեան, Լուսիկ, Օրիորդներ Մելինէ, Պետրոսեան, Պ. Գ. Անտոնեան, Գազանճեան, Թորոսեան, Լաճիֆեան, Կոճիկեան, Մեծատուրեան, Նիկողոսեան, Պերճիկ, Սրապեան եւ Յանճագ:

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ՝ 3 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

(Սահմանափակ թիւով բէկէրվէ տոմսեր՝ 10 ֆրանք)

Տոմսերը նախօրօք կը ծախուին Հրանդ-Սաժուէլ գրատունը, Ճաշարան Թլօրիա եւ սովորական վայրերը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Երիցուհի Հետիէ Մխէ Խաչերեան, կը փնտռէ իր քեռորդին՝ Ռուդալֆի Օհան Քէլօհանեան, որ ծնած է 1903ին Այնթապի Էյնէշ գիւղը, հօր անուն՝ Աւետիս Քէլօհանեան, մօր անուն՝ Մարիամ: 1925ին եկած է Ֆրանսա: Իր հասցէն գիտցողնին կը խնդրուի իմացնել՝ Père Hagop Boyadjian, Poste Restante, Valence, Drôme:

— Եղիսաբէթ Տանիկեան կը փնտռէ իր քոյրը Կիւլիւզար Փօլաթեան (Իւզէյիր, Եոզկաթ) որ տարի մը առաջ Փոհտ'Օպնա կը գտնուէր: Իմացնել՝ Elisabeth Donikian, 15 rue Tustal, Bordeaux, (Gironde).

Նոր Տարին կը մօտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱԼԱՃԵԱՆ

7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23

(Métro: St. Denis եւ Réaumure)

Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր միրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ:

Փութացէք օգտուիլ առիթէն, բացառիկ գներէ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապսպրանքներու վրայ:

Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	*ֆր.-լիվր*
2. Գաշէր պանիր	8	*ֆր.-լիվր*
3. Կեսարիոյ ապուխա	12.50	*ֆր.-լիվր*
4. Ճերմակ պանիր	6	*ֆր.-լիվր*
5. Չիթապտուղ	3	*ֆր.-լիվր*
6. Ընտիր օղի	19	*ֆր.-լիթր*

Անգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար:

Livraison à domicile

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժխներ. ֆիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ Իթալիի Ազբիւր Մերոբ խումբի ժողովը, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ավրնիւ Կոպըլէն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատոմսով:

ԳԱԼԱՏԱ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ազբիւր Մերոբ» եւ «Իշխան» ենթակոմիտէներու խառն դասախօսական ժողովը վաղը, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Պատտնեկան Մ'իութեան Գրադարանին մէջ (49, բիւ Նասիոնալ): Կը դասախօսէ ընկեր Ն. Ագգինն:

ՍԷն-ԺԷրմէնի «Վրէժ» խումբի ընկերներու դասախօսական ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին, իրենց հաւաքավայրին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Պ. Հիւսեան:

ՊՈՒԼՎԱՐ-ՕՍՏՈ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ընկերներու դասախօսական ժողովը այս կիրակի, ժամը 1ին, իրենց հաւաքատեղիին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Ն. Ագգինն:

ՍԷնթ-Անթուան «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէի ընկերներու դասախօսական ժողովը այս կիրակի իրիկուն, ժամը 6.30ին, «Օթել Թէրմինուսի սրահին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Ստ. Միլտոնեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը վաղ Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Պատ. Միութեան Գրադարանին մէջ, 49, բիւ Նասիոնալ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՏԷՍԻՆի կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Տէսինի բոլոր ընկերները այս կիրակի ժամը 2ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Հրապարակային դասախօսութիւն Շաւիլի մէջ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ խումբի

վաղը Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, մանկապարտէզի սրահին մէջ

Կը խօսի՝ ընկ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Նիւթ՝ «ՆԵՐԳԱՂԹԸ եւ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ»

Մուտքը ազատ է:

Փարիզի Գրական Ակումբ *այս իրիկուն, ժամը 9ին, 131,* rue Cambronne, métro Vaugirard. *Զեկոյց Պ. Զիթունիէ, «Սրուանձտեանցի ժառանգ քառատնամեակը»: Մուտքը ազատ է:*

ՔՈՒՇԱՒՏԵՍ

ՍԱԼՆՈՁՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, 119 ավընիւ տ'Իթալիի մէջ: Մէթրօ Մեզոն Պլանշ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Ջ. Ո. ՄԻՒՒԹԵԱՆ Լիոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 30 rue Servient, Café Bar de la Préfecture-ի ներքնասրահը: Կը խնդրուի ընկերներէն ճշդապահ ըլլալ: Օրակարգ՝ հանդէսի հաշուետուութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի ժառանգաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ձանօթ հաւաքատեղին: Ընկեր եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կարեւոր օրակարգ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Միսաք Միրզէ, *Լիոն.— «Ալիք»ի հասցէն է,* 22 Ave. Ala-ed-Dovleh, Téhéran (Perse):

ՍՏԱՑԱՆՔ

Իսթ լէ Մուլինօ, Ն. Դ.— 125 ֆր.:
Ալֆոռվիլ, Գ. Յ.— 100:
Ալֆորվիլ, Փ. Ո.— 100:
Ալֆորվիլ, Մ. Փ.— 140:
Նէօյեի սիւռ Սէն, Իշխ. Ա.— 35:
Քէմփէր, Բ. Գ.— 140:
Ժուայեէօզ, Ս. Մ.— 70:
Թարար, Գ. Յ.— 35:
Մարսէյլ, Ե. Փ.— 35:
Զիսնաու, Դահ.— 100:
Բիշնէվ, Աբր.— 150:

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Լիոն, Մ. Պ.— 35: Մկսանք ղրկել Դեկտ. 14էն:
Փարիզ (15) Վ. Ա.— Մկսանք ղրկել Դեկտ. 14էն:
Հալէպ, Ս. Ե. Միութ.— Մկսանք ղրկել Դեկտ. 1էն:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՅՈՒՄ

ՂԵՒՈՆ ՅՈՒՐՈՒԹ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

18 Դեկտ. 1932 կիրակի գիշեր ժամը 9ին

Salle des Saciétés Savantes-ի մէջ

8 Rue Danton — Metro St. Michel et Odéon

կը ներկայացուի անձնախընձաց պատրաստութեամբ

Գերմանացի ծանօթ թատերագիր ՄԱՔՍ ՏՐԻՒՒՐԻ

17 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ

Տրամ երեք արար

եւ

ՍՄՈՒԻՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿ

կատակերգ. մէկ արար — ՀԱՆԻՐ ՊՕՐՏՕԻ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. ԱՆԱՀԻՏ, Տիկ. ՀՆԱՐ, Պ. Պ. Լ. ՅՈՒՐՈՒԹ, ԼԱԲՐԱ, Գ. ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ, եւն.

ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ.— 15, 10 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը ամէն տեղ եւ «կավոշ»ի մօտ

ՉՐՈՑՅԻ ԵՐԵԿՈՑ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ

Bld. Carnot, No. 1

Ընթերցանութիւն եւ զրոյց Սասունցի Դաւիթի մասին

Կը խօսի՝ Տ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ, Տ. ՀՌ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ եւ ուրիշներ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին — *Մուտքը ազատ է*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՐԵՐՈՒ ՑԵՐԵԿՈՑԹ ՄԸ

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ ԼԷՑԼԱ ՊԵՏՐ – ԽԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Շաբաթ կէսօրէն հաքը ժամը 4ին

Théâtre de l'Avenue, 5 rue de Colisée

Իշխանուհի Պետր-խան նոր է հասած Միլանէն, ուր *Scala de Milano*ի մէջ մեծ յաջողութեամբ ներկայացուց Սաթայի Թագուհին:

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՂԹԻԻ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԻՐԷ ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ ԿԱՄ ԱԶԳԱԿԱՆԻԴ

Նուէրի համար ամէն տեսակ հայերէն եւ ֆրանսերէն գրքերու ճոխ մթերք, Տարեցոյցներ, Օրացոյցներ, Հայաստանի եւ արտասահմանի նոր հրատարակութիւններ՝ գրական եւ գեղարուեստական: Պահանջեցէք մեր Ընդարձակ գրացուցակը:

Վարձու կը տրուին վիպական գրքեր, ամսական **10** ֆրանկով

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris, (6). *Եւրոպայի Հայկական մեծագոյն գրատունը:*

ԴԵՐՁԱԿ. — ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԵՐՈՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

13 rue Saulnier, մէթրօ Cadet — Paris (9)

Ձոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու

Կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տագնապին առթիւ հարիւրին չորսուն զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ:

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանցն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, ադիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30. Allemagne.

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme — Métro: Tolbiac

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու հաւար մասնաւոր զեղչ եւ կազանդի առթիւ նուէրներ:

Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, լուսանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), նաեւ ՏիաԹէրմիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորքային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցնական Նեւրադրական եւ Ֆրէյտեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդաբերական եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ սերքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ) Métro: TOLBIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

17 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2063

Խմբագիր՝ ՇԱՀԱՐԻՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԱՆԻ՛ ՀՈԳԻՈՎ ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒՆ

Հարսնի՛ք ունին ռամկավարները: Արեւելեան խրախճանք՝ յարակից բոլոր մանրամասնութիւններով:

Կը պակսի, միայն, «տաւոլ – զուռնա»ն:

Եթէ Վան կամ Երեւան գտնուէինք, անշուշտ այդ ալ պիտի ը-նէին, պար բռնելով տունէ տուն: Փողոցէ փողոց:

Բայց ոչինչ: Այդ պակասը մասնագիտօրէն կը լրացնէ իրենց եգիպտասի խեղկատակը:

Արդարեւ, այս միջոցին «քէյֆ» չի հաւասարիր «Արեւ»ի «քէյֆ»ին:

— Դաշնակցութիւնը ճեղքուեցաւ... Ահա կը փլի... Պար բռնեցէք, հէ՛յ տղաք: Շատը գնաց, քիչը մնաց... Հուռռա՛...

Ներճները այնքան կարօտ են սիրտիանքի, որ աչք ու ականջ կտրած են, որպէս զի չըլլա՛յ թէ փախցնեն ո՛ր եւ է սեւ լուր՝ Դաշնակցութեան մասին:

Հասարակ արկած մը, աչքէն կամ ճակէն արձակուած փսփսուք մը բաւական է, որպէս զի խայտայ իրենց բորբոս հոգին:

Ամէնէն անճոռնի, գարշելի հէքեաթն իսկ չող կուտայ իրենց խաւարակուռ մաքին:

Իրենց չարախինդ, բժոռ աչքերը կը տեսնեն միայն պատահական «ճեղք»ը: Բայց չե՛ն տեսներ ուրիշ բան:

Չեն ըմբռներ ծաւալումը յարաճուն եւ անօրինակ: Եւ, անշուշտ արկածալի:

Կը տեսնեն անհատները: Չեն տեսներ բազմութիւնները:

Սոսիէթէ Սավանթի D սրահը — իրենց ջուրի ճամբան — կէս առ կէս պարապ կը մնայ, ամէն անգամ որ հրապարակային հանդէս մը կը սարքեն ռամկավարները:

Իսկ այս կիրակի՝ ասեղ ձգելու տեղ չկար, միայն եւ միայն Փարիզի Դաշնակցականներուն ընկերական ժողովին համար:

Անշուշտ «վլուզում»ն է որ կը սպառնայ...

— Հուռռա՛, շատը գնաց, քիչը մնաց... Հէ՛դ մըն ալ, հէ՛դ մըն ալ, ա՛յ տղաք...

Բայց, ուրի՛շ բան էր մեր ըսելիքը:

«Ապագայ», ռամկավարներուն կեդրոնական պաշտօնաթերթը, որ Փարիզի մէջ կը խմբագրուի, խրախճանքի մէջ է այլապէս հետաքրքրական առիթով մը:

Փարիզէն հարուստ մը պատահաբար Երեւան կ'երթայ ու կը վերադառնայ խանդավառ ապաւորութեամբ: Հաղիւ մէկ շաբաթ մնալով:

Ոտքը գետնէն կտրած, ռամկավար պաշտօնաթերթը կը սկսի խմբագրականներու շարք մը, ապացուցանելու համար թէ իրենց կուսակցութիւնը ամէնէն ուշիմ, ամէնէն իրատես եւ հայրենասիրական դիրքը բռնած է Երեւանի հանդէպ, տասը տարիէ ի վեր:

Բարի վայելում: Un sot trouve toujours un autre sot qui l'admire.

Մեր գործը չէ խառնուիլ որ եւ է ինքնագովութեան կամ իրեարագովութեան:

Բայց, մենք իրաւունք ունինք հրապարակաւ բացատրութեան հրաւիրելու, երբ մարդիկ, յանուն այդ սնափառութեան, կը խեղաթիւրեն դէպքերը եւ կը զրպարտեն ուրիշները: Մի՛շտ միեւնոյն պատմութիւնը պատմելով:

Դեկտ. 14ի խմբագրականին մէջ — առաջինը — ռամկավար պաշտօնաթերթը, պարզելով վերջին տասնամեակի դէպքերը, տեղ մը կը տահեցնէ հետեւեալ նախադասութիւնը.

— «Հայ տարագիր բազմութիւններու հետ արտասահման կը փոխադրուէին նաեւ հայկական երկու քաղաքական կազմակերպութիւնները: Արեւելահայ փոքր զանգուածին հետ՝ Հայաստանէն՝ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, իսկ արեւմտահայ խոշորագոյն զանգուածին հետ՝ Թուրքիայէն՝ Ռամկ. Ազատ. կուսակցութիւնը»:

Մեր հասկցած հայերէնով, կը նշանակէ թէ ինչ որ Դաշնակցութիւն կը կոչենք արտասահմանի մէջ, եկած է Հայաստանէն, «արեւելահայ փոքր զանգուածին հետ», իսկ ռամկավարութիւնը կը ներկայացնէ «արեւմտահայ խոշոր զանգուածը»:

Ուրիշ խօսքով, Դաշնակցութիւնը Երեւանի մէկ պարէտէզն հանուելով, թաղարի մը մէջ դրուեցաւ եւ փոխադրուեցաւ արտասահման, իր փոքրաթիւ պարտիզպաններով: Առանց որ եւ է կապ ունենալու «արեւմտահայ խոշորագոյն զանգուածին հետ»: Եւ ուրեմն կացութեան տէր կը մնայ «ռամկ. ազատ. կուսակցութիւնը»:

Որովհետեւ աւելի լուրջ հարց մը կայ մեր առջեւ, առ այժմ կը բաւէռամկավար սրամտութեան մուտքի տետրակին մէջ արձանագրել այս չքնաղ զուարճալիքը:

Եկածը կաղանդ է եւ Ծնունդ: Ինչո՞ւ զրկել մեսասաններուդ ժամու մխիթարանքէ մը...

Նոյն խմբագրականին մէջ, ռամկավար պաշտօնաթերթը պարզելով Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը Հայաստանի խորհրդային իշխանութեան հանդէպ, կը հռչակէ զայն «դրծօն» թշնամութիւն:

— «Միացեալ եւ անկախ Հայաստանի դրօշը գաղութահայութեան աչքին շողացնելով հետապնդեց Հայաստանի մէջ դաւադրական – ապստամբական գործունէութիւն»:

Ինչ մը անդին.

— «Հ. Յ. Դաշնակցութեան դեկավարները տարիներով փայփայեցին Հայաստանի խորհ. իշխանութիւնը ներսէն ու դուրսէն պայթեցնելու եւ գաղութահայութիւնը խորհր. Հայաստանէն հեռացնելու իրենց ծրագիրները»:

Ինչպէս կը տեսնէք, ռամկավար պաշտօնաթերթը այնքան իրազեկ է ու վճռական, որ բառերը իրարու հետեւ կը շարէ առանց վերապահութեան: Խօսքն իսկ չըներ ոչ 1921ի դաշնակ – ռամկավար համաձայնութեան, ոչ ալ 1931ի խօսակցութեանց, որոնք բոլորովին ուրիշ բան կ'ըսեն:

Բայց հարկ է առանձին խօսիլ այդ մասին:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՆԱՆԱՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆ

Պ. կիւմիւշկէրտան խորհրդային Հայաստանէն վերադառնալով, հրապարակային զեկուցում մը տուաւ իր տեսածներու եւ լսածներու մասին:

Շատ լաւ: Ամէն մէկ թարմ կապ որ արտասահմանի բաղխենի եւ անտարբեր տարրերը պիտի կրնայ կապել Հայաստանի հետ՝ օգտակար կը նկատենք: Մարդիկ վարժուած են մեծամասիկ նուրբ թելերու, որ կապի մը պատրանքը տայ, բայց իրենց մէջբը չեղմէ:

Այսմանը լաւ:

Բայց ո՞րտեղէն հասկցին սա *մանանայի* պատմութիւնը, յուսալիչ ու բաղխենի:

Հայաստանի հողի փշրանքներ եւ բարի կտորներ: Մանանայ Հայաստան:

Ազգն ու հայրենիքը մանանայի տեղ դնող սա ազգասէրները փոխանակ մըտածելու որ ամբողջ հայրենիք մը տրուի այս ցիրուցան բազմութեան, կամ՝ սա 700,000էն աւելի բազմութիւնը հայրենիքին վերադարձուի, Հայաստանի հողի եւ բարի փոքրիկ ծրարներ իրենց հետ կը բերեն, հրապարակային ժողովին աճուրդի դնելու:

Երկու ապազգայնացած թելերը հոս իրար կը գտնեն: Բաղխենին եւ համայնավարը, այո՛, համաձայն են Հայաստանը *մանանայի* վերածելու: Փշրանք: Ամբողջութիւնն ու մեծութիւնը փշրելու համար:

Բայց հայ ժողովուրդի կէսէն աւելին դուրս է իր հայրենիքէն, եւ կը բաղձայ հայրենիք ունենալ եւ ոչ թէ փշրանք:

Թուրք – թաթարական արշաւանքներէն յետոյ, երբ Անին կործանեցաւ, ու հետզհետէ հայութիւնը տարագրութեան դժնդակ ճամբան բռնեց, կորսնցուց հայրենիք վերադառնալու իր յոյսը, Հայաստանի հողէն ու բարէն փշրանքներ թերաւ օտարութեան մէջ, որպէս մանանայ, ու այդ մանանային հետ իմն ալ հալեցաւ անհետ:

Հիմա, հայ համայնավարներն ու բաղխենի խայտաբղէտ տարրերը ներկայ Հայաստանն ու գրուած հայութիւնը կ'ուզեն ետ տանիլ եւ հասցնել թաթար – մոնկոլական օրերուն:

Մանանայի թշուառութիւն...

ԲԻՎԱՐԼԷՑ

ՖՐԱՆՔԵԻՍՈՒԹԻՒՆԸ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

— ·· —

ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՎԱՐՁԱՁԵ՞Ի ԼԱԹԱԲԻՈՑ, ՃԷՊԻԼԸ ՏՐԻՒԶԻ ԵՒ Ի ԱԼԷՔՍԱՆՏՐԻԹԻ ՀԱՄԱՐ

— ·· —

Արաբական թերթերը կը գրեն.—

Ֆրանքեիւսուիթական դաշնագիրը պիտի կնքուի մինչեւ 6 ամիս: Սուրիա մինչեւ չորս տարի պիտի մասնակցի Ազգերու Դաշնակցութեան, եթէ ներքին խառնակութիւններ չպատահին: Պ. Փոնսօ դաշնագրի շուրջ համաձայնութիւն գոյացնելու համար Սուրիացիներու հետ ընդունած է անգլեւիրաբ դաշնագրի հիմերը: Միայն թէ ներկայ հովանաւորեալ երկիրները ամբողջութեամբ այդ դաշնագրին ենթակայ չեն ըլլար. Ալէվիներու երկիրը, Ճէպէլը Տրիւզ եւ Լիբանան կը մնան հովանաւորութեան տակ. իսկ Ալէքսանտրէթի սանճագը մասնաւոր վարչաձեւի մը պիտի ենթարկուի:

Պ. Փոնսօ ժամեր տեւող խօսակցութիւններ ունեցաւ Էմիր Շէֆիպ Արսլանի եւ Իսաան պէյ Ճապրիի հետ: Խորհրդակցութեան աւարտումէն վերջ, արաբ ներկայացուցիչները շատ յոռետես էին:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆԸ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՑ

— ·· —

Անգլիական ոսկին, որ անհնախընթաց անկումի մը հասած էր անցեալ շաբթու, սկսած է բարձրանալ վերջերս: Առջի օր Փարիզի մէջ բացուեցաւ 84·13ի, յետոյ բարձրացաւ մինչեւ 84·525ի եւ կանգ առաւ 84·28ի վրայ: Տոլարն ալ հասաւ 25·62ի:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Էռիօ մերժից, Օրաւ պիտի յաջողի՞

Հանրապետութեան նախագահը չարունակելով իր խորհրդակցութիւնները, առջի օր Պ. Էռիոյի առաջարկեց նոր դահլիճին կազմութիւնը: Պ. Էռիօ մերժեց: Ասոր վրայ, նոյն առաջարկը եղաւ Պ. Շոթանի, որ ներքին նախապատրաստ էր հրաժարեալ դահլիճին մէջ:

Ամերիկա 125 միլիոն տոլար ստացաւ Դեկտ. 15ին

ՏԱՍՆԸՄԻԿ ՊԱՐՏԱԿԱՆՆԵՐԷՆ ՀԻՆԳԸ ԶՎՃԱՐԵՑԻՆ

Դեկտ. 15ին ամերիկեան կառավարութիւնը Եւրոպայի պարտականներէն ստացաւ 125 միլիոն տոլար: Անգլիա վճարեց 19,623,831 ստերլին կամ 95 միլիոն 550,000 տոլար (2438 միլիառ ֆրանք), ձոյլ ոսկիով: Պաշտօնական գիտցող կ'ըսէ թէ 19,623,831 ստերլինի ձոյլ ոսկի ծախուեցաւ, կատարելու համար այս վճարումը: Գործողութիւնը կատարեց Մ. Նահանգներու «Ֆէտերըլ Րիզըրվ Պէնք»ը, որ պակասը լրացուցած ըլլալով, կրնայ ուզած ատենը պահանջել որ Ամերիկա փոխադրուի Անգլիոյ դրամատան մէջ իր հաշուին վար դրուած ձոյլ ոսկին: Վճարման այս գործողութիւնը միայն գրչի շարժումով մը չկատարուեցաւ: Աւելի քան հարիւր ձոյլ ոսկի փոխադրուեցան դրամատան մասնաւոր մէկ նկուղը, եւ դրշմուեցան ամերիկեան դրամատան անունով: Արդէն սկսած են կապոցներու վերածել եւ սնտուկներու մէջ տեղաւորել թանկագին մետաղը, Ամերիկա փոխադրելու համար:

Անգլիոյ հետ միաժամանակ վճարեցին Իտալիա (1,250,000), Չեխոսլովաքիա, Լեթոնիա, Լիթուանիա, Ֆինլանտա: Բոլոր վճարումներուն գումարը կը հասնի 125 միլիոն տոլարի: Իսկ չվճարեցին Ֆրանսա, Պելժիա, Լեհաստան, Էսթոնիա եւ Հունգարիա, որոնց համագումար պարտքն է 25 միլիոն տոլար:

Վերջին լուրերու համաձայն, Ամերիկայի մէջ տիրող կարծիքն այն է թէ Ֆրանսան աւելի շատ իմն իրեն վճասեց, քան Մ. Նահանգներուն: Անգլիոյ վճարումը ստանալէ յետոյ, Մ. Նահանգներու ելմտական նախարարը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պիտի շարունակէ բնականոն յարաբերութիւններ պահել թերացող պետութեանց հետ: Եւ աւելցուց. — «Բան մը չենք կրնար ընել Ֆրանսայի եւ միւս պետութեանց դէմ որոնք թերացան եւ որոնց ընթացքին հետեւանքը պիտի ըլլայ աւելցնել մեր ելմտացոյցին բացը: Ռուսիա երբեմ չվճարեց իր պարտքերը՝ բազմաթիւ երկիրներու, եւ սակայն բովանդակ աշխարհ կը շարունակէ գործել խորհրդային Միութեան հետ»:

Տպաւորութիւնները հակասական են ամերիկեան խորհրդարանի շրջանակներուն մէջ: Շատեր ուրախ են որ Ֆրանսան մերժեց վճարել, որովհետեւ այս ընթացքը պատճառ պիտի ըլլայ բանալու երեսփոխանութիւնը աչքերը: Բարեմիտներ կը խորհին առիթէն օգտուիլ, պարտքերու կրճատում առաջարկելու համար: Ուրիշներ, ընդհակառակն, կը պահանջեն անմիջապէս կրճատել Անգլիոյ պարտքը, բայց ոչ իսկ նկատի առնել Ֆրանսայի վերաբերութեան խնդրանքը, մինչեւ որ Ֆրանսա առանց այլ եւ այլի վճարէ դեկտ. 15ի գումարը:

Ռամկավար ծերակուտական մը բանաձեւ մը ներկայացուց որով կ'առաջարկէ հինգ հազար տոլար վիզայի տուրբ պահանջել այն Ամերիկացիներէն որ կ'ուզեն Ֆրանսա եւ միւս պարտապանց երկիրները երթալ, պտոյտի համար: Ուրիշ խօսքով, պոյքոթ:

1320 հոգի ձերբակալուեցան ցոյցի մը առթիւ

Հինգշաբթի օր համայնավարները ցոյց մը կազմակերպած էին Օվերքայի հրապարակը, բողոքելով պաշտօնեաներու թոշակներուն կրճատման դէմ: Ոստիկանութիւնը սկիզբէն իսկ արգիլած էր. բայց կազմակերպիչները մտիկ չըրին: Մինչ բազմութիւնը կը համախմբուէր, ոստիկանները կ'աղաւաղէին որ ցրուին: Անսասանը կը ձերբակալուէր: Այնպէս որ, շատ չանցած 1320ի հասաւ կալանաւորներուն թիւը: «Փոփիւլէռ»ի թղթակիցը, որ ներկայ էր իր պաշտօնին բերումով, խոշտանգող ոստիկաններուն թիւը կ'առնէր, երբ իր կարգին խոշտանգուեցաւ: Իրիկուան ժամը 6·30ին կալանաւորներուն թիւը այնքան մեծ էր որ, ոստիկանութիւնը պարպեց հանդիսատես օթեակները, որպէս զի կարենայ փոխադրել: Շատ քիչեր վար դրուեցան: Այս վերջիններուն մէջ կը գտնուին հինգ օտարականներ, որոնց թուղթերը անկանոն են:

Գերմանիա միշտ կը պահանջէ

Ջօբ. Շլայխէր, Գերմանիոյ վարչապետը, առջի օր կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ որ ամէն կողմ հաղորդուեցաւ ձայնարձակով: Պարզելով կառավարութեան ծրագիրը, յայտարարեց թէ իրենց առաջին գործը պիտի ըլլայ աշխատանք ճարել: Ցայտնեց թէ նոր տուրք չպիտի հաստատուի, ինչ որ յառաջդիմութիւն մըն է նախորդ չրջանները վրայ: Ցետոյ պատմեց թէ հազարաւոր նամակներ ստացած է հայրերէ եւ մայրերէ որոնք կը խնդրեն վերահաստատել պարտաւորիչ զինուորութիւնը: «Երիտասարդութեան համար չկայ լաւագոյն դպրոց քան պարտաւորիչ զինուորութիւնը եւ ես ալ միշտ համաձայն եղած եմ այդ ծրագրին»:

Անցնելով արտաքին քաղաքականութեան, վարչապետը յայտարարեց.

— Զինաթափութեան խնդիրը չօշափած ատենս, միշտ ալ կրկնած եմ թէ պատրաստ ենք խաւաքարտէ դէնքերով զինելու մեր զօրաշտնդերը, եթէ մեր դրացիներն ալ այդպէս ընեն: Ասիկա վերադինում չի նշանակեր. բայց, աւելցուցած եմ թէ զէմման ժողովուրդը թոյլ չպիտի տայ որ իր կոկորդը կարէն առանց ինքնապաշտպանութեան: Իր բանակը պէտք է նոյն ապահովութիւնը ընծայէ ինչ որ կը վայելեն միւս պետութիւնները: Համոզուած եմ թէ մեծ քայլ մը առինք Ժընեւի համաձայնութեամբ: Զինաթափութեան ճակատագիրը կապուած է Ազգերու Դաշնակցութեան հետ, իսկ մեր զործակցութիւնը այդ հաստատութեան հետ՝ կախում պիտի ունենայ զինաթափութեան ծրագրի բախտէն: Մենք կ'ուզենք աղգերու չարքին մէջ դրաւել ազատ եւ հաւասարազօր ժողովուրդի մը տեղը»:

ԱՆԳԼԵԻՊԱՐՍԻԿ ՎԷՃԸ ԺՐՆԵԻ ՄԷՋ

Պարսկաստանէն առաջ, Անգլիա Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին հաղորդեց Անգլեւպարսիկ Քարիւղի ընկերութեան վէճը, պահանջելով անմիջական քննութիւն: Այս առթիւ զրկած ծանուցագրին մէջ, անգլ. կառավարութիւնը դիտել կուտայ թէ վէճը կրնայ յանգիլ երկու երկիրներու դիւանագիտական յարաբերութեանց խզման. հետեւաբար պէտք է քննուի համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին 15րդ յօդուածին: Եւ յոյս կը յայտնէ թէ Ա. Դ. խորհուրդը պիտի կրնայ խնդիրը քննել դեկտ. 19—20ին:

Զուիցերիոյ պարսկական դեսպանատունն ալ հրահանգ ստացաւ դիմելու Ազգերու Դաշնակցութեան:

ԱՆՍՈՎՈՐ ԱՐԿԱԾ ՄԸ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

— ·· —

ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ՓՐԿԵՑ ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՀԱՑԸ

Անցեալ շաբթու, երեք ինքնաշարժներ Պէյրութէն Պաղտատ կը մեկնէին առաջնորդութեամբ Մահմուտ Պալիի որ կը վարէր առաջին կառքը: Երկրորդը կը վարէր վարիչ Ահմէտ Էլ Պէյրութին եւ երրորդը Կարապետ աւուն վարիչ մը:

Կարաւանը երբ անցած էր Փալմիրայէն, երրորդ ինքնաշարժին բաւչուն պայթեցաւ: Առաջին երկու կառքերը լուր չունեցան եւ շարունակեցին իրենց ճամբան:

Երբ կառքը ճորտգունեցաւ, Կարապետ ճամբայ ելաւ, բայց կորսնցնելով միւս ինքնաշարժներուն հետքը, կարաւանեցաւ անապատին մէջ: Ջորեքշաբթի իրիկուն Կարապետ կանգ առաւ: Ինքնաշարժին պէնզինը լրացած էր: Ու սկսաւ սարսափելի տոամբ: Ջկար ո՛չ կերակուր, ո՛չ ալ ջուր:

Հինգշաբթի արշալոյսին, ցուրտէն սառած, անօթի եւ ծարաւ, վարիչ Կարապետն ու իր երկու ճամբորդները որոշեցին ճամբան ելլել երեք տարբեր ուղղութեամբ օգնութիւն փնտռելու համար:

Այսպէս, իւրաքանչիւրը կ'երթար դէպ ի իր ճակատագիրը:

Շաբաթ օր, ուժասպառ անօթութենէ եւ ծարաւէ, Կարապետ փռուեցաւ գետինը, սպասելով մահուան:

Դժբախտ վարիչը ինքզինքը կորսըւած կը նկատէր, երբ շարժիչի մը ձայնը գինքը սթափեցուց: Օդանաւ մը կ'անցնէր երկնէն:

Կարապետ ուժերը հաւաքելով ոտքի ելաւ եւ յուսահատօրէն շարժեց իր թեւերը, առանց սակայն հաւատալու որ հազար մեդրէ աւելի բարձրութեամբ թռչող օդանաւէն գինքը պիտի կրնային տեսնել:

Օդանաւը կը շարունակէր իր ճամբան: Կարապետ, որ կրցած էր վայրկեան մը ոտքի ելլել, ինկաւ դարձեալ գետին, թեւերը տարածած:

Այս պարագան գինքը փրկեց: Օդանաւորդը տեսաւ արդարեւ Կարապետին մարմինը խաչաձեւ գետնին վրայ:

Օդանաւորդն ու անցորդները անմիջապէս ըմբռնեցին տոամբ եւ օդանաւը վար իջաւ: Օդանաւը կուգար Պաղտատէն: Կարապետ պատմեց իր ողիսականը: Բայց ի՞նչպէս տանիլ յատկեալ ճամբորդ մը. օդանաւին մէջ աւելորդ տեղ չկար: Դիպուածը կարգադրեց ամէն բան:

Հեռուէն զինուորական զրահապատ ինքնաշարժներ կ'անցնէին: Երբ տեսան որ արկած մը պատահեցաւ, անմիջապէս մօտեցան:

Զինուորականները իրենց մօտ առին Կարապետը ու օդանաւը կատարեց իր թռիչքը: Անոնք յետոյ փնտռեցին կորսուած ինքնաշարժն ու երկու ճամբորդները: Ինքնաշարժը գտնուեցաւ օդանաւի իջած տեղէն 60 քիլոմեդր հեռաւորութեան մը վրայ: Բայց ճամբորդները չկային:

Զինուորականները շարունակեցին իրենց խուզարկութիւնները իրիկուընը, լուսարձակներու լոյսով: Ի զուր:

Բայց կիրակի, գտնուեցան երկու ճամբորդներուն դիակները: Դժբախտները մեռած էին անօթութենէ ու ծարաւէ:

ԾԱՆՐ ՏԱԳՆԱՊ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Յունաստանի Պրամատան խորհրդական Պ. Ֆիլէնսոն շատ լուրջ յայտարարութիւններ ըրաւ դրամատան պահեստի (օտար դրամ) մասին: Իրականին մէջ, ըսաւ, ոչ թէ 12 միլիոն, այլ 6 միլիոն տոլար կայ, մնացեալ վեց միլիոնը ենթադրական է, երբ արտաքին պարտքի տոկոսներուն 30 առ հարիւրը վճարուի: Մէկ ամիս յետոյ, դրամատան մէջ օտար դրամ չպիտի մնայ եւ պետութեան անմիջական պահանջները չպիտի հոգացուին: Պ. Ֆիլէնսոնի այս յայտարարութիւնը խոր տպաւորութիւն թողած է հաղթական շրջանակներուն եւ հանրային կարծիքին վրայ եւ մաս մը թերթեր կառավարութեան կը թելադրեն տոկոսներու վճարումը յետաձգել:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՊԱՀԵՐԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ

Ի. ՍԻՄՈՒՀԻՆ ԵՒ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԳԵՍ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՐՑԻ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՔԸ ՀԱՄԱՌՕՏ ԱՌԱՆՑՔՆԵՐՈՒ

Ա.

1929ին ի վեր Երկրագնդի ուշադրութիւնը ամբողջովին կեդրոնացած է Խորհրդային Միութեան վրայ։ Ամերիկեան «Երկրագործական Ամսագիր»ի մասին պատմուած է, որ «Խորհրդային Միութիւնը ամբողջ աշխարհի համար դարձած է մի մեծ հետաքրքրութեան առարկայ։ Ամերիկացի գիտնականները, ուսուցիչները, ուսանողները, գործարարները, ճարտարագէտները, գիւղատնտեսները, ֆինանսիստները, ամենքն էլ ուզում են իմանալ, թէ ինչ է կատարւում Խորհրդային Միութեան մէջ։ Ամերիկեան մամուլը ամեն օր լի է Խորհրդային Միութեան մասին նորութիւններով։ Ամերիկեան ամսագրերը ամեն ամիս լի են Խորհրդային Միութեան մասին յօդուածներով։ Ամերիկեան գրքերի շուկան լի է Խորհրդային Միութեան մասին գրքերով։ Ամերիկեան ռադիոն ամեն օր լի է Խորհրդային Միութեան մասին լուրերով։ Ամերիկեան կինոները ամեն օր լի են Խորհրդային Միութեան մասին ֆիլմերով։ Ամերիկեան թատրոնները ամեն օր լի են Խորհրդային Միութեան մասին պիէսներով։ Ամերիկեան ամբիոնները ամեն օր լի են Խորհրդային Միութեան մասին ճառերով։ Ամերիկեան ամեն մի մարդ, ամեն մի կին, ամեն մի երեխայ ուզում է իմանալ, թէ ինչ է կատարւում Խորհրդային Միութեան մէջ։

Ինչո՞ւ համար է ամերիկեան ժողովուրդը այդքան հետաքրքրուած Խորհրդային Միութեան մէջ կատարուող գործերով։

Ամերիկեան ժողովուրդը հետաքրքրուած է Խորհրդային Միութեան մէջ կատարուող գործերով, որովհետև Խորհրդային Միութիւնը ամբողջ աշխարհի համար ներկայացնում է մի նոր աշխարհ, մի նոր կեանք, մի նոր կուլտուրա։

ՅՈՒ ԲՐԱՇՍՈՒ... ՏԵՐԸ ՄԵՐ

(ՊԵՏՐՈՍԵՑ ՆԱՏՍՈՒԹԻ)

«Ցառա՛ջ»... բայց դէսի՞ն ո՞ր... բայց դէսի՞ն ո՞ր... Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ ո՞ւր փախուիլիր...: Ընկերնե՛ր, խումբով ընթանա՛նք, ետեւ չմնա՛նք, ետեւ չմնա՛նք... Ինչո՞ւ կեցեր, ինչո՞ւ կեցեր, ինչո՞ւ չես շարժիր... Ո՞ւր է քու ամբողջ ուժդ, ո՞ւր է քու ամբողջ կորովդ, ո՞ւր է քու ամբողջ կամքդ

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ Իթալիի Ազբիւր Սերոբ խումբի ժողովը, այսօր, Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ավրնիւ Կոպըլէն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ազբիւր Սերոբ» եւ «Իշխան» ենթակոմիտէներու խառն դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Պատտենեկան Միութեան Գրադարանին մէջ (49, բիւ Նասիոնալ): Կը դասախօսէ ընկեր Ն. Ազգին:

ՍԷն-ԺԷՐՕՄԻ «Վրէժ» խումբի ընկերներու դասախօսական ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 2.30ին, իրենց հաւաքավայրին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Պ. Հիւսեան:

ՊՈՒԼՎԱՐ-ՕՏՏՕ «Վահաեան» ենթակոմիտէի ընկերներու դասախօսական ժողովը վաղը Կիրակի, ժամը 6ին, իրենց հաւաքատեղիին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Ն. Ազգին:

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆ «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէի ընկերներու դասախօսական ժողովը վաղը Կիրակի իրիկուն, ժամը 6.30ին, «Օթէլ Թէրմինիւս» սրահին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Ստ. Միլտոնեան:

ՏԷՍԻՆԻ Կոմիտէն ընդ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Տէսինի բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի ժամը 3ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ Հ. Յ. Դ. ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ խումբի դասախօսութիւնը:

Փարիզի Գրական Ակումբ *այս իրիկուն, ժամը 9ին, 131, rue Cambronne, métro Vaugirard. Զեկոյց Պ. Զիթունիէ, «Սրուանձտեանցի ժամուան քառասնամեակը»: Մուտքը ազատ է:*

Թատերական ներկայացում Լիոնի մէջ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին Emile Zola սրահին մէջ

Ղեկավարութեամբ երգչուհի-դերասանուհի **ՏԻԿ. Ե. ԲԱԴԱԼԻ**

կը ներկայացուի Աղուղ Ջիվանիի **ԱԾՈՒՂ ՂԱՐԻԲԸ**

Մասնակցութեամբ տեղական եւ Մարսէյլի կարող ուժեր

ԳԻՆԵՐԸ 7, 5, եւ 4 ՖՐԱՆՔ

Նոյն խաղը ՏԷՍԻՆԻ մէջ վաղը, Կիրակի ցերեկ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ:

Հարսանիքի տեսարանին Տիկ. Ե. ԲԱԴԱԼ կը պարէ Կովկասեան պարեր:

ՉՐՈՑՅԻ ԵՐԵԿՈՑ

Կազմակերպուած Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչի
Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ
Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին «Հայ Ակումբ»ին մէջ
Bld. Carnot, No. 1
Ընթերցանութիւն եւ զրոյց Սասունցի Դաւիթի մասին
կը խօսին՝ Տ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ, Տ. ՀՌ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ եւ ուրիշներ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին *Մուտքը ազատ է*

Հայագործ եւ Անուշավաճառ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy
Փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ մեր համեղ ՄԻՄԻԹՆԵՐԸ, որոնք իրենց թարմութիւնը կը պահեն մինչեւ 1 ամիս:
Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ լաւիմէֆիւն, չէօրէք, պուղաչա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ:
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէ եւ արտասահմանէ:
Արագ առաքում: 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան:

Սկաուտական հանդէս

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ: 8 նորընծայ սկաուտներու երդման արարողութիւն, այս Կիրակի, ժամը ճիշդ 2.30ին «Հայ Ակումբ»ի սրահին մէջ, 1, Bl. 'Garnot: Կը ներկայացուի «Պաշտօնս խումբալ է»: Կը մասնակցի «Բիւրակն» երկսեռ երկչախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Սաքօ Յակոբեանի: Մուտքը՝ ազատ է:

ԾԱԽՕՒ Է *նպարավաճառի խանութ մը* Bois-Colombes*ի բազմամարդ փողոցի մը մէջ, շատ սիրուն* installation. *միասին յարկաբաժին մը՝ 3 սենեակ, խոհանոց, տարեկան վարձք՝ 2500 ֆրանք: Մանրամասնութեանց համար դիմել Հ. Աբէլեանի, 226, rue Lafayette: Մէթրօ՝ Louis-Blanc: Հեռախօս՝ Botzaris 89-06 և 95-79:*

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել *Հեռաձայն* Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն
ճաշարան **Գ Ա Ռ Լ Օ**
34 Rue St. Lazare, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գինները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անունի մածունը

7ՐՈՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ, ԿԻՐԱԿԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ֆոթաշ)

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
STUDIO RUDOLF սրահը, 6bis, Rue Campagne Première, Mét. Raspail
Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈՍԻԿԵԱՆԻ եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ
վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին
Առաջին անգամ ըլլալով Փարիզի մէջ կը ներկայացուի
ՓՕԹԱԾ ԵՒ ՓԵՐԼԱՄՈՒՏՐ
Թարգմ. Ց. ՂԱՐԻԲԵԱՆ
Մօնթէկիւ կլաի հռչակաւոր գօվէտին (3 արար)
3 ԺԱՄ ԱՆԸՆՊՀԱՏ ԾԻԾԱՂ
Ռեժի կառավարիչ՝ Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ *Հերթ. բեմադիր* Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Կը մասնակցին՝ Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Լուսիկ, Օրիորդներ Մելինէ, Պետրոսեան, Պ. Պ. Պատոնեան, Գազանճեան, Թորոսեան, Լաթիֆեան, Կոճիկեան, Մեծատուրեան, Նիկողոսեան, Փերճիկ, Սրապեան եւ ուրիշներ:
ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ
(Մանաւանդափակ թիւով ընկերվէ տոմսեր՝ 10 ֆրանք)
Տոմսերը նախօրօք կը ծախուին Հրանդ-Սաժուէլ գրատունը, Ճաշարան Ժլօբիա եւ սովորական վայրերը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆՈՋՈՐԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը վաղը, Կիրակի ժամը 2ին, 119 ավրնիւ տ'Իթալիի մէջ: Մէթրօ Մեզօն Պլանշ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԻՍԻ-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Յարութեան Հայ Կարմիր Խաչի ժառանգիչի ընդհ. ժողովը այսօր, Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ձանօթ հաւաքատեղին: Ընկեր եւ ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կարեւոր օրակարգ:

Կարի յատուկ մօթէօռներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսճաճ 360 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Ձժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայականի, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը վճարման դիւրութիւններ:
կարի մեքենայի յատուկ լամբ 30 ֆր.
HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)
Կ'ընդունինք Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3-5:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբմատ. եւ նոր մօտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան ժիներ. հիւանդութիւն եւ վարիք: Ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Լ Ա Ռ Ա Ռ Ա

ԿՕՇԻԿ ՇԻՆՈՂ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ԵՒԱՅԼՆ

ինչո՞ւ աւելի վճարել, երբ կարելի է աւելի աժան գնել, զեղչելով միջնորդչէքը: Գնման մէջ եղած չաքը ամէնէն իրականն է:
Կը յայտնենք փոքր արհեստանոցներու տէրերուն եւ կօշկարարներու որ իրենք սուղ կը գնեն, որովհետեւ իրենց գնումները փոքրաքանակ են: Մենք մեր գործարանին մէջ ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ ՈՒՂՂԱԿԻ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ, որով կրնաք օգտուիլ մեծաքանակի գինէն, ինչքան փոքր ըլլայ ձեր գնումին քանակը:

ՄԵՐ STELLA ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ Trépointeը [ՄԻՋԱԿԱՇԻ]
պատրաստուած է տեղական կաշիէ եւ մասնաւոր եղանակով:
Մասնաւոր «Trépointe ferme» ամէն մեծութեամբ, ամէն գոյնով եւ ամէնաաժան գինով, վասնզի չէք վճարեր միջնորդչէք:
ՈՒՐԵՄՆ ԳՆԵՑԷՔ ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԷՆ
«TREPOINTE STELLA»
14 Quai de Rive Neuve, Marseille Tél. Dragon 24—44

17 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ
վաղը գիշեր ժամը 9ին
Salle des Sociétés Savantesի *մէջ*

Տօքթ. Ա Մ Լ Ա Ն
ՄԱՆԱՆԳԷՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻՍ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ
հիւանդութեանց
34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65
Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, Կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՐՇԻԿԻ ԵՒ ԱՊՈՒԽՏԻ
ԳՐԻԳՈՐ ՔԷՍԹԷՔԵԱՆ
46 RUE DE BAIGNOIR, MARSEILLE
Հայրենակից, եթէ կ'ուզես ճամով ճոտով, թարմ եւ մաքուր երշիկ (*սուճուխ*) եւ ապուխտ ունենալ, ուղղակի դիմէ մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնես ճոխ մթերք մը երշիկի եւ ապուխտի, մեր սեփական գործարանին մէջ պատրաստուած: 5 Villa Chalet Rosier de la Platriére, St. Julien, Marseille:
Կը ծախենք մեծաքանակի գնով: Ահա նմոյշ մը՝ ապուխտին քիլոն 14 ֆրանք, երշիկին քիլոն 12 ֆրանք:

ԲՈՒՐԴԵՐ
Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ թրիքօ շինողներու ճամար: Միշտ պատրաստ ունինք 50000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ թիւ 2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40 եւ ճաստ մանած բուրդ (*grosse laine*): Ամէն տեղէ աժան գին:
Դիմել՝ **Doerflinger,**
31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

Իմ գիտութիւն
Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Ռոնսթանթինոփլը նպարավաճառատան մէջ: Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն: Կեդրոնատեղի՝*
"CAFE SULTAN,,
Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême
Մէթրօ Ccuronnes *եւ* Parmentier
Ծանօթ.— Ամէն գնումի ճամար կը տրուի նուէր-կտրոններ

ՕՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ
ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ
28, Բիւ տէ Տամինիքէն — Մ Ա Ր Մ Ի Ց Լ
Վաճառատանս մէջ բացառիկ եւ անհաւատալի զեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ զոհարեղէններ: Ապարանջան, օղ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ գարդեղէններ: Կը ստանձնենք արագ նորոգութիւններ:
Պօն տը քրէտիներ կ'ընդունինք:

ՀԱՐԱՉԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.296

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխտերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

18 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2064

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅՆԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թամկավարները իւ գուբ կը ճգնին պարտկել իրենց հոգեկան թշուառութիւնը, պարբերաբար նորոգելով քնարեր հէքեաթներ:

Քաղաքական խմբակցութիւն մը, որքան ալ քինախնդրութեամբ լեցուած ըլլայ ուրիշ կուսակցութեան մը դէմ, պարտաւոր է ճիշդ ներկայացնել դէպքերը: Մանաւանդ երբ ամբաստանութիւններ գրի կ'առնէ:

Գիտենք· ամբոխավարութիւնն ալ քաղաքական պայքարի միջոց մըն է: Բայց, ամէնէն ճարպիկ ձեւովն ալ, հազիւ մինչեւ կէս օր կը տեւէ: Ոչ թէ տասը տարի անընդհատ:

Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթը վերջին տասը տարիներու պատմութիւնն է որ կը քրքրէ: Ան վճիռներ կ'արձակէ առանց հա–առաջ նայելու:

Արդ, մենք իրաւունք ունինք պահանջելու, որ ապացուցանէ իր մեղադրանքները՝ Դաշնակցութեան «դաւադրական – ապստամբական գործունէութեան» մասին:

Ան պարտաւոր է ապացուցանել միւս, աւելի գունաւոր մեղադրանքը, — «Հայաստանի խորհ· իշխանութիւնը ներսէն ու դուրսէն պայթեցնելու եւ գաղութահայութիւնը Հայաստանէն հեռացնելու ծրագիրները»:

«Ապագայ» այս բառերը տեղաւորած է իր խմբագրականին մէջ: Եւ որովհետեւ պաշտօնաթերթն է Ա· Ա· կուսակցութեան կեդր· վարչութեան, ուրեմն անոր համոզումներն է որ կ'արտայայտէ:

Ո՞ւր են այդ համոզման փաստերը:

Ռամկավար պաշտօնաթերթը իր վերլուծման մէջ դուրս կը ձգէ 1921 փետր· 18ը, որ տարեթային պոռթկում էր, թէեւ իրեն համար՝ «կրկին իշխանութեան հասնելու փորձ»:

Ձենք վիճիր վերջին կէտի մասին, որովհետեւ դէպքը ոչ միայն լուսաբանուած է պէտք եղածէն աւելի, այլ եւ ոսկի տառերով արձանագրուած··· ռամկավարներու պատմութեան եւ մտքին մէջ:

Եթէ իրենք մոռցած են իրենց գործօն մասնակցութիւնը (երկու վաշտով), երեւանի մէջ ռամկավարներ եւ ուրիշ ականատեսներ կան, որ կրնան յիշեցնել: Կա՞ն փաստացի հրապարակութիւնները՝ Պոլսոյ իրենց օրկանին՝ «Ժողովուրդի Ձայն»ին, եւ ձեռագիր կամ տպագիր վկայութիւնները՝ իրենց ընկեր – թղթակիցին, Գ· Թուրինեանի, որ յետոյ գնդակահարուեցաւ Թիֆլիսի մէջ, ուր ղրկուած էր «մասնաւոր առաքելութեամբ»:

Ուրեմն, համաժողովրդական, համակուսակցական այդ պոռթկումէն առաջին, որո՞նք են այն դէպքերը, որ պիտի ապացուցանէին Դաշնակցութեան «դաւադրական – ապստամբական գործունէութիւնը»: Անոր «Հայաստանի խորհ· իշխանութիւնը ներսէն եւ դուրսէն պայթեցնելու ծրագիրները»:

Դաշնակցութիւնը անշո՛ւշտ ծրագիրներ ունի Հայաստանի մասին: Ունի որոշ տեսակէտ եւ քաղաքականութիւն:

Նոյնինքն ռամկավար կեդրոնին անդամները շատ բան դիտեն այդ մասին: Գիտեն բուն իսկ ադրիւրէն:

Դաշնակցութեան համար հիմնական, կենսական խնդիր է ներկայ Հայաստանի չարն ու բարին:

Երբ ուրիշները, ռամկավարներն ալ միասին, կը ծաղրէին մանրանկար հայրենիքը իբրեւ «ափ մը հող», Դաշնակցութիւնն էր որ ծառացաւ եւ զայն հռչակեց իբրեւ կորիզ, խարիսխ, մեկնակէտ կամ յենակէտ:

Եւ այս՝ ոչ միայն երբ Երեւան կը գտնուէր, այլ եւ երբ կորսնցուց ե՛ւ իշխանութիւնը ե՛ւ հողը:

Դաշնակցութիւնը արիւն եւ վաստակ ունի այդ հրաշքին, Թանկագին կորիզին ստեղծման մէջ, եւ գոնէ··· ռամկավարներուն չափ հայրենասիրութիւն, զայն մոխիրի չվերածելու համար:

Արդ, ո՞ր խելագար Դաշնակցականը ծրագիրներ պիտի որոճար, «ներսէն եւ դուրսէն պայթեցնելու» համար այսօրուան միակ լուսաւոր իրականութիւնը: Իրականութիւն մը ուր Դաշնակցութիւնը, երկրի ժողովուրդին հետ, ամէնէն տիրական դերը կատարած է, ամէնէն ճակատագրական պահերուն: Մինչ ուրիշներ Թիֆլիսէն կ'ողջունէին երկունքը···

Ռամկավար գլխին կրնայ քացախ դառնալ, բայց չի կրնար պատմութիւնը վեր ի վայր շրջել, սուտը իրականութեան վերածելով:

Ռամկավարները գիտե՞ն թէ ի՛նչ դիրք բռնեց յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, երբ, 1927—28, բռնօրէն, վայրենօրէն զինաթափ կ'ըլլար Զանգեզուրը, եւ հարիւրաւորներ լեռներն ապաստաներ էին, չզրկուելու համար իրենց պաշտպան սուրբէն՝ աւարճանակէն կամ հրացանէն:

Լա՞ծ են Դաշնակցութեան բռնած դիրքը՝ 1929—30ին, երբ, հայկական գիւղերու բռնի համայնացման, Ստալինի մատնանշած «քեալլաղէօզութեանց» հետեւանքով, դարձեալ սարերը կը բարձրանային ուրիշ հարիւրաւորներ եւ մանաւանդ Արագածի Սասունցիները:

Մենք պարտաւոր չենք մանրամասնութիւններ գրի առնելու, բայց իրենք պարտաւոր են մէկդեղ դնելու իրենց փաստերը, երբ հայրենասէրի յաւակնութիւններ կը սնուցանեն:

Ա՛յդ կը պահանջէ տարրական պարկեշտութիւնը ոչ միայն կուսակցութեան մը, այլ եւ սոսկական անհատի մը համար:

Ծա՞նր է բառը, — ցնդաբանութիւն: Բայց արդա՛ր:

Ի՞նչպէս կարելի է խնայել խմբակցութեան մը, որ լման տասը տարի կը լրտեսէ Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը, որ բարակի մը հոտառութեամբ կը հետեւի անոր յետին քայլերուն, եւ սակայն, կը չարունակէ գառանցել:

Շ.

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հ· Յ· Դաշնակցութեան շաբէթէն արտաքսուած խմբակ մը, իր սնունդն առնելով կասկածելի մթնոլորտէ մը, անցեալ սեպտեմբերէն ի վեր, պղտոր միտումներով, կը շարունակէ այլանդակ սուտեր, խեղաթիւրումներ եւ գրգռիչ բանսարկութիւններ հրատարակել Դաշնակցութեան գաղափակալութեան եւ գործունէութեան մասին:

Ժամանակին պաշտօնական ազդով մը հաղորդած ըլլալով նոյն խմբակին հակակուսակցական արարքները, որ եւ է պատասխանի անարժան կը համարենք այդ հրատարակութիւնները:

Սակայն անոնց յերիւրանքները վերջերս անցնելով ամէն չափ ու սահման, յանգած են գռեհիկ «պրովակասիօն»ի մը, նիւթ ունենալով երկու շինծու խնդիրներ — «Գործակցութիւն Պրոմեթէի հետ» կամ «Թրքասիրական գաղափակալութիւն» եւ «զինեալ ապստամբութիւն Հայաստանի մէջ»:

Այս երկու խնդիրները յստակօրէն ձեւակերպուած ըլլալով կուսակցութեան Գերագոյն Մարմնին համար, կը յայտարարենք· —

1·— Բացարձակապէս չարամիտ խեղաթիւրում է եւ առասպել «Պրոմեթէ»ի հետ «գործակցութիւն»ը կամ «թրքասիրական գաղափակալութիւն»ը: Առաջին օրէն իսկ, «Պրոմեթէ»ի դիմագիծը պարզ եղած է Հ· Յ· Դ· Բիւրոյին համար եւ հետեւաբար՝ ո՛ր եւ է պատրաստ չունենալով անոնց հետապնդած գաղափակալութեան մասին, ան բռնած է այն դիրքը, որ կը համապատասխանէ Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի շահերուն: Իսկ Հ· Յ· Դ· 11րդ Ընդհ· ժողովը յայնօրէն բննելով այդ շրջանի գործունէութիւնը, յայտնած է իր հաւանութիւնը:

11րդ Ընդհ· ժողովէն յետոյ եւս, Հ· Յ· Դ· Բիւրօն հետեւած է այն գաղափակալութեան, զոր ձեւակերպած էր կուսակցութեան Համաժողովը յատուկ բանաձեւով մը եւ որուն արտայայտիչն է եղած դաշնակցական մամուլը:

2·— Նոյնիսկ այլանդակ յերիւրանք մըն է Հայաստանի ներկայ իշխանութեան դէմ «զինեալ ապստամբութեան» պատմութիւնը՝ հրապարակ նետուած միեւնոյն չարամիտ նպատակներով:

Հ· Յ· Դ· Բիւրօն, խորապէս գիտակից Հայաստանի իրական շահերուն, երբեմ չէր կրնար ո՛ր եւ է ապստամբութեան ձեռնարկել կամ խրախուսել:

15 դեկտ· 1932

Հ· Յ· Դ· ԲԻՒՐՕ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Շօրան ձախողեցաւ. իսկ Փօլ Պոնքո՞ւր

Պ· Շօթան, հրաժարեալ գահլիճին ներքին նախարարը, որուն յանձնուած էր նոր գահլիճին կազմութիւնը, ուրբաթ մինչեւ իրիկուն ղանդաղ դիմումներ եւ խորհրդակցութիւններ կատարելէ յետոյ, մեբժեց կազմել նոր գահլիճը:

Հանրապետութեան նախագահը այս անգամ հրաւիրեց Պ· Փօլ Պոնքուրը (նախկին ընկերվարական), որ փորձեր կը կատարէ:

Անգլուպարսիկ վէճը — Թէհրան միշտ ամուր

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ չորեքշաբթի օր երկար վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Մէճլիսին մէջ, Անգլուպարսիկ Քարիւղի ընկերութեան մենաշնորհին ջնջման առթիւ: Արտաքին նախարարը յայտարարեց·

— Պարսկաստանի տեսակէտը սխալ մեկնուած է անգլիական եւ օտար մամուլին մէջ: Քարիւղը կը պատկանի Պարսկաստանի եւ երբեք պատճառ չկայ որ այս երկիրը աչքերը գոցէ մենաշնորհի մը մասին որ տուրեր է ապահոված վարչութեան մը կողմէ: Պարսկաստան իր իրաւունքները կը պահանջէ եւ մտադրած է արժեցնել զանոնք ամէն պարագայի մէջ:

Շատ մը երեսփոխաններ ալ խօսք առնելով, յայտարարեցին թէ կը ցաւին Անգլիոյ բռնած ընթացքին համար եւ չեն կրնար հասկնալ թէ Անգլիա ինչո՛ւ կը միջամտէ Իրանի եւ քարիւղի ընկերութեան միջեւ ծագած վէճին:

⁂ Փարիզի պարսկական դեսպանը տեղեկացուց Ազգերու Դաշնակցութեան թէ իր կառավարութիւնը անհրաժեշտ ժամանակը չունի, մասնագէտներ ղրկելու համար Թրնեւ, երկուշաբթի օր: «Տէյլի Մէյլ»ի Թղթակիցը կը գրէ թէ կացութիւնը չէ խանգարուած Ապատանի մէջ, ուր կը գտնուի քարիւղի ընկերութեան կեդրոնը եւ թէ աշխատանքները կը շարունակուին սովորականին պէս: «Հօքինս» յանձնաւոը, որ արեւելեան Հնդկաստանի հրամանատարին ղեկոչը պարզած է, խարիսխ ձգած է Պահրէյնի մէջ: Պարսկական նոր տորմիղը, որ կը բաղկանայ Իտալիոյ մէջ չինուած վեց Թնդանօթակիրներէ, չի կրնար տեղէն շարժիլ, քարիւղ չունենալով:

⁂ Մորհրդային Թերթերը ուշադրութեամբ կը հետեւին անգլուպարսիկ վէճին զարգացման: «Պրաւդա» դիտել կուտայ թէ Անգլուպարսիկ Քարիւղի ընկերութիւնը կարեւոր օղակներէն մէկն է Անգլիոյ նուաճողական եւ դինուորական քաղաքականութեան: Մենաշնորհին կնքահայրն եղաւ, 1903ին, Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը եւ անգլիական կառավարութիւնը սկիզբէն մինչեւ հիմա մօտիկ յարաբերութիւն պահեց անոր հետ: Հետեւաբար, մենաշնորհին ջնջումը միջազգային քաղաքական նշանակութիւն ունի· մանաւանդ անոր համար որ այս միջոցին Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներու յարաբերութիւնները լարուած են, իրրեւ հետեւանք պատերազմական պարտքերուն: Իսկ «Իվվնսթա», կառավարութեան պաշտօնաթերթը, կը գրէ թէ Պարսկաստան դիրք բռնած է Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքական եւ դինուորական ուժին դէմ: Եւ այս՝ չնորհիւ այն իրողութեան որ «բրիտանական կայսրութիւնը, համաշխարհային տնտեսական տագնապի հարուածներուն տակ, այլ եւս չի կրնար խաղալ իր նախկին դերը աշխարհի մէջ: Անկախ կատարուելիք բանակցութեանց արդիւնքէն, անգլուպարսիկ վէճը ծանր ճեղք մըն է Անգլիոյ գաղթային քաղաքականութեան մէջ, եւ անոր անդրադարձումները արեւելեան երկիրներու մէջ՝ անշուշտ պիտի նպաստեն խորացնելու ճարճատումները բրիտանական կայսրութեան արդէն կազմալուծուող չէնքին մէջ»:

ԱՄԵՐԻԿԱ ՍԿՍԱԻ ՄԵՂՄԱՆԱԼ

Վերջին լուրերու համաձայն, որոշ մեղմացում կը նշմարուի Մ· Նահանգներուն մէջ, Ֆրանսայի հանդէպ: Այժմ աչքի առջեւ ունենալով երեսփ· ժողովին վիճաբանութեանց բնագիրը, Ամերիկացիները հետաքրքրական կը գտնեն բանակցութեանց վերսկսումը: Ամերիկեան Ներկայացուցիչ առջի օրուան նիստին մէջ, պարաքերու մասին առջին ճառը պիտի խօսէր Ներկայացուցական Հարիւրապետ, բայց յայտարարեց թէ «կարգ մը նոր պարագաներ երեւցած ըլլալով, նախընտրելի է յետաձգել վիճաբանութիւնները»: Նոյն յայտարարութիւնն ըրին ուրիշ երկու Ներկայացուցիչներ»: Եւ յետաձգուեցան վիճաբանութիւնները: Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ուսինկթընի Ֆրանսական դեսպանին հետ, ինչ որ բարենշան կը համարուի: Թէեւ արդիւնքը գաղտնի կը պահուի, բայց կը հաւաստեն թէ տեսակցութիւնը շատ սիրալիր եղած է եւ յոյս կայ որ բանակցութիւնները վերսկսին: Ամերիկեան կառավարութիւնը չուզեր բարդացնել կացութիւնը:

ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐԺՈՒԵՑԱՒ

Գրած էինք թէ Իրաքի Ասորիները դիմած են Ազգերու Դաշնակցութեան, մասնաւոր իրաւունքներ պահանջելով:

Այս առթիւ, ժրնեւէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի, դեկտ· 15 թուականով·—

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը որոշում մը հրապարակեց, իւրացնելով Հոգատարութեանց Յանձնաժողովին տեսակէտը, որ կ'ըսէ թէ չի կրնար ընդունիլ Ասորիներուն խնդրանքը՝ վարչական ինքնավարութիւն հաստատելու Իրաքի սահմաններուն մէջ:

Խորհուրդը միեւնոյն ատեն «զոհունակութեամբ արձանագրեց» Իրաքի կառավարութեան մտադրութիւնը՝ «Իրաքէն դուրս օտար մասնագէտ մը ընտրելու մասին, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ սահմանաւոր ժամանակաշրջանի մը համար օգնել իրենց, տեղաւորելու Իրաքի բոլոր հողագործ բնակիչները, մէջն ըլլալով Ասորիները, եւ գլուխ հանելու Իրաքի Ասորիներուն տեղաւորման ծրագիրը յարմար պայմաններու մէջ, եւ կարելի եղածին չափ միատարր խմբաւորումներով, պայմանաւ որ չվնասուին ներկայ բնակչութեան իրաւունքները»:

Եթէ այս միջոցները չբաւեն կատարելապէս լուծելու խնդիրը, եւ գտնուին Ասորիներ որ չեն ուզեր կամ չեն կրնար հաստատուիլ Իրաքի մէջ, Ա· Դ· խորհուրդը Իրաքի կառավարութեան կը թողու ձեռք առնել բոլոր կարելի միջոցները, դիւրացնելու համար այդ կարգի Ասորիներու այլուր տեղաւորումը:

Հինգ շոգենաւեր պիտի փոխադրեն ոսկին

Անգլիոյ դրամատունը պատրաստած ըլլալով պարաքերու համար վար դրուած ձոյլ ոսկիները, կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առաւ, զանոնք Ամերիկա փոխադրելու համար: Բոլոր անուտիները պիտի ապահովագրուին սովորական պայմաններով, բայց աւելի ապահով ըլլալու համար, բեռները պիտի բաժնուին անգլիական հինգ անդրատլանտեան շոգենաւերու մէջ: Առաջինը, «Մաժէսթիք» ճամբայ կ'ելլէ չորեքշաբթի օր· երկրորդը՝ Ուրբաթի թիւռմին, երրորդը՝ դեկտ· 28ին:

Պաշարման վիճակ Արժանթինի մէջ

Պուէնոս Այրէսէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը պաշարման վիճակ հաստատելու արտօնութիւն ստանալէ յետոյ, ձերբակալել տուաւ երկու նախկին նախագահները, Իրիկոյան եւ Ալվէար եւ ուրիշ բազմաթիւ ծանօթ անձեր: Կ'ըսուի թէ բոլորն ալ պիտի աքսորուին: Իրիկոյանի կուսակիցներէն մէկուն տան մէջ ռումբ մը պայթած ըլլալով, երեւան հանուեցաւ խոշոր դաւադրութիւն մը, որուն նպատակն էր սպաննել կառավարութեան բոլոր անդամները եւ չէնքեր օդը հանել, խուճապ ստեղծելու համար:

Ողողումներ հարաւային Ֆրանսայի մէջ

Գետերու յորդումին հետեւանքով, սահելի ողողումներ պատահեցան հարաւային Ֆրանսայի մէջ: (Լանկըտոքի շրջան): Մոնփէլիէէն կը հեռագրեն թէ անդադար անձրեւ կը տեղայ: Բազմաթիւ գործարաններ ողողուած են: Հաղորդը լոյսէ զրկուած է երկու օրէ ի վեր: Պէզիէռի Ս· Յակոբ եկեղեցիին կամարին մէկ մասը փլաւ ջուրերու ճնշումին տակ: Երկու ճամբորդներ որոնք ինքնաշարժ նստած էին, մռւթին մէջ կորսուելով, ստիպուեցան լքել իրենց կառերը:

Ամբողջ Օտի հովիտը լիճի մը վերածուած է: Տասնըհինգ օրէ ի վեր անդադար անձրեւ կը տեղայ: Կարգ մը գիւղերու բնակիչները կէս առ կէս պարպուած են: Ամբողջ այգիներ փճացած են:

ՈՐ ՊԻՏԻ ՅԱՆԳԻ ...

Սօֆիայէն կը հեռագրեն·— Փրոթոկէրովի խմբակէն Մակեդոնացի մը, Պրլոթօ Չէկանակի, պաշտօնեայ Քըրճալըի կառավարչութեան մէջ, հինգշաբթի օր սպաննուեցաւ Միխայլովի կուսակիցներէն չորս անձնասպաններու կողմէ: որոնք միեւնոյն ատեն վիրաւորեցին դատաւոր Ուրումովը: Մարդասպաններէն մէկը, որ բռնուած է Խասքովոյի չրջականները, յայտարարեց թէ սպանութիւնը կատարեց Մակեդոնական կոմիտէին հրամանով:

ԼԻԲԱՆԱՆ Ի՛ՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ՀՈԳԱՑ ԻՐ ԾԱԽՐԵՐԸ

Սուրիոյ մարզպանութիւնը Լիբանանի կառավարութեան վերադարձուցած է 1933ի եղմտացոյցը, առանց հաստատելու: Եղեմտական խորհրդականը, մուսթի բաժնին մէջ կարգ մը դիտողութիւններ արձանագրած է:

Կառավարութիւնը եղմտացոյցի բաժնին մէջ արձանագրած է 400,000 ոսկիի հասոյթ մը մաքսատուներէ: Կը յուսացուէր որ մարզպանութիւնը պիտի տրամադրէր այդ գումարը, հաւասարակշռութիւն գոյացնելու համար: Սակայն մարզպանութիւնը չընդունիր 400,000 ոսկի տրամադրելու առաջարկը եւ կը թելադրէ առանձին նամակով մը թէ՝ հազիւ 200,000 ոսկի կրնայ տրամադրել 1933 տարուան համար: Ու այդ 200,000 ոսկիի պակասը լրացնելու համար, մարզպանութիւնը կ'առաջարկէ աւելցնել տասանորդը եւ տուրէները:

ԵՂԲԱՑՐ ԵՂԲՕՐ ԴԷՄ՝ ԵՒ 3,870,000 ՖՐԱՆՔ

Երկու գրագէտ եղբայրներ, Մաքս եւ Ալէքս Ժիլբեր, որոնք չատ մը գիրքեր գրած են միասին, վերջերս գժտուելով, դատարան ինկած էին: Ալէքս Ժիլբեր գատ բացած էր իր եղբօրը եւ Ժլամաւիօն գրատան դէմ: Անոնք օր տեղի ունեցաւ դատավարութիւնը, եւ Ալէքս չահեցաւ դատը, ստանալով 3,870,000 ֆր· հատուցում:

Հայոց ազգի բոլոր գրագէտները միանալով, քանի՞ տարիէն կրնան··· եղբայրական այսպիսի գումար մը:

ՈՒՐ „ԱՐ" ԱՀ ՀԱՄԱ...

ՔՈՂՈՔ.— 1. Մտորել. մտորում. ցնորամտությունների հաստիք, անշռայլություն. թեմուր, ասում էին մեզ: Նոկտյան Մերսեդես ացցիվ Լոմբոզո ասում էր մեզ. Մերսեդեսի ինքնաթիռ ունի, ինչ որ ուզում է, ինչ ասես կարող է անել, ոչ ոք չի կարող ասել, որ ինչ-որ բան չի կարելի

դրուած են օրօրոցի երգի նման մեղեդիներ, թոյլ ու մեղկ, ներկայ օտարական մը, Անուշը աւելի շատ պատարագի մը պիտի նմանցնէ քան օփերայի մը։

Ըսեմ որ մեզի հասած Անուշը երբ եւ իցէ օփերա կարելի չէ կոչել իր այդ կազմուածքով եւ երաժշտութեամբ։ Կ'իմանամ թէ variantեներ ունի։ Օրինակ, Դերասան Ա. ունի իր variantը, համաձայն իր բեմական հակացողութեան, դերասան Բ. ուրիշ մը եւ դերասանուհի եւ դերասան Գ. տարբեր variante մը։ Պահ մը ընդունինք թէ լաւ է, բայց երբ փոփոխութիւն կը մտցուի խաղի մը մէջ, հարկ է որ խաղի ամբողջութիւնը արտայայտող բոլոր մասնիկները պաշտպանուին, ապա թէ ոչ երբ յօնքը չինելու տեղ աչքը կը հանեն։

Ցանկալի է որ այս բոլոր variantեները հաւաքուին կամ արձիլուին հեղինակի (եթէ կ'ուզէք հեղինակներու Տիգրանեան – Պաղտասարեան) կողմէ, ասոնց փոխարէն լիակատար եւ օփերայի կոչումին դոնէ արժանի ու խնամուած երաժշտութեամբ երգ մը հրապարակ հանուի ու խաղացուի հեղինակի բնագրով, որպէս զի վերջ գտնեն տեղի եւ անտեղի չատ մը յարձակումներն ու ըսի ըսաներըը հեղինակներու հասցէին։ Այլապէս, «Անուշ»ը ամէն բեմադրութեան նոր անուշ մը պիտի մկրտուի։

Ինչ կը վերաբերի այն թղթակիցներուն, որոնք առանց ծանօթանալու նիւթին, կ'ենթադրէին թէ անօրինակ օփերա մը (անօրինակ բառը կը գործածենք չափելով մեծ վարպետներու գլուխ – գործոցներու հետ) բեմի վրայ «լաբիւրինթոս»ի կը վերածուի, չեմ ուզեր պաշտպանել խաղացողները, բայց նախ հարկ է ճշդել գործին արժէքը (մեր խօսքը Ց. Թումանեանի բանաստեղծութեան մասին չէ) եւ ըստ այնմ հիմնաւորել կարծիքները խաղարկութեան մասին։

Ահա վերոյիշեալ սահմաններու մէջ է պարփակուած մինչ ցարդ խօսուած «Անուշ»ը (չեմ կարծեր որ միւս variantեները տարբեր առաւելութիւններ ունենան իրենց երաժշտութիւն, թերեւս տարբեր դասաւորումներ միայն ունենան, իսկ կրճատումները կը մընան նոյնը)։ Անոնք որ կ'ենթադրեն տեսնելու եւ լսելու «Անուշ»ը, պատրանքներ պէտք չէ ունենան, երբ ամբողջ երաժշտութիւնը՝ դաշնակի ընկերակցութեամբ՝ 15—20 վոքրիկ էջերու մէջ կը պարփակուի։

Սպասենք վերամշակուած «Անուշ»ին։

Ա. Գ. ՄԵԼԻՔՈՆԵԱՆ

ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻՆ
ՄԵԼԵԴԻՆԵ՛Ր, ՄԵԼԵԴԻՆԵ՛Ր
(ՀԷՖԵԱՔ եւ Բանաստեղծութիւն)
ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ
Մատենաշար ԾԱՌԱՉ, Թիւ 1
ԱՐԵ՛Ի, ԱՐԵ՛Ի...
(Հիւծախտաւորի մը կեանքէն)
ՓԱՑԼԱԿ ՄԻՒՍԱՑԵԼԵԱՆ
Մատենաշար ԾԱՌԱՉ, Թիւ 2

ԹՈՒՐՔԻԱ

Մ՚վ է Ամարթոնկ

ՈՐ ԳՐԵՑ Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԿԵԱՆՔԸ

—·—

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԸ ՓՐՓՈՒՐ ԿԸ ՏԵՂԱՅ

ԼՄԲ.— Թուրֆերէն թերթերը կրակ կը տեղան Հ. Ամարթոնկի վրայ, որուն վերջին գրքին, «Գորշ Գայլ»ի (Պօզքուրք) վերլուծումը հրատարակուեցաւ «Ցառաչ»ի մէջ, 19 յոգուածներով։

«Ազգամ»ի մէջ Նէճմէտտին Սատըգ պէյ այդ գիրքը կարդալէ վերջ անոր մէջ կը տեսնէ թաքնուած չարամտութիւն մը «Մեծ Կռիւ»ին անձին հանդէպ, եւ անդրադառնալով հեղինակին քննութեան կ'ըսէ թէ, Հարօլտ Ամարթոնկ զինադադարի ընթացքին աշխատած է Պոլիսը զրաւող անգլիական բանակին տեղեկատու ճիւղին պետ համբաւաւոր հարիւրապետ Պէյնէթի հետ, «որ թուրք ազգասէրները անտանելի դժուարութեանց ու կեղեքումներու ենթարկող դաւադիր, նենգամիտ աղտոտ դէմք մըն է, ու չատեր Պոլսոյ մէջ կը ճանչնան զինքը։

«Իւրայի մէջ զեղուութիւն ու ախտաւոր զգայնութեանց անձնատուր, խաղամոլ, պարտազանց ու արկածախնդիր կեանք մը կը վարէր։ Այդ սեւ օրերուն Պոլսոյ միջավայրը զեխութի մատնելու համար վնասուած ու գտած է իրեն պէս սոսկալի մարդիկ որոնց մէջ Սախա Մօլլայի հետ մտերմանալով «Անգլիասէր Թուրքերու» միութիւնը կազմել տուած ու Սախա Մօլլան ալ իշխանութեան գլուխ բերել տուած է։

«Իւրայի մէջ անոր վարած արկածալից կեանքին նկարագրութիւնը ուրիշ առիթ վերապահելով, ըսենք միայն թէ ան չունի նաեւ բուն Անգլիացիներուն չէզոքութիւնը։ Ան՝ զինադադարի ընթացքին Անգլիացիներէն ալ ամօթահար ձգած է իր աղտոտ գործերով։ Եթէ կը զիջանինք պատասխանել իրեն, պատճառն այն է որ իր գիրքը որ մեզի համար նուիրական նիւթ մը կը չօշափէ, չատ խօսուեցաւ անգլիական մամուլին մէջ։ Այս հեղինակը Թուրքերը չի սիրեր, հինէն ի վեր թշնամի է անոնց եւ տարիներէ ի վեր գործած է կազի փաչային դէմ։

«Իր գրքին մէջ Թուրքերը միշտ «նախնական վայրի ցեղախումբ» մը որակող այդ Անգլիացին, տեսնելով որ չպիտի կրնայ աչքերը խախտացնող գործերը ուրանալ, այս անգամ յերիւրած է այդ գործերը ստեղծող Մեծ Կազիին անձնական կեանքին մասին լկտի ստախօսութիւններ։ Իր գրքին մէջ կ'ըսէ թէ «Հանրային կեանքին մէջ, իր պարտականութեան վրայ ամբողջ այս մեծ գործերը կատարող մարդը իր անձնական կեանքին մէջ Թունաւոր է, խիստ է, խստաբարոյ է եւ կախած է իր հակառակորդները»։ Անթարժան հեղինակը գրքին մէջ դրած է նաեւ Կազիին պատկերը... Բայց ի՛նչ պատկեր... Անոր քնքոյշ ու տաղանդաւոր դէմքը այնքան այլանդակած է որ անգլիական «Մընտէյ Թայմըզ» թերթը կը գրէ. «Գրքին կողքին վրայի նկարը կը բաւէ մարդուս երեսներուն մէջ սառեցնելու համար ամբիծութիւնը։ Եթէ Մուսթաֆա Քէմալ փաշան իսկապէս կը նմանի այս սարսափելի պատկերին, այն ատեն ոչ միայն մութին, այլ ցերեկուան լոյսին իսկ մարդ կը վախնայ անոր դէմ ելլելէ...»։

«Այդ նկարը ոչ լուսանկար մը եւ ոչ ալ ծաղրանկար մըն է։ Արբէն Լիւտէնի եւ նման ոճրային վէպերուն կողքը զարդարող խորհրդապատկերներուն պէս, նպատակ ունի միայն ծանրել տալու գիրքը։

«Ամարթոնկ, որ արդէն չի կրնար իր գրքին մէջ չխոստովանիլ, թէ, կազի փաչան աշխարհի ամէնէն մեծ մարդն է, կը ձգտի անոր անձնական կեանքը ներկայացնել երեւակայական դեհերիկ արկածավէպերու ձեւով, չհաղորդելով «չլուսաւ» բաներ կարդալու համար ընթերցողներուն ունեցած տրամադրութիւնը։ Կողքին սարսափազդու նկարը, գրքին արդահատելի նպատակին ազդն է։ «Օպսէրվըր» անգլիական թերթն ալ կը գրէ այս առթիւ. «Այս գիրքը իրական պատմութենէ մը աւելի, կը յիշեցնէ չունդալից չարժավէպի մը նիւթը»։

«Անգլիացի հեղինակին այս յերիւրածոյ գրքին սուտերը, պիտի հաստատենք պատմական փաստերով։ Գիրքը իր ինքնութեան մէջ ո եւ է արժէք չի ներկայացներ, որովհետեւ զինուորական յաղթանակներէն, քաղաքական ու ընկերային յեղաշրջումներէն դուրս, կազիին անձնական կեանքին, նկարագրին, բարոյականին մասին գրածները ո եւ է վաւերական տուեալներու չեն յենուր։ Այս առթիւ անգլիական «Սընտէյ Րիֆէրի» թերթն ալ բառ առ բառ կը գրէ. «պ. Արմսթրոնկ չարժանկարէն կապկուած, առասպելական պատմութեան մը դրութիւնը ընդգրկած է»։ Իսկ «Սընտէյ Թայմըզ» կը գրէ. «Պ. Արմսթրոնկ կարծես թէ ձեռքը առած փոքր միքրոֆօն մը հեռապնդեր է Մուսթաֆա Քէմալ փաշան պանդոկի սենեակներուն մէջ, նոյն իսկ լսելով անոր մասնաւոր խօսակցութիւնները...։ Այս գիրքը պատմաբաններուն իբր աղբիւր չի կրնար ծառայել»։

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

Խոռովահար ակռունդը

—·—

Շատ ենք գրած ֆրանսացի ու գերմանացի նոր սերունդին հոգեկան խռովքներուն մասին. քաղելով զանազան ուսումնասիրութիւններէ։ Այդ քաղուածքը անսր համար, որ նոյն այդ խռովքը կը յիշեցնէ հայ նոր սերունդին հոգեկան վիճակը։

Ահա դարձեալ ուրիշ մը, Տանիէլ-Ռոփ, La Revue des Deux Mondesի մէջ կ'ուսումնասիրէ ֆրանսական նորահաս սերունդին խռովակոծ հոգին։ Եւ խռովքի սերունդ կ'անուանէ երիտասարդութիւնը, որ հասեր է մինչեւ 1932, որ զրաւեր է արդէն, եթէ ոչ քաղաքական, դէթ գրական հրապարակը։

Ատիկա այն սերունդն է, որ տանջուած է, տեսեր է ուրիշներուն տանջուիլը, կրեր է հազարումէկ զրկանք, քալեր է պատերազմի օրերու սարսափին ժէջէն, վկան է դարձեր քաղաքական աշխարհներու փլուզումին, լսեր ու հաւաքեր է ընկերային յեղափոխական տեսակէտներ, հետզհետէ կորսնցուցեր է իր վստահութիւնն ու յարգանքը քաղաքական եւ ընկերային կարգերու մասին, պակսեր է հաւատքը ինայուն գեղեցկութիւններու հանդէպ, — ու կը վժժա՛յ հիմա իր ուղեղը։ Ու խորհեցէք, որ արագ, շատ արագ պատահեցան փոփոխութիւնները եւ նոր սերունդը չկրցաւ ամփոփուիլ, քննել ու գտել, ընդհակառակն առաւ ինչ որ տրուեցաւ առանց իւրացնելու։

Բարոյական եւ իմացական խըռովք մը, որ փոխուեցաւ անձկութեան, ստեղծեց ճաշակ մը անստուգութեան մասին, ու անոպիզմը բռնեց հոգիները։ Անոնց ժխտող հոգին սկսաւ փնտռել տարաշխարհիկ բաներ, աշխարհաքաղաքացիական տեսակէտներ, ծարաւն ունեցան հեռուներուն եւ անծանօթ երկիրներուն, ուզեցին ինքնատիպ ըլլալ ամէն գնով, կամ հոգեկան տեղ ունեցան, կրօնական դարձեր կատարեցին։

Տանիէլ-Ռոփ, պատկերացնէլէ յետոյ նոր սերունդին խռովակոծ հոգին, յանկարծ ոստում մը կը կատարէ դէպի ետ, ըսելու համար թէ նոյն պատկերը կը ներկայացնէր նաեւ հին սերունդը, այն որ դուրս եկաւ 1870ի աղէտներէն։ Արդարեւ, 1890ին կամ 1900ին, զրական սերունդը կը ներկայացնէր երկու յատկանիշ, — բարոյական խռովք եւ գործելու ծարաւ մը։ Ազգային նահանջի եւ ողբերգութեան այդ սերունդը վարակուած էր հիւանդագին դժգոհութեամբ մը ամէն բանի մասին, յարգանքի պակասով մը գոյութիւն ունեցող կարգերու եւ բարոյական ըմբռնումներու մասին։

Նոյն հիւանդագին ընդվզումը ոսմանթիք սերունդին մէջ։ Ընկերային տակնուվրայութիւնը խախտեր էր, հիմնն, անոնց իմացական եւ բարոյական կեցուածքը։

Արմատախիլ մարդկութեան մը պատկերը կը ներկայացնեն, գրեթէ միշտ, սերունդները, որ հրապարակ կուգան հրաշակերով։ Անգամ մը, որ տեղ ըրին իրենց, կը խաղաղի խռովքը, կը հանդչի ու կը նստի բարձրացած ալիքը։ Տեղ ընելու կռիւի հարց մըն է սերունդի հարցը, կ'եզրակացնէ Տանիէլ-Ռոփ։ Ու կ'աւելցնէ. — Տեսէ՛ք, խռովակոծ նոր սերունդ մը, հիմա, 1932ին, արդէն ցոյց կուտայ խաղաղելու եւ հանդչելու նըշաններ, իսկ իր եռեւը կը նշմարուի նոր սերունդ մը, — պատերազմին մէջ ծնածներն են անոնք, որ եթէ պատերազմ չըրին, տանջուեցան ճակատ տարուած պատանիներուն չափ։

Անտրէ-Ժիտն ալ կ'երգէ երկիր համակնավարը

Անտրէ Ժիտ, որ կը սիրէ ինքնատրապութիւնը, տարօրինակը, հիւանդագինը, վերջապէս ինչ որ զարմանք կը պատճառէ կամ դայթակղութիւն, — չէ՞ որ այսպէս պէտք է նկարագրել ախտանշանները «զարու ցաւին», — La Nouvelle Revue Françaiseի մէջ կը հրատարակէ Pages du journal, ուր հիմա կը գովերգէ Ռուսիան, երկիր համայնավար.—

Սպանիոյ յեղափոխութիւնը, Վատիկանի պայքարը Ֆաշիզմի դէմ, Գերմանիոյ ելմտական անձկագին տագնապը եւ վերջապէս Ռուսիոյ արտակարգ ճիգերը, երեւոյթներ են որ դիս կը բաժնեն գրականութենէն։ Երկու օրուան մէջ, դեռ նոր լափեցի Նիքըպոքըի (Knickerbocker) գիրքը, որ գրուած է Հնդամեայ Ծրագրին մասին։

Կէս ժամ սողալով իջնելու համար դետնածուխի հորերուն մէջ, որ վերելակ չունին։ Կէս ժամ դուրս ելլելու համար այդ հորերէն։ Հինգ ժամ աշխատանք, մէջք ծռելով խեղդիչ մթնոլորտի մը մէջ։ Ցոգնաբեկ դեղձկուհիները կը լքեն իրենց գործը ու կը հեռանան, բայց նորեր կուգան խանդավառ, երիտասարդներ, որոնց հոգին կազմուած է նոր բարոյականով, միշտ չանագիր այն յեղափոխութեան, որ ցոյց կը տրուի իրենց։ Պարտադիր է այդ աշխատանքը, որուն կ'երթան երջանկօրէն։ Ա՛խ, որքա՜ն կը հասկնամ եւ կ'ըմբռնեմ իրենց երջանկութիւնը։

Կ'ուզէի պոռալ, բարձրաձայն պոռալ թէ որքա՜ն համակրանք ունիմ Ռուսիոյ մասին։ Ես կ'ուզէի, որ լրսէին իմ աղաղակս, եւ կ'ուզէի, որ նշանակութիւն տանային իմ ճիչս։ Կ'ուզէի ապրիլ այնքան, որ տեսնէի այդ վիթխարի ճիգին յաջողութիւնը։ Կ'ուզէի տեսնել այդ յաջողութիւնը, զոր կը մաղթեմ հոգիիս խորէն, ու կ'ուզէի կարենալ աշխատիլ այդ յաջողութեան համար։ Տեսնել ինչ որ կրնայ տալ Պետութիւն մը, որ կրօնք չունի, ընկերութիւն մը, որ պատասուար չունի։ Վասն զի յառաջդիմութեան ամենավատ թշնամիներն են ընտանիքը եւ կրօնքը։

Վէմ բանաստեղծութեան մասին

Դարձեալ վէմ բանաստեղծութեան մասին։ Ֆրանսական պարբերականները կ'ուզեան նորէն, — սովորութի՞ւն դարձաւ, — թէ կը մեռնի՛ բանաստեղծութիւնը։ Ոմանք (Վալէրի եւ Տէրլմ) կը վիճին յանգին մասին, — աւելորդ մանրամասնութիւն։ Բայց կան ուրիշներ ալ (Սպասթիէն – Շարլ Լըքոնթ եւ Էրնէսթ Փրէվօ), որ կը կռուին բանաստեղծութեան նկարագրին մասին։

Բանաստեղծութիւնը խառնուած չէ ժողովուրդին կամ հասարակութեան, ահա թէ ինչո՛ւ կը մեռնի, կ'ըսէ մէկ կողմը։ Եւ հինէն ի վեր, բանաստեղծութիւնը մերժած է կամ արհամարհած vulgum pecusը։ Ընտրեալներն են, որ բարձր պահած եւ անուցած են քերթողական մուսան։ Ո՛չ, կը պոռան հակառակ կողմէն, բանաստեղծութիւնը միշտ եւ չարունակ ապրած է ժողովուրդին հետ, հասարակութեան մէջ։ Միջին դարու ամբողջ բանաստեղծութիւնը ժողովուրդն էր, որ ստուար։ Ծիշեցէ՛ք, կ'ըսեն, chanson de gesteները, վիպերգութիւնները, աշուղական երգերը։ Ժ.Զ. դարու բանաստեղծութիւնն ալ, դարձեալ, ժողովուրդն էր, որ ստուար։ Ծիշեցէ՛ք, կ'ըսեն, Ռոնսարը։ Վերջապէս ժէ. դարու բանաստեղծութիւնն ալ կը մատնէր ժողովուրդին verbeը, որ կ'ներթար կենդանացնելու եւ թարմացնելու մուսային քնարը։

Բայց եթէ հիմա կը փնտռէք Պեգասը, լուսնակ գիշերը, կարկաչահոս առուն, ծաղկող անտառը, մէլամաձոռ լճակը, այո՛, չկան, սակայն կենդանի է ու կ'ապրի՛ բանաստեղծութիւնը։ Նոր բանաստեղծութեան Պեգասը (ձի) մեքենան է հիմա։

Ձկդում մը այստեղ, — ցուցափեղկերու ընթերցողները չատախ կը չփոթեն հարցը, երբ կը խօսուի մեքենային մասին։ Մեքենան կար, հինէն ի վեր։ Նոյն իսկ հիացում կ'ազդէ մեքենական հին ճարտարարուեստը։ Ինչ որ հիմա գրականութեան մէջ մեքենայ կը կոչուի՝ ելեկտրականութեան մէջ։ Մեքենան է, որ կ'արտադրէ մեքենաշարժը (moteur), շարժելու համար հսկայ մեքենաներ։ Այսինքն արագութիւնը, կառոյցը։ Արագութեան ոգին է, կը կերպարանափոխէ աշխարհը, եւ տարածութեան ու զանգուածի գաղափարը, զոր արտայայտեց պահ մը ասրական եւ եգիպտական արուեստը, նորէն կը յաճախէ արդի միտքը։ Վերջապէս չնորհիւ այդ արագութեան եւ ուժին, կը չինուին հսկայ փաղանգաստուներ, գործարաններ, ու քանի կը փոխուի աշխարհը իր դիմագիծով, բանաստեղծը կ'ընտելանայ երկրի ճարտարապետութեան, ու կ'երգէ աղերսը, որ կայ իր հոգիին, զգայարանական մեքենաներու իր կեանքին եւ աշխարհի, գործարանական մեքենաներու կեանքին միջեւ։ Այսով կը յեղաշրջուի քերթողական արուեստն ալ, ելեկտրականութեան կշռոյթը, բերթ եւ արագ չեշտը կը մտնէ նախադասութենէն ներս։ Հետեւաբար մեքենային ազդեցութիւնն է մարդկային լեզուին եւ զգայնութեան արագ եւ բերթ կշռոյթը։ Ու եթէ ձեւը կ'ազդէ նաեւ խորքին վրայ, այն ատեն մարդն ու իր արուեստը կ'ենթան ելեկտրականութեան տիրապետութեան տակ։ Այսպէս է, որ հիմա չատեր, չփոթութեան տեղի չտալու համար, արդի դարը կ'անուանեն ոչ թէ մեքենայի, այլ ելեկտրականութեան դար։

Ելեկտրականութեան այս դարն է, որ հետզհետէ կը ստեղծէ իր արուեստը եւ իր ինքնատիպ բանաստեղծութիւնը։

Բանաստեղծութիւնը մեռաւ, այո՛, բայց հին բանաստեղծութիւնն էր, սակայն ահա կը սկսի վերածնունդ մը բանաստեղծութեան, որ երգն է կամ ծաղիկը ելեկտրականութեան։

Երեքշաբթի օր մեր նոր թերթը
“ՄԱԹԱ ՀԱՐԻ„
որ պիտի կարուացուի նոյնքան եւ աւելի հետաքրքրութեամբ որքան վերջինը, «ԵՍ ԼՐՏԵՍ ՄԸՆ ԷԻ»։

(ձայն մը որ շատ էր նման Օր. Սիլվայի ձայնին՝ մեռել ա մեռե՛լ...) իր հոյակապ, անդուզական, անզերազանցելի համալսարանին, զոր դեռ չեմ տեսած, արուեստից, դիտութեանց, խոյանքի, մարդանքի, փորհարիքի, թռիչքի, թռուցեալների, լուսոյ մե՛ծ տաճարին... (Սուսան քաջին հօնիփուր հօնիփուր լալով՝ Ասված ձէնդ լսի, տիրացու, մեր տանարն էլ լուս իջնի, մեռնեմ դրա զօրիքանը)։

ՀԻՆԵՆՑ (Զայրացած, մօրը ականջին)։— Ինչ յիմար յիմար դուրս ես տալիս։ Սա խօ տիրացու չի, սարկաւագ չի։ Փարիզից թաժա եկած հոս – հոս ա։ Մօլլա Դուրսունի վերայ բանաստեղծութիւն ա չինել։ Չես թողնում հասկանամ ինչ ա ասում։ Կարծում ես պատարագ է անո՞ւմ։ Հա՛ օշնա տէր, հա՛ օշնա տէր...։ Առանց դրան էլ լեզուն չի հասկացւում, լըռիր է՛։... Թէ իմանայ իրան տիրացու ես չինել, մէկ էլ գովեստ չի գրի իր «տաֆթարի» մէջ ինձ համար...։

ՍՈՒՍԱՆ ԲԱՋԻ (Քիթը սրբում է աղմուկով եւ սկսում է գուլպան հիւսել)։— Ինչ իմանամ, բալաջա՛ն, ասում էր օխչո՛ւմ, օխչո՛ւմ, ես էլ չե՞մ ասի՝ օշնա ի տէ՛ր, օշնա...

ՆԱԽԱԳԱՀ.— Լուսթի՛ւն...

ՎԱՐՍԱԿ ՁՈՐԲԱՆԵԱՆ (Ոգեւորուած, միրուքը ցնցելով)։— Այո՛, եկած եմ, կ'ըսեմ, կարօտիս անյագ, անյատակ յատակը ծակ, անվերջ ու անչէջ փափաքը առնելու, սուրբ, սրբազնասուրբ, դերասրբազնասուրբ հայրենիքէս, քանդի, ո՛չ, կը մեկնիմ կոր վաղը ուխը տասնըվեցի, այո՛ կ'ըսեմ ուխը տասնըվեցի անդուխ, անադորոյն, անսիրտ թրչնով որ դիս բաժնելով, հեռացնելով, իմ պաշտելի, դիւթական, զմայլելի, դքանչելի, խորհրդաւոր, խորհրդային... (հարուածային ծափելու տեղատարափ։ Անպէտիկ Սահածեան նախանձից գունաթափւում է գլխի ընկնելով որ իր տալարները կիսուելու են։ Բայց հէնց այդ միջոցին ինչ որ փայլուն բան նշմարելով գետնի վրայ, կամա՞ց խոնարհելով առնում, եւ ժպտելով գրպանն է խրում։ Ծափերու անձրեւ։ Գեղլակէօզվայեան փիլիսոփան անձրեւանց է բաց անում։ Ծափեր։ Բարեենց կատղած ատրճանակին ձեռ է տալիս։ Ծափեր։ Զուբանը մտովի նոր պլան է շինում խմբագրատունը մի անգամ եւս յարձակմամբ գրաւելու համար։ Ծափեր, ծափեր, ծափեր...)։

ՔՈՒՐԴ ՍԱՒՕ (Շուրջիններին)։— Դիժուել է՞ք..., ինչի՞ էք ծափում...

ՍՈՒՍԱՆ ԲԱՋԻ.— Քո՛ւղ ինչ... անհաւատ քուրդ, քո՛ւղ ինչ։ Սա մեր մոլլան ա, ծափում ենք, քո՛ւղ ինչ...

ՔԱՋԱԼ ՎԱՐԺԱՊԵՏ (Սախսիին)։— Որ քեզ ասում ենք էչ ե՛ս...։ Ախր չես հասկանո՞ւմ, գիտուն մարդ ա, բառարանը անգիր արած կարդում ա, ծափում ենք, քի՞ղ ինչ...։

ՀԻՆԵՆՑ.— Հա՛ վարժապետ, մտովը անցնում էր, Ամառեանի բառարանից անգիր է արել ամբողջ էջեր, սա հրա՞շք է... հանճար է, մեր մեծագոյն տաղանդն է Զորբանեան։ (Մտովի՝ ինձանից յետոյ)։

Անաստուած «սօցիոցոլորփոր»երու լիկայի կարգադրութեամբ ծափերը տեւում են 12 վայրկեան։ Հաղիւ դադրած չարունակում է՝

ԶՈՐԲԱՆԵԱՆ.— Մեկնելով հոսկէ, հո՛ն պիտի հանեմ։ Հո՛ն, ուր ապագայ ծափերը ձրի են, ափէրիթիֆներըը ձրի են, կերակուրները ձրի են, պնակները ձրի են, լզելը ձրի է, բարեգործականի ամսականը ձրի է, խելքերը ցրիւ են (յանկարծ կատաղելով) նոր – հարուստներու սեղաններու եւ բազանքին մտալկիչ եւ ստամոքսայոյզ յաճախանքով, հո՛ն, որ սակայն, աւա՛ղ, ափսո՛ս, զարհուրելի, սոսկալի, սարսափելի, սարսռազդեցիկ... (Եօլտաշ Ուզուն Հասան, Հինենցի ականջին՝ արմատական բառարանի «ս» գրին հասել ա, իմամ Ալիին հասնինք, եա՛ Ալի...) սեւախորհուրդ, սեւսիրտ, սեւհոգի Դաշնակները, որոնք այնքան անարգօրէն, անսիրտօրէն, անհաշտօրէն, անչեզօրէն... (եօլտաշ Ուզուն Հասան էուրդ Սախսիին, յուսահատ ձայնով՝ «ա»ին վերադարձաւ, Սախո՛, մի մատաղ էլ դու խոստացիր, հա՛ իմամ Բզա...) ահաւոր, անասելի ախտավարակումով դաղութահայ երիտասարդութիւնը իրենց եռեւէն քաշելով, քարոզելով, քաղաքականօրէն, քաղաքագիտականօրէն...

ՍՈՒՍԱՆ ԲԱՋԻ (Ուրախ՝ բաջալ վարժապետի ականջին)։— Գուլպայիս մի թաքը վերջացրել եմ։ Աա՛, Դաշնակներին գովում ա, չէ՞...։ Մի բուռն մատա՛ղ...։

×

Աբերջան, ինչ երկարեմ, այս նախադասութիւնը տեւեց մի ամբողջ ժամ։ Մի ժամ մի նախադասութիւն, ոչ մի վերջակէտ։ Ասում են փարիզի բոլոր վերջակէտները գրաւել է «Ցառաչ»ը, ղո՞րթա։ Ատածու սիրուն սրբան էլ տուէք մի քանիսը, մեռանք, է՛...։

Այդ մէկ ժամուայ միջոցին նախագահը մտովի ինչ որ տոլարի կիսուելու հաշիւն էր անում, Զուբան իր պլանը վերջացրեց։ Սուսան բաջին գուլպայի միւս թաքը թամամեց։ Բարեենց մի նոր հատոր էր գրելու եթէ թուղթ ունենար։ Ղուկասի հարսը մի երեխայ ծնաւ։ Ուզուն Հասան ամբողջ Ղուրանը երկու անգամ մտովի անցաւ։ Քաջալ վարժապետը, որ էս քանի օրը մի քիչ կարմրել էր, չորս հարիւր անգամ ականջիս ասաց թէ երբ ենք գառնալու Պարսկաստան։

Մի ժամից յետոյ կրկին 12 վայրկեան ծափ, «սօցիոցոլորփոր»երու լիկայի հրամանաւ։

Ցետոյ Վարսակ Զորբանեան էլի խօսաց երկու նախադասութիւն, այսինքն երկու ժամ։ Սկսեց «ա» գրից։ Ցօլտաշ Հասան յուշամփուռից, Սախօ նրան դուրս տարաւ։ Ասում են երկուքն էլ անցել են չին։ սահմանը։ Զուբանը պահեստի վեց պլան չինեց մի չարթնայ մէջ խմբագրատուն վեց անգամ մտնելու եւ վեց անգամ վերտարուելու հեռատեսութեամբ։ Բարեենց անձնասպան եղաւ։ Ղուկասի հարսի երեխէն բաւականին մեծացաւ, ծափ էր տալիս, վերջի ժամին չորս ոտի վրայ մանր էր գալիս եւ Զորբանեանին մտիկ տալով բղաւում էր՝ ... քա – քա – քա – քա...։

Միայն վերջաւորութեանը մի վատ բան պատահեց։ Սուսան բաջին յանկարծ գլխի ընկաւ թէ Զորբանեան ոչ թէ գովում, այլ հայհոյում է Դաշնակներին։ Մի խոժոռ նայեց տղին որ ծափ էր տալիս։ Ցետոյ մի քիչ յաւել խոժոռ, յետոյ ա՛լ աւելի... ու յանկարծ, չբա՛խք... խեղճ Հինենցի վզակոթին...։

— Բռռանա՛ս, չան լակոտ, բղաւում էր Սուսան բաջին, էդ կարզաղուրկ սարկաւագին հաւանում ես, հա՞, ծափում ես, հա՞, լուս – հաւատրդ ուրանում ես, հա՞...։

Եւ ամէն մի «հա՞»ի հետ տուր որ կաս...։

Ո՞վ ա ճօրաթի անում Սուսան բաջու կալի հրամանաւ։

Ցետոյ Վարսակ Զորբանեան էլի խօսաց երկու նախադասութիւն, այսինքն երկու ժամ։ Սկսեց «ա» գրից։ Ցօլտաշ Հասան յուշամփուռից, Սախօ նրան դուրս տարաւ։ Ասում են երկուքն էլ անցել են չին։ սահմանը։ Զուբանը պահեստի վեց պլան չինեց մի չարթնայ մէջ խմբագրատուն վեց անգամ մտնելու եւ վեց անգամ վերտարուելու հեռատեսութեամբ։ Բարեենց անձնասպան եղաւ։ Ղուկասի հարսի երեխէն բաւականին մեծացաւ, ծափ էր տալիս, վերջի ժամին չորս ոտի վրայ մանր էր գալիս եւ Զորբանեանին մտիկ տալով բղաւում էր՝ ... քա – քա – քա – քա...։

Միայն վերջաւորութեանը մի վատ բան պատահեց։ Սուսան բաջին յանկարծ գլխի ընկաւ թէ Զորբանեան ոչ թէ գովում, այլ հայհոյում է Դաշնակներին։ Մի խոժոռ նայեց տղին որ ծափ էր տալիս։ Ցետոյ մի քիչ յաւել խոժոռ, յետոյ ա՛լ աւելի... ու յանկարծ, չբա՛խք... խեղճ Հինենցի վզակոթին...։

— Բռռանա՛ս, չան լակոտ, բղաւում էր Սուսան բաջին, էդ կարզաղուրկ սարկաւագին հաւանում ես, հա՞, ծափում ես, հա՞, լուս – հաւատրդ ուրանում ես, հա՞...։

Եւ ամէն մի «հա՞»ի հետ տուր որ կաս...։

Ո՞վ ա ճօրաթի անում Սուսան բաջու ձեռը քաչե՞լ։ Չէ՞ որ Մօլլա Դուրսունի կոլխոզուհիների պետն ա, հարուածային կարգով, բայց ի՞նչ հարուած, խեղճ Հինենց...։

Ճառահանդէսը եղաւ փլուի չրջըւած կաթսայ։ Մեր զմանուկն չէր ճանաչում։ Սուսան բաջին խուժեց բեմ։ Անպէտիկ Սահածեան գետնին մտիկ տալով կամա՞ց դուրս պրծաւ։ Մէկ էլ տեսանք սարկաւագի միրուքը Սուսանի ձեռին։ Քաջալի հետ նետուեցինք, ազատեցինք ձեր բանաստեղծին։

Բայց բեմից վար քաչելէ առաջ, Սուսան բաջին ոտով ամուր խփեց Զորբանեանի ոտին։

— Դէ, հիմի կը գնաս քո Փարիզը, պոռում էր Սուսան բաջին, ոտիդ մի մատը կը թողնես քո սիրած հայրենիքում... տէ գնա հիմի... տիրացու քաչա՛լ...։

Իսկապէս, իմ ազիզ Լեւոնեան, յաջորդ օրն ոտի մի մատ, ստեղծուելուց մինչ հիմա անլուայ, բեմի վրայից վերցրինք եւ ուղարկեցինք անաստուած «սօցիոցոլորփոր»երի լիկայի «մխիթարեան»։ Լիկան մի թուղթ կպցրեց վրէն, գրուած «Աստուած վկայ սա մարդի ոտի մատ է»։

Նոյն օրը քաջալ վարժապետի հետ ճամբայ ընկանք Պարսկաստան։

Նամակը՝ մի ուշացնի։

Քո անձնուէր

ՄԻՐՋԱ ՍԱՄՈՒԻԼ ՁՈՐԴԱՆԱՆԵԱՆ

“ՇԻՐԱԿ,,

ՄԵԶ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ **Importation directe**
26 rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 38—63

ՄԻԱԿ ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ **DUBEK** *ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ*
Ճոխ մթերանոց արեւելեան եւ եւրոպական
ամէն տեսակ ընտիր նպարեղէններու: Նոր տարիի եւ ծնունդի առթիւ
կանխաւ ստացած ենք ամէն տեսակ ընտիր չոր միրգեր, արագ եւ ուշադիր սպասարկութիւն
20% գեղչ մնտեսական տագնապին պատճառաւ փութացէք օգտուիլ, Livraison à domicile

7ՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ, ԿԻՐԱԿԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ (փոթաշ)

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

STUDIO RUDOLF սրահը, 6bis, Rue Campagne Première, Mét. Raspail
Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈՒՐԻԿԵԱՆԻ եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

այսօր կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին

Առաջին անգամ բլլալով Փարիզի մէջ կը ներկայացուի

ՓՈԹԱԾ ԵՒ ՓԵՐԼԱՄՈՒՏՐ

Թարգմ. Ց. ՂԱՐԻԲԵԱՆ

Մօնթէկիւ կլասի հոչակաւոր գօվէտին (*3 արար*)

3 ժամ անընդհատ ծիծաղ

Բեմի կառավարիչ՝ Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ *Հերթ. բեմադիր* Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ՝ Լաճիֆեան, Լուսիկ, Օրիորդներ Մելինէ, Պետրոսեան, Պ. Գ. Պնտոնեան, Գազանճեան, Թորոսեան, Լաճիֆեան, Կոճիկեան, Մեճատուրեան, Նիկողոսեան, Պերճիկ, Սրապեան եւ Յանճագ.

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

(Սահմանափակ թիւով բէզէրվէ տոմսեր՝ 10 ֆրանք)

Մեխպղական

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործածուողներ, Ռըքօֆօի, ֆիլ բասէի եւ Գօնֆէքսիօն ճերմակեղէնի համար: Անմիջապէս դիմել Տիկ. Պապիկեանի, 53 rue de Belleville, Paris (19):

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԵԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒ Ի
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո ութիւն
Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրու եամբ,
կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար, Միշտ պատրաստ ունինք *50000* քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ *2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40* եւ հաստ մանած բուրդ (*grosse laine*): Ամէն տեղէ աժան գին:

Դիմել՝ **Doerflinger,**
31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ աւետարանական եւ հայաստարար դատարանները առջեւ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:
Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17—19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ՕՐ. ԱՆԱՀԻՏ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ
Այսօր կիրակի գիշեր ժամը 9ին
Salle des Sociétés Savantesի *մէջ*
8 Rue Danton Metro St. Michel et Odéon
Կը ներկայացուի աննախընթաց պատրաստութեամբ
Դերմանացի ծանօթ թատերագիր ՄԱՔՍ ՏՐԻՀԻՐԻ

17 ՏԱՐԵԿԱՆՆԵՐԸ

Տոմս երեք արար
եւ
ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿ
կատակերգ. մէկ արար ՀԱՆՐԻ ՊՕՐՏՕԻ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. ԱՆԱՀԻՏ, Տիկ. ՔՆԱՐ, Պ. Պ. Լ. ՅԱՐՈՒԹ, ԼԱՒՔԱ, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, եւն.

ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ.— 15, 10 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ ՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ԳՏՆԷՆ ՀԱՒԱՏՕՅ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

CHEZ JOSEPH

91 Rue Moncey
Պանդոկ ամէն յարմարութիւններով

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ընտան. եւ նոր ժէնօտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժէներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Նոր տարին կը մօտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԱԼԱՃԵԱՆ
7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23
(Métro: St. Denis եւ Réaumure)
Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր միրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ:
Փութացէք օգտուիլ առթէն, քանի որ միայն կը մնայ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապսպրանքներու վրայ:
Ուշադրութիւնը՝մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	*ֆր.լիվր*
2. Թաշէր պանիր	8	*ֆր.լիվր*
3. Կեսաբիւծ ապուխտ	12.50	*ֆր.լիվր*
4. Ճերմակ պանիր	6	*ֆր.լիվր*
5. Ձիթապտուղ	3	*ֆր.լիվր*
6. Ընտիր օղի	19	*ֆր.լիթր*

Անգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար,
Livraison à domicile

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻՍ եւ ԱՂԻՒՆԵՐՈՒ
հիւանդութեանց
34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65
Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Ծախու է ստիպողական մեկնումի պատճառաւ կեդրոն Թաղամասի մէջ կօշկակարի խանութ մը՝ բոլոր կազմածներով (մեքենայ, գործիք եւայլն.) միասին: Բնակարան՝ 2 սենեակ, խոհանոց: Վարձք՝ 3000 ֆրանք, պայ՝ 6 տարի: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Տէր Յակոբեանի, 14 rue Medéah, Paris (14):

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՒԹԻԻ ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ ՆՈՒԻՐԷ
T. S. F. PHONOS SEVA
ՁՕՆՕՆԵՐ 150 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
206, RUE LAFAYETTE, PARIS (10)

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ
Maison ALBERT
17, Rue Damesme Métro: Tolbiac
ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ
Հայերու ի մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ:
Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն
Ճաշարան Գ Ա Ր Լ Օ
34 Rue St. Lazare, Paris (9)
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն
Մի մոռնաք իր անունի մածունը

*Ծախու է նպարավաճառի խանութ մը Bois-Colombes*ի բազմամարդ փողոցի մը մէջ, շատ սիրուն installation. *միասին յարկաբաժին մը՝ 3 սենեակ, խոհանոց, տարեկան վարձք՝ 2500 ֆրանք: Մանրամասնութեանց համար դիմել Հ. Աբէլեանի, 226, rue Lafayette: Մէթրօ՝ Louis-Blanc: Հեռախօս՝ Botzaris 89-06 եւ 95-79:*

ՏՕՔԹ. Լ. ՏԷԼԼ'ԱՄՕՌ
(Հայերէն կը խօսի)
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ԲԺԻՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08-23: *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14-17:*
II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine): *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10-12:*
Կ'այցելէ եւ կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ:

Հայերու ժամադրավայրը
Ճաշարան Փ Լ Օ Ր Ի Ա
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը
ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել Նոր տարւոյ եւ ցօներու առթիւ
Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ-ոսկերիչ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄՄԷՐԵԱՆԻ
(MAISON E. CHARLES) *Հիմնուած* 1869
29 rue Mathis, Métro Crimée
Tél. Nord 56-97 Tram. 50 եւ 52, Autobus AY եւ AV
Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, գրպանի, թեւի, շղմինէի, պատի եւ գարդուցիչ ժամացոյցներ, զոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, *100*ին *10*էն մինչեւ *20* իրական զեղչ եւ Նոր տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ:
Խղճամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու: Զափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն զոհարեղէններու:
Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր:
Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը:

ԴԵՐՁԱԿ ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԵՐՈՒ
ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
13 rue Saulnier, *մէթրօ* Cadet Paris (9)
Ճոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու
Կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տագնապին առթիւ հարիւրին յիսուն զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխսլավիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՆՐԵՒՇԱԲԹԻ
20
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1932
20 Decembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2065 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

Անցեալ օգոստոսին, «Պրոմեթէ», «Կովկասի ժողովուրդներու ազգային պաշտպանութեան օրկանը», ուրախութեամբ կ'աւետէր թէ «չուտով պիտի ստորագրուի» Համագաշնակցութեան դաշինք մը՝ Կովկասի ժողովուրդներուն միջեւ:

— « Այս դաշինքին նախագիծը, որ կազմուած է մեթոտիկ պատրաստութեամբ եւ լուրջ ինքնութեամբ, արդէն իսկ ընդունուած է Կովկասի ժողովուրդներու իրաւասու օրկանիներուն կողմէ· իր ստորագրութիւնը օրերու խնդիր է միայն»: (Յօդուածագիրը՝ Միր Եագուպ):

«Պրոմեթէ»ի յաջորդ համարներուն մէջ հրատարակուեցան ակադեմական տեսութիւններ՝ այս մասին եւ Համագաշնակցութեան կազմական կանոնագիրը· բայց ոչ բուն դաշինքը, որ մինչեւ այսօր ալ գաղտնիք է:

Այդ առթիւ գրուած խմբագրականի մը մէջ (1 սեպտ·), *դիտել կուտայինք·*

— «Ինչպէս կ'երեւայ, «բաներ մը կը դառնան», որոնց մասին ստոյգ տեղեկութիւններ կը պակսին:

«Ամէն թիւրիմացութիւն հարթելու համար, ըսենք թէ ինչ որ Կովկասեան ժողովուրդներ կը կոչեն, նշանակուած է թերթին վրայ, — Վրաստան, Ադրբէյջան եւ Հիւսիսային Կովկաս, որոնց միացած են, յետոյ, Ուկրայնան եւ Թուրքեստանը:

«Հայերը կը մնան անջատ: Կովկասեան Կոմիտէին անդամները վերջին տարիներու ընթացքին բազմաթիւ փորձեր կատարած են Հայերն ալ իրենց ետեւէն քաշելու, ուղղակի կամ անուղղակի բանակցելով Հ· Յ· Դաշնակցութեան հետ: Բայց ապարդիւն: Դաշնակցութիւնը, այս նկատիւն վրայ, ունի բացորոշ բանաձեւ մը, որ թոյլ չի տար նաւարկել պղտոր ջուրերու մէջ:

«Կը նշանակէ թէ «կովկասեան դաշինքը» պիտի ստորագրուի, դուրս ձգելով Հայերը: Պիտի ստորագրուի, դառնալով տեսակ մը ճնշումի միջոց:

« ... Հասարակ մահկանացուներու լեզուով, Դաշինքին հեղինակները եղած – չեղածը կ'ամփոփեն Կովկասի մէջ, կը ձգտին ապահովել աւելի աննախընթացութիւնը՝ ռուսական լուծէն, եւ դատ չունին Թուրքիոյ դէմ ոչ իրենց, ոչ ալ ուրիշներուն համար:

« ... Մեզի կը մնայ ըսել — բարի վայելում, անվախտ պահելով ինչպէս մեր տեսակէտը, նոյնպէս մեր գործելու ազատութիւնը:

«Կողիացո՞ւմ է այս: Բայց լաւագոյն է կողիանալ եւ ուրիշ երբ փնտռել, եան մխրճուիլ ջրապտոյտի մը մէջ որ երեւութապէս անվնաս կը թուի, մինչ իրականին մէջ կը սպառնայ տապանաբար մը եւս դնել մեր դատին վրայ»: (*«Ճառաջ»*, 1 սեպտ·):

×

Ինչպէս ըսինք, մինչեւ այսօր չէ հրատարակուած դաշինքին բնագիրը:

Հրատարակութիւնն ալ մեծ յայտնութիւն մը չպիտի ըլլար, քանի որ գիտենք տիրապետող միտքը:

Միայն «Պրոմեթէ»ի տեսութիւնները՝ այդ մասին՝ բաւական են արձանագրելու ամէնէն բարեմիտն ալ:

Բայց ինչո՞ւ կը յապաղի հրատարակութիւնը, քանի որ «ստորագրութիւնը օրերու խնդիր է միայն», անցեալ օգոստոսէն ի վեր:

Կ'ուզեն գաղտնի՞ պահել: Իսկ «Պրոմեթէ»ի հաւաքածո՞ն...

Որքան կրցանք ստուգել, այլ եւս գոյութիւն չունի Կովկասեան նախկին ճակատը, — այնպէս ինչպէս կ'երազէր «Պրոմեթէ»ի խմբակը:

Քանի մը թեւերու բաժնուած են Վրացիները, որոնք այնքան ջերմութեամբ յարած էին «Կովկասի անկախութեան Կոմիտէ»ին:

Թեւերէն մէկը, առաջնորդութեամբ Վրաստանի հանրապետութեան նախկին նախագահ Ժորտանիայի, կը շարունակէ մնալ հաւատարիմ՝ «Պրոմեթէ»ին:

Ուրիշ խօսքով՝ ժառանգորդը այդ խմբակին հիմնադիրներէն Բամիշվիլիի, որ սպաննուեցաւ Փարիզի մէջ:

Միւսները բռնած են «որոնումներու» ճամբան: Նոյնքան զօրաւոր տարբերով:

Ազէրիներն ալ բաժնուած են երկու թեւերու: Նաեւ Լեռնականները:

Ուրեմն, «Պրոմեթէ»ն չղթայուած է ոչ թէ միացեալ, ներդաշնակ օղակներով, այլ հակամարտ հանգոյցներով:

Օրկանը կը մնայ, բայց դաշինքը դեռ ի լինելութեան է: Եթէ ոչ վիժած:

Եւ ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ առաջին օրէն իսկ (1926), երբ Բամիշվիլիները եւ Ըֆսուլզատէները «Պրոմեթէ»ի դաւը կը սարքէին Պոլսոյ մէջ:

Եօթը տարի առաջ ալ, ինչպէս այսօր, Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը ունեցած է մէկ տեսակէտ, մէկ բանաձեւ՝ այս դաւադրութեան հանդէպ: Եւ ահաւասիկ արդիւնքը, — ծրագրին հեղինակները իրենք մատնուած են դառն յուսախաբութեան մը, թէեւ իրենց կողքին ունին նորագոյն պետութիւն մը (քրիստոնեայ), որ կ'օգնէ ոչ միայն բարոյապէս, այլ եւ նիւթապէս:

Կովկասի ժողովուրդները չեն կրնար փրկուիլ կռնակ տալով Թուրքիոյ:

Իսկ մանաւորապէս Վրաստանը ի զուր իր ճակատագիրը կը բաժնէ Հայաստանին, մոռացութեան տալով եւ՛ պատմութիւնը եւ՛ աշխարհագրութիւնը:

Ինչ որ Հայերու գլխուն եկաւ, պիտի գայ եւ Վրացիներու գլխուն, եթէ յամառին «Պրոմեթէ» խաղալ, «եօ – եօ» խաղալու պէս:

Նոր ելք, նոր բանաձեւ: Այլապէս «Պրոմեթէ»ները կը կայծկլտան, բայց Կովկասի ժողովուրդները կը մնան չղթայուած:

Դաշնակցութիւնը տարիներով բացատրած, մանրած եւ բոլորին մատչելի դարձուցած է այդ ելքը:

Եւ կը հաւատայ թէ՝ ուշ – կանուխ միւսներն ալ պիտի յանգին նոյն ելքին:

Ուրիշ խնդիր, եթէ վճռած են ինքնասպանութեան դիմել: Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՔՈՒՐ ԳՐԵԼ...

Սիբելի աշխատակից,

կը հարցնես թէ իսկապէս պայմա՞ն է մաքուր գրել թերթին ուղղուած ո՛ր եւ է ձեռագիր:

Այո՛ եւ այո՛, սիրելի աշխատակից:

Նախ որ, խմբագիրները ստիպուած են աչքէ անցընել բոլոր ձեռագիրները:

Արդ, ձեռագիրներ կը հասնին որոնց հեղինակները իրենք դժուա՛ր թէ կարենան կարդալ··· երկու օր յետոյ:

Աշխարհի ամէնէն համբերատար կամ ճարպիկ գրաշարն ալ, վերջը վերջը, կ'ըմբոստանայ խառն ի խառն, չսանտրուած մազերու պէս իրար խառնուած, ճանճիտոտիկ, ձայնաւորները կուլ տրուած, մահաճ ձեռագիրներէն: Եւ կը շարէ··· իր ուզածին պէս: Ճաճախ այնպիսի գիւտեր ընելով որ սրբագրիչն ալ կը խաթրուի:

Սխալ շարուած բառ մը անպատճառ անիմաստ չըլլար, բայց կուտայ բոլորովին ուրիշ իմաստ:

Դուն կը գրես «բանաձեւ», — գրաշարը կը շարէ «բանակ»:

Անշուշտ սրբագրիչն ալ պատասխանատու է:

Բայց, ան ալ մարդ է եւ սխալական: Կրնայ ապացուցանել թէ սխալ շարուած բառը··· կը համապատասխանէ իմաստին:

Իսկ երբ անուն է···

ՅԱՒԱՇ տղոյ վարժարանի տնօրէն Պ· Մ· Էպլիղաթեան Ապահովութեան տեսչութենէն հրաման ստացած է մեկնելու Սուրիայէն: Առաջնորդարանը խնդրած է վերցնել արգելքը:

× Ոստիկանապետ Պ· Կ· Մադկուեան, որուն վրայ մահափորձ մը կատարուած էր վերջերս, փոխադրուեցաւ Իսմէնտէրուն, իր նախկին պաշտօնին մէջ:

ՔԱՋԱՐԻ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՈՒՀԻՆ

Տիկին Էմի Մոլիսըն, յանդուգն օդանաւորդուհին որ Լոնտոնէն Բարեյուսոյ Հրուանդանը թռած էր, կոտրելով իր ամուսնին մրցանիշը, Լոնտոն դարձաւ կիրակի կէս օրին: Բարեյոյսէն ճամբայ ելած էր դեկտ· 11ին: Հակառակ զարհուրելի դժուարութեանց որոնք պատճառ եղան fանի մը անգամ վար իջնելու Ափրիկէի մէջ եւ շաբաթ իրիկուն Պաւոժէի մէջ (Փարիզ), տիկինը յաջողեցաւ Ֆէյթաւսն – Լոնտոն հեռաւորութիւնը կտրել 7 օրէն եօթը ժամէն եւ հինգ վայրկեանէն: Ասով կտրած կ'ըլլայ ուրիշ օդանաւորդի մը մրցանիշը, fանի որ 1930ին այդ միեւնոյն ճամբան կտրուած էր իննուկէս օրէն:

Կիրակի առտու կանուխ, ժամը 6ին, օդանաւորդուհին արթնցաւ, բաղնիք մտաւ եւ պատրաստուեցաւ ճամբան շարունակելու դէպ ի Լոնտոն: Լրագրողներ եւ լուսանկարիչներ իրմէ առաջ արթնցուած, կը հետեւէին բոլոր շարժումներուն: Ժամը 10·20ին ճամբայ ելաւ Փարիզէն եւ Լոնտոնի կայանը հասաւ ժամը 12·05ին, դիմաւորուելով անհամար բազմութեան մը կողմէ: Ոստիկանութիւնը չէր կրնար զսպել ժողովուրդը: Առաջին դիմաւորողն եղաւ, անշուշտ, իր ամուսինը:

Տեսակցութեան մը ընթացքին, յայտնեց թէ օդանաւորդութիւնը արգելք չէ սիրելու իր ամուսինը եւ ընտանեկան յարկը: «Ի հարկէ, եթէ զաւակներ ունենամ — եւ ինչո՞ւ չունենամ երկու, նոյն իսկ երեք հատ — անշուշտ պիտի վարուիմ այնպէս ինչպէս բոլոր մայրիկները»:

—··—

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պ· ՓՕԼ ՊՈՆՔՈՒՐ ԿԱԶՄԵՑ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

Պ· Փօլ Պոնքուր, որ պատերազմական նախարար էր Էռիոյի դահլիճին մէջ, յաջողեցաւ կազմել նոր դահլիճը, կիրակի օր, երկար աքնութիւններէ յետոյ:

Դահլիճին 29 նախարարներէն եւ խորհրդականներէն 18ը արմատական – ընկերվարականներ են: 19ը անդամ էին նախորդ դահլիճին: Հինգ նախարարներ եւ հինգ խորհրդականներ (փոխ – նախարար) նոր են: Պ· Պոնքուր վարչապետութեան հետ ստանձնած է նաեւ արտաքին նախարարութիւնը: Պ· Փէնլըվէ կը մնայ օդանաւային նախարար: Շօթան, որ չէր յաջողած, նոր դահլիճին մէջ ստանձնած է ներքին նախարարութիւնը:

Նոր վարչապետին ամէնէն տաժանելի գործն եղաւ գտնել ելմտական նախարար մը, քանի որ 12 միլիառ ֆրանքի բաց մը ունի ելմտացոյցը: Նախ առաջարկեց Պանք ըը Ֆրանսի փոխ – տնօրէն Պ· Ռիսթի, բայց մերժելուն վրայ, առաջարկեց Պ· Շէռոնի, միացնելով ելմտական եւ ելմտացոյցի նախարարութիւնները: Պ· Շէռոն, զոր «Հայր Գասպար» կը կոչեն փարիզի մէջ, մեծ հեղինակութիւն է ելմտական գործերու մէջ եւ հինգերորդ անգամն է որ ելմտական նախարար կ'ըլլայ: Կը կարծուի թէ նոր նախարարը բոլորովին նոր ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ, ելեւմուտքը հաւասարակշռելու համար:

Նոր դահլիճը խորհրդարանին պիտի ներկայանայ հինգշաբթի օր:

Նոր դահլիճը, որ կը յաջորդէ Էռիոյի երրորդ նախարարութեան (1932 յունիս 14), *91րդ դահլիճն է երրորդ հանրապետութեան եւ երկրորդը՝ նոր* (15րդ) *խորհրդարանին:*

Թուրքեւպարսիկ բարեկամութեան դաշինքը

ՈՒՇԱԳՐԱՒ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անատոլուի Գործակալութիւնը հրատարակեց Թուրքիոյ եւ Իրանի միջեւ վերջերս ստորագրուած ոչ – յարձակումի եւ բարեկամութեան դաշնագիրներուն պատճէնները:

Քաղաքական դաշնագիրը 8 յօդուածներէ կը բաղկանայ եւ հետեւեալ պարունակութիւնը ունի·—

Յօդ· 1·— *Կողմերէն մէկը երբ մէկ կամ քանի մը պետութեանց կողմէ զինուորական յարձակման ենթարկուի, միւս կողմը կը խոստանայ չեզոք մնալ:*

Յօդ· 2·— *Պայմանադիր կողմերը յանձն կ'առնեն ո եւ է պատճառով չյարձակիլ իրարու վրայ, եւ երրորդ պետութեանց հետ չկնքել քաղաքական, տնտեսական կամ ելմտական որ եւ է զինակցութիւն կամ համաձայնութիւն, որ ուղղուած ըլլայ միւս կողմին ցամաքային եւ կամ ծովային ապահովութեան դէմ: Անկէ զատ, պայմանադիր կողմերը յանձն կ'առնեն չմասնակցիլ երրորդ պետութեանց կողմէ իրենցմէ մէկուն դէմ ուղղուած որ եւ է թշնամական քայլի:*

Յօդ· 3·— *Երբ մէկ կամ աւելի պետութիւններ թշնամական չարժումներու սկսին պայմանադիր կողմերէն մէկուն դէմ, եւ ուղեն միւս կողմին հողերէն զօրք փոխադրել, զէնք, ռազմամթերք, պաշար, կենդանի եւ պատերազմական այլ պիտոյք անցընել, կամ նահանջող զուռնդերը փոխադրել, կամ ժողովուրդը գրգռելով իրենց նպատակին ի նպաստ գործածել եւ կամ զինուորական հետախուզութիւններ կատարել, պայմանադիր այդ կողմը ստիպուած է զեռմով պաշտպանել իր չէզոքութիւնը:*

Յօդ· 4·— *Պայմանադիր կողմերէն մէկը եթէ մէկ կամ աւելի պետութեանց կողմէ թշնամական արարքներու ենթարկուի, միւս կողմը ամբողջ ուժով պիտի աշխատի, կացութիւնը լաւ վիճակի մէջ դնելու համար: Եթէ հակառակ այդ բոլոր ջանքերուն, պատերազմ ծագի, պայմանադիր կողմերը յանձն կ'առնեն կացութիւնը միասին քննել, երկու կողմին բարձրագոյն չահերուն համապատասխան լուծման ձեւ մը գտնելու համար:*

Յօդ· 5·— *Պայմանադիր կողմերը յանձն կ'առնեն չբոյլատրել ստեղծումը ապօրինի կազմակերպութիւններու, որոնք նպատակ ունին միւս կողմի երկրին հանգիստն ու անդորրութիւնը խանգարել եւ կամ կառավարութիւնը փոխել: Նոյնպէս բնակութեան արտօնութիւն չպիտի տան այն անձերուն կամ կազմակերպութիւններուն որոնք նպատակ ունին փրոփականտով կամ ուրիշ որ եւ է միջոցով պայքարիլ միւս երկրին դէմ:*

Յօդ· 6·— *Պայմանադիր կողմերը համաձայն են որ տնտեսական գործակցութեան պայմանները կարելի եղածին չափ կարճ ատենէն ճշդուին:*

Յօդ· 7·— *Այս դաշնագրին յանձնառութիւններէն դուրս, իւրաքանչիւր կողմ ամբողջովին ազատ է ամէն յարաբերութիւն պահելու միւս պետութեանց հետ:*

Յօդ· 8·— *Այս դաշնագիրը պիտի վաւերացուի եւ կարելի եղածին չափ կարճ ատենէն պիտի փոխանակուի Թէհրանի մէջ: Վաւերացումէն անմիջապէս վերջը ի զօրու պիտի ըլլայ եւ հինգ տարի պիտի տեւէ: Եթէ չճնշուի, դաշնագիրը ինքնին մէկ տարի եւս կ'երկարաձգուի: Ճնշումը տեղի ունենալէն վեց ամիս յետոյ միայն զօրու է:*

Դաշնագիրը պատրաստուած է Էնկիւրիի մէջ, 1932 նոյ· 5ին, երկու օրինակ:

** *Բարեկամութեան դաշնագիրը չորս յօդուածէ կը բաղկանայ: Առաջին յօդուածին մէջ կ'ըսուի թէ հաստատուածը «տեւական բարեկամութիւն» է: Երկրորդ յօդուածը կը ճշդէ թէ երկու կողմին դիւանագիտական ներկայացուցիչները եւ հիւպատոսները փոխադարձաբար պիտի վայելեն ամէնէն նպաստաւորեալ ազգին իրաւունքները:*

Այս դաշնագիրը Էնկիւրիի մէջ պատրաստուած է 1 նոյ· 1932ին:

Ըմբոստութիւն հիթլերեան շարքերուն մէջ

Ծանր ըմբոստութիւն մը ծագեցաւ հիթլէրական շարքերուն մէջ, դրամական անձկութեան պատճառով: Քասէլի «հարուածային վաշտերը» ռոճիկ չեն ստացած ամիսներէ ի վեր: Միւս կողմէ, վաճառականները մեծ fանակութեամբ համազգեստներ եւն· տուած են ապառիկ եւ վերջերս պահանջեցին որ գոնէ մէկ մասը վճարէ: Քասէլի վաշտապետը ստիպուեցաւ ծախել 300 կենդիներ գետնախնձոր, որ մթերուած էր ձմրան համար: Հիթլէր իմանալով, պաշտօնանկ ըրաւ վաշտապետը: Ասոր վրայ զինուորները ըմբոստացան: Կ'ըսուի թէ 600 հոգի հեռացած են շարքերէն:

Հիթլէր խեղդուած է պարտիզու մէջ որոնց գումարը կը հասնի 12 միլիոն մառքի: Կը յուսար երբ մը գտնել իշխանութեան գլուխ անցնելով, սակայն ձախողեցաւ: Անցեալ հոկտեմբերին կարեւոր ընտրութիւններ կը սպասէր, բայց յուսախաբ եղաւ:

ԱՅՍՕՐ, ԶՈՐԲՈՐԴ ԷՋ
ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ,
«ՄԱԹԱ ՀԱՅՐԻ»

ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԼԻՑ ՎԷՊ ՄԸ ՍԻՐՈՑ,
ԱՐԿԱԾԻ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԱՒԵՐՈՒ

Այսօր, Դ· էջին մէջ, կը սկսինք հրատարակել մեր նոր թերթօնը, *«ՄԱԹԱ ՀԱՅՐԻ»*, որ իբրեւ շարժանկար կը ներկայացուի Փարիզի սինեմաներուն մէջ:

Սարսռազդեցիկ եւ արկածալի պատմութիւնն է այս կախարդական կնոջ մը, որ խռովայոյզ կեանք մը ունեցած է պատերազմի շրջանին, յարաբերութիւններ մշակելով բազմաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու հետ եւ որ իբրեւ լրտես գնդակահարուեցաւ Փարիզի մէջ, Վէնեդէնի անտառը, 1917 հոկտեմբեր 15ին:

Բազմաթիւ են այս արկածախնդիր կնոջ մասին եղած հրատարակութիւնները:

Քանի մը տարի առաջ, անոր ամէնէն վաւերական պատմութիւնը գրեց իր հայրենակիցը, հոլանտացի Շարլ Հէյմանս: Գիրք մը որ թէեւ կենսագրական ուսումնասիրութիւն է, բայց կը կարդացուի վէպի մը պէս:

Իսկ մեր հրատարակութիւնը (անգլերէնէ) իսկապէս վէպ մըն է, Մաթա Հարիի կեանքին բոլոր ելեւէջներով, — կապելաներէն եւ պարասրահներէն մինչեւ fաղաքական բեմը, մինչեւ նախարարներու առանձնասենեակը:

Վէպի հանգամանքը պահելու համար, հեղինակը ծածկանուններով կը յիշէ դերակատարները: Այսպէս, Մաթա Հարին ալ, որ նմանապէս կեղծանուն է, կը կոչուի «Լիաճ Սոնբէլ», արուեստագէտի անունով՝ «Մատա Կարաս»:

Է· ՊԷՐՆԵԹԱՑՆ ՄԵՌԱՒ

Էտուարտ Պէրնէթայն, Գերմանիոյ ընկերվարութեան վեթերանը, մեռաւ կիրակի օր, սրտի հիւանդութենէ: 83 տարեկան էր: Ասպարէզը սկսաւ իբրեւ դրամատան պաշտօնեայ, բայց շատ չանցած մտաւ fաղաքական կեանքի մէջ: 1872էն ի վեր անդամ էր ընկերվարական կուսակցութեան: Առաջին անգամ երեսփոխան ընտրուեցաւ 1902ին, յետոյ 1906ին, 1920ին եւ 1928ին: Այնուհետեւ fաշուեցաւ, տարիքի բերումով: Մինչեւ վերջին շունչը մնաց հաւատարիմ կուսակցութեան սկզբունքներուն: Ամբողջ վաթսուն տարի Պէրնշթայնի կեանքը խառնուած է Գերմանիոյ ընկերվարութեան կեանքին հետ: Երիտասարդութեանը սերտ յարաբերութիւններ ունեցած էր գիտական ընկերվարութեան հիմնադիրներուն, Բարլ Մարքսի եւ Էնկէլսի հետ: Բայց, հակառակ Պէպէլի եւ Կաուցկիի, կը fնանդատէր Մարքսի վարդապետութիւնը: Եւ այսպէս, Գերմանիոյ ընկերվարութեան ծոցին մէջ հաստատեց վերաfնականի ճգտումը: Իր բանավէնը՝ Կաուցկիի հետ՝ մեծ ուշադրութիւն գրաւեց ընկերվարական բոլոր շրջանակներուն մէջ:

Պէրնշթայն ակադեմական տեսաբան մը չէր, այլ անողոք պայքարող մը եւ վարիչ մը: Ժամանակին բուռն պայքար մղած է Պիզմարքի եւ հակաընկերվարական օրէնքներուն դէմ: Նոյն իսկ այդ օրէնքներուն ջնջումէն յետոյ, Պէրնշթայն չկրցաւ Գերմանիա մտնել, որովհետեւ Վիլհէլմ Բ·ի կառավարութիւնը կը վախնար իր հմայքէն:

Հանգուցեալը գործօն դեր ունեցած է նաեւ բոլոր հայանպաստ շարժումներուն մէջ:

ԳՈՒՍԱՆ «վարդապետ», որ խայտառակ պայմաններու մէջ կարգադրած հուչակուած էր Պոլսոյ Կրօն· ժողովին կողմէ, էջմիածինէն արտօնութիւն ստացեր է fահանայագործելու Պոլսէն դուրս ո՛ր եւ է տեղ:

ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒ ԹԻՒԸ Իտալիոյ մէջ 956,357էն բարձրացաւ 1 միլիոն 38,757ի, որոնց 290,000ը միայն նպաստ կը ստանան: Մեծագոյն թիւը, 313,583, կը պատկանի շինութեանց եւ յարակից արհեստներու:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ 25-ԱՄՅԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀ Հ. ՂԱՖԱԴԱՐՅԱՆԻ ԵԼՈՒՅԹԸ

(Ի· հր· հրջրվ մասն)

Հարգելի ընկերներ, ներկա տարեշրջանում Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիան լրանում է 25 տարեկան։ Այդ առթիվ ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել մի քանի մտքեր մեր ակադեմիայի անցյալի, ներկայի և ապագայի մասին։

Ինչպես հայտնի է ձեզ, մեր ակադեմիան ստեղծվել է Հայկական ՍՍՀ կառավարության նախաձեռնությամբ։ Ստեղծվելով ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի կազմում գործող Հայկական բազայի հիման վրա, մեր ակադեմիան ի սկզբանե ունեցել է ամուր կապեր ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի հետ։ Այդ կապերը հետագայում ևս ամրապնդվել են։ Ներկայումս մեր ակադեմիան ունի 15 գիտահետազոտական հաստատություններ, որոնցում աշխատում են 1950 գիտական աշխատողներ։

Մեր ակադեմիան ստեղծվել է Հայկական ՍՍՀ-ում սոցիալիստական շինարարության ծավալման, սոցիալիստական տնտեսության զարգացման, մշակույթի հետագա վերելքի պայմաններում։ Ակադեմիայի ստեղծումը հանդիսանում է Հայկական ՍՍՀ-ում գիտական կադրերի աճման, գիտության զարգացման, գիտական աշխատանքի ծավալման ու խորացման ապացույցը։

Ակադեմիայի ստեղծումից հետո մեր հանրապետությունում գիտական աշխատանքի ծավալման ու խորացման ապացույցը հանդիսանում է այն հանգամանքը, որ ակադեմիայի ստեղծումից հետո Հայկական ՍՍՀ-ում ստեղծվել են գիտական նոր հաստատություններ, ինչպես, օրինակ, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Պատմության, լեզվի և գրականության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Տնտեսության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ֆիզիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ֆիզիկական քիմիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Օրգանական քիմիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Կենսաքիմիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Բուսաբանության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Կենդանաբանության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Երկրաբանության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ջրային խնդիրների և հիդրոտեխնիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Մաթեմատիկայի և մեխանիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ճարտարագիտության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Էլեկտրատեխնիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ճարտարապետության և շինարարական նյութերի ինստիտուտը։

Ակադեմիայի ստեղծումից հետո մեր հանրապետությունում գիտական աշխատանքի ծավալման ու խորացման ապացույցը հանդիսանում է այն հանգամանքը, որ ակադեմիայի ստեղծումից հետո Հայկական ՍՍՀ-ում ստեղծվել են գիտական նոր հաստատություններ, ինչպես, օրինակ, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Պատմության, լեզվի և գրականության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Տնտեսության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ֆիզիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ֆիզիկական քիմիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Օրգանական քիմիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Կենսաքիմիայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Բուսաբանության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Կենդանաբանության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Երկրաբանության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ջրային խնդիրների և հիդրոտեխնիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Մաթեմատիկայի և մեխանիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ճարտարագիտության ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Էլեկտրատեխնիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ռադիոֆիզիկայի և էլեկտրոնիկայի ինստիտուտը, Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ճարտարապետության և շինարարական նյութերի ինստիտուտը։

Ներկայումս մեր ակադեմիան ունի 15 գիտահետազոտական հաստատություններ, որոնցում աշխատում են 1950 գիտական աշխատողներ։

Մեր ակադեմիան ստեղծվել է Հայկական ՍՍՀ-ում սոցիալիստական շինարարության ծավալման, սոցիալիստական տնտեսության զարգացման, մշակույթի հետագա վերելքի պայմաններում։ Ակադեմիայի ստեղծումը հանդիսանում է Հայկական ՍՍՀ-ում գիտական կադրերի աճման, գիտության զարգացման, գիտական աշխատանքի ծավալման ու խորացման ապացույց

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՀԱՅԵՐԻՆ...

(ՊԵՐՈՒԱՑՈՒ ՆԱՄԱԿԸ)

— Oh... Aram... Regarde-donc le Bonhomme Noël!

— Mais non, Diran... c'est le père Lusiacur!

— Moi, je pense que c'est le marchand de sable!

Մի լսկատեղը բազմաքիւղ ձեռքերով մը կը նկատէին երկու տղաքներ, որոնցմէ մէկը դէպի ինքնաշարժ մը կը վազէր, միւսը դէպի ձիւնածածկ ճամբան։ Հայր մը կանգնած էր անոնց մօտ եւ կը դիտէր զանոնք։

Ծերունին ժպտեցաւ։

— Հայրենիքի ձիւները նոյնն են, ինչպէս որ թողած էինք զանոնք, երբ ստիպուած էինք հեռանալ հոնկէ։ Հայր մը, որ ինքզինքը կը կոչէ Լուսակար (*Լուսակար*) տարբերելու համար իր որդիներէն, որոնք ծնած էին Ամերիկա, ինքզինքը կը կոչէ Լուսակար Ա.։

Ան կը շարունակէ։

— Հայրենիքի ձիւները նոյնն են, ինչպէս որ թողած էինք զանոնք, երբ ստիպուած էինք հեռանալ հոնկէ։ Հայր մը, որ ինքզինքը կը կոչէ Լուսակար Ա.։

Ան կը շարունակէ։

— Հայրենիքի ձիւները նոյնն են, ինչպէս որ թողած էինք զանոնք, երբ ստիպուած էինք հեռանալ հոնկէ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Սրեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս միրզներու պայատ մըն է «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակէ ընտիր նպարեղէններ։

Ծնոհնդի եւ կաղնձնդի առթիւ արտակարգ զեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ Չոր պտուղներ։

Վաճառատանս բոլոր ապրանքներուն ցուցակը (prix courant) իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն։

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ։

Ը.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ.

Սկսեալ Մրիշէլի «Բրիսաւոր» խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի, երեկոյ ժամը 8ին, 32, Ալընիւ Կոպլէնի սրճարանին վերնայարկը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

Տօնական օրերու ձեր գնումները վերապահեցէք

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԻՆ

Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ Ն. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Դեկտեմբեր 23, 24 եւ 25ին, Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը

9bis rue Vineuse, Métro: Passy Trocadéro, Aut. BP. BO.

Հոն պիտի գտնէք կանացի եւ տղամարդու արդուզարդի առարկաներ, երախաներու խաղալիքներ, նուէրքցու իրեր, նպարեղէն, ամէն տեսակ Թաց եւ Չոր պտուղներ, խմորեղէններ, եւն., ընթացիկ գիներով։

Պիրթէյ, ԺԱՄԸ 5—7, ՊԱՐԵՐ

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ ՄՏԱԾԷՔ ԹԷ ԻՆՉ ՆՈՒԷՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

26, rue Lesage, Paris (19) Métro: Belleville

Tél. Ménil. 61-85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի *հայկէն, յունարէն* եւ *թուրքերէն* նոր ստացուած փլաքներ։

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme Métro: Tolbiac

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու համար մասնաւոր զեղչ եւ կազանդի առթիւ նուէրներ։

Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Վիէն, Յ. Մ.— 140։
Կոմէլ, Գ. Տ. Խ.— 50։
Լա Կարէն, Թոմ.— 35։
Մարսիլ, Դոր.— 881.60։
Սէն Թ'Էթիէն, Դոր.— 54.40։

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Վարշաւիա, Մ. Գ.— 100։
Սկսանք ղրկել Դեկտ. 16էն։
Իսի լէ Մուլինօ, Ա. Մ.— Սկսանք ղրկել Դեկտ. 16էն։

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)
Le Gérant : H. STEPHAN

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ներկայով կուգամ հրապարակաւ իմ սրտագին շնորհակալութիւնս յայտնել Տոքթ. Եադուպի որ կնոջս մահացու մէկ հիւանդութիւնը բժշկական խիստ ճարտար եւ բացառիկ գործողութեամբ մը դարմանեց եւ զայն փրկեց ստոյգ մահէ մը։

Արամ Աւետիսեան

Անիէր, 19 դեկտ. 1932

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ընդհատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան ժիներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՎԵՍՏԻ ԵՒ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԻ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

70 ՀՈԳԻՆՈՑ ԵՐԿՄԵՌ ԵՐԳԱՀԱՒՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Ղեկավարութեամբ հանրածանօթ երաժշտագէտ Պ. Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ

եւ մասնակցութեամբ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

ՆՈՐ ԵՒ ՃՈ�խ ՅԱՅՏԱԳԻՐ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՆՏԻՊ ԵՐԳԵՐԷՆ

Տեղի կ'ունենայ Սաթօր Մաթիփիայի մէջ

24 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին *25 Դեկտ. Կիրակի ցերեկ ժամը 3.30ին*

ՄՈՒՏՔ 10, 15, 20 ՖՐԱՆՔ

Փութացէք այժմէն ապահովել ձեր տոմսերը որոնց թիւը սահմանափակ է։ Կը ծախուին միւթէեան երկսեռ անդամներուն մօտ։

Տօքթ. Լ. ՏԷԼԼ'ԱՄՕՌ

(Հայերէն կը խօսի)

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ԲԺԻՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐԲԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08-23: *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14-17։*

II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine): *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10-12։*

Կ'այցելէք եւ կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ։

ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ այցելել նոր տարւոյ եւ ցօներու առթիւ

Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամադործ-ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆԻ

(MAISON E. CHARLES) *Հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Tél. Nord 56-97 Tram. 50 եւ 52, Autobus AY եւ AV

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, գրպանի, թեւի, շղթայէի, պատի եւ գարդուցիչ ժամացոյցներ, դոմարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական զեղչ եւ Նոր տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ։

Խղճամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու։ Ցափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն դոմարեղէններու։

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր։

Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը։

ՈՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

28, Բիւ տէ Տօմինիքէն — ՄԱՐՍԷՅԼ

Վաճառատունս մէջ բացառիկ եւ անհնաւատալի զեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ դոմարեղէններ։ Սպասրանչան, օղ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ գարդեղէններ։ Կը ստանձնենք արագ նորոգու թիւններ։

Պօն տը քրէտիներ կ'ընդունինք։

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

Ցանձն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, ադիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու։

Կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց։

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մեր խանութը մը բացած ենք rue de Trévise *Փոնթէնթէնթինօփլը Նպարավաճառատան մէջ։*

Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն։ Կեդրոնատեղի՝

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.30, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, լուսանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ Տիաթէրմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մոքային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակահիւծախտային կնախարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցուածական Թելադրական եւ Ֆրէյտեան մեթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մանագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց մենդամիզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Տօքթ. Մ. Քիշիշեան, որպէս մանագէտ սերքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

"ՄԱԹԱ ՀԱՐԻ,,

1. ՓՈՐԵԼԻ ԿԱՊԵԼԱՅԻՆ ՄԷՋ

Անկարելի պիտի ըլլար գրել Լիան Սօնրէլի կենսագրութիւնը։ Ձկայ դէպքերու որոշ յաջորդականութիւն մը, որպէս զի այդ աշխատանքը ստանձնողը հաւաքէր ու կարգի դնէր զանոնք։ Ամէն տեղ է ան — Պաթավիա, Թանկոր, Փարիզ, Մատրիտ, Լոնտոն ու յետոյ յանկարծ կը կորսուի։ Այսքան միայն կարելի է ըսել իր մասին։ Թերեւս անխուսափելի էին այդ անհետացումները՝ նկատի ունենալով իր վարած կեանքը։

Ձորճ Լըմբրիւրիէն երեք տարբեր տիրիներով տեսած էր զայն Փարիզի մէջ, բայց այդ հանդիպումները անցողակի ակնարկ մըն էին միայն անոր կենցաղին վրայ։ Այդքանն իսկ կարելի չէ ըսել Ժովակալ Կոհհորնի հետ 1917ին Լոնտոնի մէջ իր ունեցած տեսակցութիւններուն կամ Թօրինկթըն Աքուէրի հիւրանոցին մէջ՝ Տիկին Տիուլէնճի հետ իր ունեցած կարճատեւ ծանօթութեան մասին։

Եւ սակայն, կարելի է ուրուագծել զայն չատ տարտամ կերպով եւ տալ ընդհանուր տպաւորութիւն մը որ եթէ նկարուած ըլլար կտաւի մը վրայ, պիտի գրաւէր ուշադրութիւնը՝ գարմանք յառաջ բերելով անոր եւին ծածկուած գաղտնիքներուն մասին։

×

Ձորճ Լըմբրիւրիէն այնտեղ էր այդ իրիկունը՝ Պէրթի փողոցի այն հասատութեան մէջ ուր Փորէլ առաջին անգամ ըլլալով բազմութեան կը ներկայացնէր Լիան Սօնրէլը։

Փորէլի հասատատութիւնը ակումբ մըն էր այն իմաստով որ ժամադրավայրն էր ամէն դիչեր միեւնոյն մարդոց — արուեստագէտներու, գրողներու եւ Մօնմարթրի Թափթիւքնեըուն։ Անոնք որ աղջիկ ունէին միասին կը բերէին։ Աղջիկ չունեցող կա՞ր։ Սակայն հանրային հաստատութիւն մը չէր ան, թէեւ մասնաւոր արտօնութիւն ստացած էր եւ պատասխանատու էր իշխանութիւններուն։ Ուզողը ներս կը մտնէր ու կը նստէր, եթէ ազատ սեղան գտնէր։

1910ի նոյեմբերի վերջերը, իրիկուն մը Փորէլ ներկայ էր այդ երկար սրահին մէջ որուն տակը օթօպուսի ձիերուն ախոռն էր։ Ջեռքը բռնած էր ապակիէ ծնծղայ մը որուն կը զարնէր ամէն անգամ որ ըսելիք մը ունէր իր յաճախորդներուն։ Երկար սրահին մէջ տարօրինակ կը հնչէր ծնծղային ձայնը եւ մարագի մը ճեղքէն ներս թափանցող արեւի բարակ ճառագայթի մը տպաւորութիւնը կը թողուր ան։ Ուղեղիդ կը հասնէր նախ այդ ձայնը ինչպէս բարձրաձայն խօսակցութիւնը — ամէն մարդ բարձրաձայն կը խօսէր Փորէլի ակումբին մէջ — յետոյ աստիճանաբար կը տարածուէր ան։ լուութիւն կը տիրէր, խօսակցութիւնները կը դադրէին։

Խորհրդաւոր բան չկար այս բոլորին մէջ։

Այդ դիչեր Փորէլ երեք հարուած տուաւ ծնծղային։ աղմուկն ու խնդուքը մարեցան սրահին մէջ։ Փորէլ յայտարարութիւն մը պիտի ընէր։

— Պարոննե՛ր, երեք չաբաթէ ի վեր կապելայ չունէինք։

Սպասեց կարծես որ մեկնութիւններ տային այդ մասին։ ո՛չ ոք բերանը բացաւ։ Փորէլ չարունակեց։

— Անցեալ չաբթու Մարսէյլ գացի, գիտէ՛ք։

Ներկաները սկսան խնդալ ու չկրցաւ չարունակել իր խօսքը։

Ամէն մարդ գիտէր Փորէլի կանոնաւոր բացակայութիւններուն պատճառը։ Մարսէյլի մէջ ան ունէր սիրուհի մը որ չէր ուզեր Փարիզ գալ։ իսկ ինք, գործը եւ կին մը ունէր Փարիզի մէջ ու չէր ուզեր Մարսէյլ ապրիլ։ Ամէն անգամ որ կռիւ մը կը պատահէր տունը, Տիկին Փորէլ որ կը պահէր տոմարները եւ կը վարէր ակումբին սրճարանի բաժինը, կառքին մէջ կը նետէր իր ամուսինը եւ կառ տը Լիոն տանելով կ'ըսէր «գնա՛» եւ համբոյր մըն ալ կը դնէր անոր այտերուն։ Տիկինը կը սպասէր քարափին վրայ մինչեւ որ չոգեկառքը ճամբայ ելլէր։ յետոյ կը վերադառնար Պէրթ փողոցը, պայծառութիւն մը դէմքին վրայ որ նշմարելի չէր երբեք ամուսնոյն ներկայութեան։

Երբ ծիծաղները դադրեցան, Փորէլ չարունակեց։

— Մարսէյլ գացի։ Քէ տիւ Մօնտի վրայ սրճարանէ մը ներս մտայ։ այնտեղ աղջիկ մը տեսայ որ կը պարէր։

Աչքերը փակեց Փորէլ։ լուռ ու մունջ կեցաւ րոպէ մը։ յետոյ մատները տանելով չրթունքներուն՝ իր սեւ մօրուքին մէջտեղէն՝ ուտելիքի մը մնացորդը դուրս քաշելու ձեւով, համբոյր մը փրցուց ու նետեց, վերը, օդին մէջ։ Գիտէր այդ կեղծ չարժումներուն արժէքը։ քիչ անգամ կ'ընէր այդ ձեւերը։

— Աղջիկը այդ սրճարանը բերող մարդը ինծի ըսաւ։ «ի՞նչ կուտաս, Փորէլ»։ ըսի «այսքան»։ ան ըսաւ «այսքան»։ Աղջիկը կեցած, աչքերուն տակէն ինծի կը նայէր։ Ցետոյ, յանկարծ, չեմ գիտեր ինչու համար, «չատ լաւ» ըսի եւ հետս միասին բերի։ այստեղ է ան հիմա։

Ոչ ոք կրնար ուրանալ անոր խանութպանի ճաշարարութիւնը։ Իր փոքր ու մտերմական ձեւերուն մէջ, Փորէլ մեծ մարդ մըն էր։

Իր խօսքը աւարտելէ ետք, Փորէլ նայեցաւ նուագախումբին եւ վեր բարձրացնելով մատները, նշան մը ըրաւ անոր։ Ջութակահարները սկսան նուագել արեւելեան եղանակ մը։

Անչուշտ փորձ ըրած էին անոնք նախապէս եւ Փորէլ ու նուագախումբը պէտք եղած պատրաստութիւնները տեսած էին ինչպէս միշտ։ Սրահին վարի ծայրէն վարագոյրները բացուեցան։ Բեմ չէր անոնց ետին ծածկուածը այլ տեսակ մը մենախուց։ Բեմի յարմարութիւն չունէր չեղակի գերաններու տակ փռուած այդ սրահը։

Գետինը նստած էր աղջիկ մը՝ ըրունքները խաչաձեւ։ Առաջին ակնարկով ձորճ չատ մեզմ հետաքրքրութիւն մը ունեցաւ միայն։ Վարժուած էր ան Փորէլի քաոտերական ցուցադրութիւններուն որոնք չատ անգամ տափակութիւններ էին։

Կրունկներէն մինչեւ մէջքը թրքական թափանցիկ անդրավարտիք մը հագած էր ան։ Մէջքէն վեր փաթթուած էր կէս — մութ, կէս — փայլուն երիզով մը զոր ահաւասիկ սկսաւ կամաց կամաց զատել իր մերկ մարմինէն։ Մետաղէ չինուած ուռնոցի մը կը նմանէր այդ երիզը։ Օձ մըն էր։

Թարգմ. Ֆ. Մ.

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932 — 21 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2066 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՆԱՍՏԱ՞Ն ԹԷ ՇԱՀԱՍՏԱՆ

Զարթաստիկ հով մը, նորէն, Ս. Ղազարի գլխուն։

Մեզմէ առաջ, ամբողջ մէկ սերունդ զբաղեցաւ այս հաստատութեան կտակներով եւ ներքին գործերով։

Մեր օրով, ամբողջ քսան տարի նոյն հարցերը քննքննուեցան Պոլսոյ մամուլին մէջ։

Եւ ահա, քանի մը տարուան լռութենէ յետոյ, նոյն չարագուշակ երեւոյթներն ու չշուկները՝ Մխիթար Աբբայի ճգած ժառանգութեան մասին։

Կարդացիք, անշուշտ, Մուրատ - Ռափայէլեան նախկին Սահերու Միութեան բաց նամակը՝ երկուսն «Ցառաջ»ի մէջ։

Միութիւնը իր վերջին ընդհ. ժողովին մէջ քննելով այն տագնապը որուն մատնուած է Մ. Ռափայէլեան կտակը, իրրեւ հետեւանք «վերջին տասնըհինգ տարիներու ընթացքին գոյացած պարտքերու», հրապարակաւ կ'ուղղէ ութ հարցումներ, որոնք չափազանց խռովիչ են։

Այդ հարցումներէն կ'իմանանք հետեւեալ ծանրակշիռ իրողութիւնները.—

1. Տասներկու միլիոն լիրէթի պարտք մը գոյացած է, մօտ 24 միլիոն գնահատուած հարստութեան մը վրայ։ (Ի՞նչպէս)։

2. Վենետիկի Աբբահայրը կտակին հանդէպ իր վայելած վարչական իրաւունքները յանձներ է Վատիկանէն նշանակուած եւ օտար անձերէ կազմուած յանձնաժողովի մը։ (Ինչո՞ւ)։

3. Պարտքերը սկիզբ կ'առնեն Վատիկանի առաջին միջամտութենէն (1916) քիչ յետոյ։

4. Միաբանութիւնը կտակի մասին ո՛ր եւ է հաշուետուութիւն չէ հրատարակած վերջին տասնըհինգ տարիներու ընթացքին։

5. Կտակը կէս առ կէս փճացած է։ (Տես առաջին կէտը)։

Ուրեմն, — 1. Հակայական հարստութիւն մը հալեր է Ս. Ղազարի մէջ եւ մենք նոր կ'իմանանք, — 2. Վատիկան ոչ միայն խախտած է վանքին ինքնավարութիւնը, այլ եւ հետզհետէ ամբացուցած՝ իր միջամտութիւնն ու տիրապետութիւնը, արհամարհելով ամբողջ ժողովուրդի մը հանրային կարծիքը։

Գիտենք որ մասնաւորապէս Վենետիկի վարդապետները ստիպողութիւն չունին պատասխանելու հրապարակային հարցումներու։ Եթէ չատ նեղես, գրաբար լուսանքներ կը տեղան։

Կ'ուզէինք սխալած ըլլալ այս պարագային, նոյն իսկ իրենց բարիքին համար։

Որովհետեւ, «Թշնամի»ն ներսէն է այս անգամ, — բուն իսկ Մ. Ռ. սաներէն։

Միութեան չրջաբերականը, խմբագրուած՝ այնքան փափկանկատութեամբ, չատ բան չըսեր տակաւին։

Բայց, մատնանչուած իրողութիւնները այնքան խօսուն են եւ ծանրակշիռ, որ վաղը պարզ հարցումները կրնան փոխուիլ հարցապնդումներու։ Կրնան բոլորովին պղտորել միտքերը, եւ Ս. Ղազարի նիւթական տագնապին վրայ աւելցնել բարոյական տագնապ մը եւս։

Օրուան այս ժամուն, ո՞վ համոյք պիտի զգար այդպիսի ողբերգութենէ մը։

Սեւ գի՛ծ կը պակսի հայկական հորիզոնին վրայ...

Կարճ խօսքով, Մխիթարեան Միաբանութեան եւ անոր իսկական բարեկամներուն ճիտին պարտքն է՝ հրապարակաւ պատասխանել դրուած հարցումներուն։ Լուսաբանել հանրային կարծիքը։

Եւ այդ պարտականութիւնը պէտք է կատարեն լրիւ։ Վաւերական փաստերով ու թուանշաններով։ Ոչ թէ ընդհանուր խօսքերով կամ սովորական ժխտումներով։

Վաղը, եթէ տագնապը աստկանայ եւ յանգի «հրապարակային նախատ գայթակղութեան» մը, Միաբանութիւնը ո՞ւր պիտի զարնէ իր գլուխը։ Չէ՞ որ միշտ կարօտ է հանրութեան համակրանքին եւ աջակցութեան։

Արդ, հանրութիւնը լոյս կը պահանջէ, ամէն բանէ առաջ։

Լոյս՝ մատնանչուած հաշիւներու մասին։

Լոյս՝ Վատիկանի յարաճուն ոտնձգութեանց մասին։

Լոյս եւ լոյս՝ վանքին իրական կացութեան մասին։

Մենաստան մը, որ այնքան ծաւալուն եւ տեւական վաստակ ունի հայկական մշակոյթի զարգացման մէջ, չի կրնար դառնալ շահատան, այս կամ այն յանձնաժողովին ձեռքը։

Վատիկանը, իրրեւ հոգեւոր իշխանութիւն, ինչքան ալ իրաւասութիւններ ունենայ, չի կրնար խախտել դարաւոր հաստատութեան մը կազմական կանոնագիրը։

Ուրիշ խնդիր, եթէ վանքին վարիչները իրենք տեղի – անտեղի ընդ առաջ կ'երթան, պարզապէս հաճոյք պատճառելու համար իշխանութեան մը որ կը սիրէ ձեռք երկարել մինչեւ յետին անկիւնը։

Միաբանութիւնը մինո՞ւկ է մնացեր։

Բայց ինչո՞ւ ինքն իր ձեռքով կը թուլցնէ կապերը՝ ժողովուրդին հետ, կ'արհամարհէ հանրային կարծիքը, լպրծուն հաճոյակատարութիւնը չփոթելով հոգեւոր՝ կանոնական կապի մը հետ։

Անատօլո՞ւ կը գտնուինք թէ Իտալիա...

Սովորական ճշմարտութիւն է, — մենք չատ անգամ իրաւունքներ կը կորանցնենք, մեր գլխուն փորձանքներ կը բանանք եւ օտար միջամտութիւն կը հրաւիրենք կա՛մ դիտակցօրէն, կամ ապիկարութեամբ։

Վենետիկը բացառութիւն չի կազմեր այս ճամբուն վրայ։

Վկայ՝ վերջին քսան տարիներու պատմութիւնը։

Ս. Ղազարը այս վիճակին չէր հասներ, եթէ աւելի արթուն եւ աւելի կորովի չարժէր ժամանակին։

Բայց թողունք պատմութիւնը եւ կանգ առնենք այսօրուան իրականութեան վրայ, սպասելով հարցումներու պատասխանին։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ո՞ՐՆ Է ԶԱՐՄԱՆԱԼԻՆ

Պ. Լ. Կիւմիւշկէրտանի գեկոյցին առթիւ, Պ. Մալէզեան իր շռդումարար ոճով ներկայացնելէ յետոյ բանախօսը, ըսեր է.

— Կը գտնուինք այնպիսի ժամանակի մը մէջ ուր ազգին կէսը ստիպուած է համոզել միւս կէսը թէ՝ հայրենիք ունինք, ազատ եւ անկախ...

Մեղմը՝ պատմողին վիզը։

Իսկ ես կը զարմանամ որ Պ. Մալէզեան, նախկին փաստաբան, չի հասկնար թէ մարդիկ դժուար կ'ըմբռնեն վերացական ճշմարտութիւնները։ Մանաւանդ սա բանաստեղծական թռիչքը, — «ազատ եւ անկախ հայրենիք»։ Այն ալ բոլշեւիկեան թաթին տակ։

Ի՞նչպէս կը պահանջեն որ ազգին կէսը համոզուի թէ ազատ հայրենիք ունինք, երբ Պ. Մալէզեան ինք չըմբռներ թէ այդ նոյն կէսը տնանկ է եւ թշուառ, եւ չի կրնար հանդուրժել որ 8—10,000 ֆրանիճ ամսական վճարուի վարիչ պատուիրակի մը։

Թոշակ մը, որուն կէսը կրնար փառաւորապէս ապահովել ձախողած փաստաբանին ֆաղէենի ապրուստը, իսկ միւս կէսը՝ հինգ հազար մանուկ փրկել ցունաստանի կամ Սուրիոյ մէջ։

ՎԱՐԱԶ

ՀԱՅ ՁԱՐՏԱՐԱԳԷՏ ՄԸ ՄԵՌԱՒ

ԻՐ ԿՈՁՐԸ ԵՒ ԿԵՌԱՒԱԾՐԸ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ

Ցաւով կ'իմանանիք թէ արտաքին գործերու պաշտօնատարներէն Պ. Նշան Գալըպճեան դժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր զաւակը, Նուպար, 28 տարեկան։

Դժբախտ երիտասարդը եւ իր ընտանիքը, Տէր եւ Տիկին Գամէր Պաղտատլեան իմիճաշարժով մը Փառի Փլաժ կ'երթային շաբաթ օր, երբ կառքը ճամբէն դուրս ելլելով ծառի մը զարնուեցաւ եւ կրակ առաւ։ Նուպար գլուխէն զարնուելով անմիջապէս մեռաւ, իսկ Տէր եւ Տիկին Պաղտատլեան եւ շարժավարը վիրաւորուած ըլլալով, հիւանդանոց փոխադրուեցան։

Վիրաւորուած է հինգերորդ ուղեւորն ալ, դարձեալ Հայ։

ՍԵՒ ԾՈՎԷՆ ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆ

Ենկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Սեւ ծովը Միջերկրականի կապող առաջին կառախումբը Մերսին հասաւ Սամսունէն։

ԲՈԼՈՐ ՕՏԱՐ ԴՐԱՄՆԵՐԸ՝ ՀԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

Ցուճոսլաւիոյ նախորդ կառավարութեան օրով պատրաստուած ու խորհրդարանէն վաւերացուած օրէնքի մը համաձայն, դրամատուններու մէջ օտար դրամ ունեցողները տոլարը հարիւր տրախմիի հաշուով, տրախմի պիտի ստանային։ Այս օրէնքը բազմաթիւ դժգոհութիւններու տեղի տուած ըլլալով, Վենիզելոսի կառավարութիւնը գործադրութեան չդրաւ։

Նոր կառավարութիւնը առաջին օրէն զբաղեցաւ այդ խնդրով եւ կազմեց յատուկ յանձնախումբ մը, որ միջին ճամբայ մը գտնէ թէ օրէնքը գործադրելու եւ թէ պետութեան վարկը պահելու մտքով։ Ցանձնախումբը իր եզրակացութիւնը յանձնած է վարչապետին։ Հաւաստի տեղեկութեանց համաձայն, յանձնախումբը կ'առաջարկէ տոլարը հաշուել 145 տրախմի, փոխանակ 100ի եւ դրամատուններու մէջ անհատներու պատկանող բոլոր օտար դրամները յանձնել Ցուճոսլաւիոյ Դրամատուն, հացի պահանջին գործածուելու համար։

Կ'ըսուի թէ դրամատուններու մէջ մօտաւորապէս 30 միլիոն տոլար կը գտնուի, այսինքն 1700 միլիոն տրախմի։ Եւ որովհետեւ դրամատուները բացարձակապէս կ'ընդդիմանան այս կարգադրութեան, առարկելով թէ այդքան տրախմի վճարելու ի վիճակի չեն, կառավարութիւնը կը խորհի արժեթուղթեր հրապարակ հանել, դիւրացնելու համար դրամատուններուն գործը։ Այս մասին վերջնական որոշում տրուած չէ տակաւին։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Հուվըր կ'առաջարկէ վերահաստատել

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Երկուշաբթի օր, նախագահ Հուվըր ամերիկեան խորհրդարանին մէջ կարդաց երկար պատգամագիր մը, միջազգային կացութեան եւ մասնաւորապէս պատերազմական պարտքերու մասին։

Պ. Հուվըր նախ ընդհանուր ակնարկ մը նետեց համաշխարհային տնտեսական տագնապին վրայ, պարզելով գիներու անընդհատ եւ անսովոր անկումը, որուն հետեւանքով պարտականները չեն կրնար վճարել իրենց պարտքերը։ Իսկ պահանջատէրերը՝ մտահոգ ապագայի մասին, չեն կրնար ուրիշ նպատակներու յատկացնել դրամագլուխները։ Այս պարագաները աչքի առջեւ ունենալով, ամերիկեան կառավարութիւնը հաւանեցաւ մասնակցիլ համաշխարհային խորհրդաժողովի մը, որ պիտի չանայ դարմաններ գտնել։

Յետոյ բացատրելով թէ սպառազինութեանց յարաճուն յաւելումը գլխաւոր պատճառներէն մէկն է եւմտացոյցներու անհաւասարակշռութեան, նախադահը անցաւ պատերազմական պարտքերուն։

— Պատերազմական պարտքերու խնդիրը այսօր չի կրնար անջատուիլ համաշխարհային կացութենէն։ Ես անձնապէս կը կարծեմ թէ անոր կարեւորութիւնը չափազանցուած է, բաղդատելով ուրիշ տնտեսական ուժերու հետ։ Սակայն եւ այնպէս, դրամական չեչտուած անկումի պահերուն, կարգ մը պետութիւններ չեն կրնար վճարել, եւ, կարգ մը պարագաներու մէջ, խոշոր գումարներու փոխանցումը ծանրօրէն կ'ազդէ փոխանակութեան հրապարակին եւ ազգային դրամին վրայ։ Ինչպէս գիտէ խորհրդարանը, պարտական դլխաւոր պետութիւնները խնդրեցին յետաձգել դեկտեմբերի վճարումները եւ խորհրդակցութիւն մը կատարել, վերաքննութեան մը ձեռնարկելու համար։ Մենք մերժեցինք յետաձգումը, որովհետեւ մեր կարծիքն այն է թէ պիտի չքայնէր կնքուած համաձայնութեանց ամբողջութիւնը եւ պիտի խափանէր մինչեւ հիմա հետապնդուած ազգային քաղաքականութիւնը։ Իւրաքանչիւր ազգի հետ անջատ – անջատ նկատի առնել այդ պարտաւորութիւնները՝ պիտի ստեղծէր այնպիսի կացութիւն մը ուր պարտքերուն դիմաց պիտի դնէին գերմանական հատուցումները։ Այդպիսի քաղաքականութիւն մը ոչ միայն պիտի նշանակէր ժխտել ստորագրուած յանձնառութեանց անհատական հանգամանքը, այլ պիտի յանգէր գերմանական հատուցումներու բեռը բեռցնելու ամերիկացի հարկատուին վրայ։ Անարդար պիտի ըլլար ուրիշ զոհողութիւններ պահանջել ամերիկացի ժողովուրդէն, առանց կարգ մը փոխարինութիւններ ապահովելու։ Մեր ազգային չահը կը պահանջէ չընդունիլ այդ գործողութիւններուն որ եւ է մէկը եւ որոշում տալ միայն այն ատեն երբ այս քաղաքական եւ տնտեսական խնդիրները մանրամասնօրէն կ'ուսումնասիրուին եւ կարելի եղածին չափ դոհացուցիչ լուծումի մը կը յանգին։

Թող Թոյլ տան, սակայն, ըսելու, թէ բաց ի մէկ երկրէ, պարտքերու վճարման համար անհրաժեշտ տուրքերը մէկ քառորդով չեն անցնիր այն տուրքերը որ սահմանուած են զինուորական ծախքերուն։ Որովհետեւ իրենց սպառազինութեանց պահպանումը կը հարկադրէ մեզ մեծապէս աւելցնել մեր զինուորական ծախքերը, որոնք այժմ շատ աւելի են նախապատերազմեան չրջանէն։ Ամերիկեան ժողովուրդը բնականաբար կը խորհի թէ պարտքերու ընդունմէ հետու՝ մեր զինուորական ծախքերը թեթեւցնելէ, պիտի ծառայէ տրամադրելի գումարներ ձգելու, որոնք արտասահմանի կողմէ պիտի գործածուին ուրիշ զինուորական նպատակներու։ Կրնամ ըսել նաեւ թէ Մ. Նահանգները ուրիշ որ եւ է ազգէ կրկնապատիկ աւելի զոհողութիւն ըրած են, հաւանելով մորաթորիումի, որուն չնորհիւ տնտեսական փլուզումէ փրկուեցան շատ մը ազգեր։ Այս բարեացակամութիւնը պէտք չէ իբրեւ չքմեղանք կամ առիթ ծառայէ նոր զոհողութիւն մը պահանջելու մեզմէ։ Մանաւանդ եթէ իմ տեսակէտներս։ Ես չեմ կրնար նախատեսել պարտքերու չնչումը։

Իրրեւ եզրակացութիւն, Պ. Հուվըր առաջարկեց մասնաւոր յանձնաժողովի մը քննութեան ենթարկել ամբողջ խնդիրը։

Փոքր Համաձայնութիւնը կ'առրապնդուի

Փոքր Համաձայնութեան անդամակցող պետութեանց արտաքին նախարարները դեկտ. 18ին եւ 19ին ժողով գումարեցին Պելկրատի մէջ, աւելի ամրապնդելու համար իրենց յարաբերութիւնները։ Այս առթիւ նկատի առին դիւանագիտութեան եւ պատերազմական պարտքերու խնդիրները եւ եկան այն եզրակացութեան թէ Փոքր Համաձայնութեան պետութիւնները որքան պերճախօսէն գործակցին, այնքան աւելի պիտի չահին ու պիտի նպաստեն Միջին Եւրոպայի խաղաղութեան։ Այս առաջադրութեամբ, որոշուեցաւ մնայուն խորհուրդ մը կազմել երեք պետութեանց արտաքին նախարարներէն։

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹԻՒՐՔԵԱՆ ՄԷՋ

Լէհական թերթերը կը գրեն թէ զօր. Միլնով, ծովակալ Կոլչաքի չաղթականը, ինչպէս եւ նախկին գործակալներ էյմոնտ եւ Տոլմաչով ձերբակալուած եւ աքսորի դատապարտուած են, ընդդիմացած ըլլալով կառավարութեան քաղաքականութեան։

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, 94 ուսանողներ ձերբակալուած են, խմբագրած, տպած եւ գրուած ըլլալով թուրքիկներ որոնց մէջ կ'ըսուի թէ Ռուսաստանը կը գտնուի աղէտի մը նախօրեակին, ուսեստի չգոյութեան հետեւանքով։

ԱՆԳԼԵՒՊԱՐՍԻԿ ՎԷՃԸ ԿԸ ՄԵՂՄԱՆԱՁ

Թընեւէն կը հեռագրեն թէ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին յունուար 23ի նիստին յետաձգուեցաւ անգլեպարսիկ վէճին քննութիւնը, համաձայնութեան եւ Պարսկաստանի ներկայացուցիչներուն։

Անգլիա կարելի կը գտնէ նոր բանակցութեանց վերսկսումը. եւ նախկին ուժգնութեամբ չի պնդեր իր պահանջներուն վրայ։

Նոր ցոյցեր Իտալիոյ դէմ

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ նոր ցոյցեր տեղի ունեցան երկուշաբթի օր, Իտալիոյ դէմ։ Ուսանողները բուռն ճառեր խօսեցան, բողոքելով Իտալացիներու կողմէ կատարուած հակասերպ ցոյցերուն դէմ։ Ցուցարարները յետոյ փորձեցին թափօր կազմել եւ իտալական դեսպանատուն երթալ, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց։

Դաշնագիրներու վերաթարմութեան դէմ

Ռումանիոյ մէջ ալ ցոյցեր կատարուեցան դաշնագիրներու վերաքննութեան, աւելի ճիշդ՝ Հունգարիոյ դէմ։ Քրայովայի մէջ ահագին բազմութիւն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԷԿ ԵՐԴՈՒՄԸ

93,000 ՍՏԵՐԼԻՆ ԱՐԺԵՑ

Թուրքեւփրանս. խառն դատարանը դեկտ. 13ին վերջացուց իր նստաշրջանը, 13 դատի մասին որոշում տալով։ Դատերէն մէկը կը պատկաներ Սաւառնակի ընկերութեան եւ 93,000 ստերլինի հետ կապ ունէր։

Ընդհ. պատերազմէն առաջ, նախկին Նաւատորմի ընկերութիւնը մարտանաւեր կ'ապսպրէ Փրանսական Օկիւրին Նօսման ընկերութեան, եւ իրրեւ կանխավճար՝ 93,000 ստերլին կը վճարէ։ Սաւառնակի ընկերութիւնը, որուն վախճանցուած էին հաշիւները, խառն դատարանին առջեւ դատ բացած էր փրանս. ընկերութեան դէմ, պահանջելով շինել մարտանաւերը կամ վերադարձնել կանխավճարը։

Դատավարութեան միջոցին, Սաւառնակի ընկերութիւնը չկրցաւ փաստաթուղթերով հաստատել թէ 93,000 ոսկի վճարած է։ Ասոր վրայ երդում առաջարկուեցաւ փրանսական ընկերութեան ներկայացուցչին, որ երդում ըրաւ թէ իրեններ չեն առած այդ դրամը։ Դատարանն ալ Սաւառնակի ընկերութեան դէմ որոշում տուաւ։

Միւս կողմէ, Օկիւրի Նօսման ընկերութիւնը իր կարգին դատ բացած է թուրք կառավարութեան դէմ, ըսելով թէ պատերազմէն առաջ ան մարտանաւեր ապսպրած է իրեն եւ իրրեւ կանխավճար 90,000 ստերլին տուած է։ Ընկերութիւնը կ'ուզէ որ թուրք կառավարութիւնը վճարէ մնացեալ գումարը եւ առնէ մարտանաւերը։

Խառն դատարանը զբաղեցաւ նաեւ այս գործով եւ որոշեց որ նորվեկիացի մասնագէտ Սէօթ Հանսէն ըսնէ թէ նախապէս ապսպրուած մարտանաւերուն յատակագիծերը կը համապատասխանե՞ն ներկայ գիտական պահանջներուն։

ՀԵՐՈՒԽՄ ՄԸ ԱԼԷՔՍԱՆՏՐԻԹԻ ՄԱՍԻՆ

Անտիքի մամուլի դիւանը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակած է.—

Ալէքսանտրէթի սանճագին մէջ կատարուր փոփոխութենց եւ նոյն իսկ այդ հողամասին Թուրքիոյ յանձնուելուն մասին շրջան ընող զրոյցները անհիմն եւ անհիմն են։

Պաշտօնապէս կը յայտարարուի թէ երբեմ խորհրդակցութեան առարկայ չէ եղած փոխել Ալէքսանտրէթի սանճագին կազմական կանոնագիրը որ կը համապատասխանէ հոգատար իշխանութեան բաղաքականութեան։

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Սուրիոյ մարզպանութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակած է.—

Պ. Փոնսօ Ժրնեւի մէջ պարզեց Սուրիոյ 1931 եւ 1932 տարիներու բաղաքական կացութեան յեղաշրջումը, 1932ին Լիբանանի մէջ ձեռք առնուած միջոցները եւ Թուրքիոյ հետ վերջերս կնքուած գոհացուցիչ համաձայնութիւնը կալուածներու հարցին եւ Ալէքսանտրէթի, Հալէպի եւ Նիսիպիյնի երկաթուղիի շահագործութեան մասին։

Գալով Սուրիոյ, Պ. Փոնսօ Հոգատարութենց Ցանձնաժողովին յայտնեցէ յետոյ կազմակերպչական ծրագրին գործադրութիւնը, Դամասկոսի խորհրդարանական հաստատութիւններուն աշխատութեան պայմաններն եւ սուրիական կառավարութեան հետ ունեցած իր առաջին շփումներէն կրնած տպաւորութիւնը, յայտնեց փրանսական կառավարութեան մտադրութիւնը՝ դաշնագրի մը կնքումով դիւրացնելու Սուրիոյ չեղաշրջումը դէպ ի անկախութիւն եւ անդամակցութիւն Ազգերու Դաշնակցութեան, համաձայն Ազգաժողովի Ուխտի 22րդ յօդուածի նախատեսութենց եւ Հոգատարութենց Ցանձնաժողովի Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին ներկայացուցած տեղեկագրին։

■■■

Անգլիական ոսկին 85ի բարձրացաւ առջի օր. չետոյ իջաւ 84.65ի եւ փակուեցաւ 84.95ով։ Շաբաթ օր 84.75 էր։

ԹՈՒՐՔԻԱՆ՝ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ ՈՒ ՓՈՐՁԵՐՈՎ

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱԿԱՆ ԹԱՐԺՈՒՄԸ

Նոր Թուրքիոյ տնտեսական եւ քաղաքային կեանքի ուշագրաւ նորութիւններէն մէկն է համագործակցական չարժումը:

Ֆէսլին ու փաթթոցին տեղ fասէք դնող, աղայութենէ էֆէնտիութեան բարձրացող Թուրք գիւղացիին չատ նախնական տնտեսութիւնը եւս փոխել էր:

Ու ասիկա աննշան կամ դիւրին փոփոխութիւն մը չէր: Զանգուած մը, որ դարեր չարունակ ցանէր, վարեր, ու, երկինք նայելով, «ալլահ քէրիմ տիր» ըսեր է, պիտի մոռնար իրեն գրկից կամ գիւղակից անձերու հետ հաւաքական աշխատանքի մը: Երբ նկատի առնենք որ Թուրքիոյ մէջ, մինչեւ յեղափոխութիւն, առեւտրական ընկերութիւններու թիւն անգամ համեմատաբար քիչ էր, որով եւ՝ տնտեսական գործակցութեան գաղափարն ու վարժութիւնը ընդհանրացած չէր, կարելի կ'ըլլայ ըմբռնել թէ՝ Թուրք հասարակ ու յետադէմ գիւղացին համագործակցութեան մը քաշելը այնքան դժուար էր, որքան՝ ֆէսէն անջատելը:

Այսու հանդերձ, էնկիւրի յաջողեցաւ սկիզբ մը դնել ու, տրուած ժամանակին համեմատութեամբ, նախատեսուածէն աւելի ընդարձակել չարժումը:

Նման չարժում մը, սակայն, անկարելի էր ընդհանրացնել ամբողջ երկրին մէջ: Որովհետեւ, կեդրոնական Անատոլուէն անդին, օրինակ, ժողովուրդը մինչեւ այսօր զրեթէ անրնտել է կեդրոնի մտաւոր, մշակութային, ընկերային և տնտեսական կեանքին ու նորութիւններուն: Ընդարձակ տարածութիւնները, հաղորդակցութեանց միջոցներուն չգոյութիւնը եւ բնակչութեան նուազութիւնը (ինչ որ աւելի կը նուազեցնէ չփումը) տնտեսական – ընկերային տեսակէտէ որ եւ է փոխհրման արգելք եղած են էնկիւրիէն անդին ինկած վայրերուն մէջ:

Ուրեմն, համագործակցական չարժումը հարկ էր սկսիլ հոն, ուր համեմատաբար աւելի լաւ տնտեսութիւն կար: Իսկ այդ չրջանը Եգէականն էր: Այսինքն՝ Իզմիրը իր չրջականերով:

Շրջան մը, որ երկրին ամենաչատ արտադրողն է, ամենաչատ արտածողը եւ ամենաթիւ գիւղացիութիւնը ունի, — սպառող տարրը:

Եւ որովհետեւ տոանալէ առաջ հարկ է տալ գիւղացիին՝ զայն կապելու համար այդ չարժման, էնկիւրի ամէնէն առաջ հիմնեց վարկային համագործակցականներ՝ երկրագործական Դրամատան հովանաւորութեան տակ: Անգամ մը հիմը դրուած էր անոր, երբ ծայր տուին միւսները, — արտադրողականներն ու սպառողականները: Այս վերջիններէն, սակայն, առաւելապէս քաղաքներու մէջ ծնունդ առին, քանի որ առեւտրական բնոյթ ունին: Համագործակցական չարժումը իր առաջին օրերուն յաջողութիւնը կը պարտի երկու գլխաւոր պատճառներու, — ա) Սկզբնաւորութեան տարիներուն Իզմիրի կամ ընդհանրապէս Եգէականի չրջանը ապրեցաւ առատութեան եւ լաւ արտածումներու չհաւարներ տարիներ: Գիւղացին ձեռքը դրամ հասաւ. նոյն տարիներուն, սակայն, երկիրը ցնցուած էր յետադիմականներու դէմ եղած խոտութիւններէն ու ամէն հրահանգի առջեւ գլուխ կը ծռէր բռնակալութիւնը: բ) Գիւղացին, Թուրքիոյ մէջ, մինչ ալ ճանճրացած է իր վարկատուներէն, գիւղամէջ տոկոսներէն, չվերջացող պարտքերէն: Համագործակցականը, փոխադարձ օգնութեան այդ չարժումը կրնար հող չահիլ, եթէ, սակայն, արմատացած թեքահաւատութիւնը չքանար:

Այսպէս կամ այնպէս, Իզմիրը առաջին քայլը առաւ ու պետական խոզովակով չարժումը տարածուեցաւ: Այդ տարածման մէջ գլխաւոր դեր կատարից, նաեւ, Ֆալքը: Այդ չրջանի իր բոլոր մասնաճիւղերը լծուեցան աշխատանքի, քարոզչութիւն ըրին, օրինակ գործան, նախաձեռնարկ եղան եւ, մէկ երկու տարուան ընթացքին, համագործակցականներու թիւը չատցաւ:

Եւ սակայն, ինչպէս ամէն գործի, հոս եւս դժգոհութիւնը չուշացաւ: Ան հասարակ տնտեսական հաւաքական աշխատանքի անընտել, կանոնաւորութեանց անտեղեակ, եւ չարաչահումի վարժ, Թուրք մարդը, մանաւանդ երբ որոշ դիրք ունէր այդ գործին մէջ, սկսաւ մատը իւղոտել: Սկիզբի տարիներուն, ոչ կանոնաւոր հաչիւ կրցան ընել, ոչ տոմար, ոչ ալ ելք ու մուտք: Այնքան, որ երբ Մուսթաֆա Քէմալ, Համէթ – Ֆէթհի պայքարի եւ ընարութեանց օրերուն, Իզմիր ու չրջակաները հանդիսացան՝ ժողովուրդին դրժգոհութիւնները լսելու համար, Ֆալքէն թէ դուրսէն բազմաթիւ տեղեկագիրներ տրուեցան իրեն՝ գլխաւորաբար համագործակցականներուն դէմ:

Այդ հարցը եկաւ եւ Ֆալքի համադումարին, որ, կորուկ հրահանգներու կարգին, բանաձեւեց չարժման աւելի զարկ տալու իր որոշումները:

Եւ որպէսզի կարելի դիւրութիւնները տուած ըլլան, համագործակցականներուն իր օժանդակութիւնը բերաւ եւ պետութիւնը:

Այսօրէս, վարկային համագործակցականները, օրինակ, զբաղ են՝ համաճայն իրենց մասին գծուած օրէնքին՝

1.—Գործառնութեանց տուրքերէն:

2.— Դրամագլուխի եւ պահեստի դումարներու յատուկ տուրքերէ եւ պետական ծախքերէ:

3.— Փոխառութեան, փոխատուութեան, վճարումի եւ այլ գործառնութեանց յատուկ պատրաստուած պաշտօնաթուղթերու եւ աղերսագրերու վրայ դրոշմաթղթէ եւ նամակադրութեան ծախքէ:

4.— Իրենց տեսարակներուն, համաձայնագրերուն, մուրհակներուն վաւերացման համար (ծերոց ժողովի կամ նոտարի կողմէ) որեւէ ծախքէ:

Նման գիւրութիւններ տրուած են, նաեւ, միւս տեսակի գործակցականներուն:

Անոնց կազմութեան համար նախատեսուած է հետեւեալ ձեւը.— Գիւղերու մէջ երեսուն հոգի, քաղաքներու մէջ վաթսուն հոգի կրնան կազմել գործակցական մը: Բաժնեգինը, նուազագոյն, 20 ոսկի է. առաւելագոյն՝ 500: Բաժնեէրները, իր ունեցած բաժիններուն մէկ չորրորդը կանխիկ, մնացեալը 5 տարուան ընթացքին պիտի վճարէ: Բոլոր անդամները (վարկայինին մէջ) իրարու երաշխաւոր են: Ուրեմն, գործակցականի անդամները, ընդհ. չղթայաւորումով մը, իրարու կապուած են:

Աւելորդ է ըսել թէ այս բոլորը գաղափար կ'ազդեն գիւղացիին տնտեսութեան, ըմբռնումներուն, արտադրութեան, նոյնիսկ կենցաղին ու ընկերային վիճակին վրայ: Սկզբնական չբերնի բոլոր անկանոնութիւններն ու չարաչահութիւնները պատճառ մը չեն՝ Թուրքին մասին մեր ունեցած եւ յաճախ մեզ համար վնասակար ու նոյնիսկ վտանգաւոր դեր կատարող մեր նախապատրաստութենէն առաջ նորդուելու եւ եզրակացնելու համար թէ... չի քալեր: Ո՛չ: Կրնայ կազ, կրնայ ծուռ, կրնայ ծիծաղելի ձեւերով ըլլալ, իր սկզբնաւորութեանը մէջ, բայց տեւականացումը միշտ բան մը կը փոխէ, ու մեզ կը պարտադրէ փոխելու, նաեւ, ամէն ինչ մութ տեսնելու մեր վարժութիւնը: Լաւին՝ լաւ, ու գէշին՝ գէշ ըսելու եւ ասիկա՝ բացատրելու մեր չահին թելադրուած — եւ իրատես ըլլալու մեր բաղձանքին համար է որ երբ, օրինակ, կրթական հարցի մասին ենք խօսած, ամբողջ խեղճութիւնը չաչացած ենք տալ՝ իր բովանդակ մերկութեամբ:

Ահա, օրինակ, Պալըքէսիրը: Հոն համագործակցական չարժումը նոր ծնունդ առաւ,— 1931ին: Առաջին տարին կազմեցին 9 համագործակցականներ: Չմեռը գացած առաւ չարժումը: Հարկ եղաւ սպասել եղանակին: 1932ին ծնունդ առին 12 նոր համագործակցականներ: Գումար՝ 21: 1931ի համագործակցականները չահակիցներուն բերած են 60,000 ոսկիի փոխառութիւն: Այս տարի՝ 160,000 ոսկի: Պալըքէսիրի (քաղաքին մէջ) կայ համագործակցական մը, գործի սկսաւ 61 անդամով եւ 7550 ոսկիով: Այսօր ունի 35,000 ոսկի դրամագլուխ: (Դրամագլուխ կը կոչեմ այն գումարը, զոր ցոյց կուտան բաժնեգիններու արձանագրութիւնները, որոնք քանի մը տարիներու ընթացքին պիտի վճարուին):

Իզմիրը, իր գիւղերով, աւելի մեծ ցանց մը ունէր:

Այս չարժումը, ուրեմն, օր օր ծաւալելով, գիւղացին կը վերածէ սեղմ, չղթայուած կամ միակամ զանգուածի մը: Այն, նոյնիսկ, միջամուխ կ'ըլլայ անոնց ներքին վէճերուն, կը լուծէ Թուրքիոյ մէջ այնքան չաճախադէպ արօտավայրի տարակարծութիւնները: Եւ, ինչ որ ամենակարեւորն է, զանոնք կը փրկէ փոխատու – վաչխառուներու ճանկերէն: Օրինակ, այդ չրջանի Քէփսութ գիւղին մէջ փոխատուները մէկ ոսկիին մէկ ամիսը 5—10 ղրչ. տոկոս կ'առնէին: Մէկ տարուան մէջ, ուրեմն, 100 ղրչ.ը... 120 ղրչ. պէտք է տայ: Աւտր իբրեւ հետեւանք, հողեր, կենդանիներ վաճառքի կը հանուէին ու գիւղացին կը թշուառանար: Այսօր, եթէ Թուրք գիւղացին ամենախեղճ վիճակի մը մատնուած է, պատճառը միայն տնտեսական տագնապը չէ, այլ՝ տոկոսաւոր պարտքերու այդ դրութիւնը, որ առնուած վեց ոսկին տարիներու ընթացքին... 600 ըլած է, ու մարդը անկարող եղած է մէջքը չտկելու:

Ուրեմն, եթէ նկատի ունենանք որ համագործակցական չարժումը նախ կ'ապահովէ Թուրք գիւղացին այդ բաղդատելու ու բարդեալ պարտքերու ծանը բեռէն, կը փրկէ զայն սեփականազրկումի վտանգէն, ամբողջական տէրը կը դարձնէ իր վաստակին, որով եւ՝ նիւթապէս կը կազդուրէ զայն,— ինչ որ երկրին տնտեսութեան զարգացման մեծ ազդակ մըն է—, բարելաւելով զայն նիւթապէս, մղած կ'ըլլայ աւելի արտադրելու, եւ, այս բոլորէն անջատ, տնտեսական այս գործակցութիւնը կը ստեղծէ, նաեւ, ընկերային նոր ու նախամեծար վիճակ մը, պարզ կ'ըլլայ թէ էնկիւրի ինչու այդքան ուժ կուտայ այդ չարժման, զործի լծելով նոյնիսկ Ֆալքը: Ու, նոյնիսկ, հրաւիրելով հայազգի փրօֆ. Տոտոմեանցը՝ գիւղերու մէջ դասախօսելու նպատակով, մինչ ան, ինչպէս յայտներ էր «Ցառաջ»ի հետ ունեցած իր մէկ տեսակցութեան ընթացքին, համաճայներ էր երթալ եւ բայց... հայերէն խօսիլ:

Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՔՈՅՐԵՐՈՒՍ

Ե.

Սիբելի՛ Յամիկ,

Որչափ ուրախ եմ որ ընտանիքի եւ տան պարտաւորութիւնները եւ անոնց միօրինակ զբաղումները բնաւ չեն սահմանափակեր միտքդ: Ժամանակիդ և կորովիդ լաւագոյն մասը կեանքի այդ նուիրական տաճարին յատկացնելով հանդերձ՝ յօդուտ աւելի լայն չբջանակի մը գործելու բուռն եռանդ մը կը մրրկէ քեզ, միշտ լաւագոյնը որվրելու հոգեկան անզուսպ պահանջի մը զուգահեռ: Աւելի կատարելագործուելու եւ ամէն օգտակարութիւն ալ աւելի կատարեալ եւ աւելի գեղեցիկ ընծայելու հազուագիւտ ձգտումով:

Ներկայի պահանջներու առջեւ, մանաւանդ անոնք որ ո եւ է արդարացում չունին միօրինակ եւ սահմանափակ չբջանակէ դուրս չհանելու, չչահագործելու մտքի ու սրտի ընծային յատկութիւնները՝ պէտք է ձգտիլ միշտ աւելի կատարելագործուած նորին: Հոն է որ կը սուրայ կեանքն ինքնին, քանի ալ աւելի կը գիտակցի զրկանքներու եւ դժբախտութիւններու խորութիւններուն, քանի աւելի կը հրահրի ծարաւ մը փրկուելու կապանքներէ, տենչը կեանքի եւ հանգիստ վայելքի:

Ամէն ժամանակներու մէջ ալ եղեր են այս տենչերը, բայց ոչ ներկայ չափով:

Մարդկութիւն ե՞րբ այսքան մեծ զարհուրանքներ է ապրեր տարիներ չարունակ, ե՞րբ այսքան երկար տարիներ սարսափելի անստուգութեան մղձաւանջը չարչարեր է գինքը անընդհատ, ինչպէս այս վերջին չբջանին: Այս բոլորը մեծագոյն խթանը եղեր են աւելի ուժեղ գործունէութեան մղելու մտքերը: Նոյնիսկ յոյլ ու ծոյլ ուղեղները ցնցուելո սթափեր են տարբական պահանջներու առիւման առաջ, նոր կեանք մը ստեղծելու, ապրելու, չբմեռնելու համար:

Մեքենաներու տիրապետութեան այս չբջանը զէպի իրեն կը ձգէ մարդկային բոլոր անչարժ մնացած ընդունակութիւնները եւ որոնք կամայ ա-կամայ կը սկսին ըմբռնել այդ չունչին զօրութիւնը, զգալով որ անկէ բաժնուած մնալը մահուան դատակնիքն է իրենց գոյութեան հարցին:

Մտքով եւ հոգիով բարձրանալու եւ կատարելագործուելու ցանկութիւնն ու սլացքը գեղեցիկ իդէալ մը, պաշտում մրն էր առաջ, իսկ այժմ ժամանակի պահանջն ալ նոյնը կը պարտադրէ, նոյն իսկ կեանքի ապահովութիւնը ունեցողներուն համար:

Այս ուժեղ ձայնն է ահա որ կը կանչէ քեզ նամանները:

Սովորական մանր աչխատութիւններն ու հոգերը, եթէ նոյնիսկ բոլոր ժամանակդ եւ ուժերդ սպառին օրուան մէջ, չեն բաւարարեր թոռիչքներուդ, որքան ալ նուիրուած ըլլաս ընտանեկան բարօրութեան:

Կը հաւատամ որ, Յամիկս, քու բոլոր ներքին պայքարներուդ եւ իրողութիւններուդ էութեան խորքը այդ մեծ թոռիչքն է, որովհետեւ զուն եւ նմանները չէք ուզեր զերի դառնալ միայն ձեր եսին նեղ չրջապատին, կ'ուզէք ընդարձակել ձեր գործունէութիւնը, ուրիշներուն ալ բաժին հանել ձեր երջանկութիւններէն, բնազդօրէն ցանկալով միշտ աւելի մեծին ու լաւագոյնին:

Ձմարիտ գեղեցկութիւնը հոգիներու:

×

Այս խորհրդածութիւնները մղեցին զիս շատ հեռուները, կարգալով վերջին նամակդ ուր ի միջի այլոց ցոյց կուտաս հոգւոյդ մռայլ պատկերը, մերթերիմ տրտունջ մը կեանքէդ. մինչ զուն, կեանքով զեղուն ուրախ թռչնիկ, քու ուժեղ թեւերդ կը ձգտին լայն հորիզոններու ըմբռնումին:

Եւ ինչ զուգադիպութիւն, նամակդ կուգար ուժգին հակազեցութիւն մը բերելու ճիշդ այն պահուն ուր ես բոլորովին տարբեր իրադարձութիւններու թարմ տպաւորութեան ճնշումին էի ենթարկուած:

Նոյն օրերու ընթացքին կ. Ֆաչի մասնաճիւղ մը կազմուելու գործին առիթով՝ խորապէս ազդուած էի անհատներու թէ ըմբռնումներու հակոտնեայ պատկերներով, սակայն գրաւնեղող կրկին թեթեւցուցին պահ մը մըթագնած սիրտս:

Քեզ նմաններդ կը զանգատիք որ նեղ կուգան ձեր տան պատերը, թէ նոր ուսումներու, նոր պարտականութիւններու համբքը կ'ոգեւորէ ձեզ իր կանչով դէպի նոր հորիզոններ: Ժամանակի պահանջի ոգին ուժեղ զանգով սթափեցուցեր է ձեզ: Բողոք մըն է ձերինը, արդար ու գեղեցիկ: Բայց կը հաւատաք որ չարժման ու ժխորի մեր այս անհանգիստ իրականութեան մէջն իսկ քնացողներ կան դեռ: Մարդիկ որ չեն ուզեր նոյնիսկ հոգեկան ճիգ մը ընել գէթ մտածելու, թէ գըժբախտներ կան եւ որոնց վիչտը թերեւս պիտի կարենայինք թեթեւցնել՝ պարզապէս իրենց ձեռքը կարկառելով: Հիւանդ մը, թշուառ մը որ ինկեր է ճամբուն վրայ եւ ուժ չունի ոտքի ելլելու, մինչ իրենք կրնան կանխել մը ջուր եւ կամ պատառ մը հաց տալ գինքը կազդուրելու համար, եւ կամ բռնել ձեռքէն որ գէթ ոտքի ելլէ:

Եթէ այդպիսիները չկրնան իրենցմէ դուրս տարբեր բանի մասին խորհելու, եթէ չեն ուզեր կարելի օգտակարութիւնն ունենալ, գէթ չվնասէին...

Բայց ահա՛ հակառակ պատկեր մը կուգայ խանգարասեւել բոլոր էութիւնդ: Ան ալ Հայուհի մըն է զոր զուն լաւ կը ճանչնաս եւ նամակիդ հետ եկաւ միեւնոյն օրերուն: Ան իր մեծ հոգերն ունի, վաղուան անստուգութիւնը միացած. ձմրան ցուրտ մտածումը պինդ փակեր է օտարութեան սառին, եւ իր սրտին մէջն ալ մեծ վիշտ մը անչէջ. բայց յոգնաբեկ ճակատը կը լուսաւորուի, աչքերը կը վառին, երբ գործունէութեան նոր ասպարէզ մը կը տեսնէ, օգնութեան զեղեցիկ գործ մը եւ իր սեռին յարմար:

Կ. Ֆաչ եւ կամ նման բարեգործական անուն մը կը հրահրէ զինքը եւ մարդկային հոգւոյ վեհութիւնը կը տեսնես յանկարծ: Կը սոսանձէ պարտաւորութիւնը առանց խծբծանքի, բաւական է որ գիտէ նպատակին մեծութիւնը: Կը ճանչնայ անոր բոլոր դժուարութիւնները եւ ճամբու փուշերը: Ան չատ յաճախ է անցեր այդ ճամբէն, բայց օգտակար գործ մը կատարելու գաղափարը մեծ ալիքներու նման կ'ուռի, կը փրփրի իր կուրծքին մէջ, եւ նետուած է արդէն անոր մէջ, այլեւս ոչինչ կը կասեցնէ զինքը եւ կը զգայ որ ինք բարձրացած է իր աչքին:

Ահա հայ կինը:

Ատոր է որ կը ձգտիս զուն, սիրելի՛ Յամիկ: Երջանիկ չէ՞ս որ նուիրումի այս մարմնացումները դեռ չատ են մեր մէջ եւ բոլորն ալ երիտասարդ հոգիներ:

Քեզ համար ուրեմն միշտ ասպարէզ կայ գործունէութեան, միայն ձեւը պէտք է գտնել սկսելու համար, միշտ առաջնորդուելով որոշ նպատակէ մը:

Այդպէս արդէն գոյութիւն ունեցող հանրօգուտ միութիւններէն մէկուն գործակից, անչուշտ լաւագոյնին եւ նպատակայարմարին եւ աւելի ուժեղացուր զայն: Առողջ միտքդ եւ գործելու կամքդ լաւագոյն ազդակներն են արդէն՝ կեանքը պարապչանցընելու եռանդիդ: Իսկ մեծ թէ փոքր գոհաբերութիւններու ընծայած երջանկութիւնները միայն նուիրուածներն են որ կրնան ըմբռնել:

Եւ այլեւս զժգոհ մարմնոյ մը չպիտի լսես մէջդ թէ իզուր կ'անցնին օրերս:

ԱՆԱՀԻՏ

ԱՊԱԳԱՅ ՌՈՒՍԻԱՆ

Մարսէլ Մոնթառօն, որ վերջերս Ռուսիա էր այցելած, «Մատիան» պարբերաթերթին մէջ կը հրատարակէ իր տպաւորութիւնները, որոնցմէ մաս մը թարգմանաբար կուտանք ստորեւ.

— Կը տեսնէ՞ք, կ'ըսէր ինձ երիտասարդ թարգմանը որ կ'առաջնորդէր մեր խումբը, մենք չատ հարուստ ու չատ աղքատ ենք: Աղքատ ենք, որովհետեւ ոչ հագուստ ունինք, ոչ բաւարար խանութ, ոչ բաւարար չափով սպառողական արտադրութիւն, ոչ ալ փոխադրութեան բաւականաչափ միջոցներ: Մենք զիտենք թէ ինչեր կը պակսին մեզի, եւ թէ ինչեր պիտի պակսին, ապահովաբար, դեռ երկար տարի: Մենք մոգեր չենք: Մոգական գաւազանով կարելի չէ ընկերային նոր կարգ մը կառուցանել: Մենք ընթացք տուինք ամէնէն կարեւորին: Մեքենաչարժ արօրներն ու էլեկտրակայանները աւելի օգտակար էին քան կերպասները: Բայց, մենք հարուստ ենք, որովհետեւ ապրելու ու երիտասարդութեան...

Մենք կ'անցնէինք Մոսկուայի փողոցներէն: Ու ես չէի կրնար ակնարկս հեռացնել այս եռուն եւ չամաթ ցեխոտ փողոցներէն, որ այս քաղաքին կուտան ասիական ընդարձակ գիւղի մը հսկայական երեւոյթը: Չեմ կարծեր յայտնութիւն ընել՝ բսելով թէ՝ այս փողոցները տգեղ են եւ նոյն իսկ բաւական գէշ ազդող: Այդ կարմիր դրօշները, էֆֆելի ժանեկազարդ այս նկարները, հնգամեայ ծրագրի իրագործումները պանծացնող այս մեծ տաֆճանաչափերը չեն որ պիտի կարենան զուարթացնել չէնքերու այս գորշ ճակատները, ցցապատերը եւ մարդկային ամբոխներով պաշարուած խանութները:

Վանգի հոս, ամէն կողմ պոչ կը բռնեն, — համագործակցականին առջեւ, Թրամվէյի կայանը, կարմիր Հրապարակի դամբանին առջեւ, ճաշարանը, սինեման: Ու համակերպող եւ զէշ հագուած ամբոխի մը մշտաւէտ այս սպասումը Մոսկուային կուտայ պաշարման վիճակի մէջ եղող եւ գինուորներով ու կարգախօսներով լեցուն քաղաքի մը գիմագիծը:

— Պաշարման վիճա՛կ, կատարէլպէս, — կը հաստատէ մեր ղեկավարի Թարգմանչուհին: Այս բառը չի նեղեր մեզ: Արդարեւ, մենք դեռ եւս պատերազմի մէջ ենք: Տնտեսական պատերազմ, ընկերային պատերազմ. պատերազմ մը, որուն յաղթանակը գին չունի, որովհետեւ նպատակադրած է մարդը ազատագրել կեանքի պայքարէն: Պիտի ուզէի՞ք որ մենք այս պատերազմը տանէինք պարելով հանրային հրապարակներուն վրայ:

— Կը հասկնամ. բայց եթէ ներկան աւելի ծանր զոհողութիւններ կը պահանջէ...

Պատասխան չստացայ: Երիտասարդ աղջիկը, որուն աչքերը բոցավառեր էին ուրախ հպարտութեամբ մը, քաղաքին արուարձաններուն մէջ մթնոլորտ ինքնաչարժին ապակիներուն եւեւէն ինձ ցոյց կուտար բանուորական նոր տուներուն հսկայ ու սպիտակ զանգուածները: Կրպադիւէ չէնքերու հոյակապ մէկտեղում մը՝ ցցուած հին թաղամասերու փայտեայ ու աղիւսէ խրճիթներուն միջեւ:

Իրենք չհնարաններ, որոնք իրենց կրնաններու ազմուկով կը լեցնեն մթնոլորտը: Ինքնաչարժը կը գլորէր խոռոչներու միջեւ եւ ուժեղ ցնցումներ մեզ իրար կը զարնէին: Բայց, կարմիր դրօշները կը վէտվէտէին նոր չէնքերու ճակատները:

— Աճապարենք, կ'ըսէր Թարգմանչուհին, մինչեւ նախաճաչ շատ բաներ ունիմ ձեզի ցոյց տալիք:

Ժամը 3ն էր:

Այդ օրը մենք տեսած էինք միայն Եեզափոխութեան Թանգարանը (ամբողջ յեղափոխական չարժումը՝ Պաքունինէն մինչեւ Լէնին, մէկտեղուած, Թուազրուած, ու գրուած ցուցափեղկերու մէջ), Թրամվէյի բանուորներու ակումբը, սէնտիքաներու պալատը, կարմիր բանակի օջախը, էլեկտրակայանը: Ցայտագիրը դեռ կը նախատեսէր այցելութիւն մը ձգախէժի գործարանի բաժիններու: Ցօդուածագիրը կը խօսի, այս տեղ, տղոց դարմանատունէն, տիրող մաքրութենէն, առողջութեան մասին կատարուած մեծ քարոզչութենէն, ու կը շարունակէ:—

Այս վարժարանը օրական 1800 աչակերտ կ'ընդունի, երկու խումբով, որոնց 89 առ հարիւրը գործատուներու բանուորներուն տղաքն են: Տասնըչորս տարեկանէն սկսեալ, տղան գործատուն կ'երթայ՝ ուսումնասիրելու համար այն արհեստը զոր ընտրած է եւ կամարն որ իրեն լաւագոյնս կը յարմարի:

Ոչ ոք կը թողու վարժարանը առանց ունենալու իր ճշդուած ճակատագիրը: Մտած առենին՝ բոլորին հաւասար բախտ մը կը սպասէ: Ելած ատեն՝ բոլորը իրենց տեղերը ունին ընկերութեան մէջ: Այդ տեղին կարեւորութիւնը կը փոխուի ամէն մէկ անհատի արհեստին կամ պաշտօնին արժէքին համաձայն:

Տնօրէնը, որ՝ հակառակ իր աղբեկ քունքերուն՝ դեռ երիտասարդ է, տուր իր նայուածքովը կ'ըսէ.

— Աւա՛ղ, դեռ բաւականաչափ տեղ չունինք: Պէտք է չինել, դեռ պէտք է չինել...

Կ'անցնիմ ճաշասրահէն, ուր բոլոր փոքրերուն համար տաք կերակուր կը պատրաստեն, յետոյ՝ առաստաղակապ վարդագաւիթէն, ուր փոքրիկները հաւաքական չարժումներ կ'ընեն անօրէնուհիի մը հսկողութեանը ներքեւ:

Ոչ մէկ ճոխութիւն. բայց, բաւական պատշաճ հագուած են այս կայտառ տղաքը — մանչ ու աղջիկ խառն — որոնց ինքնագիր թերթը ինձ ցոյց կուտան պատին վրայ: Կարծիքներ կամ նկարներ՝ գաղտնի ներբո փոքր դէպքերու մասին, հարցումներ, պատասխաններ, ծաղրանկարներ, ուր կը մարզուի սովետական ապագայ քաղաքացիներու եռանդը:

Թարգմանչուհին անխոնջօրէն կը բարձրանայ յարկերէն ի վեր ու կ'իջնէ: Աւելի հեռուն՝ ահաւասիկ 150 տղոց համար մանկարան մը:

Չեզ կը դիմաւորէ ուժեղ հոտ մը: Մանկաստունը բաց է առտուան ժամը 7էն մինչեւ երեկոյեան 5: Իրենց աչխատանքէն վերջ, մայրերը կուգան հոն՝ փնտռելու համար իրենց փոքրերը, որոնք, սպասումի այդ պահուն, խմբուած Մաւրինի նկարին տակ, քառակուսի փայտերով կը կառուցանեն Տնիէվոտսթոյի անցարգելը, — հնգամեայ ծրագրին գլուխգործոցը: Որովհետեւ, իր աչքերը հազիւ բացած կեանքին վրայ, տղան իր առջեւ ունի Լէնինի անդրին ու կարմիր դրօշ մը: Աւելի վերջ, երբ կը ներկայացնէն Թշնամի դրամատէրը՝ կանանչաւուն խրտուիլակի մը երեւոյթով, գլխուն գետեղած բարձր գլխարկ մը: Երբ կարդալ սորված է, իրեն իբրեւ ճարակ, — գերագոյն վարձատրութիւն, — խորհրդային ծուսիոյ իւղի ու ցորենի վերջին վիճակագրութիւնները: Այս բոլորէն յետոյ, մենք կը զարմանանք թէ սովետները չեն կասկածիր ապագայի մասին՝ այն սերունդներուն ի տես, զորս իրենք կը պատրաստեն եւ զորս կը խմորեն ուզածնուն պէս:

Գ. Մոնթառօն, ծանօթութիւններ տալէ վերջ թէ՝ խորհրդային Ռուսիոյ մէջ մեծ հոգածութիւն ցոյց կուտան ծնողաբերութեան նկատմամբ, թէ՝ օրէնքը կինը չորս ամիս ազատ կը թողու, վճարելով անոր օրավարձերը, կրկին կ'անդրադառնայ տղոց ու կը գրէ.—

Երեք տարեկանին, փոքրիկը կը քաղաքի մանկատունը՝ մտնելու համար մանկապարտէզ կամ դպրոց: 14ին՝ աչկերտութիւնը կը սկսի: Ու հունտն է որ կ'աճի եւ անոնցմէ որ ոչխարը կը գօրահատաչէ իր ապագայ պաշտպանները, իր լաւագոյն յենակները, — պիոնէրները:

Տասներկուքէն տասնեւհինգ տարեկան պատանիները: Եւ արդէն իսկ մարդեր են՝ ծնօտներով եւ արտակարգօրէն ձգտուած նայուածքներով:

Ես զանոնք տեսայ գիշեր մը, — Մոսկուա մեր այցելութեան վերջին գիշերը: Անմոռանալի վայրկեաններ: Գէշ լուսաւորուած թաղամասի մը փողոցին մէջ, մեռել մը դիմաւորելի: Փոքրիկ ճերմակ մեռելակառք մը, առանց վերնամասի: Կարմիր դագաղ մը՝ բրդակներով: Ու, գիշերուան մէջ, մահերգի մը սգագին չեչտերը: Քանի մը կարմիր գինուորներ կամ սէնտիքայէ մը քանի մը ընկերներ, նաեւ՝ բաբեկամներ՝ մինչեւ դիակիզարանը: Եւ յանկարծ, այս ընդարձակ սրահը, ուրկէ ներս կը մտցնեն գիս, երեք հարիւր տղաք, մանչ ու աղջիկ, կարմիր փողկապներով, ականջ տուած են ճառին իրենցմէ մէկուն, որ տասներեքամեայ առաջնակ մըն է, բայց խմբագրի մը նման լուրջ է: Անոր եռեւ, ամպիոնին վրայ, կանանչ գորգով մը ծածկուած սեղանի մը առջեւ, ուրիշ տղաք նստած են: Ոչ մէկ ժպիտ իրենց անմօրուս դէմքերէն վրայ, զորս կը ժպտցնեցնէ լսարէն լոյսը:

Կը հակիմ դէպ ի Թարգմանչուհին.

— Ի՞նչ կ'ըսէ երիտասարդ ճառախօսը:

— Իր ընկերները կը հրաւիրէ աշխատիլ եւ ուսանիլ:

— Իսկ այս աղջնա՞կը:

— Չեզի կը հարցնէ թէ՝ ճի՞շդ է որ անարգ դրամատէրները կը ծեծեն պզտիկ տղաքը:

Այժմ, մեծկակ երիտասարդ մը տեղ գրաւած է առեանը: Հանրային կրթութեան գործակատարութեան պատասխանատուն է: Կակուղ օձիքով չապիկ մը ունի, կիսաբաց, կաշիէ բաճկոն մը եւ մօյկեր:

— Իմ սիրելի ընկերներ, դուք բախտը ունիք աշխարհ եկած ըլլալու այն չէջանին, երբ ձեր նախնիքները իրենց արիւնը կը թափէին՝ ձեզի համար լաւագոյն ապագայ մը պատրաստելու նպատակաւ: Ջանացէք զձեզ արժանի ցոյց տալ այդ զոհողութեան ու այդ դաղափարին: Դուք աշխարհի մեծագոյն երկրին ուղեղներն ու զնդեներն էք: Դուք զաւիք հունձքերուն կարմիր հունտերն էք: Քաջութի՛ւն, երիտասարդ ընկերնե՛ր: Դուք, վաղը, պիտի զանազանէք այն անընկճելի ուժը, որ պիտի աւելի համաչխարհային դրամատիրութիւնը:

Ինձ թարգմանեցին, իրարու հետեւէ, պաշտօնական պատուիրակին խօսքերը եւն.:

Նաւագնացութիւնը նուագեց Մ. Չէզդազիինը: Գետոյ երգ մը բարձրացաւ. երգ մը որ յանգաւորուած ու ճոխնաւորուած էր քայլերգի մը նման: Աւիկա պիոնէրներուն երգն է.—

Աշխատէ, աշխատէ ֆու մեհենայիդ,
Կոթճած նիգիդ ու ֆու հուժկու բազուկիդ,
Երիտասարդ պիոներ, գործատանդ շարքերէն
Դուն պէտք ես ըլլալ առաջինները էն...

Գալիներուն վերեւ արմաւենիներու նման կ'օրօրուին կարմիր պաստառները: Փողի ձայներ իրարու կը պատասխանեն: Գետոյ, տղաքը բոլորը մէկ հանդիսաւորապէս կը ցցուին Լենինի նկարին դէմ՝ որ՝ իր ձգուռած բազուկով՝ այդ երիտասարդութիւնը կը հրաւիրէ իր գործին հետեւիլ...:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Թնդայողութեան շաբաթը

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՈՎ

ՊԻՏԻ ՓԻԿՆԷՆ ԵՐԿԻՐԸ

Դեկտ. 12ին սկսաւ «Խնայողութեան շաբաթ»ը, որ հասաստատած է երեք տարիէ ի վեր, երկրին տնտեսութիւնը զարգացնելու համար: Եւ հանդէս մը տեղի ունեցաւ Իզմիրի մէջ, ուր ճառեր խօսեցան վարչապետը եւ ուրիշներ: Ըսուեցաւ վարչապետը եւ ուրիշներ: Ըսուեցաւ թէ այս շաբաթուան ընթացքին պիտի հաւաքուին 3-4 միլիոն օսար, որ կերպասէն ի՞նչ կ'ելլէ»: Եթէ տեղական կերպաս առնենք, ասիկ նոր գործարան մը կ'ելլէ:

Բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ, բժիշկները կը յանձնարարեն չամիչ, թուզ, կաղին, նարինջ ուտել: Պէտք չէ թողուլ որ մեր այս առատ բերքերը ոչինչ դինով ծախուին: Այս բուժիչ պտուղները առատօրէն ուտելու ենք ճաշարաններու, սրճարաններու եւ մեր տուներուն մէջ: Այս ձեւով նպաստած կ'ըլլանք թէ մեր առողջութեան եւ թէ արտադրողներուն: Պատուղի շարաթը մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերած է եւ վակօններով չամիչ, թուզ եւ կաղին կը ղրկուին երկրին բոլոր կողմերը:

Հայրենակիցներ, 1930ին դրամատուներու մէջ պահ դրուած խնայողութիւններուն դումարը մէկ միլիոն ոսկիէն քիչ մը աւելի էր: 1931ին արդէն 38 միլիոնի ցատկած է այդ դումարը: Շատ կարճ առենէն, պէտք է 50 միլիոնի բարձրանայ: Ասոր համար կը բաւէ որ ամէն Թուրք տարին մէկ ոսկի խնայէ: Վստահութիւն ունենանք ազգ. դրամատուներուն եւ անոնց յանձնենք մեր խնայողութիւնները»:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՌԱՋԻՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ?

Այս միջոցին Թուրքիոյ մէջ ամէնուն բերանն է աւուն մը, եւուրս էմբէ, որ կը համարուի առաջին թուրք բանաստեղծը: Տասնըհինգ տարի առաջ, մարդ չէր գիտեր իր անունը: Թուրք ուսումնականները մեծ արժէք չէին տար իր տաղերուն, թէեւ աւելի բան վեց հարիւր տարի անոնք արտայայտիչն եղած էին Անատոլուի ժողովուրդին տենչերուն: Ժամանակակից էր Տանթէի, բայց հարկ եղաւ սպասել մինչեւ 1918, մինչեւ որ երեւան հանուեցան իր արժանիքները:

Որոշ տեղեկութիւններ չկան իր կեանքի մասին: Ծանօթ է միայն որ տէրվիշ մըն էր, եւ լման հառասուն տարի իր տիրոջը ծառայեց իբրեւ փայտահատ: Այնուհետեւ ներշնչում ունեցաւ եւ սկսաւ պերճախօս եւ իմաստուն տաղեր արտադրել, թէեւ կատարելապէս անուս էր, ինչպէս կ'ըսէ աւանդութիւնը: Եւ անմիջապէս ժողովրդականացաւ իր երգերը: Իր մահէն (1307) մէկ դար յետոյ, այդ երգերը կ'երգուէին ամէն տեղ, թէ Եւրոպական եւ թէ ասիական Թուրքիոյ մէջ:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

Բանախօսութիւն մը հայագիտական առաքելու մասին

ՊՈՍՏՈՆ, 12 դեկտ. (յապաղած).— Ֆրանսայի կաթոլիկ միսիոնար ընկերութիւնը (Լ'Էօվր մ'Օրիան) այս տարի երկու միլիոն ֆր. հանգանակած ըլլալով, կ'երեւի իր գործունէութիւնը ընդլայնած է, մասնաւորապէս փրօփականտի համար:

Փարիզէն մեր քաղաքը եկան ծովային նախարարութեան բարձր պաշտօնատարներէն պ. Թիւլլըրի, ծովային սպայ պ. Զ. Խանպատեան, պ. Ցակոբեան, Հ. Թորոսեան եւ Հ. Կղեմէս:

Դեկտ. 3ին, Salle de Guyanneի մէջ կազմակերպուած էր դասախօսութիւն մը «Արեւելքի Ազգերը»: Դասախօսն էր պ. Թիւլլըրի, հովանաւորութեամբ Սէնթ Անտրէ մայր եկեղեցիին դերասան Սօժիորի: Ներկայ էին նաեւ քաղաքապետարանի երեք պաշտօնեաներ: Բոլոր Հայերը փութացած էին ներկայ ըլլալ: Սրահը նեղ կուգար բազմութեան (ֆրանսացի), բացումը կատարուեցաւ «Երկինքը ամպել աթով զոր մեներգեց պ. Ցակոբեան: Պ. Թիւլլըրի խօսեցաւ մէկուկէս ժամ, Արեւելքի ազգերու վրայ, մասնաւորապէս Ծանրանալով Հայերու վրայ: Մեկայն կարեւոր մասերը կուտամ: Վերլուծելով Մերճաւոր Արեւելքի ազգերու մշակոյթները, Հայը ներկայացուց Արեւելքի ճնշուած ազգերուն մէջ իբրեւ ամէնէն քաղաքակիրթը ու մշակոյթի բարձր մակարդակի տիրացողը: Հայ կինը վեր դասեց վարքով ու նկարագրով չատ մը ազգերու կիներէն: Ցետոյ պատմեց թէ Տէր-Զօրի մէջ եւ այլուր, Հայերը ինչ բարբարոսութիւններու կ'ենթարկուէին Թուրքերու կողմէ, թէ ինք աչքովը տեսած է Թուրքերը ինչպէս քարիւղով կ'այրէին իրենց զոհերը, թէ ինչպէս մարակներու շալիւնները տակ կիսամեռ կը ձգէին, ծերերն ու անկարները ժայռերէն վար՝ ու գետերը կը նետէին, թէ ինչպէս անմեղ մանուկները սուինահար կ'ընէին... այս բոլոր վայրագութիւնները, մոռացութեան տուաւ քաղաքակիրթ աշխարհը, ինչպէս պատերազմէն առաջ կատարուած ջարդերը: «Եւ սակայն, Հակառակ հայ ժողովուրդի մէկ երրորդը կոտորուելուն, անոնք յամառօրէն կազմակերպուեցան, մինչեւ որ իրենց հանրապետութիւնը ստեղծեցին, թէեւ երկար չտեւեց...

Պատերազմի շրջանին Հայերը մեծ թիւով զոհեր տուին համաձայնականներուն: Ափսո՞ս որ դաշնակիցները իրենց խօսքերը դրժեցին: Իսկապէս, այս ժողովուրդի կրած տառապանքներն ուղրկանքները իրգագաթնակէտին հասած են յանուն քաղաքակրթութեան ու քրիստոնէութեան: Մենք կ'ուզենք որ այս ժողովուրդը ազատագրուի՝ ու տէրը դառնայ իր պատմական հողերուն»:

Որոշընդոստ ծափերու մէջ վերջացուց իր դասախօսութիւնը, յետոյ պ. Ցակոբեան երգեց «Իմ չինարի եարը», փակումը կատարեց գերապատիւը: Կ'արժէր որ «Արարատ» միութիւնը ծաղկեփունջ մը նուիրէր օրուան դասախօսին, Պոստոյի Հայերու երախտագիտութիւնը յայտնելով:

Ցետոյ լուսաւոր նկարներ ցուցադրուեցան, մասնաւորապէս Սուրիոյ տեսարաններէն, տարազրուած Հայերու ոսկորները ցոյց տրուեցան: Դասախօսը անձամբ հաւաքած ու մաքրած է մաս մը ոսկորներ:

⁂ Կիրակի օր ալ Սէնթ Անտրէ մայր եկեղեցիին մէջ ձայնաւոր պատարագ տեղի ունեցաւ, Հայ կաթոլիկ ծիսակատարութեամբ: Պատարագեց Հ. Թորոսեան, երգեցողութեամբ 80 հոգինոց երգչախումբի մը որ ղեկավարեց պ. Ցակոբեան: Ֆրանսացի զաւրները «Հայր մերը», «Սուրբ սուրբ»ը եւ մեղեդիներ երգեցին յաջողութեամբ:

Թղթակից

ՍՏԱՑՈՂ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՆԴԱՄԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՑ ԹՈՒՐՔԻԱՆ: Գրեցին՝ Ռ. Տօնապետեան եւ Ռուբէն: Ցառաջաբան՝ Վ. Նաւասարդեանի: Մատենաշար «Ցուսաբեր»: Գահիրէ: 1932: Գին 30 սէնթ: Կեդրոնատեղի՝ «Ցուսաբեր» գրատուն, 4 **Chara Kamel, B. P. 424. Le Caire (Egypte)**.

ՄԱՄՈՒԼ

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

«Ասպարէզ» հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ Հայաստանի խորհրդայնացման տարեդարձին առթիւ գրուած խմբագրականի մը մէջ (23 նոյ.).

— «Այլեւս անտարակուսելի է, որ մեր պետական քաղաքական ձախողանքի ահռելիութագարձը տեղի ունեցած է Մոսկուայի եւ Լենինգրատի մէջեւ, 1920 Ապրիլին, ստորագրուած դաշնքի պետնակցութեան հետեւանքով:

Եթէ այն առեն տակաւին չտեսնուի համար տարակուսելի էր յեղափոխական Մոսկուայի եւ Թուրքիոյ ջարգարար փաշաներու միջեւ դինակցութեան մը կարելիութիւնը, այժմ արդէն ամէն տարակոյս փարատած պիտի ըլլայ, քանի որ, բացի բազմաթիւ այլ փաստերէ, Մոսկուայի կառավարութիւնը հրատարակած է սպիտակ գիրք մը, ուր բացէ ի բաց կը խոստովանի իր գինակից Թուրքին տրուած բարոյական եւ նիւթական աջակցութիւնները, այնքան առատաձեռնօրէն, սկսեալ 1920 Թուականէն, երբ սեփական երկրին — Ռուսաստանի մէջ, տակի հետեւանքով միլիոնաւոր մարդիկ ճանճերու նման կը կոտորուէին:

Մեր ձախողութեան անկիւնադարձը սկսաւ 1920ի հայ-թրքական պատերազմին, որ պատրաստուեցաւ երկու գինակիցներու փոխադարձ համաձայնութեամբ՝ Պաքուի այսպէս կոչուած՝ «Արեւելեան խորհրդաժողով»ի օրերուն, նոյն տարուան օգոստոս ամսուան ընթացքին:

Մեր ձեռքին տակ ունինք բոլոր փաստերը, որոնցմով կ'ապացուցուին նաեւ հայանուն բոլշեւիկ զեկավարներու մասնակցութիւնը, Հայաստանի դէմ պատրաստուած դաւադիր պատերազմին, «հայ բանուորական եւ գիւղացիական զանգուածը Հայաստանի հանրապետական կառավարութեան, կամ իրենց բառով «Դաշնակ»ներու բռնակալ լուծէն ազատելու» ցանկութեամբ:

Այս բոլոր դաւերէն յետոյ, նոյն դժբախտ օրերէն ի վեր, հանրային ուշադրութիւնը չփոթեցնելու յատուկ նենգ դիտաւորութեամբ, Հայանուն բոլշեւիկ զեկավարները եւ անոնց վարձկաններն ու բարեկամները յաճախ կը կրկնեն, թէ Մոսկուայի կառավարութիւնը առաջարկեց միշամտելու Հայաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ, սակայն Հայաստանի կառավարութիւնը մերժեց ընդունիլ:

Ճշմարիտ է որ նման առաջարկ մը եղած է Մոսկուայի կողմէն նախքան պատերազմը, սակայն առաջին մերժողը եղած է Թուրքիա, յետոյ, Մոսկուայի նպատակն էր Հայաստանի կառավարութիւնն պատռել տալ Սեւրի դաշնագիրը, յետագային հեշտութեամբ իրագործելու համար իր նենգ ծրագիրները, որոնց սղին կը բռնէր Մոսկուայի եւ Լենինգրատի Թաթարն պինակցութեան պայմաններէն:

Ինչպէս կը տեսնուի, այս պրոյեկտ հրապարակ գրուած է պարզապէս զժբախտութեանց պատասխանատուութիւնը ուրիշներու ուսին նետելու դիտաւորութեամբ:

Դիտելի է որ, երբ հրապարակաւ կը քննուին այս խնդիրները, Հայաստանի խորհրդային իշխանաւորները աւելի մեծ ջղայնոտութիւն ցոյց կուտան քան Մոսկուան եւ Լենինգրատն. գոռ սիրտը գոռ, կ'ըսէ հայկական առած:

Այն օրերէն ի վեր կը չարունակուի մեր քաղաքական ձախող վիճակը: Լենինգրատը, 219 հազար հայ բնակչութեամբ, ձեւական ինքնավարութեամբ մը, կը մնայ «Արդկոմճան»ի գերիշխանութեան տակ: Բոլշեւիկ եւ Ախալքալաքի զուտ հայկական զաւառները նուէր տրուած են Վրաստանի: Դէպի Պարսկաստան միակ դուռը, Նախիջեւանի զաւառը եւրեւանի նահանգին արեւելեան մէկ մասով՝ նոյնպէս կը մնայ Ադրկոմճանի (իմա՝ Թուրքիոյ) գերիշխանութեան տակ: Կարսի, Արտահանի եւ Սուրմալուի զաւառները տրուած են Թուրքիոյ: Հայաստանի մնացեալ մասին մէջ ինքնավարութեան պարզ խաբկանք մը:

Այս պատկերները աչքի առջեւ ունենալով է որ հայ քաղաքային պիտի երթայ ուսնելու «Ազգերդային Հայաստանի անկախութիւնը»:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ ԻՐԱՐ ԿԸ ՀՐՄՑՏԿԵՆ

տեղական թերթերու մէջ, ուսնական օրերու առթիւ:

Գործի մարդիկ, «Ցառաջ»ը ձեր տրամադրութեան տակ է, եղանակին համապատասխան ազդերու համար:

Փութացէք օգտուիլ բացառիկ պայմաններէն:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Անցեալ կիրակի կէսօրէ ետք կաւոլի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ երիտասարդ դաշնակահարուհի Օր. Ժանէթ Ճամպազի աշակերտներուն ունկնդրութիւնը, ծնողքներու եւ երաժշտասէր մտաւորականներու կոկիկ բազմութեան մը առջեւ:

Մատաղատի աշակերտներ, աղջիկ թէ մանչ, կարգով անցան ասեղնագործին առջեւէ եւ նուագեցին գասական գեղեցիկ կտորներ Ֆրանքէն, Շուման-Նէն, Հէնռէյէն, Կուիկէն, Շոփէնէն, ցոյց տալով թէ քիչին քէ եւ երաժշտական հասկացողութեան իրենց յատկոյն յատկութիւնները, դրս մանկավարդ ուսուցչուհին կրցեր էր կարճ ժամանակամիջոցի մը ընթացքին ներշնչել իրենց:

Աշակերտներու ունկնդրութիւնէն վերջ հաճոյք մը եղաւ լսել Օր. Ադամեանը, որ երգեց երկու կտորներ Մոցարտէն եւ Մասընէէն, եւ Տիկ. Գեւոնեան, որ երգեց երկու հայ գեղջկական երգեր Կոմիտաս վարպետէն:

Օր. Ճամպազ Փարիզի հայ երաժշտական թատր ուժերէն է եւ իր տաղանդը հետզհետէ համակրանք կը շահի: Իսկական նուագահանդէս մը չէր, բայց նուագը այս կերեկոյթը վնհատելի յաջողութիւն մը կը բերէր:

Ունկնդիր

«ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ»

Առացանք Բ. հատորին 1, 2, 3 եւ 4 պրակները, — «Արիւնի ճամբով»:

«ԾԱՌԱՉ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ (7)

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ... ՏԷՐՆ ՄԵՐ

(ՄԵՐՕՐԵԱՑ ԱՌԱՍՊԵԼ)

Իջանք Փառոյի լայն պողոտան. քանի մը քայլ եւս ու անհաւատալի երեւոյթ մը յայտնուեցաւ մեր աչքին. էջմիածինը գտանք մեր դիմաց, այո, էջմիածնական կաթողիկէն՝ Փառոյի վրայ... Մեր միամիտ գաղթականի խանդավառութիւնը լայնցուցած էր մեր ակնարկը. կանգնած էինք երկիւղած, պատրաստ ծունր դնելու, համբուրելու սրբատաշ այդ քարերը. սրբատաշ, սպիտակափառ որմերուն վրայ կարծէք արեւ ծաթեր էր, անուանանելի արեւ մը սա մառախլապատ երկնքին տակ. խնկաբոյր յիշատակներ կը բարձրանային մեր մէջէն ու Հայոց նորակերտ եկեղեցիին չուրջը կը տարածուէին լուսապսակի մը նման... Պողոտայի ազմուկին, ինքնաշարժերու փողերուն հանդէպ մենք խուլ ու մունջ, տարուած էինք լսելու ղողանջներ, չարականներ...

— Ահա՛, ահա՛... հոն միայն կրնանք մոնել առանց հարցնելու... երթանք, մեր յոգնած սրունքները, մեր յոգնած հոգին փռենք սա վէմին վրայ... «Ես եմ վէմը, թող ինձի կատչի մեր կեանքը...»:

Մեր հոգին՝ խունկով ու մոմով լեցուն, մեր ափերը՝ պատրաստ՝ աղօթելու կամ համբուրելու, կանգ առինք ուրեմն Հայոց տաճարին չրջափակին առջեւ: Անվերապահօրէն հրեցի դուռը, ինչպէս պիտի մանէի պատկենական դռնէ մը ներս: Բայց դուռը փակ էր. կղպուած...

Ու ներսէն փակ էր Հայոց տաճարին մայր դուռը, փակ՝ քովընտի դռնները, փակ՝ պատուհանները, քարերը... Կոյր ու համր արձանի մը նման չինքը ամփոփուած էր ինքն իր մէջ, բազուկները ծալած կուրծքին վրայ: Մեր բազկատարած կորովին ան կը հակադրէր իր մարմարեայ կուրծքը. Հայկական ոճին ժանեակները կը ծածկէին անտրոփ, անբաբախ սիրտ մը...

Անհամբերութեամբ հնչեցի զանգակը: Թափառական ուղեկիցս թափ կուտայ զգեստին ծալքերը. հոս, այս դրան առջեւ ան կ'ուզէր թողուլ փոշին աշխարհի բոլոր քաղուղիներուն ոտքոնցմէ անցած էր ինք...

Կը հնչեմ զանգակը անգամ մըն ալ. ու անգամ մը եւս, աւելի ուժգին, ջղաձգօրէն ...

Մերուկը զարմացած լինելու երեւոյթն ունի. ո՞վ պիտի իրաւունքը ունենայ փակ պահելու դուռը, երբ տանուտէրն է որ կը հնչէ...

Վերջապէս չրջափակին խորէն կ'երեւի կին մը. սրտնեղ արտայայտութիւն մը, որ թէեւ լուռ, բայց մեր երեսին պոռալու ձեւ մը ունի. «Ո՞վ էք, ի՞նչ գործ ունիք հոս... կ'արժէ՞ որ ձեզի համար խանգարեմ աղանդերս, սուրճս, կամ կէս օրուան հանգիստս...»: Իր սեղմ ակռաներուն տակ կը տեսնեմ բառերը, օտար բառերը, որ իր կոկորդին կառչէր են. ակնարկը լեցուն ատրճանակ մը, ուղղուած մեզի...

Օտարուհի մըն է անկասկած, դրանապանուհին...

Ամէնաիրաղարջուշ ակնարկով մը կը չանամ կոչ ընել իր կիրակնօրեայ տրամադրութեան... Համոզուած եմ թէ մեր փափաքը, ծերուկ ուղեկիցս վիճակը ներկայացուելու պէտք չունի. կնոջ բարկութիւնը կը մեղմանայ դրամ առնելէ ան կ'ուզէր թողուլ փոշին աշխարհի բոլոր քաղուղիներուն ոտքոնցմէ անցած էր ինք...

Կը հնչեմ զանգակը անգամ մըն ալ. ու անգամ մը եւս, աւելի ուժգին, ջղաձգօրէն ...

Մերուկը զարմացած լինելու երեւոյթն ունի. ո՞վ պիտի իրաւունքը ունենայ փակ պահելու դուռը, երբ տանուտէրն է որ կը հնչէ...

Վերջապէս չրջափակին խորէն կ'երեւի կին մը. սրտնեղ արտայայտութիւն մը, որ թէեւ լուռ, բայց մեր երեսին պոռալու ձեւ մը ունի. «Ո՞վ էք, ի՞նչ գործ ունիք հոս... կ'արժէ՞ որ ձեզի համար խանգարեմ աղանդերս, սուրճս, կամ կէս օրուան հանգիստս...»: Իր սեղմ ակռաներուն տակ կը տեսնեմ բառերը, օտար բառերը, որ իր կոկորդին կառչէր են. ակնարկը լեցուն ատրճանակ մը, ուղղուած մեզի...

Օտարուհի մըն է անկասկած, դրանապանուհին...

Ամէնաիրաղարջուշ ակնարկով մը կը չանամ կոչ ընել իր կիրակնօրեայ տրամադրութեան... Համոզուած եմ թէ մեր փափաքը, ծերուկ ուղեկիցս վիճակը ներկայացուելու պէտք չունի. կնոջ բարկութիւնը կը մեղմանայ զարմացումի ու հեգնանքի դղացումով մը. կ'ըսեմ իրեն.

— Չէ՞նք կրնար այցելել Հայոց տաճարը... նահապետ մը ահաւասիկ, որ հեռուէն կուգայ, յոգնած է, հոգեսպառ ու պէտք ունի...

— Non... impossible... կը պոռթկայ երկաթեայ ցանկապատին հետեւէն կինը... le patron... Mr. Korassan... ordre... défense absolue... et patati... et patata...

Դարձուց անգամ մըն ալ բանալին կղպանքին մէջ. ու հեռացաւ:

Մնացինք լայն պողոտային վրայ. քալելէն յոգնած էի. ներբաններուս տակ կը զգայի երակներուս տատիպիւնը. ծերուկը, ալ կորաքամակ, կրթնած էր ինծի. ու հոգին կը կծէր աչքերուն խորը... կանգնած էինք երկու վոնտուած զաւակներու նման, որոնց երեսին չի բացուիր Հացին ու Բանին դուռը. կը դիտէինք Հայոց տաճարը. երկնքի դորշ մշուշը իջած էր մինչեւ կաթողիկէն. խաչը կը մնար անտեսանելի. չոգենաւի մը նման ան կը ճեղքէր ամոյն ալիքներ, կը հեռանար մեզմէ, կը հեռանար ալ աւելի, մեզ կը թողուր օտար ափի մը վրայ, զմեզ, երկու յանցապարտ էակներս...

— Փախի՛նք, ըսի, ծերուկ մարդուն... Թող չտեսնեն մեզ հոս, փակ դրան առջեւ... Թող չմտածեն թէ մեր տունն անգամ չի բացուիր մեր առջեւ, փախի՛նք...

Ուղեկիցս կաղն ի կաղ փորձեց քալել, հետեւիլ ինծ. աչքերը եւս դարձած, չէին կրնար բաժնուիլ այդ քարեղէն յիշատակէն. իր խնդուքէն սակայն ոսկեղինիկբարբառը կը պղպջար. աւետարանական համարներ կ'արձագանգրուէին իր մաղաղաթեայ դէմքին վրայ. ան կը խոկար, ան կը վրդովուէր, անոր ծանր մտածումները կը յամախէին դիս...

... «Վայ ձեզ դպրաց եւ Փարիսեցւոց կեղծաւորաց, դի փակէք զարքայութիւն երկնից առաջի մարդկան. դուք ոչ մտանէք, եւ որոց մտանեն՝ չոաք թոյլ մտանել:

... «Վայ ձեզ դպրաց եւ Փարիսեցւոց կեղծաւորաց, դի նման էք գերեզմանաց ծռկլոց, որ արտաքոյ երեւին գեղեցիկք, եւ ի ներքոյ լի են ոսկերօք մեռելոց և ամենայն պղծութեամբ...»:

Որովհետեւ օրը կը վաղաժամէր, ես խանգարեցի իր տէրունական ընդվզումը եւ ըսի.

— «Ինչո՞ւ չերթանք տեսնելու Սբ. Բաղանը»:

Թափառականը քարշ տուի եռեւս. իր բոպիկ ներբանները, համբուռ փոշիին ու փուշերէն յետոյ, ճանչցան նաեւ պողոտաներուն սալաքարը, խճաչաղախը, կուպրը. չինայեցի իրեն. իր անտրտունջ հայրութիւնը եռեւս ձրգած, առաջնորդեցի մինչեւ Սբ. Յակոբայ Թորան փողոց, ուր կը յուսայի գտնել Առաջնորդը:

— Սրբազանը Պօսթն է, հազորդեցին մեզի: Հոն պիտի գտնէք զինքը. Ժողովուրդը մատուռ կը կանգնէ. գացեր է օրհնելու քարն ու ջուրը... Գացէ՛ք, գացէ՛ք,... թի մը հող ալ դուք նետեցէք չալախին մէջ... Առէք թիւ 72ը...

×

Արդէն իրիկուան դէմ...

Ժամը՝ մտահոգ, ժամը՝ չուարուն. կիրակին պղտոր ջուր մը, որ կը յորդի պողոտաներուն վրայ. Մարսիլիան ողողուած է մարդկային սխրութեամբ... Պզտիկ, երկչոտ կաթիլներ կ'իյնան երբեմն երբեմն հանրակառքեր ապակիին...

Կը սուրանք. կը թաւալինք: Քաղաքը կը սպառի: Արուարձաններ կը տարողնին գաշտին վրայ: Տուներուն, ճղճիմ ծաւերու տեսլերեւոյթը կը վերածուի սեւեռուն պատկերի մը...

(Շար.) Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ՆՊԱՐԱՎԱՁԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս միրգերու պալատ մըն է «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակէ ընտիր նպարեղէններ։

ԾՆՈՒՆդի եւ ԿԱՂԱՆդի առթիւ արտակարգ զեղչուած գիներով կը ձախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ։

Վաճառատանս բոլոր ֆապրանքներուն ցուցակը (prix courant) իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն։

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ։

մը մասնակցեցաւ երկու խոշոր մրթինկներու։ Եաչի մէջ ալ վիթխարի մրթինկ մը գումարուեցաւ, ուր մեծապատիւ վրէժխնդրական ճառ մը խօսեցաւ։

Աւօթուբիւսը ինչեր ընկ կուտայ

Քանի մը օրէ ի վեր, բազմաթիւ յարձակումներ կը գործուին Պերլինի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ, նպարեղէնի խանութներուն դէմ։ Երկուշաբթի օր կարեւոր թաղի մը մէջ 14 հոգի մտան վաճառատուն մը եւ պոռացին։ — «Աւօթի եմ»։ Ցետոյ աւարի տուին կարագը, երշիկները եւ պահածոյ ուտելիքները։ Ուրիշ տեղ մը, քառասուն սագեր յափշտակուեցան։ Պերլինի երկու գլխաւոր թաղերուն մէջ ջարդուփշուր եղան կօշիկի մեծ վաճառատան մը մասնաճիւղերուն ցուցափեղկերը։

⁂ Աշխատաւորի միջազգային գրասենեակը տեղեկագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն ամբողջ աշխարհի գործազուրկներուն թիւն է առ նուազն 30 միլիոն։ իսկ աշխատավարձի կորուստը՝ աւելի քան 100,000,000,000 գուլիգեբիական ֆրանք կամ 4,000,000,000 ստերլին։

Ե.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

Սէն Միշէլի «Քրիստափոր» խումբի ժողովը վաղը Հինգշաբթի, երեկոյ ժամը 8ին, 32, Ավընիւ Կօպլէնի սրճարանին վերնայարկը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Գաւառ

Լիոնի Մարմինը, ամիսդաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի Քրիստափոր, Ջաւարեան եւ Ռոստոմ խումբերու ընկերները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Բացակաները խիստ նկատողութեան կ'առնուին։

ՄԱՐՍԷՅԻ «Քրիստափոր» խումբի ժողովը այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 49 բիւ Նասիոնալ, պատանեկան միութեան սրահին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Ընտանեկան խնջոյք - պարահանդէս

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ՏԷՍԻՆի ԿՈՄԻՏԷի ԿՈՂՄէ

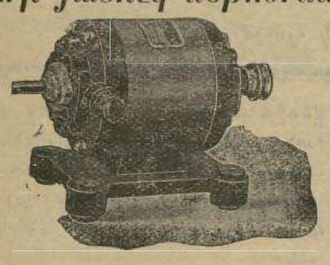
Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ առաւօտեան մէկը
Հ. Յ. Դաշնակցութեան Տան մէջ

ԸՆՏԻՐ ՃԱՇՈՒՆՏ — ՊԱՐԵՐՈՒԻ ՄՐՑՈՒՄ

Նոյն օրը տեղի պիտի ունենայ Տան բացման հանդէսի առթիւ ծախուած տոմսերու պարգեւաբաշխութիւնը։

Մանրամասնութիւնները մասնաւոր յայտագրով տեղւոյն վրայ։

Կարի յատուկ մօթօրներ

1/15 ձիու ուժ մօթէօր եւ բէօսթան 300 ֆրանք
1/8 » » » » 350 ֆրանք

Աժան եւ հաստատուն, երկու տարուան երաշխաւորութեան վկայական, պահանջեցէք մեր ներկայացուցիչը վճարման դիւրութիւններ։
կարի մեքենայի յատուկ լամբ 30 ֆր.

HOVHANESSIAN ingénieur
15 rue de Vienne, Paris (8)
Կ'ընդունինքՇաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.5։

Նոր տարին կը մօտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝
ՆՊԱՐԱՎԱՁԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԱԼԱՃԵԱՆ
7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23
(Métro: St. Denis եւ Réaumure)
Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր միրգեր, ընտիր օղի եւ Թարմ նպարեղէններ։
Փութացէք օգտուիլ առիթէն, քանի որ սակաւ ժամանակ մը կայ մնացած։
Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	ֆր.լիվր
2. Քաշէր պանիր	8	ֆր.լիվր
3. Կեսարիոյ ապուխտ	12.50	ֆր.լիվր
4. Ճերմակ պանիր	6	ֆր.լիվր
5. Ձիթապտուղ	3	ֆր.լիվր
6. Ընտիր օղի	19	ֆր.լիթր

Անգամ մը այցելեցէք՝ իմամոզուելու համար։
Livraison à domicile

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)
Le Gérant : H. STEPHAN

Տօնական օրերու ձեր գնումները վերապահեցէք
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ
ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԻՆ
Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ Ն. Ա.ՀԱՐՈՆԵԱՆի
Դեկտեմբեր 23, 24 եւ 25ին, Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը, ժամը 2—7
9bis rue Vineuse, Métro: Passy Trocadéro, Aut. BP. BO.
Հոն պիտի գտնէք կանացի եւ տղամարդու արդուզարդի առարկաներ, երախաներու խաղալիքներ, նուէրքոյ իրեր, նպարեղէն, ամէն տեսակ Թաց եւ չոր պտուղներ, խմորեղէններ, եւն., ընթացիկ գիներով։
ՊԻՒՖէ, ԺԱՄԸ 5—7, ՊԱՐԵՐ

Երեկոյթ - Պարահանդէս
ԻՍԼ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ ԿՈՂՄԷ
Այս Շաբաթ դիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Սալ Լիւսիէնի մէջ 13, Rue d'Issy, Billancourt
կը խօսի ՑԻԿ Ն ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ
կը նուագէ ԵՓՐԱՓ նուագախումբը։ Հայկական պարեր, խմբերգ, արտասանութիւն, խաղեր՝ Հայ Արիներու կողմէ եւ նուագ։
Հաղորդակցութիւն.— փորթ տ'Օթէյէն եւ փորթ տը վէրսայլէն առնել 23 Թիւ ֆանրակառքը եւ իջնել Point du Jour։

Գեղարուեստական երեկոյթ
ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
18 Յունուար ժամը ճիշդ 15ին
ՄԵՒՐԻ «ՊԼԵՒԿՐԱՇԼԵԱՆ» ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ — 26, rue Troyon. Sèvres
Գիներ՝ 20, 10 եւ 5 ֆրանք։
Ծանօթ.— Տոմսերը պիտի ծախուին ներկայացման օրը։

ՀԱՆԴԷՍ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ
Ի պատիւ ԱՐԺ. Տ. Վ.ԱՀԱՆ ՔԱՀԱՆԱՅ ԽՈՑԵԱՆի
ԻՐ ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ
իր հայրենակից Տրապիզոնցիներու եւ Պոլսեցի համակիրներու կողմէ
15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3.30 — 7.30
VICTOR HUGO սրահին մէջ, 46bis, rue St. Didier
(Métro: Victor Hugo)
Բանախօսութիւն, գեղարուեստական բաժին ձոխ եւ ծրի պիւֆէ
ՄՈՒՏՔ 15 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ
Maison ALBERT
17, Rue Damesme Métro: Tolbiac
ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ
Հայերու ճաշար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ։
Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք։

ՆԱՒՐԱԿԱՏՈՒԹՒՓ
ՍՏԱՑԱՆՔ
Մարսէլլ, Շ. Եղբ.— 210։
Անիէռ, Է.— 105։
Սարսէլ, Ղ. Ն.— 35։
Փարիզ, Մ. Փ.— 75։
Փարիզ, Գ. Գ.— 140։
Փարիզ, Մ. Դ.— 35։
Շալէթ, Գ. Պ.— 85։
Շալէթ, Թ. Ժ.— 35։
Քլէռմոն, Եագ.— 45։
Սէն Մօրիս, Գարծ.— 117.10։
Անիէռ, Ա. Ա.—140։
Պէլֆոռ, Ե. Տ.— 50։
Փարիզ, (9) Ն. Է.— 140։
ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ
Վառնա, Կ. Ա.Ֆ.— 100 ֆր.։ Սկսանք դրկել Դեկտ. 16էն։
Անիէռ, Ա. Ա.— 35։ Սկսանք դրկել Դեկտ. 18էն։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R, Rivoli, մէջ. Շաքէ։ Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, գարմ. ապանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12,2—8, կիրակի 9—12։

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵԻ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy
Փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ մեր համեղ ՍԻՄԻՒՆԵՐԸ, որոնք իրենց Թարմութիւնը կը պահեն մինչեւ 1 ամիս։
Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ լաւիմէցիւն, էէօրէք, պուղաչա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ։
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ զաւառներէ եւ արտասահմանէ։
Արագ առաքում։ 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան։

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը
ՄԻ՛ ՄՏԱՃԵՔ ԹԷ ԻՆՉ ՆՈՒԻՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ
Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի
26, rue Lesage, Paris (19) Métro: Belleville
Tél. Ménil. 61-85
Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի հայերէն, յունարէն եւ թուրքերէն նոր ստացուած վիպաքներ։

ԿՕՇԻԿ ՇԻՆՈՂ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒ ԵԻ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ԵԻԱՅԷՆ
ինչո՞ւ աւելի վճարել, երբ կարելի է ապահովիլ գեղեցիկ միջնորդչէքը։ Գնման մէջ եղած շահը ամէնէն իրականն է։
Կը յայտնենք փոքր արհեստանոցներու տէրերուն եւ կօշկակարներու որ իրենք սուղ կը գնեն, որովհետեւ իրենց գնումները փոքրաքանակ են։ Մենք մեր գործարանին մէջ ԿՐ ԾԱԽԵՆՔ ՈՒՂԱԿԻ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ, որով կրնաք օգտուիլ մեծաքանակի գիներէն, ինչքան փոքր ըլլայ ձեր գնումին քանակը։
ՄԵՐ STELLA ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ Trépointeը [ՄԻՋԱԿԱՇԻ)
պատրաստուած է տեղական կաշիէ եւ մասնաւոր եղանակով։
Մասնաւոր «Trépointe ferme» ամէն մնծութեամբ, ամէն գոյնով եւ ամէնաաժան գիներով, վասնզի չէք վճարեր միջնորդչէք։
ՈՒՐԵՄՆ ԳՆԵՑԻՔ ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԷՆ
«TREPOINTE STELLA»
14 Quai de Rive Neuve, Marseille Tél. Dragon 24—44

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՐՇԻԿԻ ԵԻ ԱՊՈՒԽՏԻ
ԳՐԻԳՈՐ ՔԷՍԹԷՔԵԱՆ
46 RUE DE BAIGNOIR, MARSEILLE
Հայրենակից, եթէ կ'ուզես ճամով ֆոտով, Թարմ եւ մաքուր երշիկ (սուճուխ) եւ ապուխտ ունենալ, ուղղակի դիմէ մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնես ձոխ մթերք մը երշիկի եւ ապուխտի, մեր սեփական գործարանին մէջ պատրաստուած։ 5 Villa Chalet Rosier de la Platrière, St. Julien, Marseille։
Կը ծախենք մեծաքանակի գնով։ Ահա նմոյշ մը՝ ապուխտին քիլոն 14 ֆրանք, երշիկին քիլոն 12 ֆրանք։

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մթերքօ ծախքն եւ սէն միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԱԹԱ ՀԱՐԻ

1. ՓՈՐԵԼԻ ԿԱՊԵԼԱՅԻՆ ՄԷՋ

Այս տեսարանը կը յիշեցնէր Սիրք Մէտրանոյի ներկայացումները բայց տարբեր էր անոնցմէ։ Օձը զրեթէ որ եւ է դեր չունէր ներկայացման մէջ։ Հաղուստ մըն էր ան պարզապէս զոր իր վրայէն նետեց պարելէ առաջ։ Օձը մերկացուց աղջիկը այն աստիճան որ ձորճ աչքերը բաց՝ սկսաւ դիտել ամբողջ օրը մերկութիւններ նկարած էր ան։

Սրահին մէջ կը տիրէր խոր լռութիւն մը երբ աղջիկը հետզհետէ կը քակէր իր ոլորուն զգեստը։ Փորէլ հասկցաւ անմիջապէս որ իր յաճախորդներուն հաճոյք պատճառող նորութիւն մը բերած էր այս անգամ։

Աղջիկը ոտքի ելաւ ու վիզէն բռնելով վեր բարձրացուց կենդանին։ Ցետոյ, եաեւ ծոեց իր գլուխը։ Վիզը նուրբ սիւնի մը ձեւը առաւ իր ուսերէն վեր։ մերկ կուրծքը կը փայլէր լոյսին տակ ու այդ դիրքին մէջ սոդունին բերանը տարաւ իր շրթունքներուն եւ համբուրեց զայն։

Օձին լեզուն անոր այտերուն վրայ խաղացող մազի թելի մը նման սկսաւ լզել զայն։ Աղջիկը ուրիշ շարժում չըրաւ, նետեց սողունը կողովին մէջ եւ մարմարէ կամ փղոսկրէ արձանի մը նման կեցաւ, սպասելով կարծես որ ընդունին զինքը այնպէս ինչպէս որ էր կամ մերժեն։

Թերեւս առիկա ձորճի միակ պատեհութիւնն էր հասկնալու համար այդ աղջիկը։ Ան զգաց թէ հնդկական պարը որ յաջորդեց առաջին տեսարանին, բոլորովին անբաղդատելի էր անոր հեթանոս ու խրոխտ կեցուածքին հետ։ Հեգնոտ բան մը կար այ դիեցուածքին մէջ դէպ ի մարդկային խառնուածքը իր ունկնդիրներուն եւ բարձրութիւն մը որ չէր կրնար մղել զանոնք լսելիք թելադրութեանց։

Նոյն արհամարհանքը նաեւ իր անշան, բայց յաղող պարին մէջ։ Իր ամէն մէկ շարժումը, մարմնոյն իւրաքանչիւր խաղը հեգնանք մըն էր ուղղուած բոլոր այնսրբութիւններուն դէմ որոնց կը կառչին մարդիկ։ Կը խնդար բոլորին վրայ — թէեւ մասնաւոր ուրախութիւն մը չկար իր դէմքին վրայ — ու այդ ծիծաղը կը ցնցէր ներկանները։ Աւելի վճռական դրոշմ մը կար այդ ծիծաղին մէջ։

Հով մը ունէր այդ աղջիկը որ պաշտամունքի կը հրաւիրէր դիմացինը։ Կեցած էր ան իր վրայ կեդրոնացող կապելայի լոյսերուն տակ զորս Փորէլ պատրաստած էր իր ներկայացումներուն համար։ Ցայտնութիւն մըն էր ան. կը ցուցադրէր ոչ թէ իր կարողութիւնը կամ նոյն իսկ գեղեցկութիւնը, այլ անասելի բան մը որ կը ծնի մարդուն մէջ եւ կը քշէ զայն անմատչելիին եաեւէն։

Այսքան կարելի է ըսել բացատրելու համար այն տպաւորութիւնը զոր ան ստեղծեց 1910ի նոյեմբերի այդ գիշերը Պէրթ փողոցի կապելային մէջ։ Պիտի կրկնէր ան այդ տպաւորութիւնը աւելի ուշ, պատերազմէն անմիջապէս առաջ, Փարիզի խուռներամ բազմութիւններուն առջեւ ու պիտի գային տեսնելու զինքը։

Ինչ որ ալ ըլլար իր հանգանակը, ապահովաբար իր կենցաղը չէր ապատող խորհրդաւորութիւնը օգտակար դեր մըն է որ կը կատարէր այդ տեսակէտէն։ Անկասկած ոչ մէկ մարդ կրցած էր հետեւիլ անոր կեանքին բոլոր անցուդարձերուն։ Կ'երեւար անգամ մը ու յետոյ յանկարծ կ'անհետանար։

Մարսէյլի քարափի սրճարանին մէջ անիկա երեւցաւ ձորճ Լըմըղիւրիէին եւ միւսներուն նոյեմբերի այդ դիշերը՝ Պէրթ փողոցին մէջ։

Որոտընդոստ ծափերով դիմաւորեցին զինքը այդ առաջին ներկայացման։ Գաւաթները զարկին սեղաններուն. պոռացին, աղմկեցին եւ ոտքերը գետին զարնելով ու «bis bis» կանչելով ողջունեցին զայն, երբ վարագոյրին օղակները կը սահէին երկաթէ ձողին վրայ։

Երբ Փորէլ դուրս եկաւ յայտարարելու համար որ ներկայացումը չպիտի կրկնուէր յաջորդ դիշերէն առաջ, վար առին զինքը։ Եւ սակայն ձորճ տրամադիր չէր, միւսներուն պէս, դարձեալ տեսնելու աղջիկը։ Այնպիսի տպաւորութիւն մը ձգած էր ան իր վրայ որ չէր ուզեր անոր կրկնութիւնը։ Կը վախնար որ եթէ նորէն տեսնէր զայն, պիտի անհետանար այդ տպաւորութիւնը։ Սրահին անդիի ծայրը քանի մը հոգի մէկ կողմ հրելով Փորէլը, բացած էին վարագոյրը։ Ձորճ կը դիտէր իր նետած տեղէն։ պարապ էր մեծախուցը։ Առաջին անգամն էր որ Ձորճ կ'ըմբռնէր աղջկան աներեւութանալու կարողութիւնը։ Աղջիկը չկար։ կողովն ալ այնտեղ չէր։ Ձորս կողմէն կը հարցնէին Փորէլի թէ ո՛ւր կը բնակէր պարուհին։ Փորէլ պատասխան չէր տար։

Սովորաբար ամէն դէբակատար որ գոհ կը ձգէր երախաներու նմանող այդ ներկաները, բազմութեան մէջ կը մտնէր ներկայացումէն յետոյ եւ կը պարէր ու կը խմէր անոնց հետ։ Փորէլի հետ իր ունեցած յաջողութիւնը աւելի մեծ պիտի ըլլար, եթէ աղջիկը մօտենար այդ մարդոց, վերցնէր անոնց առջեւէն պօէն ու փըթի վէռը. թող ապահով անէին եւ կամ պատուասիրէին զինքը չամփանեայով։

Բայց Փորէլ տեղի չէր տար։ Մերժեց աղջիկը բազմութեան մէջ բերել։ Պատին կոթնցուցին զանիկա եւ սկսան հրել իրենց մարմինն ամբողջ ծանրութիւնով։ Եւ սակայն Փորէլ չտուաւ աղջկան հասցէն։

Ինչո՞ւ փոխուած էր այս մարդը։ Սկսա՞ծ էր արդեօք մոռնալ իր արհեստին ամէնէն նախնական անհրաժեշտութիւնները. աղջիկը կախարդա՞ծ էր զայն. կ'ուզէր իրե՞ն վերապահել պարուհին։

Այս զրպարտութիւններուն վրայ, Տիկին Փորէլ դուրս եկաւ խոհանոցէն փքուռոյց եւ պոչը վեր բարձրացուցած կատուի մը պէս, փրկելու համար իր ամուսինը։

— Պարոննե՛ր, ան կրնայ սխրագործ մը ունենալ Մարսէյլի մէջ. բայց եթէ միւսը այստեղ գայ, սա երկար ատամներուն կը փորեմ անոր աչքերը։

Փրկուած էր Փորէլ։ Նստաւ՝ չրթնաւած իր յաճախորդներէն որոնք իրարու եաեւէ պօէ հրամցուցին անոր։ Սկսաւ պատմել Մարսէյլի սրճարանին մէջ իր ըրած գիւտին մանրամասնութիւնները։

Ձորճ մօտեցաւ Փորէլի գլխուն հաւաքուած բազմութեան. այնտեղ էին Փինէ, Կրէկուառ, Տըլէռ եւ ուրիշներ։ Շատ հետաքրքրուած էր. առաջին անգամ հեռուէն լսեց աղջկան անունը — Լիան Սոնրէլ։

Թարգմ. Փ. Մ.

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

22 Decembre 1932

Ա. ՏԱՐԻ Թիւ 2067 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՈՒԺԱՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթը, չարունակելով իր հէք-եաթները՝ վերջին տասը տարուան անցքերու մասին, կը բացատրէ թէ իրենց կուսակցութիւնը կանգնած էր Մ. Հայաստանի կողքին: Իսկ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը,

«Պահելով իր «յեղափոխական»ի իրաւասութիւնը, պիտի փորձէր շարունակել արտաքին միջամտութեամբ (գործակցութեամբ վրացի մենշեւիկներու, տաշպէյեանցի մուսաւաթականներու, Թուրքերու եւ ուրիշներու) Անդրկովկասը անջատել Խ. Միութենէն եւ ստեղծել թէ՛ «անկախ» եւ թէ՛ «միացեալ» Հայաստան»:

Եւ դեռ աւելի ծանր, անքաւելի մեղք մը.

— «Այդ նոյն խարխափումն էր որ ինչ յետոյ Դաշնակցութիւնը կը մղէր վերոյիշեալ օտար կազմակերպութիւններու հետ միասին ստորագրել ծանօթ «տէֆլարասիոն»ը, որով Անդրկովկասը քրիստոնեական տակ պիտի երթար փնտռելու իր ժողովուրդներու անկախութիւնը... եւ բախտաւորութիւնը... Այդ «տէֆլարասիոն»ն էր որ Պոլսոյ մէջ երկու կուսակցութիւններու գործակցութեան համար սկսած երկարատեւ բանակցութիւններու ընթացքին կը ստիպէր Ռ. Ա. կուսակցութիւնը իբր նախապայման՝ պահանջել եւ ընդունիլ տալ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, որ հրաժարի արտաքին միջամտութիւններու հետապնդող բախտախնդրութիւններէ»: («Ապագայ», 17 դեկտ.):

Ինչպէս ամէն հարցի մէջ, այստեղ ալ բոլոր բարի գործերն ու արժանիքները կը պատկանին ռամկավարներուն, իսկ Դաշնակցութեան բաժին կը մնայ միայն սխալներու եւ մեղքերու հաւաքածոյ մը:

Հարցում մը. — Վերի տողերը գրած ատեն, ռամկավար պաշտօնաթերթը աչքի առջեւ ունէր ա՞յն յանձնաժողովի արձանագրութիւնները: Գոնէ իրենց տորդրած փաստաթուղթերը:

Եթէ ունէր ա՛յն չէ, կը նշանակէ թէ ոճիր – արկած գրելու պէս խմբագրական կը թիւէ: Իսկ եթէ ունէր է, — սուտ կը խօսի: Ա՛ռ նուազն կը խեղաթիւրէ:

Արդարեւ, բոլորովին ուրի՛շ բան կ'ըսեն պատմութիւնը եւ ստորագրուած թուղթերը:

Մենք արտօնուած չենք հրատարակելու ստորագրուած թուղթերը: Որքան դիտենք, անոնց խօսքն անգամ չպիտի ըլլար:

Բայց, քանի որ ռամկավար կեդր. վարչութիւնը յարմար կը դատէ և՛ բանակցութիւնները յիշել և՛ անոնց ոգին խեղաթիւրել, թող Թոյլ տան պզտիկ անգաղտնապահութիւն մը:

Նախ որ, ակնարկուած «ակքլարասիոն»ը (1921 յունիս 10), ստորագրուած է ոչ թէ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, այլ Հ. Հ. Պատուիրակութեան կողմէ: Դաշնակցութիւնը իր խօսքն բսած է այդ մասին, եւ նոր ըսելիք չունի:

Ցետոյ, այդ յայտարարութիւնը եղած է այնպիսի ատեն մը, երբ ոչ Թուրքիան իր կամքը քալեցնելու վիճակին հասած էր, ոչ Դաշնակիցները իրենց վերջին խօսքն բսած էին, ոչ ալ ո՛ր եւ է հաստանք, մէջն ըլլալով ռամկավարները, վերջնապէս յուսահատած էին Եւրոպայէն: Բոլորն ալ կը յուսային մինչեւ... Լոզան (1924 օգոստոս):

Այդ յայտարարութիւնն ալ, իր կարգին, միջոց մըն էր ազդեցու յետագայ բանակցութեանց վրայ: Վաւերագիր մը ուր, առանց ինձի անգամ ըլլալով, կովկասեան հանրապետութեանց ներկայացուցիչները կ'ընդունէին թէ հայ ժողովուրդը հողային պահանջներ ունի Թուրքիայէն:

Արդ, Պոլսոյ բանակցութիւնները, Հ. Ց. Դաշնակցութեան եւ ռամկավարներուն միջեւ, կատարուած են 1921ի վերջերը, եւ յանգած՝ երեք համաձայնագիրներու, — 1921 դեկտ. 20, 1922 յունուար 6 եւ յունուար 18:

Այդ համաձայնագիրները կը չօշափեն այն բոլոր խնդիրները որ այսօր ալ սեղանի վրայ են, —Հայկական դատ, Մ. Հայաստան, գաղութներ եւն.:

Իսկ յատկապէս կովկասեան յայտարարութեան համար, համաձայնագիրը (1922 յունուար 6), կը պարունակէ բանաձեւ մը, որ եթէ ամբողջութեամբ հրատարակուի, ամէնէն առաջ... Մ. Հայաստանի «անկաշառ բարեկամները», ռամկավարները պիտի զարմացնէ:

Անշուշտ ռամկավար կեդր. վարչութիւնը իր ձեռքին տակ ունի համաձայնութեան պատճէնը, եւ կրնայ դարակէն հանել ու կարդալ:

Եւ կարդալով, անշուշտ պիտի անդրադառնայ թէ իրենց պաշտօնաթերթը ոչ միայն սուտ կը խօսի, այլ եւ զանհիւկ խուժանավարութեան մը կը դիմէ, Հ. Ց. Դաշնակցութեան վրէն փութալով «արտաքին միջամտութիւններու հետապնդող բախտախնդրութիւններ»:

Եթէ օտար միջամտութեան խնդիր կայ համաձայնութեան մէջ, — ռամկավարներն ալ ստորագրած են:

Եթէ բախտախնդրութիւններ հետապնդուած են, այդ օրերուն, ռամկավարներն ալ միասին են եղած:

Արդարեւ, բուն կովկասի վերաբերեալ համաձայնագրին մէջ (1922 յունուար 6), որ կը բաղկանայ երեք յօդուածներէ, չկայ մէկ տող կամ բառ, որ ապացուցանէ թէ ռամկավարները իրենց նախապայման «պահանջներ եւ ընդունիլ տուեր են» հրաժարում՝ «արտաքին միջամտութիւններու հետապնդող բախտախնդրութիւններէ»:

Ընդհակառակն, կայ պարբերութիւն մը, որ փաստաւորապէս կ'ապացուցանէ թէ ռամկավարները պահանջներ են դաշնակից պետութիւններու «եւ ի մասնաւորի Անգլիոյ հովանաւորութիւնը»:

Եթէ իրենց սիրտը մաքուր է, թող բարի ըլլան հրատարակութեան տալու համաձայնագիրը, ամբողջութեամբ:

Իսկ եթէ պիտի խուսափին, կը նշանակէ թէ... խուժանավարութեան մէջ անգամ կէս ճամբան կը մնան: Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ ՄԵՆՔ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ՝ Մերսինի Գազանլը գիւղին քնակիչները ուրախ են այսուհետեւ ոչ թէ արաբերէն, այլ թուրքերէն խօսիլ:

Անոնք որ արաբերէն կը խօսին, տուգանքի պիտի դատապարտուին եւ գոյացած գումարը գիւղական սնուցիկին պիտի յատկացուի:

Եթէ չեմ սխալիր, մեր գաղութին մէջ ալ, տեղ մը, բանի մը տարի առաջ որոշուած էր տուգանքի դատապարտել այն Հայերը որ թուրքերէն կը խօսին:

Այսպիսի օրինակ մըն ալ կը յիշեմ յունահայ կամ պուլկարահայ գաղութէն:

Բայց այս բոլորը կաթիլ մը ջուր են, այն թրքաարբաւ յորձանքին մէջ որ վարակեր է մեր բոլոր գաղութները, Փարիզէն մինչեւ Ամերիկա:

Մտիր ո՛ր եւ է հայաշատ սրճարան կամ փողոց, եւ զսպէ բարկութիւնդ, եթէ կրնաս:

Մանաւանդ երբ կը տեսնես որ աւելի շատ երիտասարդներ են վարակեալները:

Սեռական հիւանդութեան մը պէս, թրքախօսութիւնն ալ երիտասարդական ախտ մը դարձեր է: Թէեւ տասը տարի է որ բաժնուեր ենք Թուրքիայէն:

Մերսինը սահմանակից ըլլալով արաբախօս երկիրներու, արաբերէնը տեղական լեզու կը համարուի:

Բայց ահա արաբախօս գիւղի մը բնակիչները — թուրք — Մ. Ֆէմալի կուսակցութեան կը դիմեն եւ կը յայտարարեն.

— Մենք այլ եւս արաբերէն չպիտի խօսինք, այլ թուրքերէն:

Եւ խօսիլն գործի անցնելով, կ'որոշեն տուգանքի դատապարտել զանցառուները:

Չեմ սպասեր որ Փարիզի, Լիոնի, Մարսէյլի կամ ուրիշ գաղութներու թրքախօս Հայերն ալ դիմեն... Դաշնակցութեան, նոյն յայտարարութիւնն ընելու համար:

Բայց, գոնէ չե՞ն կրնար իրարու մէջ ուխտ ընել, յանուն ազգային արժանապատուութեան, խաղաղական գիտակցութեան եւ լեզուի գաբգացման:

Մի՞նչ առաջ գացեր ենք թէ Թուրքը: Նոյն իսկ ազգային արժանապատուութեան տեսակէտով:

Անո՞նք են որ չեն փոխուած թէ մենք: ՎԱՀԷ

ՎԱԹՍՈՒՆ ՀԱՑ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ ԱՆՕԹՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆՈՒԱԾ ՊԻՏԻՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Դեկտ. 13ին, 60ի մօտ հայ աշխատաւորներ, Պէյրութի զանազան թաղերէն Ազգ. Առաջնորդարան դիմելով, տեղեկացուցին իրենց ողբերգական վիճակը տիրող անգործութեան երեսէն: Ցայտնի եղաւ որ օրերէ ի վեր իրենց ընտանիքները անօթի կը սպասեն եւ իրենց բոլոր ճիգերը գործ գտնելու համար՝ ապարդիւն անցած են: Անոնք յայտնելէ վերջ թէ այլ եւս բաղմի մէջ շինարարական աշխատանքներ չեն մնացած առաջուան պէս, խնդրած են որ ազգային իշխանութիւնը դարման մը գտնէ իրենց դժբախտ վիճակին, այլապէս անօթութեան ճիրաններուն մէջ պիտի փճանան:

Առաջնորդը մէկիկ մէկիկ գրած է անոնց անուանները եւ խոստացած է ազգային վարչութիւնը բացառիկ ժողովի մը հրաւիրել՝ ելք մը գտնելու համար:

ՀԱՑ ՎԱՐԺՈՒՀԻ ՄԸ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ

Պէյրութի ոստիկանական տեղեկագիրէն կ'իմանանք որ Պաւրն Համուտի ազգային վարժարանի ուսուցիչներէն Օր. Վալանթին Քէշիշեան, բարկութեան նոպայի մը մէջ հարուած մը կուտայ Յովսէփ Հոճեան անուն 9 տարեկան աշակերտի մը երեսին: Յովսէփ հազիւ ֆանի մը ժամ ապրելէ վերջ կ'աւանդէ հոգին, իսկ վարժուհին կը ձերբակալուի:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Սերպերը եւ Իտալացիները դէմ դիմաց

ՆՈՐԻՆ ԹՇՆԱՄԱԿԱՆ ՅՈՑՑԵՐ

Երեքշաբթի օր պատկառելի ցոյց մը տեղի ունեցաւ Թրիէսթէի մէջ, նախագահութեամբ Փաշական կուսակցութեան Բ. ընդհ. քարտուղարին, Մարփիքաթիի: Հանդէսը սարքուած էր ի յիշատակ Թրիէսթէի հայրենասէր Օպէրտանի յիսնամեակին: (Օպէրտան կախուած է Աւստրիացիներուն կողմէ): Թափօրը, առաջնորդութեամբ ընդհ. քարտուղարին եւ տեղական իշխանութեանց, գնաց այն բանտը ուր արգելափակուած էր Օպէրտան եւ այն վայրը ուր կախադան բարձրացաւ: Ցետոյ ուղղուեցաւ դէպ ի Ռոսինիի Թատրոնը, ուր Պ. Մարփիքաթի ճառ մը խօսեցաւ ընդհանուր խանդավառութեան մէջ:

Ճառախօսը չէշտեց թէ ոչ մէկ բան, ոչ իսկ վերջերս վենետիկեան ուիւնէրուն արձաններուն վրայ կատարուած յարձակումները (կ'ակնարկէ Սերպերու ցոյցին) չէն կրնար պակել Ադրիականի իտալական դրօշը: Ցետոյ յիշեցուց թէ Մուսոլինին էր որ, այն ատեն դինուոր, Թրիէսթէի դրաւումէն անմիջապէս յետոյ, առաջին անգամ ոտնեց, 1918 դեկտ. 20ին, Օպէրտանի յիշատակը, Թագաւորին այցելութենէն քանի մը ժամ առաջ:

Նոյն օրը, եւ մեեւնոյն առիթով, Սերպերուն դէմ ցոյցեր կատարուեցան Հռոմի եւ Անքոնայի մէջ: Մայրաքաղաքին մէջ ուսանողները փորձեցին թափօր կազմել եւ ուղղուիլ դէպ ի սերպիական դեսպանատունը, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց եւ կարգ մը ձերբակալութիւններ կատարեց: (Մինչեւ հիմա այս ցոյցը կը կատարուէր աւստրիական դեսպանատան դէմ):

*** Մեծ յուզում կը տիրէ Եուկոսլավիոյ մէջ, այս ցոյցերուն առթիւ: Երեսփոխան մը եւ երկու ծերակուտականներ որոշած են հարցապնդում ուղղել կառավարութեան: Երեքշաբթի օր քանի մը հարիւր ուսանողներ ցոյց կատարեցին Զեխոսլովաքիոյ դեսպանատան առջեւ, փառաբանելով Փոքր Համաձայնութիւնը եւ նախատելով Իտալիան: Ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ, վիրաւորելով քանի մը ուսանողներ:*

Փոխ հաւաձայնութեան որոշումներ

Թերթերը կը գրեն թէ՝ Փոքր Համաձայնութեան վերջին խորհրդաժողովը յանգած է հետեւեալ եզրակացութեանց. — Ռումանիա, Զեխոսլովաքիա եւ Եուկոսլավիա չպիտի վճարեն իրենց պատերազմական պարտքերը, եթէ չտանան Հունգարիայէն եւ Պուլկարիայէն: Զինաթափութեան առթիւ, միացեալ ճակատ պիտի կազմեն, որպէս զի երբ Գերմանիան հաւասարութեան իրաւունք ստանայ, նախկին թշնամիները չկարենան վերազինուիլ: Երեք պետութիւնները բոլորովին համաձայն են ամէն գնով ընդդիմանալու դաշնագիրներու վերաքննութեան: Իտալիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ կնքուած դաշնագիրը չպիտի նորոգուի, եթէ Հռոմ պահանջէ աւելցնել նոր յօդուած մը, որուն համաձայն Ռումանիան չէզոք պիտի մնայ, երբ վէճ մը ծագի Իտալիոյ եւ երրորդ պետութեան մը միջեւ:

Պատերազմական պարտքերու խնդիրը

Նախագահ Հուվըր միջոցներ կը խորհի յանձնաժողով մը կազմելու, պարտքերու վերաքննութեան համար, բայց յոյս չկայ որ յաջողի: Իր պատգամաւորը մեծ տպաւորութիւն չգործեց Եւրոպայի մէջ, որովհետեւ իր օրերը համրուած են, իսկ բուն նախագահը, Րուզվելթ, չուզեր ա՛ր եւ է պատասխանատուութիւն ստանձնել: Իրազեկներ կը հաստատեն թէ Պ. Րուզվելթ հակառակ է յանձնաժողովի մը կազմութեան եւ կ'ուզէ որ անջատ բանակցութիւններ կատարուին իւրաքանչիւր կառավարութեան հետ, որպէս զի միւս պետութիւնները ճակատ չկազմեն Մ. Նահանգներուն դէմ: Միւս կողմէ, նոր նախագահին տեսակէտով, պատերազմական պարտքերու խնդիրը կապ չունի անտեսական խորհրդաժողովին կամ զինաթափութեան հարցին հետ: Պ. Րուզվելթ ջանջանքի մեծամասնութիւն չհաճած ըլլալով նոր խորհրդարանին մէջ, կ'ուզէ պահել իր ազատութիւնը, փոխանակ կաշկանդելու Պ. Հուվըրի կողմէ, որ եթէ ամիս մը միայն պաշտօն ունի: Եթէ նոր նախագահը յամառի այս տեսակէտին մէջ, Պ. Հուվըրի ծրագրած յանձնաժողովը չպիտի կրնայ գործադրական գործ կատարել: Ինչ ծրագիր ալ պատրաստուի, կրնայ յուլը իյնալ մարտ 4ին, երբ պաշտօնի կ'անցնին նոր նախագահն ու խորհրդարանը:

Մէկ խօսքով, յոյս չկայ երկարատեւ բարւոքման. մանաւանդ որ, եթէ բանակցութիւնները սկսին 1933 մարտ 4էն յետոյ, հազիւ կրնան վերջանալ մինչեւ յունիս, երբ հասած կ'ըլլայ պարտքերու վճարման նոր պայմանաժամը:

Օդանաւ մը ինկաւ տանիքին վրայ

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻ ԱԾԽԱՏՅԱՆ, ՔՍԱՆ ՀՈԳԻ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԵՑՅԱՆ

Օդանաւի զարհուրելի արկած մը պատահեցաւ երեքշաբթի օր, Փարիզի շրջակաները, Անթոնիի մէջ (Փորթ տ'Օրլէանէն 15 վայրկեան հեռու):

Ցաճախ կը պատահի որ օդանաւեր շատ ցածէն սաւառնելով բազմամբոխ թաղերու վերեւ, կ'ենթարկուին ծանր արկածներու, փորձանք դառնալով նաեւ բնակիչներու գլխուն: Այս տեսակէտէն, Փարիզի հարաւային շրջանը ամէնէն աւելի վտանգուած է ըսելի մը տարիէ ի վեր, գտնուելով երեք կայաններու ճամբուն վրայ (Օրլի, Վիլլաճուպլէ եւ Իսի – լէ – Մուլինօ):

Միայն Սոյի շրջանին մէջ, երկու տարուան մէջ չորրորդ արկածն էր որ պատահեցաւ երեքշաբթի օր:

Զինուորական օդանաւերու տորմիլիկ մը ճամբայ ելած էր Վիլլաճուպլէէն դէպ ի Լիոն: Օդանաւերէն մէկուն վարիչն էր յիսնապետ Տէպէօրի, որ առտուան ժամը 10·30ին կը թռէր Անթոնիի վերեւ, հազիւ 300 մեդր բարձրութեան վրայ: Ցանկարծ օդանաւը խանգարուելով իյնալ եւ գնաց ինկաւ տունի մը վրայ, թեւերը ջախջախուած, դեկը դէպ ի երկինք ուղղուած, շարժանիւրը ճաշասրահին մէջ առկախ: Վարիչը վայրկենապէս ածխացած, մեռած էր: Ռսան վայրկեան յետոյ, պէնզինը դուրս ժայթքելով, բոնկեցաւ եւ բոցերուն մէջ վառեցաւ պառաւ մը, 70 տարեկան: Հրկիզումէն առաջ, բազմութիւն մը խռնուած էր տունին բոլորտիքը, եւ երբ պէնզինը բոնկեցաւ, ահաւելի խուճապ մը ծագեցաւ: Ռսան հոգի, որ օգնութեան հասեր էին, վիրաւորուեցան: Հազիւ կարելի եղաւ փրկել ֆանի մը մանուկներ, որոնք ողջ ողջ պիտի այրէին: Պառաւը իր երկու թոռնիկները ազատելէ յետոյ, ներսէն տուն մտած էր, դրամն ալ փրկելու համար, երբ տեղի ունեցաւ պայթիւնը:

ԱՄԲՈՂՋ ԱՐԺԱՆԹԻՆ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ

Պուէնոս Այրէսէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը պաշարման վիճակ հրատարակեց ամբողջ երկրին մէջ, երեսուն օրուան համար: Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ կատարել ամէն կողմ: Ռունուած են բազմաթիւ փաստաթուղթեր՝ ծրագրուած դաւադրութեան մասին: Միայն մայրաքաղաքին մէջ ձերբակալուած են 184 անձեր:

Համաձայնութիւն Օսմ. պարտքերու մասին

ՀԱՐԻՒՐԻՆ 70ՈՒԿԱՍ ՏՈԿՈՍՈՎ

895,435,000 ՖՐԱՆՔ

Փարիզի եւ Ենկիւրիի լուրերը կը հաստատեն թէ համաձայնութիւն գոյացած է Օսմ. պարտքերու մասին:

Ընդունուած պայմաններու համաձայն, վճարումը թրքական դրամով պիտի ըլլայ: Դրամագլուխը 895 միլիոն 435,000 ֆրանք է, տոկոսը՝ հարիւրին 7ուկէս: Բաժնեթուղթերը 10 տարի չպիտի վերածուին (*ջնջէրսիօն – Թահվիլ*): Վճարումները պիտի կատարուին ֆրանս-ֆրանքով կամ Վարչական խորհուրդին յառաջիկային ցուցնելիք երկրորդ կայուն դրամով մը:

Արեւելեան երկաթուղիներու ընկերութեան պարտաթուղթերը պիտի շարունակուին շրջարերութեան մէջ մնալ:

Թրքական բաժնեթուղթերուն իրրեւ երաշխաւորութիւն՝ մաքսային հասոյթները ցոյց տրուած են: Տարեվարները 1 յունիս 1933 թուականէն սկսեալ պիտի վճարուին:

Ցառաջիկային պիտի նշդուին թէ ներկայ բաժնեթուղթերը ի՞նչ համեմատութեամբ պիտի փոխուին նոր բաժնեթուղթերով:

Միւս պետութեանց բաժիններուն վրայ բաժնետէրերուն ունեցած իրաւունքները ամբողջովին վերապահուած են:

Թուրքիա անմիջապէս պիտի փոխէ թրքական դրամով պահուած այն գումարները որոնք կը գտնուին Պոլսոյ Հանրային Պարտքերու Վարչական Խորհուրդին ձեռքը:

Վերջնական պայմանագրին բնագիրը, Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ ժողովին կողմէ վաւերացուելուն պէս, բաժնետէրերուն պիտի յանձնուի, ընդունուելու համար: Բաժնետէրերը այդ ժամանակ պիտի տեղեկանան պայմանագրին պարունակութեան:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴ ՈՐԲԻ ՄԸ ՊԱՏՃԱՌԱՒ 200 ԿՈՑ ՈՐԲԵՐ ԱՆՕԹԻ ԿԸ ՄՆԱՆ

«Ազդակ»ի մէջ կը կարդանք.—

Ղազիրի կուրանոցին մէջ, ուր մօտաւորապէս 200 հայ կոյր որբեր կը պատսպարուին եւ տարիներէ ի վեր կը վայելեն Զուիցերիական Բարեգործ. Ընկերութեան մը պաշտպանութիւնը, ծանր անկարգութիւն մը պատահած է վերջերս: Կոյր մը, անկարգութեան մը պատճառաւ, որբանոցի տնօրէնութեան կողմէ հրաման կը ստանայ հեռանալու հաստատութենէն: Սակայն տրուած հրամանը ոչ միայն չի գործադրուիր, այլ անկարգապահ որբը 10 օսմ. ոսկի կը պահանջէ տնօրէնէն, այլապէս սպառնալով «բոնի միջոցներ»ու դիմել:

Քրիստոնեայ տնօրէնը մեղմ կը համարէ կառավարութեան միջոցներով անոր հեռացումը եւ ներուած կը փակէ որբանոցը, 150է աւելի կոյրերը երեսի վրայ ձգելով: Ջորս օր այսպէս իրենց վիճակին ձգուելէ վերջ կոյրերը, տնօրէն Մր. Վէյզըր կ'որոշէ դիմում կատարել Ազգ. Առաջնորդարան: Առաջնորդը իսկոյն խնդիրը կը ներկայացնէ ներքին տնօրէնութեան եւ կը խնդրէ որ անկարգապահ կոյրը հեռացուի Ղազիրէն: Ներքին տնօրէնն ալ անմիջապէս պէտք եղած հրահանգը կը գրկէ Ղազիրի կառավարութեան:

ՔՐԷՏԻ ՅՕՆՍԻՒՆ 15 դեկտ. 1932ի վիճակահանութեան մէջ 50,000ական ֆրանք շահեցան հետեւեալ երեք թիւերը.— 361,615 (1886ի շրջարերութիւն), 456,014 (1903), 170,889 (1911):

ԻՒՐԻ ԴԱՒԱՃԱՆ տասը տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ գերման զինուոր մը, որ 1915 ապրիլին ֆրանսական հրամանատարին լուր տուած էր թէ Գերմանացիները յարձակում պիտի կատարեն հեղձուցիչ կազով: 1920ին անգամ մը բոնուած, բայց ազատ արձակուած էր, մինչեւ որ նոր փաստեր գտան:

ՓԱՍՏԵՐ ԵՒ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԽՄԲ.— Այս յօդուածը, որուն հեղինակն է վաստակաւոր ընկեր մը, կ'արտատպենք «Ծուսարեր»էն, յապաւելով միայն վերջաբանը:

Զուգեցինք երկու մասի բաժնել, որպէս զի ընթերցողները, եւ մանաւանդ մեր հակառակորդները կարենան կարդալ մէկ շունչով եւ··· խորհրդածել· —

Հայկական բարեկործութեանց խնդրոյն շրջանին է, կ· Պոլսոյ Ազգ· Երեսփոխանական ժողովոյ յուզումնալից նիստերէն մէկը: Մինչդեռ ջղագրգիռ՝ ժողովէն ներս եւ դուրս: Հակառակ անոր որ հակազդեցութիւնը կան մոլուցքը իր թափը կորսնցուցած է, հնչակեան, ոամկավար, կղերական եւ ապա՝ Հ· Ց· Դաշնակցութեան դէմ իրենց կազմած լռելեայն, անդիր Դաշնակցութիւնը ի զօրու կը պահեն, մինչդեռ Թուրքը՝ ոչ թէ մատանց ապրանքէն, այլ հայելիի հաւատարիմ ցոլացումով կը դիտէ, կը լրտեսէ մեզ, պատեհ առիթին տալու համար «ներհակ հարուածը»:

Ազգակոմը՝ հնչակեան, ոամկավար, ազա, կղերական՝ խոշոր հարուած մը տալու պատրաստուած է ձախակողմի խմբակցութեան՝ իմա՝ Դաշնակցութեան: Անիկա կը պահանջէ Ազգ· Երեսփ· Ժողովէն արտաքսումը Պէշիկթաշի երեսփոխան Միհրդատ Հայկազնի՝ որ իբրեւ նոյն թաղեցի պայքար բացած է տեղւոյն Ահարոնեան Ակումբին անդամներուն եւ ժողովուրդէն մէկ մասին հետ թաղին Մուխթար Ցարութիւն Մկրտիչեանի դէմ:

Ազգակոմը ջախջախիչ մեծամասնութեամբ կը պարտադրէ իր կամքը եւ Միհրդատ Հայկազն ժողովասրահը կը թողու հալածուած ցնծագին ծափերով, յաղթականի բացագանչութիւններով ազգակոմին:

Այդ օրը Ազգ· Երեսփ· Ժողովը՝ իր ազգակոմով՝ հնչակեան, ոամկավար, ազա եւ կղերական՝ հովանաւորեց հակադաշնակցական Ցարութիւն Մկրտիչեանը՝ հնչակեան, բայց միանգամայն··· զաղտնի ոսոխականներէն՝ Մխիթարեանէն՝ միւսէճեան եւ մուգայէտ՝ Կ· Պոլսոյ ոսոխականութեան քաղաքական բաժնին հայկական ճիւղին:

Ցարութիւն Մկրտիչեան հայկական տարագրութեանց շրջանին երեսէն վար առաւ հնչակեան քօղը եւ եղաւ յայտնի պաշտօնեան Թուրք ոսոխականութեան: Բարձրացաւ աւագ ոսոխականութեան ի վարձ իր բարւոք ծառայութեան· արդարեւ ան էր որ մի առ մի կենսագրած էր Պոլսոյ եւ գաւառի բոլոր յայտնի դէմքերը, օգտագործելով հայերէն բոլոր հրատարակութիւնները՝ թերթ, հանդէսներ, դասագրքեր եւ··· Տարեցոյցեր:

Անիկա նախ քան տարագրութիւնները իբրեւ հնչակեան կը մասնակցէր կուսակցական ժողովներու, թաղին հանրային գործերուն, եւ անշուշտ իր դիտած՝նները, լսածները, տրուած որոշումները կը տեղեկագրէր Թուրք ոսոխականութեան, որովհետեւ անիկա հնչակեան եղած էր ոչ թէ հնչակեան ըլլալու համար, այլ լաւագոյնը կատարելու համար ոսոխականութեան քաղաքական բաժնին հայկական ճիւղին մէջ իր ունեցած պաշտօնը:

Ա.Ս Մ.Կ·

×

Ազգ· երեսփ· ժողովոյ գրեթէ մըշտնջենական ատենապետն էր Հմայեակ Աբրամեանց, հնչակեան գործիչ, եւ հոեւոր, եւ հրապարակագիր, իսկ ընդհ· պատերազմին յայտնի եղաւ թէ ի՞նչ··· էր նաեւ:

Հայկական տարտափներուն իր ընկերները կախազան բարձրացան, կամ ջարդուեցան առանձին առանձին, կամ դանդաւածաբար, իսկ ինք՝ որ ձերբակալուած էր Թալէաթի դէմ մահափորձով ամբաստանուածներուն հետ, ոչ միայն բանտէն արձակուեցաւ, այլ մնաց Պոլիս, եղաւ տնօրէն կէտիկ փաշայի Ազգ· վարժարանին, փոխարինելով իր ընկերը՝ որ աքսորուած էր Ասյաշ եւ ջարդուած:

Այս մարդը՝ իբրեւ միւսճճէլ եւ մուգայէտ ոսոխական՝ իր մէկ պաշտօնակցին երկրորդ ձերբակալութեանը ոսոխականատուն հրաւիրուեցաւ, հաստատելու համար անոր ինքնութիւնը:

Հմայեակ Արամեանց նախ քան իր ձերբակալութիւնը արդէն Թուրք ոսոխականութեան պաշտօնեայ էր թէ ոչ, չէ հաստատուած, բայց տարագրութենէն ընթացքին չորս տարի եղած է ոսոխականներէն քաղաքական բաժնին հայկական ճիւղին: Եթէ ոչ մինչեւ իր ձերբակալութիւնը, ատոր դապէս անկից յետոյ իր կուսակցութիւնը մատնած եւ իր ամբողջ տեղեկութիւնները իբրեւ ընդհ· ժողովի ղեկանի անդամ հաղորդած է իր պատկանած ոսոխականական իշխանութեանց:

Այս մարդը՝ 1908-1914 վայելեց անընդհատաբար քաւէն ոամկավար, ազա եւ կղերական եւ հնչակեան խմբակցութեան, իբրեւ հնչակեան:

Ա.Ս ԵՐԿՈՒ:

×

Սամուէլ Թումաճեան, հնչակեան, հնչակեաններու կողմէ մէկպուսութեան թեկնածու իր կուսակցութեան կողմէ Սըլիվղէն Տօքթ· Տաղաւարեանի դէմ:

Հնչակեաններու Քոնսթանցայի գոնկրէսէն ընտրուած հնչակեան կեդրոնական վարչութեան անդամ, մասնակցած է միջկուսակցական խորհրդակցական ժողովներու, անդամակցած է ապահովութեան խորհուրդին:

Հնչակեան պետերու ձերբակալութեանց առեն ազատ թողուած է մինչդեռ ինք անծանօթ մը չէր Թուրք կառավարութեան, մանաւանդ որ անոր հետ խօսակցութիւններ ունեցած էր իբրեւ հնչակեան կուսակցութեան կեդր· վարչութեան ներկայացուցիչ, կամ պատուիրակ այս կամ այն խնդրոյ չորրէ խօսակցելու համար:

Թէեւ Կ· Պոլսոյ տարագիրներուն առաջին կարաւանին հետ Զանկըրը քշուեցաւ, բայց արտօնուեցաւ Պոլիս դառնալու, մինչդեռ իր հնչակեան աքսորակից ընկերները խումբ խումբ տարուեցան դէպի անծանօթ սպանդանոցներ:

Պատերազմին ամբողջ տեւողութեան մնաց Պոլիս, մնալով սիրելին Կ· Պոլսոյ ոսոխականութեան քաղաքական բաժնին հայկական ճիւղին պետ Րչշատ պէյի: Ասոր ալ իբրեւ կառավարիչ Պոլսոյ փոխադրուելէն վերջ մնաց մարդը Թուրք ոսոխականութեան:

Զինադադարի շրջանին մնաց Պոլիս, ամբաձ եւ ահաբեկ: Ձեմ գիտեր թէ՝ զինադադարի այդ շրջանին չարունակ՞ց մնալ··· հնչակեան: Հրանդ Գալիկեան եւ Փիրայր Մխրզախանեան որ այժմ Հայաստան են, այս մասին իրենց եղած հարցման մը պատեհապատ պատասխաններ տուած են: Սամուէլ Թումաճան՝ կիւրինի այս անպիտան դաւակը՝ քէմալական յաղողութիւններէն տարիներ վերջ հրապարակ ելաւ··· Սուրիա՝ ուր Լիբանանի Թերթը հմայնեց, այս նպատակին տրամադրելով··· դրամ զոր չունէր: Սուրիոյ մէջ Թերթ հիմնելն է՞ր միայն իր միտքոնը, թէ ան ուրիշ պաշտօն ալ ունէր: Հաւանականը՝ երկրորդն է: Լիբանանով սկսած գործը չարունակեց զրքոյկով մը՝ հրապարակուած իր անունով, իսկ, եւ որուն մէջ կը լանայ հաստատել Թուրք կառավարութեան այն թէզը թէ՝ Թուրքերը անպարտ են հայկական ջարդերուն համար, եւ այդ ջարդերուն պատասխանատու ենք մենք՝ հայերս:

Ա· Նիկոլ Էնկիւրիի կեղծ անունն է: «Սուրիա եւ մենք» գրքոյկը Էնկիւրիի երկասիրութիւնն է: Այս գրքոյկը տպագրուած է Պոլիս: Էնկիւրի զայն կը ցրուէ իր միջոցներով, ինչպէս որ ան անցեալ տարի Էնկիւրիէն իր միջոցներով ցրուած էր Սամուէլ Թումաճանի վերոգրեալ գրքոյկը: Այդ գիրքը ես ատացեր էի ուղղակի Թուրքէ մը՝ որ զայն բաշխած էր նաեւ ուրիշ Հայերու:

Մութ կը մնայ թէ՝ Ա· Նիկոլ կեղծ անունին տակ պահուած Էնկիւրիի «Սուրիա եւ մենք» ջարդահրաւէրը անձնապէս որո՞ւ գործն է:

Բայց մութ մնացած այս կէտը արդէն մը չէ որ պարզ չտեսնենք թէ՝ ի՞նչ տիպար է ինքը Սամուէլ Թումաճանը՝ նախկին անդամ հնչակեան կուսակցութեան կեդր· վարչութեան, եւ իբրեւ այդ՝ անդամ միջկուսակցական խորհրդակցական ժողովներու, եւ անդամ ապահովութեան խորհուրդի:

Ա.Ս ԵՐԵՔ:

Հայկական բարեկործութեանց շրջանին է· Ակնունի Եգիպտոս եկաւ, եաեւէն հասաւ Ազմի պէյ: Այդ օրերուն Գահիրէ կ'ապրէր Արշաւիր Եասեան եւ կը պաշտօնավարէր Գալուստեան վարժարանի մէջ իբրեւ··· ուսուցիչ: «Եգիպտոսի հին հնչակեաններէն մէկը կասկած կը յայտնէ իրենց երիտասարդ ընկերոջ նկատմամբ: Քննութիւն կը բանան իր զրամական աղբիւրներուն մասին եւ կը հաստատեն թէ՝ Թուրք կառավարութեան զրկած չէքերը զրամատունէն գանձելով կ'ապրի երիտասարդ հնչակեանը, բայց չեն կրնար անոր արտաքսումը, կամ չէզոքացումը որոշել տալ, այլ, ընդհակառակն, իբրեւ եգիպտոսի պատգամաւոր կը մասնակցի Ս· Դ· Հնչակեան կուսակցութեան Քոնսթանցայի քոնկրէսին»:

Կ'ուզեմ հոս չեշտել որ չակերտներու մէջ առնուածները ճիշդ ու ճիշդ բառերն են հնչակեանի մը: Ազմի պէյ՝ Թուրքիոյ ընդհ· ապահովութեան տեսնօրէնը, Պոլիս դարձաւ, Արշաւիր Եասեանը՝ իր գործակալը՝ հնչակեաններու քոնկրէսին ղրկելէ վերջ:

Ազմի պէյ ներկայ էր այդ քոնկրէսին իր··· հնչակեան հաւատարիմ պաշտօնեայով:

Արշաւիր Եասեան Քոնսթանցայէն Պոլիս վերադարձին հաստատուեցաւ Պալը Ալիի պողոտային վրայ պանդոկի մը մէջ սենեակ մը վարձելով եւ ապրեցաւ··· այլեւս իբրեւ ոչ – հընչակեան, այլ իբրեւ յայտնի ոսոխական:

Մնացեալը գիտէք:

Ա.Ս ՉՈՐՍ:

×

Զինադադարին ձեռքերնիս հասաւ, ի մէջի այլոց, հայկական տարագրութեանց շրջանին Թուրքի մը կողմէ Մուխպիրը Սատրգ ստորագրութեամբ ոսոխականութեան ուղղուած փուրնալ մը՝ ուր Հայ մը կ'ամբաստանուէր իբրեւ էշխասը մուգիրրէտէն: Րչշատ պէյ այս ժուրնալը մակագրած է «պէրայը թահգիգաթ Սէրգիս Ֆիրուզ Էֆէնտիէ»: Ինչ որ կը նշանակէ թէ կ· Պոլսոյ ոսոխականութեան քաղաքական բաժնին հայկական ճիւղը Սարգիս Ֆիրուզ անունով հայ պաշտօնական ոսոխական մը ունի:

Հաղիւ քանի մը չաբաթ անցեր էր, կիլիկիոյ ազգային վերին մարմիններուն կողմէ իբրեւ պատգամաւոր սոյն մարմնոյն՝ Պոլիս եկաւ Սարգիս Ֆիրուզ Տիկին Զապէլ Եսայեանի հետ: Սարգիս Ֆիրուզ իբրեւ հնչակեան յաղղեր էր մտնել Առաջնայի ազգային վերին մարմիններուն մէջ:

Իրաւունք ունիմ հաստատ եւ անհերքելի փաստ ընդունիլ թէ՝ Սարգիս Ֆիրուզն ալ՝ ընդհանուր պատերազմի ընթացքին Թուրք ոսոխական՝ պատերազմը դադրածին պէս, իբրեւ Թուրք գործակալ ղրկուեցաւ Ատանա եւ, որպէսզի կարենայ լաւագոյնս կատարել իր պաշտօնը, զարճեալ մտաւ հնչակեան շարքերուն մէջ եւ իբրեւ հնչակեան ներկայացուցիչ մտաւ Կիլիկիոյ ազգային վերին մարմիններուն մէջ· եղաւ բանաձնաց Կիլիկիոյ համար եւ իր մէջոցաւ Թուրք կառավարութիւնը ներկայ եղաւ Կիլիկիոյ ազգային մարմիններուն խորհրդակցութեանց, ինչպէս նաեւ անիկա՝ Թուրք կառավարութիւնը, տեղեակ եղաւ մանրամասնօրէն Կիլիկիոյ պատգամաւորութեան կատարած բանակցութեանց:

Զինադադարի չրջանին Պոլիս հրատարակուող հնչակեան «Երկիր» Թերթի խմբագիրներուն՝ Հրանդ Գալիկեանի եւ Փիրայր Մխրզախանեանի լուր ղրկեցինք իրենց աշխատակից Տիգրան Զաւէնի հետ թէ՝ «իրենց ընկերը՝ Սարգիս Ֆիրուզ՝ որ իբրեւ Կիլիկիոյ պատգամաւորութեան անդամ Պոլիս է Տիկ· Զապէլ Եսայեանի հետ, Թուրք ոսոխականութեան քաղաքական բաժնին հայկական ճիւղին Միւպէեճել վէՄուգայէտ պաշտօնեան է:

Պատասխանը առինք, «մենք չենք խառնուիր, Սապահգիւլին գրեցինք»:

Սարգիս Ֆիրուզ քէմալական յաղողութիւններէն վերջ անցեր է Սուրիա եւ եղեր է Անթալիա Թերթին Թուրքերէն բաժնին խմբագիրը:

Ա.Ս ՀԻՆԳ (*):

ՌՈՒԲԻԿ ՏՕՆԱԳԵՏԵԱՆ

(*) «Ծուս·»·— Ինչպէս յայտնի է, Ցարութիւն Մկրտիչեան, Հմայեակ Արամեանց եւ Արշաւիր Եասեան շաւաստակ եղան Դաշնակցութեան ձեռքով:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊՈՒԿՐԵՇԵՆ

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԼԻՍԶՕՐՆԵՐԸ ԵԿԱՆ ՈՒ ԳԱՑԻՆ

Պատասխանելով Հօկի Ռումանիոյ կեդր· վարչութեան հրաւէրին, Գ· Դանուշ Շահվէրտեան եւ իր քարտուղարը՝ Գարաուշեան, Պուքրէշ եկան, Ռումանիայէն ալ ներդաղթ մը կազմակերպելու համար:

«Քաղաքացի» Դ· Շահվէրտեան, ինչպէս կը սիրեն կոչել իր խնկարկուները եւ Գարաուշեան Պուքրէշ հասան դեկտ· 8ին:

Թէեւ Ռումանիա ոչ մէկ յարաբերութիւն ունի խորհրդային կառավարութեան հետ, այսուհանդերձ չնորհիւ պատկան իշխանութեանց մօտ եղած բարեխօսութիւններուն, կարելի եղած էր թոյլատրութիւն ստանալ:

Հոս ալ, ինչպէս Պուլկարիա, գաղտնի եւ յայտնի ոսոխականներ քայլ առ քայլ հետեւեցան «քաղաքացի»ներուն: Անոնց ամէն մէկ չարժումը յայտնի էր ոսոխականութեան եւ իւրաքանչիւր այցելուի անունը արձանագրուած:

Ինչ որ ալ ըլլար, համաչնաւար մըն էր եկողը եւ ապահովութեան տեսչութիւնը աչալուրջ հսկեց, որպէսզի լիազօրները իրենց գլխէն վեր բաներով չզբաղին··· քանի որ «Շահվէրտեան Ազգերու Դաշնակցութեան Գաղթականական օֆիսի մասնաւոր լիազօրն է», ինչպէս գրեցին ռումէն Թերթերը:

Շահվէրտեանի այցելութիւնը որոշ աշխուժութիւն ստեղծեց Հօկի շրջանակին մէջ: Իրարանցում, այցելութիւններ, թուղթիկներ, դասախօսութիւն, դրամ, առաղձ, դամ, թէյասեղան, հացկերոյթ ու ներդաղթ···

— Օ՛, Հայաստանէն մարդ եկած է· Ուրբաթ ժամը 4—7 միութիւններու ներկայացուցիչները բարի գալուստ մաղթելու կ'երթան:

Իրիկուան համար սարքուած է դասախօսութիւն մտերիմներու շրջանակին մէջ եւ միայն Հօկի անդամներու համար: Քանի մը տեղեկութիւններ կուտայ Հայաստանի մասին եւ կը հայհոյէ իրենց տանջող մղձաւանջին՝ Դաշնակցութեան դէմ:

Շաբաթ օր, հիւրը կ'երթայ Քոնսթանցա, միշտ իր խնկարկուներու եւ ոսոխականներու չքախումբով:

Քոնսթանցայի Հօկերը, խռովեր են կեդր· վարչութեան եւ չեն ուզեր յանձնել 40,000 (քառասուն հազար) լէյի գումարը, առարկելով որ կեդր· վարչութիւնը զանոնք պիտի գործածէ Պուքրէշի մասնաճիւղի պարտքերը գոցելու···

Շահվէրտեան կ'երթայ հաշտեցնելու յոյսով ու բնականաբար փողերը վերցնելու համար:

Քոնսթանցայի մէջ ալ միութիւններու ներկայացուցիչները բարի գալուստ մաղթելու կը ներկայանան, որ տեղի կուտայ փոքրիկ բայց չատ ինքնատիպ միջադէպի մը: Ներկայացող մարմիններու կարգին կը գտնուէին նաեւ Հնչակեան եւ Ռամկավար կուսակցութեանց ներկայացուցիչները: Իրենք պիրենք կը ներկայացնեն ու երբ անունը կուտան իրենց ներկայացուցած մարմիններուն, մեր հերոսը կը յարէ՝

— Ի՞նչ է դա— կուսակցութիւննե՞ր, ես էդպէս բան չեմ ճանաչում— մենք իբրեւ «օպօղիցա» կը ճանաչենք միայն Դաշնակցութիւնը ու նրանց դէմ է մեր պայքարը···

Այս դէպքը քիչ մը փորի ցաւ պատճառած ըլլալու է մեր Քոնսթանցայի ազգարարիկներուն: Բայց վնաս չունի· այսքան արհամարհանքին եւ անիրաւութեան քով ասիկա բան մը չէ:

Վերջապէս, ներդաղթի լիազօրը, դրամը գանձելով, կը դառնայ Պուքրէշ:

Կիրակի է: Շահվէրտեան պիտի խօսի· նիստին է «Աորհրդային Հայաստան եւ գաղութները»: Ժողովուրդը կըդիմէ սրահ, մասնաւորաբար վարձուած այս դասախօսութեան համար: Բազմութիւնը չատ է: Եկած են բոլորը լսելու հայրենիքի բանբերին խօսքերը: Ահա եւ լիազօրը, նոյն ինքն քաղաքացի Շահվէրտեան «ես արիւնից չեմ վախենում»ի քաջածանօթ հեղինակը:

Կը սկսի, կամաց, թեթեւ, սրտնեղած կարծես որ զինքը ստիպած են ճառ խօսելու հասարակութեան առջեւ:

Պ· Դասախօսը զարձաւ, զարձաւ եւ եկաւ գտաւ Դաշնակցութիւնը: Իրար խառնեց Դրօշակն ու Մայիս 28, «Մեր հայրենիք»:— Հանրապետութեան օրով Հայաստանի մէջ մէկ հատ լօքոմօթիւ կար, իսկ հիմա Երեւանից օրական 3 գնացք են մեկնում· եռագոյնը խորհրդարանին կողմէ ընդունուած չէր, այլ կուսակցութիւնն էր պարտադրած զայն ժողովրդին: Գրականութիւն չկար, գպրոց չկար ու չարք մը հակասական ու պատմական անճշդութիւններ, որոնք հաւաքուած հասարակութեան մէջ դժգոհանքի եւ դանդատի տեղի տուին·

— Ընդրենք նիւթին անցնէք, կը բացականչեն յանկարծ սրահին մէկ անկիւնէն:

Հրմշտուք ու աղմուկ: Հասարակութիւնը իրար կը խառնուի: Մինչդեռ ելեկտրականացած է ու անխուսափելի է բախումը, սակայն չնորհիւ միջամտութիւններու եւ ոսոխականներու, կարելի կ'ըլլայ մեկուսացնել բողոքող ուսանողը ու կը վերահաստատուի տեսակ մը անդորրութիւն:

Պ· Շահվէրտեան կը դիտէր անտարբեր ու զոհ, իրեն համար այլեւս այնքան հաճելի այս տեսարանը ու կը շարունակէ իր ուսերով միառին·

Կը վերսկսի, այլեւս չերկնցներ ու կը դադրեցնէ հայհոյանքները: Կ'անցնի բուն նիւթին ու Հայաստանի արդիւնաբերութիւնը, ճարտարարուեստը, մշակոյթը, հնդամեայ պլանները· տեղեկութիւններ որոնք աւելի դեղեցիկ եւ մանրամասն գրուած են մեր գաղթահայ Թերթերուն մէջ:

— Առ այժմ Ռումանիայէն ներգաղթ պիտի չըլայ· դուք Ռումանահայերդ հարուստներ էք, Ցունահայերուն հետ համեմատելով: Պէտք է նախ եւ առաջ զանոնք տանինք հայրենիք, բայց մինչ այդ մեղի տուէք դրամ ու նորէն դրամ, որպէսզի չէնքեր չիններ, բնակարանի սով կայ Հայաստանի մէջ:

Վերջացուց իր դասախօսութիւնը ու հետեւի դռնէն անհետացաւ, միշտ ոսոխականներու ընկերակցութեամբ:

Նոյն օրը տեղի ունեցաւ Թէյասեղան մը ի պատիւ երկու քաղաքացիներուն: Այդ առթիւ ներկայ հիւրերէն կը հաւաքուի կոկիկ գումար մը որ ուղղակի պիտի ուղարկուի հայրենիք, բնակարաններ կառուցանելու համար: Գոնէ այդպէս կը հաւատան դրամը հաւաքողները: Դեկտ· 13ին «Քաղաքացիները» վերադարձան Պուլկարիա, վերջացնելու համար պուլկարահայ ներդաղթի գործը:

ԱԴԱՔԱՆԳԵՂՈՍ

ՇԱՐԱՆԿԱՐ

«La Chason d'une nuit»

—·—

(Films Osso)

Անցեալ երեքշաբթի առաւօտ, Moulin - Rougeի չքեղ սրահին մէջ խռնուած հրաւիրեալները, հազուագիւտ առիթը ունեցան անվերապահօրէն ծափահարելու «Osso»ի առաջին անգամ ներկայացուցած նոր ժապաւէնը, որ երկրորդն է «Meilleur Liste»ի չարքին:

Հազուագիւտ արդարեւ իր ներկայացուցած գեղարուեստական արժէքով—խնամուած ամենափոքր մանրամասնութիւններուն մէջ իսկ դերակատարներուն խելացի ընտրութեամբ եւ անոնց ներկայացուցած կարողութիւններով, նիւթին հաճելի, գրաւիչ եւ մտացի, նուրբ բանաստեղծական տրամադրութիւններէն սկսած մինչեւ զուարթ զաւեշտի մը սիրուն հեգնոտ քմծիծաղը:

Անչուշտ խաղին յաջողութեան գըլխաւոր եւ յանկուցիչ հրապոյրը կը կազմէր հերոսը, երգիչ մը, որուն քաղցրօգական տիրապետող ձայնին թովիչ զօրութիւնը, չնորհը անմիջապէս ստեղծեցին սրահին մէջ գերազանցօրէն հաճելի մթնոլորտ մը, ուրկէ հանդիսատես հասարակութիւնը դժկամակութեամբ բաժնուեցաւ:

Jean Kiepuraի ձայնը, խաղը, մարմնական ներդաշնակ կազմը, տպաւորիչ եւ արտայայտիչ դէմքը — գլխաւոր տարրերը չարժանկարի արուեստին— այդ մթնոլորտի ստեղծումին անփոխարինելի ազդակներն էին:

H. G. Clouzot գիտցած էր Vou Cube եւ Josephի Scenarioն ֆիլմահարելէն վերջ ալ գնահատելի ճարտարութեամբ եւ ճաշակով:

Մանօթ եւ սիրուած դէմքերու տառնչք մը հաճելի միջադէպերու ընթացքին ցուցադրեց P. Brasseurի Charlotte Lysesի, Clara Tambourի, Magda Schneiderի Ch. Lamyի, Lucien Barouxի րոմներուն մէջ վերայիշեալները դերին չափի եւ ըմբռնումի այնպիսի նրբութիւններ, որոնց առջեւ սրահը յաճախ ցնցուեցաւ հաւանութեան ծափերով:

Anatak Litvak կրցած էր հեղինակներուն սիրուն «Մէկ դիչերուան երգը» ընդլայնել կտաւին վրայ՝ խոշալական լիճերու զմայլելի հորիզոններուն, հեռապատկերներուն, վերջալոյսներուն, համաչնապատկերներուն միշտ յանկուցիչ տողանցումով, անթերի եւ վայելուչ ճաշակով մը միջանկելով ծիծաղելի կացութիւններ, բաղադրելով երազը կատակին, հոգեկան վերացման րոպէ՝ արտառոց ու ծիծաղելի զաւեշտի մը պահուն:

Նիւթը զուարթ թիւրիմացութեան մը չուրջը կը դառնայ: Խախտախնդիր մը ճամբորդութեան միջոցին կը ծանօթանայ նշանաւոր երգիչի մը՝ որ կ'ատէ ցոյցերը եւ ազմուկը, որ կ'ուզէ աչնկատելի անցնիլ:

Իր հասած քաղաքը ան կը ճանչցուի արդէն անունէն:

Առաջին թիւրիմացութիւնը կ'ըստեղծուի քաղաքապետին կողմէ, որ կը կարծէ հիւրընկալել եւ մեծարել իսկական երգիչը՝ երբ իր դիմացը ունի անոր բաղդախնդիր ընկերը:

Երգիչը կը քաջալերէ այդ սխալը, ինքզինքը ներկայացնելով իբրեւ երդիչին քարտուղարը:

Եւ զուարճալի թիւրիմացութիւններու շարքը կ'երկարի, հետզհետէ բարդուելով, մանաւանդ երբ քաղաքապետին աղջիկը կը սիրահարի կեղծ երդիչին:

Ինչպէս ըսի, J. Kiepura իր արտակարգ հնչականութեամբ եւ ծաւալով օժտուած ձայնով դերազանցօրէն գեղարուեստական արժանիք մը դրոշմած է ժապաւէնին վրայ, պատկերներու եւ երաժշտութեան կրկնակ հաճելի տարրերով: Շատերուս համար այդ անունը յայտնութիւն մը եղաւ:

Վերջերս ցուցադրուած բազմաթիւ միջկուսակութիւններու եւ անճաշակ արտադրութիւններուն մէջէն «La Chanson d'une nuit»ն կը բարձրանայ երփնեռանդ ու ներդաշնակ, հաղուագիւտ կատարելութիւններով, կրելով ստեղծագործող վայելուչ եւ սուրբ ճաշակի մը վաւերական կնիքը:

ՀՐ· ԱՒԵՆԱՒԱՓ

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԸ· ԻՐԵՆՑ ԱԿՆՈՑՈՎ

ՈՂՋՄՏՈՒԹԵԱՆ ԳԵՐԱԴՐԱԿԱՆԸ

Թուրք Թերթ մը, վերջին օրերը, յեղափոխութեան, կրօնքի, ընկերութեան, ընտանիքի, կեանքի մասին հարցումներ կ'ընէ ու պատասխաններըը կը հրատարակէ:

Պատասխանողներուն մէջէն կան այնպիսիներ, որոնք 20րդ դարու կեանքը չեն ուզեր ապրիլ, կը սպառնան դատի ու դատաստանի նետել իրենց հօրը հետ, կեանքէն ու ապագայէն կը վախնան, եւ վերջապէս կան ալ որ այսօրուան երիտասարդութիւնը հիւանդ կը գտնեն:

Այս վերջիններէն մին կը գրէ·— «Ցնտեսական տագնապին դէմ, ինքզինքս ուժեղ եւ կարող կը զգամ»:

Բայց, քիչ մը վարը·— «Կը հարցնէք թէ կեանքէն կը վախնամ, թէ չեմ վախնար: Այո՛, կը վախնամ»:

Տող մը եւս·— «Երիտասարդութիւնը հիւանդ կը գտնեմ ու կը վախնամ»:

Ու աւելի վարը·— «Վստահ եմ որ այսօրուան հիւանդ երիտասարդութիւնը վաղը պիտի ստեղծէ եւ ապրեցնի: Այսօրուան երիտասարդութեան երակներուն մէջ՝ յեղափոխութեան ոգեւորիչ եւ մղիչ արիւնը կը պակսի»...

Օհօ՛, ուրեմն վաղը ծնցնելիք եւ ապրեցնելիք արիւնը ···չկայ եղեր:

×

ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Եուսուֆ Զիայի մէկ տոմսէն·—

«Մեր լեզուին մէջ՝ «ժամանակը ոսկի է» առակ մը կայ: Մինչդեռ, մեր օրերուն՝ ժամանակը կեղծ դրամի չափ ալ արժէք չունի: Օրինա՞կ կ'ուզէք,— Մեր ժամացոյցները մէջտեղն են,— Պոլսոյ մէջ տեսա՞ք երկու ժամացոյց որոնք միեւնոյն ժամը ցոյց տան: Եւ սակայն, ասոր՝ ամէնէն ծիծաղելի՞ք ըսեմ, լա՞ւ ըսեմ՝ ամէն պարագայի ամէնէն տարօրինակը համալսարանի դրանը վրայ կը տեսնեմ·— զոյգ դէզեակին զոյգ ժամացոյցին նայեցէք· անոնց միջեւ միշտ երկու, երեք, չորս, հինգ, վեց, նոյնիսկ երբեմն եօթը վայրկեան տարբերութիւն մը կը տեսնէք: Մեր համալսարանի դուրսի դըրնէն սկսող այս այլայլքուքիւնը արդէօք որ եւ է մէկուն ուշադրութիւնը չե՞ գրաւած··· մէկ րոպէ իսկ պարապ ժամանակ չունեցող գիտութեան մարդիկը, ըստ մեր գիտցածին, դրամին կարեւորութիւն չեն տար, բայց ժամանակին կարեւորութիւն կուտան»:

ԲՈՒՐՔ ԹԱՏՐՈՆԸ

Ծէլէք Պիւրհանէտտին պէյ Միլլիէթի մէջ ըսելէ վերջ թէ գիշեր մը «Տարիւլպէտայի»ի թատրոնը գացած ու դիտած է, երկարօրէն կուտայ իր տպաւորութիւնները եւ ի միջի այլոց կ'ըսէ·

— «Քանթօճի աղջիկներ կան, 8-10 հատ: Անոնց մէկ կողմերը մերկ են, միւս կողմերը ծածկուած··· քանի որ պիւտճէն նեղ էր, այդ աղջիկներէն չորսը հանէին դուրս, մնացեալ չորսը թող լաւ հագուեցնէին եւ կարճեմ ըզաքն ալ ոչոթի փորով կը խաղան, ոտրովհետեւ խեղճերուն փորերը մէջբերուն փակեր են··· ես՝ մութին մէջ, կարծեցի որ անոնց մէջբերուն ձերմակ պատառ փաթթած են, մինչդեռ ատոնք ալ մերկ են եղեր··· «սինէմայի աստղ», «սինէմայի աստղ», խօսքերէն չիտակը բան չհասկցայ: Աստուած օրհնէ «Տարիւլպէտայի»ն··· այդ գիշեր այդ ալ հասկցայ··· «աստղ» ըսածնին՝ հինգ ոտքով սանդուղ մը ունեցող խաւաքարտէ աստղի մը մէջ խոզի պէս ուռած աղջիկ մըն է···: Քիչ մը չատ ճնկած չորս անձեր բեմին ամէնէն մօտիկ օթեակներէն մէկը նո-

ՅՈՒԹԱՍՆ... ՏԵՐՆ ՊԱՀ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԱՌԱՍՊԵԼ)

■■■■■■■■■

Ամէն անգամ որ Ալեքսանդր Գրիգորեանի անունը կը լսէի, միշտ կը մտաբերէի Ռուսաստանի մեծ գրագէտներէն Գոգոլի «Ռեվիզոր» կատակերգութեան գլխաւոր դէմքը՝ Խլեստակովը։ Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

28 Յունուար Շաբաթ գիշեր, Hôtel Moderneի *հոյակապ սրահներուն մէջ* Place de la République

Ճոխ յայտագիր — Պարի եւ ծպտեալներու մրցումներ — երկու մեծ նուագախումբ դեկավարութեամբ Պարի Փրօֆէսէօր՝ Պ. ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆի

ՇԱՆՕԹ.— Ծպտեալները պարտաւոր են ներկայացնել սփորները մրցումին կարենալ մասնակցելու Ֆամար:

"ՇԻՐԱԿ,,

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ **Importation directe**
26 rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 38—63

ՄԻԱԿ ՄԱՄՆԱԳԻՏ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ **DUBEK** *ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ*
Ճոխ մթերանոց արեւելեան եւ եւրոպական
ամէն տեսակ ընտիր նպարեղէններու: Նոր տարիի եւ Ծնունդի առթիւ
կանխաւ ստացած ենք ամէն տեսակ ընտիր չոր միրգեր, արագ եւ ուշադիր սպասարկութիւն
20% զեղչ մնտեսական տագնապին պատճառաւ Փութացէք օգտուիլ, Livraison à domicile

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՐԱՐԱՏ
Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս մրգերու պալատ մըն է «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակէ ընտիր նպարեղէններ:

ԾՆՈՒՆԴի եւ ԿԱՂԱՆդի առթիւ արտակարգ գեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ:

Վաճառատանս բոլոր նպրանքներուն ցուցակը (prix courant) *իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն:*

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ:

Ե.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ. **Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. Կ. Կ.Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ**

խորհրդակցութեան մը համար ժողովի կը հրաւիրէ ՓԱՐԻԶի, ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՈՆՑի, ԱԼՖՈՐ-ՎԻԼի, ՍԱՐՍԷԼԻ եւ ՊՈՒԱ-ԲՈՒԼՈՆՊի Կոմիտէներէն մէկ-մէկ ներկայացուցիչ, վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 32, Ave. des Gobelins, սրճարանի վերնայարկը:

ՊԷԼՎԻԼի «Ռոստոմ» Կոմիտէի ժողովը վաղը, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Fbg. du Temple: Կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

ԼԻՈՆի Մարմինը, ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի Քրիստափոր, Զաւարեան եւ Ռոստոմ խումբերու ընկերները, այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատեսրով: Բացակաները խիստ նկատողութեան կ'առնուին:

ՄԱՐՍԷԼԻ «Քրիստափոր» խումբի ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 49 բիս նասիոնալ, Պատանեկան միութեան սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ՝ պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Տօնական օրերու ձեր գնումները վերապահեցէք
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻԿԻ
ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԻՆ
Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ Ն. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի

Դեկտեմբեր 23, 24 եւ 25ին, Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը, ժամը 2—7

9bis rue Vineuse, Métro: Passy Trocadéro, Aut. BP. BO.

ՏՐՈՂ եւ 9ՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ — ՏՐԴ եւ 9ՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
STUDIO RUDOLF սրահը, 6bis, Rue Campagne Première, Métro: Raspail
Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈՒՐԻԿԵԱՆի եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆի
24 ԴԵԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8·30ԻՆ
ԵՒ 25 ԴԵԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ՑԵՐԵԿ ԺԱՄԸ 3ԻՆ
կը ներկայացուի Շիրվանզադէի յայտնի տրամ 4 արար
ՆԱՄՈՒՍ
Կը մասնակցին Տիկիններ՝ Լաճիֆեան, Լուսիկ, Պաղտասարեան, Պետրոսեան, փառանձեմ: *Օրիորդներ՝* Պետրոսեան, Մելինէ: Պ. Պ. Գալանճեան, Թորոսեան, Լաճիֆեան, Կոճիկեան, Նիկողոսեան, Պաղտասարեան, Սանճագ, Սրապեան եւլլն.:
Բեմի կառավարիչ՝ Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ *Բեմադիր՝* Ա. ԿՈՒՐԻԿԵԱՆ
Տոմսերը կը ծախուին
Գրասուն՝ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ եւ *Ճաշարան՝* ՖԼՕՐԻԱ

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ
70 ՀՈԳԻՆՈՑ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀԱՒԱՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
Ղեկավարութեամբ հանրածանօթ երաժշտագէտ Պ. Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆի
եւ մասնակցութեամբ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆի
ՆՈՐ ԵՒ ՃՈԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՆՏԻՊ ԵՐԳԵՐԷՆ
Տեղի կ'ունենայ Սալօն Մասիսեանի մէջ
24 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին 25 Դեկտ. Կիրակի ցերեկ ժամը 3.30ին
ՄՈՒՏՔ 10, 15, 20 ՖՐԱՆՔ
Փութացէք այժմէն ապահովել ձեր տոմսերը որոնց թիւը սահմանափակ է: Կը ծախուին միութեան երկսեռ անդամներուն մօտ:

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ **CONSTANTINOPLE**
ԹԻԹԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԸՆԿ.
37 Rue Trévise, Métro Cadet **Tél. Taitbout 56—96**
Յատկապէս ՆՈՐ ՏԱՐիի եւ ԾՆՈՒՆԴի առթիւ ստացած ենք արեւելեան միրգեր եւ ամէն տեսակ նպարեղէններ
Մատնաւորապէս զարկ տուած ըլլալով արեւելեան սուրճի առեւտուրին, յատկապէս կը յանձնարարենք մեր ԱՆԽԱՐԴԱԽ եւ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃԸ: Կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ՝ անմրցելի գիներով եւ մաքուր սպասարկութեամբ:
Livraison à domicile

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)
Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est
Դիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վիներական ամէն տեսակի հիւանդութիւնները (կերմատիզութիւն, ֆրանկախառ եւայլն), մոթթի, ջղային, սեռական եւ կօնոցի հիւանդութիւնները:
Բժշկուիլը կը կատարուի, X անդրմանիշակագոյն ճառագայթներով եւ էլեքտրականութեամբ: Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարբալուծում:
Կը խնամենք ատամի ամէն տեսակի հիւանդութիւնները: Քուրօն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրիճ՝ ամերիկեան սիստէմով:
Աթոռները շատ մատչելի-մանաւանդ զեղչ կանուխրներու եւ չքաւորներու:
Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8: Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4:

ՉԱԳՐԵԱՆ ԵՒ ՓԱՓԱՋԵԱՆ
40, RUE D'ABOUKIR
Tel. Louvre 58-75 **Métro: Sentier**
Վաճառատունս մեծաքանակի կողքին [փոքրաքանակի [ձիւղ մը ճաստատած է նոյն գիներով, *մեսաքեղէնի, բուրդեղէնի* եւ *թաւիշի* ամենաճոխ տեսակներու նորոյթի վրայ: Մէկ անգամուան այցելութիւնը կը բաւէ ճաստատելու տեղւոյն վրայ մեր ասեղնապատուոր պայմանները:
ՇԱՆՕԹ.— Գօնֆէքսիոն շինողներու *մասնաւոր գին: Գաւառէն եկած ապսպրանքներու շուտով գոհացում կը տրուի:*

ՀայերուԺամադրավաճառը
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ սկէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամման. եւ նոր մ[illegible] Քոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, ա[illegible] մեներ. հիւանդութիւն եւ վարքի: Ամէ[illegible] 9—12,2—8, Կիրակի 9—12:

ԿԱՂԱՆԴի եւ ԾՆՈՒՆԴի առթիւ
մի՛ մոռնաք գոհարավաճառ-ժամագործ *ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի* ճասցէն *261, Fbg. St. Martin, Paris (10e):* Արժէքաւոր նուէրներ եւ *100ին 10* զեղչ: (*Métro: Louis-Blanc*):
Բացէ կիրակի օրերը:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)
Le Gérant : H. STEPHAN

ՄԱԹԱ ՀԱՐԻ

1· ՓՈՐԵԼԻ ԿԱՊԵԼԱՅԻՆ ՄԷՋ

Ուրեմն Ֆրանսուհի մըն էր ան· չատ զարմացաւ: Ո՛չ միայն անոր տարազն ու ներկայացումը, այլ անոր դէմքին արտայայտութիւնը ենթադրել տուած էին իրեն թէ աղջիկը արեւելեան արիւն կը կրէր իր երակներուն մէջ:

— Աղտոտ, փոքր սրճարան մըն էր, կը պատմէր Փորէլ երբ ձորձ մօտեցաւ: Սիրուհիս ըսաւ ինծի· «Գնա Լաուօքի սրճարանը, բայց երկար չմնաս այնտեղ»: Գացի· աղտոտ տեղ մըն էր· գետինը ծածկուած էր աւազով որ կը կրճատար ոտքերուդ տակ· ծուխերուն վրայ աչխատող մարդիկ կային այնտեղ· օդը ունէին իրենց ականջներէն կախուած· սեւամորթներ, դեղին մարդիկ, ամէն տեսակէն ալ կար· բոլորը կը թքնէին տախտակամածին վրայ եւ իրենց ոտքերով կը սրբէին· քաղաքավար մարդ քիչ կար: Սրճարանը նուագախումբ չունէր· մարդ մը նստած էր միայն դաշնակին առջեւ, սրահին մէկ անկիւնը: Մխախոտ կը ծամէր ու կը նուագէր միաժամանակ: Դրան մէջէն երեւցաւ Լիան Սանրէլը· յայտարարութիւն չկար: Անիկա նստաւ աւազին վրայ և սկսաւ իր մարմինին վրայէն քակել օձը, ինչպէս սեռագ քիչ առաջ: Քանի մը հոգի զարձան ու նայեցան: Դաշնակահարը կը նուագէր եւ կը թքնէր միշտ· իր թուքը աղջկան գլխուն վրայ կ'անցնէր: Մերկ էր աղջիկը, մօրչ մերկ· ոտքի ելաւ եւ համբուրեց սողունը, ինչպէս քիչ առաջ: Քանի մը հոգի եւս սկսան դիտել: Տեսած էին այդ տեսակ բաները՝ Արեւելքի մէջ: Լիան ո՛չ միայն գեղեցիկ էր, այլ եւ բան մըն ալ աւելի: Բարձերուն վրայ գտնուած դէմքերուն չէր նմաներ անորը, գիտէք, եւ յետոյ...

Բայց այդ մարդիկը աւելի գեղեցիկ կիներ տեսած էին Փորթ Սայիտի, Բօլսմպոյի կամ Շանհայի մէջ: Դարձան, նայեցան ու յետոյ անդին դարձուցին իրենց աչքերը: Միայն մէկ հոգի անցաւ սրահին մէջտեղէն եւ եկաւ աղջկան մօտ· գիտէր, տեսած էր անտեսանելին... Բայց ան ալ չէր հասկնար... Նայեցաւ աղջկան երեսին եւ սեղմեց անոր սոխնքներուն ծայրերը:

Փորէլ ընդհատեց իր խօսքերը եւ յետոյ շարունակեց·

— Աատուած իմ, տեսած էի կայծակը որ կ'իյնայ ծառի մը վրայ· ծառը պատառ պատառ կ'ըլլայ ու կը մեռնի աչքիդ առջեւ· այս մարդն ալ մեռաւ: Աղջիկը որ բռնած էր սողունին վիզէն, անոր գլուխովը ուժգին հարուած մը տուաւ մարդուն բերնին· արիւն եկաւ օձին բերնէն ու մարդուն շրթունքներէն: Ա՛լ հոն չէր աղջիկը· դուրը զոցուեցաւ ուժգնօրէն· ամէն մարդ եաեւ դարձաւ:

Դաշնակահարէն զատ մարդ չէր մնացած: Դաշնակահարը սկսաւ նուագել քիչ մը աւելի բարձր ու երգել· իսկ մարդը այնտեղ էր բերանը արիւնով լեցուն:

Փորէլ կեցաւ եւ իր չուրջը նայեցաւ: Առաջին անգամն էր որ լսեցին անոր անհեւութացումներուն մասին: Փորէլ խմեց գարեջուրը՝ գաւաթին վրայէն սրահին մէջ պատցնելով իր նայուածքը: Տեսաւ իր չուրջիններուն դի անոնք հետաքրքրութիւնը· աւելին կ'ուզէին լսել ու չարունակեց·

— Մօտս կանչեցի Պ. Լաուօքը եւ ըսի· «Դուն գործի մարդ մը կ'երեւաս»: Հասկցաւ միտքս ու դիս տարաւ ներքեւ սենեակ մը· հոն էր աղջիկը՝ Լիան Սանրէլը: Վախցակի մէջ գրուած բան մըն էր կարծես· ոտքերը գետնին զարկաւ, բայց յանկարծ հանդարտեցաւ ու եկաւ մոտիկ ընել: Հարցուցի Լաուօքին թէ ո՛ւրկէ գտած էր զայն: Ըսաւ որ փոնտիշէռիէն եկող նաւէ մը դուրս ելած էր ան: Աղջիկը գլխու նշանով մը հաստատեց: Երրորդ կարգով ճամբորդած էր: Զաւակ մը ունէր ու կը բնակէր Մարսէյլի վարնոց թաղերը՝ սենեակի մը մէջ: Ամէն անգամ որ Լաուօքի տեղեկութիւնները ճիշդ էին, աղջիկը գլխու նշան մը կ'ընէր· երբ սխալ բաներ ըսէր ան, կը քաշէր անոր թեւէն: Կարծես համր էր, թէեւ ես իմացայ իր բառերը այդ մարդուն հետ՝ սրճարանին մէջ· եւ ի՜նչ ձայն... Բայց երբ հարցուցինք թէ ի՞նչ կ'ընէր Փոնտիշէռիի մէջ, պատասխան չտուաւ: Երբ հարցուցինք գաւակին մասին, փակեց շրթունքներն ու աչքերը եւ իր դէմքը ա՛լ դոց դուռ մըն էր կարծես: Ցետոյ հարցուցի Լաուօքին թէ որքան կ'ուզէր· ըսաւ «այսքան»· նաեւ ինչ «այսքան»· գլուխը թօթուեցաւ եւ ըսաւ «այսքան»: Ցետոյ տեսայ որ աղջիկը աչքերը բացած ինծի կը նայէր: Զեմ կրնար նկարագրել: Այնպէս մը զգացի որ կարծես թէ դամբերը արժէք չունէր ինծի համար եւ ըսի· — Շատ լաւ: Դուրս եկայ ու վերադարձայ սիրուհիս մօտ:

×

Փորէլի կապելան յաճախորդ հրաւիրելու համար մասնաւոր նշանագիր մը չունէր: Սեւ գուռ մը կար մոխրագոյն պատի մը մէջ: Կը հրէիր դուռը ու կը մտնէիր: Աւելի գրաւիչ չէր անոր ներքը: Մութ ճամբայ մը՝ չէնքին տակ, կ'երկարէր վար, դէպ ի ախոռին բակը: Կազի լապտեր մը անդիի ծայրէն աղօտ կերպով կը լուսաւորէր խորտուբորտ քարերով ծածկուած այդ ճամբան: Ա՛լ կը գտնէիր ուղղութիւնդ· այդքան: Չէիր տեսներ աղտոտ ջրակոյտերը: Բակին միւս կողմը խարխուլ, փայտաշէն եւ սանդուղի մը աստիճանները յիշեցնող չէնք մը, որ կ'առաջնորդէր քեզ ախոռին վրայ հաստատուած Փորէլի կապելան, ներդաշնակ էր ընդհանուր չրջապատին: Այդ չրջապատին աններդաշնակ չէր նաեւ ախոռին կենդանիներուն բարձր ոչ վատառողջ հոտը:

Անչուշտ սրճարանը յաճախողները չէին հետաքրքրուեր անգամ մը իրենց բաց է, թերեւս կրկուատէն որ կը նկարէր գանոնք: Այնպէս որ առաջին անգամ չէին ըներ անոնք ներկայութեան: Փորէլի կապելան նոյնացած էր իրենց մտքին մէջ, այդ աղտոտ մթնոլորտին հետ· յատկանշական էր նաեւ աղմուկը այդ չրջապատին: Երբ ձիերը կը զարնէին իրենց ոտքերը, առաուան մօտ, այդ յատակի քարերուն, անոնց հանած ձայնը կ'ամբողջացնէր պատկերը: Մոտաւորական է այդ բանը բոլորը այդ վայրերուն համար որոնք իրենց յատուկ դրոշմ մը ունին: Տըլէր որ կրնար նոր յանգեր չինել, քիչ մը երաժիշտ էր ու քիչ մըն ալ խենդ, երգ մը շինած էր այդ ձայնին վրայ: Գիտէք քիչ մը ձին երբ կը սկսի ոտքերը գետնին զարնել գիշերը, ի՜նչ կանոնաւոր ներկայնակ հարուածներ կ'իջեցնէ:

Թարգմ· Թ. Մ·

(Շարունակելի)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
23
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1932
23 Decembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2068 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

Ինչպէս երեւցաւ մեր յաջորդական խմբագրականներէն, փաթիլի ոամկավար պաշտօնաթերթը կը շարունակէ ջուր ծեծել, վերլուծելով անցեալ տասնամեակի անցուդարձը:

Իր նպատակն է եղած՝ ապացուցանել թէ Ռ. Ա. կուսակցութիւնը սկիզբէն իսկ դաւաճան չիտակ ճամբան, կանդնելով Ն. Հայաստանի կողքին: Իսկ Դաշնակցութիւնը ոչ միայն խարխափումէ խարխափում գլորեցաւ, այլ եւ. —

1) «Միացեալ եւ անկախ Հայաստանի դրօշը գաղութահայութեան աչքին շղագնելով, հետապնդեց Հայաստանի մէջ դաւադրական – ապստամբական գործունէութիւն»:

2) «Հ. Յ. Դաշնակցութեան ղեկավարները տարիներով փայփայեցին Հայաստանի խորհ. իշխանութիւնը ներսէն ու դուրսէն պայքեցնելու եւ գաղութահայութիւնը խորհրդային Հայաստանէն հեռացնելու իրենց ծրագիրները»: («Ազագայ», 14 դեկտ.):

3) «Պահելով իր «յեղափոխական»ի իրաւասութիւնը, պիտի փորձէր շարունակել արտաքին միջամտութեամբ (գործակցութեամբ վրացի մենշեւիկներու, ատրպէյճանցի մուսաւաթականներու, Թուրքերու եւ ուրիշներու) Անդրկովկասը անջատել Խ. Միութենէն եւ ստեղծել թէ «անկախ» եւ թէ «միացեալ» Հայաստան»: («Ազագայ», 17 դեկտ.):

Մենք ալ, մեր կարգին վերլուծելով այս ամէն մեղադրանքները եւ ուրիշ զաղտասուքներ, ուզեցինք հաստատել թէ ոամկավար պաշտօնաթերթը սուտ կը խօսի եւ խուժանավարութեան մարդանքներ կը կատարէ:

Հիմա կարդը իրենցն է, մէջտեղ դնելու փաստերը:

Մանաւանդ որ, տասը տարի է անցեր, եւ ամէն մէկուց ունին տուգումներ կատարելու:

Եթէ միայն բարի ըլլան նոյնութեամբ հրատարակութեան տալու Պոլսոյ համաձայնութիւնը (1921 դեկտ. 20, 1922 յունուար 6 եւ յունուար 18), ամէն ինչ կը պարզուի: Ե՛ւ մեր անքաւելի մեղքը ե՛ւ իրենց անմեղունակ առաքինութիւնը:

Սպասելով աջդ «ժէսթ»ին, հարցը քննենք ուրի՛շ ուղղութեամբ մը:

×

Անշուշտ կսկծալի է որ, տասը տարի վերջն ալ, կը գտնուինք միեւնոյն չարաբաստիկ հարցականին առջեւ, — կարելի պիտի չըլա՞յ, վերջապէս, գտնել հիմնական հարցերու մասին, գործակցութիւն հաստատել երկու գլխաւոր հոսանքներու միջեւ:

Չկա՞յ դեռին մը, ուր ձեռք ձեռքի տան Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ ոամկավարները, քիչ մը պայծառութիւն, քիչ մը կենդանութիւն յառաջ բերելու համար գաղութներու մէջ:

Ամբողջ աշխարհ չէզոքութեան, բարեկամութեան, գործակցութեան, ոչ – յարձակման դաշինքներ կը կնքէ, թէ ներքին ապահովութեան եւ խաղաղութեան համար:

Իսկ մենք որ, իրրեւ արմատախիլ խլեակ, իրրեւ պարտուած եւ ուժասպառ մնացորդ, հարիւր անգամ աւելի կարօտ ենք խաղաղութեան եւ գործակցութեան, մենք ինչո՞ւ չենք յաջողիր գտնել միացման գիծ մը...

Դեկտ. 9ին, ուրիշ ոամկավար պաշտօնաթերթի մը, «Պայքար»ի մէկ խմբագրականին առթիւ, յիշեցինք թէ՝ 1931 օգոստոսէն ի վեր 6—8 ամիս խօսակցութիւններ, բանակցութիւններ կատարուած են Հ. Յ. Դաշնակցութեան եւ ոամկավար կեդր. վարչութեան միջեւ: Բոլոր այն հարցերու մասին որ միտք ու սիրտ կը տանջեն տասը տարիէ ի վեր:

Ըսինք, նաեւ, թէ բանաձեւեր մշակուած են բոլորի մասին: Անշուշտ փոխադարձ համաձայնութեամբ:

Արդի՞ւնքը, — նորէն ոամկավարներուն կ'իյնայ պատասխանել:

Մինչ այդ, կարելի՞ էր հարցնել թէ ի՛նչ բանի կը ծառայեն փարիզի ոամկավար պաշտօնաթերթին յիմարապատումները:

Այդ հէգեմոնները՞վ է որ պիտի պայծառանայ մթնոլորտը:

Այդ ցնդաբանութիննե՞րն են որ պիտի բերեն «միտքերու հանդարտութիւն ու խաղաղութիւն», որպէս զի կարելի ըլլայ խորհիլ «ծրագրի եւ գործի մասին», համաձայն «Պայքար»ի պահանջին:

Եթէ մեր թերթերն ալ մեղք ունին, խօսինք նա՛եւ այդ մասին:

Բայց, բանակցութիւններէն անմիջապէս յետոյ, ոամկավար կեդր. վարչութեան պաշտօնաթերթին բռնած ընթացքը՝ կրնայ չքմեղացնել չատ մը վրիպումներ, եթէ կան:

Կը բաւէ մէկ ժամ յառկացնել թղթատելու «Ազագայ»ի վերջին վեց ամիսներու հատաքածոն: Եւ պիտի տեսնէք որ, ոամկավար կեդր. վարչութիւնը ոչ միայն խուսափած է պայծառութենէ, այլ եւ կարելին փորձած է, միտքեր պղտորելու, հին վէրքեր քերքելու, եւ կանխակալ կարծիքները արմատացնելու համար:

Այդ բոլորը կ'ապացուցանեն թէ՝ ոամկավարները ուխտեր են մատ մատի չզարնել, ելք մը գտնելու համար սիրտ անելին:

Եւ ընդհակառակն, չինարար գործ կը սեպեն զրուանի տակ պահել ճրագը: Հայրենասիրութեան դաս տալ ուրիշներուն, իրականն մեղքեր պարտկելու ծածկամտութեամբ:

Եւ այս բոլորին արամաբանական արդիւնքը այն կ'ըլլայ որ, մինչ ուրիշները կը գործեն, համաձայն իրենց հայեցողութեան, ոամկավարներուն «խմաստութիւնը» վերջ ի վերջոյ կը յանգի — բան մը չընելու երանաւէտ անդորրութեան:

Անդորրութիւն մը որ կը խանգարուի միայն ուրիշներուն «մեղքերը» փնտռելու կամ մեղքեր հնարելու ամպարտութեամբ:

Երանի՛ թէ սխալած ըլլայինք:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱԹՈՒԼ ՄԸ ՀՈՍ, ԿԱԹՈՒԼ ՄԸ ՀՈՆ

Այսօր, ուրբաթ, կը բացուի Ֆրանսահայ Կարմիր Խաչին «բարեգործական վաճառքը» (պազար):

Վաճառքը պիտի շարունակուի շաբաթ եւ կիրակի եւս, հաճելի անակնկալներով:

Սովորութիւն եղած է, ամէն անգամ, յիշեցնել այս կարգի ձեռնարկները, որպէս զի ուշադրութենէ չվրիպին:

Արդ, ժողովուրդ մը որ հարիւր տարի հիւանդացոց պահեց ու կը պահէ Պոլսոյ մէջ, իսկապէս յորդորի պէ՞տ ունի, աջակցելու համար Կ. Խաչին:

Հիւանդներ կան, մանաւանդ երիտասարդներ — թոռախտաւորնե՛ր — որոնք ուրիշ ապաւէն չունին բայց մի-այն Կ. Խաչը:

Մանուկներ կան ցիրուցան, լքուած՝ ազգային իշխանութեանց կողմէ եւ դատապարտուած՝ օտարացման:

Հայերէն կ'ուզեն առրվիլ, եւ կարմիր խաչն է որ կա՛մ վարժուհին պիտի հոգայ, կամ ծաղկոցի մը ծախքը:

Եւ կան բազմաթիւ թշուառներ, որոնք ամէն դուռ կը զարնեն, բայց ամէնէն աւելի Կ. Խաչին վրայ կը ծանրանան:

Ի՞նչպէս հասնիլ այս բոլորին, առանց անդամավճարի, նուէրի, հանդէսի կամ «բարեգործական վաճառքի»:

Մանաւանդ որ, տօնական օրեր են, եւ ինչպէս բախտաւորները, թշուառները ալ անակնկալներու կը սպասեն:

Բազմազա՞ն են պահանջները: Բայց ոչինչ:

Կաթիլ մը հոս, կաթիլ մը հոն, — առուակներ կը կազմուին:

Եւ գործնական է ու մատչելի՝ «բարեգործական վաճառքը»:

Ոչ միայն Կ. Խաչին, այլ եւ ձեր տօնական հոգերը պիտի թեթեւնան, բաւի որ պիտի կրնամ ամէնէն սիրուն կաղանդչէքները գտնել՝ բաղդատաբար աւելի աժան:

ՎԱՀԷ

ՄԵՂՄԱՅՈՒՄՆԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Գերմանիոյ վարչապետը, Զօր. Շլայխէր, երեք – չորս շաբաթ առաջ արձակուրդ տալով խորհրդարանին, կը շարունակէ վարչական եղանակով կարգադրել շաբմ մը խնդիրներ:

Այսպէս, հրամանագրով մը մեղմացուց անցեալ յունիսին եւ օգոստոսին հրատարակուած բացառիկ օրէնքները՝ խռովարարներու դէմ: Չեղուած են արտակարգ ատեաններ, որոնք պիտի դատէին ահաբեկչական գործերը: Մահապատժի փոխարէն, բանտարկութեան պատիժ պիտի սահմանուի անոնց որ կը դաւադրեն պետութեան, հանրապետութեան նախագահին կամ վարչապետին դէմ: Պիտի պատժուին նաեւ անոնք որ «նախատալից յարձակումներ» կ'ընեն բանակին դէմ: Կը վերահաստատուի ժողովներու եւ ցոյցերու ազատութիւնը, պայմանաւ որ ոստիկանութիւնը շարունակէ իր հսկողութիւնը: Գալով մամուլի ազատութեան, դադրումն պիտի դատապարտուին միայն այն թերթերը որոնք իրենց հրատարակութիւններով կը վտանգեն պետութեան ապահովութիւնը կամ կը դաւանանեն երկրին շահերուն:

Միւս կողմէ, ընդհ. ներում պիտի շնորհուի: Շաբաթ օր 15,000 բանտարկեալներ պիտի արձակուին, Ծրնունդի առթիւ:

ՆՈՐԻՆ ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ ...

Երեքշաբթի իրիկուն Ֆիլիպէի մէջ Մակեդոնացի Լատիվսկի (Միխայլովի խմբակէն) սպաննուեց Կոցեւը, որ կը պատկանէր հակառակորդ խմբակին: Մարդասպանը ձերբակալուեցաւ:

*** Երկուշաբթի գիշեր անծանօթներ 14 ռումբ նետեցին սերպիական Զայչար խաղաթի զօրանոցին վրայ: Ռումբերէն 12ը պայթեցան առանց վնաս պատճառելու: Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ ռումբերը Մակեդոնական յեղափոխականներու կը պատկանէին:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ռուզվելթ քաժնուեցաւ Հուվըրեն

Կ'ՈՒԶԷ ԱՌԱՆՁԻՆ ԼՈՒԾԵԼ ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Մ. Նահանգներու նոր նախագահը վերջնապէս մերժեց Պ. Հուվըրի գործակցութեան առաջարկը: Հեռագիր մը ուղղելով Հուվըրի, յայտնեց թէ ինք արդէն առանձին ծրագիր մը պատրաստած է պարտքերու հարցի մասին եւ ընտրած՝ իր մտանագէտները, որոնց պիտի յանձնէ գայն, երբ իչխանութեան գլուխ անցնի յառաջիկայ մարտին: Մտանագէտներէն մէկն է Երնկ, որ կողմեց զերմանական հատուցումներու ծրագիրը, իսկ միւսը՝ մեծահարուստ Ամերիկացի մը, որ միլիոններ չինած է սակարանին մէջ, պատերազմի ընթացքին եւ անդամ է տնտեսական բարձրագոյն խորհուրդին:

Պ. Ռուզվելթ նախ կը մերժէ մտանաւոր յանձնաժողով մը կազմելու առաջարկը· յետոյ՝ կը մերժէ դործակցիլ Հուվըրի՝ այդ յանձնաժողովին անդամները նշանակելու համար· երրորդ՝ որոշած է առ այժմ ո՛ր եւ է բան չընել, պարտքերու մասին որ եւ է անմիջական ձեռնարկ յայտարարելու կամ խափանելու համար: Ցետոյ, համաձայն չէ այն տեսակէտին թէ պարտքերու խնդիրը կապ ունի զինաթափութեան կամ համաշխարհային տնտեսական խորհրդաժողովին հետ: Իրեն համար՝ պարտքերու խնդիրը բոլորովին անջատ է միւս բոլոր միջազգային խնդիրներէն եւ պէտք է լուծուի դիւանագիտական բանակցութիւններով:

Այս պատասխանին վրայ, հետաքրքրական է որ Հուվըր ետ կեդրոն մտանաւոր յանձնաժողով մը կազմելու ծրագրէն, կամ չարունակէ իր անհատական քաղաքականութիւնը:

Նոր դանիական ծրագիրը

Փոլ Պոնքուռի դահլիճը երէկ խորհրդարանին առջեւ կարդաց իր ծրագիրը, որ ամէն բանէ առաջ կը յիշէ պարտքերու խնդիրը, յայտնելով թէ կառավարութիւնը նոր բանակցութիւններ պիտի կատարէ այս մասին: Ծրագիրը մտանաւորապէս կը ծանրանայ զինաթափութեան հարցին վրայ: Կառավարութիւնը կարելին պիտի փորձէ, որպէս զի խորհրդաժողովը չձախողի: Գալով երկրի ելմտական վիճակին, յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ չուսով պիտի ներկայացնէ, առաջարկելով վերակազմել դործադրկութեան նպաստներու դրութիւնը, համաձայն տագնապին ծաւալման եւ գործազուրկներու պէտքերուն: Պիտի առաջարկէ, նաեւ, հաւաքական պայմանագիրը հաստատել գործատէրերու եւ պաշտօնեաներու միջեւ:

Իտալիա եւ եւկոսլաւիա դէմ դիմաց

Զորեքշաբթի օր հարցապնդումներ եղան Եւկոսլաւիոյ Ներակոյտին մէջ, հակասերտ ցոյցերու եւ Մուսոլինիի ճառին առթիւ: Արտաքին նախարարը խօսք առնելով, յայտարարեց·

— Մուսոլինիի ճառը դժնդակ տպաւորութիւն գործեց մեր վրայ: Եւկոսլաւիա կ'ուզէ բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել Իտալիոյ հետ, բայց մեր երկրին մէջ հաստատուած իտալացի փոքրամասնութիւնները, որոնք մեր կառավարութեան պաշտպանութիւնը կը վայելեն, պէտք է յարգեն մեր օրէնքները: Ինչ կը վերաբերի Քրքքի միջադէպին, սրճարանի պարզ վէճ մըն է ուր եւկոսլաւ մը եւ Իտալացի վիրաւորուեր են: Ձիրղ է որ Իտալացին մեռաւ քիչ յետոյ, բայց բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ այդ մահը հետեւանք է փութպոլի մրցումի մը առթիւ արուած հարուածի մը եւ թէ վիրաւորը կը տառապէր աղեթափոթենէ: Ինչ կը վերաբերի Թրոկիրի վենետիկեան առիւծներուն խթթարման, ցաւալի է, բայց այդպիսի դէպքեր կատարուած են նաեւ Իտալիոյ մէջ, եւկոսլաւ յիշատակարաններու դէմ: Պէտք է յայտարարեմ թէ Իտալիոյ Ներակոյտին մէջ եղած արտայայտութիւնները աննախընթաց են միջազգային յարաբերութեանց պատմութեան մէջ: Ներկայ ժամանակներու մէջ, աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է զլուխը սառն, ջիղերը հանդարտ եւ աչքերը բաց պահել: Իտալիոյ մէջ պատրաստակներ վնասուցին դիտակօդին առելութիւն յարուցանելու համար եւկոսլաւիոյ դէմ: Այդպիսի դրգռումներու հանդէպ մենք պիտի պահենք մեր հանդարտութիւնը, բայց եւ վճռական պիտի ըլլանք մեր երկրին նուիրական շահերը պաշտպանելու համար:

Նախարարէն յետոյ ծերակուտականներն ալ խօսք առնելով, դատապարտեցին Իտալիոյ ընթացքը: Դիտել տուին թէ Ֆաչական կառավարութիւնը պատրուակներ կը փնտռէ, Տալմացիան գրաւելու համար: Եիչեցին թէ Թիրոլի եւ Իսթրիոյ մէջ հարիւրաւոր գերմանական եւ սերպիական յիշատակարաններ քանդուած են Ֆաչականներուն կողմէ: Սրտաթափ ծերակուտական մը չէչտեց թէ Իտալիոյ ծրագիրը չատ պարզ է, — եւկոսլաւիոյ վրայ ձգել ամբողջ մեղքը, ծածկելու համար իր խոշ պատրաստութիւնները եւկոսլաւիոյ դէմ:

Նախկին Խտիվը ինչո՞ւ կը պտտի

Գահերէյն կը հետաքրքրեն թէ եգիպտոսի, Պաղեստինի եւ Սուրիոյ մամուլին մէջ մեծ ուշադրութիւն գրաւած է նախկին Խտիվ Ապպաս Հիլմիի այցելութիւնը այդ երկիրներուն մէջ: Կ'ըսուի թէ Ապպաս Հիլմի կապ ունի եւրոպական սեզանաւորական խմբակի մը հետ եւ հոգեր պիտի գնէ Պաղեստինի մէջ: Ուրիշներ ալ կը կարծեն թէ նախկին Խտիվը կ'ուզէ մերձենալ եւ հաշտութիւն հաստատել Արաբներուն եւ Հրեաներուն միջեւ:

«Թայմզ» առանց մեծ արժէք ընծայելու այս գրոյցներուն, ուշագրաւ կը դտնէ Ապպաս Հիլմիի այցելութիւնը, մանաւանդ որ դեռ վերջերս գացած էր այդ միեւնոյն երկիրները:

Անգլեւպարսիկ վէճը

Պարսկաստանի արտաքին նախարարը հեռագիր մը ուղղելով Աղգերու Դաչնակցութեան ընդհ. քարտուղարին, կը յայտնէ թէ իր կառավարութիւնը քարիւղի մենաշնորհը ջնջած առեն երբեք միտք չունէր վէճ մը ստեղծելու Անգլիոյ հետ եւ թէ սկիզբէն ի վեր իրենք տրամադիր են արդար համաձայնութեան մը գալու Անգլեւպարսիկ ընկերութեան հետ: Հեռագիրը կ'աւելցնէ թէ Պարսկաստան մանաւանդ պատուիրակներ պիտի ղրկէ Ժընեւ, եւ երբեք չպիտի առնէ ո՛ր եւ է քայլ որ կրնայ ծանրացնել կարծեցեալ վէճը:

Ինչպէս դրած էինք, Անգլիան ալ տրամադիր է իրաւախոհութեան մը գալու: Խնդիրը պիտի քննուի յառաջիկայ յունուարին:

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԽԱՇՏԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆ

Լոնտոնի ոստիկանութիւնը առջի օր ձերբակալեց 49 երիտասարդներ եւ վեց կիներ, ինչպէս եւ անոնց ապաստանած տան տէրը: Երիտասարդները, որոնք բոլորն ալ 17—25 տարեկան են, մեծ մասով կնոջ տարազ հագած էին, «գայթակղելի ցուցադրութիւններով» եւ հոլանի: Ոստիկանութիւնը երկար ատեն է ի վեր կը հետապնդէր այս չնաշխարհիկ խումբը, որ բոյն դրած էր բազեհամբաւ թաղի մը մէջ:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՑ Կ. ԽԱՉԻ ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՎԱՃԱՌՔԸ *ԱՑՍՕՐ, ՎԱՂԸ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ* ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՏԵՍՆԵԼ ԶՈՐԲՈՐԴ ԷՋ

ՆՈՐ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՍԵԼԱՆԻԿԻ Մ Է Ջ

Աքէնքէն կը հետագրեն դէկտ. 21 թուականով.— Երկրաշարժի ուժգին ցնցում մը զգացուեցաւ այս առտու Սելանիկի եւ Խալիւտիքի մէջ:

*** Ցնցումներ զգացուեցան նաեւ Մ. Նահանգներու կարգ մը մասերուն եւ Ֆանատայի մէջ:

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՋՈՀ ՄԸ

Անհկարագրելի տառապանքներէ յետոյ, առջի օր մեռաւ Տոքթ. Ժոռժ Հարէ, որ իր կեանքը նուիրած էր Ռ. ճառագայթներու կատարելագործման: 58 տարեկան էր: 1930ին, անգրմանիշակագոյն ճառագայթներու գործողութիւններէն վնասուած ըլլալով, այ ձեռքին մատնեմատը կտրեցին: Երկու տարի վերջը, հարկ եղաւ հանել այ անութին ջղակծիկը: Վերջապէս, 1932 յուլիս 3ին, ամբողջ թեւը կտրեցին, կեանքը փրկելու համար: Նախագահ Տումէրի ուշադրութեան յանձնուած ըլլալով իր անձնուիրութիւնը, Պատուոյ Լեգէոնի աստիճան ստացաւ: Հակառակ իր տժգոյնին գոյութեան, մարտիրոսի մը համբերութեամբ կը տակար եւ միշտ նոր գիւտերու մասին կը մտածէր: Բարեկամներ կը յորդորէին որ բիչ մը հանգիստ առնէ:

— «Հանգի՞ստ, դեռ այնքան ընելիքներ ունիմ»:

Իր մահը խոր սուգի մատնած է ոչ միայն գիտնականները, այլ եւ Փարիզի հիւանդանոցները, ուր այնքան անձնուիրութեամբ կը գործէր տարիներէ ի վեր:

ՀԻՆԳ ԲԺԻՇԿՆԵՐ ԿԱՏՂԵՑԱՆ

Պուքրէշէն կը գրեն թէ Զէրնաուտիի (Պուքովինա) մէջ հինգ բժիշկներ կատաղութենէ բռնուեցան, երբ կը դարմանէին աղջիկ մը: Շուն մը խածած էր այս մանկամարդուհին, որ մեռաւ չարաչար տառապելով:

Հինգ բժիշկները հիւանդանոց փոխադրուեցան:

ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ՍԿՍԱՒ

Մոսկուայէն կը հետագրեն թէ Ուրալեան շրջանի հացահատիկի մթերման վարիչներէն 17 հոգի արտաքսուեցան համայնավար կուսակցութենէն, համաձայն վերջերս որոշուած զտման օրէնքին: Ասոնց անունները հրատարակուեցան սեւ ցանկի մը մէջ: Ամբաստանուած են կը խաբէին կուսակցութիւնը եւ կը ձախողեցնէին հացամթերման ծրագիրները:

Խորհրդային մամուլը այս առթիւ կը գրէ թէ եղածը պարզ սկզբնատրութիւն մըն է, եւ թէ վերստուգիչ յանձնաժողովները շարմադէ պիտի անցընեն բոլոր շարքերը, որովհետեւ «կուսակցական անդամատետրը ունեցող բշնամի մը աւելի վտանգաւոր է քան կուլակ մը»: կարգ մը տնօրէններ ոչ միայն արտաքսուած, այլ եւ ձերբակալուած են, իբրեւ դասակարգային բշնամիներ:

Մաքրագործումը սկսած է նաեւ նարտարագործական կեդրոններուն մէջ: Խորհրդային թերթերը կը գրեն թէ ուսեստի գողութեամբ եւ ուրիշ յանցանքներով ամբաստանուած պարագլուխներէն շատերը կուսակցութեան անդամներն են որոնք չարաչար կը գործածեն իրենց առանձնաշնորհները, իրենց անձնական շահերուն համար:

ԹՈՒՐՔԵՐԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՄԻՋԱԴԷՊ.— Ապտիւլ Մէլիք Համզա, էնկիւրիի եգիպտական դեսպանը, յայտարարեց թէ փէսի միջադէպէն ի վեր (29 հոկտ.) իսիթ ո՛ր եւ է յայտարարութիւն չէ ըրած մամուլին եւ թէ սուտ են թուրք մամուլին կողմէ իրեն վերագրուած խօսքերը:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Ա. Ա. Տիգրանեան Ծ.[1] (1876–1951), «Պատմութիւն Հայոց» (Երեւան, 1951–1959), հ. 1–3։

գովական Դիլիջանի բնութիւնը:

Եկողներէն ոչ ոք բնակարան կը բերէ միասին, որովհետեւ անթիւ սենեակներ կան Դիլիջանի մէջ:

Աչնան, երբ կը մեկնին հիւրերը, Դիլիջանի ուսուցչութիւնը կը չարունակէ ապրիլ սենեակէ դրկուած, ատաձնդական:

Ահա փաստեր: Դիլիջանի ուսուցիչներէն Աճէմեան, Յովհաննէսեան, Բուշարեան եւ Կարապետեան սենեակ չուներ ընակելու: 500 դիմում են կատարեր, 150 անգամ կուներ, ու երբ նորէն սենեակ չեն գտեր, արշաւեր են մանկապարտէզին վրայ: Ուսուցիչ Կարապետեան հիմա կը բնակի սենեակի մը մէջ, որ քիչ մը մեծ է անչուչա լուցկիի տուփէն: Իսկ Հայոց լեզուի դասատուն ո՞ւր կը բնակի, ո՞վ գիտէ:

Երբ այս տխուր կացութիւնը կը պարզեն ատ որ անկ է, կը պատասխանուի.

— Վարժապետ են, մի կերպ եղյա կը գնան (խորհ. Հայաստան, 22 Նոյեմբեր):

«ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ»

Ռուսական «Վեդերացիա» հրատարակչական ընկերութիւնը որոշեց պատրաստել գրական մատենաշար մը 40-50 հատորներէ բաղկացած, «Խորհրդային Միութեան ժողովուրդներու գրականութիւնը» խորագրին տակ: Առաջին առթիւ լոյս պիտի տեսնեն ուկրաինական, ռուսական, վրացական, հայկական, թրքական, թաթարական, հրէական ժողովածուները, ինչպէս նաեւ Միջին Ասիոյ գրողներուն գործերը: Խմբագրական կազմին անդամները ներկայիս կ'աշխատին յիշեալ ժողովուրդներու երկիրներուն մէջ, նիւթ հաւաքելով ու դասաւորելով:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

Մ. Հ. Միութեան Ե. տարեդարձը

ՎԻՐԻԿՕ ՍԻՒՐՈՒ ՊՈՒՏՈՑ, 18 դեկտ. — Սթանոզի Հայր. միութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ Usine Favotի սրահին մէջ, կիրակի կէսօրէ վերջ: Ժամանակէն առաջ կոկիկ բազմութիւն մը լեցուած էր սրահը մեր հայրենակիցներով:

Բեմին ալ եւ ձախ կողմը կը ծածանէին Ֆրանսական դրօշը եւ տարբեր եռագոյնը, իսկ բեմին ճակատը կը ծածանէր Միութեանս նարնջագոյնը եւ կանանչ դրօշը:

Հանդէսը բացուեցաւ նախագահութեամբ Պ. Կ. Վարդէրեանի: Վարագոյրը բացուեցաւ խումբ մը փոքրիկներով եւ երգուեցաւ խմբերգ «Մեր հայրենիքը»: Նախագահը առաջարկեց յատնկայա յարգել նահատակներու յիշատակը: Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ Պ. Մ. Գասապեանը որ բացատրեց օրուան նշանակութիւնը, չեչտելով թէ Հայր. Միութեան գոյութիւնը անհրաժեշտ է օտար ափերու վրայ, փրկելու համար նորահաս սերունդը: Այս առթիւ կազմակերպուածէգիլիերային դասընթացք մը, նորահաս սերունդը վարժեցնելու համար մեր մայրենի լեզուին եւ հայրենի աւանդութեանց:

Ցետոյ տեղի ունեցան խմբերգներ որոնց կը մասնակցէին Պ. Պ. Ս. Զօպանեան, եւ Մարտիրոս Կէորեան, ընկերակցութեամբ Ջութակի: Բարեկարգութեան կը հսկէր Պ. Ա. Մուսաեան: Երգուեցան «Բարով եկար սիրուն կոյսիկ», «Երկիւղ չունիմ»: Արտասանութիւններ եղան Պարոններու եւ օրիորդներու կողմէ.— Ց. Փարամեան (Երբ որ եար մը ունենամ), Կ. Պայթեան (Յաղթութիւն ձեզ), Հ. Փափազեան (Գութը), Շ. Փափազեան (Որբը), Մ. Վարդէրեան (Նոր տարին), Մ. Կէորեան (Հայը չի ձուլուիր): Ցետոյ ներկայացուեցաւ «Կօշկակարին անյարմար աշակերտները» (Մ. Գասապեանէ): Հանդէսը փակուեցաւ «Բամ Փորոտան»ով:

Հանդիսականները մեկնեցան գոհ տպաւորութեամբ:

Միութիւնն առեն գաղութիս մէջ կազմակերպուած է Սթանոզի Հայր. Միութեան Փութպոլի խումբ մը 6 նոյեմբերին: Առաջին մրցումը տեղի պիտի ունենայ դեկտ. 25ին, կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2ին էքիր տը Վիրիոյի դէմ:

(Կնիք մասնաճիւղի)

Ցիրուցան Հայեր

ԻՒԶԻՄ, 16 դեկտ. (Ցառաջ).— Իզմէնի տասը քիլօմէթր հեռու, Remoulien շոգեկառքի կայարանին երկայնքի ի վար, բլրակի մը վրայ, անտառներու այգիներու շրջանակին մէջ, փռուած է ընդարձակ ու երկայրկանի չէնք մը, Panary, հեռուէն նմարողը երբեք չի կրնար երեւակայել թէ հոն կայ հայկական օջախ մը:

Գործի բերումով, պատահաբար կ'անցնիմ այդ շրջանակէն: Հետաքրքրութեամբ կ'ուզեմ հասկնալ չէնքին ներքին կեանքը:

Վարանումով մը, կը մտնեմ սէմէն ներս, ակնարկ մը կը նետեմ չուրջս: Անճարն ու հանդարտ է: Ոչ մէկ կենդանի շարժում: Լռութիւնը կը խանդարեն միայն բակին մէջ խմբուած հաւերն-ու աքաղաղները եւ հինդէն տասը տարեկան երկսեռ մանուկներու խումբ մը:

Սրահայոյզ տեսարան մը կը բացուի աչքիս առջեւ: Պահ մը յետոյ մանուկները կը բոլորուին չուրջս: Առողջ, կայտառ, ժպտուն են բոլորն ալ: Անոնց դեղեցիկ սեւ աչքերը, վարդակմփոր այտերը կը մատնեն որ հայ են: Մանուկներէն մէկը համարձակ եւ մաքուր հայերէնով մը կը պոռայ.

— Հայ է, Հայ:

Հոդիս կը փոթորկի, ի տես այդ պատանի բարեկամիս: Ահա ուրեմն ցեղին կենդանի վկաները, հայրենիքէն մղոններ հեռու, օտար երկնքի տակ, լեռան մը գլուխը...

Ակնթարթի մը մէջ հետաքրքիր ու մանկական անմեղ ակնարկներու տարափին տակ պահ մը կը մնամ չբուռարած ու անխօս:

Ուրիշ տղայ մը կը հարցնէ.

— Պարո՛ն, դուք «Arménien» էք:

Վարանոտ այո մը դուրս կուգայ բերնէս: Աբտասովոր փսփսուք մը կը սկսի անոնց մէջ, նոյն պատանին աւելի ոգեւորուած իմ Հայ ըլլալու հանդամանքէն, կը հարցնէ.

— Պարո՛ն, դուք եկաք մեզի հայերէ՞ն սորվեցնելու:

Բռնազբօսիկ «ոչ» մը դուրս կուգայ բերնէս, լուռ են բոլորը: Կը զգամ որ իմ ժխտական պատասխանս վիրաւորեց անոնց զգայուն սիրտերը: Կը փութամ փոխել խօսակցութեանս նիւթը.

— Ո՞ւր են ձեր ծնողքը:

Հազիւ խօսքը վերջացած, ահա գոնէն ներս կը մտնէ, 35 տարեկան միջահասակ կին մը: Մինակ կը մնամ, հոն բոլորը կը հաւաքուին կնոջ բոլորտիքը:

Կը մօտենամ տիկնոջ եւ տեղեկութիւններ կը քաղեմ:

Սկզբնները, 15—20 հայ ընտանիքներ, Էսկիշէհիրի շրջանէն, քանի մը տարիէ ի վեր կ'աշխատին Ֆրանսացի այգեպանի մը քով: Շնորհիւ իրենց աշխատասիրութեան ու խաղաղ կեանքին, կը վայելեն վարձրոնին եւ դրացիներուն համակրանքը:

Այր եւ կին լծուած են այգեմշակութեան, գոհացուցիչ օրավարձով: Ամէն գուրս, ունին անասնապահական սեփական գործեր, հաւ, աքաղաղ, նապաստակ, խոզ որոնցմէ կը ստանան գոհացուցիչ եկամուտ մը: Թէեւ անջատուած աղբյրէ կեանքէ, բայց ոդին կենդանի է միշտ: Առողջ մանուկներ եւ պատանիներու խումբ մը կը վխտայ այդիներու երկայնքն ի վար: Կը խօսին հայերէն, կ'երգեն հայերէն: Մեր զարմացի ու աւանդապահ հայրենակիցները փափաքած են որ իրենց զաւակները մեծնան հայ, դաստիարակուին ազգային կրթութեամբ: Այդ գաղափարը հաւաքարար տեղեկացուցած են Ֆրանսացի կալուածատիրոջ, որ բարեացակամ մարդ մըն է: Պատրաստակամութիւն յայտնած է, իրենց փափաքին գոհացում տալու համար, տրամադրել մանկապարտէզի ուսուցիչի բնակարանի համար չէնք մը, նաեւ, ամսական որոշ եւ տեւական գումար մը:

Մէկ երկու ազգանուէր երիտասարդներու ջանքերով, ձեռնարկը կը յաջողի: Մանկապարտէզին բացումը կը կատարուի պաշտօնապէս, եւ գպրոցը կը չարունակուի քանի մը ամիսներ: Լաւ չրջանէ մը յետոյ, վարժուհին կը մեկնի պարագաներու ստիպուած:

Կուգայ երկրորդ մը եւ հազիւ քանի մը ամիս մնալով, կը մեկնի առարկելով թէ լեռան գլուխն է:

Ահա այսպէսով կը վերջանայ եռանդով սկսուած ձեռնարկ մը:

Եւ սակայն, մեր աշխատասէր հայրենակիցները չեն յուսահատած: Կ'աշխատին պահել լեզուն եւ աւանդութիւնները, միշտ կը հետաքրքրուին ազգային անցուդարձերով եւ հայ մամուլով, իսկ կրօնական ծէսերն ու մկրտութիւնները, կատարելու համար կը հրաւիրեն Վալանսի հոգեւոր հովիւը: Դժբախտաբար մինչեւ հիմա ազգային որ եւ է մարմին կամ անհատ կամ թերթ չեն հետաքրքրուած, բացի «Ցառաջ»էն որ քանիցս արձադանգը եղած է անոնց կեանքին:

Ներսէս Մանուկեան

Փրօֆ. Տոտուեանց Եուկոսլաւիոյ մէջ

ՊԵԼԿՐԱՏ, (Ցառաջ).— Մեր գաղութին ալ բախտն ունեցաւ լսելու միեղբարհռչակ փրոֆէսէօրին մէկ դասախօսութիւնը: Դասախօսութենէն առաջ, Պ. Գ. Մրճիկեան ներկայ հաւաքուածներուն ներկայացուց յարգելի փրոֆէսէօրը:

Համազործակցութիւնը, բաւ փրոֆէսէօրը շատ գարեր առաջ գոյութիւն է ունեցեր հայ ժողովուրդի մէջ, ոբանք չնորհիւ այդ համագործակցութեան, հայրենի հողէն հեռու, օտար աշխարհի մէջ կրցեր են տնտեսական բարձր դիրքեր ձեռք ձգել:

Համագործակցութիւնը նոյնիսկ ցեղի մէջ անոր նմանը: Մարդ չէր դիտնար նախապէս թէ ինչ պիտի հըբամցուէր իրենց: Դիլէերներ չարունակ Փորէլ ներկայացում չէր ունենար երբեք: Զէնին փնտռեր անոնք Պա-Թա-Քլանի աղչիկներուն արուեստները, որոնք առաջուընէ ցուցադրուած պիտի ըլլային արդէն պուլվաններուն վրայ:

Երբ համեստ կերպով զարդարուած էր կապելան: Քանի մը նկարներ միայն կը տեսնուէին այնտեղ զորս արուեստագէտները տուած էին Փորէլին, իրրեւ վճարում իրենց առկախ մնացած հաշիւներուն:

Երբեմն, ինչպէս Մէլինքէն, «Ուէվէյեօն»ին կամ Նոր Տարիի նախօրեակին, կապելան զարդարուած կ'ըլլար ձգախիժէ չինուած օդապարիկներով կամ թուղթէ դրասանդներով: Ընդհանրապէս, սակայն, անիկա չեզոքի դերաններուն տակ երկարող սբրահն էր միայն, առանց ուրիշ – զբաղում վայր մը ըլլալու յատկութեան: Հաճելի մթնոլորտը կը ստեղծէին միայն իր սովորական յաճախորդները:

Փորէլի կապելան յանպատրաստից բան մըն էր, չէք կրնար տեսնել փաթիլի մէջ ամբողջ ձիւնոյն յանկերգով.

Sacré de nom!
Prrrom! pom! pom!

Շատ համեստ կերպով զարդարուած էր կապելան: Քանի մը նկարներ միայն կը տեսնուէին այնտեղ զորս արուեստագէտները տուած էին Փորէլին, իրրեւ վճարում իրենց առկախ մնացած հաշիւներուն:

Երբեմն, ինչպէս Մէլինքէն, «Ուէվէյեօն»ին կամ Նոր Տարիի նախօրեակին, կապելան զարդարուած կ'ըլլար ձգախիժէ չինուած օդապարիկներով կամ թուղթէ դրասանդներով: Ընդհանրապէս, սակայն, անիկա չեզոքի դերաններուն տակ երկարող սբրահն էր միայն, առանց ուրիշ – զբաղում վայր մը ըլլալու յատկութեան: Հաճելի մթնոլորտը կը ստեղծէին միայն իր սովորական յաճախորդները:

Փորէլի կապելան յանպատրաստից բան մըն էր, չէք կրնար տեսնել փաթիլի մէջ ամբողջ ձիւնոյն յանկերգով.

Sacré de nom!
Prrrom! pom! pom!

Ամէնէն քաջ սիրտ ունեցող դերասանուհին անգամ չպիտի համարձակէր չարունակել իր երգը այդ յանկերգէն յետոյ:

Ամէն մարդ միասին կը բերէր իր աղչիկը: Տատամսիլ կարելի չէր, պէտք էր պարել: Սրահը տրամադրուած էր իրենց այդ բանին համար:

Պատերուն տակ չարուած էին սեղանները որոնց չուրջը նստած՝ կը ճաշէին արուեստի յախուռն ծրագիրներու մասին եւ թէքեւամիտ քննադատութիւններ կ'ընէին:

Ապագայապաշտ արուեստը նորութիւն էր այդ օդերուն: Ըսողներ կային որ կեանքին վրայ պէտք է նայիլ բոլոր անկիւններէն. ոաքի տակ կ'առնուէին ընդունուած ու նուիրագործուած սովորութիւնները: Նոր չարժում մը սկսած էր: Ոտքի մը նկարիչներ կային այնտեղ որոնք եռանկիւնաձեւներ կը կոչուէին. այս տեսակ չարժումներ չէին կրնար ճանչցուիլ առանց մասնաւոր պիտակի մը: Փինէ մէկին էր այդ խումբին:

Կապելային այդ չրջանի յաճախորդներուն ամէնէն ողջմիտը Ճորճ Լըմըգիւրիէն էր. հարազատ Ֆրանսացի մը չըլլալո՞ւն հետեւանք էր աւիկա արդեօք: Կըղնդիէն եկած էր, ուսումը առած էր Իրլանտայի մէջ ուր կը բնակէր իր ծնողքը: Կատազութիւնը որով ան կառչած էր Գեղեցիկին մասին իր յուսերին է ունեցեր հայ գեղջուկի խոնարհ յարկի տակ, ուր մեր ցեղին ազնիւ զարմուհիները իրարու օգնելով կը հայթայթէին իրենց պիտոյքները:

Պուլկարիոյ մէջ, Ֆիլիպէ, երեսուն տարի առաջ, ամէն քայլափոխի կը հանդիպէիր հայ վաճառականներու, բայց այժմ ոչ, պատճառն այն է որ Հրեաները, հաստատուելով այդ քաղաքին մէջ եւ կազմելով համադործակցութիւն, դրեթէ դրաւեր են հետրապարակը: Այժմ, Հայերը զգալով իրենց սխալը Պ. Հալաճեանի ջանքերուն չնորհիւ, կազմեր են համագործակցական ընկերութիւն մը, որ կարճ ժամանակի մէջ բաւական յաջողութիւն է գտեր: Համագործակցութիւնը միայն տնտեսական հողի վրայ չէ կերտելի գնել, այլեւ մտային ուշոգեկան: Այսպէս անհատները համագործակցական գետնի վրայ կը կազմակերպեն դասախօսութիւններ, թատերական ներկայացումներ, գրական ասուլիսներ, այնպէս որ մէկ ցեղի պատկանող անհատներ, մէկզմէկու աւելի կը մօտենան եւ կ'ամրանայ հայրենիքի սէրը: Ինձի պատահեցաւ նոյն բանը, Պուլկարիոյ մէջ ներկայ գտնուեցայ հանդիսի մը, ուր Հայուհի մը արտասանեց մեր թէ ռուսահայ եւ թէ թրքահայ բանաստեղծներէն, որոնք այնքան ազդեցին իմ վրաս, որես որոշեցի իմ կեանքիս վերջին օրերը անցընել իմ ազգի մէջ, ըլլալ անոր օգտակար: Ետայ Հայ եմ, դաստատուիրդիմ, քայցկեանքի գանձ ալիքները զիս քշեր էին բուն հայրենիքէս հեռու օտար աշխարհ:

Աշխատեցէք միանալ իրարու եւ կազմել համագործակցականներ:

Յարգելի փրոֆէսէօրը իր դասախօսութիւնը աւարտեց բուռն ծափերու մէջ:

ՎԱՆԷ ՍԱՆԻԱ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ֆութպոլ

ՓՐԻՎԱ.— Ուրախ եմ հաղորդելովտեղ. Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փութպոլի խումբին տարած յաղթանակը U. S. Privadoiseի դէմ:

Թէեւ օտար մթնոլորտի մը մէջ կը գտնուէինք եւ ներկաները կը փափաքէին մեր պարտութիւնը տեսնել, հայ տղաքը կրցան յաղթական ելլել չնորհիւ այն կամքին ու կորովին, որ Հայունն է:

Խաղը սկսաւ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1.50ին, 18 դեկտ. Փրիվա հաւաքորդին դաշտին վրայ: Առաջին կիսախաղը վերջացաւ 0ի դէմ 0ով, իսկ երկրորդ կիսախաղին 20 վայրկեան անցած՝ հակառակորդին բերդը երկու անգամ ծակած էինք արդէն, որմէ վերջ յաղողեցան մէկ նշանակէտ մը չահիլ: Խաղին վերջաւորութեան մօտեցած էր՝ երբ յարձակողականով մը յաղողեցանք երրորդ նշանակէտը չահիլ, որով խաղը վերջացաւ 3ի դէմ 0ով:

Ցոյս ունինք նոր յաղողութիւններ չահիլ:

Գ. Պօյաճեան

Առափ խումբը

ՍԷՎՐԱՆ.— Գիւղիս Ափաքա Փութպոլի խումբը նոր յաղողութիւն մը եւս ձեռք բերաւ յաղթելով C. A. Bourgetի (2) խումբին, 1ի դէմ 0ով:

Ափաքա միութիւնը, Փութպոլի նոր եղանակէն ի վեր կանոնաւոր մրցումներ ունեցաւ եւ հետաքրքրութիւն յառաջ բերաւ Սէվրանի մէջ իր նորահաս Փութպոլիստներով:

Դաշտին վրայ ներկաներուն կէսէն աւելին Ֆրանսացիներ են, որոնք սիրով կուգան քաջալերել մեր տղաքը:

Որքան ուրախ պիտի ըլլային այս երիտասարդները՝ երբ տեսնէին թէ դիւղիս հայութիւնը կը հետաքրքրուի իրենցմով, մէկուկէս ժամուան յոգնութեան փոխարէն քանի մը քաջալերական խօսքեր բաւ պիտի համարէին իրենց:

Ներկաները անդիտակցաբար օգնած պիտի ըլլան նաեւ իրենց Փիլիքակցին, հետու մնալով սրճարաններու եւ սեղանակներու ապականած օդէն:

Փիրայր Լօրէն

ՄԱՄՈՒԼ

«Ի՞նչ պէտք է ընենք»

Սօֆիայի «Ազատ խօսք»ը իր կարգին վերլուծելով ռամկավար «Պայքար»ի վերջին մէկ խմբագրականը, որ այս խորագիրը ունէր, դիտել կուտայ (13 դեկտ.).

— «Մեզի համար կարեւորը այն է թէ մենք ի՞նչ պիտի ընենք, եթէ երբեք նոր պատեհութիւններ ներկայանան այս կամ այն ձեւով: Դարձեալ առանց ծրագրի ու անպատրա՞ստ պիտի դիմադրեանք դէպքերը եւ աննպատակ ու անխորհուրդ կերպո՞վ պիտի գործենք, քէ՞ կազմ ու պատրաստ պիտի գտնուինք ո եւ է պատահականութեան հանդէպ:

Այս հարցումը, ինչպէս կը տեսնէք չատ ուշացած է: Ան պիտի արուէր եւ անոր պիտի պատասխանուէր չատ առաջ, 1914ին, 1917ին, 1920ի աշնան կամ, գոնէ, 1922ին... Բայց, լաւ է ուշ քան երբեք: Լաւ է որ դէթ հիմա, հայ կուսակցութեան մը ոչ անկարեւոր մէկ օրգանը, սթափումի նշաններ ցոյց կուտայ եւ հրապարակ կրգնէ մեր կեանքի մեծագոյն հարցումը՝

— Ի՞նչ պիտի ընենք:

Մեծ այս հարցումին պատասխանը Դաշնակցութիւնը տուած է ոչ միայն իր գերագոյն ժողովներու որոշումներով, այլեւ իր քաղաքական, հանրային ու զուտ ներքին կազմակերպական գործով: Ու ոչինչ կայ ծածուկ եւ ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ Դաշնակցութեան գործն ու մտածումը ներկայ ծանր կացութեան եւ վաղուան անակնկալներուն հանդէպ: Ու նաեւ Դաշնակցութիւնը պատրաստ եղած է ու պատրաստ է հիմա ալ, որեւէ հայրենանուէր կազմակերպութեան հետ գըլուխ գլխի քննութեան ենթարկելու մեր կեանքի բոլոր հարցերը, պատասխանելու ի՞նչ պէտք է ընենք հարցումին եւ միացեալ ուժերով կամ «կազմ ու պատրաստ» դիմադրաւելու դէպքերուն ու «պատահականութիւններուն»:

«Ծրագրի ու գործի մասին խորհելու համար, կ'ըսէ ռամկավար «Պայքար», առաջին ու ամէնէն էական պայմանն է մտքերու հանդարտութիւն ու խաղաղութիւն»: «Այսօր, կ'աւելցնէ ռամկավար թերթը, դժուար է գտնել հայ գաղութ մը, անկիւն մը, ուր եկեղեցի, դպրոց, թաղականի ու տիրացուի խնդիր ու պայքար չյուզուի»:

Ու, կարդ մը սովորական ու անհամ մեղադրանքներու իր տուրքը տալէ յետոյ, ռամկավար «Պայքար» կ'եզրակացնէ՝

«Հերիք այս ղազրզռուքիւնը, թող հանդարտին եւ խաղաղին մտքերը, որպէսզի կարենանք մեր գլխուն ճարը խորհիլ»:

Այս դեղահատները, որ վերջին թիւով կը հրամցուին ռամկավար թերթին կողմէ, իրապէս Դաշնակցութեանն եղած են, տարիներ չարունակ ու ամէն տաիթով առաջարկուելով հայ հիւանդ կեանքին ու մտանաւոր պէս ռամկավարներուն, որոնք առանց անոնց համն ու ազդեցութիւնը դէթ անգամ մը փորձելու, կա մղած են դանոնք, առնուազն «հաչիչ» համարելով...

Սակայն, մենք համոզուած ենք այդ «հաչիչ»ի բուժիչ զօրութեան: Մենք խորապէս հաւատացած ենք, որ ան ոչ միայն պիտի չմխրճեցնէ հայ կեանքը, այլեւ ընդհակառակն, նոր կաղդուր պիտի տայ մեր ժողովուրդի հիւանդ օրգանիզմին, սթափումի, իրատեսութեան, նոյնիսկ համեստ գործակցութեան պիտի մղէ հազարաւոր մտրտեաչներ: Մենք անկեղծօրէն հաւատացած ենք նաեւ որ, այս ընդհանուր ղազրզռուքեան հանդարտացումի եւ մտքերէ աւելի կիրքերու այս ահաւոր փոթորկատարի զազարի պահուն, ոչ միայն հնարաւոր պիտի ըլլայ «մեր գլխուն ճարը խորհիլ», այլեւ իրապէս փրկել այս ժողովուրդը եւ ներքին իրերակերպութենէ, եւ արտաքին հազարամեկ դաւերէ, եւ ընդհանուր ապէտ՝ Հայաստանէն մինչեւ ամենահեռաւոր գաղութը»:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Դիւրութեան համար, Մարսէյլի մեր ընդհ. գործակալ Պ. Գ. Թերիկեանի յանձնած եւֆ առկախ հաշիւներու գանձումը:

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն, ամէն հաշիւ փակել մինչեւ 1932 Դեկտեմբեր **31**:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ ԻՐԱՒ ԿԸ ՀՐՄՁՏԿԵՆ

տեղական թերթերու մէջ, տօնական օրերու առթիւ:

Գործի մարդիկ, «Ցառաջ»ը ձեր տրամադրութեան տակ է, եղանակին համապատասխան ազդերու համար:

Փութացէք օգտուիլ բացառիկ պայմաններէն:

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

*** Երանի անոնց որ չեն վախնար խրենց անձէն:

*** Մուհամմէտ չէ կրցեր ճանչնալ կիները: Ի՞նչպէս կրնար ճանչնալ խեղճը, երբ ընդամէնը... չորս կին ունէր:

*** Մարդիկ նպատակներ ունին կեանքի մէջ· կիները՝ փափաքներ:

*** Երբ այն կը սիրէ, չի կրնար մը-տածել: Կինը կրնայ մտածել միայն երբ կը սիրէ: Ու կինը կրնայ մտածել միայն այն ատեն երբ կորնցուցած է իր ... խելքը:

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (4)

ՄԱԹԱ ՀԱՐԻ

1· ՓՈՐԵԼԻ ԿԱՊԵԼԱՅԻՆ ՄԷՋ

Ախոռէն բարձրացող այդ աղղանչանին վրայ կը գաղրէին խօսակցութիւնները միաձայն: Եւ հետեւելով ձիուն ամբակներուն ձայնին, բոլորը մէկ կը սկսէին գաղնել իրենց ոտքերը ու միանուագ կ'երգէին Տըլէտի անշուք ոտանաւորը.—

Sacré de nom!
Prrrom! pom! pom!
La vie est brève,
La nuit est longue
Sacré de nom!
Prrrom! pom! pom!

Ու այդպէս կը չարունակէին սուր ձայներ հանելով. երբեմն արագ, երբեմն դանդաղ՝ համաձայն իրենց սրբակաւոր առաջնորդին: Զաւեչտական էր տեսարանը այն իմաստով որ միութիւն մը ստեղծուած էր բարկացած կենդանիներն ու այդ մարդոց մաքին միջեւ. երգը որուն մէջ տեղ ունէին երբեմն չափազանց լսիրբ տողեր, կը վերջանար իւրաքանչիւր տունէ առաջ *միեւնոյն յանկերգով.*

Sacré de nom!
Prrrom! pom! pom!

Ամէնէն քաջ սիրտ ունեցող դերասանուհին անգամ չպիտի համարձակէր չարունակել իր երգը այդ յանկերգէն յետոյ:

Որքան ատեն որ անպակաս էր այդ ընկերական ոգեւորութենց մէջ, չէնդանդատեր երբ ներկայացում չէիր: Փորէլ չէր կրցած ճարել հրապարակ մէկը: Ան գիտէր որ եթէ առաջին հանդիպած աղչիկը ներս բերէր, յաճախորդները սուլելով սրահէն դուրս պիտի հանէին զայն եւ ինք սոսկալի պիտի բլլար վճարել աղչկան մէկ շաբաթականը, պարապ տեղը:

Անբախտ գերասանուհի մը եկած էր օր մը իր առաջին ներկայացումը տալու. ոաքի ելլելով ընդհատեր էին անոր երգը եւ սկսած էին երգել իրենց դժոխային յանկերգը՝

Sacré de nom!
Prrrom! pom! pom!

Ամէնէն քաջ սիրտ ունեցող դերասանուհին անգամ չպիտի համարձակէր չարունակել իր երգը այդ յանկերգէն յետոյ:

Ամէն մարդ միասին կը բերէր իր աղչիկը: Տատամսիլ կարելի չէր, պէտք էր պարել: Սրահը տրամադրուած էր իրենց այդ բանին համար:

Պատերուն տակ չարուած էին սեղանները որոնց չուրջը նստած՝ կը ճաշէին արուեստի յախուռն ծրագիրներու մասին եւ թէքեւամիտ քննադատութիւններ կ'ընէին:

Ապագայապաշտ արուեստը նորութիւն էր այդ օդերուն: Ըսողներ կային որ կեանքին վրայ պէտք է նայիլ բոլոր անկիւններէն. ոաքի տակ կ'առնուէին ընդունուած ու նուիրագործուած սովորութիւնները: Նոր չարժում մը սկսած էր: Ոտքի մը նկարիչներ կային այնտեղ որոնք եռանկիւնաձեւներ կը կոչուէին. այս տեսակ չարժումներ չէին կրնար ճանչցուիլ առանց մասնաւոր պիտակի մը: Փինէ մէկին էր այդ խումբին:

Կապելային այդ չրջանի յաճախորդներուն ամէնէն ողջմիտը Ճորճ Լըմըգիւրիէն էր. հարազատ Ֆրանսացի մը չըլլալո՞ւն հետեւանք էր աւիկա արդեօք: Կըղնդիէն եկած էր, ուսումը առած էր Իրլանտայի մէջ ուր կը բնակէր իր ծնողքը: Կատազութիւնը որով ան կառչած էր Գեղեցիկին մասին իր ունեցած համոզումներուն՝ կը հաւասարէր այն այլանդակութիւններուն զորս կը տեսնէր իր չուրջը:

Շատ ալ դիւրին չէ հասկնալ թէ ինչու համար Ճորճն էր որ ամէնէն աւելի պիտի տարուէր Լիան Սոնրէյլի հրապոյներէն:

Կը թուի թէ այդ աղչիկը աւելի խորհրդանշանը պէտք է բլլար եռանկիւնաչափներուն քան Ճորճին: Պարծանք մըն էր ան նոյնց համար պնդել որ իրենք պէտք չունէին հելլէնական արուեստէն մնացած դիծերու, ձեւի կամ գոյներու ներդաշնակութեան:

— Գեղեցկութիւնը, կը պոռային անոնք Պէրթ փողոցի սեղաններուն վրայ, գոյութիւն ունի մարդոց մաքին մէջ· աւանդութիւն չկայ· պէտք է բարելաւուի Արուեստը· ինչպէս տեւական բարելաւման մէջ է Գիտութիւնը:

Սեղանին վրայ ելած եւ հացի երկար գաւազան մը օդին մէջ չարժելով, Փինէ կը պոռար իր սոսկալի ձայնով,

— Այնչափ տակնուվրայ ըրաւ ծանրութեան օրէնքները, է՛ս, Փինէ, պիտի քանդեմ Ձեւի բոլոր նախապաշարմունքները:

Եւ սակայն Լիան Սոնրէյլ ազեղ աղջիկ մը չէր: Փարիզի մէջ իրենց մարմինը ցուցադրող բոլոր կիներուն մէջ (եւ պէտք է ընդունիլ որ Փարիզ ճաշակ ունի) չկար հաւասարար մէկը որ ունենար Լիան Սոնրէյլի չնորհն ու գեղեցկութիւնը· նուրբ էր ան ու մանաւանդ ճկուն: Կարելի չէր դիտել անոր գեղեցիկ թեւերն ու չզգալ անոնց մէջ դրկուելու տենչանքը: Թերեւս այդ էր, այդ դրգռութիւնն էր պատճառը որ անխուսափելիօրէն իրեն կը հետեւէիր աչքերովդ:

Փորէլ կիներու արտաքին երեւոյթին մասին ճշմարիտ Ֆրանսացիի պէս կ'արտայայտուէր, երբ կ'ըսէր թէ Լիան Սոնրէյլի դէմքը մարդ հաճոյքով չէ որ կը դանէ իր բարձին վրայ:

Այդպէս են Ֆրանսացիները· կեղծիք չեն դներ այս տեսակ խնդիրներու մէջ: Աչխարհի մէջ անոնք տեղ մը յատկացուցած են կիներուն ու չեն վարանիր յայտնելու թէ որն է այդ տեղը կամ երբ յարմարագոյն ժամը զանոնք հոն դանելու:

Մեղայի մարդ էր Փորէլ ու չափազանցութիւն դրած էր իր խօսքերուն մէջ· կասկած կարելի չէր ունենալ իր ապդութեան մասին, չէր բաւականացեր այդքանով ու աւելցուցեր էր.

Թարգմ. Ֆ. Մ.

(Շարունակելի)

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս մրգերու պալատ մըն է «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակէ ընտիր նպարեղէններ։

ԾՆՈՒՆԴի եւ ԿԱՂԱՆԴի առթիւ արտակարգ գեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ։

Վաճառատունս բոլոր ապրանքներուն ցուցակը (prix courant) իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն։

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ։

6.

Հ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. Կ. Կ.Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ

խորհրդակցութեան մը համար ժողովի կը հրաւիրէ ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ, ԱԼՖՈՐՎիլլի, ՍԱՐՍԷԼԻ եւ ՊՈՒԱ-ԲՈՒԼՈՆՅԻ կոմիտէներէն մէկ-մէկ ներկայացուցիչ, այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 32, Ave. des Gobelins, սրճարանի վերնայարկը։

ՊԷՎՎիլի «Ռեստոռան» կոմիտէի ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Fbg. du Temple։ Կարեւոր օրակարգ։

Գալատ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը *8.30ին*, Հ. Յ. Դ. «Մուրատ» Ակումբին մէջ, St. Martin d'Hérès, Chemin de la Plaine. Croix Rouge։ կարեւոր օրակարգ։ Նոր շրջաբերականներ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատոմսերով։ Բացակաները նկատի կ'առնուին։

ԼԻՈՆԻ Մարմինը, սահմռկեցուցիչ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի Քրիստափոր, Ջաւարեան եւ Թոստոմ խումբերու ընկերները, այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատոմսով։ Բացակաները խիստ նկատողութեան կ'առնուին։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» խումբի ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30ին*, 49 Բիւ Նասիոնալ, Պատանեկան Միութեան սրահին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Ընկերական թէյասեղան

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ՇԲՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ սարքած է Նոր Տարիի առթիւ գուա ընկերական հանդիպում–թէյասեղան մը որ տեղի պիտի ունենայ 26ղեկտ. երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8·30ին, 33 Պուլվար Լոնյան, Սալոն Լոնյանի մէջ։

Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ։

Տօնական օրերու ձեր գնումները վերապահեցէ՛ք

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԻՆ

Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ Ն. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Այսօր եւ դեկտ. 24 եւ 25ին, Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը, ժամը 2—7

9bis rue Vineuse, Métro: Passy Trocadéro, Aut. BP. BO.

Հոն պիտի գտնէք կանացի եւ տղամարդու արդուզարդի առարկաներ, երախաներու խաղալիքներ, նուէրքրու իրեր, նպարեղէն, ամէն տեսակ թաց եւ չոր պտուղներ, խմորեղէններ, եւն., ընտիկ գիներով։

ՊԻՏԻՃ, ԺԱՄԸ 5—7, ՊԱՐԵՐ

ՃՐԴ եւ 9ՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ — ՃՐԴ եւ 9ՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

STUDIO RUDOLF սրահը, 6bis, Rue Campagne Première, Métro: Raspail

Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈՒՐԿՆԵԱՆԻ եւ Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

24 ԴԵԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8·30ԻՆ

եւ 25 ԴԵԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ՑԵՐԵԿ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

կը ներկայացուի շիրվանզադէի յայտնի տրամ 4 արար

ՆԱՄՈՒՍ

Կը մասնակցին Տիկիններ՝ Լաճիֆեան, Լուսիկ, Պաղտասարեան, Պետրոսեան, Փառանձեմ։ *Օրխորդներ՝* Պետրոսեան, Մելինէ։ Պ. Պ. Գազանճեան, Թոշոսեան, Լաճիֆեան, Կոճիկեան, Նիկողոսեան, Պաղտասարեան, Սանճագ, Սրապեան եւլլն.։

Բեմի կառավարիչ՝ Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ — *Բեմադիր՝* Ա. ԿՈՒՐԿՆԵԱՆ

Տոմսերը կը ծախուին

Գրատուն՝ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ եւ Ճաշարան՝ ՖԼՕՐԻԱ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 3, 5 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՆՊԱՍՏ ԹՈՒԱԼԵՏԱՒՈՐ ԵՒ ՀԻԻԱՆԴ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ

Այս Կիրակի երեկոյ ժամը կէն միչեւ առաւօտ

Brébant Marseillaisի սրահներուն մէջ

Կը նախագահէ՝ Գր. ԵՊՍԿ. ՊԱԼԱՓԵԱՆ

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, նուագ, զուգերգ, հարսնառի պարեր եւ անակնկալներ։

ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՊՈՒՏԱՓԵԱՆ

եւ

ԸՆԿ. ԱՐԱՄ ԳՈՒՄՐՈՒԵԱՆ

Ամուսնացած

Մ. Մարկրիթ (Մարահյլ) Դեկտ. 18

ԿԱՂԱՆԴի եւ ԾՆՈՒՆԴի առթիւ մի՛ մունաք գոհարավաճառ-ժամագործ *ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՄԵԱՆի* հասցէն *261, Fbg. St. Martin, Paris (10e)*։ Արժէքաւոր նուէրներ եւ *100ին 10* զեղչ։ (*Métro: Louis-Blanc*)։

Բացէ կիրակի օրերը։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

6 R, Rivoli, մետ. Շաթլէ։ Ամրատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժներ. հիւանդութիւն եւ վարիպի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)
Le Gérant : H. STEPHAN

Նոր Տարին կը մօտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱԼԱՃԵԱՆ

7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23

(Métro: St. Denis եւ Réaumure)

Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր մրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ։

Փութացէք օգտուիլ առիթէն, բացառիկ զեղչ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապսպրանքներու վրայ։

Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	*ֆր.լիվր*
2. Քաշէր պանիր	8	*ֆր.լիվր*
3. Կեսարիոյ ապուխտ	12.50	*ֆր.լիվր*
4. Ճերմակ պանիր	6	*ֆր.լիվր*
5. Չիթապտուղ	3	*ֆր.լիվր*
6. Ընտիր օղի	19	*ֆր.լիթր*

Անգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար։

Livraison à domicile

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

70 ՀՈԳԻՆՈՑ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀԱՒԻՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Ղեկավարութեամբ հանրածանօթ երաժշտագէտ Պ. Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ

եւ մասնակցութեամբ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

ՆՈՐ ԵՒ ՀՈՒԽ ՑԱՅՏԱԳԻՐ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՆՏԻՊ ԵՐԳԵՐԷՆ

Տեղի կ'ունենայ Սալօն Մասիւիայի մէջ

Վաղը, Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին — *25 Դեկտ. Կիրակի ցերեկ ժամը 3.30ին*

ՄՈՒՏՔ 10, 15, 20 ՖՐԱՆՔ

Փութացէք այժմէն ապահովել Ձեր տոմսերը որոնց թիւը սահմանափակ է։ Կը ծախուին միութեան երկսեռ անդամներուն մօտ։

ՏՕՆԱԾԱՌ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի, Սէն Լուի Սկաուտական տօնածառի հանդէսը տեղի կ'ունենայ այս շաբաթ երեկոյ, ժամը 7·30ին դպրոցի սրահը։

Պաշտօնական տողանցք ժամը 7ին։

Մուտքը ազատ է։

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հայրապարտ դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հիւմ նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու։

կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց։

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30. Allemagne.

Photo - Belsunce

1, Rue Tapis Vert, 1, ՐԻՒ ԹԱՓԻ ՎԵՐ

ԿԱՂԱՆԴի ԱՌԹԻԻ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 15 ԶԵՂՉ

Մեկ Հայ լուսանկարչատունը որ գեղարուեստասէր Հայ հասարակութեան գոհացում կրնայ տալ իր ամենավերջին կատարելագործուած էլեկտրական լոյսերով։

Քարթ ս'իտանթիթէ՝ 5 ֆրանք, Անգործներու՝ 4 ֆրանք։

Քարթ փոսթալ՝ 12 հատը եւ մէկ նկար մեծցուած՝ 25 ֆրանք։

ԿԱՂԱՆԴի առթիւ կը պատրաստենք մասնաւոր փրէմներ։

Մէկ անգամ յաճախեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Ի գիտութիւն

Մուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինոփլը Նպարավաճառատան մէջ։*

Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն։ Կեդրոնատեղի՝

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՑԷՔ ԹԷ ԻՆՉ ՆՈՒԻԷՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

26, rue Lesage, Paris (19) **Métro: Belleville**

Tél. Ménil. 61-85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի *հայերէն, յունարէն* եւ *թուրքերէն* նոր ստացուած փլաքներ։

ԲՈԼՈՐ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐԸ, ԴԻՒՐԱՒՍՈՑՅ ՄԷԹՈՏՈՎ

ՊԱՐԳԵՒ ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆ

Ա. Մրցանակ փարիզի փրոֆէսէօրներու *1932*ի միջազգային մրցումէն

(Չորս անգամ վկայեալ)

ԿՈՒՏԱՅ — *ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ*

Գրել՝ 88 Bould. de Port Royal Paris (5)

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

Բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒԼՈՍԻ, ՍՏԱՄՈՔՈՒԻ եւ ԱՂԻՔԵՆԵՐՈՒ

հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ Առաւօտները ժամադրութեամբ։

ԴԵՐՁԱԿ ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԵՐՈՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

13 rue Saulnier, *մէթրօ* Cadet Paris (9)

Ճոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու

կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տաղնապին առթիւ հարիւրին չորսն զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ։

Տօքթ. Լ. ՏԷԼԼ'ԱՄՕՌ

(Հայերէն կը խօսի)

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ԲԺՇԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐԲԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08-23: Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14-17։

II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine)։ Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10-12։

կ'այցելէ եւ կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ։

ԿԱՂԱՆԴի ԱՌԹԻԻ ԲԱՐԵԿԱՄԻՔ ՆՈՒԻԷՐՆ

T. S. F. PHONOS SEVA

ՁՕՆՕՆԵՐ 150 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

206, RUE LAFAYETTE, PARIS (10)

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՑԱՍՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ Մէտալլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Շօն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, լոզանկարում (radiographie), գեր-մանիչակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցուկային Քելադրական եւ ֆրէյտեան մեթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ սերքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:

Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932
24 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2069 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԾՈՒՌՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

Ցօղուածաշարքի մը մէջ, որուն վերջինը լոյս կը տեսնէ այսօր, մեր աշխատակիցը, Ս. Թաթուլ, գրի առած է կարգ մը վիճելի դիտողութիւններ:

Ուզեցինք լսելու տէղ տալ իր մտածումներուն, որպէս զի անգամ մը եւս պարզուի այն ուղեգիծը որուն կը հետեւի դաշնակցական մամուլը, ներզգալի եւ մանաւանդ փախուստի դէպքերուն առթիւ:

Իր վեց յօդուածներուն հանդոյցն է վերջինը: Խտացումը՝ իր տեսակէտին եւ մանաւանդ այն «մեղք»ին որ կ'իյնայ դաշնակցականն մամուլին վրայ:

Կրկին եւ կրկին չեչտելով ներզգալիին արժէքը՝ իբրեւ քաղաքական պահանջ, մեր աշխատակիցը կը ձգտի հակասութեան մէջ բռնել մեզ:

Կը կարծէ թէ՝ «փախստականներու մասին եղած իրարանցումը» կը վնասէ ներզգալիին: Նոյն իսկ Դաշնակցութեան ԺԱ. Ընդհ. ժողովի բանաձեւին:

— « Հոս, այս գետնին վրայ է ահա, որ իմ համոզումով կը մոլորին մեր կարգ մը օրկանները, իրենց պատասխանատու դեկավարներովը:

Հոս է, այս ընդհանուր իրարանցումին մէջ, որ յաճախ սովորական դարձած երեւոյթներու գերագնահատութեամբ կը մոռցուին ուրիշ իրողութիւններ եւ պահանջներ»:

Արտատպենք նաեւ իր եզրակացութեանց վերջին կէտը (Զ.).

— « Չմոռնալերել փախուստի դէպքերը, ինչ որ ալ ըլլան անոնց տուն տուող պատճառները»:

Կը կարծենք թէ մեր աշխատակիցը, իր վերլուծումներովն իսկ, յանգած է չափօթ եզրակացութեան մը:

Շփօթ՝ անոր համար որ, մինչ կ'ընդունի Հայաստանի չարն ու բարին պարզելու անհրաժեշտութիւնը, վարանումներ ունի, երբ հարցը փախուստի մասին է:

Նախ ճշդենք իր մէկ թիւրիմացութիւնը, — մեզի ծանօթ չէ ո՛ր եւ է «իրարանցում», վերջին փախուստներու առթիւ:

Այո՛, յունահայ ներզգալիէն անմիջապէս յետոյ, աչքէն ձախէն լուրեր, նամակներ սկսան տեղալ, եւ մեր թերթերը արձանագրեցին զանոնք:

Ճաճախ լոյս տեսան սովորական անցքեր ալ:

Իր վերջին ամիսներու ընթացքին, ամէնէն աւելի ՁԱՒԱՉն էր որ հրատարակեց օրը օրին հասած տեղեկութիւնները՝ որբերու փախուստի մասին: (Զափազանց բծախնդիր ընկերներ դիտել տուին թէ փախստական խումբերն անգամ կը թուագրենք, — 5րդ կարաւան, 8րդ, 9րդ եւն.):

Բայց, այս բոլորին մէջ, մեր ընկերը ո՞ւր տեսաւ «իրարանցում»:

Ս. Թաթուլի մէկ ոտքը ՁԱՒԱՉի խմբագրատունն է: Ընկերը միշտ առիթ ունի տեսնելու թէ ինչպէս անխնայ գրաքննութեան կ'ենթարկուին Հայաստանի կացութեան մասին հասած գրութիւնները: Թէ ի՛նչպէս կը ջնջուին ցնցող բառերն ու բացատրութիւնները, ձգելով միայն փաստերը:

Եւ յետոյ, ամէն անգամ որ փախուստի դէպք մը պատահեր է, մեր մամուլը անխնայ ձաղկած է: Երբեմն խորապէս խոցոտելով փախստականներուն սիրտը:

Երեւի իր աչքէն վրիպած են, օրինակ, «Ցուսաբեր»ն ու «Նոր Օր»ը:

Ըսել կ'ուզենք թէ՝ փախուստի դէպքերը «քաջալերելու» խնդիր ալ չկայ:

Բայց, այս բոլորը մանրամասնութիւններ են:

Բուն խնդիրը այս է, — Հայաստանի կացութեան մասին հասած դժնդակ տեղեկութիւնները պիտի հրատարակուի՞ն թէ ոչ:

Փախուստի դէպքերը արձագանգ պիտի գտնե՞ն, թէ լռութեան պիտի դատապարտուին, համաճայն ռամկավարներու քաղաքականութեան:

Ս. Թաթուլ չի կրնար խուսափողական պատասխան տալ այս հարցումին:

Իր յօդուածաշարքն ալ այդպիսի եզրակացութեան չի յանգեր:

Ընդհակառակն, միշտ կը չեշտէ բացասական երեւոյթները արձանագրելու, վերլուծելու, Ա. իշխանութեան բարբարոսութեանց դէմ պայքարելու անհրաժեշտութիւնը:

Ինքն ալ այդ դործն է կատարած լման չորս տարի, մնայուն բաժնի մը տակ, — «Մեր հայրենիքէն ներս եւ դուրս»:

Արդ, եթէ այս է մեր ուղեգիծը — եւ ուրիշ կերպ չի կրնար պարզը, առանց տարուելու զանգուածին տրամադրութիւններէն: Առանց հետաքրքրուելու թէ ի՛նչ կ'ըսէ փողոցն անցնող մարդը:

Մենք կը հաւատանք թէ՝ ոչ մէկ դաշնակցական խմբագրի միտքէն կ'անցնի կեր հայթայթել զանգուածի ամբոխային արամադրութեան:

Բայց, երբ վրդովիչ դէպքեր տեղի կ'ունենան, երբ քանի մը ամսուան ընթացքին հարիւրի մօտ երիտասարդներ իրենց կեանքը վտանգելով կը փախչին, երբ ուրիշ հարիւրաւորներ բանտ կ'իյնան, բողոքած կամ փախուստի ճամբան վրայ բռնուած ըլլալով, երբ տարիներով նոյն երեւոյթները կը կրկնուին միեւնոյն ձեւերով, — մենք պարտաւոր ե՞նք արձանագրել եւ վերլուծել: Անշուշտ ատուգելով փաստերը:

Մանաւանդ որ, Դաշնակցութենէն եւ դաշնակցական մամուլէն դուրս, միեւնոյնը քար կտրած են: Քարը կը ճաթի, մատնանշուած բարբարոսութեանց առթիւ, բայց անոնք ոչ իսկ լսել կ'ուզեն: Եւ եթէ պատմես ու դրես, քեզ կը հռչակեն «թշնամի հայրենեաց»:

Թէ այս տարբերական պարտականութիւնը կը վնասէ ներզգալիին, — քիչ մը չափազանց... փափկանկատութիւն է: Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼԱՒ ԵՐԴԴ, ՊԱՆԴՈՒԽՍ

Այսօր, շաբաթ, եւ վաղը, կիրակի, ցնծատօն է Մարսէյլի համար:

Հազիւ մէկ տարուան գոյութենէ եւ տմենաջան աշխատանքներէ յետոյ, ընտրաշրջական Միութիւնը կատայ իր տարեկան մեծ համերգը, դեկավարութեամբ երիտասարդ երաժշտագէտ վարդան Սարգսեանի:

Կոմիտասի այս տաղանդաւոր աշակերտը առաջին անգամ չէ որ Մարսէյլ կը հանդիպի, հայկական երգը վերակենդանացնելու համար:

Բայց, առաջին անգամն է որ այսքան հոգեւին փարելով գործին, կը հիմնաւորէ սեմանչելի ձեռնարկ մը:

Առաջին այցելութեան, գրեթէ յուսահատած էր, թեկնածու եւ··· ձայն փնտռելով:

Մէկ տարի յետոյ, երեւան կուգայ որ Մարսէյլը ե՛ւ երգող ունի ե՛ւ ձայն:

Ի՞նչպէս հասան այն եօթանասունն երգիչներն ու երգչուհիները, որ այս իրիկուն պիտի թնդացնեն Սալոն Մասիլիայի սրահը:

ՁԱՒԱՉի թղթակիցները պարբերաբար նկարագրած են թէ ի՛նչպէս, օրնուան տաժանմէն յետոյ, այդ երիտասարդներն ու օրիորդները միջոց գտած են հետեւելու նաեւ երգի ու եբաժշտութեան:

Արդա՛ր է որ, երաժշտական Միութեան եւ անոր երգչախումբին ճիգը պսակուի հոծ բազմութեան մը յարձանիմով:

Դէպ ի երգը, դէպ ի հայկական երգը, լուալու համար ձեր հոգիները, որ այնման կարօտ են կազդոյրի եւ ներշնչման:

Ահա եօթանասուն արական եւ իգական ձայներ՝ բեմին վրայ, ցնծութեան կամ ցասումի ելեւէջներով:

Ահա Օր· Թորոսեանը, սարսռուն՝ հայրենի կանչի մը օրօրումներով:

Գնա՛ եւ լսէ երգդ, պանդո՛ւխտ:

Ուրիշները երգիով մեռան:

Դուն որ կ'ապրիս, ինչո՞ւ չապրիս հոս հարազատ երգերովդ: Բաղաքէ բաղաք: Եւ մանաւանդ ա՛յս պողոտաներուն վրայ··· ՎԱՀԷ

ԹԱՒԻԶԻ ՈՃԱԳՈՐԾՆԵՐԸ ԲՌՆՈՒԱԾ

Թաւրիզէն կը գրեն մեզի դեկտ· 10 թուականով· —

Վարդանեանի սպանիչները ձերբակալուեցան: Մէկը իր նախկին ծառան է, Նախիջեւանի Ալիաբատ գիւղէն, երկու տարի առաջ եկած միսը՝ Սեպուհ, հինգ ամիս առաջ եկած:

ՄԻԼԻՈՆՆԵՐ՝ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Առջի օր գրած էինք թէ 30 միլիոն գործազուրկներ կան ամբողջ աշխարհի մէջ, համաճայն Ազգերու Դաշնակցութեան Աշխատանքի Գրասենեակի տեղեկագրին, որ յունուար 10ին պիտի ներկայացուի մասնաւոր խորհրդաժողովի մը, աշխատանքի ժամերը կրճատելու համար:

Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ բոլոր կառավարութիւններն ալ ահագին գումարներ ծախսած են, գործազուրկներուն օգնելու համար: Պելժիա ծախսած է 22 միլիոն ֆրանս· ֆրանք՝ 1930ին, իսկ 260,150,000 ֆր·՝ 1931ին: Գերմանիա՝ 6906 միլիոն ֆրանք՝ 1928ին, 17,838 միլիոն՝ 1931ին: Անգլիա՝ 4377 միլիոն 500,000 ֆրանք՝ (51,500,000 ստերլին) 1924ին, 10 միլիառ 800,000,000 ֆրանք (120 միլիոն ստերլին) 1932ին: Իտալիա՝ 44 միլիոն 278,000 ֆրանք 1924ին, 151,436,000 ֆրանք՝ 1930ին: Հոլանտայի մէջ ալ ծախսերը բառապատկուած են վերջին հօթը տարիներու ընթացքին: Զուիցերիոյ մէջ 1925ին ծախսուած էր 12 միլիոն 818,000 ֆրանս· ֆրանք, իսկ 1931ին՝ 186 միլիոն 487,000 ֆրանք:

ԶԱՐՕ ԱՂԱ., ծանօթ հարիւրամեան, նիւթական անձկութեան մատնուած ըլլալով, վերահաստատուեցաւ իր պաշտօնին մէջ, իբրեւ բարապանապետ Պոլսոյ բաղաբապետութեան:

Ֆ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՎԱՃԱՌՔԸ՝ ԱՅՍՕՐ ԵՒ ՎԱՂԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՐԳԱՀԱՆԳԷՍԸ՝ ԱՅՍՕՐ ԵՒ ՎԱՂԸ

(ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԴԱԼ ՁՈՐՐՈՐԴ ԷՋ)

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈՒԼԻ ՆԱՒԹԱՄՈՒՂԸ ԿԸ ՁԻՆՈՒԻ ԱՐԱԳՕՐԷՆ

ՎԵՑ ՀԱԶԱՐ ԲԱՆՈՒՈՐ ԱՅՍ ՏԱՐԻ

ՔՍԱՆ ՀԱԶԱՐ՝ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՏԱՐԻ

«Թայմզ»ի մասնաւոր թղթակիցը երկար թղթակցութեամբ մը կը պարզէ Մուսուլի նաւթամուղի (փայփ – լայն) չինութեանց վիճակը: Մօտ 1200 մղոն երկայնութեան մը վրայ պիտի հաստատուին քարիւղատար խողովակներ, Քէրքուքէն մինչեւ Միջերկրական: Մայր գիծը պիտի հասնի մինչեւ Հայֆա, իսկ ճիւղ մը պիտի երկարի դէպ ի Տրիպոլիս:

Մրագրին գործադրութիւնը կը ներկայացնէ բազմապիսի դժուարութիւններ, որովհետեւ ճամբուն մեծ մասը անապատ է եւ ժայռ: Խողովակները, որոնց իւրաքանչիւրը իբր մէկ թօն կը կշռէ, կը փոխադրուին ինքնաշարժներով, դէպ ի որոշուած վայրը: Երկրաչափները ճամբայ մը չինած առեն, կը հետեւին ամէնէն դիւրին հետքերուն, կարելի եղածին չափ խուսափելով արգելքներէ: Նաւթամուղի չինութիւնը այդպիսի դիւրութիւն չի տար: Ճամբան պէտք է յառաջ երթայ ուղիղ դծով: Հետեւաբար, ինքնաշարժները ստիպուած են լեռ ու ձոր կտրել, ժայռերու եւ աւազուտքերու մէջէն անցնիլ, հետեւելով գծուած քարտէսին: Իւրաքանչիւր տասը եարտային ստիպուած են կենալ եւ խողովակ մը ձգել եւ երբ բեռը հասնի, պէտք է վերադառնան մէեւնոյն ճամբով, ուրիշ մը բերելու համար: Իւրաքանչիւր ճամբորդութեան առեն բնականաբար հետաւորութիւնն ալ կ'աւելնայ: Երբ խողովակները կը հասնին, խումբ խումբ բանուորներ անմիջապէս կը փորեն դետինը, զանոնք դետեղելու համար: Կը փորեն ժայռեր, կը փորեն փխրուն քարակոյտեր: Ցաճախ կը պայթեցնեն ուժանակներով: Բանուորները հաց կ'ուտեն, ջուր կ'ուզեն· կառքերը՝ քարիւղ եւ նորոգութեան յատուկ նիւթեր: Այս բոլորը՝ անապատին մէջ:

Իբր 120,000 թօն ծանրութեամբ խողովակներ պիտի տեղափոխուին ու դետեղուին այս պայմաններուն մէջ: Ցետոյ, անհրաժեշտ է հազար մղոն երկայնութեամբ հետախօսի թելեր հաստատել, հետեւելով ճամբուն:

Այժմ 6000 բանուորներ կ'աշխատին: Ցառաջիկայ տարուան կէսուն բանուորներու թիւը պիտի հասնի 20,000ի: Ծախք նախատեսուած է տասը միլիոն ստերլին:

Աշխատանքները միաժամանակ յառաջ կը տարուին չորս կէտերէ, — Քէրքուքէն, Ֆաթայէն (Տիգրիսի վրայ), օգտուելով երկաթուղիէն, Մաֆրաքէն (Անգլոյորդանան), հետեւելով Հիմազի գծին եւ Տրիպոլիսէն (Միջերկրականի վրայ):

Հուվըր յուսահատեցաւ, միեւնոյն մնացով

Ինչպէս դրեցինք, Պ. Բուզվելթ, Մ. Նահանգներու նոր նախագահը, մերժած ո՛ր եւ է պատասխանատուութիւն ստանձնել պատերազմական պարտքերու կարգադրութեան համար:

Այս վճռական պատասխանին վրայ, Պ. Հուվըր մէկզի դրաւ մանաւանդ յանձնաժողով մը կազմելու ծրագիրը: Ցետոյ, հրատարակութեան տուաւ Բուզվելթի հետ փոխանակուած նամակները: Բուզվելթ իր առաջին նամակին մէջ կը յայտնէ թէ դինաթափութեան, պարտքերու եւ տնտեսական խորհրդաժողովի խնդիրները անջատ հարցեր են, թէեւ իրարու հետ կապուած՝ վերջնական լուծման մը պարագային: Զինաթափութեան մասին նոր նախագահը հաւանութիւն կը յայտնէ Հուվըրի քաղաքականութեան, բայց կը կարծէ թէ բաւական ժամանակ պիտի անցնի, մինչեւ որ գործնական եզրի մը յանդի: Պարտքերու մասին, Բուզվելթ կ'ըսէ թէ եթէ ո՛ր եւ է երկիր կ'ուզէ բանակցել, պէտք է պատեհութիւն ընծայել: Բայց պէտք է իւրաքանչիւր պարագայ առանձին քննել եւ յանձնառութեան տակ չդնել նոր իշխանութիւնը:

Գալով համաչխարհային տնտեսական խորհրդաժողովին, Բուզվելթի կարծիքով այդ խնդիրը պէտք չէ ընկղմել զինաթափութեան եւ պարտքերու մասին կատարուած խօսակցութիւններով: Եւ մերժելով ո՛ր եւ է յանձնառութիւն, կ'առաջարկէ մարտ 4ին յետաձգել պատուիրակներու ընտրութիւնը, երբ ինք իշխանութեան գլուխ կ'անցնի:

Մէկ խօսքով, նոր նախագահը կը մերժէ ո՛ր եւ է պատասխանատուութիւն ո՛ր եւ է հարցի մասին, եւ կ'ուզէ որ պրպտումներ կատարուին, նիւթեր հաւաքուին:

Փոլ Պոնկուր վստահութիւն չստացաւ

Երեսփ· ժողովը հինգշաբթի օր լսելով նոր դահլիճին յայտարարութիւնը, վստահութիւն յայտնեց 215ի դէմ 365 ձայնով:

Երէկ հաղորդած էինք այդ յայտարարութեան գլխաւոր գիծերը: Պարտքերու մասին, յայտարարութիւնը լաւատես է, բայց անհրաժեշտ կը գտնէ ծայրայեղ խոհեմութիւն՝ նոր բանակցութեանց առթիւ, նկատի ունենալով ընթսփ· ժողովին վերջին բանաձեւը (12 դեկտ·): Գործազրկութեան մասին, կառավարութիւնը պիտի շարունակէ նախորդին բաղաբականութիւնը, միեւնոյն ատեն ուսումնասիրելով նոր միջոցներ եւ աշխատանքի լաւագոյն բաշխում կատարելով: Այս առթիւ անհրաժեշտ կը գտնէ միջազգային ծրագիր մը: Պիտի ներկայացնէ օրինագիծ մը, հողագործութիւնը, եւ մասնաւորապէս ցորենի հրապարակը պաշտպանելու համար: Ամէն ջանք պիտի թափէ հաւասարակշռելու ելմտացոյցը, մէկ ամսուան համար առժամեայ ելմտացոյց մը պահանջելով: Զինաթափութեան հարցին առթիւ, լռելեայն ընդունելով Դերմանիոյ հաւասարութեան իրաւունքը, դիտել կուտայ թէ պիտի հսկեն որ այդ իրաւունքը չյանգի վերազինման մը, «անհամապատասխան՝ թէ՛ խորհրդաժողովի նպատակին եւ թէ դաշնագիրներուն»:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԴԱՆՁԵՐԸ

Անգլ· թերթ մը կը գրէ թէ պարսկական կառավարութիւնը դրոշած է Լոնտոնի կամ Փարիզի մէջ ծախել կարգ մը արխուռի հարստութիւններ: Մէկը՝ նոր գահի է, զարդարուած՝ 40,000 թանկագին քարերով, որոնց արժէքը վեց միլիոն ստերլին գնահատեր էին փրանսացի եւ հոլանտացի մասնագէտներ: Միւսը՝ 60 սանդիմեդր տրամագծով երկրագունդ մըն է, որուն վրայ իւրաքանչիւր երկիր նշանակուած է տարբեր քարերով:

Լուրը պաշտօնական չըլլալով, պէտք վերապահութեամբ ընդունիլ:

ՍՈՒՐԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԱԼԷՔՍԱՆՏՐԻԹԻ ՄԷՋ

Դեկտ· 9ին Սուրիոյ վարչապետ Հագգը պէյ Ազմ հասած է Անտիոք եւ ընդունուած մեծ պատիւներով: Սանճագի կառավարիչն ու մարզպանութեան պատուիրակը դիմաւորած են վարչապետը:

Հետեւեալ օրը, Հագգը պէյ Ազմ այցելած է Ալէքսանտրէթ: Ժողովուրդը խանդավառ դուրս մեծ պատրաստութեամբ ընդունած է եւ մեծ պատիւներ ընծայած: Դպրոցական աշակերտներ, ոստիկանութիւն, ժանտարմաներ պատիւ կեցած են: Քաղաքի մուտքին առջեւ Քաղդէացիներու պատ· փոխանորդը ֆրանսերէն ճառ մը խօսած եւ բարի գալուստ մաղթած է, շահեկան դրուագներ պատմելով Ալէքսանտրէթի հին պատմութենէն: Պատ· փոխանորդը թուելէ վերջ զանազան ժողովուրդներու տիրապետութեան շրջանը Ալէքսանտրէթի վրայ, յիշած է ճաեւ Հայոց էեւոն թագաւորի գրաւումն ու Հայերու երկարատեւ տիրապետութիւնը: Թրքական տիրապետութեան խամրեցնող շրջանը յիշելով, ցոյց տուած է Թուրքերու յետամնացութիւնը:

Պատ· փոխանորդը, ամենավերջը, հրաւիրած է ուշադրութիւնը սուրիական պետական մեծ մարդուն եւ խնդրած որ անձնական չդողուի այս պատմական մեծ քաղաքը որ Սուրիոյ ամենագլխաւոր դուռը պիտի ըլլայ:

Վարչապետին ի պատիւ եղած ցոյցերուն իրենց լայն մասնակցութիւնը բերած են ճաեւ Հայերը:

Դեկտ· 11ին վարչապետը վերադարձած է Հալէպ:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, դեկտեմբերի կիսուն գործազուրկներու թիւն էր 5,604,000, ինչ որ կը նշանակէ յաւելում 249 հազարի: Անցեալ տարի դեկտեմբերի առաջին կիսուն գործազուրկները աւելցած էին 290,000, ընդհանուր թիւը բարձրացնելով 5,349,000ի: Իսկ ամենաբարձր թիւը կը ներկայացնէր մարտի տեղեկագիրը, — 6,129,000:

Կառավարութիւնը 500 միլիոն մարքի (25 միլիոն ստերլին) գումար մը դրաւ աշխատանքի լիազօրին տրամադրութեան տակ, անմիջապէս գործ ճարելու համար գործազուրկներուն:

9000 ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ ՄԷԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Սպանիոյ կրթական նախարարը զեկուցում տալով խորհրդարանին մէջ, յայտնեց թէ 7000 նոր դպրոցներ բացուեցան անցեալ տարի, իսկ 2580 ալ՝ այս տարի:

Այժմ բաղաբապետութիւնները պարտաւոր են գետին մը տրամադրել իւրաքանչիւր դպրոցի համար եւ հոգալ ծախքին 25 առ հարիւրը: Աղքատ բաղաբապետութիւնները կրնան 5 առ հարիւրը միայն ցպատել, իսկ հարուստները մինչեւ 60 առ 100 օգնած են: Միեւնոյն ատեն մասնաւոր դասընթացքներ բացուած են ուսուցիչներու համար: Վերջին հրաւէրին 15 հազար հոգի պատասխանած էին, բայց միայն 5000 հոգի ընտրուեցան: Մինչ Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի մէջ ուսուցիչներու թոշակները կը զեղչեն, Սպանիոյ մէջ թէ ուսուցիչները կ'աւելցնեն եւ թէ ամենց թոշակները:

Հանրապետական իշխանութիւնը միեւնոյն ատեն բացած է գիւղական գրադարաններ, որոնց թիւը այժմ կը հասնի 1143ի, 146,000 հատոր գիրքով: Հաստատուած են, դարձեալ, շրջուն թատրոններ եւ թանգարաններ: Կառավարութիւնը չափազանց գտնելով համալսարաններու թիւը, որոշած է ջնջել առ նուազն երկուքը, եւ անոնց տեղ հաստատել միջնակարգ վարժարաններ:

---

228 ՆՈՐ ՕԴԱՆԱՒԵՐ պիտի շինէ Ամերիկա, վեց ամիսէն, 300 միլիոն տոլար տրամադրելով: Այժմ 1277 օդանաւ ունի:

ՊԱՏԱՀԱԿԻ ՀՑՈՒԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ ՎՂՏՈՒՀՈՒՑՈՒՄ ԿԱՐԴԱԼԻՍ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ Ա. ՎՈՍԿԱՆՅԱՆԻՑ)

ՓԱՐԻԶ.—Ուրախությամբ եմ նոր հա-ղորդում կարդալ ֆրանսիական մամուլում հետևյալ հեռագիրը. Հայաստանի Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ ընկ. Ալեքսանդր Մյասնիկյանը ուղարկել է Ֆրանսիայի Կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեին հետևյալ հեռագիրը. «Ֆրանսիայի Կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեին. Հայաստանի Սովետական Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը ջերմագին ողջունում է Ֆրանսիայի Կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեի որոշումը՝ ստեղծել Ֆրանսիա-Հայաստան ընկերություն։ Հայ ժողովուրդը, որ ապրում է ֆրանսիական մեծ ժողովրդի հետ ամենասերտ բարեկամության մեջ, ուրախությամբ կընդունի ֆրանսիական ընկերության առաջարկությունը՝ հաստատելու կապեր Ֆրանսիայի և Հայաստանի միջև։ Հայ ժողովուրդը հավատացնում է Ֆրանսիայի Կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեին, որ նա ամեն կերպ կաջակցի ֆրանսիական ընկերության գործունեությանը։ Ալեքսանդր Մյասնիկյան»։

— Ես ուրախ եմ, որ ընկ. Մյասնիկյանը այդ հեռագիրը ուղարկեց ֆրանսիական կոմունիստներին, որովհետև ֆրանսիական կոմունիստները ամենից առաջ պետք է ճանաչեն Հայաստանի Սովետական Հանրապետությունը, որ ֆրանսիական կոմունիստները ամենից առաջ պետք է հաստատեն կապեր Հայաստանի հետ։ Ես ուրախ եմ, որ ֆրանսիական կոմունիստները ամենից առաջ ձեռնամուխ են լինում այդ գործին

ապագայ 4 տարուան ընթացքին կատարուելիք էլեկտրականացումներու համար, պետութիւնը 1200 միլիոն լիւթը յատկացուցած է։ Երբ այս ծրագիրը իրականանայ, Իտալիոյ պետական երկաթուղիներու ցանցին հարիւրին 41ը էլեկտրականացած պիտի ըլլայ։

Կառաւարուած խնայողութեան անմիջական օգուտը ղրկց ժողովուրդը, երբ Հաստատուեցան ամառնային ժողովրդական կառախումբերը, որոնք հարիւրին 75 դեղչով, կարելիութիւն կուտան բոլոր քաղաքացիներուն ճամբորդելու Իտալիոյ մէջ, ճանչնալու իրենց երկիրը, ինչ որ ըսել է սիրելու իրենց հայրենիքը։ Այս կառախումբերով, Միլանէն Վենետիկ եւ վերադարձի համար կը վճարուի 18 լիւթը, մինչդեռ ոչ ժողովրդական կառախումբերով, միեւնոյն ճամբորդութիւնը կ'արժէ 108 լիւթը։

Միլանի հայ գաղութին անդամներէն չատեր օգտուած են այս կառախումբերէն, որոնց մէջ տիրող կարգապահութիւնը ու ճամբորդներու ուրախ տրամադրութիւնը խանդավառած է զիրենք։

Ահա թէ ինչպէս խրձականութիւնը կ'երթայ դէպի ժողովուրդը», ինչպէս խոստացաւ Մուսոլինին իր Նափոլիի ճառով։

Ա. ՍԱՐԵԱՆ

Պրիւսէլի Հայ Տիկնանց Միութիւնը

ՊՐԻՒՍԷԼ.— Պրիւսէլի Հ. Տիկնանց Միութիւնը հիմնուած է 1922ին։ Իր կազմութեան առաջին տարիները, տեղական կարիքները զատ, իր նպատակներուն մեծագոյն մասը յատկացուցած է արտասահմանի ազգային բարեսիրական նպատակներու, սակայն վերջին տարիներուն՝ գաղութին յառաջացուն պէտքերը օրէ օր զգալի ըլլալով, տիպուած է ամբողջութեամբ նուիրուիլ տեղական կարօտութիւններու ամբողջման։ Այս նպատակով, 1931–1932 ապրիլի վերջը յատկացուցած է 20,558,80 ֆր. պ.ի գումար մը։ Իսկ 1924 յուլիսէն մինչեւ 1932 ապրիլի վերջ, եղած է՝

Մուտք՝ պարահանդէսներէ, անդամավճարներէ եւ բացառիկ նուէրներէ՝ 161.493,50 ֆրանք պ.։

Ելք՝ Նպատ որբերու, ուսանողներու, ներգաղթի, Հայաստանի ազէատ եղներու համար (1925), 147.985 ֆր.

Ներկայիս որդեգիր ուսանողներու եւ կարօտ ընտանիքներու յատկացուած գումարը ամսական կը յանգի 1400 Ֆրանքի։ Այդ Միութեան պիւտճէն անբաւարար ըլլալով, գոհացում տալու համար գաղութիս բարեսիրական կարիքներուն, Տիկնանց վարչութիւնը դեկտ. 11ին կազմակերպեց թէյասեղան – երեկոյթ մը, որ տեղի ունեցաւ Résidence Palaceին մէջ, մասնակցութեամբ Պրիւսէլի եւ Անվէրսի հայրենակիցներուն։ Ինչպէս միշտ, այս անգամ եւս երեկոյթը փայլուն յաջողութիւն մը ունեցաւ թէ նիւթական եւ թէ բարոյական տեսակէտով։

Այս առթիւ կ'արժէ մատնանշել պարագայ մը՝ որ պատուաբեր է հայ տիկիններուն համար։ Այսպէս, թէ Պրիւսէլի եւ թէ Անվէրսի մէջ գրեթէ միշտ հայ տիկիններն են որ գործօն ու ազդօտուտ դեր մը ստանձնած են ազգային բարեսիրական ձեռնարկներու մէջ։

Հ. ՏԷՐՈՍԿԻ

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԲԱԺԱՆԵՑՈՒՑԱԿԻ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ Ն Պ Ա Տ Ա Կ Ե Ց

Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան գրասենեակը հրապարակած է վիճակագրութիւն մը, որ ցոյց կուտայ Թուրքիոյ արտադրութիւններու քանակն ու արժէքը։ Այս վիճակագրութիւնը պատրաստուած է ըստ ուզելու համար թէ բաժնեցուցակի (քօնթինժան) դրութիւնը նպաստած է արտադրութեան թէ ոչ։ Ինչպէս կ'երեւի, Թուրքիոյ մէջ բաժնեցուցակի դրութիւնը 95 առ հարիւր տոկոս մը ապահոված է արտադրութեան։ Սակայն այս դրութիւնը կիրարկուեցաւ չատ մը երկիրներու մէջ։ Ու բաժնեցուցակը, ամէն երկրի մէջ ալ, ներածումը նուազեցնելէ զատ, արտադրութիւնն ալ նուազեցուց։

Թուրքիոյ մէջ, կ'ըսէ տեղեկագիրը, ճիշդ հակառակն է պատահած։ Պէտք է յիշել որ երբ նոր տնտեսական գործակարգը գործի դնուած էր, բաժնեցուցակի խստութիւնը նուազեցուց եւ օրզեգրեց թաճասի (ապրանքի փոխանակում ուրիշ երկիրներու հետ) դրութիւնը։

Թուրքիոյ մէջ բաժնեցուցակը սկսաւ 1931 նոյ. 16ին։ Վիճակագրութիւնը ցոյց կուտայ 1932ի առաջին 9 ամիսներուն եւ 1931ի առաջին 9 ամիսներուն Թուրքիոյ ըրած արտաքին առեւտուրները դէմ առ դէմ։ Այսպէս.—

ԱՐՏԱՔՄԱՆ ՔԱՆԱԿ

Ամիս	1932, քիլօ	1931, քիլօ
Յունուար	60,463,051	43,360,428
Փետրուար	53,667,064	41,298,968
Մարտ	59,808,210	50,658,157
Ապրիլ	46,314,794	38,655,717
Մայիս	53,899,794	50,747,008
Յունիս	38,602,675	44,314,978
Յուլիս	34,732,504	51,577,688
Օգոստոս	44,073,354	46,233,419
Սեպտեմբեր	77,568,044	60,945,599
Գումար»	469,129,550	427,790,572

Ուրեմն, արտաքման ի նպաստ, ինչ ամսուան մէջ, տարբերութիւնն է 41 միլիոն 338,978 քիլօ։

Աւելցնենք, սակայն, քիլօ կամ քանակի այս յաւելումը չէ բերած արժէքի յաւելում մը, որովհետեւ ապրանքներուն գինները նկած են։ Այնպէս որ աւելի քիլօ արտաքուած է, բայց պակաս դրամ ներածուած է։

Համաձայն նոյն վիճակագրութեան, սակայն, ներածումը զգալապէս նուազած է։ Այսպէս ինը ամիսներու ընթացքին (1931) 101,165,359 ոսկիի արժէքով 346,435,779 քիլօ ապրանք ներածուած է։ Իսկ բաժնեցուցակէն վերջ, ինը ամսուան ընթացքին (1932) 64,826,720 ոսկիի արժէքով 273,600,683 քիլօ ապրանք։ Ուրեմն, բաղդատմամբ նախորդ տարուան ինը ամիսներուն, այս տարի 36,338,639 ոսկիի պակաս ապրանք ներածուած է։

Վիճակագրութիւնը չըսեր թէ ո՛ր տեսակի ապրանքներէն ինչքան պակաս ներածուած է, ստուգելու համար որ տեղակո՞ն ապրանք գործածուած է, թէ, տպնտպի հետեւանքով, ըսպառումը քիչ եղած է։

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑԹ ԿՂ ՆՈՒԱԶԻ

Պոլսոյ 1931ի եկամուտի պիւտճէն 11,512,073 ոսկի նախատեսուած էր։ Պակսած է 863,013 ոսկի։ Դպրոցական եկամուտը 150,613 ոսկի աւելի ըլլալով, պիւտճէի մուտքը հասած է 10 միլիոն 799,673 ոսկիի։ Կուսակալութեան բաժնի եկամուտը կազմող 4 միլիոն 139,299 ոսկիին տեղ, դանձուած է 3,750,120 ոսկի։ Բայ մնացած է 389 հազար 170 ոսկի։ Քաղաքապետութեան հասոյթին ալ 6,499,770ի տեղ 5 միլիոն 503,932 ոսկի եղած է։ Ակկէ ալ՝ 995,837 ոսկիի բաց մը։

Ծանձնաժողովը իր տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ.— «Իր ջանքերուն մէջ լիակատար յաջողութիւն ունեցող հաւուակալութիւն մը պէտք է դանձման 95 առ հարիւր տոկոս մը ապահոված ըլլայ։ Սակայն պատճառներով, մեր եկամուտին տեւական նուազութին դիմաց, դանձումը կարելի դրիչները պէտք չէր անտեսել եւ ջանք թափելու էր։ Մինչդեռ, կ'երեւի որ չուրջ 700,000 ոսկի չէ դանձուած, ինչ որ լաւ նիշ մը չէ հաշուակալութեան դիւանին համար»։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Տօնածառ

Վիէն, 21 Դեկտ. (ցառաջ).— Վիէնի երկու շրջաններու, Փոնթէվիկ եւ Էսթրհազիի դպրոցական մարմիններու կողմէ կազմակերպուած էր տօնածառի հանդէս որուն ճոխ գեղարուեստական բաժինը ամբողջութեամբ կը պատկանէր երկու շրջաններուն դպրոցներու խառն աշակերտութեան։ Սեփական սրահի չգոյութեան պատճառով, քիչ մը կանուխ տեղի ունեցաւ, փոխանակ հիւղ Ծնունդին հանդիպելու։

Դեկտ. 18ին կիրակի կէս օրէն վերջ ժամը 2.30ին Վիէնի Սէրթլը կաթոլիկ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ հանդէսը։ Ժամանակին խուռն եւ երկաթ բազմութիւն մը սրահի ամբողջ նստարանները գրաւած էին։

Օրուան նախագահը՝ Պ. Յ. Մկրեան հանդէսը բացուած յայտարարելով, հրաւիրեց Չութակահար՝ Պ. Լ. Պոյաճեանը որ իր սիրայօժար ժամանակցութիւնը բերած էր հանդէսին։ Յաջորդապէս նուագեց «Բամ Փորոտան»ը, որ հանդիսականներուն կողմէ ունկնդրուեցաւ յոտնկայս։

Յետոյ Պ. Մկրեան ողեւորուած խուռն բազմութեան ներկայութենէն, քանի մը զեղեցիկ խօսքեր ուղղեց ծնողքներուն եւ բոլոր հասարակութեան։ Շեշտեց թէ ներկայ ժամանակի այժմէական պահանջն է Հայերուս համար գիտելիք եւ դաստիարակութիւն։ Նոր սերունդը կրթել, դաստիարակել բարոյապէս, նկարագրի բո,որ յատկութիւններով։ Օրինակներ առնել ազգերու կենցաղէն, մանաւանդապէս ընդօրինակել անոնց լաւագոյն կողմերը. եւ հաւաքաբար լծուիլ ազգային կրթական գործին զարգացման, որ միակ նեցուկն է նորահաս սերունդի ազգապահպանման։ Հայրենակիցնե՛ր, միութիւն, համերաշխութիւն անհրաժեշտ են ամէն ժամանակէ աւելի, նորահաս սերունդին գէշ օրինակ չհանդիսանալու համար։ Նուիրական պարտականութիւն է մեզ համար, մեր յաջորդներուն ձգել լաւ ապաւորութիւններ եւ լաւ յիշատակներ։ Մեր նախնիքները մեզի ձգած են զեղեցիկ աւանդներ, զանոնք լաւագոյն կերպով փոխանցենք մեր նորահաս սերունդին, որ վաղը մեր երախաները մեզ չանիծեն»։

Ցետոյ բեմը բացուեցաւ պարզելով զեղեցիկ տօնածառը։ Երեք փոքրիկ հրեշտակներ, իրենց յարմար ճերմակ հագուստներով (Մ. Պարոնեան, Մ. Ղուկոյեան, եւ Ա. Մկրեան» իրենց թեւերն երկարած էին դէպի տօնածառը, իսկ փոքրիկներու խումբը քնդացուց տարեմուտի մանկական երգ մը։ Զարիչն աւելի գեղեցիկ էր տեսարանը։ Ցետոյ Օր. Վ. Նալպանտեան մաքուր հնչեմով մը արտասանեց «Մաղթանք հանդիսականներուն»ը։ Խումբ մը փոքրիկներ արտասանեցին «Բարի եկայք»ը։ Տրամախօսեցին՝ Մ. Նամարեան եւ Ա. Աստրոյեան «Բոկոզը»։ Զուգերկեցին՝ Ռ. Զաքարեան եւ Ա. Նամարեան «Մոյն ու աշխատասէրը»։ Միեւնոյն ժամանակ խումբը կ'երգէր ու կը գովաբանէր աշխատասիրութիւնը։ Արտասանեցին՝ Ա. Մկրեան «Պէպկ»ը, Ս. Աւետեան «Աղքատիկ աղջիկը», Պ. Լլէրեան «Կապանդը եկաւ»։ Խումբ մը փոքրիկներ յայտնապէս ներկայացուցին մանկական «օփերէթ» մը։ Որմէ վերջ կրկին արտասանեցին՝ Մ. Աւետեան «Կապանդչէքը», Շ. Ձղիկեան «Մեր օրերը», Կ. Սարգիսեան «Տօնածառին»։ Եւ խումբը միասին կ'երգէր «Ինչ բարի է, լաւ որ»։ Տրամախօսեցին՝ Գեղամ Պարոնեան եւ Կիւլպէնկ Զարդարեան «Կարկանդակը»։ Մեներգեց՝ Փ. Թերզեան «Կաթնավաճառուհին» յարմար տարազով, որմէ վերջ միեւնոյն նիւթի չուրջ խումբը կ'երգէր միշտ։

Գեղարուեստական բաժինին առաջին մասը լրացած ըլլալով, ճաւուրվի դրուեցաւ տօնածառը, որուն կինքահայր եղաւ Պ. Կ. Վարդապետեան, միանուագ վճարելով 60 Ֆրանք։ Եւ դրեթէ բոլոր ներկաներու մասնակցութեամբ, քիչ ժամանակուան մէջ գոյացաւ 398 Ֆրանք, եւ չհաշուած՝ Պ. Կ. Անտոնեան, գումարը բարձրացնելով 418 Ֆրանքի։ Տօնածառին հետ միասին ճաւուրվի դրուած էր նաեւ սիճի մը թելանուշ։

Ճաւուրվին վերջ, սկսաւ երկրորդ մասը։ Տրամախօսեցին՝ Ա. Մարգարեան եւ Հ. Շահպազեան «Ճամբորդները»։ Գ. Թէրզեան եւ Լ. Մուրատեան՝ «Հարստանալու ճամբան»։ Արտասանեց՝ Ա. Գալայճեան «Հայրենիքը»։ Խումբ մը փոքրիկներու կողմէ՝ ներկայացուեցաւ Ց. Պարոնեանի «Քաղաքավարութեան վնասներէն» արար մը։ Նոյնպէս խումբ մը փոքրիկ օրիորդներու կողմէ եղան՝ հայկական զեղեցիկ երեք պարեր, չատ յարմար հագուստներով։ Պարերն էին, «Ուրախ տղայ, սպիտակ աղջիկ», «Վանայ քաղաք»ը եւ «Մաճուն բերեմ ալեհէզէ», բոլորն ալ նոր Վիէնի հայութեան համար։ Պարերուն համար կարելի է ըսել հանդէսի ամենագեղեցիկ մասը կը կազմէին։ Ինչպէս ըսի, գեղարուեստական բաժինը ամբողջութեամբ կը պատկանէր երկու շրջաններու ակերտութեան, բոլորն ալ կատարեցին առանց թելադրեան եւ ծախահարուեցան հանդիսականներու կողմէ։ Պարերուն կը մասնակցէին նուագով՝ Պ. Լ. Պոյաճեան (չութակ) եւ իրենց ուսուցչուհին՝ Օր. Ռ. Գարագէօզեան, (մանուշիով)։ Գեղեցիկ ֆանթէզի մը արտասանեց՝ Պ. Վահրամ (Ն. Պէչիկթաշլեանէ) ծիծաղ պատճառելով հանդիսականներուն։ Ամէնէն վերջ, կազանդ պապան բեմ եկաւ չատ հաճուտով, եւ իր նուէրները բաժնեց 64 փոքրիկներուն, որոնք բոլորն ալ հաւաքուած էին բեմին վրայ, մրջիւնի նման։ Հանդէսը լրացած ըլլալով, նախագահ Պ. Մկրեան շնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն եւ ժամը 6ին ժողովուրդը մեկնեցաւ, չատ ուրախ տրամադրութեամբ։

Անշուշտ հանդէսի յաջողութիւնը կը պարտինք ուսուցչուհի Օր. Ռ. Գարագէօզեանի։ Իսկապէս գնահատելի են իր թափած ճիգերը։ Աւելի քան մէկ–մէկուկէս ամսուան աշխատանքով մարզեց ու վարժեցուց փոքրիկները, տրվեցուց պարեր, տրամախօսութիւններ, արտասանութիւններ եւ զանազան խաղեր ու խմբերգներ, որոնք բոլորն ալ լաւ կերպով վարժուած էին, եւ գրեթէ բոլորն ալ նորութիւններ էին մեզի համար։

*** Դպրոցները կանոնաւոր կերպով կը շարունակեն իրենց գործունէութիւնը։ Կ. Պոլսի մասնաճիւղը եւ Կէմլիկի Հայ. Միութիւնը միշտ կանգնած են դպրոցներու կողքին եւ իրենց ձեռքէն եկածը չեն խնայեր։ Կէմլիկի Հայ. Միութիւնը որ Խարբէդնի չրջանին դպրոցի հիմնադիրն եղած է երեք տարի առաջ, մինչեւ այսօր ալ միշտ նեցուկ հանդիսացած է եւ գրեթէ միակն է Վիէնի Հայ. Միութիւններուն մէջ եւ կը գուրգուրայ կրթական գործին վրայ, ինչպէս Արարկիրի Հայ. Միութիւնը Լիոնի մէջ։

*** Հանդէսի միջոցին, Պ. Յ. Մկրեան յայտարարեց որ Սերասաացի երիտասարդ մը կը գտնուի Վիէնի բանտին մէջ քանի մը օրէ ի վեր, որ Ֆրանսայէն արտաքսման դատապարտուած է։ Այս առթիւ ժողովուրդը սրահէն մեկնելու առեն Կ. Պոլսէ դանձանակ մը դրաւ դրան վրայ։ Մեր հայրենակիցները իրենց լումաներով գոյացուցին՝ 75 Ֆրանք 35 սանթիմ, յանձնուելու համար յիշեալ երիտասարդին որ բանտէն պիտի արձակուի ամսոյս 25ին։

Պալ – Աղբիւր

ՄԱՄՈՒԼ

Երկրորդ տաանամեակը

Աքէնիի «Նոր Օր»ը կը գրէ այս խոնարհագրով խմբագրականի մը մէջ (15 դեկտ.)։

— «Պայքարի երկրորդ տաանամեակի սեմին վրայ կեցած ենք։ Տասը տարի անցաւ այն օրէն ի վեր, երբ Հաստատուեցանք Արեւելքը ձգել, Արեւմուտքի մէջ Հաստատուելու համար։ Տառապանքի, յուսալքումի, անմխիթար վէշերու, վարանումի տասը երկար տարիներ, զօրաւոր մշակոյթ ունեցող երկիրներու եւ ազգերու մէջ։

Հայաստանը բոլորիս համար ոմանց մը եղաւ գաղութահայ անապատին մէջ։ Մեր յուսախաբութեան պահերուն սիրտ տուինք ու խանդավառութեամբ անոր գոյութիւնով։ Եւ ասիկա պզտիկ մխիթարութիւն մը չէր հայրենազուրկ բազմութիւններուն համար։

Ինչո՞ւ այսպէս անցաւ տարագրութեան առաջին տաանամեակը։ Որովհետեւ այդպէս ցանկացին համայնավարներն ու ամենավարները ուրկէ՞ այդ ցանկութիւնը։ Դաշնակցութիւնը քայքայելու մոլեգին տենդէն։

Յաջողեցա՞ն։ Ոչ, 1922ին Դաշնակցութիւնը հպիւ կրնար երեքալ, շարքերը նօսրացած էին, ընդհանուր հիասթափութիւն կար, Հայաստանի ապագային հետեւանքով, կազմակերպական մեքենան խանգարուած էր։ Ամենավար–պոլշեւիկ պլօքին ճիհատը միացուց ցանուցիր Դաշնակցականները, պարզ այն պատճառով, որ պլօքը չէր յաջողած Դաշնակցութեան տեղը բռնել մեր կեանքին մէջ։ Ու սկսաւ վերակազմութեան աշխատանքը։ Դաշնակցութեան դերը վերջացած չէր։ Ուրեմն նոր զօրք ու ճիգ։

1923ին, ամբողջ Եւնաստանի մէջ 72արձանագրուած ընկերներ ունէինք։ Այսօր արդէն կեդրոնական կոմիտէութիւն կայ, այսինքն ուժը տաանապատկուած է։

Ի՞նչ կը նշանակէ ասիկա, թէ Դաշնակցութիւնը աւելի զօրացած է վերջին տաանամեակին, զարձած զանգուածային կազմակերպութիւն։ Այսինքն, կազմուած օրէն ի վեր, առաջին անգամն է որ Դաշնակցութիւնը այսքան լաւ իմնամուած, կազմակերպուած մեքենայ ունեցաւ։

Ուրեմն, համաչնաւար –ամէկամար պլօքին հռչակած պիհատը հակառակ արդիւնք տուաւ։ Հիմակ երկրորդ տաանամեակին կ'անցնինք։

Դժբախտաբար, պատճառներ չկան լաւատես ըլլալու։ Ընդհակառակն աւելի բուռն ու հակասադրական ընդհարումներու հաւանականութիւններ կան։ Ռամկավարները կը յամարին սխալ ճամբուն մէջ, կը յամարին արհամարհել տարագիր հայութեան ցաւերն ու կարիքները։ Իսկ համայնավարները միշտ իրենց դերին մէջ են։ Մենք խօսք չունինք անոնց մասին։

Կը տեւէ՞ այս վիճակը, պիտի տեւէ, հաւանաբար երկրորդ տաանամեակին ալ։ Ու զարձեալ պատասխանատուները պիտի ըլլան ռամկավարները, որոնք գաղութներու կազմակերպութեան վաւերական թշնամիները եղան։

Մեզի կը մնայ երկրորդ տաանամեակին աւելի լաւ կազմակերպուիլ, յամառօրէն հետապնդելու հայկական դատը եւ արժեցնելու եթէ հնարաւոր է, մեր չարչարուած ժողովուրդին իրաւունքները։ Դաշնակցութիւնը երբեք չպիտի չեզի այս ճամբէն, մինչեւ որ հայութիւնը իր ամբողջական հայրենիքին տէրը չդառնայ»։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԴԱՍ ՄԸ

ՍԻՆԹ ԼՈՒԻՆ.—Բոլորին ուշադրութեան եւ դատաստանին կ'ուզենք յանձնել տեղւոյս խառնակիչ Հօկին հայրենադաւ խաղը։

Թշուառականները ուզեցին խանգարել Միութեանս սարքած ներկայացումը, պահանջելով սրահին ճակատը ծածանող մեր ազգային դրօշակը վար առնել։

Բայց, ջղեցիներս լաւ դաս մը տուինք։ Ջղեցիներէն միայն խեղճ ու կրակ տղայ մը, որ Հօկինի էր, միւս օրն իսկ Միութենէս արտաքսուեցաւ, հասատատուելով որ լրտես եւ դաւաճան է մեր Միութեան։

Մեր հայրենակցականը չէզոք հողի վրայ հիմնուած, ազգօգուտ եւ հայ ժողովուրդին նուիրուած Միութիւն մըն է, որ կը գատապարտէ նման հայամերժ մարմնի մը բոլոր խաղերը։

Հ. Հայրապետեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փութպոլի Ա. Խումբը, վաղը Կիրակի, ժամը 2.30ին կը մրցի C. A. Bourgetի զօրաւոր խումբին դէմ։ Route de Flandre Le Courneuve (Թրամվէյ 52 կամ Փորթ տը լա Վիլլեթէն եւ կամ Ժոռէսէն, իջնել Meules Norton)։

Մարզասէր հասարակութիւնը կը հրաւիրուի քաջալերելու իր հայրենակիցները։

ՅանձնախումբԱՌԱՋ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (5)

Մ Ա Թ Ա Հ Ա Ր Ի

1· ՓՈՐԷԼԻ ԿԱՊԵԼԱՑԻՆ ՄԷՋ

— Բայց եթէ գիտնայի՛ք... Օ՛հ, անշուշտ, եւ սակայն...

Ձորճ հակակեր էր այդ խօսքերուն խմաստը, միանգամէն առաջ։

Փինէ որ իր զօրաւոր ձայնէն զատ ունէր նաեւ ուժեղ անհատականութիւն մը, ինչպէս նաեւ արմատական զաղափարներ Արեւեւտի մասին, մօտեցաւ աղջկան, յաջորդ զիշերն իսկ։

Անցաւ սրահին մէջէն ծանօթ յանկերգը չրթունքներուն վրայ, չտկեց ինքզինքը եւ զգուշութեամբ խնամուելով մը բրաւ անոր։ իր կարմիր՝ Մօնմարթրեան մօրուքը փռուեցաւ իր կուրծքին վրայ։

— Օրիո՛րդ, պռոշց ան, ես նկարիչ մըն եմ· կը քաղեմ արուեստը որպէսզի ապրի ան։ Պիտի նկարեմ ձեզ յանուն ճշմարտութեան·ցոյց պիտի տամ ձեզի թէ դուք ինչպէս կը քանդէք մարդոց հոգիները։

Այդքան միայն ըսաւ։ Աղջիկը գնաց փինէի աշխատանոցը՝ Պէգըրէլ փողոցին մէջ։ Բայց, երբ երեք անգամ անոր առջեւը նստելէ ետք տեսաւ իր նկարը, այնպիսի ապտակ մը իջեցուց անոր քթին բերնին որ կարծես բան մը պակսեցաւ փինէի անհատականութենէն։

Եռանկիւնաչափներէն զատ ամէն մարդու համար այլանդակ էր այդ նկարը· ժժգոյն էր մորթը եւ արիւն չկար անոր տակ· անկողիններու ծածկոցին նմանող բան մըն էր ան· հսբրիւններով այդ տեսակ նկարներ կը տեսնէք արդիական արուեստի ցուցահանդէսներուն մէջ։

Ո՞ր անկիւնէն դիտած էր աղջիկը, այդքան արտառոց կերպով նկարելու համար։ Եթէ իր կազմը չարմար ըլլար ճաղարարական մարզանքներու, կրնայինք ենթադրել որ թերեւս ան բարձրացած էր վառարանին քարին վրայ, կռնակը տուած էր պատին եւ այդ դիրքին մէջ նկարած էր զան։

Ձեր աչքերէն խոյս կուտար Լիան Սոնբրէլի զեղեցիկ մարմինը, այդ կըտաւին վրայ։ Ծուռումուռ հեռանկար մըն էր ան։ Ոչ ոք պիտի տեսնէր աղջիկը այդ ձեւին մէջ, առանց մագլցելու բարձր դիրքի մը վրայ։ Եւ սակայն լմատա մը կար այդ նկարին մէջ։ Անիկա աւելի կը քանդէր կինը ձեր աչքին առջեւ, քան թէ կը նուաստացնէր իսկապէս։

Անհնար էր, այդ նկարը տեսնելէ ետք, տակաւին խանդավառուիլ այդ աղջիկով։

Բայց անատարակոյս անիկա տեսիլքն էր աղջկան· ճշմարտութիւն մը կար անոր մէջ։ Փինէ իր տեսողութեան անսիրտ թափանցումով ջախջախած էր անոր զեղեցկութիւնը։ Նկարը այլանդակօրէն նման չէր աղջկան եւ սակայն դիւային պատկերացումն էր անոր։

Բաւական չէր ապտակը։ Լիան Սոնբրէլ թաւա անոր երեսին։ Թերեւս այդ սովորութիւնը ստացած էր Մարսէյլի սրճարաններէն։

— Արուեստագէտի տե՞ղ դրած ես ինքզինքդ, ճշաց աղջիկը· ապտոտ մարդ, խայտառակ...

Ո՛րքան ուրախ էր փինէ այդ ընդունելութեան համար։ Պահեց կտաւը, վախնալով որ աղջիկը զայրացած դուցէ յարձակէր անոր վրայ·տարաւ զայն իր աշխատանոցը եւ ցոյց տուաւ ամէնուն։ Ձորճ տեսաւ այդ նկարը եւ նրբամիտ ակնարկութիւն մը ըրաւ·

— Չես կրնար մարդկային բնութիւնը իջեցնել քու մակարդակիդ· դուն մարդկային ցեղը չես·մարդ մըն ես պարզապէս· ճշմարտութիւնը միայն մէկ անձի սեփականութիւնը չէ։

Հաւանաբար այդ վայրկեանէն նոքն էր որ Ձորճի մէջ արթնցաւ աւելի խորունկ հետաքրքրութիւն մը դէպի Լիան Սօնբրէլը։ Երկու չաբաթ է վեր Պէրթ փողոցն էր ան։ Այդ տասնըհինգ օրուան ընթացքին փորէլի կապելան լեցուն էր ամէն գիշեր։ Կինները կ'ատէին այդ աղջիկը։

Նշանակալից էր այդ պարագան։ Կը վախնային որ Լիան Սոնբրէլ իրենց ձեռքէն պիտի խլէր այն չնորհները որոնց իրաւունք ունէին միայն իրենք։ Բուռն փափաք մը զգացին զան մէջտեղէն վերցնելու։ Անիկա կ'արթնցնէր մարդոց գերագոյն տենչանքները եւ հրապուրելու այն ինքնուրոյն կարողութիւնը որ սեփական էր իրեն, պարտուեան կը մատնէր ինուեցեան անհասանելի խորհուրդները։

Այո՛, անիկա երեսայ մը բերած էր հետը Արեւելքէն։ Փորէլ խօսած էր իրենց այդ մասին։ Իր խորհրդաւոր կեանքին մէկ որոշ չրջանին մէջ, ան ալ ուրիշներուն պէս, տեղի տուած էր ինուեցեան պահանջներուն։ Բայց այդ պարագան ալ բաւական չէր եղած փոխելու այդ կիներուն կարծիքը իր մասին։ Կրնար զաւակ մը ունեցած ըլլալ· Թերեւս ունէր երկվեցեակ մը զոր ի վիճակի էր տակաւին պահելու Մօնմարթրի այն ազատ թաղերուն մէջ ուր կ'ապրէր· չէին հետաքրքրուեր ատով ու, առանց վարանումի, կը դասէին զան ինչպէս որ էր։

Հոգ չէ թէ համանուհիները էին այդ կիները առանց բացառութեան· ամուսնացած կին չկար իրենց մէջ։ Այդ աղջիկը սպառնալիք մըն էր սեռերու հոգեբանական այն վիճակին դէմ որով կիները իրենց եռեւէն կը տանին այրերը։

Իսկապէս նշանակալից էր այդ կիներուն առելութիւնը։

Կոկորդալիր խնդացին անոնք, երբ իմացան թէ փինէ նկարած էր զան· իրենցմէ քանի մը հոգի ծափահարեցին նոյնիսկ, երբ տեսան նկարը։

— Ահաւասի՛կ, ան է, ըսին ու խնդացին անդթօրէն։

Տարբեր ժամանակաշրջանի մը առնք պիտի կրնային բոլորուիլ կառափնտին չուրջը եւ դիտել փինէն՝ զահիճը որ կորելով աղջկան գլուխը, պիտի նետէր կոզովին մէջ, անոնց աչքերուն առջեւ։

— Ահա այն կնիկը որուն թեւը կը քակուի...

Թերեւս այս բառերով ակնարկեցին սոդոմը, ո՞վ գիտէ· ամէն պարագայի մէջ իրենց տեսակէտն էր տուիկա։ Կասկած չկայ որ Ձորճ բան մը աւելի տեսած պիտի ըլլար։ Իր օձահմայ կինը, թէեւ իր առջեւն աշխատութիւններէն մէկը, ցոյց կուտար ներշնչելու բնաժին կարողութիւն մը։ Որ եւ է զղացումի մը ապաւորութեան տակ չէր նկարած զան· իրեն յատուկ տեսակէտներ ունէր ճշմարտութեան մասին։ Գեղեցիկ չէր Լիան Սոնբրէլ այդ նկարին մէջ։ Ահաւասիկ անոր խոշոր բերանը որուն վրայ կը տեսնես նուրբ հեգնանք մը, բայց անձնասուր՝ կեանքի սուրին տարբերութիւնները։

Թարգմ. Ժ. Մ.

(Շարունակելի)

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

28 Յունուար Շաբաթ գիշեր, Hôtel Moderne**ի հոյակապ սրահներուն մէջ** Place de la République

Ճոխ յայտագիր — Պարի եւ Ծպտեալներու մրցումներ — Երկու մեծ նուագախումբ — Ղեկավարութեամբ Պարի Փրոֆէսէօր՝ Պ. ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆի

ՇԱՆՕԹ.— Ծպտեալները պարտաւոր են ներկայացնել [սփորները մրցումին կարենալ մասնակցելու Համար։

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 **Métro: Cadet**

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս միրգերու պալատ մըն է «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակէ ընտիր նպարեղէններ։

ԾՆՈՒՆԴի եւ ԿԱՂԱՆԴի առթիւ արտակարգ գեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ։

Վաճառատանս բոլոր ապրանքներուն ցուցակը (prix courant) *իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն։*

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ։

ՀԱՑ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

70 ՀՈԳԻՆՈՑ ԵՐԿՄԵՌ ԵՐԳԱՀԱՒՈՒԹԻՒՆ ԿՈՂՄԷ

Ղեկավարութեամբ հանրածանօթ երաժշտագէտ Պ. Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ

եւ մասնակցութեամբ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

ՆՈՐ ԵՒ ՃՈ�խ ՅԱՅՏԱԳԻՐ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՆՏԻՊ ԵՐԳԵՐԷՆ

Տեղի կ'ունենայ Սալօն Մասիլիայի մէջ

Աւսր Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30ին *25 Դեկտ. Կիրակի ցերեկ ժամը 3.30ին*

ՄՈՒՏՔ 10, 15, 20 ՖՐԱՆՔ

Փութացէք այժմէն ապահովել Ձեր տոմսերը որոնց թիւը սահմանափակ է։
Կը ծախուին միութեան երկսեռ անդամներուն մօտ։

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել նոր տարւոյ եւ ցօներու առթիւ

Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ-ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆԻ

(MAISON E. CHARLES) *Հիմնուած* 1869

29 rue Mathis, Métro Crimée

Tél. Nord 56-97 Tram. 50 եւ 52, Autobus AJ եւ AV

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, զրպանի, թեւի, շրսինէի, պատի եւ զարդուցիչ ժամագոյցներ, գոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական գնով եւ Նոր տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ։

Խղճամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու։ Ջախւաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու։

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր։

Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը։

ԿՕՇԻԿ ՇԻՆՈՂ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ԵԻԱՁԷՆ

Ինչո՞ւ աւելի վճարել, երբ կարելի է աւելի աժան գնել, գեղեցիկ միջնորդչէքը։ Գնման մէջ եղած չահը ամէնէն իրականն է։

Կը յայտնենք փոքր արհեստանոցներու տէրերուն եւ կօշկակարներու որ իրենք սուղ կը գնեն, որովհետեւ իրենց գնումները փոքրաքանակ են։ Մենք մեր գործարանին մէջ ԿՐ ՇԱՆԵՆՔ ՈՒՂԱԿԻ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ, որով կրնաք օգտուիլ մեծաքանակի գիներէն, ինչքան փոքր բլայ Ձեր գնումին քանակը։

ՄԵՐ STELLA ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ Trépointeը [ՄԻՋԱԿԱՇԻ]

պատրաստուած է տեղական կաշիէ եւ մասնաւոր եղանակով։

Մասնաւոր «Trépointe ferme» ամէն մեծութեամբ, ամէն գոյնով եւ ամէնաաժան գիներով, վասնզի չէք վճարեր միջնորդչէք։

ՈՒՐԵՄՆ ԳՆԵՑԷՔ ՈՒՂԱԿԻ ՄԵՐ ԴՈՐՇԱՐԱՆԷՆ

«TREPOINTE STELLA»

14 Quai de Rive Neuve, Marseille Tél. Dragon 24—44

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՐՇԻԿԻ ԵՒ ԱՊՈՒԽՏԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՔԷՍԹԷՔԵԱՆ

46 RUE DE BAIGNOIR, MARSEILLE

Հայրենակից, եթէ կ'ուզես Համով Ճոտով, Ճարմ եւ մաքուր երշիկ *(սուճուխ)* եւ ապուխտ ունենալ, ուղղակի դիմէ մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնես ճոխ մթերք մը երշիկի եւ ապուխտի, մեր սեփական գործարանին մէջ պատրաստուած։ 5 Villa Chalet Rosier de la Platrière, St. Julien, Marseille։

Կը ծախենք մեծաքանակի գնով։ Ահա նմոյշ մը՝ ապուխտին քիլոն 14 ֆրանք, երշիկին քիլոն 12 ֆրանք։

Sofք. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՆՈՒԱԿԻՍ ԹՈՒՔԵՐՈՒ, ՄՏԱՄՈՒԿԻ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ
Հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ Առաւօտները ժամադրութեամբ։

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ՛ ՄՏԱԾԷՔ ԹԷ ԻՆՉ ՆՈՒԻԷՐ ՊԻՏԻ ՏԱՒ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

26, rue Lesage, Paris (19) **Métro: Belleville**

Tél. Ménil. 61-85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի հայերէն, յունարէն եւ թուրքերէն նոր ստացուած փլաքներ։

Տօքթ. Լ. ՏԷԼԼ'ԱՄՕՌ

(Հայերէն կը խօսի)

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ԹԻՒՐՔ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

I.— 41, Rue des Ecoles, Les Lilas (Seine). Métro: Porte des Lilas. Tél. Villette 08-23: *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14-17։*

II.— 28, Avenue Marceau, Courbevoie (Seine)։ *Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 10-12։*

Կ'այցելէ եւ կ'ընդունի հիւանդներ ժամադրութեամբ։

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

ճաշարան **Գ Ա Ռ Լ Օ**

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ
Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անձերի սպասարկութիւն։
Մի մոռնաք իր անունի մածունը

Ա.Ի.ՃՈՐՎԻԼԻի Ս. ՊՕՂՈՍ-ՊԵՏՐՈՍ
եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ թագ. հորհուրդը որոշած է ազգայիններու ցանկութեամբ, մատաղ մը կատարել վաղը, Կիրակի, եկեղեցիին պարտէզին մէջ։ Փարիզի հողեւոր հովիւն ալ հրաւիրուած է պատարագելու եւ օրհնելու մատաղը։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ախմատ. եւ Նոր մէթոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' ժեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12,2—8, կիրակի 9—12:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)
Le Gérant : H. STEPHAN

Ընկերական թէյասեղան

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ սարքած է Նոր Տարիի առթիւ գուտ ընկերական հանդիպում-թէյասեղան մը որ տեղի պիտի ունենայ 26ի կէսօրէ երեկոյ ժամը 8:30ին, 33 Պուլվար Լոնշան, Սալոն Լոնշանի մէջ։

Ներկայ պիտի բլլայ ընկ. Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ։

Ընտանեկան խնջոյք - պարահանդէս

կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. ՏԻՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ առաւօտեան մէկը
Հ. Ց. Դաշնակցութեան Տան մէջ
ԸՆՏԻՐ ՃԱՇԿՈՒՆՑ — ՊԱՐԵՐՈՒՄ ՄՐՑՈՒՄ

Նոյն օրը տեղի պիտի ունենայ ցան բացման ֆանդէսի առթիւ ծախուած տոմսերու պարգեւաբաշխութիւնը։

Մանրամասնութիւնները մասնաւոր յայտագրով տեղւոյն վրայ։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՆՊԱՍՏ ԹՈՒՔԱԽՏԱՒՈՐ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ

Վաղը Կիրակի երեկոյ ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ

Brébant Marseillaise սրահներուն մէջ

Կը նախագահէ՝ Գր. ԵՊՍԿ. ՊԱԼԱՒԵԱՆ

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, նուագ, զուգերգ, հարսնառի պարեր եւ անակնկալներ։

Sօնական օրերու ձեր գնումները վերապահեցէք

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԻՆ

Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ Ն. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Այսօր եւ դեկտ. 24 եւ 25ին, Շաբաթ եւ կիրակի օրերը, ժամը 2—7

9bis rue Vineuse, Métro: Passy Trocadéro, Aut. BP. BO.

Հոն պիտիգտնէք կանացի եւ տղամարդու արդուզարդի առարկաներ, երախաներու խաղալիքներ, նուէրքցու իրեր, նպարեղէն, ամէն տեսակ թաց եւ չոր պտուղներ, խմորեղէններ, եւն., ընթացիկ գիներով։

ՊԻՒՖԷ, ԺԱՄԸ 5—7, ՊԱՐԵՐ

ՏՐԴ եւ 9ՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՏՐԴ եւ 9ՐԴ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

STUDIO RUDOLF *սրահը*, 6bis, Rue Campagne Première, Métro: Raspail

Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈԹԻԿԵԱՆի եւ Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆի

24 ԴԵԿՏ. ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8·30ԻՆ

ԵՒ 25 ԴԵԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ՑԵՐԵԿ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

կը ներկայացուի ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷ յայտնի տրամ 4 արար

ՆԱՄՈՒՍ

Կը մասնակցին Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Լուսիկ, Պաղտասարեան, Պետրոսեան, Փառանձեմ։ *Օրիորդներ՝* Պետրոսեան, Մելինէ։ Պ. Պ. Գազանճեան, Թոքոսեան, Լաթիֆեան, Կոթիկեան, Նիկողոսեան, Պաղտասարեան, Յանճագ, Սրապեան եւայլն։

Բեմի կառավարիչ՝ Ն. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ *Բեմադիր՝* Ա. ԿՈԹԻԿԵԱՆ

Տոմսերը կը ծախուին

Գրատուն՝ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԻԼ եւ ճաշարան՝ ՖԼՕՐԻԱ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 3, 5 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու Համար մասնաւոր զեղչ եւ կազանդի առթիւ նուէրներ։
Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք։

Բ Ո Ւ Ր Դ Ե Ր

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու Համար։ Միշտ պատրաստ ունինք 50000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ 2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40 եւ Հաստ մանած բուրդ *(grosse laine)*։ Ամէն տեղէ աժան գին։

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինօփիլը նպարավաճառատան մէջ։*

Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն։ Կեդրոնատեղի՝

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի Համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

Photo - Belsunce

1, Rue Tapis Vert, 1, ՐԻՒ ԹԱՓԻ ՎԵՐ

ԿԱՂԱՆԴի ԱՌԹԻՒ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 15 ՁԵՂՉ

Միակ Հայ լուսանկարչատունը որ գեղարուեստական Հայ հասարակութեան գոհացում կրնայ տալ իր ամենավերջին կատարելագործուած եղանակներով։

Քարթ տ'իտանթիթէ՝ 5 ֆրանք, Անգործներու՝ 4 ֆրանք։
Քարթ փոսթալ՝ 12 Հատը եւ մէկ նկար մեծցուած՝ 25 ֆրանք։
ԿԱՂԱՆԴի առթիւ կը պատրաստենք մասնաւոր փրիմներ։
Մէկ անգամ յաճախեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

25 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2070 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱԽԵԼՈՒԱԾԱԿԱ՞Ն ԹԷ...

Վերջին խօսակցութիւն մը եւս՝ Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթին հետ, որ կը սիրէ անուշի կապել, երբ հարցերը կը դնես չէշտակի։

Իրրեւ պատասխան մեր երեք խմբագրականներուն, ուր այնքան հիմնական խնդիրներ չօշափեր եւ լուսաբանութիւն պահանջեր էինք, «Ապագայ չտապեր է գրի առնել նոր խմբագրական մը, երէկ իսկ, չարաճ։ Խորագիրը՝ «Ցաւելուածական»։

Թոյլ տուէք որ կոչենք՝ «խուսափողական»։

Որովհետեւ, ռամկավար պաշտօնաթերթը ամէն բանի մասին կը խօսի այդ խմբագրականին մէջ, բայց կը խուսափի իր իսկ յառաջացած հարցերուն պատասխանէն։

Եւ որովհետեւ հաւատաքննութիւնն ալ մաս կը կազմէ ռամկավար ազգմատիւթեան, մէջտեղ կը դնէ նոր խնդիր մը, — ինչո՞ւ չենք հիւրընկալած Պ. Լ. Կիւմիւշկէրտանի զեկոյցները։

— « Բայց դաշնակցական թերթերու լեզուն կ'այրի, երբ ամենաանաչառ ակնարկի մը խանդավառիչ վկայութիւնը իրենց ընթերցողներուն ներկայացնեն։ մինչ իրենց էջերը լայնօրէն կը բացուին «սեփական թղթակից»ներու եւ օտարներու հաղորդած գուժական լուրերու առջեւ։ Մենք կ'ոգեւորուինք Հայաստանի մասին արտասահման հասած դրական տեղեկութիւններով եւ լայնօրէն տեղ կուտանք անոնց, իսկ անոնք կ'ոգեւորուին ժխտականներով»։ («Ապագայ», 24 դեկտ.)։

Պատասխան. — ՅԱՌԱՋի ներկայացուցիչը Պ. Կիւմիւշկէրտանէն ուղեր է զեկուցման բնագիրը, եւ ան յայտներ է թէ «Ապագայ»ին տուած է։

Արդ, ՅԱՌԱՋը, իրրեւ օրաթերթ, չէր կրնար երկու չաթաթ սպասել, որպէս զի ռամկավար օրկանը լրացնէ եւ ինք արտասպէ։

Եթէ Պ. Կիւմիւշկէրտան կ'ուզէր հասարակութեան լայն խաւերուն ծանօթացնել իր տպաւորութիւնները, պէտք է արդար ըլլար բոլոր թերթերուն հանդէպ։

Մենք չա՛տ պիտի ուզէինք մեր ընթերցողներուն հաղորդել խակապէս «խանդավառիչ» վկայութիւնները, հակառակ մեր «ժխտական» տրամադրութեան, որ, դժբախտաբար, կը բխի ոչ թէ թռուցիկ տպաւորութիւններէ, այլ տասը տարուան դաժան իրականութենէն։

Ռամկավար պաշտօնաթերթը ի զո՞ւր (ոչ թէ ի զուր տեղ...) կը փորձէ դատաւոր կանգնիլ այս հարցին մէջ, երբ մէջտեղ է ՅԱՌԱՋի հաւաքածոն, իր «Հայաստան»ի բաժինով։ Սեւով ու ճերմակով։

Բայց քանի որ այդ յաւակնութիւնն ունեցեր է, հարցնենք, մեր կարգին.

— Ռամկավար թերթերու լեզուն կ'այրի՞, եթէ, պատահաբար, արձանագրեն նաեւ Հայաստանէն հասած սեւ լուրերը, — ճերբակալութիւն, աքսոր, փախուստ, ասիական բռնութիւններ եւ անասելի թշուառութիւն։

Թաւրիզը մեր կուսակցական կալուածը չէ։ Ոչ ալ Դաշնակցականները են փախստականները։

Եւ անոնք, փախստականները, որը կամ գաղթական, ռամկավար թերթերուն ալ կը ղրկեն իրենց ականատեսի վկայութիւնները։ Բայց, ռամկավարները ուխտած են միայն լաւը տեսնել եւ անտեսել, լուութեան դատապարտել անպարկեշտ չարիքները։

Այղպէ՞ս կը թելադրէ իրենց «հայրենասիրութիւնը», որ քիչ մը շատ կը նմանի թուրք թերթերու հոգեբանութեան, — Ամա՞ն, թազաւորը չբարկանայ... ժողովուրդը չյուզուի...

×

Այս բոլորը՝ իրրեւ վակագիծ, թէեւ սերտ կապ ունին յարուցուած հարցերուն հետ։

Արդ, ո՞ւր է «Ապագայ»ի պատասխանը այդ հարցերու մասին։

Տեղ մը կը կարդանք.

— « Մեր խմբագրական յօդուածաշարքին մէջ թէ Ռ. Ա. կուսակցութեան եւ թէ Հ. Ց. Դաշնակցութեան ներկայի մասին չէինք խօսած, այլ ճաի մը գիծերով բացատրած էինք երկու կուսակցութիւններու որդեգրած ուղիներու հակադրութիւնները «Հայաստանի խորհրդայնացման առաջին տարիներուն մէջ» մասնաւորապէս»։

Այս նախադասութենէն կը հետեւի՞ թէ՝ ռամկավար պաշտօնաթերթը ակամա՛յ խուժանավարութիւն կատարած է, Հ. Ց. Դաշնակցութեան վերագրելով, —

1. «Դատապրական – ապստամբական գործունէութիւն» Հայաստանի մէջ։

2. Հայաստանի խորհր. իշխանութիւնը «ներսէն ու դուրսէն պայթեցնելու» ծրագիրը։ («Ապագայ», 14 դեկտ.)։

3. Զեռնարկ՝ արտաքին միջամտութեան, «գործակցութեամբ վրացի մենշեւիկներու, ատրպէյճանցի մուսաւաթականներու, Թուրքերու եւ ուրիշներու»։

4. Համաձայնութիւն՝ վերոյիշեալ օտար կազմակերպութեանց հետ, որով «Անդրկովկասը Թրքական գերիշխանութեան տակ պիտի երթար փնտռելու իր ժողովուրդներու անկախութիւնը եւ... բախտաւորութիւնը»։

5. Հրաժարում՝ «արտաքին միջամտութիւններու հետապնդող բախտախնդրութիւններէն», ռամկավարներու ստիպումով։ («Ապագայ», 17 դեկտ.)։

«Ցաւելուածական»ը չի լուսաբաներ այս կէտերը։ Եւ մանաւանդ, բոլորովին մոռթին մէջ կը ձգէ 1922 յունուար 6ի Պոլսոյ համաճայնութիւնը, որուն ամբողջական հրատարակութիւնը պահանջեր էինք, իրրեւ բանալին ամբողջ հանդոյցին։

Եթէ կը խուսափին բնագրէն, թող դնեն բարի ըլլան պատասխանելու թէ՝ այդ համաճայնութեան մէջ կը գտնուի՞, իրրեւ նախապայման, կովկասեան դաշնագրի, պահանջել «դաշնակից բոլոր պետութիւններու եւ ի մասնաւորի Անգլիոյ հովանաւորութիւնը»։

«Ցաւելուածական» մը եւս պարտ էք, եղբա՛յր «Ապագայ»։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

2000, 300 ԵՒ 100

—o—

Երկու շաբաթ առաջ, հայ դեռահասներ Փարիզի մէջ ներկայացուցին «Նասրէտտին Հօճա»ն։

Իրազեկներ կը պատմեն թէ իտալերէնէ հայերէնի թարգմանուած խաղ մըն է այս եւ բուն անունը՝ «Շուարած վարժապետը»։

Տարիներ առաջ, հանգուցեալ Մանուկեան տեսնելով որ խաղը չի բանուիր, անունը կը վերածէ «Նասրէտտին Հօճա»յի։ Լեզուն ալ՝ թուրքերէն։

Այդ «գիւտ»ն է որ Ամերիկայէն փոխադրած են Փարիզ։

Ու մինչ բուն հայկական ներկայացումները համբաւոով բազմութիւն կ'ունենան, «Նասրէտտին Հօճա»ն իմզիներ ծափահարել կուտայ... երկու հազար ունկնդիրներու։

Այսպէ՞ս են մեր բարքերը։

Նոյնիսկ «ռէֆլամ» զուտ հայկական թատրոնի մը համար՝ հազիւ ֆաի մը հարիւր հոգի կը հաւաքէ։

Բայց «Նասրէտտին Հօճա»ն եւ «Արշընի Մալ Ալան»ը տուն – տեղ եղած են մեր սիրտերուն մէջ, եւ կը բշեն կը տանին հազարներով։ Իրար հրմշտկել տալով եւ ապակիներ կոտրտելով։

Անցեալ կիրակի, երկու հայկական ներկայացում կար միեւնոյն ժամուն։ (Տգեղ մրցակցութիւն մը որուն պատասխանատուն... կը փնտռուի)։

Ժողովրդական թատրոնը «ասեղ ձգելու տեղ չկար», ինչպէս կ'ըսեն։

Բայց, մի՛ հրնուիլ։ Սրահը այնքան փոքր է որ, թխելով – սեղմելով 250—300 հոգի հազիւ կ'առնէ։

Միւս ներկայացման — հազարնոց սրահ մը — ներկայ են եղեր... հարիւր հոգի։

(Վէճ մըն ալ այս մասին, — մէկը կը հաշուէ՝ 50, ուրիշ մը՝ 150։ Թո՛ղ ըլլայ 100 կամ 300)։

Եզրակացութի՞ւնը, — հայկական թատրոն երթալ՝ կը նշանակէ ազգասիրական, բարեգործական տաղտուկ։ Իսկ «Նասրէտտին Հօճա»ները բաջալերել՝ հայրենակցական պարտականութիւն։

Եթէ անիրաւ եմ, ուրէն փորձեցէք, միեւնոյն օրը «Նասրէտտին Հօճա» եւ, օրինակ, «Հին Աստուածներ» կամ «Նամուս» ներկայացնելով, հաւասար մեծութեամբ սրահներու մէջ։

ՎԱՐԱԶ

ՈՍԿԻ ՊԻՏԻ ՇԻՆԷՐ
ԴԱՏԱՐԱՆ ԻՆԿԱՒ

Ուրբաթ օր, Փարիզի պատժական ատեանին առջեւ սկսաւ դատավարութիւնը լեհ Տուիիֆովսկիի, որ երկար ատենէ ի վեր կը զբաղեցնէ գիտական աշխարհը եւ... ոստիկանութիւնը։

Այս մարդը, որ ինֆզինէը փրոֆէսէօր կը կոչէ, լուր հանած էր թէ կրնայ ոսկի շինել։ Ըլլալով զաւակը վաւերական գիտնականի մը, շատեր հաւատացած եւ մեծագումար դրամ տըրամադրած էին։ Այսպէս, կրցած էր մինչեւ մէկուկէս միլիոն ֆրանկի դրամագլուխ մը ապահովել։ Կոմս Սոպանոմի իր տրամադրութեան տակ դրած էր 540,000 ֆրանկ։ Հոլանտացի Վան Հէօց՝ կէս միլիոն, ելեկտրա – ֆիմիական տարրալուծարաններ հաստատելու համար։ Ուրիշ կոմս մը յանձնած էր 350,000 ֆրանկ ճարել։ Վերջապէս սեղանաւորական ընկերութիւն մը փոխ տուած էր 75,000 ֆր.։

Տուիիֆովսկի ատեն մը փակուեցաւ ֆիմիական աշխատանոցի մը մէջ, որպէս զի ապացուցանէ իր... ոսկեղէն փորձերը։ Ճաի մը անգամ պայմանաժամ տուին։ Ցետոյ կասկածները աւելցան եւ վերջապէս բանտարկուեցաւ, իրրեւ խաչագող։

Ուրբաթ օրուան դատավարութեան ընթացքին, ընդհ. դատախազը յայտարարեց թէ ամբողջ եղածը խաբեբայութիւն է։ Թէ Տուիիֆովսկի լման երկու տարի չըլլալիէ բաներ խոստացեր եւ մէկուկէս միլիոն ֆրանկ շորթեր է։ Վկաներէն մէկը յայտարարեց թէ «գիտնականը» այնճան տգէտ է որ, նոյն իսկ պսակաւորի ֆիւնութիւն չի կրնար տալ։

Դատավարութիւնը շարունակուեցաւ երէկ ալ, շաբաթ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Թուրքիա օդային ուժերն ալ կը զօրացնէ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Ազգ. Մեծ Ժողովի անդամներէն խումբ մը առաջարկած է օդանաւային նախարարութիւն հաստատել Թուրքիոյ մէջ։ Կատարուելիքը նկատի առած է այս առաջարկը եւ օրինագիծ մը կը պատրաստէ։ Ներկայիս օդանաւային վարչութիւնը կապուած է ազգ. պաշտպանութեան գործակատարութեան։

Անգլեւպարսիկ վէճը պիտի լուծուի

Պարսկական կառավարութիւնը պատուիրակ նշանակեց գատական նախարարը եւ Փարիզի նախորդ դեսպան Հիւսէյին խանը, որոնք ժընեւ պիտի երթան, Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին առջեւ պաշտպանելու համար անգլեւպարսիկ վէճը։

Երկու կողմէն ալ տրամադրութիւնները մեղմացած են եւ յոյս կայ որ համաձայնութիւն գոյանայ յունուար 23ին։ Մինչ այս մինչ այն, բանակցութիւնները կը չարունակուին պարսկական կառավարութեան եւ քարիւղի ընկերութեան միջեւ։ Հաւանական է որ իրաւախոհութիւն գոյանայ հետեւեալ պայմաններով. — 1. Պարսկաստանի բաժինը հարիւրին 16էն բարձրացնել 24ի. — 2. Պարսիկներ դնել քարիւղի ընկերութեան բարձր պաշտօնէութեան մէջ. — 3. Քարիւղի ընկերութիւնը պէտք է համակերպի պարսկական օրէնքներուն եւ վճարէ եկամուտի տուրքը եւ ուրիշ հարկեր։

Հազարը ցնծա եւ կ'ապատիս

Գրած էինք թէ խորհրդային իշխանութիւնը որոշած է վրկանքով անցագիր տալ անոնց որ կ'ուզեն արտասահման տեղափոխուիլ։ Վերջին լուրերու համաձայն, այս գործը յանձնուած է «Ինտուրիստ»ին (պետական կազմակերպութիւն մը որ օտարներու երթեւեկով կը զբաղի)։

*Ինտուրիստի արտասահմանի ճիւղերուն հաղորդուած է թէ գալթելու դիւրութիւնը չի վերաբերիր բանտարկեալներուն եւ աքսորականներուն։ Անոնց համար առանձին պայմաններ կան եւ իւրաքանչիւր պարագայ զատ – զատ պիտի քննուի։ Իսկ ազատ քաղաքացիները կրնան գաղթել վճարելով 500 ոսկի րուբլի (50 սոսկրլին) ընչաղուրկներուն համար, հազար րուբլի՝ ունեւորներուն։ Դեկտ. 13ին «Իզվեստիա» հրատարակից Ինտուրիստի պաշտօնական պատգամը, որ կ'ամփոփէ գլխաւոր ձեւակերպութիւնները եւ կ'ըսէ թէ նշանակուած վրկանքը (500 կամ հազար րուբլի) «անցագրի գինն է»։

Նոր կրճատում պարէնի

Մոլոտով եւ Ստալին հաւաքաբար ազդարարութիւն մը ուղղեցին, շեշտելով թէ պարէնի նոր դրութիւնը, որ պիտի գործադրուի յառաջիկայ յունուար 1էն, չի նշանակեր յաւելում, այլ կրճատում։ Գլխաւորապէս պիտի զեղչուին պարենատոմս ունեցողներուն բիւրեղ եւ շատեր ալ որ կախում ունին անոնցմէ, պիտի զրկուին։ Նոր տոմսերու բաշխումը պիտի սկսի դեկտ 28ին։ Միեւնոյն ատեն կը ծանուցուի թէ կառավարութիւնը այլ եւս կաթ, կարագ եւ պանիր չպիտի գնէ, այլ յունուար 1ին անոնց տեղ պիտի հաւաքէ կաթնատնտեսութեան արտադրութիւններ, իբրեւ յաւելուածական տուրք։ Իւրաքանչիւր գիւղացի տարեկան պիտի տայ 10—60 կալոն կաթնեղէն, կով գլուխ։ Կարգ մը հաւաքական տնտեսութիւններ աւելի մեծ չափով պիտի տան։ Այս նոր կարգադրութիւնը յարեւմտեան է միսի տուրքին։ Կառավարութիւնը 15 կոպէկ որոշած է կաթին լիտրը, ինչ որ հրապարակի գնին ոչ իսկ մէկ տասներորդն է։

Ռումանիա եւ Եուկոսլաւիա համաձայնեցան

Ռումանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարարները որոշեցին փութացնել 1929ին մշակուած բոլոր պայմանագիրները, որոնք 26 հատ են եւ կը լուծեն երկու երկիրներուն միջեւ եղած վէճերը։

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս համաձայնութեան, ճիշդ այն պահուն երբ լարուած են Իտալիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ յարաբերութիւնները։

Միաւոր կապ՝ Վիեննայի մէջ

Ուրբաթ օր մեծ խուճապ յառաջ եկաւ Վիեննայի Թղթատարական խնայողութեան անուանի պաշտօնատան մէջ։ Ճակարտ թանձր ծուխ մը լեցուց սրահը։ Բազմութիւնը խուճապի մատնուած, սկսաւ փախչիլ։ Կարելի չէր շնչել։

Անմիջապէս օգնութեան հասան հրշէջները, մասնաւոր դիմակներով։ Կը կարծուէր թէ քաղաքական ցոյց մըն է եղածը։ բայց ոստիկանութիւնը հաստատեց որ դաղութեան փորձ մըն էր, ամերիկեան աւազակներու մեթոտով։ Զարադրծները որոշեր էին յափշտակել տեղացիներու վրայ դիզուած թղթադրամները, օգտուելով խուճապէն։ Միայն թէ սխալ հաշիւ մը ըրած էին։ Նոր կատարելագործումի մը շնորհիւ, բոլոր գրասեղաններուն վրայ հաստատուած են էլեկտրական կոճակներ որոնց վրայ կոխելով չէնքին բոլոր դուռները ամիջապէս կը փակուին։ Այնպէս որ, չարագործները գերի բռնուեցան չէնքին մէջ։ Եթէ ձեռնարկը յաջողէր, պիտի կրնային 15 միլիոն շիլին թռցնել, որ պատրաստուած էր ռօճկական օրերու առթիւ։

Հինգ միլիառի նոր գանձատում

Ֆրանսայի ելմտական նախարարը առջի օր զեկոյց մը տալով երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնաժողովին առջեւ, յայտնեց թէ ի հարկին արտօնութիւն պիտի խնդրէ հինգ միլիառ ֆրանքի գանձատոմս չրջաբերութեան հանելու, ելմտացոյցը հաւասարակշռելու համար։ Վերջին երեք տարեշրջաններու բացն է 17 միլիառ, որուն 5067 միլիոնը կը ներկայացնէ 1932ի ինը ամիսներու նուազումը։ Իսկ երկաթուղիներու բացն է 9—10 միլիառ։ Անմիջական պէտքերու համար, անցեալ մայիսէն ի վեր 9 միլիառ ֆրանքի փոխառութիւն կնքուած է։

Մանը կը սուրայ փողոցներուն մէջ

Ուրբաթ օր, Վերսայլի մէջ, ինքնաշարժ մը գետին տապալեց մայր մը եւ երեք զաւակները,— 7 եւ 5 տարեկան եւ 16 ամսուան։ Երեմաներէն երկուքը մեռան, (մէկը՝ մօրը գերեզն էր), իսկ մայրը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Իրրեւ պատճառ ցոյց կը տրուի փողոցի լոյսին անբաւականութիւնը։ Ինքնաշարժը կը սուրար 15 քիլոմեդր արագութեամբ։

ՀԻՆԳ ՖՐԱՆՔՈՆՈՑ ԱՐԾԱԹ ԴՐԱՄՆԵՐԸ

1928ին օրէնք մը հռչակուեցաւ, որով 5, 10 եւ 20 ֆրանքոնոց արծաթ դրամներ պիտի կոխուէին, թղթադրամները շրջաբերութենէ դադրեցնելով 1932 դեկտ. 31ին։

Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, այս գործողութիւնը յետաձգուած է 1934 դեկտեմբերին։

ՆԵՐԳԱՂԹ ԵՒ ՆՈՒՊԱՐԱՇԷՆ

—o—

Բարեգործականի վերջին զեկոյցէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները։ —

Որոշուած ըլլալով Հայաստան փոխադրել շուրջ 1500 գաղթականներ եւս, որոնց 1000ը Պուլկարիայէն, դեկտ. 16ին Ցրաւնապէն Պիրէոն մեկնեցան 96 գաղթականներ (15ը Հապուսցի), որոնց 47ը իրենց անձնական ծախքով, իսկ 49ին ծախքերը ամբողջովին հոգաց Միութիւնը ներգաղթի դրամէն։ Նոյնպէս Գավալայէն եւ Տրբամայէն փոխադրուելիք 45 ընտանիքներուն ծախքերը տրամադրեցինք։

Սոյն հինգերորդ կարաւանը Պիրէոնէն կը մեկնի, Մելաւիկի եւ Պուլկարի գիծով, դեկտ. 27ին։ Շոգենաւի եւ պարենաւորումի ծախքերուն համար Միութիւնը տրամադրեց 600 ոսկիի գումար մը, առ այդ պէտք եղած կարգադրութիւնները ընելով Ժընեւի Նանսենեան Օֆիսին եւ դաշ. Շահվերդեանի հետ համախոհութեամբ։

Մարսէյլէն մեկնող գաղթականները իրենց հետ Հայաստան կը տանին, իր վերջին կամքին համաձայն, մեծ հայրենասէրին՝ Միհաս Զերազի աճիւնը, որ պիտի ամփոփուի Նուպարաշէնի մէջ։

*** Կեդր. ժողովը լսելէ վերջ իր լիազօր – պատուիրակին՝ Պ. Լ. Կիւմիւշկէրտանի սրտապնդիչ զեկուցումները Նուպարաշէնի մասին, որուշեց 11,795 անգլ. ոսկիի նոր վճարում մը եւս ընել սոյն հայրենաշէն ձեռնարկին համար, զոր կառավարութիւնը յաջողապէս գլուխ հանելու համար ամէն հաւաստիմներ տուած է։

Վերջին 2–3 ամսուան միջոցին Նուպարաշէնի համար երեւան փոխադրուած գումարներուն համագումարն է, դրամով եւ ապսպրանքով, 16,795 ոսկի եւ 28,760 տոլար։

*** Նոյնպէս Երեւանի կառավարութեան յանձնեցինք 1531 անգլ. ոսկիի թերհաշիւ մը, բաներար անդամ ողբ. Հանի Մկրտիչ Ցովհաննէսեանի հիմնադրամէն, Նոր Խարբերդի մէջ վարժարանի մը շինութեան համար, որպէս Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնարկութիւն։

ԻՍԿ ԿՐԹԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

Կեդր. Վարչ. ժողովը իր վերջին նիստին մէջ հռչակեց 1933 տարեշրջանի առժամեայ պիւտճէն, որուն մէջ կրթական ձեռնարկներու համար նախատեսուած է 4200 անգլ. ոսկիի գումար մը։ Այդ առթիւ դարձեալ խըրճայողութիւններ եղած են եւ նոր գեղչեր Փարիզի եւ Նիւ Եորքի բարձր պաշտօնէութեան թոշակներուն վրայ։

Միութեանս յառաջիկայ կրթական գործունէութեան մասին ամիսներէ ի վեր տեղի ունեցած ուսումնասիրութեանց հիման վրայ, պատրաստուած է կրթական ծրագիր մը որ պիտի ենթարկուի Կեդր. Վարչութեան նկատողութեան, յառաջիկայ տարուընէ սկսեալ գործադրութեան դնելու համար այն մշակութային կարեւոր առաջադրութիւնները որ պիտի կազմեն Հ. Բ. Ը. Միութեան գաղթահայ գործունէութեան առանցքը։

ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

Երկու օրուան մէջ՝ երրորդ եղբայրասպանութիւնը՝ Մակեդոնական կազմակերպութեան երկու թեւերուն միջեւ։

Կը թուի թէ Փրոթոկէրովի խմբակը, որ մինչեւ հիմա կրաւորական դիրք բռնած էր, իր կարգին յարձակողականի սկսած է։

Առջի օր գրեցինք թէ սպանուած է կոցեւ, երիտասարդ մտաւորական մը։ Հինգշաբթի օր, Սոֆիայի մէջ սպանուեցաւ ուրիշ մը, վանառական Միտակով, որ կը պատկանի Միխայլովի խմբակին։ Իսկ ուրբաթ առտու՝ սպանուեցաւ Սոֆիայի կեդրոնական բանտին մատակարարը, Տուկով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ազգ. դրամատունը կանոնագիր մը հրատարակեց որուն համաձայն ամէն ճամբորդ որ իրեն հետ կը բերէ աւելի քան 20,000 լեվայի գումար մը, պուլկարական թղթադրամով, պարտաւոր է հասած օրն իսկ յայտնել թէ ի՛նչ բանի պիտի գործածէ։

ԼԵՕ

(ՆՈՒՖԵԼ ՌՈՒԽԱՆԵՆԻ)

Ա.

Լեօն ատելութեամբ էր նայում Իսրայէլ Ռուխանենիի ուղեկիցներին, որոնք ներկայ էին Ռուխանենիի եւ Ֆրանկի միջեւ տեղի ունեցած վէճին: Նրանք ծիծաղում էին Ռուխանենիի վրայ, որ ամբողջ ժամանակ ոտքի վրայ էր կանգնած եւ ձեռքերը թափահարելով՝ ինչ-որ բան էր բացատրում: Լեօն չէր հասկանում, թէ ինչ էր նա ասում, բայց նկատում էր, որ Ռուխանենին ամաչում է իր ընկերների առջեւ, որ նա ստիպված է ներողութիւն խնդրել Ֆրանկից:

Լեօն ատելութեամբ էր նայում Ռուխանենիի ուղեկիցներին, որոնք ներկայ էին Ռուխանենիի եւ Ֆրանկի միջեւ տեղի ունեցած վէճին: Նրանք ծիծաղում էին Ռուխանենիի վրայ, որ ամբողջ ժամանակ ոտքի վրայ էր կանգնած եւ ձեռքերը թափահարելով՝ ինչ-որ բան էր բացատրում: Լեօն չէր հասկանում, թէ ինչ էր նա ասում, բայց նկատում էր, որ Ռուխանենին ամաչում է իր ընկերների առջեւ, որ նա ստիպված է ներողութիւն խնդրել Ֆրանկից:

Լեօն ատելութեամբ էր նայում Ռուխանենիի ուղեկիցներին, որոնք ներկայ էին Ռուխանենիի եւ Ֆրանկի միջեւ տեղի ունեցած վէճին: Նրանք ծիծաղում էին Ռուխանենիի վրայ, որ ամբողջ ժամանակ ոտքի վրայ էր կանգնած եւ ձեռքերը թափահարելով՝ ինչ-որ բան էր բացատրում: Լեօն չէր հասկանում, թէ ինչ էր նա ասում, բայց նկատում էր, որ Ռուխանենին ամաչում է իր ընկերների առջեւ, որ նա ստիպված է ներողութիւն խնդրել Ֆրանկից:

ՊԱՏՏԱՐԱՍ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Les Etudes արարքին վերաբերեալ ֆ. Ալեքսանեան ընկերոջ հարցումին պատասխանելով՝ ՀՍՀՄ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդի նախագահ ընկ. Ա. Ի. Ռիկով հետեւեալ հեռագիրը ուղարկած է Երեւան.

Ֆրանսիոյ մէջ հրատարակուող «Les Etudes» պարբերականը, որ հռչակուած է իր հակասովետական ոգիով, ստիպուած է եղած է ընդունիլ, որ Ֆրանսիոյ մէջ ոչ մէկ ուրիշ պարբերական այնքան ուշադրութեան արժանացած է Սովետական Միութեան կողմէ, որքան «Les Etudes»-ը։ Ամէն անգամ, երբ «Les Etudes»-ը կը հրատարակէ յօդուած մը Սովետական Միութեան մասին, ան կը դառնայ ֆրանսական մամուլի ուշադրութեան առարկայ։ Ֆրանսական մամուլը կը հրատարակէ «Les Etudes»-ի յօդուածները, կը մեկնաբանէ զանոնք, կը քննադատէ զանոնք։ Ֆրանսական մամուլը կը հրատարակէ նաեւ Սովետական Միութեան պատասխանները «Les Etudes»-ի յօդուածներուն

ՆՊԱՐԱՎԱՁԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէօպէօ միրգերու պատրաստ մըն է «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակ ընտիր նպարեղէններ։

ԾՆՈՒՆԴԻ եւ ԿԱՂԱՆԴԻ առթիւ արտակարգ գեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ։

Վաճառատանս բոլոր ապրանքներուն ցուցակը (prix courant) *իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն։*

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ։

“ՇԻՐԱԿ,”

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՁԱՌԱՏՈՒՆ **Importation directe**

26 rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 38—63

ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ **DUBEK** *ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ*

ճոխ մթերանոց արեւելեան եւ եւրոպական

ամէն տեսակ ընտիր նպարեղէններու: Նոր տարիի եւ ծնունդի առթիւ

կանխաւ ստացած ենք ամէն տեսակ ընտիր չոր միրգեր, արագ եւ ուշադիր սպասարկութիւն

20% գեղչ տնտեսական տագնապին պատճառաւ — փութացէք օգտուիլ, Livraison à domicile

Ընկերական թէյասեղան

ՄԱՐՍԷՑԻ Հ. Ց. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ սարքած է Նոր Տարիի առթիւ գուտ ընկերական հանդիպում-թէյասեղան մը որ տեղի պիտի ունենայ վաղը երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8·30ին, 33 Պուլվար Լոնչան, Սալոն Լոնչանի մէջ։

Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԸ

Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ Ն. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Այսօր կիրակի ժամը 2—7

9bis rue Vineuse, Métro: Passy Trocadéro, Aut. BP. BO.

Հոն պիտի գտնէք կանացի եւ տղամարդու արդուզարդի առարկաներ, երախաներու խաղալիքներ, նուէրներու իրեր, նպարեղէն, ամէն տեսակ թաց եւ չոր պտուղներ, խմորեղէններ, եւն., ընծացիկ գիներով։

ՊԻՒՖԷ. ԺԱՄԸ 5—7, ՊԱՐԵՐ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

STUDIO RUDOLF սրահը, 6bis, Rue Campagne Première, Métro: Raspail

Ղեկավարութեամբ՝ Ա. ԿՈՓԻԿԵԱՆԻ եւ Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

ԱՅՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ ՑԵՐԵԿ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

կը ներկայացուի Շիրվանզադէի յայտնի տրամ 4 արար

ՆԱՄՈՒՍ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 3, 5 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

Տէր եւ Տիկին Արմենակ Խրիմեան, Տէր եւ Տիկին Վահրամ Խրիմեան եւ Զաւակը, Պ. Լեւոն Խրիմեան, Պ. Հայկազն Խրիմեան, Այրի Տիկին Էլիզ Մուրաֆեան եւ Զաւակները, Այրի Տիկին Զարմիկ Խրիմեան եւ Զաւակը, Տէր եւ Տիկին Պաղրճեան եւ Զաւակունք, Պ. Գրիգոր Վարդեան եւ Զաւակունք ինչպէս նաեւ իր պարագաները խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր, մեծ մօր, տալոջ, հօրաքրոջ եւ աղգականուհիին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՍՐԲՈՒՀԻ ԽՐԻՄԵԱՆԻ

դառնագէտ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ 23 Դեկտ. Ուրբաթ առաւօտ, յետ երկարատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը, Երկուշաբթի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, իր բնակարանին մէջ՝ 98, rue de la Dhuys, Noisy-le-Sec, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Նուազի-լը-Մէքի գերեզմանատունը։

Հաղորդ. մէջոց.— Place Républiqueէն առնել հանրակառք թիւ 95 B եւ իջնել Թէրմինիւս։

ԾԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահագդրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ՌԱՄԿԱՎԱՐ - ԱԶԱՏԱԿԱՆ կուսակցութեան տարեկան երեկոյթը այսօր, կիրակի երեկոյ ժամը 8-45ին Մօսիէթէ Սավոյար մէջ, Մէթրօ՝ Օտէոն։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ բանախօսութիւն։ Մուտք՝ 5, 10 եւ 20 ֆրանք։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ալրմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժխներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Նոր տարին կը մտնենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝

ՆՊԱՐԱՎԱՁԱՌՈՒՆ

ՀԱԼԱՃԵԱՆ

7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23

(Métro: St. Denis եւ Réaumure)

Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր միրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ։

Փութացէք օգտուիլ առիթէն, քանի որ գեղչ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապրանքներու վրայ։

Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Մուրճ	9	ֆր.լիվր
2. Քաշէր պանիր	8	ֆր.լիվր
3. Կեսարիոյ ապուխտ	12.50	ֆր.լիվր
4. Ձերմակ պանիր	6	ֆր.լիվր
5. Ձիթապտուղ	3	ֆր.լիվր
6. Ընտիր օղի	19	ֆր.լիթր

Անգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար։

Livraison à domicile

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անց եւ ելք, կ'առաջնորդէ ներկայի մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3-7, բացի երկ.է։ 62 Rue de la Rochefoucauld, բակին խորը, բ. յարկ, աջ կողմ, Métro Pigalle.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Le Gérant : H. STEPHAN

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել նոր տարւոյ եւ ջուներու առթիւ

Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ-ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄՄԷՐԵԱՆԻ

(MAISON E. CHARLES) *Հիմնուած* 1869

29 rue Mathis, Métro Crimée

Tél. Nord 56-97 Tram. 50 եւ 52, Autobus AJ եւ AV

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, զրպանի, թեւի, շղմինէի, պատի եւ զարդուցիչ ժամացոյցներ, գոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական գեղջ եւ նոր տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ։

Խղճամիտ ծառայութիւն ժամացոյցներու։ Ջափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու։

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր։

Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը։

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Հրաւէր բոլոր փափկաճաշակներուն

ճաշարան Գ Ա Ռ Լ Օ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ գիւրամատչելի, արագ եւ անթերի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անուանի մածունը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՕՓԵՐԱ

«Հայ_տրամ_Օփերէթ» խումբը ղեկավարութեամբ դերասան

Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՆԷ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՑՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԱՀԱՆՈՒՄԲԻ 50 ՀՈԳԻ ԲԵՄԻ ՎՐԱՑ

ԱՆՈՒՇ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻԻՆ ՍՏ. ՏԻԳՐԱՆԵԱՆԻ 15 ՀՈԳԻՆՈՑ ՕՐՔԷՍԹՐԸ

Օփերա 4 արար, 6 պատկեր

8 Յունուար կիրակի ցերեկ ժամը 2.45ին

Maison de la Mutualitéի *մեծ սրահին մէջ*

24 Rue St. Victor (5), Métro: Maubert-Mutualité

13 հոգինոց օրքէսթրը՝ դեկավարութեամբ ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆի

Գ. Արարին ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ կը պարեն կովկասեան լեռնական պարեր։

ՏՈՄՍԱԿՆԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 ԵՒ 7 ՖՐԱՆՔ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵՐԸ

ՆՊԱՐԱՎԱՁԱՌԱՏՈՒՆ **CONSTANTINOPLE**

ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԸՆԿ.

37 Rue Trévise, Métro Cadet **Tél. Taitbout 56—96**

Յատկապէս ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ եւ ԾՆՈՒՆԴԻ առթիւ ստացած ենք արեւելեան միրգեր եւ ամէն տեսակ նպարեղէններ

Մասնաւորապէս զարկ տուած ըլլալով արեւելեան սուրճի առեւտուրին, յատկապէս կը յանձնարարենք մեր ԱՆԽԱՐԴԱԽ եւ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃԸ։ կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ՝ անմրցելի գիներով եւ մաքուր սպասարկութեամբ։

Livraison à domicile

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՄՆԱԴԻՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻՍԻ եւ ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդները կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ Առաւօտները ժամադրութեամբ։

ՉԱԳՐԵԱՆ ԵՒ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

40, RUE D'ABOUKIR

Tel. Louvre 58-75 **Métro: Sentier**

Վաճառատունս մեծաքանակի կողքին փոքրաքանակի ցիւղ մը իստատած է նոյն գիներով, *մեծաքսեղէնի, բուրդեղէնի* եւ *թաւիշի* ամենաճոխ տեսակներու նորոյթի վրայ։ Մէկ անգամուան այցելութիւնը կը բաւէ իստատելու տեղւոյն վրայ մեր ասենանպաստաւոր պայմանները։

ԾԱՆՕԹ.— *Գոնգէքսիոն շինողներու մասնաւոր գին։ Գաւառէն եկած ապսպրանքներու շուտով գոհացում կը տրուի։*

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare, Paris (9e) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ գատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարան. ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ճաշարան Ա Թ Է Ն Ք

Restaurant ATHENÈS

13 rue Serpente, Paris (5) ՄԷԹՐՕ՝ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՉԵՂՉ ԲՈԼՈՐ ՑԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒ

5 ՖՐԱՆՔ *ԲԱԶԱԿԱՆ Է ՀԱՒԱՏՈՑՆ ՃԱՇԸ ԸՆԵԼՈՒ, ԹԱՐՄ, ՄԱԹՈՒՐ եւ ՀԱՄԵՂ*

Photo - Belsunce

1, Rue Tapis Vert, 1, ՐԻՒ ԹԱՓԻ ՎԵՐ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻՒ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 15 ՉԵՂՉ

Միակ Հայ լուսանկարչատունը որ գեղարուեստասէր Հայ հասարակութեան գոհացում կրնայ տալ իր ամենավերջին կատարելագործուած էլեկտրական լոյսերով։

Քարթ տ'իտանթիթէ՝ 5 ֆրանք, Անգործներու՝ 4 ֆրանք։

Քարթ փոսթալ՝ 12 հատը եւ մէկ նկար մեծցուած՝ 25 ֆրանք։

ԿԱՂԱՆԴԻ առթիւ կը պատրաստենք մասնաւոր փրիմներ։

Մէկ անգամ յաճախեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy

Փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ մեր համեղ ՍԻՄԻԹՆԵՐԸ, որոնք իրենց թարմութիւնը կը պահեն մինչեւ 1 ամիս։

Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ լաֆմէճիւն, չէօրէք, պուղայա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ։

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ զաւառներէ եւ արտասահմանէ։

Արագ առաքում։ 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան։

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ թրիքօ շինողներու համար։ Միշտ պատրաստ ունինք 50000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ թիւ 2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40 եւ հաստ մանած բուրդ (*grosse laine*)։ Ամէն տեղէ աժան գին։

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղուքներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

27 Décembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2071

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԿԶԲՈ՞ՒՆՔ ԹԷ ՎԱՃԱՌԱՄԱՐՏ

Անկեղծօրէն խոստովանելով, բան չհասկցանք այն ազդարարութենէն որ հրատարակուած է այսօր, Դ. էջ, Բարեգործականի փարիզի մասնաժողովին առորագրութեամբ:

Յայտարարութիւնը կ'ըսէ.—

1. Մասնաժողովը արդէն բացած է 8 դասընթացքներ, 350 աշակերտներով, եւ յառաջիկային պիտի բացմապատկէ, կարելիութեան սահմանին մէջ:

2. Մասնաժողովը չի կրնար ընթացք տալ այն խնդրանքներուն որ կ'ըլլան «զանազան մանկապարտէզներ հովանաւորող մարմիններէ կամ նորաբաց դպրոցներու հոգաբարձութիւններէ»:

Եւ, դաս մըն ալ տալով անոնց, կը թելադրէ որ գործի ձեռնարկելէ առաջ հաշիւ ընեն, չափեն իրենց ուժերը:

Ինչպէս ըսինք, բան չհասկցանք այս քիչ մը... միապետական ազդարարութենէն:

Բարեգործականի կեդր. վարչութիւնը տակաւին անցեալ օր, պաշտօնական զեկոյցով մը, կը յայտնէր թէ 1933ի համար կազմած է 4200 անգլ. ոսկիի առաջմեայ նախահաշիւ մը, եւ ունի կրթական կարեւոր առաջադրութիւններ:

Անշուշտ ընդհանուր ծրագիրը մըն է այս, եւ կապ չունի Փարիզի մասնաժողովին հետ:

Բայց, այդ զեկոյցէն, ինչպէս եւ նախորդներէն չի՞ հետեւիր թէ Բարեգործականը, իր բոլոր ճիւղերով, ուժ պիտի տայ կրթական գործին:

Արդ, Փարիզի մասնաժողովը ի՞նչպէս ինքն իրեն թոյլ կուտայ խուսափիլ ո՛ր եւ է աշակցութենէ, եւ ընդհակառակն յանդիմանել, վհատեցնել ուրիչ միութիւններ որ ճար – ճարակ ըրած եւ մէկ – մէկ ծաղկոց բացած են:

Մասնաժողովը ինք դասընթացքնե՞ր բացած է: Բարի:

Արդէն 350 աշակերտներ հայերէն, պատմութիւն եւ աշխարհագրութի՞ւն կը սորվին: Հազա՛ր բարի:

Բայց, ի՞նչ յառակնութիւն է այդ, — ես կ'ընեմ արդէն, դուն մի ըներ: կամ եթէ կ'ընես, հաշիւդ դիտցիր, ինձմէ օգնութիւն մի՛ ուզեր:

Սկզբունքի խնդի՞ր է այս, թէ վաճառամարտ (տըմփինկ):

Մասնաժողովը չի՞ դիտեր թէ տակաւին տասն անգամ 350 մանուկներ կան, որ կարօտը կը քաշեն հայերէնի եւ պատմութեան: Առ նուազն:

Աւելի... առեւտրական հաշիւ մը:

Որքան գիտենք, Մասնաժողովը միօրեայ (հինգշաբթի) դասընթացքներ բացած է զանազան արուարձաններու մէջ, 200 ֆր.ի վարձելով ուսուցիչ մը կամ վարժուհի մը:

Մի՛շտ հաշուով, դասընթացքներուն կը յաճախեն 25 – 30 – 50 աշակերտներ:

Ամէն դասընթացքի բացման առթիւ, պայման կը դրուի որ Բարեգործականի մասնաճիւղ մը կազմուի:

Արդ, մենք թաղեր գիտենք ուր 150 — 200 մանուկներ պատրաստ են դպրոց յաճախելու: Օրինակ՝ Փորթ տ'Իթալիի չրջանը:

Խումբ մը սրտցաւ հայրենակիցներ ձեռք ձեռքի տալով, յաջողեր են չէնք մը վարձել եւ ծաղկոց մը բանալ: Անշուշտ հաշիւն ալ ըրած են, կէս ճամբան չմնալու համար:

Եթէ Բարեգործականը այս թաղին մէջ դասընթացք մը բանար 25 — 30 աշակերտի համար, պիտի վճարէ՞ր դասատուին ամսականը, — 150 — 200 կամ 300 ֆրանք:

Հիմա ինչո՞ւ դժուար կուգայ գոնէ երկու հարիւր ֆրանք յատկացնել արդէն հաստատուած մանկապարտէզի մը:

Իր ծրագրի՞ն կը վնասէ, թէ Փորթ տ'Իթալիի բնակիչները «հայ առաքելական» չեն:

Առնենք Առնուվիլի պարագան:

Բարեգործականը միօրեայ դասընթացք մը ունէր այստեղ: Գիւղին «Աբարատ» Միութիւնը տրամադրելի դառնալով ժամուն յարակից սրահը, կը հաստատէ չաբաթական հինգ օրուան դասընթացք:

Բարեգործականը, փոխանակ քաջալերելու, միանալու եւ իր ուսուցչին ամսականը (200 ֆրանք) այս ձեռնարկին յատկացնելու իբրեւ եղբայրական աջակցութիւն, տարուան կիսուն կը փակէ իր դասընթացքը եւ կը քաշուի հրապարակէն: Ճիշդ խանութ փակելու պէս:

Ի՞նչ խորախորհուրդ գաղտնիք է այս որ չենք հասկնար:

Փարիզի մասնաժողովը անշուշտ ունի նախահաշիւ մը, տեղական պահանջներու համար:

Ամբողջ խնդիրը՝ այդ դումարին արդար և գործնական բաշխման մէջ է:

Եւ այստեղ է որ կ'անճրկի: Աւելի ճիշդ՝ կը դժկամակի:

Մենք յաճախ թելադրած ենք որ Բարեգործականը ստանձնէ կրթական գործին հոգատարութիւնը:

Առանց այդ յանձնառութիւնն ստանձնելու, ան գնահատելի օժանդակութիւն կ'ընծայէ բազմաթիւ դպրոցներու: Գիտենք:

Եւ կ'ուզենք հաւատալ թէ աւելի կանոնաւոր, նպատակայարմար ձեւի մը պիտի վերածէ այդ գործը: Իբրեւ երկրորդ հիմնական աշխատանք՝ ներդաղթին հետ զուգընթաց:

Երբ այսքան պարզ է խնդիրը, ի՞նչպէս գրի կ'առնուի եւ հրատարակութեան կը տրուի այն յայտարարութիւնը որու մասին խօսեցանք արդէն:

Գոնէ Փարիզի մասնաժողովը ինքն իրեն թոյլ չպիտի տար ամիրայական դիրք բռնել այնքան խանդավառութեամբ բացուած կրթարաններու հանդէպ:

Որովհետեւ, եթէ Սքուէր Ալպոնիի երեւելիները չեն գիտեր, Փարիզի մասնաժողովին անդամները շատ լաւ գիտեն թէ ի՛նչ կը նշանակէ ծաղկոց մը բանալ Փարիզի մէջ:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ՍԿԶԲ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

—·—

Պապը որոշեր է «Սուրբ տարի» հռչակել 1933ը, — 19րդ դարադարձ Քրիստոսի մահուան:

Անշուշտ մեծ պիտի մասնակցիք այս համաշխարհային սգատօնին, իբրեւ առաջին քրիստոնեաները:

Առանց սպասելու Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի կոնդակին, որ կրնայ ուշանալ կամ... կարմրիլ, կ'առաջարկեմ.—

1) «Սուրբ Տարի»ն սկսիլ ոչ թէ 1933 ապրիլ 2էն, ինչպէս տնօրինած է Պապը, այլ 1933 յունուար 1էն:

2) Իբրեւ նախատօնակ եւ հաւատքիւն, չհրատարակել ո՛ր եւ է նոր թերթ:

3) Եղած թերթերուն խմբագրութիւնը յանձնել էջմիածինէն, Երուսաղէմէն, Անթիլիասէն, Վենետիկէն, Վիեննայէն, Զմմառէն, Պորտէն եւ Պայպլ Հաւուզէն նշանակուած խմբագիրներու:

4) Իբրեւ թերթօն՝ արտատպել Աստուածաշունչին զանազան գիրքերը, — Ննդոց, Ելից, Մարգարէից, Սաղմոսաց, Երգ Երգոց, Գործք Առաքելոց, Յայտնութիւն Յովհաննու եւն.: կարելի է օգտուիլ նաեւ «Վարք Սրբոց»էն եւ «Յայսմաւուրք»էն:

5) Զանազան հանդիսութեանց առթիւ, ճառերու քնարան առնել միշտ Աստուածաշունչէն: Նոյնպէս արտասանութեան կտորները:

6) Մէկ տարի անգործութեան դատապարտել բոլոր քաղաքական կազմակերպութիւնները ու ազգային Միութիւնները: Բաց ի ռամկավարներէն, որոնք ի ծնէ եւ դաստիարակութեամբ նախասահմանուած ըլլալով «բան մը չընելու» քաղաքականութեան, վտանգ չեն սպառնար խաղաղութեան:

7) Հայկական բոլոր ժողովները վերածել շաբաթական ժամերգութեանց եւ հոկումներու, «ծանօթ հաւատատեղի» նշանակելով իւրաքանչիւր քաղաքի եկեղեցին:

8) Եղած-չեղած եկամուտները դրկել էջմիածին եւ Երեւան, գաղութներուն համար քաւական համարելով «ֆաֆէ – բրէմ»ի մը գինը:

... Տասը տարի հառաչեցիք ու երգեցիք «ի սէր ազգութեան»:

Բայց, ո՛չ իսկ ծաղկոցի մը շուրջը կրցաք համաձայնիլ:

Մէկ տարի ալ «ի սէր Յիսուսի Քրիստոսի» հոլովենք:

Թերեւս Տէրը կ'ողորմի եւ ... կը փրկուինք:

ՎԱՐԱԶ

1933Ը՝ ՍՈՒՐԲ ՏԱՐԻ

—·—

Պապին կարգադրութեամբ, 1933ը «Սուրբ Տարի» պիտի հռչակուի, ըլլալով 19րդ դարադարձը Քրիստոսի մահուան: (Աւանդութիւնը կ'ըսէ թէ Քրիստոս մեռաւ 33 տարեկանին): Վատիկան որոշած է մասնաւոր հանդիսաւորութիւն տալ այս դէպքին, մանաւանդ հիմա որ աշխարհը խռովայոյզ վիճակ ունի: Ամբողջ 1933ի ընթացքին պայմար պիտի մղուի հեթանոսութեան, անբարոյականութեան եւ հանոյասիրութեան դէմ (մեղքեր որոնցմէ գրկուած են, ա՛ւազ, վարդապետներն ու եպիսկոպոսները...): Ուրեմն, ամբողջ տարին աւելի մեծ չափով ապօթքեր եւ քաւութեան արարողութիւններ պիտի կատարուին:

Եւ որովհետեւ այս բոլորը մեծ պատրաստութիւններ կը պահանջեն, սուրբ տարին պիտի սկսի 1933 ապրիլ 2ին եւ պիտի վերջանայ 1934 ապրիլ 2ին:

Այս առթիւ Պապին խօսած ճառը ձայնարձակով լսուեցաւ աշխարհի բոլոր մասերէն:

ԲԱԺՆԵԳԻՆԴ ՁԳՁԳԵԼՈՎ ՈՁ ԴՈՒՆ ԿԸ ՇԱՀԻՍ, ՈՁ ԱԼ ԹԵՐԹԸ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

35 կառիճներու դասը Պոլսոյ մէջ

ԾԱՆՐ ՊԱՏԻԺՆԵՐ ԵՒ ԲՈՒՌՆ ՅՈՑՑԵՐ

Երեկո. 20ին վերջացաւ 35 համաչնավարներու դասը, Պոլսոյ եղեռնադատ առաջնորդ առջեւ: Բոլորն ալ Թուրք են, բայց ի Տիկին Վիլհալէն (Գերմանուհի): Դատապարտուեցան 17 հոգի, 4էն մինչեւ 7 տարի բանտարկութեան: Դատապարտեալներէն երկուքը կիներ են, մէկը՝ մայր Տոքթ. Իսմայիլ պէյի: Կան եւ պաշտօնեաներ:

Նկատի ունենալով որ համաչնավարները կրնան ցոյցեր կատարել, հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած էին դատական պաշտօնատան թէ՛ ներսը թէ՛ դուրսը, ցուցարարները անմիջապէս ձերբակալելու համար: Եղեռնադատ ատեանին նրբանցքին վրայ բացուող դուռները գոցուած էին եւ ոստիկանական յոկատներու կողմէ հսկողութեան տակ առնուած:

Երբ վճիռը հաղորդուեցաւ, դատապարտուած համաչնավարները սկսան ցոյցեր ընել: Անպարտ արձակուածներն ալ պոռացին. — կեցցէ՛ Թուրք հանրապետութիւնը:

Ասոր վրայ, դատապարտուած համաչնավարները ալ աւելի սաստկացուցին ազմուկին ու ցոյցերը: Դատարանը լուութեան հրաւէր ուղղեց, բայց անոնք չդադրեցուցին ազմկել: Ընդհ. դատախազին պահանջին վրայ, տեղեկագիր պատրաստուեցաւ ցուցարարներուն դէմ:

Արգելարան տարուած միջոցին ալ դատապարտեալները փորձեցին ցոյցեր ընել: Նոյնպէս սանդուղքն վար իջած ատեն եւ ճամբան կը պոռային: Պահ մը նոյն իսկ փորձեցին հաւաքուած բազմութեան խառնուելով փախչիլ եւ պայքարեցան ոստիկան – զինուորներուն հետ: Բայց չյաջողեցան, որովհետեւ ընդհ. դատախազութիւնը նախապէս ամէն միջոց ձեռք առած էր: Այս ցոյցերուն համար ալ տեղեկագիր մը պատրաստուեցաւ եւ որոշուեցաւ 10 հոգիի դէմ նոր հետապնդում կատարել: Բանտի կանոնագրին համաձայն ալ պատիժի ենթարկուին ցուցարար դատապարտեալները:

*** Տիկին Վիլհալմ, միջազգային ոստիկանութեան ծանօթ համաչնավար քարոզիչ մըն է: Երկու անգամ Թուրքիա գացած է: Գերմանիոյ մէջ ուսում առած Թուրք երիտասարդի մը հետ ծանօթացած է, իբրեւ պարուհի պտտած է Անատոլու եւ ուզած է համաչնավարական քարոզութիւն ընել:

Համաձայնութիւն Օսմ. պարտքերու մասին

Արդէն հրատարակած էինք Օսմ. Հանրային Պարտքերու մասին գոյացած համաձայնութեան ամփոփումը: Իր կարեւորութեան համար, կը ներկայացնենք նաեւ Վարչական Խորհուրդին այս առթիւ հրատարակած զեկոյցը.—

1.— Սկզբունքի համաձայնութեան մը յանգեցան բանակցութիւնները որոնք Փարիզի մէջ կը կատարուէին Թուրք կառավարութեան ներկայացուցիչներուն եւ զանազան երկիրներու բաժնետէրերու պատուիրակներուն միջեւ: Համաձայնագիրը *փարաֆէ* եղաւ դեկտ. 14ին, բայց կարելի է հիմակուընէ նկատի ունենալ որ Թուրքիա պիտի վերսկսի վճարել Օսմ. պարտէզին իրեն հինկած բաժինը:

2.— Համաձայնագրին համաձայն, Թուրքիոյ ընդհանուր բաժինը պիտի ըլլայ մօտ 895,435,000 ֆրանս. ֆրանք, որուն համար զատ թրքական նոր արժեթուղթեր հրապարակ պիտի հանուին ի փոխարէն Օսմ. ներկայ արժեթուղթերուն: Բացառութիւն կը կազմեն թրքական արժեթուղթերը (*Լ. Թուրք*) որոնք պիտի շարունակեն շրջաբերիլ իրենց ներկայ ձեւով:

Նոր արժեթուղթերը հարիւրին 7ուկէս տոկոսով են, տասը տարի չպիտի կրնան փոխանակուիլ եւ պիտի վճարուին ֆրանս. ֆրանքով կամ երկրորդ կայուն դրամով մը զոր ազատօրէն պիտի որոշէ Խորհուրդը, երբ պէտք տեսնէ:

Նոր արժեթուղթերուն եւ թրքական թուղթերուն (*Լ.*) տարեվճարը, որ երաշխաւորուած է Պոլսոյ, Զալաթիոյ եւ Հայտար Փաշայի մաքսային հասոյթներովը, 670,550 թրք. ոսկի է եւ պիտի տրուի 1 յունիս 1933էն սկսեալ: Առաջին կտրօնը պիտի վճարուի 25 նոյ. 1933ին:

Ներկայ արժեթուղթերուն նոր արժեթուղթերով փոխանակումը տեղի պիտի ունենայ համաձայն այն առաջարկներուն որոնք յառաջիկային պիտի ներկայացուին, 13 յունիս 1928ի պայմանագրութեան տուած իրաւունքներու հիման վրայ: Բաժնետէրերուն միւս պետութիւններէն ունեցած իրաւունքները կը մնան վերապահուած:

3.— Այս համաձայնագիրը գործադրելու համար, թուրք կառավարութիւնը անջապաղ պիտի սկսի օտար դրամի վերածել այն գումարները որոնք թրքական ոսկիով Պոլիս պահուած են Խորհուրդին կողմէ:

Բանակցողները ներկայիս կը խմբագրեն վերջնական պայմանագրութիւնը, որուն պարունակութեան յետագային պիտի տեղեկանան բաժնետէրերը: Այդ պայմանագրութիւնը 1933ի սկիզբը պիտի ներկայացուի Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովին, վաւերացնելու համար:

Այս վաւերացումէն յետոյ, պայմանագրութիւնը պիտի ներկայացուի բաժնետէրերուն, ընդունելու համար:

Մակեդոնական ռումբ մը՝ Սերպիոյ դէմ

Պելկրատէն կը հեռագրեն.— *Մակեդոնական կազմակերպութեանահաբեկչական գործունէութիւնը կը շարունակուի վրդովիչ կանոնաւորութեամբ:* Կէվկէլիէն կը հեռագրեն թէ դեկտ. 24ի գիշերը մարդ մը, որ յաղթած էր անցնիլ սահմանը, ռումբ մը դրաւ երկաթուղիի գծին վրայ: Ռումբը անմիջապէս պայթեցաւ, բայց մեծ վնաս չպատճառեց: Պահակները անմիջապէս օգնութեան հասնելով, գտան ահաբեկչին դիակը: Անձնասպանը փախչիլ փորձած ատեն, ռումբէն զարնուած եւ ինկած էր: «Կոմիտէճի»ի համազգեստ հագած էր եւ գինուած՝ երկու հրացաններով եւ ատրճանակներով: Վրան գտնուեցան նաեւ ուրիշ քանի մը ռումբեր, որոնք չէին պայթած, ինչպէս եւ դժոխային մեքենայ մը: Քննութիւնները կը շարունակուին, երեւան հանելու համար մեղսակիցները:

Գ. Կիւլպէնկեանի կաղանդչէքը Քէրիման հանդիսին

«Վագըք» կը գրէ.— *Թուրքիացի Տէր եւ Տիկին Կիւլպէնկեանները, որոնք շատ ուրախացած էին Թուրք գեղեցկուհիին առաջին հանդիսանալուն վրայ եւ Եւրոպայի մէջ շատ մը հացկերոյթներ տուին ի պատիւ մեր գեղեցկուհիին, իրբեւ կաղանդչէք շատ արժէքաւոր նուէր մը ղրկած են գեղեցկութեան թագուհի Քէրիման հանդիսի:*

*** «Ճիւմհուրիյէթ»ն ալ կը գրէ այս առթիւ.— *Անցեալ տարի աշխարհի*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՎԵՐՋԻՆ ՇԱԲԱԹՆ Է ՓԱԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՌԿԱԽ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ

ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ

—·—

Ամերիկայի հոգեւոր հովիւներէն Յովսէփ Եպսկ. Կարապետեան էջմիածինէն դարձին Սելանիկ հանդիպելով, յաջողած է համերաշխութիւն գոյացնել գաղութին մէջ: Որոշուած է անմիջապէս ձեռնարկել Թեմ. խորհուրդի նոր ընտրութեան, մասնակցութեամբ բոլոր հոսանքներուն: Այս առթիւ երկու թերթերու խմբագիրներուն միջեւ բացուած դատերն ալ ետ առնուած են փոխադարձաբար:

ԱՆԳԼԵՒՊԱՐՍԻԿ ՎԷՃԸ

—·—

ԹԻՄՈՒՐԹԱՇ ՀՐԱԺԱՐԱՇ

Նոր լուրերու համաձայն, անգլեւպարսիկ վէճը պիտի կարգադրուի առանց Ազգերու Դաշնակցութեան միջամտութեան: Բանակցութիւնները կը շարունակուին Թէհրանի մէջ:

*** Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ, պալատական նախարար Թիմուրթաշ հրաժարական տուած է: Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, պաշտօնանկ եղած է Շահին կողմէ, անգլեւպարսիկ վէճին առթիւ:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՃՈՒՄԸ

—·—

106,000,000Ը
ԲԱՐՁՐԱՑԱՒ
163,000,000Ի

—·—

Համաձայն Խորհրդային Միութեան առեւտրական սեւեռակի տեղեկագրին, Ռուսիոյ ժողովուրդը, որ 106,432,300 էր 1897ին, բարձրացած է 163 միլիոն 166,000ի: Աճումը զգալի է Խ. Միութեան բոլոր շրջաններուն մէջ: Իբրեւ հետեւանք նպաստաւոր գործունէութեան զարգացման, բնակչութիւնն ալ զգալապէս աւելցած է 1926էն ի վեր: Այժմ 148 քաղաքներ կան աւելի քան 20,000 բնակիչներով, 66 հատ՝ 40—100,000 բնակիչներով: Այս վերջիններուն մէջ են Խորհրդային երկու նոր քաղաքները, Մակնիտորսկ եւ Ստալինսկ, որոնք շինուեցան համաձայն հնգամեայ ծրագրին եւ որոնց բնակչութիւնը աճեցաւ նպաստաւորէն: Մակնիտորսկ քաղաքը, որ շինուած էր 50,000 բնակիչներու համար, այժմ ունի 250,000· իսկ Ստալինսկ, որ 80,000 հոգի պիտի ունենար, այժմ կը համրէ 200,000 բնակիչ:

Այս անօրինակ աճման առջեւ, բնակարանի պայմանները շատ գէշ են, մաքրութեան եւ առողջապահական տեսակէտով:

ՄԻՇՏ ՆՈՐ ՏՈՒՐՔ

—·—

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ գործավարներու խորհուրդը որոշեց տուրք մը հաստատել ճաշացուցակներու վրայ, բոլոր ճաշարաններուն եւ պանդոկներուն մէջ: Տուրքին համեմատութիւնն է 5 առ 100 ճաշարաններուն մէջ, իսկ 1 առ 100 պանդոկներու եւ կահաւորուած տուներու մէջ:

ԼԻՆՏՊԷՐԿԻ ԽՆԴԻՐԸ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

—·—

Նիւ Եորքի ոստիկանապետը անստոյգ բագիր նամակ մը ստացաւ: Անծանօթը կը յայտնէ թէ պատրաստ է կարեւոր տեղեկութիւններ հաղորդելու Լինտպէրկի երախայրին առեւանգութեան եւ սպանութեան մասին, կարգ մը պայմաններով: Նիւ Եորքի ոստիկանութիւնը մեծ կարեւորութիւն կուտայ այս նամակին:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ նախագահական ընտրութեանց վերջնական տեղեկագրէն կ'երեւայ որ մասնակցած են 39,734,351 ընտրողներ: Պ. Րուզվէլթ ստացած է 22,813,786 ձուն, Հուվըր՝ 15,759,266, Պ. Թոմաս (ընկերվարական) 881,951, Ֆոսթըր (համայնավար) 102,785 ձուն:

ԼԵՕ

(ՆԻՔՈՖԵԼ ՌՈՖՍԱՆԵԱՆ)

Բ.

Երբ այս տողերը շարելիցդ հետո ինչ-որ ժամանակ ձեր ձեռքը կ՚ընկնի, ես արդեն հանգչած կ՚ըլլամ։ Ես կ՚ուզեմ, որ ձեզ ըսած ամէն խօսքս ալ հանգչի ինծի հետ։ Ես կ՚ուզեմ, որ ձեր հոգիին մէջ ոչ մէկ ցաւ, ոչ մէկ ափսոսանք, ոչ մէկ ատելութիւն ձգեմ։ Ես կ՚ուզեմ, որ ձեր հոգին ազատ ըլլայ ինծմէ, ինչպէս որ ես ալ ազատ եմ ձեզմէ։

Ես ձեզ սիրեցի, որովհետեւ ձեր հոգին ինծի համար բաց գիրք մը եղաւ։ Ես ձեզ սիրեցի, որովհետեւ ձեր հոգիին մէջ ես ինծի համար ոչ մէկ գաղտնիք գտայ։ Ես ձեզ սիրեցի, որովհետեւ ձեր հոգին ինծի համար ամբողջական էր, ինչպէս որ ամբողջական է ծովը, ինչպէս որ ամբողջական է լուսինը։ Ես ձեզ սիրեցի, որովհետեւ ձեր հոգին ինծի համար ամբողջական էր, ինչպէս որ ամբողջական է ամպրոպը։

եալ քարայրին մէջ կը ձերբակալուին Գէորգի հետ: Անոնց պատմելովն էր, որ 1897էն սկսեալ բերնէ բերան կը չրջէր Գէորգ «Զավուշ» անունը:

Գալով Առաքելոց վանքի կուռն մէջ Քիւրտի մը կողմէ Գէորգի «Զավուշ» անուանուելուն, այդ Քիւրտը, վերեւ յիշուած եւ քիթէն վիրաւորուած ծանօթ Սասուն էր, որ այդ թուականէն 3—4 տարի առաջ, ոստիկանութենէն հեռացուած էր: Այդ օրը երբ վանքի կռիւը կը սկսի, ինքն ալ կ'երթայ հոն, առար մը փախցնելու, եւ երբ վանքի պարիսպներուն վրայէն Գէորգի ձայնը կը լսէ, անմիջապէս կը պատասխանէ· — «Գէորգ Զավուշ, դո՞ւն ես»:

Վերջը մենք տեսանք թէ, այս Սասուն ինչպիսի հաւատարմութեամբ կապուած էր Գէորգին, ու մինչեւ ներքին դաշի՛ քիւրտ ազատներուն մօտ քրիստոնէութիւն կ'ընէր եւ Գէորգի կողմէ յարաբերութիւն կը մշակէր:

Ինչ կը վերաբերի Անդրանիկի «փաշայութեան», Սասնոյ մէջ մէկ հատ «փաշա» կար, այն էր՝ Քէչտաչիներու խմբապետ Ազբիւր Սերոբ: Երբ Մալիլ աղան դաւաճանօրէն կարեց Սերոբ փաշայի գլուխը, Թուրքերը այդ փաշայութիւնը փոխանցեցին Մալիլին եւ իրենք արժանի վարձատրութիւն, Մալխանն ալ իր կարգին պատուաւորչան մը նուիրեց: Իսկ Մալիլի գործակից Հիւսնի էֆէնտին ալ արժանացաւ «պէյ» տիտղոսին եւ պաշտօնով ալ եղաւ սէր – գօմխէր:

Սերոբի մահէն վերջ, խումբը մնաց առանց խմբապետի: Ձէյտայլիները կը ցանկային որ Հրայր պայ ու անցնի խումբին գլուխը, իսկ ոմանք ալ կ'ըսէին· — Քանի որ Հրայր չուզեր գալ, թող Համբարձումը առանձնէ այդ պաշտօնը: Ուրիշներ ալ կ'ուզէին որ Գէորգ՝ ինքը առանձնէ: Բայց Գէորգ իր եւ միւսներուն թեկնածուներին առաջ, անպատճառ կ'ուզէր որ Անդրանիկ ըլլայ խմբապետ: Թէեւ Անդրանիկ իր հիւանդութեամբ այդ տարի կատարեալ բեռ մըն էր խումբին վրայ, եւ մեւնոյն տարին իր ոգեմտական փորձառութիւններով աւելի պատկառելի էր քան Գէորգն ու Համբարձումը, սակայն Գէորգ առանց նկատի առնելու այդ բոլորը, յանձն առած էր գործի հետ միասին Անդրանիկի կեանքի ապահովութիւնը եւս, եւ զայն կ'ընդունէր խմբապետ: Որովհետեւ բաց ի ընդհանուր գործի սէրէն որով Անդրանիկ ու Գէորգ իրարու հետ կապուած էին, ունէին նաեւ առանձին սէր մը:

Այդ թուականին Սասուն կային ֆէտայիներու կարգին երեք գլխաւոր դէմքեր, — Գէորգ, Համբարձում եւ Ցարութիւն: Առանց իւրաքանչիւրը ունէր իրեն առանձին յատկութիւնները: Համբարձում՝ լաւ ժողովրդական նուիրում վայելող ու կազմակերպիչ էր: Ցարութիւն կռուի մէջ հազար ծարկու արժէք կը ներկայացնէր: Իսկ Գէորգ, Սասնոյ ամէն ծակ ու ծուկին ծանօթ, կռուի մէջ ամէնէն փորձառու, Քիւրտերը սարսափեցնող եւ անոնց հետ բարեկամութիւն հաստատող մարդ էր· մանաւանդ անոր ռեսխի առջեւ ամէնը կը խնարհէին: Ահա այս պայմաններու տակ էր որ Անդրանիկ միշտ մնաց նշանակովի խմբապետ մինչեւ 1902 թուականը, երբ Հրայր Ախլաթէն եկաւ Սասուն:

Գուցէ ընթերցողին պարզ չլինի թէ ինչ էր այն առանձին սէրը Անդրանիկի եւ Գէորգի մէջ: Մի քանի խօսքով պարզենք այս կէտը:

1897ին Ագրիւր Սերոբ Ախլաթէն եկաւ Սասուն եւ կարճ ժամանակ մը մնալէ յետոյ, վերադարձաւ Ախլաթ: Անդրանիկ տասնեակով մը մնաց Սասուն եւ զօրձեց Գէորգի հետ· իսկ տարի մը վերջ Գուրգէն, Սերոբ եւ միւսները երբ Սասուն իրարու միացան, այդ առեն Սերոբի կողմէ պաղ վերաբերմունք կար դէպ ի Անդրանիկը, որուն պատճառը մութ էր: Միայն Գուրգէնի սպանութենէն 10—15 օր վերջ, Սերոբ, բոլոր ընկերներու ներկայութեամբ Անդրանիկին կ'ըսէ· — «Ռու տեղ տասնապետ նշանակուած է Սեզրակ»: Անդրանիկ, կ'ուզէ հասկնալ թէ ի՞նչ է իր պակասութիւնը, բայց Սերոբ բարկանալով կ'ըսէ· — «Եթէ որ եւ է տարկութիւն ընես, քեզ Վան կ'ուղարկեմ»:

Այս կարգադրութիւնը Գէորգի վրայ խորթ տպաւորութիւն կը թողու, որով կ'ուզէ հասկնալ թէ ի՞նչ է Անդրանիկի մեղքը: Բայց Սերոբի պինուորները միաձայնութեամբ Գէորգի առաջարկը կ'ընդհատեն եւ կ'ըսեն· — «Մեր խմբապետին որոշումը որոշում է, ոչ ոք իրաւունք ունի հարց տալու»: Գէորգ տեսնելով որ այդտեղ Անդրանիկ ոչ մէկ ապացուցուած մեղք չունի, նեղուելով Սերոբին կ'ըսէ· — «Անդրանիկ, փոխանակ Վան երթալու, թող Սասուն մնայ, եթէ ձեր մօտ տեղ չունի, Սասուն անոր տեղ կայ»: Սերոբ՝ Գէորգի այդ յանդգնութեան վրայ կը բարկանայ ու կ'ըսէ· — «Եթէ Անդրանիկից չես բաժնուիր, քեզ ալ անոր հետ Վան կ'ուղարկեմ»:

Գէորգ այդ տեղէն վեց ընկերներով կը բաժնուի Սերոբէն: Իրեն հետ էր եւ Անդրանիկ: Ասոնք 15 օր կը մնան բաժնուած ու կը բողոքեն Հրայրին: Սերոբն ալ իր կարգին կը տեղեկացնէ: Հրայր եւ Սուլուղլի Սերոբ կ'երթան ու մեծ դժուարութեամբ կը միացնեն: Այդպիսով կը փակուի Անդրանիկը Վան ղրկելու կամ տասնապետութենէ վար առնելու խնդիրը: Մինչեւ այդ Գէորգ մեծ սէր ունէր Հրայրի հանդէպ եւ կ'ենթարկուէր անոր հրահանգներուն: Իսկ տակէ վերջն էր որ պատահեցաւ Գէորգի հօրեղբօր աղետալի մահը:

Ինչպէս ըսինք, Թուրքերն ու Քիւրտերը, Սերոբի փաշայութիւնը փոխանցեցին Բշարէ Մալիլ աղային:

Արդ, Գէորգն է որ կը պատմէ· — «Մենք մեր ուժերը ամփոփեցինք ու վրէժխնդրութեամբ լեցուած սկսանք հետապնդել Մալիլը: Եւ երբ յաջողցանք Մալիլի գլուխը կտրել, կուրծքին կախուած պատուհասը դոր Սուլթանը նուիրած էր, իմ ձեռքով կախեցի Անդրանիկի կուրծքին եւ ըսի·

— Մեր Սերոբի փաշայութիւնը, Թուրքերը յանձնեցին Մալիլին, իսկ մենք ետ առնելով կը յանձնենք քեզ, այս օրուանից դու մեր փաշան ես:

Ահա թէ ե՞րբ, ի՞նչ միջոցներով եւ առաջին անգամ որո՞ւ բերնով որ Անդրանիկ կը սառնայ «փաշա» տիտղոսը:

Միւսները Անդրանիկէն պակա՞ս էին: Անշուշտ ոչ: Որովհետեւ Համբարձում, Գէորգ եւ Ցարութիւն, աւելի մեծ փորձառութիւններ էին ստացած, չնորհիւ Թուրք չոկաններու հետ իրենց ունեցած չարունակական բախտամներուն, սակայն Սերոբի խոստութիւնները՝ հանդէպ Անդրանիկի ու Գէորգի, պատճառ էին զարձած փոխադարձ սէր մը առեղծելու այդ երկուքին միջեւ: Եւ Գէորգ միշտ կը ձգտէր մղում տալ Անդրանիկի յառաջդիմութեան:

ՄՈՒՐԱՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Կը վախնան օդային յարձակումէ

—·—

Հազիւ մի՛ մը շունչ առեր էին...

Թուրք թերթերն ու պետական շրջանակները վերջերս մեծ մտահոգութեան մը մատնուած են, — օդային վտանգը: Օդանաւային ընկերութեան ե. համաժողովը, գումարուած Էնկիւրիի մէջ, առիթ մը եղաւ որ ժողովուրդին միտքը կանխապատրաստուն: Յօդուածագիրներ բայէ ի բաց կը խոստովանին թէ Թուրքիա վտանգըւած է, քանի որ օդային զօրաւոր տորմիղ չունի: Ապէտին Տավէր պէյ, որ պինուորական նիւթերու չուրջ կը գրէ, «Ձիւմհուրիյէթ»ի մէջ (14 դեկտեմբեր) ատորագրած է յօդուած մը, որմէ կը քաղենք մաս մը: Տրուած բացատրութիւններէն ընթերցողը կ'ըմբռնէ արդէն որ յօդուածագիրը Թուրքիան նկատի ունի իր բերած օրինակներուն մէջ:

«Նկատի ունենանք պետութիւն մը, որ ցամաքի եւ ծովու կ'իշխէ, նկատի ունենանք ուրիշ պետութիւն մըն ալ որ զօրաւոր բանակ ունի բայց ծովային եւ օդային ուժերը տակաւ է: Իրարու հետ պատերազմող այս երկու պետութեանց միջեւ ցամաքային սահմանակցութիւն չկայ, միայն ծով կայ: Նախապէս՝ ծովուն իշխող կողմը քշնամիին հողին վրայ մեծ բանակ մը հանելով անոր բանակին հետ կռուելու տրիպուած էր եւ Զանաքքալէի մէջ եղածին նման, անոր պարտուելը աւելի հաւանական էր: Հիմա, ծովուն իշխող կողմը հարիւր հազարնոց բանակով մը յարձակելու տեղ, իր ծովային եւ օդային տորմիղներով քշնամի ցամաքին պիտի մերձենայ աչքով ու դիտակով իսկ չտեսնուելիք չափով, քանի մը հարիւր օդանաւ պիտի թռցնէ եւ որովհետեւ նախապէս պիտի չդիտցնէ թէ այս յարձակումը երկրին ո՛ր կողմը պիտի ընէ, ճնշումի ձեւով ըլլալիք եւ կրկնուող իր այս յարձակումներով երկիրը տակն ու վրայ պիտի ընէ: Ցամաքէն՝ օդանաւով պաշտպանուելը քիչ շատ դեր կը խաղայ, բայց վճռական միջոց մը չէ ան: Օդին մէջ օդային զէնքերով պէտք է կռուիլ: Այս երկու պետութիւններէն մէկը, օդին ու ծովուն մէջ տկար ըլլալուն, չի կրնար դիմադրել եւ շատ չտեւով, ձեռքերն ու ոտքերը կապուած՝ կը պարտուի: Ցամաքի վրայ ուժեղ պետութիւնը եթէ ծովու վրայ ուժեղ չէ, բայց օդին մէջ ուժեղ է, քշնամի օդային ուժին կը դիմադրէ իր օդային ուժովը: Բայց, օդային զէնքերով ուժով պետութեան հետ կռիւ ընելը վտանգաւոր է: Որովհետեւ, օդային զէնքին դէմ ամենալաւ պաշտպանութիւնը յարձակումն է, այսինքն՝ փոխադարձել գիտնալը: Ով որ շատ կ'այրէ, շատ կը քանդէ, շատ կը սպաննէ՝ պատերազմը կը շահի: Ահա ծովով իրարմէ զատուած եւ հեռաւոր երկիրներու հետ պատերազմի մը պարագային մինչեւ հոն երթալու համար է որ նոր չինուած օդանաւերը օր օրի կը մեծնան եւ կը զօրանան:

« ... Եւրոպայի քաղաքներէն շատերը, բայց մանաւանդ մեր քաղաքները օդային յարձակումներուն դէմ բոլորովին անպաշտպան են: Ի հարկին՝ ապաստանելիք եւ պահուըռտելիք մառաններ չկան: Մեր քաղաքներուն մէջ տուներըը իրար կպցուած են եւ թխտեն: Կարգ կարգ տուներով խճողուած նեղ փողոցներ՝ ռումբերու համար ամենայարմար վայրեր են: Ըմբէթ փաշայի ուզածին նման՝ որպէս զի մեր ժողովուրդը պատրաստուի օդային պատերազմին, քաղաքներուն մէջ, նոր չէնքերու առաջին յարկերուն տակ պէթոնէ մառաններ չինելը պարտադիր պէտք է ընենք՝ օրէնքով մը: Ասոնց տանիքները եւս պէթոնէ եւ միջին չափի ռումբերու դիմանալու չափ զօրաւոր պէտք է ըլլան: Տուներուն չուրջ — բոլորը պարտէզ չինելու է: Ժողովուրդը տարիներու է որ կազի դէմ դիմակներ առնէ: Անոնց գործածութեան կերպերը եւ կազերը ժողովուրդին ծանօթացնելու է: Աստն ատեն ալ օդային յարձակման դէմ պաշտպանութեան փորձեր ընելու է: Ռումբը եթէ ջուրի խոզովակը պայթեցնէ, քաղաքը առանց ջուրի պիտի մնայ: Միջոցներ ձեռք առնելու է»:

Ցեղափոխութեան շարժանկարը

—·—

Գրուեցաւ թէ, Ռուսիայէն Թուրքիա եկած է շարժանկարի մասնագէտ մը՝ Զարհի: Ցիշեալը յայտարարած է·

— « Թուրք եւ ռուս յեղափոխութիւնները ցոյց տալու կոչուած միացեալ շարժանկարին սեւագիրն գրեթէ պատրաստ է: Միայն, անոր պարունակելիք դէպքերուն չգիտցաւորումը չէ լրացած: Շարժանկարը՝ նախ Անատոլուէն Պոլիս գալով, հոս՝ թշնամիին դրաւումը տեսնելէ վերջ իր մէջ ազգային արժանապատուութեան մէջ վիրաւորուած եւ կրկին Ասիատոլու անցնող հերոսի մը չուրջ պիտի ըլլայ: Այս մարդը պիտի մարմնացնէ Թուրք յեղափոխութեան ոգին: Հոս ես շատ լաւ դիմաւորուեցայ: Եւրոպական որ եւ է երկրէ աւելի չահագրգռուեց պիս Թուրքիան: Այս շարժանկարին շնորհիւ, Թուրքիան աւելի մօտէն ու աւելի խոր հասկնալու պարտականութեան կոչուած եմ: Սա ալ աւելցնեմ, որ ձեզ եւ ձեր յեղափոխութիւնը հասկնալէ վերջ ձեզ չսիրել, խորապէս գնահատող զգացումներ չունենալ անկարելի է: Ձեր բոլոր նոր հաստատութիւնները տեսայ: Ասոնք ինծի ցոյց կուտան թէ Թուրքիա դէպի ուր կը քալէ: Երբ եկայ, ինծ համար անորոշ պարագաներ կային: Նոյնիսկ, ձեր երկրի մասին կարգ մը սխալ մտածումներ ունէի: Իմ կարճ բնակութեանս ընթացքին այս անորոշութիւնը պայծառ հանգամանքներու եւ մտածումներու ի նպաստ ձեզի փոխուեցաւ: Ռուսին՝ Թուրքը հասկնալը, օրինակ Փիէր Լոթիին, Քլոտ Ֆարէրին՝ Թուրքը հասկնալուն նման չէ: Ասոնք Թուրքիան առաստելի երկիր մը, ափսոս մը նման տեսնել եւ ցոյց տալ ուզեցին, կրնամ ըսել որ Եւրոպայի ոչ մէկ ազգը ձեզ՝ մեզի չափ կրնայ հասկնալ: Ո՛վ գիտէ, այս ժապաւէնը թերեւս աւելի կրնայ չափազանցել ձեւով ցոյց կրնայ տալ երկու ազգերու հոգեկան մերձեցումը»:

Մասնագէտ Զարհի՝ դրագէտ Րէշատ Նուրիի հետ դնաց Մուտանիա, Պրուսա, Պալըքէսիր, Իզմիր եւ Իսկիշէհիր: Այցելեց նաեւ Աֆիոն, Տումլուփունար եւ Սաքարիա՝ կռուի վայրերը: Անկէ՝ Կնկիւրի: Անոր կողմէ պատրաստուելիք աշնարիոն պիտի յանձնուի յանձնախումբի մը՝ առ ի քննութիւն: Ցանձնախումբին մաս կը կազմեն Եագուպ Գատրի, Բէչատ Նուրի եւ ուրիշներ: Զարհի յետոյ պիտի մեկնի Մոսկուա եւ միասին պիտի բերէ հարկ եղած մեքենաներն ու զենրասաններըը: Պատերազմական վայրերը, զինուորական չարժումները, ժողովրդային զանգուածները ցոյցցուող մասերը Թուրքիոյ մէջ պիտի դարձնուին: Պիտի մասնակցին նաեւ Թուրք դերասաններ: Ժապաւէնը ռուսերէն, ֆրանսերէն եւ Թուրքերէն պիտի ըլլայ:

ԶԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Պէտք է խաչակռել

— :-: —

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Քղիի Հայրենակցական Միութիւնն, որու նշանաբանն է՝ ըլլալ միշտ հայ ժողովուրդին հետ եւ գործել միշտ անոր համար, իր համեստ ոյժերով Սէնթ Էթիէնի Թատերասէր հայ ժողովուրդին, հրամցուց խնամքով պատրաստուած ներկայացում մը:

Նկատի ունենալով, որ դերակատարները համեստ աշխատաւորներէն եւ իրենց քունէն քանի մը ժամ յատկացնելով փորձերուն՝ քով քովի եկեր էին, եւ նկատի ունենալով որ առաջին անգամն էր թեմ կ'ելնէին, պէտք է խոստովանիլ որ ներկայացումը սպասուածէն աւելի յաջող անցաւ:

Հանդիսականներն ուրախ եւ գոհ տպաւորութիւններով հեռացան: Լաւ էր, շատ լաւ էր, կ'ըսէին եւ իրարու սակաւ ու համակրանքի խօսքերով իրենց գոհունակութիւնը կը յայտնէին:

Ներկայացման յաջող խաղարկութենէն աւելի, իմ համակրանքս կ'ներթայ Քղեցիներու օրինակելի եւ գովելի համագործակցութեան, կարգապահութեան եւ ժողովրդանուէր խանդավառութեան:

Քղիի Հայրենակցական Միութիւնն ամէն ճիգ ու ջանք եւ զոհողութիւն յանձն էր առեր, որքան որ կարելի է, ներկայացումն յաջող անցնի եւ հանդիսականները գոհ մնան:

Թէեւ ցանկալի է, որ մանթմունը միութիւններու փախարէն, ըլլար Սէնթ Էթիէնի հայութեան մէջ համագործակցական մէկ միութիւն՝ չէզոք հողի վրայ հիմնուած, բայց քանի որ առայժմ, դժբախտաբար, կարելի չէ, պէտք է ուժ տալ եւ քաջալերել բոլոր այն միութիւնները, որոնք հայ ժողովուրդի լուսաւորման ու յառաջդիմութեան կը սատարեն:

Հանդէսի բացման խօսքն ըսողին հետ պէտք է չերտել, թէ «մարդիկ միայն հացով չեն ապրիր» այլեւ ուսում եւ դաստիարակութիւն պահանջելով:

Ներկայացման առաջին խաղն ընտանեկան կեանքէ առնուած իրական պատկեր մըն էր, երկրորդը խիստ ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն մը:

Դերակատարներէն յաջող էին տիկիններ՝ Վ. Սեզրակեան եւ Մ. Թոսունեան, եւ պարոններ Ա. Մովսէսեան, Մ. Թոսունեան եւ Ա. Էքմալեան:

Քղիին ձօնուած ուղերձ մը յաջողութեամբ եւ յուզիչ կերպով արտասանեց տիկին Անթառամ Թոսունեանը:

Հանդիսականներու մեծամասնութիւնը Դաշնակցականներ էին իրենց ընտանիքով: Կային նաեւ Հնչակեաններ եւ Ռամկավարներ, որոնք թէ լաւ եւ ուրախ ժամանց ունեցան եւ թէ իրենց ներկայութեամբ խրախուսեցին եւ քաջալերեցին՝ չէզոք հողի վրայ հիմնուած եւ հայ ժողովուրդին նուիրուած Քղիի Հայրենակցական Միութիւնը:

Ինչպէս ամէն տեղ, այս անգամ ալ հայ աշխատաւոր ժողովրդի համար եւ անոր օգտին, որուան ներկայացումին Հօկեմներն իրենց բացակայութեամբ կը փայլէին:

Մարդիկը Զին ու Մաչէնի պրոլետարիատը փրկելու համար հանգանակութիւններով, ճոռոմաբանութիւններով եւ քամիին տալիք խօսքերով տարուած՝ ժամանակ չունին իրենց հայրենակիցներուն բարօրութեան մասին մտածելու:

Հայկական առածը կ'ըսէ· — «Ո՛չ մեր ժամն եկաւ, ո՛չ ալ քու խունկն ու մոմը կ'ուզենք»:

Այդպէս պիտի ըսէինք, բայց թշուառականները, իրենց տառ եւ ապագայական հրճռուանքին համար անտեղի միջադէպ մը սառեցնելով, ուզեցին ներկայացումը խանգարել եւ Քղիի Հայրենակցականը վարկաբեկել: Ի պատիւ Քղեցիներու եւ իրենց Միութեան նախագահ Համբարձումի աչալրջութեան՝ անոնց խաղը չյաջողեցաւ եւ հանդիսականները չզղացին:

Ներկայացումէն յետոյ, երբ խմացուեցաւ Հօկեմներու խայտառակ խաղը, հանդիսականները մեկնեցան իրենց զզուանքը յայտնելով Հօկեմներուն:

Արգոս

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒՆ

—·—

Հ· Բ· Ը· Մ·եան Փարիզի մասնաժողովը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ՝ տեղւոյս մէջ արդէն բացած է 8 հայերէնի, ազգ· պատմութեան եւ աշխարհագրութեան դասընթացքներ, շուրջ 350 աշակերտով, որոնք կը դեկավարուին եւ կը մատակարարուին իր ջանքերով: Յառաջիկային կարելիութեան սահմանին մէջ պիտի բազմապատկէ սոյն դասախօսութիւնները:

Մասնաժողովս ոչ մէկ հետեւանք կրնայ տալ այն կրթական խնդրանքներուն որոնք կ'ընդլան զանազան մանկապարտէզներ հովանաւորող մարմիններէ կամ ընթացաց դպրոցներու հոգաբարձութիւններէ, եւ ջերմագին կը խնդրէ որ գործի ձեռնարկելէ առաջ, անոր յաջողութեան կարելիութիւնները լրջօրէն նկատի առնուին:

Հ· Բ· Ը· Մ· Փարիզի Մասնաժողով

ՅՄԲ.— Պիտի խօսինք այս մասին:

ՏԻՏԱՂ

— Կը ցաւիմ որ քննութիւններուդ մէջ անյաջող ելած ես, քեզ խոստացած էի ինքնաշարժ մը նուիրել եթէ յաջողէիր:

— Հօրեղբայր, այդ մասին հոգ մի ընէք, ինքնաշարժ վարելու համար յաջող քննութիւն անցուցի վերջերս:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)
Le Gérant : H. STEPHAN

ՄԱԹԱ ՀԱՐԻ

1· ՓՈՐԵԼԻ ԿԱՊԵԼԱՅԻՆ ՄԷՋ

Ազնուականութիւն մը կայ իր աչքերուն մէջ, բայց ներշնչումի պահ կաս: Եւ սակայն կը տեսնես ձեւի կատարելութիւն մը իր մարմնին նուրբ գիծերուն մէջ, երբ ան օձը տարած իր չբռնուելիքներուն՝ կը համբուրէ դայն եւ թոյլ կուտայ որ սողունը լսէ իր ատրերը: Այդ կատարելութիւնը, կը մղածէ Ճորճ, կարելի էր օգտագործել պատասխանելու համար այն զերադոյն տենչանքը զոր ան կ'արթնցնէր մարդոց հոգիներուն մէջ:

Այդ երկու չաբթուան ընթացքին, քանիներ աշխատեցան սերմանացնել այդ աղջիկը Փորէլի կապելային մէջ: Թերեւս հակառակ ալ չէր ինք այդ բանին· չէ՞ որ աղքատ էր: Մարդ չէր գիտեր թէ որքան վճարած էր Փորէլ անոր համար:

Բայց Փինէի հետ ունեցած իր փորձառութենէն յետոյ, իր չուրջիններէն բարձր մնալու գիտակցութիւնով, ան հեռու կը կենար այդ խանդիճադանճ բազմութենէն որ հոն՝ պէրթ փողոցի կապելային մէջ էր ամէն գիշեր:

Արդարեւ առաջին չաբաթը, Փորէլ իր տանը ձեղնայարկին մէջ սենեակ մը տուած էր անոր: Բայց յետոյ աղջիկը քաշուած էր Մօնմարթրի մէկ անկիւնը ու քանի մը չաբաթներէ անծանօթ մնացած էր իր հասցէն:

Աներեւութանալը յատկանշական բան մըն էր անոր համար· կը փախչէր, կը կորսուէր: Հաւանաբար ինք ալ անծանօթ էր իր այդ կարողութեան:

Ճորճն էր որ պիտի գտնէր անոր հետքը: Քիթը հոտ առած էր եւ անոր եռեւէն ղրկած էր զինքը: Շատ հաւանական է որ պատճառը Փինէի նկարը ըլլար: Կասկած չունէր, այդ նկարը տեսնելէն ետք, որ այդ տղան մանաւանդ մղում մը զգացած էր նկարելու համար այդ աղջիկը համաձայն իր տեսողութեան: Ինչպէս ամէն արուեստագէտ, Ճորճ չէր կրնար հանդուրժել որ ուրիշ մը կատարած ըլլար այն բանը զոր ինք կրնար ընել:

1911ի նոր տարուան սկիզբը գիշեր մըն էր: Կաղանդին իրիկունը Լիան առաջին անգամ ըլլալով մտեր էր կաթելային բազմութեան մէջ: Ամէն մարդ բարեկենդանի հագուստ հագած էր· ցնծութեան մէջ էր սրահը:

Գոյնզգոյն խառնակոյտ մը սրունքրու, թեւերու, դիմակներու եւ դէմքերու, նետուած էր սրահին մէջ· թատերական հագուստներու տոպրակ մը, եթէ կ'ուզէք: Այդ խառնիճաղանճին մէջ հազիւ թէ կարելի էր դանագանել կինները այրերէն: Լիան կը պարէր ամէնուն հետ: Այդ ժխորին ու հրմշտուքին մէջ էր նաեւ Ճորճ՝ փաթթրուած Լիան Սոնրէլին: Հեռուն էր միայն Փինէն:

Ճորճ հարցուցեր էր աղջկան թէ ինչ կ'ուզէր խմել: «Շամփանեա», պատասխաներ էր ան, առանց վարանումի եւ առանց նկատի առնելու անոր զրպանին վիճակը:

Փորէլի կապելայի մէջ ընդունուած սովորութիւն մըն էր որ անգամ մը որ չամփանեայով պատուասիրէիր աղջիկ մը, ա՛լ իրաւունք մը կ'ունենայիր ամենօր վրայ ու ո՛չ մէկ պարկեշտ մարդ վէճի նիւթ կրնար ընել այդ իրաւունքը:

Որքա՜ն խնդացեր էր Փինէ անոնց սեղանին առջեւէն անցած ատեն: Զափէն աւելի լայն տափատներով տարազ մը հագած էր ան եւ իր յաղթանդամ մարմինը կը թաւալէր սրահին մէկ ծայրէն միւսը:

Ճորճ չամփանեա հրամցուց աղջկան, բայց ի՞նչպէս պիտի վճարէր հաշիւը: Աղջիկը պարեց իրեն հետ: Ամէն անոց, ամէն օրուան հագուստ մը հագած էր եւ այնքան ալ ուշադրութեան արժանի երեւոյթ մը չունէր այդ բազմութեան մէջ: Գիտէ՛ր· ամէն կին գիտէ այդ բանը, երբ լաւ հագուստ չէ:

Քանի մը պար դառնալէ յետոյ, աղջիկը բաժնուեցաւ: Ճորճ փնտռեց զայն բազմութեան մէջ, բայց չգտաւ· գացեր էր, ո՞ւր, Փորէլն ալ չէր գիտեր· ինչպէ՞ս գիտնար· կրնա՞ր այդ թոհուբոհին մէջ, հետեւիլ ամէն մէկուն չարժումին: Բայց ո՞ւր կը բնակէր աղջիկը: Փորէլ անոր հասցէն ալ չունէր· այդ իշնչ տարօրինակ պայմանագրութիւն էր...

— Կը կարծէ՞ք որ կրնամ նորէն հետ բերել, երբ պուլվարներէն յափշտակեն զայն:

Ցաջորդ գիշերը Լիան ներկայացում չունէր, սակայն Փորէլ տուաւ անոր ընթրիքը խոհանոցին մէջ: Պայմանները մէկն էր այդ ճաշը: Լռութեամբ սկսաւ ուտել իր կերակուրը: Ամէն անգամ որ Տիկին Փորէլի աչքը կը հանդարտ անոր վրայէն, ուսուիքէն քանի մը պատառ կը նետէր իր գիրկը՝ թուղթէ տոպրակի մը մէջ, «տափարճմանը» տանելու համար: Այդպէս կը կոչէր ան՝ պլանչի փողոցի ձեղնայարկերէն մէկուն մէջ գտնուող իր սենեակը:

Ճորճ տեղեակ էր պայմանագրութեան այդ յօդուածին: Թաց գիշեր մըն էր· անձրեւ եկած էր ամբողջ օրը: Ջուրը գետի պէս կը վազէր տանիքներուն խողովակներէն: Թիթեղէ տանիքով ծածկուած մանուածոր տեղ մը կար բակին մէջ ուր կը հաւաքէին ճիերուն աղբը, յետոյ ծախելու համար: Ճորճ սպասեց այնտեղ մինչեւ գալը: Աղջիկը իր ճամբան կը փնտռէր ջրակոյտերուն մէջէն ու անձրեւին տակ, երբ տղան դուրս եկաւ իր սպասումէն: Հովանոց մը ունէր ձեռքը զոր առած էր իր դռնապանէն, իրեւ նախապատրաստութիւն: Բացաւ զայն· աղջիկը հոն դարձաւ:

— Պիտի թրջի՛ք, եթէ տուն երթաք այս անձրեւին, ըսաւ ան:

— Այն տեղն փոխ տուէք ինծի ձեր հովանոցը· կը վերադարձնեմ վաղը գիշեր:

Ճորճ ինդաց:

— Որպէսզի ե՞ս թրջիմ:

— Եթէ կ'ուզէք

Սակարկութեան սկսաւ:

— Գիտեմ ինչ ըսել կ'ուզէք, ըսաւ Ճորճ: Ես չեմ ուզեր հասկնալ թէ ուր կ'ապրիք դուք: Սակայն եւ այնպէս չպիտի ուզէի թաւ-թաց ըլլալ որ եւ է մէկուն համար:

Միասին կ'երթանք իմ աշխատանոցս այս հովանոցին տակ· յետոյ դուք կ'առնէք հովանոցը եւ կ'երթաք ուր որ կ'ուզէք:

— Իմ տեւէս չէ՞ք գար:

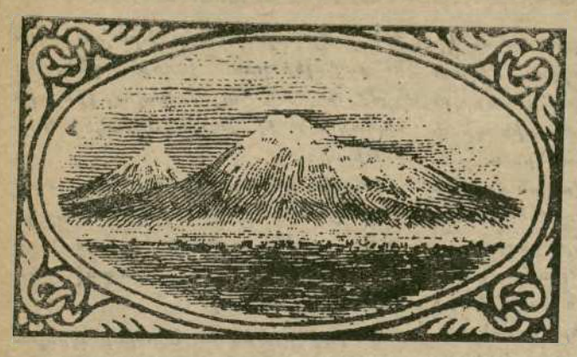
— Ոչ:

— Ուրիշներն ալ փորձած են տակա, ոմանք...

— Ես ձեր տեւէն չեմ գար:

Թարգմ· Ժ· Մ·

(Շարունակելի)

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս միրգերու պաշատ մըն է «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակէ ընտիր նպարեղէններ։

ԾՆՈՒՆԴի եւ ԿԱՂԱՆԴի առթիւ արտակարգ զեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ։

Վաճառատունս բոլոր ապրանքներուն ցուցակը (prix courant) իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն։

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ։

զեղեցկութեան թագուհի ընտրուելէ յետոյ, Քէրիման Հալիս հանդիպ Փարիզի մէջ ծանօթացաւ Անգլուպարսիկ Քարիւղի ընկերութեան բաժնետէրերէն եւ աշխարհի ծանօթ հարուստներէն միլիառատէր Գալուստ Կիւլպէնկեան հետ։ Կիւլպէնկեան էֆ. մեր նախկին հայրենակիցներէն մէկն է։ Շատ գոհ մըննացած ըլլալով ընտրութեան արդիւնքէն, ուզած էր իր ապրանքին մէջ հայկերոյթի մը տալ Քէրիման հանդիպի եւ հօրը. բայց թագուհին եւ հայրը չէին կրցած հրաւէրին պատասխանել եւ նամակով մը շնորհակալութիւն յայտնած էին։

Երէկ Տիկ. Կիւլպէնկեանէն նամակ մը եկաւ Քէրիման հանդիպի։ Տիկինը կը յայտնէ թէ նոր տարուան առթիւ գոհարեղէն մը կը նուիրէ իրեն եւ կը խնդրէ որ ընդունի։ Քէրիման հանդիպ նամակով մը շնորհակալութիւն յայտնած է։

Մեր քննութեանց համաձայն, գոհարեղէնը տասը հազար ոսկի կ'արժէ եւ չինուած է Փարիզի ոսկերիչներուն կողմէ։

1933ը ձախտագրական տարի՝ Գերմանիոյ համար

Պողպատեայ Սաղաւարտակիրներու նախագահը կոչ մը ուղղեց չարքերուն, նոր տարուան առթիւ։ Կոչը կ'ըսէ.

— *1933ի տարեմուտին, խօսքս ուղղելով Պողպատեայ Սաղաւարտակիրներու իւրաքանչիւր ընկերոջ, կ'ըսեմ.* — *Ամուր կեցիր երկաթի պէս, որովհետեւ կը մօտենայ վճռական տարին։ Հիմա է որ պէտք պիտի ունենանք Գերմանիոյ ազգային բոլոր ուժերուն։ Ան որ կը կարծէ թէ Պողպատեայ Սաղաւարտին կարծր, խոհուն եւ գերազանց նկարագիրը ոչինչ ունի վիպաշունչ, թող չմարանի եւ երթայ միանայ ուրիշ աւելի խայտաբղէտ դրօշներու։ Բայց թող հիմակուընէ երթայ, թող երթայ դեռ ճակատամարտը չսկսած։ Պայքարի պահուն, հարկ է պաշտպանել իր դիրքը եւ կռուիլ մինչեւ յաղթանակ։ 1933ը վճռական տարին է։ Ի սէր Պողպատեայ Սաղաւարտի պատիւին, հարկ է ապացուցանել թէ մենք ոչ միայն 14 տարի խօսած ենք ներքին եւ արտաքին փրկութեան համար, այլ եւ գիտենք դժնդակ աշխատանքով մը հասնիլ այդ փրկութիւնը։*

Ոսկի տղերքին հազար տարիի

«*Հորիզոն*» կը գրէ (18 դեկտ.).— Առջի օրուընէ ի վեր սկսած ազգ. դրամանիշի նոր անկումը երէկ եւս շարունակուեցաւ։ Այս անկումը կը վերագրուի՝ երկու օրէ ի վեր եղած խնդրանքներու շատութեան եւ օտար դրամներու սակաւութեան։

երէկ, օտար դրամները կը ներկայացնէին հետեւեալ գիները.— Տոլար 205, քուպլ ստերլին 670, ոսկեդրամ ստերլին 1000, քրբ. ոսկի 910 եւ Նափոլէոն 800 տրամի։

⁂ Վարչապետ Պ. Յալտաբիս յայտարարեց, թէ որոշուած է անողոք կերպով ճզմել ազատ շուկան եւ հոն գործող շահադէտները,— ճզմել՝ եթէ նոյն իսկ զոհեր տրուին։ Կառավարութիւնը չի կրնար հանդուրժել կարգ մը մարդոց ընթացքին ազատ շուկային մէջ, եանի որ անոնք կը գործեն ուղղակի երկրին շահերուն դէմ։

Բացուած է քաժանորդագրութիւնը «ՀԱՅՐԵՆԻՔ» Ամսագրի

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1 — ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԵՑԷՔ, ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ, ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԵՑԷՔ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՆԽԻԿ

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԱՄՍԱԳԻՐ, Տարեկան Բաժնեգին 5 տոլար

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԱՄՍԱԳԻՐ եւ ՕՐԱԹԵՐԹ միասին 10 տոլար

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» Ամսագիրը հայ իրականութեան ամենավայելուչ պարսն է, ժամադրավայրը մեր լաւագոյն եւ կարողագոյն գրողներուն։

Իր գրական եւ քաղաքական բաժիններն աննախընթաց են հայ կեանքի մէջ։

Իր կանոնաւոր հրատարակութիւնը եւ տեւական կեանքը երեւոյթ մըն է անցեալ ու ներկայ մեր նման ձեռնարկներու կողքին։

Իր ծաւալը կը գայ կ'անցնի նախընթաց փորձերուընը։

Իր գրական բաժինը մանաւանդ արժանացած է ամենայատկ դնահատութեան։

Մեր քաղաքական – ընկերային կեանքին նուիրուած էջերը հարուստ ամբարանոց մըն են ներկայի եւ ապագայի համար։

«*Հայրենիք*» Ամսագիրը վստահելի եւ առատով մատուռ առաջնորդ մըն է, մշտապէս տեղանի վրայ բազմող բարեկամ մը, ուէ ատեն նոյն եւ հարազատ արտայայտութիւնն ունեցող ընկեր մը։

Նոր տարեշրջանի բաժանորդագրութեան ներկայ քէմպէյնին առթիւ «*Հայրենիք*» Ամսագրին իրենց բաժանորդագրութիւնները նորոգողներուն նուէր պիտի տասանան՝

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ ՄԸ

որ պիտի պարունակէ Մորմոն. Հայաստանի եւ արտասահմանի մեր լաւագոյն գրողներու ամէնէն ընտիր, կարճ, համով հատուածքներ, որոնք պիտի ըլլան ընթերցանութեան ճշմարիտ խնջոյք մը եւ պիտի ունենան տեւական արժէք մեր գրականներուն մէջ։

ԱՄՍԱԳՐԻ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ՑԱՆԿ

Այս ժողովածուէն զատ, Ամսագիրը պիտի հրատարակէ վերջին տասը տարուան ընթացքին «*Հայրենիք*» Ամսագրին մէջ երեւցած նիւթերու ցանկը, այբուբենական կարգով, հեղինակներու անուններով եւ թէ նիւթերու մասնաւոր դասաւորումով։ Նիւթերու ցանկն ալ արժէքաւոր գործ մըն է, որ կը դիւրացնէ ընթերցողներու կատարելիք աշխատանքը եւ պրպտումները։

Հ. Ց. Դ. ԴԻՒԱՆի ԹՂԹԵՐը

«*Հայրենիք*» Ամսագիրը յառաջիկայ տարեշրջանին պիտի հրատարակէ բացի իր սովորական աշխատակիցներու գրութիւններէն, մեր ժամանակակից պատմութիւնը չօշափող նոր փաստաթուղթեր, քաղուած Հ. Ց. Դաշնակցութեան փրնեւի դիւանատունէն։ Ասոնք կը ներկայացնեն մեծ չհատգրուածութիւն։

ԱՄՍԱԳՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ԹիՒ

Դարձեալ յառաջիկայ տարուան ընթացքին Ամսագիրը պիտի հրատարակէ բացառիկ թիւ մը, մեր սովորական եւ լաւագոյն գրուածներուն աշխատակցութեամբ իր տասնամեակին առթիւ։

Հայրենակից բաժանորդներ,

Պահ մը կ'անդրադառնա՞ք թէ ո՛րչափ չնչին բաժնեգինի մը փոխարէն ձեղի կը տրուի այս հոյակապ ամսագիրը։ Ամերիկեան նման հանդէսներն անգամ աւելի սուղ են։

Ձեր եւ մեր գրական, ընկերային եւ քաղաքական փոխադարձ շահերը կը պահանջեն որ ոչ միայն վերանորոգէք ձեր բաժանորդագրութիւնները, այլ եւ ջանաք յանձնարարել ձեր բարեկամներուն եւ ծանօթներուն, որ բաժանորդագրուին, նուիրեն եւ տարածեն զայն։

Այս պնակկալութիւնը մեր բարոյական իրաւունքն է։

Հարիւր հօթանասուն եւ վեց էջերէ բաղկացած այս պատկառելի հանդէսը կը մատուցուի ընթերցող հասարակութեան միմիայն տարեկան ՀԻՆԳ ՏՈԼԱՐի փոխարէն։

ՈՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

28, Բիւ տէ Ֆօմբինքէն — ՄԱՐՍԷՅԼ

Վաճառատունս մէջ բացառիկ եւ անհաւատալի զեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ։ Ապարանջան, օղ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ գարդեղէններ։ Կը ստանձնենք արագ նորոգութիւններ։

Պօն տը քրէսիինր կ'ընդունինք։

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

*ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԾԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐ*ի

բերնի, ինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործո՛ղութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Հայերու հիւրատպարարը

ՃաշարանՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինոփլը Նպարավաճառատան մէջ։*

Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն։ Կեզրոնատեղի՝

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 *Rue d'Angoulême*

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի իսմար կը տրուի նուէր-կտրօնները

ՃաշարանԱԹԻՆԷՆ

Restaurant ATHENÈS

13 rue Serpente, Paris (5) ՄԷԹՐՕ՝ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԶԵՂՉ ԲՈԼՈՐ ՑԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒ

5 ՖՐԱՆԿ *ԲԱԽԱԿԱՆ Է ԼԱԽԱԴՈՅՆ ՃԱՇԸ ԸՆԵԼՈՒ, ԹԱՐՄ, ՄԱՔՈՒՐ եւ ՀԱՄԵՂ։*

ԿԱՂԱՆԴի ԱՌԹիիՒ ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ ՆՈՒԻՐԷ

T. S. F. PHONOS SEVA

ՖՕՆՕՆԵՐ 150 ՖՐԱՆԿԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

206, RUE LAFAYETTE, PARIS (10)

Կահաւորուած սենեակներ

Ողասուն, հանգստաւէտ, մաքուր եւ լաւ կահաւորուած սենեակ եւ խոհանոց

Ելեկտրականութիւն կազ, ջուր, կեդրոնական ջեռուցիչ։

Գինը մատչելի

Դիմել՝ 32 rue Solferino, Vanves (Seine),

Փօրթ Վէրսայլի մօտ. կար Մօնփարնասէն 5 վայրկեան։

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ՛ ՄՏԱԾԵՔ ԹԷ ԻՆՁ ՆՈՒԻՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի

26, rue Lesage, Paris (19) **Métro: Belleville**

Tél. Ménil. 61-85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի հայերէն, յունարէն եւ թուրքերէն նոր ստացուած փլաքներ։

ԵԱՄԱԿԱՏՈՒԽ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Տէսթէն, Մ. Ք.— 5։
Քան, Վ. Գ.— 35։
Մարսէյլ, Ա. Ն.— 70։
Պոնաբ, Գ. Պ.— 150.
Սէն Ժէրմէն ան Լէյ, Տիկ. Ե. Տ. Օ.— 60 ֆրանք.
Գրոն, Զաք.— 70։
Գալոնպ, Փաթ.— 35։
Պէքոն, R.— 70։
Մարսէյլ, Գործ.— 1031.60։
Փիէռֆէօ, Վար.— 50։
Մարսէյլ, Ֆ. եէն.— 100։
Մարսէյլ, Ֆ. Պէլ.— 30։
Թուլուզ, Խազ.— 35։
Մարսէյլ, Պ. Փ.— 10։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Սէն Կրասիէնի եւ Արեւուվիլի Հայ Կաթողիկէ Որբանոցաց տնօրէնութիւնը երախտագէտ շնորհակալութեամբ ընդունած է հետեւեալ դրամական նպաստները Օր. Էլիզ Իսկէնտէրի յուղարկաւորութեան առթիւ։

200 ֆր. Արեւուվիլի Հայ Կաթողիկէ գաղութէն, 100 ֆր. Տէր եւ Տիկին Դրիգոր Հէֆիմեանէ, 50 ֆր. Տիկին Բիգարէ, 75 ֆր. Տէր եւ Տիկին Գաբիյեօնէ։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, մէջ. Շաքէ։ Աբմատ. եւ նոր ժէնոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ ժներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ՍՏԵՓԱՆ Ա. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.30, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Հոն կը կատարուին՝ ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, չողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրակէնեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), Նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քիմիական Թելադրական եւ ֆիզիոթեան մեթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները այբի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Ցօթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ սերբին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Ծախու է սոխպողական մեկնումի պատճառաւ կեդրոն թաղամասի մէջ կօշկակարի խանութի մը՝ բոլոր կազմածներով (մեքենայ, գործիք եւայլն.) միասին։ Բնակարան՝ 2 սենեակ, խոհանոց։ Վարձք՝ 3000 ֆրանք, պայ՝ 6 տարի։ Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Տէր Յակոբեանի, 14 rue Medéah, Paris (14)։

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու հիմար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ։

Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք։

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՑՕԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30էն 7.30, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Հոն կը կատարուին՝ ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, չողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրակէնեան դարմանում (**radiothérapie profonde**), Նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քիմիական Թելադրական եւ ֆիզիոթեան մեթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները այբի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Ցօթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ սերբին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հիւմ նիւթերու (չոր պտուղ, ադիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու։

կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց։

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30. Allemagne.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

28 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2072 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՏԵՆԷ ՄԸ Ի ՎԵՐ...

Ուշագրաւ երեւոյթներ՝ ատենէ մը ի վեր։

Երեւոյթներ՝ որ կը սպառնան դառնալ վոխանցիկ։ Ինչպէս «կրիփ»ը՝ այս ամպամած պողոտաներուն վրայ։

Պոլսոյ մէջ, քանի մը թշուառականներ, սկսեր են աւելի հաճարձակութեամբ արծարծել նոր նշանախօսք մը, — պէտք եղածին պէս «Թուրք» եղած չենք տակաւին։ «Հին մտայնութիւնը կը չարունակուի»։

Հասարակ լրտես մը, Տօքթ. Գասապեան, իրարու ետեւէ նամակներ կը հասցնէ Թուրք թերթերուն, ապացուցանելու համար թէ Հայերը պէտք եղածին պէս իւրացուցած չեն Թրքութեան զարթարները, որպէս զի կարենան վայելել անոր չնորհած իրաւունքները։

Ուրիշ մը, Արթաքի ձէպէլի, որ «պիտական ուսումնասիրութիւններ կը կատարէ եղեր», բոլոր չարիքներուն աղբիւրը կը համարէ... Պատրիարքարանին գոյութիւնը, — «ազգային ապատ մը մեր օրկանիզմին վրայ»։

— « Ուրեմն Թուրքիոյ Հայոց պատրիարքութիւնը «լիբիտէ՞» պիտի ըլնեմ։ Այո, աւելորդ օրկան մըն է ան»։ (11 դեկտ.)։

Այս անզուգական չոչորթը, որ մէկ օրէն միւսը «մեծ մարդ», գիտնակա՞ն դարձաւ Թուրք լեզուական համաժողովին մէջ, նոր գիւտ մը ըրած է վերջին պահուն.

— Ո՛չ միայն Հայերը, այլ եւ Յոյները Թուրքերէն սերած են։ Պիտի ապացուցանե՛մ, պէյ էֆէնտի... (Կարդալ քիչ անդին)։

Զթօսինք միւս անորակելի սրիկաներու մասին որոնք ոտքի տակ առնելով ամէն սրբութիւն, օրը օրին նիւթ կը հասցնեն Թուրք թերթերուն, ծաղրելով, անարգելով, դրպռելով եւ մատնանշելով։

Այս բոլորը պիտի ծառայեն, անշուշտ, քմմալապետութեան սիրտը չահելու եւ «անքոյթ նաւահանգիստ» հասցնելու Թուրքիոյ հայ ժողովուրդին մնացորդը, որ իր չուքէն անգամ կը սարսափի։

Երեւի այս «ազդասիրական» մտածումն ունեցած են նաեւ Տէր եւ Տիկին Գ. Կիւլպէնկեան, Թանկագին գոհարեղէն մը ղրկելով Քէրիման Հալիս հանըմին, իբրեւ կաղանդչէք։ Նուէր մը՝ զոր «Ձիւմհուրիյէթ» կը դնահատէ տասը հազար ոսկի։

Տասը հազար ոսկի Թէ նոյնքան ֆրանք, — խնդիրը այդ չէ։ Այլ՝ երեւոյթը։

Փա՛ռք Թանրիին, ո՛ր եւ է բանի պէտք չունին Յունաստանի, Սուրիոյ, Միջագետքի հայ գաղթականներն ու որբերը։ Ամէնքն ալ երջանիկ են։ Եւ մեր ազգին փառք ու պարծանք հարուստները կրնան գեղեցկութեան Թագուհիներ հիւրասիրել, կաղանդչէքներ ղրկել, սիրտ չհինել եւ... դատ չահիլ։

Կրնա՞ն խառնուիլ։ Դրամն ալ իրենցն է, կամքն ալ։

Ապո՛ւր են կերած բոլոր անոնք որ մեղադրեցին Պ. Գ. Կիւլպէնկեանը, երբ հրաժարեցաւ Բարեգործականի նախագահութենէն, տագնապալի պահու մը։

Ահա Թէ ի՛նչ խորախորհուրդ, գիւանագիտակա՞ն գործերով կը զբաղի ան, հիմա որ ազատ են գլուխն ու ձեռքերը։

Ի՞նչ պիտի չահէիք, եթէ այդ կաղանդչէքին տեղ, տասը հազար ոսկիի կամ ֆրանքի պատուղ բաժնուէը հայ չքաւորներուն։ կամ Թուղթ — գրիչ, կօշիկ եւ գուլպայ դնուէը զաղթականներու բոպիկ աշակերտներուն։ կամ դարման դնուէը խումբ մը հիւծախտաւոր երիտասարդներու։

Մինչդեռ, ահա Թուրք Թերթերը խոշոր գիրերով կ'աւետեն «նախկին հայրենակից Կիւլպէնկեան էֆէնտիի» կաղանդչէքը։ Եւ անշուշտ, այսուհետեւ քաղցր աչքերով կը նային սիրելի հայ «վաՔանտաշ»ներուն...

Մենք պատահաբար յիշեցինք այս քանի մը ցիրուցան լուրերը, իբրեւ յատկանշական երեւոյթ։

Կան, տակաւին, այլապէս չահեկան տեղեկութիւններ ու պատմութիւններ, որոնք մէկ բան կ'ապացուցանեն, — Տ ե ղ ա տ ո ւ ո ւ Թ իւ ն։

Արդարեւ, տասը տարուան պանդխտութիւնը, «Եւրոպան ճանչցած ըլլալու» գիտակցութիւնը, քաղաքական հորիզոնի անսուղութիւնը, տնտեսական յարաճուն տագնապը հետզհետէ թեկում յառաջ կը բերեն։

Ու չատեր կան որ կը հարցնեն, — «կարելի չէ՞ լեզու գտնել»։

Կը ճանչնանք նոյն իսկ փորձ մարդիկ, որ կը կարծեն Թէ Թուրքիա չգործադրեց հայ փախստականները «պէյանննամէ»ներով ներս առնելու հրամանագիրը, որովհետեւ... արտասահմանի հայերէն Թերթերը կը չարունակեն Թշնամական հրատարակութիւններ ընել Թուրքիոյ դէմ։

Որպէս զի չխրինք ակադեմական բանավէճի մը մէջ, որ պիտի դառնար «պարապ վախտի խաղալիք», կ'ուզէինք լսել բացորոշ առաջարկներն ու պատճառաբանութիւնները բոլոր անոնց, որ խօսկապէս կը հաւատան «լեզու գտնելու» հեռանկարի մը։

Անոնք պարտաւոր են ապացուցանել ո՛ր եւ է յոյս կամ հաւանականութիւն։

Այլապէս տարագիր բազմութեանց արիւնը մտած պիտի ըլլան բարոյապէս, եղծելով անոնց դիմադրական ոգին ու կորովը եւ բռնչայական հոգեբանութիւն մը ներարկելով։

Անշուշտ խօսքը հասարակ Թշուառականներու մասին չէ։

Ո՛վ որ դեղագիր մը գտեր է «ազգ փրկելու» յաւակնութեամբ, պարտաւոր է հրապարակ իջնել։ Ոչ Թէ փսփսալ կամ հաչիչ նետարկել գտնացած եւ դիւրահաւան անցորդներու։

Ցիշեցնե՛նք անդադար, — կը գտնուինք մեր պատմութեան ամենէն ճակատագրական մէկ չրջանին մէջ, եւ պարտաւոր ենք տասը հաչուել, ո՛ր եւ է քայլ առած առեն։

Ոչ ցնորական չոայլաբանութիւն, ոչ ալ անպատեհ նահանջ։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱԴԱՄ ԵՒԱՑԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Փէֆիլնէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն համալսարանին տեսուչը արգիլած է այսուհետեւ ուսանողներուն նստիլ կողք կողքի ուսանողուհիներուն հետ, մէկ դասարանի մէջ։ Ոչ միայն արգիլած է, այլ եւ համալսարանը երկուքի բաժնելով, աղջկանց բաժնին դրան առջեւ պահակ կեցուցած է գինուոր մը։

Այս ամէնը՝ վերջ տալու համար ծանօթ գայթակղութիւններու։

Սակայն յօժար չեն Եւաները եւ Ադամները։

Ուսանողները բուռն ցոյցեր կատարեցին, նոյն իսկ փորձեցին յարձակիլ պահակներուն վրայ, որոնք կը պաշտպանէին աղջկանց բաժնին դուռները։

Միւս կողմէ ուսանողուհիները բողոք բողոքի վրայ կը տեղան, ընդդէմ տեսուչին, որ կը զրկէ գիրենք վայելելու այրերուն բարեկամութիւնը համալսարանական դրախտին մէջ։

Որճան գիտեմ, այս երրորդ փորձն է, որ կը կատարուի։ Առաջին անգամ Եռվան էր, որ հրեղէն սուրով հրեշտակ մը դրաւ դրախտին դրան առջեւ։ Ու երբ ատիկա օգուտ չբրաւ, միէրոպ մը դրաւ պահապան։

Երբ Եռվային հրեղէն սուրը չկրցաւ պաշտպանել, ոչ ալ միէրոպը, Փէֆիլնի տեսուչին արգե՞լը պիտի բաժնէ Ադամը Եւայէն։

ԱՐԱՋ

ՏՈՒՐՔ ՏՈՒՐՔԻ ՎՐԱՑ

Թուրքիոյ ներքին գործավարը օրինագիծ մը կը պատրաստէ, որով կարգ մը փոփոխութիւններ եւ յաւելումներ կ'ըլլան թաղապետական տուրքերու օրէնքին մէջ։ Այս օրինագիծով թաղապետութեանց հասոյթի նոր աղբիւրներ կ'ապահովուին։

Օրինագիծը մասնաւորաբար կը շահագրգռէ հարստութեան տէրերը եւ կը հաստատէ 30 տեսակ նոր տուրքեր, որոնք Եւրոպայի մէջ կը գործադրուին արդէն։ Ասոնց կարգին, կը խորհուի տուրքի ենթարկել պողոտաներու այն մասերը ուր օթօպիւսներ կը կեցնեն, պողոտաներէն անցնող օդային կագի խողովակները, էլեկտրական թելերը, սիկարի տուփերը եւ հանրակառքի կայանները։

ՎԱՂՈՒԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԴԷՄ

Պերլինի մէջ յանձնախումբ մը կազմուած է, որ այժմէն միջոցներ կը փորձէ, բաղամային քանակչութիւնը օդային յարձակումներու դէմ պաշտպանելու համար։ Յանձնախումբին նախագահն է Պերլինի ոստիկանութեան վերատեսուչը։ Իբրեւ պաշտպանողական միջոց մը, մօտերս Պերլինի հասարակութեան պիտի ներկայացուի ծրագիր մը նկուղներու համար շինուած փականաւոր պատուհաններու, որ կրնան դիմանալ կագերու եւ ռումբերու պայթման ազդեցութեան։ Կը խորհուի նաեւ պաշտպանութեան կազմած մը տրամադրել իւրաքանչիւր բնակարանի։ Պերլինի «Ապահովութեան եւ Օգնութեան» կազմակերպութիւնը 25,000 կամաւորներ ունի արդէն։

** Զօր. կրէօնէր, Գերմանիոյ նախկին պատերազմական նախարարը, յօդուածի մը մէջ կը պարզէ թէ վաղուան պատերազմին մէջ վճռական պայքարը պիտի մղուի օդին մէջ։ Զօրավարը այլ եւս չի հաւատար ցամաքային բանակներու վճռական դերին եւ կ'ըսէ թէ արհեստագիտութիւնը եւ թիւը արժէք ունին այսուհետեւ։ Եւ իմիկ ալ սարսափելով հեռանկարէն, անհրաժեշտ կը գտնէ զինաթափութիւնը, այլապէս նոր պատերազմը պիտի ոչնչացնէ արեւմուտքի քաղաքակրթութիւնը։

ԿՐՆԱ՞Ս Ո՛Ր ԵԻ Է ՕՏԱՐ ԹԵՐԹ ՍՏԱՆԱԼ ՈՉ ԹԷ ՄԷԿ ՏԱՐԻ, ԱՅԼ ՄԷԿ ՇԱԲԱԹ ԶՎՃԱՐԵԼՈՎ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պաթումի վարչութիւնը Հայաստանի յանձնուած?

Պոլսոյ թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնը կը բաղեն «խ. Հայաստան»էն զոր դեռ չենք ստացած։—

Batoum. Հայաստանի ժողովրդական գործավարներու խորհուրդին վարչութիւնը վրայ եւ Մոսկուայի կառավարութեան կարգադրութեամբ, Պաթումի նաւահանգիստի վարչութիւնը, ինչպէս նաեւ Սօվթօրկֆլօթի (սովիէթական առեւտրական տորմիղ) սպասարկութիւնը յանձնուած է Հայաստանի կառավարութեան։

*** Ակռէ առաջ կարգ մը բողոքներ եղած էին Թէ, ներգաղթի առթիւ, գաղթականներու եւ անոնց գոյքերու փոխադրութիւնը, ինչպէս նաեւ Հայաստանի վերաշինութեան անհրաժեշտ շինուածանիւթերու առաքումը յապաղումներու կ'ենթարկուի։ Կը թուի Թէ այս անպատեհութիւնը բառնալու համար է որ վերոյիշեալ կարգադրութիւնը եղած է։*

Երեսացոյցին բացը՝ 16,550 միլիոն ֆրանք

ՆՈՐ ԴԱՆԶԱՏՈՄՍԵՐ ՊԻՏԻ ՀԱՆՈՒԻՆ

Երկկ երեսփ. Ժողովը սկսաւ քննել ելմտական նախարարին ներկայացուցած օրինագիծը, որ կը պահանջէ առժամեայ նախահաշիւ մը քուէարկել եւ նոր դանձատոմսեր շրջաբերութեան հանել։

Առջի օր ելմտական նախարարը ընդարձակ զեկուցում մը առած էր երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնաժողովին առջեւ, որ իր հաւանութիւնը յայտնեց։ Նախորդ ելմտական նախարարը 1931ի ելմտացոյցին բացը կը հաշուէր 12,100 միլիոն։ Այժմ այդ գումարը բարձրացած է 16,550 միլիոն ֆրանքի, որուն դիմաց մաս մը գումար ճարուած ըլլալով, բուն բացը կը մնայ 11,800 միլիոն։ Կառավարութիւնը կ'առաջարկէ հինգ միլիառի նոր դանձատոմս հանել, 7 միլիառէն 12 միլիառի բարձրացնելով արտօնուած գումարը։

Մակեդոնական եղբայրասպանութիւնը

Երկուշաբթի կէսօրին Սօֆիայի Թաղապետական պարտէզին մօտ Միխայլովի կուսակիցներէն Տանչօ Տիմիթրով ատրճանակի վեց հարուածներով սպաննեց Կէորկի Սթամթիեւը, որ կը պատկանէր հակառակորդ խմբակին։ Մարզասպանը ձերբակալուած ըլլալով, յայտարարեց Թէ սպանութիւնը կատարած է Միխայլովի հրամանով։

Ինչպէս կ'երեւայ, անընդհատ պիտի չարունակուի եղբայրասպանութեանց այս քառմռնելի չարքը։ Փրաթիկէրովի խմբակին օրկանը իր վերջին թիւին մէջ կը յանձնարարէ իր անդամներուն՝ հետեւիլ ակռն ընդ ականի քաղաքականութեան, մէկ զոհին տեղ Թշնամի մը փռելով։

Նոյն օրը, Սօֆիայի մէկ փողոցին մէջ, տեղակալ մը սպաննեց դէր-տեղակալ մը, որ յիշեալ յօդուածը կարդալէ յետոյ, խոշտանգած էր իր եղբայրը։

Հաշիչի խնդիրն ալ Հայերու գլխուն փաթթուեցաւ

Ամիսներէ ի վեր, Ռումանիոյ մէջ հրատարակութիւններ կ'ըլլան գաղտնի հաչիչի պատրաստութեան մասին, որու մէջ դժբախտաբար Հայերու անունները ալ խառնուած են։ «Ժուռնալ»ի Թղթակիցը այս առթիւ կը գրէ Պուքրէշէն (26 դեկտ.)։—

Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումով, 45 պայմանագիր երկիրներու մէջ արգիլուած ըլլալով Թմբեցուցիչներու յատուկ տուներու մշակութիւնը, Ասիոյ նեղը մնացած մասնագէտները փորձած են ուրիշ երկրի տակ մշակել զանոնք։ Այսպէս է որ մասնագէտ Հայեր փորձեցին Պուլկարիա ներմուծել իրենց չարաչուք արհեստը։ Բայց չուտով ձերբակալուեցան եւ խստօրէն պատժուեցան։

Վերջերս ռումանական ոստիկանութիւնը Քոնսթանցայի մօտ, Սօսղ Ալի Զէյի մէկ երեւան հանեց «քանապիս էնոիքա» ցանուած արտ մը։ Այս բոյսէն կը չինուի հաչիչը)։ Ոչ պակաս քան հարիւր հէքթար ցանուած է այս բոյսէն եւ ամենավերջին զրութեամբ մեքենաներ հաստատուած են, հաչիչ հանելու համար։ «Քանապիս էնոիքա»ն չատ կը նմանի կանեփի։ այնպէս որ սկիզբները մարդ չկասկածեցաւ այս ընդարձակ մշակութենէն։ երբ մասնագէտները սկսան փճացնել արու տունկերը եւ պահել էգերը, որոնցմէ կը պատրաստուի հաչիչը, կասկած ինկաւ քանի մը դրացիներու մասին մէկ։ Անմիջապէս տեղեկութիւն տրուեցաւ կառավարութեան, որ երեւան հանեց հաչիչի գործարանը եւ ձերբակալեց վարիչը, Միհաս անուն Հայ մը։ Այս մշակութեան տարեկան արտադրութիւնը պիտի ըլլար 10,000 քիլօ, որ մաքսանենգութեամբ պիտի փոխադրուէր Ազէքսանդրիա եւ այնտեղ պիտի բաժնուէր Թմբեցուցիչներու միջազգային մեծ վաճառորդներուն։

Ձերբակալուած Հայը յայտնեցաւ փախչիլ, չնորհիւ բազմաթիւ մեղսակցութեանց։ Ան այժմ միայն արտին տէրը պիտի դատուի։

Թուրքիան ալ միջոցներ ձեռք կ'առնէ

Լինկիւրիէն կը հեռագրեն Թէ՝ գործավարներու խորհուրդը ժողով գումարեց Մ. Քէմալի նախագահութեամբ, միջոցներ խորհելու համար Թմբեցուցիչ դեղերու պատրաստութեան եւ գործածութեան դէմ։ Ժողովը որոշեց Ազգ. Մեծ Ժողովին քննութեան յանձնել հետեւեալ միջոցները· — 1· Կարգադրել 1912ի, 1925ի եւ 1931ի միջազգային պայմանագրութեանց յարելու խնդիրը։ — 2· Արգիլել Պոլսոյ երեք մասնաւոր գործարաններուն վերաբացումը եւ խստօրէն խափանել Թմբեցուցիչներու գաղտնի պատրաստութիւնը։ Թմբեցուցիչներու միջազգային գործարանի մը միակ միջոցն է միայն բժշկական եւ գիտական պահանջները գոհացնելու համար։ Մինչեւ որ կարելի ըլլայ հաստատել այդ միջազգային գործարանը, Թուրքիա պիտի ապահովէ գիտական եւ բժշկական պահանջներու համար պէտք եղած Թմբեցուցիչներու չինութիւնը, գործարան մը հիմնելով երկրին ներսը, պետութեան հսկողութեամբ եւ իբրեւ մենաշնորհ։ — 3· Հոմ ափիոնի արտաքին առեւտուրը իբրեւ մենաշնորհ յանձնել առեւտրական կեդրոնական գրասենեակի մը։ — 4· Սահմանափակել ափիոնի արտադրութիւնը եւ հսկողութեան տակ առնել խաշխաշի մշակութիւնը, թոյլ չտալով որ գիտական եւ բժշկական նպատակներու համար պէտք եղած քանակութենէն աւելի ցանուի։ — 5· Թուրքիոյ մէջ արգիլել ցանքը հնդկական կանեփին որմէ կը չինուի հաչիչը։ — 6· Դատարան յանձնել գաղտնի արտադրութեան եւ մաքսանենգութեան գործերը, բացառիկ պատիժներ սահմանելով։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Խեղճ ըսաւ, խելօք հաւատաց

« ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԹՐՔՈՒԹԻՒՆԸ »

«Ձիւմհուրիյէթ» կը հրատարակէ հանրածանօթ չոշորթի մը, Արթաքի ձէպէլիի մէկ նամակը, նոնուս Նատի պէյի կողմէ Քլոտ Ֆարէրի տրուած պատասխան յօդուածաշարքին առթիւ։ Այս յօդուածներէն մէկուն մէջ, «Ձիւմհուրիյէթ»ի խմբագրապետը դիտել կուտար Թէ Թուրքերը հազարաւոր տարիներէ ի վեր Անատոլուի մէջ ապրած են, նոյն իսկ տարբեր կրօնութիւններու հետեւանքով ուրիշ ազգ կարծուած Հայերը եւ Յոյները կասկած չկայ որ ծագումով Թուրք են։ Պ. Արթաքի ձէպէլի այս տեսակէտը կը հաստատէ իր հետեւեալ նամակով.

Շատ յարգելի Նոնուս Նատի պէյ Էֆէնտիս,

Երէկուան «Ձիւմհուրիյէթ»ի մէջ կարդացի Հիթիթներու մասին ձեր շատ շահեկան յօդուածը։ Մինչեւ երէկուան չափ մօտ նկատելիք ատեն մը, իբր Թուրք պատմութիւն կը կարդայինք կարգ մը առասպելներ որոնք հակառակութեան համար գրուած են։ Այս պատճառով, այս նիւթին շուրջ որեան ալ գրուի ինչ է։

«Յօդուածին մէջ ամէնէն աւելի ուշադրութիւնս գրաւած է այն գաղափարը Թէ Թուրքերն ու Հայերը—մինչեւ իսկ Յոյները — ցեղակից են։ Նոյնութեամբ կ'ընդունիմ ասիկա։

«Այո, ոչ մէկ կասկած կը վերցնէ այն իրողութիւնը Թէ Հայերը էրիստոնեացած Թուրքեր են։ Այս նիւթին շուրջ ձեզի կը ղրկեմ գրութիւն մը որ Թերթի սիւնակներու մէջ սեղմուելու չափ համառօտուած է։ Եթէ չարմար տեսնէք, կրնաք հրատարակել։ Այս յօդուածը մէկ էջն է այն ուսումնասիրութեանս զոր գրած եմ Թուրք լեզուի բանասիրութեան մասին։

«Էֆէնտիս աւելի զբաղեցնելէ զգուշանալով, այս առթիւ յարգանքներս կը յայտնեմ։

Արթին ձէպէլի»

** «Ձիւմհուրիյէթ» յաջորդ Թիւով կը խոստանայ հրատարակել գրութիւնը։

ՄԱՀԱՓՈՐՁ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԴԷՄ

Դեկտ·26ի առտուն ուժանակով լեցուած ռումբ մը գտնուեցաւ Գահիրէի երկրաչափական վարժարանի պարտէզին մէջ, ուր պիտի այցելէր Փուատ Թագաւորը։ Դաւը երեւան հանուած ըլլալով, Թագաւորը կրցաւ նախագահել վարժարանին բացման արարողութեան։

Քանի մը շարաթ առաջ ալ, դժնայային մեքենայ մը պայթած էր բրիտանական մարզպանի պաշտօնատան պարտէզին մէջ։ Պաշտօնական շրջանակներու մէջ այս ահաբեկչական ադարբները կը վերագրեն «Վաֆտ» կուսակցութեան։

ԵՐԵՒԱՆԷՆ ԹԱՏԵՐԱԽՕՒՄԲ ՄԸ ՊԻՏԻ ԴԱՑ

Արտասահմանի կաթող· պատուիրակներուն երեւան գտնուած միջոցին, ի պատիւ անոնց ներկայացուած են Պէպօ, Մաթթարլա, եկամուտաւոր պաշտօնը եւ Մեծապատիւ Մուրացկանները։

Մայիսին, Պետ· Թատրոնէն խումբ մը, գլխաւորութեամբ Տիկ· Օլիայի, Եւրոպա պիտի գայ եւ յետոյ Ամերիկա պիտի երթայ, հայկական ներկայացումներ տալու համար։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԴՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Թուրք թերթերը կը գրեն Թէ դեկտեմբերի երրորդ շաբաթուան ընթացքին, մաքսանենգութեան 25 դէպք պատահած է հարաւային սահմանին վրայ։ Տեղի ունեցած ընդհարումներու ընթացքին, 58 մաքսանենգներ բռնուած են, մէկը վիրաւոր, մէկն ալ մեռեալ։

Մաքսանենգներէն գրաւուած են 500 ֆիլոյէն աւելի շարք, 1000 ֆիլոյի չափ հարիւր, 260 ֆիլօ մետաքսեղէն եւ բրդեղէն եւ 72 կենդանի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱՎՈՐ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՐՍԸ

(Պատմական վիպակ)

Ա. ՆԱՄԱԴԵՆԻ

Ամսվա կայարանից վերջերս 250 հատ բեղ եղերդ, բարտարեզեան տէտ պաշտ մեր տեղեր խուրա: Ըներ- նոյ առնի բարտարեզեան մէջ ձեզ բարտարեզեան մէջ ձեզ: Ես իմ ձեզ ես ձեզ ես ձեզ ես

այսօր կէսէն աւելի իջած է։ Մինչդեռ 1 Թշն ածուխի հաւասար եղող բանուորին օրավարձը եւ այլ ծախքերու համար այդ տարբերութիւնը չկայ։ Իր մէկ քիլօ ծախսող ապրանքը ծախող Թուրք գիւղացին՝ իր երկրին մէջ՝ առնոց կխոսուն չափ չի կրնար իր պետքերը հոգալ։ Ո՛ր կողմէն ալ նայինք, կը տեսնուի որ արտածման կարելիութեանը համար, մեր արտադրութիւնները աժան ապրանք ընելու աշխատելու ենք։ Որովհետեւ, վնասով ապրանք չենք կրնար ծախել։ Առեւտրական նոր ծեքծեքումներով՝ վաճառմարտը երկրին հարստութիւնը ձեւով մը սպառելէն զատ բան մը չըլլալու համոզումը կուտայ։ Արդէն, զայն կիրարկող երկիրներն ալ անոր հասցուցած վնասը՝ ուրիշ ձեւով գոցելու եռեւէ են· բայց, չէ ճշդուած թէ այդ չափն ու վնասը ի վերջոյ ի՞նչ ելք կ'ունենան։ Մեր ազգային հարստութիւնն ու տնտեսական կարգուսարքը եւ կազմակերպութիւնը թոյլ չեն տար առեւտրական այդ նոր ձեւը կիրարկելու փորձերը ընել։ Այդ պարագային, մեր վաճառումը ապահովելու եւ չտնտեսելու համար, արտադրումի ծախքերու իջեցնելու նպատակով ի՞նչ ընելու ենք։ Երկրին մէջ չրջարերութեան մէջ եղած մեր դրամը՝ մեր ընդհանուր հարստութեան եւ մեր տնտեսական զարգացման արգելք ըլլալու աստիճան քիչ է։ Հետեւաբար, — մեր դրամը աւելցնելու ենք։ Թուրքիոյ հարստութիւնը կրնայ այսօր չրջարերութեան մէջ եղած թղթադրամին 2—3 անգամով աւելիին ապահովութիւն մը ըլլալ։ Որով, կարելի է մեր դրամին արժէքը իջեցնել··· Եթէ թղթադրամի արտածումով երկրին նեթս կեանքը չի փոխուիր եւ կամ դուրս ելած դրամին փոխարէն, նիւթերու գիները հարիւրին 10—15 համեմատութեամբ կը բարձրանան, անդին մնացող հարիւրին 85ը երկրին ի նպաստ է։ Չէ՞ որ մեր կեանքի եւ նիւթի առարկաներու գիները այդ համեմատութեամբ աժանցած կ'ըլլան։ Ահա տեսրլինը, որ ներքին կեանքին վրայ ազդեցութիւն չընելով, դուրսը ինկած եւ անգլիական ճարտարարուեստին եւ արտածման օժանդակած է։ Եւ որովհետեւ, կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առնելով ապահոված է արտածման եւ ներածման հաւասարակշռութիւնը, աւելի ներածումէն ալ վախնալիք պատճառ մը չունինք··· Եթէ դուրսի ապրանքը երկիր սուղ մտնէ, երկրին ճարտարարուեստին ծառայած կ'ըլլայ։ Մինչեւ հոս լա՛··· Բայց, դրամին անկումը կը բարձրացնէ զանազան նիւթերու գիները։ Երբ դրամը չտիրայ եւ գիները բարձրանան, անվստահութիւն եւ իրարանցում կը ծնի··· Երբ խնդիրը այդ ձեւը առանայ, ոչ թէ օգուտ, այլ վնաս յառաջ կուգայ։ Նոյն առեն, մեր այն դուրսի պարտքերը, զոր քաղաքով տալու ստիպուած ենք, ասոնց վրայ բարդուելով, արդիւնքը այն կ'ըլլայ որ ոչ մէկ օգուտ ձեռք կը ձգուի։ Որով, կը մնայ ոչ թէ դրամի անկման ձեռնարկել, այլ՝ ապրանքները սուղ արժեցնող կամ արտադրութիւնները սուղի ապրանք ընող ազգակները մէկիկ մէկիկ վերցնել։

Տնտես· գործավարութիւնը՝ երկրին ճարտարարուեստը յառաջացնելու համար պայքարի ձեռնարկած է, այս խնդիրը այդ ձեռնարկին ամէնէն կարեւոր ու ամէնէն դժուարին կողմն է։ Այս դժուարութեան մեծութեան առջեւ՝ սիրտերը եւ կամքերը ամուր բռնելով յաղթել պէտք է··· Որովհետեւ, այդ յաղթութիւնը Թուրք ազգին ոչ միայն ներկային այլ եւ ապագային պիտի պատկանի։

Պատերակոծ ազգ. տարազով

— ։-։ —

Վերջերս, Ինկիւրիի մէջ, ի նպաստ Թուրք որբախնամ ընկերութեան, Անգարա Փալաս պանդոկի սրահներուն մէջ ազգային տարազով պարերեկոյթ մը տրուեցաւ։ Ներկայ էին վարչապետ Ըսմէթ եւ Փեալիմ փաշաները, երեսփոխաններ, գործավարներ եւ դեսպաններ։ Երկրին զանազան տեղերէն չքեղ տարազներ բերել տուած էին։ Թանգարանէն եւս զգեստներ առած եւ զանազան տիկիններու տրամադրուած էին։ 200էն աւելի ազգային տարազներ հագած Թրքուհիներ՝ պարերեկոյթին արտակարգ բնոյթ մը տուած էին։ Ըսմէթ փաշայի կինը կարմիր գոյն չատ արժէքաւոր զգեստ մը հագած էր։ Բեալիմ փաշայի տիկինը Պալըքէսիրէն բերել տուած էր զգեստ մը։ Ծորհրդային դեսպան Սուրիցի կինը հագած էր Ինկիւրիի տարազ մը եւ վիճակահանութեան տոմսերու սպառման մեծ ջանք կը թափէր։ Այդերը եւս ազգային տարազ հագեր էին։ Գրագէտ Նէչրիթ Հալըք, երեսփոխան Ահմէտ Սիւրէյա, եւն. կարճ վարտիքներ հագած էին եւ ճէպէճիլի զէյպէկի տարազ ունէին։ Օրքէսթրը զէյպէկի եղանակը նուագեց եւ անմիջապէս չրջանակ մը կազմուեցաւ եւ մեծ ոգեւորութիւն տեղծուեցաւ։

Խրիմեանի վառուան 25 տարեկան Փիլիպէի մէջ

— · —

ՓԻԼԻՊԷ, 19 դեկտ.— (Ցառաջ)·— Երէկ, կիրակի, հոս տօնուեցաւ Խրիմեան Հայրիկի, մահուան քառնհինգամեակը։ Առտուն, պատարագէն յետոյ, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ՝ թաղ· խորհուրդի կարգադրութեամբ։ Իսկ կէս օրէ վերջ, «Թրաքիոքի Եունաք»ի սրահին մէջ Վասպուրականցիներու Հայրենակց· Միութիւնը հանդէս մը կազմակերպած էր։

Հանդէսին նախագահը՝ Եր· եպ· Փէրտահճեան, բացումը կատարելով, խօսեցաւ Հայրիկի դերին, նկարագրին ու մտահոգութիւններու մասին։ Մանրամասնօրէն բացատրեց թէ ի՛նչ կորովի ընդդիմութիւն ցոյց տուած է ռուսական ռուձգութիւններու առեն։ Գիւմրեցան Խաչի եւ Հ· Մ· Ը· Մ·ի անդամներէն կազմուած երկսեռ երգչախումբը, ընկ· Գ· Փափազեանի ղեկավարութեամբ, երգեց «Տէր կեցո զու զՀայս»ը։ Պ· Զաւէն Փափազեան յատակ առոգանութեամբ մը արտասանեց «Իմ Իարայէլիս»ը։ Մխիթ·վարժարանի տնօրէն Հ· Հ· Ոսկեան ըրաւ Հայրիկին կենսագրականը՝ պատկերալից լեզուով մը, բնորոշեց անոր նկարագրին գլխաւոր գիծերը, ձգտումները եւ կսկիծները, որոնք ամբողջ ժողովուրդին էին միանգամայն։ Պ· Տիգրան Պարտիզպանեան յաջող կերպով երգեց «Հայրիկ, հայրիկ»ը, ու եղած պահանջին վրայ՝ «Հով արէք»ը, իսկ ընկ·Օննիկ Քէչեան «Հայրիկին» ուղղուած իր յաջող արտասանութեամբ ոգեւորեցուցիչը եւ բուռն ծափերուն իրաւ պատանին Ա· Ա· Հարոնեանէ ալ կտոր մը արտասանեց։ Պ· Զ· Փափազեան ջութակի ընկերակցութեամբ գեղեց Հայրիկը։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Աչխատանքի Միջազգային Գրասենեակը վերջերս հրատարակութեան տրաւ վիճակագրութիւնը ներկայ տարուան երրորդ եռամսեակի գործազուրկներուն, որ արձանագրուած են բոլոր երկիրներուն մէջ։ Այդ վիճակագրութիւնը ցոյց կուտայ որ, բազդատելով 1931ի նոյն եռամսեակի գործազուրկներու թիւին հետ, չատ աւելի մեծ թիւ մը կը կազմեն գործազուրկները այս տարի։

Կարգ մը երկիրներու մէջ տագնապը ծանրացած է, եւ կարգ մը ուրիշ երկիրներու մէջ ալ, ընդհակառակն, մեղմացած, ինչ որ մասամբ կը հաստատէ եւրոպացի տնտեսագէտներու կարծիքները։

Ահա տագնապը թիւերով·—

Գերմանիա սեպտեմբերին՝ 5 միլիոն 260,000, անցեալ յունիսին 5,670,000, անցեալ տարի սեպտեմբերին 4 միլիոն 214,000։

Անգլիա սեպտեմբերին՝ 2,946,000, անցեալ տարի սեպտեմբերին 2 միլիոն 810,000։

Իտալիա սեպտեմբերին՝ 964,000, անցեալ մայիսին 1,000,000, անցեալ տարի օգոստոսին 660,000։

Չեխոսլովաքիա սեպտեմբերին 460 հազար, անցեալ յունիսին 482,000, անցեալ տարի սեպտեմբերին 215,000։

Պելճիքա սեպտեմբերին 342,000, անցեալ ապրիլին 350,000, անցեալ տարի յուլիսին 168,000։

Ֆրանսա սեպտեմբերին 298,000, անցեալ յունիսին 374,000, անցեալ տարի սեպտեմբերին 54,000։

Աւստրիա սեպտեմբերին 270,000, անցեալ տարի սեպտեմբերին 196,000։

Լեհաստան սեպտեմբերին 218,000, անցեալ ապրիլին 360,000, անցեալ տարի օգոստոսին 255,000։

Հոլանտա սեպտեմբերին 160,000, անցեալ մայիսին 140,000, անցեալ տարի սեպտեմբերին 70,000։

Տանըմարքա սեպտեմբերին 95,000, անցեալ յունիսին 80,000։

Իրլանտա սեպտեմբերին 76,000, անցեալ յունիսին 36,000, անցեալ տարի սեպտեմբերին 21,000։

Շուէտ սեպտեմբերին 75,000, անցեալ մայիսին 80,000, անցեալ տարի օգոստոսին 46,000։

Քննելով այս թիւերը, կը տեսնենք որ ներկայ տարուան գործազուրկներու թիւը չատ բարձր է անցեալ տարուան գործազուրկներու թիւէն։ Աչսուհանդերձ կարգ մը երկիրներու մէջ նուազած է անոնց թիւը։ Անցեալ յունիսէն ի վեր Գերմանիոյ մէջ նուազած է 400,000, Իտալիոյ մէջ 60,000, Չեխոսլովաքիոյ մէջ 20,000, Պելճիքայի մէջ 8,000, Ֆրանսայի մէջ 76,000, Լեհաստանի մէջ 138,000, Շուէտի մէջ 5,000։ Կը կարծուի որ ներկայ տարուան վերջին եռամսեակի գործազուրկներու թիւը աւելի եւս նուազած է, մասնաւորաբար Ֆրանսայի մէջ, ուր այժմ 260,000 հոգի կը հաչուէն գործազուրկները։

Ընդհակառակն, կան կարգ մը երկիրներ, ուր հետզհետէ կ'աճի գործազուրկներու թիւը։ Օրինակ, Հոլանտա, Տանըմարքա, Իրլանտա, Անգլիա։ Պէտք է դիտել, որ տագնապը այնքան ալ ազդած չէ Հոլանտայի եւ Տանըմարքայի վրայ, նկատելով որ գործազրկութիւնը այդ երկիրներուն մէջ սկսած է 1930ի վերջերը, եւ երբեք առաջ։ Ընդհակառակն, Ֆրանսա, որ քանիցս գործազրկութեան տագնապներ ունեցաւ, ժամանակ մը արձանագրեց մինչեւ 374,000 գործազուրկներ։ Բնակչութեան թիւին հետ համեմատութեան դրուած պարագային, տագնապը աւելի ծանր կը ճնշէ Իրլանտայի, Պելճիքայի եւ Աւստրիոյ վրայ։ Արդարեւ, Աւստրիա, որ հաշիւ 9 միլիոն բնակիչ ունի, ստիպուած է նպաստ տալու իր գործազուրկներուն, որոնց թիւը չատ ալ քիչ չէ Ֆրանսայի գործազուրկներու թիւէն, մինչ Ֆրանսա ունի 42 միլիոն բնակիչ։ Գալով Պելճիքացիներուն, ըլլալով հաւատաւոր ժողովուրդ մը, համեմատաբար նուազ կը նեղուին տագնապէն։

Ահա ցուցակ մը, որ կը ներկայացնէ իւրաքանչիւր երկրի մէջ գործազուրկներուն թիւը բնակչութեան հետ համեմատութեան դրուած։

Գերմանիա 1 գործազուրկ 11 բնակիչի վրայ, Անգլիա 16, Պելճիքա 23, Չեխոսլովաքիա 30, Աւստրիա 33, Շուէտերիա 38, Իտալիա 40, Հոլանտա 50, Լեհաստան 130, Ֆրանսա 150։

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐ

Տօնածառ

ՎԷՆՍԷՆ, 26 Դեկտ.— Դպրոցասէրի Վէնսէնի եւ Շրջանի մանկապարտէզին վարչութեան կողմէ կազմակերպուած տօնածառի հանդէսը տեղի ունեցաւ կիրակի ժամը 2.30ին, մանկապարտէզին սրահին մէջ։ Ներկայ էին 14 աշակերտներու ծնողքները, եւ հեռաւոր արուարձաններէն հկած համակիրներ։

Հանդէսը բացուեցաւ աշակերտներու մէկ երգով։ Ցետոյ իւրաքանչիւրը մէջընդմէջ մեներգ եւ մանկական արտասանութիւններ ըրին։ Անշուշտ սոյն յաջողութիւնը կը պարտինք «Դպրոցասէրի» շրջանառուտուհիներէն Օր. Մաքրուհի Զամանեանի թափած ճիգերուն։ Օրիորդը միայն երեք ամսուան ընթացքին շաբաթական հազիւ մէկ մէկ ժամ աշխատանքով վարժեցուցած է փոքրիկները։ Վարչութիւնը՝ սոյն Ծաղկոցը ծաղկեցնելու կոչ ուղղեց բոլոր ներկաներուն, իրրեւ մասնիկ մը ազգապահպանման գործին։ Ներկաներէն, Պ· Եղիա Յակոբեան, շընորհաւորելով վարչութիւնը, իր կարգին յորդորեց, միշտ վառ պահել պլպլացող կանթեղը։ Ցետոյ մանկապարտէզին նուիրեց տասը ֆրանք։ Ներկաներն ալ ժամանակեցան եւ գոյացաւ կարեւոր գումար մը։

Ուսուցչուհիին «Պիճինկօ» երգէն վերջ, հանդիսականները ճին բաժնուեցան դոհ տրամադրութեամբ։

Այս առթիւ ժամնաւոր երախտագիտութիւն՝ Դպրոցասէրի կեդր. վարչութեան որ այս կրթանուէր հանդիսաւորութիւնը վայելել տուաւ Վէնսէնի եւ շրջանի ժողովուրդին։ Խորին շնորհակալութիւններ նաեւ բոլոր հանդիսականներուն, որոնք նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս, քաջալերեցին նոր սերունդի փրկութեան նուիրուած ջանքերը։

Հանդէսին վերջաւորութեան վարժուհին ներկաներուն ուշադրութեան յանձնեց Դպրոցասէրին ծանօթ կոչը, եւ յորդորեց որ հրապարակ հանուած վիճակահանութեան տոմսեր դնեն եւ անդամագրուին, 53 տարուան հնոցը տագնապէ ազատելու համար։

Գր. Չատեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՏԷՍԻՆ.— Տարօն - Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան Տէսինի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը տեղի ունեցաւ 18 Դեկտ. Կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, հայրենակից Պ. Սմբատ Յակոբեանի բնակարանին մէջ։ Ժողովին նախագահն էր Քեռովբէ Կարապետեան, քարտուղար՝ Սարգիս Ադամեան։

Ժողովը ընտրեց իր նոր վարչութիւնը հետեւեալ կազմով.— Պ. Պ. Քեռովբէ Կարապետեան՝ ատենապետ, Ռուբէն Կէնճոյեան՝ քարտուղար, Պետրոս Խամսեան՝ գանձապահ, խորհրդականներ՝ Պ. Պ. Սմբատ Յակոբեան եւ Յարութիւն Պետրոսեան։

Կը խնդրուի բոլոր մեր քոյր մասնաճիւղերէն ու հայրենակիցներէն նամակները եւ բոլոր թղթակցութիւնները ուղղել հետեւեալ հասցէին՝ K. Garabedian, 16, rue Coli, Décines (Isère)։

(Կնիք)

ՄԱՄՈՒԼ

Թուրքիա եւ Ցունաստան

Աթէնքի «Նոր Օր»ը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ Թուրքեւհելլէն յարաբերութեանց մասին (21 դեկտ·)·

— «Հելլէնօ-Թուրք բարեկամութեան մասին գրեթէ չխօսուիր այլեւս Աթէնքի մէջ։ Ցալտարիսի կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը ընդհանուր գիծերուն մէջ թէեւ տարբեր չէ Պ. Վենիզէլոսի քաղաքականութենէն, սակայն որոշապէս յայտնի է որ ժողովրդականները այն անվերապահ ու ծայրայեղօրէն ջերմ վերաբերումը չունին Ենկիւրիի հանդէպ, ինչ որ ունեցան Ազատականները։

Պ· Վենիզէլոս Ցունաստանի դուռերը լայնօրէն բացած էր Թուրքիոյ առջեւ։ Կնքուած առեւտրական դաշինքով, Ցունաստան ամբողջովին յանձնուած էր Թուրքերու քմահաճոյքին։ Վերջին տարուայ միջամգրութիւնները ցոյց կուտան թէ Ցունաստան մեծ դումարներ յատկացուցած է Թուրքիայէն գնումներ ընելու համար, փոխարէնն ոչինչ ստանալով Ցալտարիսի կառավարութիւնը գործի գլուխ անցնելուն, անմիջապէս նկատի առաւ այս մեծ տարբերութիւնը, Թուրք կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելով անոր վրայ։

Թուրքեւհելլէն առեւտրական յարաբերութեանց զարգացումը ի վնաս Ցունաստանի այնքան մեծ նշանակութիւն չունի բաղդատմամբ այս միւս համաձայնութեան, որ կը վերաբերի ծովային սպառազինութեան։ Մինչեւ 1928 Ցունաստան նաւային զերակշռութիւն ունէր Թուրքիոյ վրայ։ Պ· Վենիզէլոս Ենկիւրիի մէջ ստորագրած համաձայնութիւնով զերակշռութիւնը փոխանցեց Թուրքերուն եւ այսօր փաստ է որ Ցունաստան նաւային տեսակէտով կը գտնուի ստորադաս վիճակին մէջ։

Ներկայ կառավարութիւնը բնականաբար չկրնար գիծ քաշել Ենկիւրիի համաձայնութիւններուն վրայ, մինչեւ անոնց պայմանաժամին լրացումը (1935)։ Սակայն չի ալ կրնար չմտահոգուիլ Ցունաստանի ապահովութեամբ, որ բախտին ձգուած է։ Կառավարութեան այս մտահոգութիւններէն անտեղեակ չէ Ենկիւրին, որովհետեւ անոնք յայտնուած են հրապարակաւ, այն օրերուն, երբ ժողովրդական կուսակցութիւնը ընդդիմադիր էր եւ խորհրդարանին մէջ իր քննադատութեան խօսքը ըսաւ հելլէնօ-Թուրք բարեկամութեան մասին։

Պ· Վենիզէլոսի Թրքասիրական բարեկամութիւնը իր ազդեցութիւնը ունեցաւ նաեւ Ցունաստանի ներքին կեանքին վրայ։ Թուրքերը բազմաթիւ առիթներով միջամտեցին Ցունաստանի ներքին խնդիրներուն։ Օրինակ, անցեալ օգոստոսին, Փոքր Ասիոյ պարտութեան տասնամեակին առթիւ, ծանօթ գինուորական գրող Պ· Մ·ոսկովիթի յօդուածաշարք մը սկսաւ հրատարակել Աթինայիէա Նէա օրաթերթին մէջ, կծու ակնարկութիւններով։ Թրքական դեսպանին միջամտութեամբ յօդուածներու հրատարակութիւնը ընդհատուեցաւ, թէեւ կառավարական չրջանակները լաւ չի տպաւորուեցան դեսպանին միջամտութենէն»։

ՄԱՐՍԷՑԻ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Դիւրութեան համար, Մարսէյլի մեր ընդհ· գործակալ Պ· Գ· Տէրիկեանի յանձնած ենք առկախ հաշիւներու գանձումը։

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն, ամէն հաշիւ փակել մինչեւ 1932 Դեկտեմբեր **31**։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

«ՀԱՅ ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐԸ» տարեցոյցը, Ա· տարի։ 1933։ Տպ· Լիոն։ Գին՝ 10 ֆրանք։ Ամբողջ հասոյթը պիտի յատկացուի ազգապահպանման գործին։

ԱՐՓԻ, հայ ընտանիքին պարբերականը (պատկերազարդ)։ Ա· տարի, թիւ 18։ Դեկտեմբեր 1։ Տարեկան բաժնեդին՝ 2 տոլար։

1933ին «Արփի»ն պիտի հրատարակուի մեծցած ծաւալով, 16ի փոխան 24 էջ, եւ ամիսը մէկ անգամ։

Հասցէ՝— 78 Glanville, Ave. Allston, Mass. (U. S. A.). Կը գտնուի նաեւ «Ցառաջ»ի մօտ։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՈՒՀԻ, ամսագիրը Ա· տարի թիւ 3։ Հիմնադիր տնօրէն՝ Տիկին Սիրան Սեզա։ Գին 4 ֆրանք։ Տարեկան բաժնեդին 50 ֆրանք։ Հասցէ՝— Mme Siran Seza, B. P. No. 722, Beyrouth (Liban)— Փարիզի մէջ՝ գրատուն Հրանդ Սամուէլ։

ՍԻՒՆ, ամսագիր կրօնական, դրական, բանասիրական։ Թիւ 12, դեկտեմբեր 1932։ Պաշտօնական հրատարակութիւն Երուսաղէմի հայ Պատրիարքութեան։

ԲԱԶՄԱՎԷՊ, հանդիսարան բանասիրական, դրական, գիտական, բարոյական։ Թիւ 12· դեկտեմբեր 1932։

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

ՄԱԹԱ ՀԱՐԻ

1· ՓՈՐԵԼԻ ԿԱՊԵԼԱՅԻՆ ՄԷՋ

Աղջիկը ընդունեց։ Դուրս հանեց ձեռքը եւ անցուց անոր թեւին ու այդպէս քալեցին։ Հովանոցին տակ անոնք աւելի մօտեցան իրարու։ Զթօսեցան երբեք։ Անձրեւին կաթիլները միօրինակ ձայն մը կը հանէին հովանոցին վրայ։ Երբ մօտեցան Ձորճի տանը որ նկարները այդ երիտասարդին Լըվիք փողոցին մէջ էր՝ Մուէյն Ռուժի մօտերը, աղջիկը դուրս հանեց գլուխը հովանոցին տակէն։

— Տակաւին կանուխ է, բաւ Ձորճ։

— Տակաւին թաց է, պատասխանեց աղջիկը։

Ձորճ բացատրեց որ եթէ անիկա վեր գար՝ իր աշխատանոցը, անձրեւը կրնար չուտով դադրիլ։

— Ուրեմն ա՞յդ էր ձեր դաւադրութիւնը, հարցուց Լիան։

— Այսինքն, այո՛, երէկ գիշեր դուք անհետացաք· ձեզմէ պիտի խնդրէի որպէսզի դայիք իմ նկարներս տեսնելու։

— Իսկ ձեր նկարները որ եւ է կերպով կը նմանի՞ն Փինէի այլանդակութիւններուն։

— Ո՛չ, փառք Աստուծոյ։

Թերեւս իր հետաքրքրութիւնը զոհացնելու համար էր որ ուզեց տեսնել որ չամփռնեա հրամցուցած էր իրեն եւ պարի առեն հազիւ թէ գլուխ էր դնէքը։ Եւ կամ թերեւս, չէր հետաքրքրուեր անդամ այդ նկարներով ու պարզապէս, անոնց չնորհիւ հասկնալ կ'ուզէր անոր նկարագիրը։ Աչքին ծայրովը նայեցաւ անոր եւ առանց բառ մը արտասանելու, հետեւեցաւ անոր քայլերուն, սանդուղներէն վեր։ Բարձրացան երեք յարկ՝ լերկ տախտակամածներուն վրայէն։ Առաջին անդամը չէ որ աղջկան մը քայլերուն ձայնը կը լսէր ան իր տանը մէջ։ Ուրիշներ ալ եկած էին հոն։ Բայց զգաց որ տարբերութիւն մը կար։ Աւելի տիրական էր ու յատակ՝ Լիան Սոնբէլի նման։ Ինքզինքին ըսաւ որ ինքն ալ պիտի ունենար իր ոճը, իր տեսակը։

Ձորճ վառեց կապին կտուցը։ Կրակ կար տակաւին վառարանին մէջ ու տաք էր սենեակը։ Աղջիկը նստաւ բազմոցի մը վրայ, պատուհանին տակը, անհանդարտ չարժումներ ընելով եւ սակայն երեւութապէս զոհ այս անսպասելի հանգստութեան համար։

Սկսաւ խուզարկու նայուածք մը պտոյտներ սենեակին չորս կողմը։ Փինէի աչխատանոցին չէր նմաներ ան։ Ցայտնի էր թէ անիկա սենեակն էր մէկու մը որ կապուած էր իր գործին ու կ'ապրէր անոր հետ։ Փինէն — ըսեր է ան անցեալ օր — ազատ մէկն էր, խայտառակին մէկը···

Փպտուն ու երբեմն ալ գլխու նշաններ ընելով, աղջիկը կը դիտէր Ձորճը որ կը պատրաստուէր սուրճ եփելու։

— Կը կարծէ՞ք որ այստեղ պիտի մնամ, բաւ ան յանկարծ։

— Մինչեւ որ նկարներս տեսնէք։

— Ա՛հ···

Տարօրինակ էր այդ բացագանչութիւնը։ Մխծաղ մը չէր, բայց զուարթ չէշտ մը կար անոր մէջ։ Լսողը լրբութիւն պիտի վերագրէր աղջկան։ Իսկապէս անկարելի էր հասկնալ այդ բառին իմաստը։

Ձորճ բաժակ մը սուրճ տուաւ աղջկան եւ դարակներէն գիրքերը վար առնելու պէս, սկսաւ մէկիկ մէկիկ դուրս քաշել իր կտաւները, որոնք կուտակուած էին պատերուն տակ։ Գանգատեցաւ լոյսէն ինչպէս ամէն արուեստագէտ։ Արուեստագէտները կը նմանին երկրագործներուն որոնք միշտ դժգոհ են օդէն։ Երբ Աստուած լոյսը ստեղծեց, այնպէս մը ընելու էր որ ան միշտ յարմար ըլլար իր նկարները ցուցադրող արուեստագէտին։

Կտաւները դրաւ պատկերակալին վրայ· վար առաւ, դարձուց պատկերակալը ու այսպէս՝ քանի մը անգամ։ Աղջիկը նայեցաւ նկարներուն ու կրկնեց դարձեալ իր անհասկնալի բացագանչութիւնը·

— Ա՛հ···

Ի՞նչ ըսել կ'ուզէր· տղան երբեք չհասկցաւ։ Չէր կրցած հասկնալ այդ աղջիկը։ Բացառիկ իմացականութեամբ օժտուած մէկ՞ն էր ան, թէ, ընդհակառակն, ունէր խորամանկութիւնը աղուէսին որ կը փորձէ դուրս դալ թակարդէն կամ գիշատիչ գազաններուն որոնք նեղ ճամբաներէն կը վազեն դէպի անտառը՝ իրենց որսին հետեւէն։ Ձորճ ցոյց տուաւ իր նկարներուն ամբողջ հաւաքածոն։ Աղջիկը որ մինչեւ վերջ իր ծանօթ բացագանչութենէն զատ, բան չէր արտասանած, նայեցաւ անոր երեսին ու ըսաւ·

— Պիտի նկարես զիս· չէ՞։

Լիան նստած էր պատուհանին տակը՝ բազմոցին վրայ· Ձորճ նայուածք մը նետեց անոր աչքերուն եւ պատասխանեց·

— Այո՛։

Աղջիկը ոտքի ելաւ·

— Հիմա պիտի նկարես, այնպէս չէ՞։

— Ո՛չ հիմա· լոյս չկայ։

— Բայց նախ պիտի գծես, ածուխով, վրձինով չէ՞ս գծեր։

— Ուրիշները կ'ընեն, ես չեմ ըներ։ Ուրեմն նախ գծէ, այո՞։

— Այո՛ւշտ։

Լիան հանեց գլխարկը ու նետեց բազմոցին վրայ· հանեց նոյնպէս վերարկուն։ Տղուն առջեւը կեցած ու հանդարտօրէն դիտելով անոր աչքերը, սկսաւ մէկիկ մէկիկ հանել իր հագուստները։

— Բայց ո՞վ ըսաւ որ ձեզ մերկ պիտի նկարեմ։

Զարմացաւ աղջիկը։

— Զի՛ս պիտի նկարես, անչուչտ···

Թարգմ· Ժ· Մ·

(Շարունակելի)

ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ

ԱՑՍ ՇԱԲԹՈՒ

ՄԵԼԵԳԻՆԵ՛Ր, ՄԵԼԵԳԻՆԵ՛Ր

(Հէքեաթ եւ Բանաստեղծութիւն)

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Մատենաշար ՑԱՌԱՋ, Թիւ 1

ԱՐԵ՛Ւ, ԱՐԵ՛Ւ···

(Հիւծախտաւորի մը կեանքէն)

ՓԱՑԼԱԿ ՄԻՒՐԱՑԷԼԵԱՆ

Մատենաշար ՑԱՌԱՋ, Թիւ 2

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

28 Յունուար Շաբաթ գիշեր, Hôtel Moderneի *ներքնակարգ սրահներուն մէջ* Place de la République

Ճոխ յայտագիր — Պարի եւ ծպտեալներու մրցումներ — երկու մեծ նուագախումբ — Ղեկավարութեամբ Պարի Փրոֆէսէօր՝ Պ. ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆի

ՇԱՆՕԹ.— Ծպտեալները պարտաւոր են ներկայացնել սփորները մրցումին կարենալ մասնակցելու Համար:

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս մրգերու պատրաստութեան «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակէ ընտիր նպարեղէններ։

ՇՆՈՒՆԴի եւ ԿԱՂԱՆդի առթիւ արտակարգ զեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ։

Վաճառատանս բոլոր ապրանքներուն ցուցակը (prix courant) *իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն։*

Պահանջեցէք գայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ։

ՄՎ Է Թիմուրթաշ

Հեռագիրները կը հաստատեն Պարսկաստանի պալատական նախարար Թիմուրթաշի հրաժարումը կամ պաշտօնանկութիւնը, որ մեծ տպաւորութիւն գործած է։

Պ. Թիմուրթաշ Շահին ամէնէն մտերիմ եւ ազդեցիկ խորհրդականն էր տասը տարիէ ի վեր եւ իրական վարիչը երկրին քաղաքականութեան։ Սերած՝ մեծահարուստ գերդաստանէ մը, զինուորական կրթութիւնը ստացած էր Ռուսաստանի մէջ։ Համոզումով հակառակ էր անգլիական քաղաքականութեան։ Զինուորական ասպարէզին մէջ մտերմացաւ Շահին հետ որ իրեն յանձնեց նոյն իսկ իր զաւկին կրթութիւնը։ Նուրբ դիւանագէտ է եւ քաջածանօթ՝ եւրոպական գլխաւոր լեզուներու։ Ցաճախ կ'երթեւեկէր Մոսկուա, Պերլին, Լոնտոն եւ Փարիզ։

ՍԱՀՄԱՆԷՆ ԴՈՒՐՍ

Սահմանէն դուրս հանուեցաւ ռումանացի պարուհի մը, Օր. Ալիս Պատեան, որ տուն – տեղ եղած էր Փարիզի ազնուապետական մէկ թաղին մէջ։ Լաւ կը հաղուէր, ձեռք – ձեռք հագուստ ապսպրած էր, մեծ մասը ապառիկ։ Ինցագրէրն ալ կանոնաւոր էր, բայց աշխատելու իրաւունք չունէր։ Մինչդեռ պայմանաւորուած էր մօտերս բեմ ելլելու։ Ոստիկանները արթնցուցին քնացած պահուն, եւ սահմանէն դուրս հանեցին վարչական եղանակով։

Տիկինը բողոքած է այս բացառիկ խստութեան դէմ։

ԵՐԵՔ ԱՄԻՍ ԲԱՆՏ՝ ԱԻԵՏԱՐԱՆԸ ԳՈՂՆԱԼՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Գրած էինք թէ ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Էնիտեան անուն Հայ մը, որ ամբաստանուած էր թէ 1931 յուլիս 27ին ժոռժ Պիզէ փողոցի յուսկան եկեղեցիէն գողցած է թանկագին աւետարան մը, արծաթ սկիհ մը եւ հաղորդութեան յատուկ դգալ մը։

Դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ առջի օր, եւ ամբաստանեալը դատապարտուեցաւ երեք ամիս քանտարկութեան։

Մանրամասնութիւնները՝ վաղուան թիւով։

ԿԵՂԾ ՓՐԱՆԵ ՔՇԱԾ ԷՐ

Միեւնոյն օրը, հինգ տարի բերդարգելութեան դատապարտուեցաւ Ֆրանսացի մը, Ֆրանսուա Պատրօ, որ տասը ֆրանսիներ էշած էր։ Իր մեղսակիցները, որոնք չեն գտնուած, վերջերս վիրաւորած էին իր կինը եւ կը սպառնային իրեն, որպէս զի լռութիւն պահէ։

ՆՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ սկսաւ կրճատել պետական պաշտօնեաները։ «Իզվեստիա» կը գրէ թէ Ուկրայնայի մէջ կրճատումները եղած են 38 առ հարիւր։ Միայն խարքովի մէջ արձակուած են 461 պաշտօնատարներ, իսկ 777 հոգի՝ Ուկրայնայի կեդրոնական վարչութիւններէն։

Ը. Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ.

ԻՄի-Լը-ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վաղամեան, Մշօ, Մուրատ եւ Արխուլեան խումբերը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։

Գաւառ

ԼԻՈՆի ՄԱՐՄԻՆԸ ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընկեր ՔԷՆՏԻՐԵԱՆի ճաշարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Ընտանեկան խնջոյք Նոր Տարուոյ առթիւ

Նախաձեռնութեամբ՝

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆի ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՋԱՒԱՐԵԱՆ եւ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

եւ հովանաւորութեամբ՝ *ԼԻՈՆի ՄԱՐՄԻՆԻՆ*

Այս շաբաթ իրեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Ընկ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆի ճաշարանը, 40 rue Pierre Corneille

Կը Նախագահէ՝ ընկ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՅ, ՓՈՒԼԱՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԱՅՑԵԼԵԼ՝

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՆ

ՀԱԼԱՃԵԱՆ

7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23

(Métro: St. Denis եւ Réaumure)

Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր մրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ։

Փուլացեք օգտուիլ առիթէն, բացառիկ զեղչ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապսպրանքներու վրայ։

Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	ֆր.լիվր
2. Թաշէր պանիր	8	ֆր.լիվր
3. Կեասրիոյ ապուխտ	12.50	ֆր.լիվր
4. Ճերմակ պանիր	6	ֆր.լիվր
5. Չիթապտուղ	3	ֆր.լիվր
6. Ընտիր օղի	19	ֆր.լիվր

Անգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար։

Livraison à domicile

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

93 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ապրատ. եւ նոր ձէթոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ ժխներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12,2—8, Կիրակի 9— 12։

ՇՒԵՂ ՊԱՐԱՆՑԻԿ _ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅԿ. ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի մասնաժողովին կողմէ

Նախագահութեամբ՝ Պ. Գ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆի

8 Յունուար Կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 14էն մինչեւ կէս գիշեր Շաւի զ'Էլիզէի սրահներուն մէջ

79, Ave. des Champs Elysées (Paris 8)

Métro: Champs Elysées

Գեղարուեստական բաժին: Եւրոպական պարեր:

Նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. **PIZZORO**ի

Մուտք՝ 25 ֆրանք

Դպրոցական հանդէս կազանդի առթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՒԻԼԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին **Salle Patin**ի *սրահին մէջ*

114, Grand' Rue - Chaville

կը ներկայացուի՝ «ՉԱՎԱԼԼԸՆ»

Հայկ. երգեր եւ պարեր, նուագ, մանկական արտասանութիւններ եւայլն։

Մեներգ Օր. Ի. ՏԱՅԵԱՆի կողմէ

Մուտք՝ **3** *ֆրանք*

Հաղորդակցութեան միջոց.— Port St. Cloudէն առնել *1* թիւ ֆանթակառը եւ իջնել Ancienne Mairie։

ՏՕՆԱԾԱՌ

ՄԱՐՍԷԼԻ ՊՈԼՍԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

7 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

Rond-Point du Prodo, Château des Fleursի *սրահներուն մէջ*

Գեղարուեստական բաժին, նուագախումբ, «Թոմսլոլա»:

Պար եւ տղայոց նուէրներու բաշխում:

ՄՈՒՏՔ.— Անդամներու՝ 2ր: — Ոչ-անդամներու՝ 10 ֆրանք: — Մինչեւ 10 տարեկան տղոց մուտքը ազատ է։— Ոչ Պոլսեցիներ կրնան մասնակցիլ։

ՇԱՆՕԹ.— Միութեանս տարեկան պարահանդէսը *1933* փետրուար *25*ին: Բոլոր Միութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԿԱՂԱՆԴի ԱՌԹԻԻ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԻՐԷ

ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ ԿԱՄ ԱԶԳԱԿԱՆԻԴ

Նուէրի համար ամէն տեսակ հայերէն եւ ֆրանսերէն գրքերու ճոխ մթերք, Տարեցոյցներ, Օրացոյցներ, Հայաստանի եւ արտասահմանի նոր հրատարակութիւններ՝ գրական և գեղարուեստական: Պահանջեցէք մեր ընդարձակ գրացուցակը:

Վարձու կը տրուին վիպական գրքեր, ամսական **10** ֆրանիով

Դիմել՝ ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris, (6), *Եւրոպայի հայկական մեծագոյն գրատունը:*

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

Ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը ձիւմ նիւթերու (չոր պտուղ, աղիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու:

կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց:

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէնբրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ ՄՏԱԾԻՔ ԹԷ ԻՆՉ ՆՈՒԻՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

ՈՒղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի

26, rue Lesage, Paris (19) **Métro: Belleville**

Tél. Ménil. 61-85

ՈՒր պիտի գտնէք ամէն տեսակի *հայերէն, յունարէն* եւ *թուրքերէն* նոր ստացուած փլաքներ:

ԿԱՂԱՆԴի ԱՌԹԻԻ ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ ՆՈՒԻՐԷ

T. S. F. PHONOS SEVA

ՖՕՆՕՆԵՐ 150 ՖՐԱՆԿԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

206, RUE LAFAYETTE, PARIS (10)

ՀԱՁԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

75 Ave. de Verdun, Issy-les-Moulineaux, Seine, France, Tél. 166 Issy

Փնտռեցէք բոլոր նպարավաճառներուն մօտ մեր համեղ ՍԻՄԻԹՆԵՐը, որոնք իրենց թարմութիւնը կը պահեն մինչեւ 1 ամիս։

Մասնաւոր յանձնարարութեանց վրայ, մեր արդիական փուռին մէջ կը պատրաստենք՝ Լաիմէթիւն, էօզլէք, պուդայա եւ ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան անուշեղէններ։

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէ եւ արտասահմանէ։

Արագ առաքում։ 3 քիլօէն սկսեալ ապսպրանքները կը յանձնենք բնակարան։

ԿՕՇԻԿ ՇԻՆՈՂ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

ԵՒ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ԵԻԱՁԼ

ինչո՞ւ աւելի վճարել, երբ կարելի է աւելի աժան գնել, գեղեցիկ միջնորդէքը: Գնման մէջ եղած շահը ամէնէն իրականն է։

Կը յայտնենք փոքր արհեստանոցներու տէրերուն եւ կօշկակարներու որ իրենք սուղ կը գնեն, որովհետեւ իրենց գնումները փոքրաքանակ են։ Մենք մեր գործարանին մէջ ԿՐ ՇԱՒԵՆՔ ՈՒՂՂԱԿԻ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ, որով կրնաք օգտուիլ մեծաքանակի գիներէն, ինչքան փոքր ըլլայ ձեր գնումին քանակը։

ՄԵՐ STELLA ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ Trépointeը (ՄԻՋԱԿԱՇԻ)

պատրաստուած է տեղական կաշիէ եւ մասնաւոր եղանակով։

Մասնաւոր «Trépointe ferme» ամէն մեծութեամբ, ամէն գոյնով եւ ամէնաաժան գինով, վասնզի չէք վճարեր միջնորդէք։

ՈՒՐԵՄՆ ԳՆԵՑԷՔ ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵՐ ԴՈՐԾԱՐԱՆԷՆ

«TREPOINTE STELLA»

14 Quai de Rive Neuve, Marseille Tél. Dragon 24—44

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՐՇԻԿԻ ԵՒ ԱՊ ՈՒԽՏԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՔԷՍԹԷՔԵԱՆ

46 RUE DE BAIGNOIR, MARSEILLE

Հայրենակից, եթէ կ'ուզես ճամով ճոտով, թարմ եւ մաքուր երշիկ (*սուճուխ*) եւ ապուխա ունենալ, ուղղակի դիմէ մեր վաճառատունը, ուր պիտի գտնես ճոխ մթերք մը երշիկի եւ ապուխտի, մեր սեփական գործարանին մէջ պատրաստուած: 5 Villa Chalet Rosier de la Platrière, St. Julien, Marseille։

Կը ծախենք մեծաքանակի գնով։ Ահա նմոյշ մը՝ ապուխտին քիլոն 14 ֆրանք, երշիկին քիլոն 12 ֆրանք։

ԴԵՐՁԱԿ ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԵՐՈՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

13 rue Saulnier, *մէթրօ* Cadet Paris (9)

Ճոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու

Կը կարէ մաքուր ու վայելուչ, տնտեսական տարողական առթիւ հարիւրին յիսուն զեղչ բոլոր կերպասներուն վրայ։

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու ճամար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ: Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէդալյա Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Téléphone: TRINITÉ 59—54

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ոչնչեկենան դարմանում (**radiothérapie profonde**), Նաեւ ՏիաԹԷրմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարմնային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ քուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէաճական Թելադրական եւ ֆիզիատեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ սերքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)
Le Gérant : H. STEPHAN

ՅՕՒՇԱՏԻՏՐ

ՊԻՊԻՐԵԱՆ նախկին Սանուց Միութեան ճաշկերոյթը տեղի կ'ունենայ ամսոյս 30ի ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, «Ֆլօրիա» ճաշարանը, 61, Rue Mr. le Prince, մէթրօ՝ Օտէօն կամ Սէն-Միշէլ։

Օր. Մանիկ Պէրպէրեանի սիրայօժար մասնակցութիւնը առիթ համբերով կը հրաւիրուին բոլոր անոնք եւ համակիրները. կը խնդրուի վերյիշեալ հասցէին երկտողով մը իմացնել յանձնախումբին.—

Association des Anciens Elèves du College Berberian.

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻԻՆ — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուՓներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

29 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2073 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ՇԱՀՆ ՈՒ ՎՆԱՍԸ 1932ԻՆ

Ո՛րքան պիտի ուզէինք չեղել աւանդական սովորութենէն, — Տարեկան Տեսութիւն:

Եւ սակայն, «խորհուրդ մարդկան», կամք... պանդխտութեան:

Տասը տարին լրացաւ: Իսկ մէկ տարիէն միւսը՝ այնքան բախտորոշ, յաճախ կսկծալի երեւոյթներ կը պարզուին որ, բնազդաբար կը մղուինք մէկ տարին բաղդատել միւսին հետ: Գնահատել շահն ու վնասը: Սեւն ու ճերմակը:

Ահաւասիկ արեւմտեան Եւրոպան. ցամաքամաս մը ուր 70 – 80 հազար «մնացորդաց» կը հաշուենք:

Ի՞նչ նշանակելի փոփոխութիւններ տեղի ունեցան Ֆրանսայի եւ հարեւան երկիրներու հայկական գաղութներուն մէջ: Յառա՞ջ կ'երթանք թէ ետ: Ազգային ոգին կը ծիւրի՞ թէ կը զարգանայ: Տեղատուութի՞ւն աւելի ուշագրաւ է թէ մակընթացութիւնը:

Փորձենք խտացնել, գրի առնելով միայն գլխաւոր դիծերը:

×

Անգլիա: Կայուն համբանք մը ունինք՝ Մանչէսթըրի եւ Լոնտոնի մէջ: Երկուքն ալ իրարու հետ մրցումի ելած՝ «բան մը չընելու» քաղաքականութեամբ:

Ներողութի՛ւն: Բանե՞ր մը կ'ընեն երկու գաղութներն ալ, անհատապէս կամ հաւաքարար:

Բայց, տարուէ տարի աւելի պակաս: Հետզհետէ մոռացութեան տալով իրենք զիրենք:

Երկուքն ալ եկեղեցիներ ունին: Հոգեւոր հովիւ, Հոգաբարձութիւն, Տիկնանց եւն.: Եւ իրենց ամբողջ գործունէութիւնը ամփոփուած է այդ նեղ, չափազանց նեղ շրջանակին մէջ:

Անշուշտ մէկ պատճառը այն է որ, չունին բազմութիւն: Գաղթականութիւն: Բանուորութիւն: Այնպէս ինչպէս մեր գաղութը:

Եղած – չեղածը՝ հին, առեւտրական գաղթականութեան մնացորդն է, երկու քաղաքներուն մէջ ալ: Աւելի նօսրացած՝ անտեսական տագնապին հետեւանքով:

Քանի մը տարի առաջ, երիտասարդական չարժումի կայծեր կը պսպղային Լոնտոնի մէջ: Այսօր հետք չէ մնացած այդ բոլորէն: Եւ տարին քանի մը անգամ հաղիւ «ազգային – եկեղեցական» լուրեր շրջան կ'ընեն թերթէ թերթ:

Մէկ խօսքով, եղածը ինքն իր մէջ կը հալի, արդէն օտարացած ըլլալով ինչ որ կար իրրեւ նոր սերունդ:

Պելժիա: Դարձեալ ամփոփուած երկու քաղաքի մէջ, — Պրիւսէլ եւ Անվերս:

Քիչ մը աւելի մխիթարական՝ բազդատելով Անգլիոյ հետ: Բայց ետ գացած՝ ուրիշ տարիներու վրայ:

Այսօր ալ, եղած – չեղած չարժումը կը վարեն Տիկնանց Միութիւնները՝ երկու քաղաքներուն մէջ: Պարբերական հանդէսներ, երեկոյթներ սարքելով, ի նպաստ համահայկական եւ տեղական պէտքերու:

Պրիւսէլն ունի ազգ. վարչութիւն մը, առօրեայ խնդիրներու կարգադրութեան համար: Իսկ Անվերսը՝ Երիտ. Միութիւն մը, բաւական աշխոյժ:

Գերմանիա: Կեդրոնը՝ Պերլին, 400ի համբանքով մը:

Քանի մը տարի առաջ, աւելի ակներեւ էին կենդանութեան նշանները: 1931ին եւ մանաւանդ անցնող տարուան ընթացքին, աչքի կը զարնէ նահանջ մը: Յոգնութի՞ւն թէ թմրութիւն:

Պակաս չեն աւանդական հանդէսները, ապրիլեան սգահանդէսն մինչեւ Մշակոյթի Օրը: (Անգլիոյ եւ Պելժիոյ մէջ, չատո՞նց մոռացութեան տուած են երկուքն ալ, մանաւանդ առաջինը):

Եթէ չենք սխալիր, կը չարունակուի նաեւ հայերէնի դասընթացքը՝ երախաները գերմանացումէ փրկելու համար:

Հունգարիա, Չեխոսլովաքիա, Աւստրիա: Մխայն տասնեակներ՝ առաջին երկու երկիրներուն մէջ: Առեւտրական, պաշտօնեայ կամ արհեստաւոր: Հունգարիոյ մէջ՝ չատոնց լուծ են՝ ազգային չարժումի տեսակէտով: Չեխոսլովաքիոյ մէջ՝ ափ մը մտաւորականներ այլ եւս տարը չեն դներ հանրային կեանք ստեղծելու: Աւստրիոյ գաղութը (Վիեննա 2—300), որ թմրած էր տարիներէ ի վեր, 1931ի ընթացքին ունեցաւ Երիտ. Միութիւն մը: Մնացեալը՝ Մխիթարեանց վանքն է:

Իտալիա: Վենետիկէն դուրս, որ իր առանձին դերն ունի, Միլանը կը ներկայանայ իրրեւ բազմահայ եւ մտաւորական կեդրոն: (Ամբողջ Իտալիան կը հաշուէ 1200 — 1500 պանդուխտ):

Անկեղծօրէն խոստովանելով, աւելի տեղեկութիւն չունինք քան ինչ որ կը հաղորդուի տարեկան ժողովներով, — Ազգ. Մարմին կամ Ուս. Միութիւն:

Տարուան ընթացքին փակուած ըլլալով Մխիթարեանց Ուսանողաբանը, կուան մը եւս պակսեցաւ: Թէեւ, Միլանի համբանքն ու բարոյական ուժը ո՛ր եւ է իրաւունք չեն տար նահանջելու:

Զուիցերիոյ համար ոգեւորութեան աղբիւր մըն էր «Հայաստան»ը: Դպրոց մը եւ պատսպարան մը, ուր աւեն մը մինչեւ հարիւր պատանիներ չող կը ցանէին:

Նիւթական աղբիւրները ցամքած ըլլալով, հաստատութիւնը կէս ճամբան մնաց, եւ կը դիմէ ղէպ ի հաշուեյարդար:

Որքան դիտենք, սաներու երբեմնի քանակին մէկ չորրորդն իսկ չէ մնացած:

Ինչ կը վերաբերի բուն գաղութին, կծկուած է ինքն իր վրայ, Ժընեւի, Յիւրիխի եւ Լոզանի մէջ:

Ի՞նչ կը հետեւի այս ընդհանուր ակնարկէն:

Նահանջ եւ խաւարում՝ մէկ տարիէն միւսը: Հետզհետէ աւելի ակներեւ: Ուրեմն եւ վրդովիչ:

Եւ հիմա դառնանք մեր տունը, — Ֆրանսա:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻ՞Ն

Իրագեկ մը կը պատմէ.

— Անցեալ սեպտեմբերին ՅԱՒԱՋի այս էջին վրայ խար մը գլորած էիք Պ. Գ. Կիւլպէնկեանի դէմ, Թուրքիոյ (յետոյ աշխարհի) գեղեցկութեան թագուհին ճաշի հրաւիրած ըլլալուն համար:

Եղած դիտողութիւնը տեղին էր մանաւանդ անոր համար որ, Քէրիման հանրմի հայրը, նկարագրելով Պ. Կիւլպէնկեանի հրամցուցած սմանչելի՛ «փաթլիճան տօլմա»ն եւ «փիլաւ»ը, կ'աւելցնէր.

— « Բայց չէք գիտեր ի՛նչպէս զայրացայ եւ հայհոյեցի բարկութենէս, եւ դլխուն բան մը գարնելս եկաւ, երբ, Օսթանտի մէջ, Պելճիքացի մեծահարուստ մը հարցուց մեզի, մեր բարեկիրթ ձեւերը տեսնելով.—«Դուք Հայե՞ր էք...»: Բերնին չափը տուի»:

Բայց, լուսաբանութիւն մը:

Պ. Կիւլպէնկեան, որ շուտ կ'առնուի, այն ատեն վշտացաւ եւ ճշդեց թէ՝ իմ չէ որ ճաշի հրաւիրած էր «Տիւնեա կիւզէլի»ն, այլ Պ. Մոռիս տը Վալէֆ, գեղեցկութեան մրցումներու կազմակերպիչը: Թէ երկուքն ալ Օքէլ Ռից կը բնակին, եւ Պ. տը Վալէֆ սեղան սարքած ըլլալով, գինին ալ հրաւիրած էր: (Անշուշտ «փաթլըճան տօլմա»ն եւ «փիլաւ»ն ալ ան պատրաստած էր, իբրեւ մասնագէտ արեւելեան համադամներու...):

***

Սիրելի ընթերցող, այս «ճշդում»ը քան մը կը փոխէ՞ իրականութենէն:

Ենթադրեմ թէ կը փոխէ, քանի որ «պատահմունք» է եղեր:

Իսկ սա վերջին նորութի՞ւնը, — Քէրիման հանըմը տասը հազար ոսկինոց (կամ ֆրաւինոց) գոհարեղէնով մը կաղնդելու փութկոտութի՞ւնը:

Ա՞յս ալ Պ. Մոռիս տը Վալէֆը յղացաւ:

Այստե՞ղ ալ թիւրիմացութեան մէջ ենք:

Եւ ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ, այս «թիւրիմացութիւնները» միշտ միեւնոյն ձեւով տեղի կ'ունենան, — մոռնալով որ այնքան հայկական թշուառութիւններ տասը հազարնոցներու կը սպասեն...

ՎԱՐԱԶ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ՄԻՈՒԹԻԻՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ

Սուրիոյ Երեսփ. ժողովի վերջին մէկ նիստին մէջ, ազգայնական երեսփոխան Զէքի պէյ խաթիպ ճառ մը խօսելով, շեշտեց թէ երկրին փափաքները չիրականացնող դաշնագիր մը երբեք պիտի չկրնան ընդունիլ:

Ասկէ վերջ, Պ. Լաթիֆ Ղանիմէ կարդաց Պ. Շապանիի մէկ նամակը, որով կը պահանջէ կառավարութենէն Պ. Փոնսոյի մեկնումէն առաջ տեղի ունեցող բանակցութիւնները դաշնագրին շուրջ: Պ. Շապանին ոտքի ելլելով, հարցուց կառավարութեան թէ՝ հաստատ կը մնա՞յ Միութեան տեսակէտին վրայ:

Կառավարութեան կողմէ Մազհար Ռըսլան փաշա պատասխանեց.

— Դաշնագրի շուրջ բանակցութիւնները տեղի պիտի ունենան Պ. Փոնսոյի վերադարձէն վերջ. երբ այդ բանակցութիւնները լրանան կը յայտնենք ժողովին: Կառավարութիւնը հաստատ կը մնայ իր յայտարարութեան վրայ:

Համաձայն Դամասկոսի թերթերու գրածներուն, Երեսփ. ժողովը կարդացած է դիւանի անդամներէն Պ. Մովսէս Տէր Գալուստեանի մէկ նամակը, որով երկուքուկէս ամիս արձակուրդ կը խնդրէր Ֆրանսա երթալու համար: Ժողովը միաձայնութեամբ համամտութիւն յայտնած է:

ԱՐԻՒՆԱՏ ԳԻՐՔԸ ԱՐԱՔ ՄԱՄՈՒԼԻ ՄԷՋ

Դամասկոսի «էլ Քապա» ազգայնական թերթը սկսած է նոյնութեամբ հրատարակել «Սուրիա եւ Մենք» ամիսնոտ գիրքին ամբողջական թարգմանութիւնը:

Աչքը լոյս բոլոր «Ա. Նիկոլ»ներուն:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Արտօնութիւն տրուեցաւ հինգ միլիառ ֆրանքի գանձատոմս շրջաբերութեան հանելու

Երեսփ. ժողովը իր առջի օրուան նիստին մէջ, լսելէ յետոյ կառավարութեան բացատրութիւնները, քուէարկեց մէկ ամսուան առժամեայ ելմտացոյցը եւ արտօնութիւն տուաւ հինգ միլիառ ֆրանքի նոր գանձատոմսեր շրջաբերութեան հանելու:

Կառավարութիւնը բաւական դժուարութիւն քաշեց, այս յաղողութիւնը ստանալէ առաջ: Ելմտական նախարարը պարզապէս վստահութեան խնդիր դրաւ: Երեսփոխան մը առաջարկեց արտօնել միայն երկու — երեք միլիառ: Նախարարը յայտարարեց թէ հինգ միլիառէն հարիւր սու պակաս չի կրնար ընդունիլ: Քուէարկուեցաւ նաեւ օրինագիծ մը, որով երկաթուղիներու վարչութիւնը 1300 միլիոն ֆր.ի պարտաթուղթ պիտի հանէ, իբրեւ բացը գոցելու համար: Իրականին մէջ երկաթուղիներուն համար պահանջուած էր երկու միլիառ, իբրեւ առաջին արտօնութիւն՝ վեց միլիառի վրայ. բայց կառավարութիւնը կրճատելով իջեցուց մէկ միլիառ 300 միլիոնի:

Այս առթիւ ելմտական նախարարը յայտարարեց թէ նոր պաշտօնեաներ չպիտի առնուին, եւ աւելորդ պաշտօնները պիտի ջնջուին:

Գիշերուան նիստին մէջ, երեսփ. ժողովը 300 միլիոն ֆրանքի վարկ մը քուէարկեց, ցորենի հրապարակը ամուր պահելու համար:

Պարտքերու խնդիրը յետաձգուեցաւ

Իբրեւ հետեւանք Մ. Նահանգներու նոր նախագահին բռնած դիրքին, պատերազմական պարտքերու խնդիրը կը մնայ առկախ, մինչեւ 1933 մարտ 4, երբ իշխանութեան գլուխ կ'անցնի Պ. Րուզվելթ:

Ուաշինկթընի ֆրանսական դեսպանը երեքշաբթի օր ներկայանալով Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարին, յայտնեց թէ Ֆրանսա հարկադրուած է յետաձգել բանակցութիւնները: Իսկ նախարարը մամուլին ուղղուած յայտարարութեամբ մը կը յայտնէ թէ Ֆրանսա պարտաւոր է վճարել դեկտ. 15ի պարտքը, ո՛ր եւ է նոր բանակցութեան ձեռնարկելէ առաջ:

** *Ամերիկայի փրոֆէսոր մը կ'առաջարկէ որ Եւրոպան Ամերիկայի յանձնէ իր զեղարուեստական գանձերը —նկար, արձան, ճեռագիր կամ հազուագիւտ գիրք— իբրեւ հատուցում պատերազմական պարտքերու... «Այս գանձերուն մեծ մասը արդիւնք են աշխարհակալութեանց կամ բանագրաւումներու», կ'ըսէ փրոֆէսորը:*

** *Վերջին լուրերու համաձայն, հետզհետէ կը չեչտուի նոր չարժում մը, «Ամերիկեան ապրանք գնէ»: Այս չարժումը կը ծաւալի մանաւանդ մեծ քաղաքներու մէջ, եւ ուղղուած է եւրոպական, մանաւանդ Ֆրանսական արտադրութեանց դէմ: Նիւ Եորքի, Շիքակոյի, Ուաշինկթընի, Սինսինաթիի եւ Լոս Անճելէսի մեծ վաճառատուները մեծ դժուարութիւններ կը քաշեն, ծախելու համար Ֆրանսական արտադրութիւնները, որովհետեւ կիները որոշած են միայն ամերիկեան ապրանք առնել: Օսար անուշահոտութեանց գիները ինկած են, բայց նորէն չեն ծախուիր:*

Պուլկարիոյ դանիմը հրաժարեցաւ

Երեք օրուան բանակցութիւններէ յետոյ, Մուշանովի գահլիճը հրաժարեցաւ, համաձայնութիւն գոյացած չըլլալով: Կը կարծուի թէ նորէն Պ. Մուշանովի պիտի յանձնուի նոր գահլիճին կազմութիւնը. թէեւ հողագործականները թեկնածու են իշխանութեան:

Նոր պարլամաժամ՝ առեւտրականներուն

Երեսփ. ժողովը առջի օր օրինագիծ մը քուէարկեց, որով մինչեւ 1933 ապրիլ, պարլամաժամ կուտայ այն առեւտրական վարձակալներուն որոնք իրենց վարձած չէնքերէն արտաքսուելու ենթակայ են, համաձայն 1932 յուլիս 12ի օրէնքին:

Պարսկաստանի գոնարեղէնները չպիտի ծախուին

Փարիզի պարբկական դեսպանատունը կը հերքէ այն լուրերը թէ ծախու հանուած են Պարսկաստանի գահուն երկու թանկագին գոհարեղէնները: Ինչպէս կը յիշուի, մենք ալ վերապահութեամբ հաղորդած էինք այս լուրը:

Ամէն օր արիւն՝ Սօֆիայի մէջ

Սօֆիայէն կը հեռագրեն դեկտ. 27 թուականով.— *Տեղակալ Սիմէոնով առջի օր իր տունը հիւր ընդունեց չատ մը բարեկամներ, որոնց մէկ մասը ուսանողներ: Այս երիտասարդները աղմուկ հանած ըլլալով, դրացիներէն փաստաբան Տիմիթրով զանգատեցաւ: Ասոր վրայ վէճ մը ծագեցաւ եւ Պ. Տիմիթրով քանի մը տարճանակ պարպեց օդին մէջ: Պ. Սիմէոնով պատասխանեց, Թուրը քաշելով եւ գլուխէն ծանրապէս վիրաւորելով Պ. Տիմիթրովը: Ոստիկանները պահականոց առաջնորդեցին Պ. Սիմէոնովը եւ յետոյ արձակեցին, պայման դնելով որ յաջորդ օրը ներկայանայ: Երէկ, տեղակալը զինուորական ատեանին կ'երթար, երբ ճամբուն վրայ հանդիպեցաւ վոխ–տեղակալ Տիմիթրովի, որ եղբայրն է վիրաւոր փաստաբանին: Վէճ մը ծագեցաւ երկուքին միջեւ եւ վոխ–տեղակալը տարճանակը քաշելով, գետին փռեց Սիմէոնովը: Սպանութիւնը կատարուեցաւ խորհրդարանին առջեւ:*

Այս դէպքն ալ կապ ունի մակեդոնական վէճերուն հետ:

Լրտեսական ցանց մը՝ Ռումանիոյ մէջ

Պուքրէշի թերթերը կը գրեն թէ լրտեսական լայն կազմակերպութիւն մը երեւան հանուած է Պեսարապիոյ մէջ: Գործին քննութիւնը յանձնուած է Գ. զօրաբանակի զինուորական ատեանին: Արդէն իսկ չարք մը ձերբակալութիւններ կատարուած են:

Վերջերս ռումանական սահմանապահ զօրքը սպաննած էր խորհրդային սուրհանդակ մը, որ կը փորձէր անցնիլ Տնիէսթէր գետը, բեռնաւորուած՝ կարեւոր փաստաթուղթերով: Այս թուղթերէն կ'երեւար որ խորհրդային հպատակ մը հաստատուած է Պեսարապիոյ մէջ, իբրեւ վարիչ լրտեսական կարեւոր կեդրոնի մը: Այս մարդը, Տիմիթը Սփորիս, սպաննած էր քանի մը ռումէն պահակներ, կռնակէն դաշունահարելով եւ մարմինները գետը նետելով: Սպանութիւնը կատարելէ յետոյ, անցնելով գետը, խորհրդային իշխանութեանց կը յանձնէր իր հաւաքած տեղեկութիւնները:

Այս յայտնութեան վրայ, երեւան հանուեցան ուրիշ մարդիկ որ կը գործէին ի հաշիւ խորհրդային իշխանութեանց: Ասոնք իրենց տեղեկութիւնները

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՈՒՐՔ ԴՐԱՄԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Թրքական կառավարութիւնը, իբրեւ յաւելուած թուրք դրամի պահպանման օրէնքին, օրինագիծ մը ներկայացուց Ազգ. Ժողովին: Օրինագիծը կ'առաջարկէ 3էն 6 տարուան բարձրացնել կառավարութեան տրուած իրաւասութեան տեւողութիւնը: Պատճառաբանեալ տեղեկագրին մէջ այսպէս կ'ըսուի.—

Հակառակ համաշխարհային տագնապին, մեր դրամին համար գործնական կայունութիւն մը ապահովուած է: Ոսկեդրամի վրայ հիմնուած թղթադրամներուն կարեւոր մէկ մասը, իբրեւ հետեւանք ընդհ. տագնապին, ինչ շատ ելեւէջներ կրնց: Այս պատճառաւ, շատ մը երկիրներու մէջ մեր ձեռք առած միջոցներուն նման եւ նոյն իսկ աւելի ծանր միջոցներ ձեռք առինք:

ՀԱԼԷՊ ԲԱԺՆՈՒԻԼ Կ'ՈՒԶԷ ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ

Հալէպի մէջ նոր շարժում մը ծընունդ առած է, որով կը պահանջուի Հալէպի բաժանումը Դամասկոսէն: Գաղաթին մէջ սկսած են ստորագրել հանրագրութիւններ, որոնք պիտի ուղղուին մարզպանութեան:

«Էլ Թէգաոսիմ» թերթը այս առթիւ կը գրէ.—

«Բաժնուիլ ուզողները այս անգամ հին դժգոհները չեն: Այն ատեն բաժանում պահանջողները դաւանեան անուանեցին. մինչդեռ հիմա նոր շարժման դեկավարները անոնք են որ ժամանակին միութեան ջատագովներն էին եւ դաւանան կ'անուանէին բաժանումի կողմնակիցները»:

«Էլ Ահրար» հաղորդելէ վերջ այս լուրը, կ'ըսէ.—

«Էլ Թէգաոսիմի գրածներէն կը հասկցուի որ այս անգամ բաժանում պահանջողները ազգայնականներն են, մինչդեռ նիշդ չէ այդ տեսակէտը: Բաժանում պահանջողները երկրագործներն են ընդհանրապէս, որոնք երկար ատեն է վեր օգնութիւն կը հայցէին կառավարութենէն: Չեռնարկին յաջողութեան համար, հանրագրութիւնները պտտցնողները խպրահիմ Հանանոյի անունով կը ներկայանան: Սակայն Հանանօն տեղեկանալուն պէս կը պատռէ հանրագրութիւնները: Այս չի ցուցներ ի հարկէ որ Հանանօն եւ իր ընկերները ներկայ կառավարութենէն գոհ են: Ընդհակառակն, անոնք կը սպասեն Պ. Փոնսոյի վերադարձին, կառավարութեան դէմ նոր շարժումներ ստեղծելու համար»:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ԱՐԳԻԼԵՑ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՅՈՒՇԵՐՈՒՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Աթէնքի մէջ կարգ մը թերթեր սկսած էին իբրեւ թերթօն հրատարակել յուշերը այն անձերուն, որոնք գերի ինկան 1921—22 Անատոլուի պատերազմին: Արտաքին նախարար Ռալիս կանչեց թերթերու տնօրէնները եւ յայտարարեց թէ այս տեսակ հրատարակութիւնները անհաշտ են Թուրքիոյ եւ Յունաստանի անկեղծ բարեկամութեան:

Նախարարին այս բացատրութիւններուն վրայ, կառավարութեան համակիր թերթ մը յայտարարեց թէ չպիտի շարունակէ թերթօնին հրատարակութիւնը: Միւս երկու ընդդիմադիր թերթերն ալ վերջ պիտի տան իրենց հրատարակութեանց:

Թերթերը կը գրեն թէ Պ. Վենիզելոսն է որ նամակով մը թելադրեց կառավարութեան հարկ եղածը ընել, դադրեցնելու համար այդ հրատարակութիւնը, որ կրնայ խանգարել երկու երկիրներու անկեղծ յարաբերութիւնները:

Միւս կողմէ, Թուրքիոյ առեւտրական յետոյ Միտհաթ պէյ նամակով մը յայտնեց թէ այդ հրատարակութիւնները բացարձակապէս մտացածին են եւ կրնան վնասել երկու երկիրներու բարեկամական զգացումներուն:

ԼՂՕ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅՈՑ

(ՆՈՒԱԻԵԼ ԲՈՒԼՈՒՆԵԱՆ)

(Տե՛ս վերջին էջը)

***

Լ՛ղօ «Մշակ»ի Դպրոցական Հարցերու Մասին Ուղղած Ակնարկներէն Ետք Ստիպուեցանք Դադրեցնել Մեր Յօդուածաշարքը Այս Նիւթին Շուրջ, Որովհետեւ Ամէն Օր Կը Ստանայինք Նամակներ, Որոնց Մէջ Մեզ Կը Յորդորէին Չշարունակել Մեր Սկսած Գործը, Որովհետեւ Ան Կը Հետաքրքրէ Ամբողջ Ազգը։ Ներկայիս Կը Վերսկսինք Մեր Յօդուածները Նոյն Նիւթին Շուրջ, Որովհետեւ Մեր Ստացած Նամակներուն Մէջ Կան Շատ Մը Հարցումներ, Որոնց Պատասխանելու Համար Մենք Կը Համարենք Որ Ամենէն Յարմար Տեղը Մեր Թերթն Է։

***

Մեր Ստացած Նամակներէն Մէկուն Մէջ Կը Կարդանք Հետեւեալ Տողերը։

«Ես Ձեզ Կը Գրեմ Ոչ Թէ Որպէս Ուսուցիչ, Այլ Որպէս Ծնող։ Ես Ունիմ Երեք Զաւակներ, Որոնք Կ՛Ուսանին Մեր Ազգային Վարժարանին Մէջ։ Ես Կը Տեսնեմ Անոնց Ուսման Մէջ Շատ Մեծ Թերութիւններ, Որոնք Կը Վնասեն Անոնց Ապագային։ Ես Կը Կարծեմ Որ Ամէն Ծնող Ալ Կը Տեսնէ Այդ Թերութիւնները, Բայց Ոչ Ոք Կը Համարձակի Խօսիլ Անոնց Մասին

Գրական նոր ուսումնասիրութիւններ Երեւանի մէջ

—·—

Բաւեզգութականի վերջին զեկոյցէն կը խաղնիմ հետեւեալ տեղեկութիւնները՝ Մելքոնեան վարկի գործածութեան մասին։–

Լայն ծաւալ տրուած է ուսումնասիրութիւններու եւ հրատարակութիւններու։ Հայերէն լեզուի, գրականութեան եւ պատմութեան վերաբերեալ նիւթեր բաժնուած են գիտնականներու միջեւ։ Հետզհետէ առացուղ ձեռագիրները կ'ենթարկուին ինսաիւտուներու քննութեան եւ գնահատման, եւ վերջնական խմբագրութենէն վերջ կարգով կը յանձնուին տպագրութեան։

1932 տարուան ընթացքին, Մելքոնեան Ֆոնտի Ցանձնաժողովը իր տրամադրութեան տակ ունեցած է 715 մանրամուլ (Փորմա) ձեռագիր, որ հաւասար է 11448 մեծագիր տպագրական էջի։ Այս ձեռագիրներէն 1932ին հրատարակուած են Ցովհ. Ցակոբեանի «Ուղեգրութիւնները»ը, Ա. հատոր, 510 էջ, երեւանի Շահազիզի «Մխքայէլ Նալբանդեանի Դիւանը», 384 էջ, Ցակոբ Մանանդեանի «Մանր հետազօտութիւններ», 72 էջ, Սպ. Մելիքեանի «Գոմիտասի ստեղծագործութեան ազդեցութիւնը», 32 էջ, Թ. Թորամանեանի «Շինանիւթերը Հին Հայաստանում», 48 էջ։ Հ. Աճառեանի «Արմատական բառարան»ին վերջին հատորը լոյս կը տեսնէ մօտ ատենէն։

Մամուլի տակ են Մ. Աբեղեանի «Հայոց լեզուի տարազափոխութիւնը» եւ Ա. Ղաչատուրեանի «Հայաստանի սեպագրական շրջանի քննական պատմութիւնը»։

Նախապէս հրատարակուած հին Աճառեանի «Արմատական բառարան»ին Ա.—Ե. հատորները, Ցակոբ Մանանդեանի «Կշիռները եւ Չափերը հնագոյն հայ ազբիւրներում»ը, Մ. Աբեղեանի «Հայոց լեզուի տեսութիւն»ը, երեւանի Շահազիզի «Հին Երեւան»ը, երեւանի Լալաեանի «Դամբանների Գեղումներ Վորդրայի Հայաստանում»ը։

Մանկավարժական Ինսաիւտուի հայագիտական ամպիոնին նպատակուլ համար Մելքոնեան Ֆոնտի գործադիր յանձնաժողովը 1932–1933 ուսումնական տարուան ընթացքին հայ գրականութեան ամպիոնին կից կը պահէ երկու «ասպիրանտ», Մկրտիչ Մկրեան եւ Ցովհաննէս Մամիկոնեան։ Ասկէ զատ, որոշուած է Մելքոնեան Ֆոնտէն նպաստել մանկավարժական Ինսաիւտուտի հայերէն լեզուի եւ Հայաստանի պատմութեան ամպիոններուն, հետազօտական աշխատութեանց համար յատկացնելով 3500 րուբլի։ Կատարուելիք հետազօտութիւնները պիտի հրատարակուին ապագային, անոնց գիտական արժէքը գնահատուելէ վերջ։ Մանկավարժական Ինսաիւտուի գրադարանին մէջ Մելքոնեան Ֆոնտը կը պահէ աշխատակից մը, որուն պարտականութիւնն է ապատարկել հայագիտական ամպիոններու գիրքերու հայթայթման եւ ցուցակագրել հետզհետէ առացուղ հայագիտական գիրքերը։

Ցանձնաժողովը սերտ գործակցութիւն եւ կապ հաստատած է Կալուստեան պատմութեան Ինսաիւտուտի հետ, եւ յանձն առած է Ինսաիւտուտին կատարած հայագիտական ուսումնասիրութիւններուն աջակցիլ եւ լրացած աշխատութիւնները հրատարակել Մելքոնեան Ֆոնտով։

⁂ 1932ի ընթացքին դժբախտաբար կարելի չէ եղած աւարտել գրադարանի չէնքին այն մասը որուն կառուցման ձեռնարկուած էր երկու տարի առաջ, սակայն ամէն միջոց ձեռք առնուած է յառաջիկայ գարնան սկսելու եւ ամրան վերջացնելու համար չէնքը (Մելքոնեան Ֆոնտի պահեստը օգտագործելով)։

Գրադարանին այս մասը կը պարունակէ գրապահեստը, հինգ յարկ, ուր կարելի է դնել աւելի քան կէս միլիոն գիրք, ընդարձակ ընթերցարանը, գիտական աշխատաւորներու առանձին սենեակները, եւն.։

Այս չէնքին միւս մասին կառուցումը յետաձգուած է առայժմ, մինչեւ որ հնարաւոր ըլլայ նիւթական միջոցներ ունենալ։ Սակայն ներկայ չէնքը կատուցուելէն յետոյ, բաւական լուրջ հարց մը կը ստեղծուի ընդհանուր սարքաւորման առթիւ։ Մանաւանդ պէս հարկ պիտի ըլլայ ունենալ պողպատեայ գրադարակներ։ Նկատի ունենալով որ այնտեղ պիտի կեդրոնացուին մօտ 10,000 հին ձեռագիրներ, հին եւ հազուագիւտ հրատարակութիւններ եւ հայագիտական, կովկասագիտական եւ ընդհանրապէս գիտական գիրքեր, աւելի քան անհրաժեշտ է որ գրապահեստի բաժնին մէջ ռեւէ վթարեայ կարասի գոյութիւն չունենայ եւ գիրքերու դարակները ըլլան երկաթեայ եւ պողպատեայ։

Տրախմին անդադար կ'իյնայ

—·—

ԱԹԷՆՔ, 20 դեկտ.— Կառավարութեան կարգ մը անդամները այն ահասակէտը կը պաշտպանեն, թէ ի վնաս մեր ազգ. գրամանիշին օտար դրամներու բարձրացումը պէտք է վերագրել կամ մեզի դէմ արտասահմանէն մղուած անտեսական պատերազմին եւ կամ Ցունաստանի մէջ գտնուղ օտար ընկերութեանց, որոնք «չանժ»ի մեծ գումարներ գնելով հրապարակէն, կը բարձրացնեն օտար դրամանիշներու արժէքը։

Այս ընկերութիւնները, որոնք մեծագումար «չանժ» ունին իրենց տրամադրութեան տակ, կը հաշուեն թէ, տրամիին օրէ օր իյնալով, աւելի ածին դիներով պիտի գնեն մեր ծխախոտներն ու այլ արտածելի արտադրութիւնները։

Այս տեսակէտներուն իրրեւ հիմ կը յիշուի այն իրողութիւնը, թէ օտար դրամներու առաջին բարձրացումըտեղի ունեցաւ Սելանիկի մէջ։

⁂ Աթէնքի եւ Սելանիկի առեւտրական սենեակներու կողմէ հրատարակուեցաւ հետեւեալ զեկոյցը։

— «Աթէնքի եւ Սելանիկի առեւտրական սենեակները, արդար ցասով մը կը դիմեն «չանժ»ին արագ ու յանկարծական բարձրացումը։

«Շանժի պահեստին տեսակէտով երկրին կացութիւնը ծանօթ էր եւ է։ Արտաքին պարտքերու տոկոսներուն 100ին 30ին համար անհրաժեշտ չանժը արդէն իսկ մեծ մասով առաջուընէ պատրաստ էր։ Ներածման առեւտուրը արդէն խիստ սեղմումներու ենթարկուեցաւ, այնպէս որ զգալի կերպով պակասած է արտածման ազդեցութիւնը չանժի մթերքին վրայ։

«Քանի որ ձեռք առնուած եւ առնուելիք չանժի վերաբերեալ եւ տնտեսագիտական այլ միջոցներով կը նախատեսուի արտաքին հաշիւներուն եւ պետական եմտացոյցի հաւասարակշռութիւնը, պէտք է հակառակ ամէն բանի ցոյց տալ անհրաժեշտ պազարիւնը, որու շնորհիւ դրամական կացութիւնը պիտի զարգանայ բնականոն ընթացքով։

«Եթէ հակառակ այս բոլորին կան արհեստով չահագէտներ, որոնք, ի վնաս երկրին ապօրինի չահեր հետապնդելով կը չարունակեն իրենց սըբամախիները օտար դրամներու վերածել, այդպիսիներուն համար գոյութիւն ունին բանտեր եւ օրէնքներ, որոնք անողոք կերպով կրնան գործել։

«Ցունաստան չատ նեղ պարագաներու մէջ գտնուած է եւ ուրիշ անգամներ ալ տագնապալի չրջաններ բերած է։ Բայց ապրած է, որովհետեւ հաւատք ունեցած է իր երկրի ուժին եւ անոր տնտեսական հզօրութեան մասին։»

ՓԱՐԻԶ ԵԻ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐ

ԻՍԻ–ԼԷ–ՄՈՒԼԻՆՕ.— Ա. Ե. Կ. Ֆաչի, Իսի–լէ–Մուլինոյի մասնաճիւղին դեկտ. 24ի ներկայացում–պարահանդէսը զերազանցեց չատ մը հանդէսներ, իր բազմութեամբ, տաքուկ մթնոլորտով եւ ներկայացման յաջողութեամբ։ Հաճառակ տիրող անգործութեան եւ թշուառութեան (քանի որ գործազուրկները նպաստ չեն ստանար մեր չրջանին մէջ) բազմաթիւ հայ մայրեր փութացած էին իրենց փոքրիկներով բոլորուելու Կ. Ֆաչի չուրջ։

Տիկին Տէր Դաւիթեանի երեւումը բեմի վրայ նորութիւն մըն էր մեր չրջանին համար։ Ծափեր խլեցին իր յորդորները՝ հայ մանուկը հայ պահելու մասին։ Եռանդուն ճառ մը խօսեցաւ օրուան բանախօսը, տիկին Էլլէն Բիւզանդ։

Կազդուրիչ էր տեսնել ներկայութիւնը բազմաթիւ հայ երիտասարդներու։

Որքան աւելի հայ հասարակութիւնը, առանց սեռի ու հասակի խորութեան դիտէ քաջալերել Կ. Ֆաչի չուրջ համախմբուած հայ մայրերու ու քոյրերու աշխատանքը, այնքան ամուր թոմբեր կրնանք կազմել այլասերման դէմ։

Զանց առնելով դերակատարներու անունները, բաւնք որ բոլորն ալ յաջողութեամբ տարին իրենց դերերը։ Այս առթիւ վարչութիւնը իր խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնէ բոլոր անոնց որ փայլ տուին հանդէսին յաջողութեան։ Մասնաւորաբար Պ. Զիլինկիրեանի որ ըլլալով ոչ–անդամ, ամէն զոհողութիւն ըրաւ եւ յաջողութեամբ կատարեց «Տայի Կարապետ»ի դերը։ Նոյնպէս «Եփրատ» նուագախումբին որ մասնաւոր դեղչով կը մասնակցի մեր հանդէսներուն։

Հ. Հրաչ

ՉԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Կեանքը Լա Սիոթայի մէջ

—·—

ԼԱ ՍԻՈԹԱ, 24 դեկտ. (Ցատաչ).— Կրնամ ըսել թէ մեր գաղութին մէջ չկայ այր մարդ որ գործ չունենայ, բացի այն նորեկներէն որոնք մօտ 6—10 ամիսներ հազիւ հաստատուած են հոս եւ որոնց թիւը 3ը չանցներ։ Սակայն եւ այնպէս կան չատ մը աշխատաւորներ որ հազիւ օրուան հացը ճարելու միջոցներ գտած են, 8 ժամ աշխատանքի փոխարէն։ Հայերու հաբիւրէն 95ը կ'աշխատին նաւաշինարանին մէջ, չաբաթը 48 ժամ։ Գործաւորը մէկ ժամի համար կը ստանայ 2.90—3.90, որով օրական 8 ժամի համար 23—26 ֆր.։ Մասի վրայ կը համրուին անոնք որ ժամը 4 ֆր. կը ստանան։

Բանուորները կը վախնան որ հոս ալ գործազրուի 100ին 10ի օրէնքը։

Կան նաեւ ատաղձագործարանի բանուորները, որոնք 8 ժամուան աշխատանքի համար կ'առնեն 23—28 ֆր.։ Բացառութիւն են այն վարպետ գործաւորները որոնց օրականը 28—32ֆր. է։

Գաղութին մէջ ունինք չորս հայ նպարավաճառ, նոր կամ հին գործերու տեսակի կօշկակարներ։ Կան նաեւ երկու վարպետ սափրիչներ, մէկ մասվաճառ։ Ամենք սկսան դեղչեր ընել հայ չաճախորդներուն։

Գալով գաղութիս բարոյական կեանքին, դժբախտաբար պակաս չեն անհամ երեւոյթներ։

Ցանի մը անհատներ կը փորձեն պառակտում սերմանել առաջնորդութեամբ Ցակոբ Զէքէմեանի, բայց գաղութը արթուն է։ Ցոյս կայ որ վերակազմուի Լասրանական միութիւնը։

Բան. թղթակից

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

Անդրէասի եւ չրջանի Հայր. Միութիւնը արդիւնաւոր չրջան մը բոլորեց այս տարի, բաղդատելով անցեալ տարիներու հետ։

Վարչութիւնը հրատարակած է 1933ի պատի Օրացոյցը, մաքուր տպագրութեամբ եւ գեղազարդ, մտաւորականներու, հերոսներու եւ բարեբարերու նկարներով։ Կ'արժէ ունենալ տունի համար, այս օրացոյցը, իրրեւ յիչատակ։ Օրացոյցը կը կազմէ 12 ամիսներու էջերը։ Մնացեալը յատկացուած է Միութեան անցեալ եւ ներկայ չրջանի գործունէութեան։ Այս օրացոյցով, միութեան նպատակը եղած է սերտ կապ հաստատել իր անդամներուն եւ հայրենակիցներու միջեւ։ Վարչութիւնը միչտ մղում կուտայ ցիրուցան հայրենակիցներու մարդահամարը պատրաստելու գործին։ Հայրենակիցներուն կը մնայ, քաջալերել եւ գնահատել, յատկապէս տարի քայլ մը եւս յառաջդիմելու համար։

Յ. Ա. Քէֆէլեան

ՎԵՐՋԻՆ ՁԱՓԱԹՆ Է

ՓԱԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱՌԿԱԽ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ

ՄԱՄՈՒԼ

Ա՞ւա՛ր կը բաժնեն...

—·—

Վերջերս Խարբերդի Սուրսուրի գիւղի վերաշինաց միութեան փութաէջբի (Մ. Նահանգներ) մասնաճիւղը, որ 4000 տոլար դրամ ունի, կ'որոշէ ձրիաբար մէկ–մէկ թոն ածուխ բաժնել բաղաքին բոլոր Սուրսուրցիներուն, չքաւոր թէ ունեւոր, թէ անդամներուն եւ թէ ոչ–անդամներուն։ Բացառութիւն կը համարուին միայն ամուրիները։

«Հայրենիք» խմբագրական մը նուիրելով այս հարցին, դիտել կուտայ (8 դեկտ.)։

— «Ըստ երեւոյթին, այդ Միութեան վարիչները կը խորհին, թէ բաւունք ունին իրենց մօտ պահ դրուած գումարին հետ վարուելու իրենց ուզած ձեւով։ Իրականին մէջ սակայն այդպէս չէ։ Որովհետեւ Հայրենակցական Միութեանց դրամները խումբ մը անհատներու սեփականութիւնը չեն, այլ կը պատկանին ամբողջ ազգին եւ եթէ այս կամ այն պատճառով չեն գործածուիր իրենց բուն նպատակին համար, պէտք է գործածուին այնպիսի կերպով մը, որ մօտ ըլլայ այդ նպատակին եւ ծառայէ ընդհանուր ազգային չահերու։

Որքան ալ ծանր ըլլայ ներկայ անտեսական տագնապի ճնշումը, Հայրենակցականները պէտք չէ գայթակղին ու ձեռք տան իրենց գանձին՝ ոչ միայն իրենց մէջ բաժնելու, այլեւ նոյնիսկ աղքատներուն օգնութիւն ընելու համար։

Որքան աւելի նեղ են ժամանակները, այնքան աւելի պէտք է խստացնել հսկողութիւնը հանրային գումարներուն վրայ, որպէսզի ըստ կարելւոյն առաջքն առնուի զանազան անհատներու կամ խումբերու փորձութեանց եւ գայթակղութեանց։

Պէտք չէ թոյլ տրուի, օրինակ, որ Հայրենակցականներու վարիչները իրենց անձնական գործին մէջ չահագործեն Հայրենակցականներու գումարները։ Պէտք չէ թոյլ տրուի նոյնպէս, որ Հայրենակցականներու մօտ եղած տասնեակ հազարաւոր տոլարները երկար տարիներով անգործածելի մնան պանքներու մէջ, առանց մայր Հայրենիքին եւ ազգին ո եւ է օգուտ բերելու։

Եթէ Հայրենակցականի մը սկզբնական նպատակը ներկայիս ու թերեւս դեռ երկար տարի անիրագործելի է՝ հին գիւղը, տունը կամ քաղաքը Թուրքին ձեռքը գտնուելուն հետեւանքով, պէտք է զէթ Արտրդային Հայաստանի մէջ չինարարական ձեռնարկի մը յատկացնել այդ դրամները։ Իսկ եթէ այս կամ այն պատճառով Հայրենակցականի մը վարիչները չեն ուզեր ընել այդ, պէտք է զէթ արտասահմանի մէջ գործածեն իրենց գումարները ամբողջ ազգին համար օգտակար եղանակով մը՝ օրինակ նպաստելով հայ որբերու հայեցի դաստիարակութեան, հայկական ճեմարաններու պահպանման կամ հայ բեկորները արտասահմանի մէջ հայ պահելու գործին։

Ցաւալի է, որ Հայրենակցական Միութիւնները բաղձալի չափով մը տեղեակ չեն պահեր մեր ամբողջ հասարակութիւնը իրենց ներքին անցուդարձերու մասին։ Մինչդեռ անոնք՝ կոչուած ըլլալով ծառայելու ազգին ու մայր Հայրենիքին, պարտաւոր են հայ մամուլի միջոցով լայնօրէն եւ պարբերաբար ծանօթութիւններ տալ հանրութեան՝ իրենց գոյքի, իրենց գանձի վիճակին, իրենց տրամադրութիւններու եւ ձգտումներու մասին։

Այսպիսի ընթացք մը մեծապէս պիտի օգնէ ոչ միայն Հայրենակցականներուն՝ իրենց զանազան ձեռնարկները աւելի արդիւնաւոր ընելու համար, այլեւ հնարաւորութիւն պիտի տայ ամբողջ հասարակութեան բարոյական հակակշիռ բանեցնելու անոնց վրայ եւ մղելու զանոնք չարունակ ազգային չահերու համապատասխան ուղղութեամբ մը»։

CHANTH, 94 Rue Lafayette, Paris (10)

Նիւթին բացառիկ նկարագրին համար, փարիզեան երեք մեծ հրատարակչական տուներէ մերժուած, եւ հակառակ ատոր, լոյս տեսնելէ յետոյ արդէն գերմաներէն եւ անգլիերէն լեզուներու թարգմանուելու առաջարկներ ընդունած՝

FILLES

Հեղինակ՝ ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Պոլսական պատմուածքներու այս հատորը արժանի՛ է իր անսպասելի յաջողութեան։

Երկու աժան մէջ 4րդ տպագրութիւն

Գին՝ 9 ՖՐԱՆԳ

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառներուն մօտ

Dépôt général: Messageries Hachette

ՊԻՆԳ

Նոր սպասուհին

—Աղջիկս, տարիքդ պզտիկ կ'երեւի, բայց ուրիշ տեղ ալ աշխատած ես եւ բաւական վարուց վկայական ունիս։

— Այո՛, Տիկին, 12 հատի չափ ունիմ։

— Ուրեմն ուրիշ տեղ գործ գտէք, 13երորդը ես տալ չեմ ուզեր։ Այդ թիւէն կը խորշիմ։

Բանտին Բահանան

— Քեզի ինչո՞ւ համար հոս բերին։

— Ահ, տէր Հայր, մոռացութեան արդիւնք, մոռցեր էի որ մտած տունիս քովը պահականոց կար։

⁂

— Պարոն, երեք անգամ է որ կուգամ առնելիքս գանձելու։

—Ատոր մէջ ի՞նչ կայ զարմանալու, ես այդ գրամը ձեզմէ առնելու համար հինգ անգամ եկայ։

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

«ԿԵԱՆՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ»

(ՏԱՐԵԳԻՐՔ)

—·—

«Կեանք եւ Արուեստ»ը չէ այն գիրքերէն որոնց պէտք է մօտենալ քննադատի, վիճողի հանգամանքով։ Տարեգիրքի մը չուրջ մտային մարզանքներ փորձելը անիմաստ կը նկատեմ։ Ինծի կը մնայ ուրեմն ներկայացնել եւ ծանօթացնել այդ հրատարակութիւնը։ Տեսակ մը գրական քաղաքավարութիւն, զոր կ'ընեմ հաճոյքով, նախ իբրեւ աշխատակից, ապա իբրեւ գրաչէր որ գիտէ գնահատել ամէն ճիգ, մեր գրական գետնին վրայ։

«Կեանք եւ Արուեստ»ը կը թեւակոխէ ահաւասիկ երրորդ տարին։ Ասոնց յաւակնութեան, առանց ապամուկի, անիկա կը ջանայ մեր գրական կեանքին մէջ ստեղծել անկիւն մը, մտերիմ ու ինքնամփոփ անկիւն մը, ուր կան ժամադրութեան, տարին անդամ մը Բանի ու Բառի բարեկամներ։

Հայ մտաւոր կեանքի յաճախ ամայի տաճարէն ներս, ստեղծել համեստ խորան մը՝ նուիրուած մեր Անցեալին, մեր տոհմիկ արժէքներուն, յիշատակներու՝ որոնցմէ նշխարներ կը մնան այլ եւս։ Ինչպէս նախընթաց հատորներուն, ներկայ համարին մէջ ալ կը զգանք այն դաւրգուրանքը, որով տարեգիրքը կ'ուզէ փոչիի կամ մոռացութեան աւերէն փրկել յետ մահու ժառանգը սիրուած գրողներու։ Այդ հին էջերը, անսիպ մատնութիւնները տպաւորութիւնը կը թողուն գիրքերու խորը պահուած երբեմնի ծաղիկներու։ Թէեւ զալուկ եւ անկենդան, բայց վերյիշել կուտան մեզ նախկին ապրումներ։ անցեալարոյր տողի մը մէջ կը գտնենք երբեմն զգայնութիւնը մտային վիճակի մը, հոգեկան մթնոլորտի մը, որ ոչ եւս է ներկայիս, ոչ մեր մէջ, ոչ մեր չուրջը։

⁂

Գրական տեսակէտով «Կեանք եւ Արուեստ»ը պահպանողական է։ Բառերկամներու չատ անձուկ չրջանակ մը միայն բոլորուած է անոր չուրջ։ Երիտասարդ գրող մը ինքզինքը dépaysé պիտի զգար այնտեղ։ Այդ է պատճառը ապահովաբար որ անոնք կը խուսափին մտնելու տարէցներու ընկերութենէն ներս։

Իմ մասիս, «Կեանք եւ Արուեստ»ի կոչումը կ'ըմբռնեմ այլապէս. — Անիկա պէտք է ըլլայ հայերէն եթէ ոչ համահայկական, գէթ Ֆրանսահայ գրական չարժումին։ Այդպիսի չարժումի մը գոյութիւնը անուրանալի է. դէմքեր, գործեր ծնած են, կ'ապրին, իրենք կը զգացնեն, կը պարտադրեն։ Ինչո՞ւ չփորձել տարին զէթ մէկ անգամ համախմբելու բոլոր տարիքները միեւնոյն չարկին տակ։

«Կեանք եւ Արուեստ»ը, իրրեւ վարիչական հրատարակութիւն, հնարաւորութիւնը ունի չեմանները ստեղծելու ալ թէ ձախ, երկկուան եւ վաղուան հոսանքներու միջեւ։ Հակոտնեայ, իրերամերժ գրողներն անգամ հոն գտնելու են չէզոք, նոյն իսկ բարեացակամ գետին մը։

Կը կարծեմ, չահեկան, անհրաժեշտ աշխատանք մը պիտի ըլլար այդ։ Կամուրջ մը ձգել իրարամերժներ եւ բոլոր փոսերուն վրայ. ստեղծել չփման եզր մը հոսանքներու միջեւ։ «Կեանք եւ Արուեստ»ը լաւագոյն, յարմարագոյն մարդն է այդ ուղղութեամբ։ Ահա աուաջադրութիւն մը, զոր պիտի փափաքէինք իրագործուած տեսնել քայլ առ քայլ «Կեանք եւ Արուեստ»ի յաջորդական թիւերուն մէջ։ Անշուշտ կը ճանչնամ արգելքները, մտայնութիւնները ծանօթ են ինձ. երիտասարդներու ուղղափառութիւնը հպարտ է եւ անհաչտ։ Բայց ժամանակը մթագոյն միջնորդն է ու հաչտարարը եթէ երբեք գիտենք օգնել անոր։

«Կեանք եւ Արուեստ» նախաձեռնած է այս տարի բանալու գիտական enquête մը.— «Ինչպէս կը գրեն մեր գրագէտները»։ Հոդ կան չահեկան պատասխանները Զարդարեանի, Օշականի, Ռէնի, Զօպանեանի եւ Համաստեղի։ Հարցարանի գրութիւնը չափազանց ընդհանուր է եւ ընթացիկ եւրոպական մամուլին մէջ։ Ժամանակի պահանջ։ «Կեանք եւ Արուեստ» անշուշտ պիտի փորձէ նոյն հետապնդութիւնը բանալ մեր գրական կեանքի այլապէս կենսական հարցերու շուրջ։

⁂

«Կեանք եւ Արուեստ»ը հաւատարիմ է իր ծրագրին։ Այս տարի ալ կը ներկայանայ խնամուած, այլազան բովանդակութեամբ։ Տարեգիրք մը, իր ընոյթովն իսկ դատապարտուած է բովանդակելու կեղեւ, փոճոկ ու միջուկ։ Անցաւորն ու անայլայլունը կը ճակատին հոն։ Ինչպէ՞ս հաշտեցնել զանոնք. ինչպէ՞ս պահել ներդաշնակութիւնը. — Ահա՛ հարցը։

Պարապմունք եղբայրները — ընդդէնք — յաջողած են պահել արդար միջինը. փոճոկին տակ կորսուած չէ ամենեւին հիւթն ու նիւթը։ Ընթերցողը, իր քմայքին ու տրամադրութեան համաձայն զոհացում մը կտնէլէ յետոյ, չպիտի փորձուի երբեք տարուան հետ փակելու գայն։ Գրքին արժէքը կ'անցնի իր սահմանը։

⁂

«Գեղարուեստ»ի գլուխին տակ, հայ արուեստագէտներու կենսագրութիւններու եւ նօթերու կարգին կը մատնանշեմ երկու ուսումնասիրութիւն. «Վակներ՝ սիրոյ երաժիշտ» (Ժան Մէքրու), «Ուիլիըմ Շէյքսփիր» (Հրաչ Սարգիսեան)։

Տարեգրքին ամէնէն հետաքրքրաշարժ բաժինը կը նկատեմ «Պատմութեան բանասիրութիւն» գլուխը։ Հայերէն հարցերու նախապատուութիւնը զգալի է այնտեղ։ Էջեր՝ զոր կը կարդանք ոչ միայն հետաքրքրութեամբ, այլ խանդաղատանքով։

Կարելի չէ յուզումով չկարդալ Եզեանցի կենսագրութիւնը, զոր այնքան կենդանի ու բարախուն տողերով տուած է Մանասարեանի նախկին անօրէնը, մեզի շատ սիրելի Պ. Գ. Արուլեանը...։ Որքան պիտի փափաքէինք որ ան, երբեմն, տարիներու բարձունքէն մեզի քրքրէր յուշերու իր մատեանը...։

Նոյնքան ուշագրաւ գրութիւն մը ստորագրած է Լեւոն Մկրտչ, «Պարսկական Արուեստի արշալոյսը»։ Ահաւասիկ մշակ մը որ գիտէ հաւատարիմ մնալ իր ակօսին ու խորացնել տեւականապէս։

Պարտք կը զգամ ընթերցողին յանձնարարել անպայման զրքին 115 եւ 118րդ էջերը։ Ուշագրաւ եւ սրտցաւ տողեր արդարեւ, կը ճանչնա՞նք այն օտարները, որոնք հայ անցեալին տուած են կեանքի մը աշխատանքը եւ նոյնիսկ աւելին, իրենց սիրտը։

«Գիտութիւն» գլուխին տակ արժէքաւոր յօդուած մը ստորագրած է Տօքթ. Գրիգորեան, «Թեւնթերու արուեստ»ը, աշխատակցած են նաեւ Ցովհ. Պապէեան, Թորոսեան, Տքթ. Ալլահվերտի որդի։

Ցետոյ բաժիններ՝ որ անխուսափելի մասը կը կազմեն ամէն ինքզինքը յարգող տարեցոյցի (երկիծանք, դիրքեր, դէմքեր եւ մահեր ու յոբելեաններ)։

«Հայկական կեանք»ի բաժինը կարելի էր ճոխ ընծայել։ Մայր երկրէն մինչեւ հեռաւոր գաղութները, հայ կեանքի համապարփակ մէկ պատկերը ներկայացնելը պիտի ըլլար հայ տարեգրքի մը փառաւորութիւնը։ Հայաստանի ներզօր ճիգերու մասին, ո՛չ մէկ արձագանգ այս տարի. բայց չէ՞ որ,

«Ձեր կարօտած սրտի համար ոչ մի ուրիշ հիչքաւոր չը կայ...»։

⁂

Տարեգիրքը կը ներկայանայ պատշաճ, վայելուչ արդուզարդով։ Արհեստագիտական մանրամասնութիւնները կը մատնեն բարեխղճութիւն չպիտի քաշուէի գայն անվերապահօրէն ներկայացնելէ քաղքենի սալօնէ մը ներս... եթէ այդ չրջանակի մարդն ըլլայի։

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս միրգերու պատրաստութեան ամէն տեսակ ընտիր նպարեղէններ։

ՇՆՈՒՆԴԻ եւ ԿԱՂԱՆԴԻ առթիւ արտակարգ գեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ։

Վաճառատանս բոլոր ապրանքներուն ցուցակը (prix courant) իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն։

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ։

"ՇԻՐԱԿ"

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՆ **Importation directe**

26 rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 38—63

ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ **DUBEK** *ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃԻ*

Ճոխ մթերանոց արեւելեան եւ եւրոպական

ամէն տեսակ ընտիր նպարեղէններու: Նոր տարիի եւ ծնունդի առթիւ

կանխաւ ստացած ենք ամէն տեսակ ընտիր չոր միրգեր։ Արագ եւ ուշադիր սպասարկութիւն

20% զեղչ մնտեսական տագնապին պատճառաւ փութացէք օգտուիլ, Livraison à domicile

կը հաղորդէին թղթատար աղաւնիներու միջոցաւ, որոնք Օտեսա կ'երթային։ Այս միջոցով բազմաթիւ գինուորական փաստաթուղթեր եւ ուրիշ գաղտնի տեղեկութիւններ ղրկուած էին Ռուսաստան։ Ոստիկանութիւնը յառաջ տանելով քննութիւնները, խուզարկութիւն կատարեց ամայի տան մը մէջ, որ իբրեւ թաքստոց կը ծառայէր։

Այստեղ բռնուեցան Սփորիսի եղբայրը եւ Ռուս մը, որոնք պահուած էին հին փուռի մը մէջ։ Ասոնք սուրհանդակներ էին, որոնք գետը անցնելով, տեղեկութիւններ կը տանէին։ Ձերբակալուեցաւ նաեւ կին մը, ինչպէս եւ ռումանական բանակէն յիսնապետ մը, որ նմանապէս թղթատարի պաշտօն կը կատարէր։

Թերթերը կ'ըսեն թէ լրտեսական ամենակարեւոր գործն է այս։ Փաստաթուղթերէն մէկուն վրայ նշանակուած էին Պեսարապիոյ բոլոր խմբապիրներուն անունները։

ՀԱՑ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլէն կը հեռագրեն թէ հայ բանուոր մը, Կիւլհամեան Վահան, որ կը բնակէր Սէնթ – Ան փողոցը, փորձեց անձնասպան ըլլալ, 52 մեդր բարձրութեամբ կամուրջէ մը ծով նետուելով, հին նաւահանգիստին մէջ։ Կարելի եղաւ փրկել երիտասարդը եւ փոխադրել Օթէլ Տիէօ հիւանդանոցը, ուր շատ ծանր գտան իր վիճակը։

ՄԻՆՉԵՒ ՀՐԱԲՈՒԽԻՆ ԲԵՐԱՆԸ.— Իտալացի փրոֆէսէօր Քիրնէր յաջողեցաւ մտնել Սթրոմպոլի հրաբուխին խառնարանը։ Գիտնականը անկիզելի նիւթէ շինուած հագուստ մը հագնելով եւ նոյնիսկ անկիզելի պարանի մը կապուելով, սահեցաւ մինչեւ բոցավառ լաւան։ Հեղձամահ չիյնալու համար, միասին առած էր «օքսիժէն»ի կազմած մը։

ՆՈՐ ՇԱՐԺ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ.— Աթենէէն կը հեռագրեն դեկտ. 27 թուականով.— Երկրաշարժի բուռն ցնցումներ զգացուեցան այսօր, Սելանիկի եւ ամբողջ շրջանին մէջ։

800 *ՁՈՀ՝ ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ.*— Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ՝ Ծնունդի տօնին առթիւ, 311 հոգի մեռան եւ 500 հոգի վիրաւորուեցան, իմիճաշարժի արկածներու հետեւանքով։ Միայն 11 հոգի կան որ խեղդուած են, իսկ 8 հոգի՝ երկաթուղիի արկածներու զոհ գացած։

8.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Դ.

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վաղ եղեան, մջս. մրուրատ եւ Արդուխեան խումբերը վազը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ ՄԱՐՄԻՆԸ ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վազը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընկեր Քէնտիրեանի ճաշարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Ընտանեկան խնջոյք Նոր Տարւոյ առթիւ

նախաձեռնութեամբ՝

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՋԱԻԱՐԵԱՆ եւ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

եւ հովանաւորութեամբ՝ *ԼԻՈՆԻ ՄԱՐՄԻՆԻՆ*

Այս շաբաթ իրեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Ընկ. ՔԻՆՏԻՐԵԱՆի ճաշարանը, 40 rue Pierre Corneille

Կը նախագահէ՝ ընկ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

Դպրոցական հանդէս Կաղանդի առթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՀԻԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին **Salle Patin***ի սրահին մէջ*

114, Grand' Rue - Chaville

կը ներկայացուի՝ *«ԶԱՎԱԼԼԸՆ»*

Հայկ. երգեր եւ պարեր, նուագ.մանկական արտասանութիւններ եւլլն.։

Մուտքը Օր. Ի. ՏԱՅԵԱՆի կողմէ

Մուտք՝ **3** *ֆրանք*

Հաղորդակցութեան միջոց.— Port St. Cloudէն առնել / թիւ ճանապարհը եւ իջնել Ancienne Mairie։

Ընտանեկան խնջոյք

Իզմիտցիներու «Իրերօգնութեան Մնաւուկի» տարեկան ընտանեկան խնջոյքը 8 Յունուար կէս օրէ վերջ ժամը 2էն մինչեւ 10, 13 rue Passet, *Լէօն Գիլաճեանի ճաշարանին վերնայարկի սրահը։ Ճոխ պիւֆէ, Հայկական պարեր եւ անակնկալներ, զուտ հայկական միջավայր։ Կը նախագահէ Պ. Յ. Գազազեան։*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ տիկին Ալբենակ Թրիմեան, Տէր եւ տիկին Վահրամ Թրիմեան, Պ. Պ. Լեւոն եւ Հայկազն Թրիմեան եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ եւ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին՝ *ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՍՐԲՈՒՀԻ ԽՐԻՄԵԱՆի* դառնաղէտ մահուան առթիւ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ նախկին Սանուց Մխիթեան ճաշկերոյթը տեղի կ'ունենայ ամսոյս 30ի ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, «Ֆլօրիա» ճաշարանը, 61, Rue Mr. le Prince, *մէթրօ՝ Օտէօն կամ Մէնմիչէլ։*

Օր. Մանթիկ Պէրպէրեանի սիրայօժար մասնակցութիւնը առիթ համարելով կը հրաւիրուին բոլոր անները եւ համակիրները. կը խնդրուի վերադիշեալ հասցէին երկտողով մը իմացնել յանձնախումբին.—

Association des Anciens Elèves du Collège Berberian.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)
Le Gérant : H. STEPHAN

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ **CONSTANTINOPLE**

ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԸՆԿ.

37 Rue Trévise, Métro Cadet **Tél. Taitbout 56—96**

Յատկապէս ՆՈՐ ՏԱՐիի եւ ԾՆՈՒՆԴի առթիւ ստացած ենք արեւելեան միրգեր եւ ամէն տեսակ նպարեղէններ

Մասնաւորապէս զարկ տուած ըլլալով արեւելեան սուրճի առեւտուրին, յատկապէս կը յանձնարարենք մեր ԱՆԱՐԴԱԿ եւ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃԸ։ Կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ՝ անմրցելի գիներով եւ մաքուր սպասարկութեամբ։

Livraison à domicile

ՉԱԳՐԵԱՆ ԵՒ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

40, RUE D'ABOUKIR

Tel. Louvre 58-75 **Métro: Sentier**

Վաճառատունս մեծաքանակի կողքին փոքրաքանակի ճիւղ մը հաստատած է նոյն գիներով, *մեւաքսեղէնի, բուրդեղէնի* եւ *քաւիչի* ամենաընտիր տեսակներու նորոյթի վրայ։ Մէկ անգամուան այցելութիւնը կը բաւէ հաստատելու տեղւոյն վրայ մեր ապահոված պայմանները։

ԾԱՆՕԹ.— Գոնֆէքսիոն շինողներու մասնաւոր գին։ Դաւառէն եկած ապսպրանքներու շուտով կոնացում կը տրուի։

Տօթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՆԱԳԻՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻՍ եւ ԱՂԻՒՀՆԵՐՈՒ

հիւանդանոցներ

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, Կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ Առաւօտները ժամադրութեամբ։

ՄՐՇԷՃԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԴՈՒԼՊԱՋԻ ՄԵԾԱՓԱՌԱԿ եւ ԸՆՏԻՐ ՄԹԵՐՔ

Ս. ՇԻՐԵԱՆ

29, St. Apolline, Paris (2)

Tél. Central 18-83, Métro St. Denisի ձիդ դիմացը

Premier choix, hors-cours, soldes

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ անգամ մը այցելեցէք մեզի։

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԱԻԼԵԱՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԿՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԻՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՒԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործուղութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

71 rue du Fbg. St. Martin, Paris (10)

Tél. Botzaris 53-61 Métro Château d'Eau ou Gare de l'Est

Գիտութեան վերջին մեթոտներով կը բժշկենք՝ վէներական ամէն տեսակ հիւանդութիւններ (ջերմամիզութիւն, ֆրանկախտ եւայլն), մորթի, ջղային, ստամոքսի եւ կտնացի հիւանդութիւններ։

Բժշկումը կը կատարուի, X անդրմանիշակագոյն ճառագայթներով եւ էլէքտրականութեամբ։ Կը կատարենք մէզի եւ արեան տարրալուծում։

Կը խնամենք ստամի ամէն տեսակի հիւանդութիւններ։ Բուրսն՝ սկսած 100 ֆրանքէն, պրիճ՝ ամերիկեան սիստէմով։

Արժէքները շատ մատչելի։ Մանաւոր զեղչ բանուորներու եւ չքաւորներու։

Դարմանատունը բաց է ամէն օր առաւօտեան 9—12 եւ 3—8։ Կիրակի եւ տօն օրերը՝ 9—4։

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել նոր տարւոյ եւ ջուներու առթիւ

Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ-ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄՄԷՐԵԱՆի

(MAISON E. CHARLES) *Հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Tél. Nord 56-97 Tram. 50 եւ 52, Autobus AJ եւ AV

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, զրպանի, թեւի, շղմինէի, պատի եւ զարդուցիչ ժամացոյցներ, գոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական զեղչ եւ Նոր տարւոյ առթիւ սիրուն նուէրներ։

Թղթամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու։ Ջափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու։

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր։

Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը։

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ ՍԷն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու համար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ։

Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

93 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ մեներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12,2—8, կիրակի 9—12։

ԿԱՂԱՆԴԻ եւ ԾՆՈՒՆԴԻ առթիւ

մի՛ մոռնաք գոհարավաճառ - ժամագործ ՀՐԱՉ ՍԱՐԴԻՍԵԱՆի հասցէն 201, Fbg. St. Martin, Paris (10e)։ Արժէքաւոր նուէրներ եւ *100ին 10* զեղչ։ (*Métro: Louis - Blanc*)։

Բացէ կիրակի օրերը։

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինօփլը նպարավաճառատան մէջ։ Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ կոչնարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն։ Կեդրոնատեղի՝*

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

Մէթրօ Ccuronnes եւ Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի նուէր-կտրօններ

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ՛ ՄՏԱԾԷՔ ԹԷ ԻՆՁ ՆՈՒԷՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի

26, rue Lesage, Paris (19) **Métro: Belleville**

Tél. Ménil. 61-85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի *հայերէն, յունարէն* եւ *թուրքերէն* նոր ստացուած փլաքներ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
30
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1932
30 Decembre
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2074 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ԳԱՂՈՒԹԸ՝ 1932ԻՆ

Իրրեւ իրական դաղութ՝ արեւմտեան Եւրոպայի մէջ՝ ունինք Ֆրանսան: Համրանքը՝ աւելի քան վաթսուն հազար:

Քանի մը տարի առաջ, աւելի որոշ թիւեր ունէինք: 1927ի զործազրկութենէն յետոյ, անդադար տեղափոխութիւններ կը կատարուին: Մին կողմէ, ոչ մէկ ազգային մարմին հետաքրքրուած է մարդահամարով: կամ եթէ փորձեր եղած են, կէս ճամբան մնացած են:

Այսպէս կամ այնպէս, վաթսուն հազարէն պակաս չէ Ֆրանսահայ դաղութին համրանքը:

Ի՞նչ երեւոյթներ աչքի կը զարնեն այս դաղութին մէջ, 1932ի ընթացքին:

Ամէն բանէ առաջ՝ անտեսական տագնապը, որ վրդովիչ հետեւանքներ ստացաւ:

Մեր հոգեկան տառապանքին մէջ, այստեղ, քանի մը տարի առաջ ունէինք անտեսական կազդուրման մխիթարութիւնը:

Ցնցում մը տեղի ունեցաւ 1926ի վերջերը, տեւելով մինչեւ 1927ի առաջին վեցամսեակը: Եւ չատ մը երազներ փլան:

Մանաւանդ այս աննկուն մանուածքի անունը որ, վաստա՝ լրենց բազուկին եւ ճակտի քրտինքին, ո՛ր եւ է բան չէին նախատեսած սեւ օրուան համար: կը կարծէին թէ ո՛ր եւ է տեսն կրնան վաստկիլ եւ ուտել:

Ծանր դաս մը եղաւ այս մխիթարութիւնը, եւ մարդիկ սկսան ամփոփուիլ: Թէեւ ուշ էր:

կարճատեւ բարելաւումէ մը յետոյ, տագնապը վերսկսաւ նոր թափով մը, 1931ի աշնան:

Անգլիական դրամին անկումը ապրեց բոլոր հրապարակները, ինչպէս հարեւան Ֆրանսայի վրայ: Մաքսային պատնէշները փակեցին ազատ ներածումը, եւ չատ մը ճարտարարուեստներ տահմանափակուեցան: Բանուորները կ'արձակուէին հարիւր հազարներով: կառավարութիւնը արգիլեց հարիւրին տասնէն աւելի օտար բանուոր զործածել:

Եւ հայ բանուորը — ինչպէս ռուսը — ըլլալով զաղթականները զաղթականը, քանի որ չունի պաշտպան պետութիւն եւ հետեւաբար փոխադարձ պայմանագիր, դարձաւ «լքեալ դոյք»:

Գործատէրը միչտ չահ ունի հայ բանուորէն, որ աւելի զոյլ է եւ ժրաջան: Ինչպէս եւ նուազ պահանջկոտ:

Ցետոյ, կան տաժանելի զործեր որոնցմէ խոյս կուտայ տեղացին:

Բայց, ամէն բան զործատէրին կամքէն կախուած չէ: կա՛յ հարիւրին 10ի օրէնքը: կան ոստիկանական միջամտութիւնները՝ անկանոն թուղթերու համար: Եւ ուրիչ դժուարութիւններ:

Բարեբախտաբար, զործազրկութեան նպաստէն հատասարպէս կ'օգտուին օտարներն ալ:

Եթէ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ հինգ հազար զործազուրկ Հայեր հաչուենք, անոնց մեծագոյն մասը չարաթական նպաստի մը սիրտքն ունի: Շատ քիչ տեղերու մէջ Հայերը — եւ Ռուսերը — զրկուած են այս նպաստէն, կա՛մ վարչական անհասկացողութեանց, կա՛մ մեր ապիկարութեան եւ կամ տեղական վարկի անբաւականութեան հետեւանքով:

Միւս կողմէ, վարժուած ըլլալով տեղափոխութեանց, հայ աչխատաւորները խումբ – խումբ կ'անցնին քաղաքէ քաղաք, նոր զործ զտնելու:

Բայց, տագնապը կ'երկարաձգուի:

կարելի է ըսել թէ Ֆրանսան երբեք այսքան ծանր կացութեան մը մատնուած չէր:

Թէեւ, այս անտանելի կացութեան մէջ ալ, նորէն ամէնէն բախտաւորն է, համեմատելով հարեւան երկիրներու հետ, — Անգլիա, Գերմանիա, Պելժիա, Իտալիա եւն.:

×

Այս պայմաններուն մէջ է որ, ահաւասիկ մէկուկէս տարիէ ի վեր, կը չնչէ ու կը զործէ Ֆրանսահայ զաղութը:

Միչտ ձեռքը բաց՝ ո՛ր եւ է հանրային պահանջի առջեւ, ան այսօր քաչուած է իր պատեհանին մէջ:

Միայն ՅԱՌԱՋի միջոցաւ, երեք անգամ մօտ հարիւր հազարական Ֆրանք վճարեց այս զաղութը, Շիրակի եւ Ֆիլիպէի չարժերուն, Անատոլուի բեկորներուն եւն. համար:

Իսկ այսօր, փորձեցէք ո՛ր եւ հանգանակութիւն կ. Խաչի, Դպրոցասէրի, Բարեզործականի կամ Ներզաղթի համար, — եւ կէս ճամբան կը մնաք:

Սիրտե՞րն են որ ցամքած են, թէ միջոցները սպառած:

Աւելի չատ՝ վերջինը:

Ինազդական վախ մը վարակած է բոլորը: Ամէնէն բախտաւորն ալ կը մտածէ, տասը Ֆրանք տրամադրած առեն: Տեղի տուած է նախկին ինքնավստահութիւնը. — «Նորէն կը վաստկիմ, նորէն կուտամ»: Եւ ընդհանրապէս կծկուած են անոնք որ միչտ ալ միջոց ունին վճարելու, ունենալով տուն – տեղ, սեփական զործ եւ հաստատուն եկամուտ:

Վկայ՝ Փարիզի ժամուն եւ «ազնուական» զասուն հետ կապուած հաստատութիւնները, — Տիկնանց, Աղքատախնամ, Բարեզործական եւն.:

Նորէն աչխատաւոր բազմութիւններն են որ հոսուն կը պահեն եկամուտի աղբիւրները: կը հասնին բազմազան պէտքերու, աւելի կամ պակաս չօչափելի զումարներով:

Եւ այս է պատճառը, եթէ Բարեզործականն ալ փողոց իջած է, անդամալուծար հատաքելու: Մինչդեռ, տասէ կը զոհանար իր հատընտիր անդամներով եւ վերէն կը նայէր բուն ժողովուրդին:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԲ Տ�էՐ ՉԵՍ ԸԼԼԱՐ...

Մե՞զմէ է երբեմն արձանագրել պատկերներ՝ Փարիզի ամենօրեայ կեանքէն:

Դրուագներ՝ պատկերազարդ խայտառակութեանց:

Առջի օր, տեղի ունեցաւ դատավարութիւնը պատուախնդիր ամուսնի մը, որ ապահարզան կը պահանջէր:

— կինս զիս կը խաբէ· հետեւաբար եւ բնականաբար···

Երեւան եկաւ որ, մետասաներորդ ժամուն ընդվզած մարդուկը իսի մատնանիչած, հարթած է անհաւատարմութեան ճամբան, բաջալերական նամակներ ալ գրելով իր··· աշխատակցին:

Արդարեւ, դատարանը ոչ միայն բեթանացի խոստովանութեամբ, այլ եւ գրաւոր փաստերով հաստատեց թէ·—

1· Ամուսինը տեղեակ էր ամէն բանի:

2· կնոջը յանձնած էր թուղթ մը ուր կ'ըսէր· — «կատարեալ ազատութիւն կուտամ կնոջս, թէ իր վարք ու բարքին եւ թէ իր ապագայ արարքներուն համար: Հետեւաբար, ընդունելի չեն պռոնկութեան ,յանցանքի կամ ուրիշ ո՛ր եւ է մեղադրանք որ կրնայ յարուցուիլ անոր դէմ՝ ամուսնալուծման համար»:

3· Ամուսինը նամակ մը գրած է իր կնոջ տարփածուին, ուր կ'ըսէ · — «Մնացիր կնոջս հետ: Ցետեսութիւն, սիրելիս, եւ յաջողութիւն»:

Դատարանը այս փաստերուն վրայ աւելցուց «նկատելով» մը եւս·

— « Նկատելով որ այս հոգեկան վիճակը վիրաւորիչ անտարբերութիւն մը կը ներկայացնէ իր կնոջ հանդէպ»···

Ուրեմն, «հետեւաբար եւ բնականաբար», մեր Պաղտասար աղբարը կորսնցուց ամէն իրաւունք:

Կորսնցուց կինը, դատը եւ երեք զաւակները:

Կորսնցուց, նաեւ, վաստակին մէկ մասը:

Որովհետեւ, դատական վճիռով, պիտի հոգայ իր վարձու կամ ծախու հանած կնոջ ապրուստը:

Չէ՞ որ յաջողութիւն մաղթած էր իր իսկ նշանակած··· փոխանորդին:

Այսպէ՞ս է Փարիզը:

ՎԱՐԱԶ

ԸՆՀԱՐՈՒՄ ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՆԵՐՈՒ ՀԵՏ

Թուրք թերթերը կը պատմեն թէ, Բալուի գայմագամութիւնը յաջողած է մաքսանենգներու մեծ խումբ մը ձեռ ակնցնել:

Շաբաթ մը առաջ լուր կ'առնուի թէ մաքսանենգներու խումբ մը սահմանը անցընելով դէպի Տիարպէքիր պիտի ուղղուի:

Այս լուրին վրայ, ոստիկան զօրքի ջոկատ մը դարանակալ կը սպասէ կիւլպահիրի դիրքերուն վրայ: Քանի մը օր այսպէս սպասելէ յետոյ, գիշեր մը, մութին մէջ կը նշմարեն որ ձիաւորներու խումբ մը կուգայ: Ձիերը ռուճաձայն չէին հաներ, իրենց ոտքերը թաղիքով պատատուած ըլլալով: Այն պահուն, երբ մաքսանենգ խումբը կիրճէն պիտի անցնէր, ոստիկան զօրքի կող մէ «կեցէ՛ք» հրամանը կը տրուի: Մաքսանենգները անմիջապէս ձիերէն վար իջնելով գետին կը պառկին եւ կը սկսին կրակել ոստիկան զօրքին վրայ: Փոխադարձութիւնը չուշանար եւ գիշերուան մութին մէջ, բուռն բախում մը տեղի կ'ունենայ:

Մօտ ժամ մը կը տեւէ բախումը, որու ընթացքին մաքսանենգներէն երեքը կը մեռնին, իսկ երկուբը կը վիրաւորուին: Թէեւ միւսները կը փորձեն փախչիլ, բայց ոստիկան զինուորները կը հետապնդեն զանոնք եւ կը ձերբակալեն փախչողներէն 4 հոգի եւս, մէկը ծանրապէս վիրաւոր վիճակի մէջ: Մաքսանենգներէն 8ը կը յաջողին փախչիլ իրենց ձիերով: Բախումի ընթացքին սպաննուած են նաեւ երկու ձիեր, իսկ ձեռ անցուած են 8ը, իրենց բեռներով:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐԷՆ ԵՒ ՆՈՐԷՆ ԱՐԻՒՆ՝ ՍՕՖԻԱՅԻ ՄԷՋ

ՄԷԿ ՍՊԱՆԵԱԼ, ՀԻՆԳ ՎԻՐԱՒՈՐ

Ինչպէս կը տեսնէք, օր չանցներ առանց մակեդոնական դէպքի մը:

Երէկ՝ հազիւ նկարագրած նոր սպանութիւն մը՝ Պուլկարիոյ խորհրդարանին առջեւ, իրիկունը կը հասնէր աւելի ծանր դէպքի մը լուրը:

Զորեքչաբթի օր, երեսի· ժողովին նախագահը թագաւորին ներկայացած էր, նոր զահլիճին կազմութեան մասին խորհրդակցելու համար: Ասոր բազմութիւն մը կը սպասէր դուրսը, լուր առնելու համար: Եւ ահա երկու մակեդոնացի ահաբեկիչներ, որոնցմէ մէկս հագուած եւ հրացաններով զինուած, կրակ տեղացին «Մակեդոնիա» թերթի խմբագրին, Պ· Սիմէոն Էվթիմովի վրայ եւ ծանրապէս վիրաւորեցին զայն: (Ահաբեկիչները Փրոթոկէրովի խմբակին կը պատկանին, իսկ զոհը՝ Միխայլովի):

Ոտիկանները սկսան հետապնդել յարձակողները: Գնդակներ արձակուեցան փոխադարձաբար: Յարձակողներէն մէկը անմիջապէս ձերբակալուեցաւ: Միւսը, բազմութեան մէջէն ճամբայ բանալով, կրցաւ քանի մը հարիւր մեդր անցնել, մինչ կրակ տեղալով եւ ռումբ մը նետելով հետապնդող ոստիկաններուն դէմ: Բարեբախտաբար ռումբը չպայթեցաւ: Վերջապէս, ինքն ալ վիրաւորուելով ձերբակալուեցաւ:

Հետաքննքը այս դէպքին, — Ոստիկան մը սպաննուած, ահաբեկիչներէն մէկը, «Մակեդոնիա» թերթին խմբագիրը եւ երկու անցորդներ՝ վիրաւորուած: Ծանրապէս վիրաւորուեցաւ նաեւ պատերազմական նախարարութեան մէկ պաշտօնեան: Գնդակ մը պատուհանը ճեղքելով հանդիպած էր պաշտօնեային:

Գերմանիա միշտ կը պահանջէ

Առջի օր, Գերմանիոյ անթել հեռագրի զործիքները լման կէս ժամ բանեցան, քաղաքէ քաղաք փոխանցելով ճառ մը, որ կը պահանջէ վերաքննել արեւելեան սահմանները եւ ջնջել Վերսալի նրբանցքը (Տանցիկ): Ճառը նախ կը ներկայացնէր հատուածներ՝ օտար քաղաքագէտներու եւ հրապարակագիրներու կարծիքներէն, որոնք բոլորն ալ անհրաժեշտ կը զտնէին վերաքննութիւնը զերմանեւեհ սահմանագլուխին, ի նպաստ Գերմանիոյ: Ունկնդիրները յետոյ լսեցին կարճ թատերախաղ մը որուն մէջ գիւղացի մը, բանուոր մը եւ մտաւորական մը, իրրեւ խորհրդանչան, կը բողոքէին լհական նրբանցքին դէմ (Տանցիկ) եւ կ'եզրակացնէին թէ Գերմանիա պէտք է պահանջէ բարեփոխել անպատուաբեր եւ անհանդուրժելի կարգադրութիւն մը:

Այս քարոզութիւնը սկզբնաւորութիւնն է ընդհանուր պայքարի մը, որ պիտի մղուի ի նպաստ զերմանեւեհ սահմանագծի վերաքննութեան: Գերմանական մամուլն ալ, իր կարգին, ուժգնօրէն կ'արձարծէ այս խնդիրը:

Նոր խաստութիւններ

ՍՈՎ ԵՒ ԲԾԱԽՈՐ ԺԱՆՏԱՏԵՆԴ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ՝ նոր հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ կեդր· Գործադիր Կոմիտէին կողմէ, որ ծանր հարուած մը պիտի ըլլայ դաս մը քաղաքացիներու համար:

Համաձայն այդ հրամանագրին, բոլոր անոնք որ արտադրական աչխատանքի մը կապուած չեն, պէտք է վտարուին մեծ քաղաքներէն, — Մոսկուա, Լէնինկրատ եւ Խարքով: կը թուի թէ այս հրամանագրով կ'ուզեն մեծ կեդրոններէն հեռացնել «լիչէնցի»ները — անոնք որ զրկուած են քաղաքացիական իրաւունքներէ՝ իրենց ընկերային ծագման բերումով: Այսինքն, նախկին առեւտրականները եւ կուլակները (ունեւոր գիւղացի): Հրամանագիրը բացառութիւն կը համարէ հիւանդները եւ անոնք որ կարողութիւն չունին աչխատելու:

⁂ Ի· Մի քանի բոլոր զաւառներէն Մոսկուա հասած տեղեկութիւնները կը ծանուցանեն թէ սովը կը տարածուի քիչ մը ամէն կողմ, անհամբերութեան մղելով բազմութիւնները: Արդէն իսկ խռովութիւններ ծագած են Ռոստովի, Ուկրայինայի եւ Ուրալի շրջաններուն մէջ: Սովին հետ միասին, բծաւոր ժանտախտն ալ կը ճարակի, մանաւանդ որ գիւղացիները օճառ չունին եւ ազատութեան դառապարտուած են: Համաճարակը մանաւորապէս կը սպառնայ մեծ քաղաքներուն, եւ իշխանութիւնները կը կրկնապատկեն իրենց ջանքերը, պայքարելու համար: Օճառի տեղ կ'առաջարկուի զործածել ճարպոտ կաւ մը որ մանաւորապէս կը զտնուի Խրիմի մէջ: Խորհրդային թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան այս դիւտին, բայց ժողովուրդը ակնկալ չի կախեր: Քաղաքական բիւրօն մանաւորապէս մտահոգ է սովի ծաւալումէն: Լիագումար նիստի մը մէջ, պարենաւորման զործավար Միկոյեան յոռետես յայտարարութիւններ ըրաւ Մ· Նահանգներուն հետ կատարուած բանակցութեանց մասին: Շեչուեց թէ երկար պայմանաժամով հինգ միլիոն թոն ցորեն գնելու ձեռնարկը ո՛ր եւ է դրական արդիւնք չէ տուած մինչեւ հիմա: Քաղաքական Բիւրօն որոշեց որ Միկոյեան իր կարելին ի զործ դնէ, ամէն բանէ առաջ ապահովելու համար ուտելիքը մեծ քաղաքներուն, ծանր ճարտարագործութեանց բանուորներուն, պետական պաշտօնեաներուն եւ բանակին: Բայց, Բիւրօյին մէջ իսկ հաւատացող չկայ որ հայազգի զործավարը կարենայ զլուխ հանել այս անհնարին պարտականութիւնը: Այս պատճառով ալ, այժմէն կը խորհին միջոցներ ձեռք առնել հաւանական ըմբոստութեանց դէմ:

Ներկին անցագիրը կը վերահաստատուի

Մոսկուայի պաշտօնական զործակալութիւնը կը հեռագրէ դեկտ· 28 թուականով·— Կառավարական հրամանագիր մը կը հրամայէ անցագրի միօրինակ ձեւ մը հաստատել ամբողջ Խ· Միութեան մէջ, որպէս զի կարելի ըլլայ աւելի ճշգրիտ մարդահամար մը կատարել բաղաքներու բնակչութեան, ինչպէս եւ նոր ձեռնարկներու մէջ աշխատող բանուորներու: Համաձայն այդ հրամանագրին, Խ· Միութեան բոլոր բաղաքացիները, սկսելով 16 տարեկանէն, որ հաստատուն բնակութիւն ունին բաղաքներու եւ շրջաններու մէջ, փոխադրութեանց բանուորները, հողագործական տնտեսութեանց եւ նոր ձեռնարկներու աշխատաւորները պարտաւոր են անցագիր ունենալ, իբրեւ միակ վաւերագիրը ինքնութեան: Այս գործին համար, կեդրոնական վարչութիւն մը հաստատուած է Բաղաքական Բաժնի պաշտօնատան մէջ (Ջեկա): Վարչութեան նախագահն է՝ Պրոկոֆիեւ:

Մամուլը խօսելով այս հրամանագրին վրայ, կը բացատրէ թէ աւնր նպա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵԿՈՐՆԵՐ ՄՈՒՇԷՆ ԵՒ ՊԻԹԼԻՍԷՆ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ Մուշէն ու Պիթլիսէն 60ի չափ գաղթականներ հասած են Տիարպէքիր, ներքնական խեղճ վիճակի մէջ: Պատրիարքարանէն 150 ոսկիի նպաստ զրկուած ըլլալով, հոգեւոր հովիւ Սիսճ Բահանայի կողմէ բաժնուած է անոնց:

ՄՈՒՇԻ ՄԷՋ ՏՂԱՔ ԿԸ ՄԵՌՆԻՆ

Մուշէն կը գրեն *Սօն Փոսթայլին* (22 դեկտ·).— Հարսանիքի պատեհառու տղոց մահերը շատցած են: Օրական առնուազն երեք տղայ կը մեռնի: Մինչեւ այժմ մեռնող տղոց թիւը 200ը անցած: Մեր կուսակալութեան առողջապահական տնօրէնը առաջը առնելու համար գիշեր ցերեկ կ'աշխատի: Բայց, Մուշի մէջ իրմէ զատ բժիշկ չկայ: Դարմանատուն կամ հիւանդանոց ալ չգտնուելուն, շատ դժուար է պայքարիլ համաճարակին դէմ:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ԿԸ ԳՆԷ ԱՆԳԼԻԱՅԷՆ

Լոնտոնի պարսկական դեսպանատունը կը հաստատէ թէ Պարսկաստան 50 զինուորական օդանաւ ապսպրած է բրիտանական գործարանի մը: Այս օդանաւերէն 18ը արդէն յանձնուած են եւ փորձի ենթարկուած: Միւս 32ը, որոնք մեծ մասով ռմբակոծման յատուկ օդանաւեր են, յարեւմտեան անգլիական բանակի օդանաւերուն, շուտով պիտի զրկուին Պարսկաստան:

Միւս կողմէ, պարսկական կառավարութիւնը Լոնտոն զրկած է զինուորական պատուիրակութիւն մը, որ պիտի գնէ ուրիշ կարգ մը օդանաւեր, զրահապատ ինքնաչարժներ եւ զինուորական ամբողջ հեռագրի կազմածներ:

Պարսկական կառավարութիւնը կէս միլիոն ստերլինի զինուամներ պիտի կատարէ անգլիական զանազան գործատներէ:

ԻՍԿ ՄՈՍԿՈՒԱ՝ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Ն Ա Խ Ե Ր

Խորհրդային կառավարութիւնը 13 նաւեր գնեց գերմանական Լոյտէն, 54,000 թօն տարողութեամբ: Գերմանական ընկերութիւնը երեք տարի վարչ բացաւ Մոսկուայի, փոխարժէքը վճարելու համար:

ԹԻՄՈՒՐԹԱՇԻ ՑԱՋՈՐԴԸ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ հաւանական է որ Թիմուրթաշի տեղ պատահական նախարար նշանակուի Ֆարուդի խան, արտաքին նախարարը:

Պ· Թիմուրթաշ կը մեղադրուի ոչ միայն անգլիապարսիկ վէճին, այլ եւ ռուսերպարսկական առեւտրական դաշնագրին եւ ազգ· դրամատան գործերուն առթիւ:

ԿՐԻԶԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԿԸ ԱՆԳԼԻՈՑ և ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ

ՎԱՃԵՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ 45000 հոգի կրիչէ պատկած են 35 նաւամզներու մէջ: Միայն Նիւ Եորքը 10,000 հիւանդ կը հաշուէ:

Համաճարակը վարակած է նաեւ Անգլիոյ շատ մը բաղաքները, մասնաւորապէս գաւառներու մէջ: Փորքսմուրի մէջ բզեզատարական հաղորդակցութիւնները մեծապէս խանգարուած են, պաշտօնեաներէն շատերը հիւանդացած բլլալով: Անցեալ շաբթու 30 հոգի մեռան Պըրմինկհէմի մէջ: Հիւանդ պատկած են օթոպիւսներու եւ բրամուէյներու ընկերութեան 600 պաշտօնեաները, հարիւր ոստիկաններ եւ 300 ցրուիչներ: Հիւանդութիւնը յանախ թոհատապի կը յանգի:

Փարիզի մէջ ալ վախեր կան, մանաւանդ որ օդը ամպամած է եւ խոնաւ: Ազգային խնամատարութեան նախագահը յայտարարեց թէ բաղաքին ներքին առողջապահական վիճակը լաւ է, բայց պէտք է զգուշանալ:

ՍՏԱԼԻՆՅԱՆ ՀՈՐ ՊԱՏՄԱԿԱՆԸ

ՎԱՂՎԱԺԱՄ – ՏՍՉԸ

Ստալինյան հոր պատմական վեպի առաջին մասը:

Ինչպես հայտնի է, Ստալինի հոր՝ Վիսսարիոն Ջուղաշվիլիի մասին գրականության մեջ տարբեր կարծիքներ են հայտնվել: Ոմանք նրան ներկայացրել են որպես հարբեցող, ոմանք՝ որպես ազնիվ աշխատավոր: Ստալինի հոր մասին ճշմարտությունը գրականության մեջ առաջին անգամ ներկայացնում է Ստալինի հոր մանկության ընկերը՝ Ալեքսանդր Ջուղաշվիլին:

Ալեքսանդր Ջուղաշվիլին ծնվել է 1879 թվականին Գորիում: Նա ավարտել է Գորիի ուսուցչական ճեմարանը: Ուսման տարիներին նա ընկերացել է Ստալինի հոր՝ Վիսսարիոն Ջուղաշվիլիի հետ: Ալեքսանդր Ջուղաշվիլին ուսուցչական գործունեություն է ծավալել Գորիի, Ախալցխայի, Ախալքալաքի, Ալավերդու, Ղազախի, Թիֆլիսի, Ղարաքիլիսայի, Ղարսի, Ալեքսանդրապոլի, Ղափանի, Նուխիի, Ղարաբաղի, Ղրիմի, Ռոստովի, Մոսկվայի, Լենինգրադի, Կիևի, Օդեսայի, Ռիգայի, Վարշավայի, Բաքվի, Սամարկանդի, Տաշքենդի, Ֆերգանայի, Ալմա-Աթայի, Ղզլ-Օրդայի, Ուրալսկի, Գուրիևի, Ուֆայի, Ուրալի, Ղրղզստանի, Ղազախստանի, Ռուսաստանի, Ուկրաինայի, Բելոռուսիայի, Լիտվայի, Լատվիայի, Էստոնիայի, Ֆինլանդիայի, Ղրիմի, Կովկասի, Կենտրոնական Ասիայի, Սիբիրի, Հեռավոր Արևելք

ՄԱՐԴ ՈՒ ՀՈԳԻ

■■■■■■■■■

1. ՓՈՐՁԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Ես միշտ սիրել եմ իմ հայրենի գյուղը, իմ ծննդավայրը, ուր անցել է իմ մանկությունը, ուր ապրում են իմ ծնողները, իմ հարազատները, իմ մտերիմ ընկերները։ Ես սիրել եմ նաև մեր գյուղի հանդերը, ձորերը, սարերը, ուր ես հաճախ էի գնում ոչխարներ արածեցնելու։ Ես սիրել եմ նաև մեր գյուղի գերեզմանատունը, ուր հանգչում են իմ նախնիները։

Ես ծնվել եմ 1910 թվականին։ Մանկությունս անցել է ծանր աղքատության մեջ։ Հայրս՝ Մարտիրոս Գրիգորյանը, աղքատ գյուղացի էր։ Նա ունեցել է ընդամենը երկու ոչխար և մի կով։ Մայրս՝ Աննա Հակոբյանը, տնային գործերով էր զբաղվում։ Ես ունեցել եմ երեք քույր և մեկ եղբայր։ Ես ամենամեծն էի ընտանիքում։

Հայրս ինձ շատ էր սիրում և միշտ ասում էր. «Որդիս, դու պետք է դառնաս մեծ մարդ, որ մեր ընտանիքը դուրս գա այս ծանր վիճակից»։ Ես էլ ուզում էի դառնալ մեծ մարդ, որ կարողանամ օգնել իմ ծնողներին։

Ես սկսել եմ սովորել գյուղի դպրոցում։ Դպրոցը գտնվում էր գյուղի կենտրոնում, մեր տնից մոտ երեք կիլոմետր հեռավորության վրա։ Ես ամեն առավոտ վաղ էի արթնանում, վազում էի դպրոց, որպեսզի ուշ չմնամ։ Ես շատ էի սիրում կարդալ և գրել սովորել։ Ինձ համար ամենահետաքրքիր առարկան պատմությունն էր։ Ես սիրում էի կարդալ հին հերոսների մասին, որոնք կռվել են իրենց հայրենիքի համար։

Ես սովորել եմ լավ, և ուսուցիչները միշտ գովում էին ինձ։ Ես ունեցել եմ շատ ընկերներ, որոնց հետ միասին խաղացել եմ, սովորել եմ և վազվզել եմ դաշտերում։ Մեր գյուղի շրջակայքում կային գեղեցիկ անտառներ, որտեղ մենք հաճախ գնում էինք հատապտուղներ հավաքելու։

Ես հիշում եմ մեր գյուղի հին եկեղեցին, որը կանգնած էր գյուղի կենտրոնում։ Այն շատ հին էր, և ասում էին, որ այն կառուցվել է դեռևս 17-րդ դարում։ Ես սիրում էի նայել եկեղեցու պատերին, որոնք զարդարված էին հին որմնանկարներով։ Ես չգիտեի, թե ինչ են նշանակում այդ նկարները, բայց ինձ շատ էր դուր գալիս դրանց նայելը։

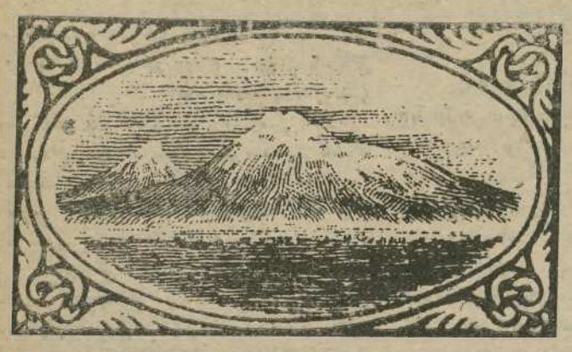
Մեր գյուղի մոտ հոսում էր փոքրիկ գետակ, որի ջուրը միշտ սառն էր և մաքուր։ Ամռանը մենք գնում էինք գետակում լողանալու։ Ես լավ լողորդ էի և կարողանում էի երկար ժամանակ մնալ ջրի տակ։ Ընկերներս ինձ միշտ նախանձում էին այդ հմտության համար։

Ես հիշում եմ մեր գյուղի ամառային տոները։ Ամռանը գյուղում մեծ տոնախմբություններ էին լինում։ Ես սիրում էի նայել, թե ինչպես են պարում և երգում մեծերը։ Ես էլ էի ուզում մեծանալ և մասնակցել այդ տոնախմբություններին։

Ես հիշում եմ մեր գյուղի առաջին ավտոմեքենան, որը մի անգամ եկավ գյուղ։ Բոլոր երեխաները վազեցին նայելու այդ հրաշքը։ Ես էլ էի վազել, բայց հայրս ինձ հետ վերցրեց և ասաց, որ ես պետք է սովորեմ լավ, որպեսզի մեծանալով կարողանամ ինքս էլ վարել ավտոմեքենա։

Ես հիշում եմ մեր գյուղի առաջին ռադիոընդունիչը, որը մի հարուստ գյուղացի էր գնել քաղաքից։ Ես և իմ ընկերները հավաքվել էինք նրա տան մոտ և լսում էինք, թե ինչպես է ռադիոն խոսում և երգում։ Մենք չէինք հավատում մեր ականջներին։

Ես հիշում եմ մեր գյուղի առաջին կինոնկարը, որը ցուցադրվեց մեր գյուղի ակումբում։ Ես այդ ժամանակ 15 տարեկան էի։ Ես շատ էի ուզում տեսնել կինոնկարը, բայց տոմսի համար փող չունեի։ Ես ստիպված էի պատուհանից նայել

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս միրգերու պալատ մըն է «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակէ ընտիր նպարեղէններ։

ՄՆՈՒՇԻՆԻ եւ ԿԱՂԱՆԻ առթիւ արտակարգ դեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ։

Վաճառատանս բոլոր ապրանքներուն ցուցակը (prix courant) իրենց նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է Ձեր բոլոր յանախորդներուն։

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ։

տակն է ցօսրացնել բաղսեմները եւ մաքրագործել ընկերային անհարազատ տարրերը։ (Տես Ա. էջի լուրը)։

Հինգ միլիառի փոխարէն երեք միլիառ

Գրած էինք թէ երեսփ. ժողովը արտօնած է որ կառավարութիւնը հինգ միլիառ ֆրանկի նոր գանձատոմսեր շրջաբերութեան հանէ։

Ներակոյտին ելմտական յանձնաժողովը իր կարգին ընդունելով այս օրինագիծը, 9ի դէմ 13 ձայնով երեք միլիառ ֆրանկի զեղչեց պահանջուած գումարը։ Ներակոյտը երէկ բուռն վիճաբանութիւններ ունեցաւ այս առթիւ։ Եթէ չվաւերացնէ հինգ միլիառի պահանջը, դաշինքը պիտի հրաժարի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՌՈՄԻ ֆրանսական դեսպան նշանակուեցաւ Պ. տը Ժուվընէլ, Սուրիոյ նախկին մարզպանը, որ պիտի ջանայ բարւոքել ֆրանսեւիտալական յարաբերութիւնները։

400 *ՊԱՐՍԻԿ* ծովային սպաներ եւ նաւագներ Իտալիա պիտի երթան կատարելագործելու իրենց կրթութիւնը։ Նախապէս Անգլիա դիմած էին, բայց ընդունելութիւն չէր տրուած։

Ինչպէս կը յիշուի, Պարսկաստան վերջերս վեց թնդանօթակիրներ շինել տուաւ Իտալիոյ մէջ։

Ց.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ԻՍԻ-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վաղ երեկոյ, Մջօ, Մուրատ եւ Արդուճեան խումբերը այս երեկոյ, ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ ՄԱՐՄԻՆԸ ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր, Ուր. երեկոյ ժամը 8.30ին ընկեր ֆէնտիրեանի ճաշարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Ընտանեկան խնջոյք Նոր Տարւոյ առթիւ

Նախաձեռնութեամբ՝

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԲՐԻՍՏԱՓՈՐ, ԶԱՒԱՐԵԱՆ եւ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

Եւ հովանաւորութեամբ՝ *ԼԻՈՆԻ ՄԱՐՄԻՆԻՆ*

վաղը, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Ընկ. ՔԻՆՏԻՐԵԱՆի ճաշարանը, 40 rue Pierre Corneille

Կը նախագահէ՝ ընկ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

(Բարեգործականի Գրասենեակէն)

Համաձայն մեր վերջին զեկոյցին, կարդադրած ըլլալով փնտռտուքի ըսպասարկութիւն մը, կը խնդրենք մեր հայրենակիցներէն եւ գլխաւորաբար Հայրենակցական Միութիւններէն եւ Ազգ. վարչութիւններէն, որ հաճին Միութեանս Ընդհ. Տնօրէնութեան կամ ուղղակի փնտռողներու հասցէին հաղորդել այն ամէն տեղեկութիւնները որ ունին կամ կրնան քաղել հետեւեալ փնտռուած անձերու մասին։

1.— *Տիկին Էլմաս Վարժապետեան*, 20, rue de Bézon, Courbevoie (Seine) *կը փնտռէ իր զաւակը Յովհաննէս Վարժապետեան, թիթեղագործ, Զորումի (Անգարայի կուսակալութիւն), որ Թուն է Աբժ. Կարապետ քահանայի։ 18 տարեկանին, Շամմարի մէջ արար Մութլաք պէյի քով մնացած է։*

2.— *Կարապետ Մաճարեան, Սոֆիա փողոց, 20 Մասքոլօ (Պուլկարիա) կը փնտռէ Սրապիոն Մաճարեանը, 24 տարեկան, Կեսարացի, որ 1927ին Ամերիկացիներու միջոցաւ Պէյրութէն Ֆրանսա բերուած է եւ տարի մը վերջ Լիոնի կողմերը գտնուած է։*

3.— *Հայկ Աարեամանեան, Պաֆրացի, որուն հասցէն է Բրոսոչանի (Ճունաստան), կը փնտռէ մայրը Կիւլսիֆաթ, եղբայրներն ու քոյրերը, որ 1915ի տարագրութեան ընթացքին Պաֆրայէն հանուած են ու մինչեւ Մալաթիա հասած։ Հոն, մայրը եւ իր երկու աղջիկները՝ Կիւլսաթեր եւ Վերժին ու փոքրիկ տղեկը Մարգիս առնւանդուած են քիւրտ պէյի մը կողմէ եւ տարուած Մալաթիոյ շրջակայ գիւղերը, իսկ Հրանտ ու Հաճի Խաչէր անուն երկու տղաքը մնացած են Մալաթիոյ Թրքական որբանոցը։ Տեղեկութիւն ստացուած է որ այս վերջին երկուքը դիմադարձին կը գտնուին Մալաթիոյ մէջ, Թուրքերու քով։*

4.— *Յակոբիկ Գ. Հաճի Մանուկեան Պրուսայի Սէօլէզ գիւղէն*, 10 rue St. Roche Saint Etienne (Loire)—France, *կը փնտռէ իր քոյրը Վարդուհի Հաճի Մանուկեանը, որ 1916ին, երբ 12 տարեկան էր, Ռէս-իւլ-Այնի մէջ Արաբներու քով սպասաւոր գացած է։ Ըօրր անունն է Գերմանիկ, մօրը անունը՝ Պայծառ, որ 1916ին մեռած են Ռէս-իւլ-Այնի մէջ։*

5.— *Նշան Փիլոսեան, Ամասիացի*, 7 rue Montprison, St. Etienne (Loire), France, *կը փնտռէ իր մօրաքրոջ զաւակը Գրիգոր Ղազարոսեան, որուն հօր անունն է Ղազար եւ մօր անունը Սօֆիկ եւ որ 1918ին կը գտնուէր Տէր Զօրէն 3 օր հարաւ, Սիւնի գիւղը Շէյխ Սահակ տան մէջ։*

6.— *Պէլկիզար Փիլոսեան*, 7 rue Montprison, St. Etienne (Loire), France, *կը փնտռէ Ամասիացի Նիկողոս Էրզրումցեանը, որուն հօր անունն է Նշան եւ մօր անունը՝ Մարիամ, եւ որ տարագրութեան առեն կը գտնուէր Էրզինկի գիւղը։ Վերագարձողներ կը հաստատեն թէ ողջ է։*

7.— *Աբրահամ Աստուրեան*, 86 rue Rebeval, Paris (19), *կը փնտռէ Մարիամ, Սաւգուլ եւ Մելիք Քէմալեանները, որոնց հօր անունն է Պօղոս եւ մօր անունը՝ Պէյազ։ Մնած են Մշոյ Արտունք գիւղը։ Կ'ըսուի թէ մէկ երկու տարի առաջ Թուրքիայէն Սուրիա գաղթած են։*

8.— *Գրիգոր Գուլումճեան*, La Roche Taille, par St. Uze, (Drôme) France, *կը փնտռէ իր զաւակը Եղիա Գուլումճեանը, որ Իզմիրի աղէտին անհետացած է 21 տարեկանին։*

9.— *Գեր. Հ. Համլաճակ Վարդ. Կէտիկեան, Ս. Ղազար, Վենետիկ, կը փնտռէ Մխիթար Կէտիկեանը, որդի Գրիգոր Կէտիկեանի, Տրապիզոնցի, ծնած 1908ին, որ 1921ին կը գտնուէր Կ. Պոլիս, եւթի Գուլէի որբանոցը եւ 1924ին Ճունիասան, Սէրէսի մօտ, Մարոլիս անուամբ ծխախոտ մշակողի մը քով կ'աշխատէր։*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԷՆ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի վարչութիւնս իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Տիկիններ՝ Ա. Պետրոսեան, Ս. Նշանեան Ն. Առաքելեան։ Պարոններ՝ Ց. Սարգսեան, Մ. Պետրոսեան, Ս. Փապուճեանին Միութեանս սրահի նորոգութեան եւ բեմի կառուցման համար իրենց տուած փոխառութեան համար։

Խորին շնորհակալութիւններս Պ. Բարթող Փափազեանի, Պ. Ալ. Քիրէճեանի, Պ. Ց. Սիմոնեանի, Պ. Ս. Մարգարեանի, Պ. Զ. Գոչեանի, Պ. Մ. Ցաղորեանի եւ միւսներուն, որոնք ձրի աշխատելով դիւրացուցին սրահին շինութիւնը։

Շնորհակալութիւն նոյնպէս Պ. Դ. Փաշայեանի եւ Պ. Տաքէսի որ կէս օրավարձի աշխատութեամբ օգնեցին մեզ։

Շնորհակալութիւն նոյնպէս Պ. Յովհաննէս Փափազեանին որ 100 ֆրանք նուիրելով՝ կնքահայր եղաւ մեր նորակառոյց բեմին։

× *Միութեանս կը նուիրեն 50 ֆր. Տէր եւ Տիկին Ց. Մութաֆեաններէն իրենց դուստր Բերուզ Մութաֆեանի ծննդեան առթիւ։ Նոյնպէս 50 ֆր. Տէր եւ Տիկին Ուստալուկեան, իրենց դուստր Ալիս – Արաքսիի ծննդեան առթիւ։ Շնորհակալութիւններ։*

(Կնիք)

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱՀԱՆԱՄԷՆ

Վարչութիւնս իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ փարիզահայ հասարակութեան որ իր ներկայութեամբ եւ իր նուիրատուութիւններով ապահովեց Ընկերութեանս 27 նոյեմբերի պարահանդէսին յաջողութիւնը։

Այս առթիւ հատատարիմ թարգմանը կ'ըլլանք մեր բազմաթիւ նպաստընկալներուն երախտագիտական ըզգացումներուն։

Ապահով ենք թէ գաղութիս մեր հայրենակիցները միշտ մեծնոյն համակրանքը եւ քաջալերութիւնը ցոյց պիտի տան հանդէպ ընկերութեանս՝ թօշյատրելու համար անոր ի գլուխ հանել իր գժուարին դործը։

Վարչութիւն

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ նախկին Սանուց Միութեան ճաշկերոյթը տեղի կ'ունենայ այսօր, ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, «Ֆլօրիա» ճաշարանը, 61, Rue Mr. le Prince, *մէթրօ՝ Օտէօն կամ Սէն-Միշէլ։*

Օր. Մաննիկ Պէրպէրեանի սիրայօժար մասնակցութիւնը առիթ համբելով կը հրաւիրուին բոլոր սանները եւ համակիրները. կը խնդրուի վերյիշեալ հասցէին երկտողով մը իմացնել յանձնախումբին.—

Association des Anciennes Elèves du Collège Berberian,

ՏՕՆԱՏԱՌ—ՊԱՐԱՁԱՆԴԻՍ

Վէնսէնի Հայ Կրթասիրաց երկսեռ Միութեան կողմէ՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ. Միութեան սրահին մէջ, 8 Avenue de Paris, Վէնսէն։ Գեղարուեստական բաժին մինչեւ կէս գիշեր։ Նուէրներու բաշխում հայ մանուկներու։ Հայկական եւ եւրոպական պարեր։ Մուտքը ազատ է։

Նոր տարին կը մօտենայ, փութացէք անգամ մը այցելել՝

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԱՏՈՒՆ

ՀԱԼԱՃԵԱՆ

7, Rue de Tracy Tel. Louvre 28-23

(Métro: St. Denis եւ Réaumure)

Նոր Տարիի առթիւ ստացած ենք արեւելեան չոր մրգեր, ընտիր օղի եւ թարմ նպարեղէններ։

Փութացէք օգտուիլ առիթէն, բացառիկ զեղչ Նոր Տարիի առթիւ բոլոր ապսպրանքներու վրայ։

Ուշադրութիւն մեր գիներուն՝

1. Սուրճ	9	ֆր.լիվը
2. Քաշէր պանիր	8	ֆր.լիվը
3. Կեսարիոյ ապուխտ	12.50	ֆր.լիվը
4. Ճերմակ պանիր	6	ֆր.լիվը
5. Ձիթապտուղ	3	ֆր.լիվը
6. Ընտիր օղի	19	ֆր.լիթը

Անգամ մը այցելեցէք՝ համոզուելու համար։

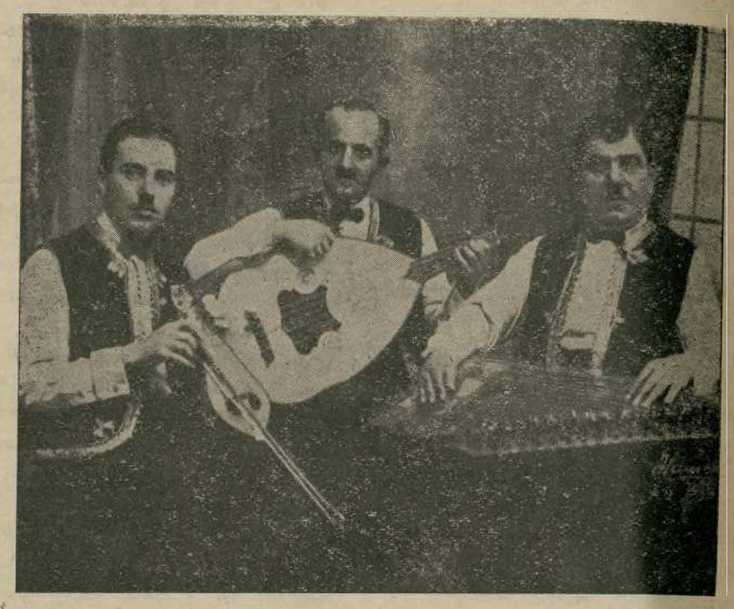
Livraison à domicile

ՀԱՑ ՄԱՅՐԵՐՈՒ ՏԱՐԵՑՈՑՔ
ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Հայ Մայրերու Օր»ուան առիթիւ, եկեղեցական եւ աշխարհական ու հեղինակաւոր անձնաւորութիւններու գնահատական նամակները, հայ կազմակերպութիւններու կարծիքները եւ թելադրութիւնները, հայ մամուլին կարծիքները եւ թելադրութիւնները, գրական բաժին՝ ծանօթ մտաւորականներու կողմէ, «Հայ Մայրերու Միութեան» խօսքը հայ մայրերուն, եւ ընդարձակ ծանօթութիւններ հայ գաղութներու մասին, եւլլն. եւլլն.։ Գինն է *10* ֆրանք ամէն տեղի համար։ Միակ կեդրոնատեղին է՝ 75, Ave. Berthelot, Lyon (Rhône) France։

Ամենէ հայ ընթերցողներ, ձեռնեցէք հատ մը ապահովել մեր տարեցոյցէն, քաջալերելու համար միութեանս ազգանուէր ջանքերը։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ (քէվէնչէ) *ԲԱՐՈՒՆԱԿ* (ուտի) *ՆԱՄԻԿ* (քանոն)

ԱՄԷՆ ԳԻՇԵՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՒԼՊԱՁԻ ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՄԹԵՐՔ

Լևոն ՇԻՐԵԱՆ

29, rue Sainte Apolline, Paris (2)

Tél. Central 18-83, Métro St. Denisի ձիդ դիմացը

Premier choix, hors-cours, soldes

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ անգամ մը այցելեցէք մեզի։

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնասուած կերակուրներ

ճաշարան ԱԹԷՆՔ

Restaurant ATHENÈS

13 rue Serpente, Paris (5) ՄԷԹՐՕ՝ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՁԵՂՔ ԲՈԼՈՐ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

5 ՖՐԱՆՔ *ԲԱԽԱԿԱՆ Է ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՃԱՇԸ ԸՆԵԼՈՒ, ԹԱՐՄ, ՄԱԿՈՒԻՐ ԵՒ ՀԱՄԵՂ։*

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme **Métro: Tolbiac**

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու հաւար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ։

Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք։

ԲՈԼՈՐ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐԸ, ԴԻՒՐՈՒԻՍՈՑՑ ՄԷԹՈՏՈՎ

ՊԱՐԳԵՒ ԵԱՂՄՈՒՐԵՆ

Ա. Վրցանակ փարիզի փոթոգէսէօրներու *1932*ի միջազգային մրցումէն

(Զորս անգամ վկայեալ)

ԿՈՒՏԱՑ ՄԱՄՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

Գրել՝ 88 Bould. de Port Royal, Paris (5)

E. TER-MINASSIAN

Export und import, Komissionen und Vertretungen

Ցանկն կ'առնէ կատարել Գերմանիոյ մէջ վաճառքը հում նիւթերու (չոր պտուղ, ադիք եւ այլ ապրանքներ), ինչպէս նաեւ գնումը դարձեալ Գերմանիոյ ամէն կարգի ապրանքներու։

կը ստանձնէ ներկայացուցչութիւնը առեւտրական, վաճառականական եւ արդիւնաբերական հաստատութեանց։

Հասցէ՝ Motzstr 29, Berlin w. 30, Allemagne.

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ՛ ՄՏԱՀԷՐ ԹԷ ԻՆՉ ՆՈՒԷՐ ՊԻՏԻ ՏԱՌ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

26, rue Lesage, Paris (19) **Métro: Belleville**

Tél. Ménil. 61-85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի *հայերէն, յունարէն* եւ *թուրքերէն* նոր ստացուած փլաքներ։

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Le Gérant : H. STEPHAN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — 17, Rue Damesme PARIS (13e) — Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1932

31 Decembre 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 2075

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽԱՐԽԱՓՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՁԻԳԵՐ

Մէկուկէս տարուան անառարկելի յարաբերութենէ ետքը Խորհրդային պիտի ազդէր նաեւ Ֆրանսահայ գաղութի հանրային կեանքին վրայ: Ինչպէս ազդած է, երեք տարիէ ի վեր, Ամերիկայի մէջ:

Արդարեւ, զգալապէս պակասած է նախկին ոգեւորութիւնը: Բոլոր ճակատներուն վրայ:

Կանգ չէ առած որ եւ է չարժում:

Բայց, չենք տեսներ նախկին ծաւալն ու խորութիւնը:

Չեն երեւար նախկին ճոխութիւնն ու կենդանութիւնը:

Սկսելով Փարիզէն, ցնցումին հաղիւ կը տական ամէնէն ամուր եւ բախտաւոր հաստատութիւնները, — Բարեգործական, Տիկնանց, Կարմիր Խաչ, Ազքատախնամ, Եկեղեցի, Դպրոցասէր: Եւ կոչերը կը դիզուին կոչերու վրայ:

Այնպիսի վիճակ մը յառաջ եկած է որ, միեւնոյն փողոցին, յաճախ միեւնոյն խանութին մէջ իրարու կը հանդիպին զանազան հաստատութեանց հաւաքիչները, անզամալմամբ հաւաքելու կամ տոմակ ծախելու համար:

Եւ մխիթարական է, նորէն, որ բոլորն ալ կը դիմանան: Կը տառապին, կը սրտնեղին, սակայն ձեռնթափ չեն ըլլար:

Այս տեսակէտէն՝ յատկանշական է Դպրոցասէրին ձիգը՝ փրկելու համար յիսնամեայ հաստատութիւն մը:

Այս հաստատութեան եմտացոյցն եղած է, 1930 – 31 տարեշրջանին, 552,541 ֆրանք: Մուտքի նուազումը՝ 291,880 ֆրանք:

1931 – 32 տարեշրջանին կրճատեր էին 100,000 ֆրանք, բայց նորէն բաց ունէին 175,000 ֆրանք, հաշուելով յոբելեանի հասոյթին ալ (60,000 ֆրանք):

Տիկնանց Կարմիր Խաչը եւ Ազքատախնամը քանի մը տարի առաջ 60 — 120,000 ֆրանք հասոյթ կ'ապահովէին տարեկան պարահանդէսներով:

Ահա երեք տարի է որ կ'անճրկին պարահանդէս կազմակերպել մինչեւ լոյս, եւ կը զոհանան երեկոյթներով, մինչեւ կէս գիշեր: Եկամուտն ալ՝ ոչ իսկ տասը հազարի կը յանգի:

Աւելորդ է հոսիլ Հայր. Մխիթարեաններու մասին, որոնք լաւագոյն օրերուն ալ, չեն ունեցած հիմնական ծրագիրը, եւ փառք տրուած են, երբ կարելի եղեր է հոգալ ընթացիկ ծախքերը:

Պատկերը ուելի մռայլ է, անշուշտ, գաւառներու մէջ, — Տէտրին, Լիոն, Վալանս, Վիչի, Սէն Շամոն, Սէնթ Էթիէն, Փոն տը Շէրիւի, Մարթէյլ, Նիս:

Ամէն տեղալ՝ եղածն է որ կը պահէն: Տեղ – տեղ՝ եղածն ալ վրայ տուին:

Մարսէյլ քաղաքը երրորդ տարին է որ դպրոց չունի:

Մինչեւ 1300ի ամառը, գոնէ 300 մանուկներ հայկական կրթութիւն կը տանային: Կորսնցնելով վարձու չէնքը, եւ միջոց չգտնելով գնելու նոր չէնք մը, բրինձի փոխարէն տունին ծաւարն ալ վրայ տուի: Ինչպէս եւ եկեղեցին, որուն դիմաց, իրրեւ արխուր հեղնութիւն, իր չուքը փառած է ամուլ չթեղութիւն մը, — փքաոտի նոթակառոյց կաթողիկէն: (Փակ մնալու պայմանով...):

Բայց, կաղուորիչ երեւոյթ մը: — Մինչ կեդրոնները կ'անճրկին, կամ եղան ալ կը կորսնցնեն բիւզանդական վէճերով, խոնարհ կայաններ, «ծայրամասերը» զարմանալի կենսունակութիւն մը կը ցոյներն:

Այսպէս է որ, Մարսէյլի մէկ արուարձանը, Պոմոն, դպրոց եւ եկեղեցի չունց ընդամէնը երկու ամիսկն, բոլոր յարմարութիւններով: Շէնք մը, որ կրնայ ծառայել իրրեւ առաջնորդարան, եւ տեղաւորել 30 աշակերտ:

Ուրիշ արուարձան մը, Սէն Ժէռոմ, որ ծաղկոց մը ունէր եւ 80 աշակերտ, որչեց նոր չէնք մը չունել, 100 — 150 աշակերտի համար: Եւ այս՝ առանց վճռատելու հինէն մնացած 8000 ֆրանքի պարտքին առջեւ: Ընդհակառակն, նոր ձեռնարկը դուռ բացաւ նոր հանգանակութեան մը եւ չորրորդ չարքոն արդէն գոյացած էր 15,000 ֆրանք:

Միեւնոյն եանդը՝ միւս արուարձաններուն եւ գիւղերուն մէջ, եղածը պահելու կամ նոր բան մը աւելցնելու համար: (Կարմանն, Սէն Լու, Լէնթ Մարկրիթ, Քան Օուսօ, Սէնթ Անթուան, Քամփանեը Ֆրէ եւն.):

Եւ նոյն պատկերը՝ ուրիշ քաղաքներու մէջ:

Տէսինը վերահաստատեց հայերէնի դասընթացքը: Լիոնի մէջ Արարկիչի Հայր Մխիթարը կը պահէ իր դպրոցը — միակը: Քանի մը քաղաքներ՝ Ո. Մ.ին կը պարտին իրենց հայերէնի դասընթացքը: Կրընոպլ, Վիչի, Սէն Շամոն, Սէնթ Էթիէն — բոլորն ալ խոնարհ համբանները — թեւ առած են Ֆրանսահայ Կ. Խաչով: Նիսն ալ վառ կը պահէ իր ճրագը:

Նոյն սիրտիանն ունինք նաեւ Փարիզի մէջ:

Երկու ծայրամասեր, Առնուվիլ լէ Կոնէս եւ Փորթ տ'Իթալիէ, ունեցան իրենց մանկապարտէզները: Պանեօ – Քաչան (հարաւային Չէջան), ամէն ժամանակ աւելի եռանդով վարած է իր ծաղկոցին: Ուրիշ երեք պուարձաններ, Ալֆորվիլ, Վէնսէն եւ Իսի լէ Մուլինօ, կը ձգտին մէյ մէյ վառ պահել ազգային ոգին: (Ալֆորվիլը կրնար դպրոց մը պահել, եւ սակայն...):

Կը նշանակէ թէ՝ հակառակ բոլոր խոչընդոտներուն, աշխատաւոր բազմութիւններն ու երիտասարդական կազմակերպութիւնները կեցած են լուսաւոր հետքերու վրայ: Աւելի կամ պակաս, բայց յարատեւելու առաջադրութեամբ:

Անցնող տարինէ մանաւանդ 1932ը, իրենց բազմազան տագնապներով, տեսակ մը նոր զուրգուրանք ներշնչած են:

Քանի կ'երկարաձգուի պանդխտութիւնը, այնքան կարօտը կը դառնայ «մենք մեզի»

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

... ԲԱՑԻ ԱՓՍՈՍ ՈՐ ԵՐԱՋ ԷՐ

Անցեալ օր, ՅԱՌԱՋը պոլսական թերթէ մը վերապահութեամբ արտատպած էր լուր մը:

— Պաթումի նաւահանգստի վարչութիւնը եւ առեւտրական նաւատորմին ապասաքութիւնը յանձնուած է Հայաստանի կառավարութեան: կամօրէն՝ Մոսկուայի:

Պոլսական թերթը կը յիշէր թէ՝ լուրը հաղած է «խ· Հայաստան»էն:

ՅԱՌԱՋը, տակաւին ստացած չըլլալով «խ· Հայաստան»ի այդ համարը, հարցական մըն ալ կցած էր այս չափազանց... վիպաշունչ լուրին:

Ցետոյ լսեցի որ, պոլսական ուրիշ երկու թերթեր ալ թեւ տալով իրենց եղեւակայութեան, արտատպեր են միեւնոյն պատմութիւնը, «ճոխացեալ եւ յաւելեալ» մանրամասնութիւններով:

Նոյն իսկ թերթ մը լուրին աղբիւրը Անգլիա փոխադրած և վերագրած է ... «Մանչէսթըր Կարտիըն»ի:

Ինչ է եղածը:

Հայաստանի տրուած է Պաթումի նաւահանգստին եւ առեւտրական նաւատորմին ոչ թէ վարչութիւնը, այլ ... «չէֆ»ութիւնը:

Բոլշեւիկեան գիւտ մըն է այս ալ, «չէֆ»ութիւն: Իմաստը՝ բարոյական հոգատարութիւն, աւելի սերտացնելու համար կապերը՝ շրջանէ շրջան եւ կազմակերպութենէ կազմակերպութիւն: Կարելի է թարգմանել՝ «կնճռահայրութիւն»:

Ուրեմն, երազ մըն ալ ցնդեցաւ, Պաթումի նաւնեաստուններուն մէջ:

Ինչ բանկագին դրամագլուխ երեւանի թերթերուն համար, սիւնակ – սիւնակ «պատմա – մատերիալիստական» տեսութիւններ թխելու արտասահմանի «բուրժուա – նացիոնալիստական տենդենցների» դէմ...

ՎԱՐԱԶ

ԿԸ ՓՈԽԵՆ ՈՒ ԿԸ ՓՈԽԵՆ

— · —

Թուրքիոյ ելմտական գործավարութիւնը նոր օրինագիծ մը կը պատրաստէ, յետնեալ տուրբերը հաշուեյարդարի ենթարկելու մասին: Օրինագիծը դիւրութիւններ պիտի տայ այն հարկատուներուն որոնք պարտք ունին պետութեան:

× Ելմտացոյցի յանձնաժողովը աւարտեց շահատուրքի օրինագիծին քննութիւնը: Դեղագործներու դիմումին վրայ, յանձնաժողովը ջնջած է տետրակ բռնելու պարտաւորութիւնը եւ տեղը դրած է որոշ տուրք մը վճարելու դրութիւնը:

Արտակարգ ցանկէն դուրս հանուած են բժիշկները միայն փաստաբանները եւ իրաւագէտ խորհրդականները պոդուած են: 10,000էն նուազ բնակիչ ունեցող գիւղաքաղաքներու (գասապա) բժիշկները տուրքէ զերծ են:

Յայտագիր տալու կամ չտալու ազատութիւնն ալ ջնջուած է: Պարտաւորիչ կերպով յայտագրի ենթակայ են այն հաստատութիւնները որոնց խառն հասոյթը 2000 ոսկիէն աւելի է: Աւելի քիչ հասոյթ ունեցողներուն տուրքը պիտի ճշդուի բաղդատական հիմերու վրայ:

Յանձնաժողովին որոշումով, նոր օրէնքը 1 յունիս 1933 թուականէն սկսեալ ի զօրու պիտի ըլլայ:

ԱՆՈՆՔ ՈՐ ՄՈՍԿՈՒԱՑԷՆ ՎԿԱՑՈՒԱԾ ԵՆ

— · —

Ձինական կառավարութիւնը հրամանագրով մը կ'արգիլէ պետական պաշտօնի կոչել այն ուսանողները որոնք իրենց ուսումը առած են խորհրդային համալսարաններու մէջ: Այս որոշումը տրուած է անոր համար որ, համայնավարական վարդապետութեամբ կրթուած ուսանողները Ձինաստան վերադառնալով անմիջապէս պետական ծառայութեան մէջ կը մտնէին:

Մեծ դժուարութիւններ պիտի պատճառէ որոշման գործադրութիւնը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Հայ երիտասարդ մը վիրաւորուած

ԵՒ ՀԱՅ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ ՄԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

Թիլիպէ, 26 դեկտ· (Յառաջ)·— Շաբաթ օր, պուլկար մեհեանի մը թաղման առեն, համայնավարները յոյց մը ըրին հրապարակը: Ոստիկանները միջամտեցին ու բաղխումի միջոցին, Ակօլօզլի հայ երիտասարդ մը, Սրապ, ոստիկանի մը սուինէն վիրաւորուեցաւ կռնակէն ու հիւանդանոց փոխադրուեցաւ: Թեղմը ներգաղթի ցանկին մէջ արձանագրուած էր ու քանի մը օրէն պիտի մեկնէր Հայաստան:

Այս առաւօտ, ժամը 9ին, իր վաճառատան մէջ սպաննուած գտնուեցաւ գոհարավաճառ Պ· Վարդան Պապիկեան: Առաւօտ կուգայ խանութ, այնտեղ կը թողու իր աղջիկը ու յետոյ կ'երթայ կը բանայ իր միւս խանութը ու հոն կը սպաննուի: Ցայտնի չէ թէ դէպքը ինչպէս տեղի ունեցած է ու ո՛վ սպաննած է զայն: Սոսկալի է միայն որ սոսկորով հարուածած են գլխուն: Իր խանութը կը գտնուի հրապարակին վրայ, բայց սպաննուելէն ու սպանիչին փախուստէն վերջ է որ գինքը գտեր են մեռած: Չեն գտած ոչ իր գրպանի դրամին ոչ ալ խանութի ապրանքներուն:

Պուլկարիոյ նախարարական տագնապը

Սոֆիա, 26 դեկտ· (Յառաջ)·— Քանի մը ամիս առաջ, բաւական երկար բանակցութիւններէ վերջ, հանրային շինութեանց նախարար Պ· Եօրտանով իր տեղը տուաւ իր կուսակիցներէն Պ· Վ· Տիմովի: Դատական նախարար Պ· Վըրպչեով (ազգ· ազատական) խիստ հարցապնդման մը ենթարկուեցաւ ու սոսկացաւ հրաժարիլ: Այս առիթէն օգտուելով, Հողագործական կուսակցութեան նախարարները պահանջկցին նաեւ երկաթուղիներու նախարարութիւնը, աւելցնելով որ իրենք կը թողուն կրթական նախարարութիւնը, քանի որ այդ պաշտօնին համար յարմար մարդ չունին: Վարչապետն ու իր ընկերները մերժեցին: Առ հասարակ, աջ տարրերը համաձայն չեն երկաթուղիներու նախարարութիւնը —երկրին ցանցը— յանձնելու հողագործականներուն, մինչ այդ վերջինները կ'ըսեն թէ իրենք եւս պետական սկզբունքով կուսակցութիւն մըն են: Հողագործականները Սօպրանիէի մէջ ունին 79 երեսփոխան (268ի դէմ) իսկ կառավարական պլօքը ընդամէնը 157 երեսփոխան կը համրէ: «Որով կ'ըսեն անոնք, մենք մեծամասնութեան մէջ մեծամասնութիւն ենք ու ըստ այնմ աթոռ պէտք է որուի մեզի»: Երկդ, կիրակի, խնդիրը մնացած էր անլոյծ: Դիշերը բոլոր նախարարները կ'երթան ազգային թատրոն, ուր կը ներկայացուէր «Խակալ Այրը»: Այդ խաղին մէջ, վարչապետը երեսփոխանի մը դերեցիկ բանախօսութենէն տպաւորուած, անոր կ'առաջարկէ նախարարական աթոռ մը, բայց, երեսփոխանը կը մերժէ: Այն ատեն, վարչապետին առաջարկը բերող անձը կ'ըսէ· — «Առաջին անգամն է որ կը տեսնեմ մէկը որ կը մերժէ նախարար ըլլալ»:

Բեմին վրայ երբ այս յայտարարութիւնը եղաւ, հանդիսատես ժողովուրդը, նախարարական օթեակներուն դարձած, ուժգնօրէն ծափահարեց...

ՅԱՌԱՋ·— Ինչպէս գրեցինք, դաւիթը հրաժարած է արդէն եւ կացութիւնը աւելի ծանրացած: Նոր դաւիթը պիտի կազմէ Պ· Մուշանով:

Երեմ հարիւր հոգի ձերբակալուած Սոֆիայի մէջ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ դեկտ· 28ի դէպքին առթիւ (տես երէկուան «Յառաջ»ը), մեծ յուզում կը տիրէ քաղաքին մէջ: Կառավարութիւնը կորովի միջոցներ ձեռք առաւ: Նախընթաց գիշերուան ընթացքին ձերբակալուեցան երեք հարիւր Մակեդոնացիներ, երկու խմբակցութիւններէն ալ: Հաւանական է որ ուրիշ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ ալ կատարուին:

«Մակեդոնիա» թերթին խմբագիր Էֆթիմովի պահակներէն մէկը, որ վիրաւորուած էր առջի օրուան դէպքին մէջ, մեռաւ իր ստացած վէրքերուն հետեւանքով:

Ծերակոյտն ալ արտօնեց

ՀԻՆԳ ՄԻԼԻԱՌ ՖՐԱՆՔԻ ԴԱՆՁԱՏՈՒՄ ՀԱՆԵԼ

Հինգշաբթի օր Ծերակոյտն ալ, 6ի դէմ 242 ձայնով արտօնեց որ կառավարութիւնը հինգ միլիառ ֆրանքի դանձատումս հանէ, անմիջական ծախքերու համար: Եղմտական նախարարը արդէն վաստահութեան խնդիր դրած ըլլալով երեսփ· ժողովին մէջ, կը մերժէր ընդունիլ ո՛ր եւ է կրճատում՝ իր պահանջած դումարէն:

350 միլիոն ֆրանքի Աւստրիոյ

Կառավարութիւնը վաստահութեան խնդիր յարոյց նաեւ օտար փոխառութեան մը առթիւ: Աւստրիա հարիւր մէլիոն չիլինի (350 միլիոն ֆրանք) փոխառութիւն մը պիտի կնքէ, համաձայն ժընեւի պայմանագրութեան: Ֆրանսա կ'ուզէ երաշխաւոր ըլլալ: Բուռն վիճաբանութիւններ ծագեցան այս առթիւ, եւ 188ի դէմ 352 ձայնով ընդունուեցաւ կառավարութեան առաջարկը: Նախորդ վարչապետ Պ· Խոխօ ջերմապէս պաշտպանեց առաջարկը, դիտել տալով թէ՝ կամ պէտք է օգնութեան հասնիլ Աւստրիոյ դժբախտ ժողովուրդին, եւ կամ թողուլ որ ան ձուլուի Գերմանիոյ մէջ (անշլուս): Ազգայնական երեսփոխանները հակառակեցան, բայց ելմտական նախարարը եւ վարչապետ Պ· Փոլ Պոնքուր ուժգնօրէն պաշտպանեցին օրինագիծը: «Մեր դանձը չպիտի պարպենք, դրամ չպիտի տանք, այլ պարզ երաշխաւորութիւն մը որ թերեւս աւելցած ալ չպիտի ըլլայ»:

Ոսկեհանքի ալ վէկդի դրաւ ոսկին

Վերջապէս հաստատուեցաւ թէ՝ Հարաւ· Ափրիկէի կառավարութիւնն ալ ջնջած է ոսկեդրամի գրութիւնը: Այսինքն, պարտաւոր չէ ոսկեդրամով կատարելու իր վճարումները:

Ոսկեհանքի երկիրն է Հարաւ· Ափրիկէն, եւ սակայն, անտեսական պայմանները ահա զայն ալ կը դնեն Անգլիոյ վիճակին մէջ:

Այս կարգադրութիւնը պիտի ազդէ յատնաւորապէս Անգլիոյ քաղաքականութեան վրայ:

Անգլեւպարսիկ վէճը

Ֆարուղի խան, Պարսկաստանի արտաքին նախարարը, ունկնդրութեան ընդունելով անգլիական գործակալութեան մը ներկայացուցիչը, Անգլիոյ վրայ ձգեց անգլեւպարսիկ վէճին պատասխանատուութիւնը: Դիտել տուաւ թէ անգլիական կառավարութեան միջամտութիւնը արգիլք եղաւ բարեկամաբար վերջացնելու քարիւղի շահերութեան մեննչորը: Թէ Պարսկաստան մէյ մը պատ-

(Հետեւեալ շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

ՀԱՄԱՁԱՐԱԿԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

— · —

Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ այս տարուան երաշտը ոչ միայն բոյսերու վնաս պատճառեց, այլ կենդանիներու եւ մարդոց ալ: Դեկտեմբերը լրանալու վրայ է եւ դեռ զօրաւոր անձրեւ չտեղաց Լիբանանի սահմաններուն մէջ: Այս պատճառով ալ, Պէյրութի մէջ թէ Լիբանանի միւս շրջաններուն մէջ հիւանդութիւնները սկսած են բազմանալ· մանաւանդ «տանկ» հիւանդութիւնը վերջերս անհամեմատօրէն աւելցած է Պէյրութի մէջ:

Ժանտատենդի դէպքերն ալ սկսած են շատնալ: Պաղատապետարանի հիւանդանոցներուն մէջ հինգ վարակեալներ կը գտնուին ներկայիս: Ամատ գիւղին մէջ, մէկ օրուան միջոցին երեք վարակման դէպքեր պատահած են:

Սուրբ շրջաններուն մէջ ծաղկախտը սկսած է աւերներ գործել: Զուրուն գիւղին մէջ երկու վարակեալներ մեռած են: Առողջապահութեան Տեսչութիւնը մասնաւոր բժիշկներ դրկած է, գիւղացիները պատուաստելու համար:

× Տիրող անօրինակ ցուրտի հետեւանքով, հիւանդութիւնները սկսած են բազմանալ նաեւ Հալէպի մէջ: Վերջերս ժանտատենդի դէպքերը անհամեմատ շատցած են· վարակեալները եւ մեռնողները մեծ թիւ մը կը կազմեն: Նմանապէս վերջերս ծաղկախտի բանի մը դէպքեր պատահած են:

Բժիշկները կը թելադրեն անպայման պատուաստուիլ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵԿՈՐՆԵՐ ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՄԷՋ

— · —

Արաբկիրէն վերջերս Պոլիս հասած լուտանիք մը կը պատմէ թէ ներկայիս քաղաքին մէջ կը գտնուին 4—500 Հայեր, որոնց մեծամասնութիւնը արհեստաւորներէ եւ գործաւորներէ կը բաղկանայ: Ապրուստը ժամ ըլլալով, տեղացիները լաւ կ'ապրին: Միայն թէ զրկուած են եկեղեցիէ եւ քահանայէ, եւ այս պատճառով մկրտութիւններ եւ կրօնական պսակներ չեն կատարուիր:

ԱՐԵՒԵԼՅԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՎԵՐՆԱՑԱ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ այսուհետեւ արեւելեան երաժշտութիւն չպիտի աւանդուի թուրք տղոց, այլ միայն արեւմտեանը:

Ալֆաբէտքա ըմբշամարտութիւնն ալ արգիլելու առաջարկ եղած է: Ինչպէս յայտնի է, ըմբիշները իւղ կը քսեն իրենց մարմինին վրայ եւ այնպէս կը գոտեմարտին:

ՄՈՒՐԱԼՈՒ ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ

Հանգստեան թերթերը կը գրեն թէ կոմսուհի Յիլդէի ոստիկանական տեսչութենէն արտօնութիւն խնդրած է ... մուրալու:

Տակաւին ուր տարի առաջ, կոմսուհին Աւստրիոյ ազնուապետական դասուն երեւելի դէմքերէն մէկն էր, եւ այսօր մուրալու վիճակին հասած է, իրրեւ հետեւանք մեծ հարստութեանց փլուզման:

ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԽՍՏՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԴԻՄԻ

Պերլինի մէջ կարգ մը օտար համալսարաններ, մասնաւորապէս Չեխ եւ աւստրիացի, ոստիկանութենէն ազդարարութիւն ստացան թէ պիտի արտաքսուին, իրրեւ հետեւանք իրենց խռովարարական գործունէութեան: Միեւնոյն ատեն, ոստիկանութիւնը եռ առաւ գերման գրագէտի մը, Օթթօ Լէման Իւստպուլտի անցագիրը: Այս գրագէտը ծանօթ է պատերազմին դէմ հրատարակած գիրքերով եւ խօսած ճառերով:

ՎԱՏԻԿԱՆԸ ԱԼ ԿԸ ՉՈՒՇԱՆԱՑ

— · —

Պապին որոշումով, այլ օտարականները որ վատիկան կ'այցելեն, պարտաւոր են իրենց անցագիրները տալ, սկսեալ 1983 յունուար 2ի· Վատիկանի պահակները, իրենց ազգային համազգեստներով, անցագրի պիտի պահանջեն, իրրեւ ներկայացուցիչները թագաւորական գերդաստանի մը:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶԻԶԻ ՎԵՊԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Ձախաւարտիկ մի ճոխ յոդուածի առիթով

Ա. Պ. — Մեր գրաքննիչը տեսնելով որ մենք պիտի չհրատարակենք իր գրածը, (նիհ հնչակեան), որ իր ժամանակին հրաժարուեցաւ Ջէյթունի հոդուածը տպելէ, կ՚ուզէ որ մենք ալ ետ դարձնենք իրեն իր գրածը։ Ցաւ մեզի, որ չենք կրնար կատարել իր պատուիրանքը։ Ան ինքնին կրնայ տեսնել որ մենք ալ ետ դարձուցինք իրեն իր գրածը։ Ինչո՞ւ ետ դարձուցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ետ դարձուցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ետ դարձուցինք, ասիկա մեր գործն է։

Ա. Ա. — Ձեր նամակը ստացանք։ Ինչպէս կը տեսնէք, ձեր յօդուածը տպեցինք։ Ինչ կը վերաբերի ձեր ուրիշ նամակին, ուր կ՚ուզէիք որ ձեր անունը չհրատարակենք, ասիկա ալ կատարեցինք։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։

Ա. Ա. — Ձեր նամակը ստացանք։ Ինչպէս կը տեսնէք, ձեր յօդուածը տպեցինք։ Ինչ կը վերաբերի ձեր ուրիշ նամակին, ուր կ՚ուզէիք որ ձեր անունը չհրատարակենք, ասիկա ալ կատարեցինք։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։

Ա. Ա. — Ձեր նամակը ստացանք։ Ինչպէս կը տեսնէք, ձեր յօդուածը տպեցինք։ Ինչ կը վերաբերի ձեր ուրիշ նամակին, ուր կ՚ուզէիք որ ձեր անունը չհրատարակենք, ասիկա ալ կատարեցինք։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։

Ա. Ա. — Ձեր նամակը ստացանք։ Ինչպէս կը տեսնէք, ձեր յօդուածը տպեցինք։ Ինչ կը վերաբերի ձեր ուրիշ նամակին, ուր կ՚ուզէիք որ ձեր անունը չհրատարակենք, ասիկա ալ կատարեցինք։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։ Ինչո՞ւ ձեր անունը չհրատարակեցինք, ասիկա մեր գործն է։

ՄԱԹՈՒՍ ՀԱՅՐ

2. ԼԵՎՓԱՓ ՊԵՏՈՒՐԻՉ

Ծրագիրը նախատեսում էր ընդհատումներ չունենալ մինչև առաջին կանգառը, որտեղ պետք էր ճաշել։ Ուստի ոչ ոք չէր էլ մտածում ինչ-որ բանի մասին, որ կարող էր ինքնին ընդհատել ճանապարհորդությունը։ Ամենքն էլ ուրախ էին, որ ամեն ինչ այդքան հաջող էր ընթանում

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

28 Յունուար Շաբաթ գիշեր, Hôtel Moderneի *հոյակապ սրահներուն մէջ* Place de la République

Ճոխ յայտագիր — Պարի եւ Ծպտեալներու մրցումներ — երկու մեծ նուագախումբ — Ղեկավարութեամբ Պարի Փրոֆէսէօր՝ Պ. ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆի

ՇԱՆՕԹ.— Ծպտեալները պարտաւոր են ներկայացնել զոյգերը մրցումին կարենալ մասնակցելու համար:

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

Mon SABOUNDJIAN

39, Rue de Trévise 39, Paris (9)

Téléph: Provence 05-91 Métro: Cadet

Արեւելեան անուշեղէններու, կարկանդակներու ու պէսպէս միրգերու պաշտօնական մէկն է «ԱՐԱՐԱՏ» նպարեղէններու մեծ վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք Ձեր քիմքին համապատասխան ամէն տեսակէ ընտիր նպարեղէններ:

ՇՆՈՒՆԴԻ եւ ԿԱՂԱՆԴԻ առթիւ արտակարգ զեղչուած գիներով կը ծախենք առաջնակարգ չոր պտուղներ:

Վաճառատունս բոլոր յաղորդագրութիւններուն ցուցակը (prix courant) իր նոր գիներով տպագրուած, տրամադրելի է մեր բոլոր յաճախորդներուն:

Պահանջեցէք զայն Ձեր գնումները ընելէ առաջ:

բաստ է ուղղակի բանակցութիւններ կատարելու ընկերութեան հետ: Մասնաւորապէս չեշտեց թէ կառավարութիւնը չի կրնար եւս առնել մենաշնորհի ընթացման որոշումը, իբրեւ նախապայման բանակցութեանց: Եւ, Թէհրանը յարմարագոյն վայրը կը նկատէ բանակցութեանց: «Մեր կառավարութիւնը իրաւունք ունէր չակելու երեսուն տարի առաջ եզած տիմար զործառնութիւն մը որուն պայմանները միակողմանի են եւ աննպաստ՝ Պարսկաստանի շահերուն»:

⁂ *Այսօր Թէհրանէն ճամբայ կ'ելլէ այն պատուիրակութիւնը որ պիտի պաշտպանէ Պարսկաստանի տեսակէտը, Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին առջեւ:*

Ընտանեկան խնջոյք Նոր Տարուան առթիւ

նախաձեռնութեամբ՝

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆի ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՋԱԽԱՐԵԱՆ եւ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

եւ հովանաւորութեամբ՝ ԼԻՈՆի ՄԱՐՄԻՆԻՆ

Այսօր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Ընկ. ՔԻՆՏԻՐԵԱՆի ճաշարանը, 40 rue Pierre Corneille

Կը նախագահէ՝ ընկ. ՕՅՎԱԶԵԱՆ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՇՒԿԱԳՈ ՊԱՐԱՆՑԻԿ _ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅԿ. ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի մասնաճիւղովին կողմէ

Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐՈՒ

Նախագահութեամբ՝ Պ. Գ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆի

8 Յունուար կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր Շանզ Էլիզէի սրահներուն մէջ

79, Ave. des Champs Elysées (Paris 8)

Métro: Georges V.

Գեղարուեստական բաժին: Եւրոպական պարեր:

Նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. PIZZAROի

Պարեւրտ մրցումներ, առաջին եւ երկրորդ մրցանակներ

Մուտք՝ 25 ֆրանք

Դպրոցական հանդէս Կաղանդի առթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՒԻԼԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին **Salle Patin***ի սրահին մէջ*

114, Grand' Rue - Chaville

կը ներկայացուի՝ «ՋՈՎԱԼԸՆ»

Հայկ. երգեր եւ պարեր, նուագախմբական արտասանութիւններ եւլլն.:

Մեներգ Օր. Ի. ՏԱՅԵԱՆի կողմէ

Մուտք՝ **3** *ֆրանք*

Հաղորդակցութեան միջոց.— Porte St. Cloudէն առնել 1 թիւ ճանապարհը եւ իջնել Ancienne Mairie:

Տօնական

կազմակերպուած Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի մասնաճիւղի կողմէ

Մասնակցութեամբ «Հայ Արի» գայլիկներու:

Այս երկուշաբթի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին,

183, rue Tolbiac (Métro Tolbiac)

Մանկական խաղեր, գուարճալիքներ: Երախաներուն կը բաժնուի նուէրներ:

Մուտքը՝ ազատ է:

Մանկապարտէզի հանդէս

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԷՍԻՆԻ ՆՈՐԱԲԱՑ ԴՊՐՈՑԻ ԿՈՂՄԷ

Վաղը, կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը 3ին, Հ. Յ. Դ. Թատերասրահին մէջ

Մանկական եւ ազգային երգեր, արտասանութիւններ, գուգերգներ եւ անակնկալներ երկտող մանուկներու կողմէ:

կը ներկայացուի պետրոս գուրեանի

«ՍԵՒ ՀՈՂԵՐ»ը կամ «ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ԱՆԿՈՒՄ»ը (երկու տեսարան)

Մուտք՝ 3 ֆրանք

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Գործ.— 881.60:
Լիոն, Գործ.— 300:
Բուրկըվուա, Զ. Ա.— 140:
Ժընեւ, Տիկին Գ.— 95:
Պէգրն, Սօս. Բ.— 70:
Անթէր, Ժ. Ղ.— 35:
Իսի-լէ-Մուլինօ, Մ. Մ.— 200:
Ռոմէնվիլ, Ա. Լ.— 400:
Բլամար, Նիկ.— 70:
Վիչի, Տ.— 5:
Լիոն, Տ. Տ.— 70:
Անկիէն, Տ. Զ.— 35:
Անկիէն, Մ. Պ.— 400:
Բլամար, Ժ. Ա.— 35:
Մէն թ'Օպան, Զաւ.— 70:
Բանտիա, Յ. Մ.— 100:
Վիթրի, Յ. Ա.— 140:
Ռընաժ, Վ. Ա.— 105:
Նիս, Յ. Տ. Օ.— 30:
Նավիլ, Գ. Գ.— 70:
Փարիզ (15), Ե. Մ.— 60:
Վէրսէյ, Հ. Բ.— 140:
Անիէր, Տիկ. Զ.— 70:

ՄԱՆՈՒԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ախտաւ. եւ նոր մէթոտ, գաւմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան' վէներ. ֆիւանդուֆիւն եւ վարիսք: Ամէն օր 9—12.2—8, կիրակի 9—12:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme :-: PARIS (13e)

Le Gérant : H. STEPHAN

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Maison ALBERT

17, Rue Damesme Métro: Tolbiac

ԿԱՆԱՆՑ, ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Հայերու համար մասնաւոր զեղչ եւ կաղանդի առթիւ նուէրներ:

Խնամուած եւ մաքուր աշխատանք:

ՄԱՐՇԷՆԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՒԼՊԱՅԻ ՄԵԾԱՓԱՌԱԿ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՄԹԵՐՔ

Լևոն ՇԻՐԵԱՆ

29, rue Sainte Apolline, Paris (2)

Tél. Central 18-83, Métro St. Denisի ծիրգ դիմացը

Premier choix, hors-cours, soldes

Ձեր գնումները կատարելէ առաջ անգամ մը այցելեցէք մեզի:

Տօթ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ, ՍՏԱՄՈՔԻՍ եւ ԱՂԻՒՆԵՐՈՒ

հիւանդութեանց

34 Bld. de Clichy, Paris. Métro Pigalle Tél. Marcadet 76-65

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—8, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ՈՍԿԵՐԻՉ - ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

28, Բիւ ակ Տօմինիքէն — ՄԱՐՍԷՅ

Վաճառատանս մէջ բացառիկ եւ անհատական զեղչերով կը ծախուին երաշխաւորեալ ոսկի, փլաթին, ադամանդ եւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ: Ընդարձակ, օդ, ժամացոյց, շղթայ, այլ եւ այլ գարդեղէններ: Կը ստանձնենք արագ նորոգութիւններ:

Գօն որ քրէտիներ կ'ընդունինք:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ ՆՈՒԻՐԷ

T. S. F. PHONOS SEVA

ՖՕՆՕՆԵՐ 150 ՖՐԱՆՔԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

206, RUE LAFAYETTE, PARIS (10)

Հրաւէր բոլոր փափկասնունդներուն

ճաշարան ԳԱՌԼՕ

34 Rue St. Lazare, Paris (9)

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ եւ խնամուած կերակուրներ

Գիները շատ դիւրամատչելի, արագ եւ անփութի սպասարկութիւն

Մի մոռնաք իր անունի մածունը

Նոր Տարիի առթիւ նուէր մը

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ թէ ԻՆՁ ՆՈՒԻՐ ՊԻՏԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Ուղղակի դիմեցէք Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի

26, rue Lesage, Paris (19) Métro: Belleville

Tél. Ménil. 61-85

Ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակի հայերէն, յունարէն եւ թուրքերէն նոր ստացուած վիպաքներ:

Ի գիտութիւն

Սուրճի գնորդներու դիւրութեան համար մթերանոց մը բացած ենք rue de Trévise *Քոնսթանթինօփիլը նպարավաճառատան մէջ:*

Ամէն անոնք, որ կ'ուզեն աժան եւ լաւ սուրճ ունենալ, կարող են օգտուիլ ՍՈՒԼԹԱՆ գործարանի մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիներէն: Կեդրոնատեղի՝

"CAFE SULTAN,,

Կեդրոնատեղի 92 Rue d'Angoulême

Մէթրօ Ccuronnes *եւ* Parmentier

Ծանօթ.— Ամէն գնումի համար կը տրուի Նուէր-կտրօններ

ԹԷՅ ԼԻՈՆ

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ՁԵՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԻՆ

ԼԻՈՆ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ԹԷՅԸ ԱՄԷՆԷՆ ՀԱՄԵՂԸ ԵՒ ԱԺԱՆԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ – ՍՐՃԱՐԱՆ – ՀԻՒՐԱՆՈՑ

"ԿԱԼԱԹԱ,,

12, Rue Bleue - PARIS (9e) Métro: Cadet.

(Ճիսան քայլ «Petit Journal»էն)

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ (քէմէնչէ) *ԲԱՐՈՒՆԱԿ* (ուտի) *ՆԱՄԻՊ* (քանոն)

կաղանդի առթիւ, շաբաթ եւ կիրակի գիշեր մինչեւ առաւօտ Réveillc

Ամէն երեկոյ ժամը 7.30էն մինչեւ կէս գիշեր Արեւելեան նուագ:

Յունական անարատ օդի եւ տաք պաղպերներ:

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ այցելել նոր տարուոյ եւ ջուներու առթիւ

Հանրածանօթ Պոլսեցի ժամագործ-ոսկերիչ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆի

(MAISON E. CHARLES) *Հիմնուած* 1869

29 rue Mathis, Métro Crimée

Tél. Nord 56-97 Tram. 50 եւ 52, Autobus AJ եւ AV

Կը գտնուին ամէն քսակի մատչելի, զրպանի, թեւի, շղմիկէի, պատի եւ զարդուցիչ ժամացոյցներ, գոհարեղէններ եւ տնական սպասներ, 100ին 10էն մինչեւ 20 իրական գեղչ եւ նոր տարուոյ առթիւ սիրուն նուէրներ:

Թղթամիտ նորոգութիւն ժամացոյցներու: Ձափաւոր գիներով նորոգութիւն, շինութիւն եւ փոփոխութիւն գոհարեղէններու:

Կը գնենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ թանկագին քարեր:

Կիրակի օրերը եւս բաց է վաճառատունը:

Photo -Belsunce

1, Rue Tapis Vert, 1, ՐԻՒ ԹԱՓԻ ՎԵՐ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻԻ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 15 ՁԵՂՁ

Միակ Հայ լուսանկարչատունը որ գեղարուեստասէր Հայ հասարակութեան գոհացում կրնայ տալ իր ամենավերջին կատարելագործուած էլեկտրական լոյսերով:

Քարթ տ'իտանթիթէ՝ 5 ֆրանք, Անգործներու՝ 4 ֆրանք:

Քարթ փոսթալ՝ 12 հատը եւ մէկ նկար մեծցուած՝ 25 ֆրանք:

ԿԱՂԱՆԴԻ առթիւ կը պատրաստենք մասնաւոր փրիմներ:

Մէկ անգամ յաճախեցէք եւ գոհ պիտի մնաք:

ԿՕՇԻԿ ՇԻՆՈՂ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ԵԻԱՅԼՆ

Ինչո՞ւ աւելի վճարել, երբ կարելի է աւելի աժան գնել, գեղեցիկով միջնորդէքը: Գնման մէջ եղած շահը ամէնէն իրականն է:

Կը յայտնենք փոքր արհեստանոցներու տէրերուն եւ կօշկակարներու որ իրենք սուղ կը գնեն, որովհետեւ իրենց գնումները փոքրաքանակ են: Մենք մեր գործարանին մէջ ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ ՈՒՂՂԱԿԻ ՓՈՒՐՐԱՒԱՆԱԿ, որով կրնաք օգտուիլ մեծաքանակի գիներէն, ինչքան փոքր ըլլայ ձեր գնումին քանակը:

ՄԵՐ STELLA ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ Trépointeը (ՄԻՋԱԿԱՇԻ)

պատրաստուած է տեղական կաշիէ եւ մասնաւոր եղանակով:

Մասնաւոր «Trépointe ferme» ամէն մեծութեամբ, ամէն գոյնով եւ ամէնաաժան գինով, վասնզի չէք վճարեր միջնորդէքը:

ՈՐԲԵՄՆ ԳՆԵՑԷՔ ՈՒՂՂԱԿԻ ՄԵՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԷՆ

«TREPOINTE STELLA»

14 Quai de Rive Neuve, Marseille Tél. Dragon 24—44

ԲՈՒՐԴԵՐ

Կը ծախենք ամէն տեսակ բուրդեր՝ Թրիքօ շինողներու համար, միշտ պատրաստ ունինք 50000 քիլօ ամէն տեսակի գոյներով բուրդեր՝ Թիւ 2/28, 3/28, 2/32, 2/36, 2/40 եւ հաստ մանած բուրդ (grosse laine): Ամէն տեղէ աժան գին:

Դիմել՝ **Doerflinger,**

31 Rue de Maubeuge, Paris (9) Métro Cadet